

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Disertační práce

KERAMIKA 16. A 1. POLOVINY 17. STOLETÍ
V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH

Inovace a kontinuita hrnčířské produkce

Mgr. et Mgr. Michal Preusz

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra archeologie
Studijní program – Historické vědy
Studijní obor – Archeologie

Disertační práce

KERAMIKA 16. A 1. POLOVINY 17. STOLETÍ
V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH
Inovace a kontinuita hrnčířské produkce

Mgr. et Mgr. Michal Preusz

Školitel:

Doc. PhDr. Pavel Vařeka, CSc.

Katedra archeologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Tuto disertační práci jsem vypracoval samostatně a vyznačil jsem použité prameny tak, jak je to ve vědecké práci obvyklé.

V Plzni, 25.4.2017

.....

V první řadě bych rád poděkoval svému školiteli doc. PhDr. Pavlu Vařekovi, CSc. za vedení disertační práce, trpělivost při mém studiu, zprostředkování nových zkušeností se zahraniční archeologií i za přátelství.

Rád bych poděkoval kolegům archeologům, kteří mi byli nápomocni při studiu raně novověké keramiky. Bez vstřícnosti Mgr. Zuzany Thomové, Mgr. Jiřího Orny, Mgr. Jiřího Boudy, Mgr. Jindry Hůrkové, PhDr. Jiřího Militkého, PhD., prof. PhDr. Rudolfa Krajíce, CSc., doc. PhDr. Ondřeje Chvojky, PhD., PhDr. Ladislava Čapka, PhD., Mgr. Jaroslava Jiříka, PhD., doc. PhDr. Jaromíra Beneše, PhD., Mgr. Vladislava Buriana, Mgr. Gabriele Blažkové, PhD., PhDr. Jaromíra Žegklitze, Mgr. Petra Netolického a celé řady dalších by tato práce patrně nikdy nevznikla. Zároveň velké díky patří Jamesu Symondsovi a Flaviovi Enei, kteří mě vždy morálně podporovali ve psaní disertační práce.

Poděkování patří mé rodině a zvláště Klárce za neutuchající podporu

V Plzni 25.4.2017

Obsah

ÚVOD	2
HLAVNÍ CÍLE PRÁCE A OTÁZKY	3
STRUKTURA PRÁCE	4
GEOGRAFICKÝ ROZMĚR PRÁCE.....	6
HISTORIE VÝZKUMU RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH.....	8
KATALOG VYBRANÝCH SOUBORŮ RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH	11
METODA PRÁCE S KERAMICKÝMI SOUBORY	60
TVARY NÁDOB.....	65
ANALYZOVANÉ SOUBORY	78
CHRONOLOGIE RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY	117
KERAMIKA A JEJÍ SPOTŘEBITELÉ.....	132
VÝZDOBNÉ TECHNIKY	156
TECHNOLOGIE V PRODUKCI RANĚ NOVOVĚKÉ HRNČINY	170
TRANSFER HRNČÍŘSKÉHO ZBOŽÍ	180
RANĚ NOVOVĚKÁ KERAMIKA A SOCIÁLNÍ DISTINKCE	195
SHRNUTÍ A DISKUZE	201
ZÁVĚR	205
SUMMARY	206
SOMMARIO.....	208
BIBLIOGRAFIE.....	210
SEZNAM PŘÍLOH.....	225
PŘÍLOHY	226

ÚVOD

Vědecký výzkum vývoje a proměn raně novověké keramiky patří mezi dynamicky se rozvíjející témata současné světové archeologie. V České republice souvisí nárůst zájmu o toto téma se zkušeností archeologie středověku a pokrokem, který domácí badatelé učinily v oblasti teorie, metodologie a výběru témat v rozvolněné atmosféře po pádu „železné opony“ v roce 1989 (Courtney 2009, 178-179). Bezprostředním výsledkem bylo definování nové archeologické subdisciplíny, tzv. „post-medievální archeologie“ (Smetánka – Žegklitz 1990, 7; Žegklitz – Smetánka 1989, 728). Pod tento termín bylo zprvu zahrnuto vše, co následovalo po středověku.

Na základě vysledované variability a velkých diferencí mezi archeologickými prameny z různých období, byly vymezeny dílčí epochy. Raný novověk, jako období přibližně od roku 1500 do 1800 (archeologie raného novověku), industriální období od roku 1800 do 1900 (industriální archeologie) a období moderní od 1900 dodnes (archeologie modernity a archeologie současnosti). Epocha mezi roky 1500 až 1800 byla dále rozdělena na dílčí časové sekvence. Částečně pod vlivem historie hmotné kultury byl oddělen vlastní raný novověk 1500 až 1650, částečně odpovídající renesančnímu slohu, a novověk 1650 až 1800, kdy převládl barokní sloh (Petráň a kol. 1995, 31).

V archeologickém studiu keramiky je dlouhodobě pozornost věnována ranému novověku. V zahraničí je tato epocha dokonce označována jako období „keramické revoluce“, neboť mezi středověkem a novověkem došlo k radikální proměně keramického zboží, jež se projevila zejména nástupem nových tvarů, výzdobných technik a technologií v hrnčířství. Tato změna navíc proběhla v globální měřítku (Barker – Majewski 2006, 209). Jelikož s projevy této globální změny je dlouhodobě konfrontován i výzkum v České republice (Blažková 2013, 183-186), řadí se studium kontinuity a diskontinuity ve vývoji hrnčířského zboží mezi klíčová témata české post-medievální archeologie. Jelikož pro pochopení globálních jevů jsou zapotřebí detailní lokální odborné studie a syntézy větších regionů (Orser 2008, 25-33), je hlavním cílem disertační práce přispět k poznání kontinuity a diskontinuity ve vývoji keramiky v jižních a západních Čechách přibližně mezi léty 1500 až 1650.

Toto vymezení částečně odpovídá i současným poznatkům v definování raného novověku na základě studia keramiky. Spodní časová hranice raného novověku odpovídá časové fázi doznívání středověké výrobní tradice (Vařeka 2003, 246). Následně byla ve studiu raně novověké keramiky vyčleněna období končící pozdně středověké výrobní tradice (1500/1520 až 1540/1550), v němž převažovaly středověké tvary a téměř absentovaly inovační prvky. Období přechodné (ca 1540/1550 až 1570/80), kdy se začaly objevovat nové tvary a objevila se kombinace nástřepí, malování a průhledných olovnatých glazur. Nakonec tzv. raně novověké období (1570/80 až 1600), v němž byly definitivně nahrazeny původní středověké výrobky novým zbožím (Pajer 1983, 150; Krajíc 1998, 181).

Horní hranice období nebyla dosud na základě studia keramiky dostatečně definována. Podle J. Pajera nastala v 1. polovině 17. století počáteční fáze tzv. lidové keramiky (Pajer 1983, 6, 150). Jelikož keramice 17. a 18. století nebyla dosud z archeologického úhlu pohledu věnována taková míra pozornosti jako keramice

na pomezí středověku a raného novověku, je 1. polovina 17. století obecně spojována se socio-ekonomickou krizí způsobenou třicetiletou válkou v letech 1618 až 1648. Podle etnografů způsobila válka naprostý rozvrat hrnčířské výroby, z něhož se produkce zotavila až v 18. století (Plicková – Scheufler 1966, 16). Válku považují mnohdy za „přelomovou“ i archeologové, neboť ti svá tvrzení opírají o zkušenost z terénních výzkumů válkou poškozených, či zcela destruovaných výrobních center v Berouně (např. Matoušek – Scheufler 1980, 53-57; Tíž 1983, 189-196; Matoušek – Scheufler – Štajnochr 1985, 126-139; Vařeka 2004, 78-85; Vyšohlíd 2015, 411-430) a habánských dílen na jižní Moravě (např. Černohorský 1931; Landsfeld 1950; Týž 1953, 205-212; Týž 1971a, 35-69; Týž 1971b, 4-5; Pajer 1983; Týž 2001; Týž 2006).

Zůstává nezodpovězenou otázkou regionálního bádání v jižních a západních Čechách, zda lze tento koncept bez výhrad vztáhnout na všechny soubory získané archeologickým terénním výzkumem v těchto regionech, či lze vysledovat v čase a prostoru rozdíly. Nutným předpokladem je, že post-medievální archeologie disponuje kvalitně nabytými a přesně datovanými soubory, díky nimž mohou být vysledovány ve vlastnostech keramických artefaktů důležité změny v ideálně co nejkratších časových intervalech.

Lze vyjít z teoretického konceptu, že každý artefakt podléhal různým změnám. Přímočarý výklad lze nahradit pluralitou časů. Cílem je hledat časovost specifických keramických artefaktů napříč archeologickými nálezovými celky. Podobnosti ve vlastnostech artefaktů vystupují jako kontinua a změny jako neodmyslitelné diskontinuity. Právě vytrácení středověké tradice a prosazování nových prvků může objasnit téma, jak v 16. a 1. polovině 17. století probíhal proces „modernizace“ v hrnčířské výrobě, obchodu a spotřebě keramických výrobků, který implikoval pozitivní představu pokroku a stal se příznačným pro renesanční kulturu. Zároveň se nabízí otázka, zda tento proces probíhal na celém území stejně, zda lze pozorovat odlišnosti napříč sociálními vrstvami, nakonec zda opravdu je adekvátní užívat jako chronologické vymezení ve studiu keramiky léta 1500 až 1650. Nelze totiž vyloučit, že klíčové změny pozorované na základě studia archeologických pramenů mohly probíhat v odlišných sekvencích, než je odvozeno z historické definice raného novověku.

HLAVNÍ CÍLE PRÁCE A OTÁZKY

Cílem disertační práce je postihnout vývoje a proměn keramiky v 16. a v 1. polovině 17. století v jižních a západních Čechách. Novověká keramika tvoří početnou skupinu artefaktů, která je důležitá zejména jako pramen pro datování archeologických situací na základě rozboru morfologických, technologických a výzdobných atributů ve vztahu ke stratigrafickým jednotkám. Zároveň umožňuje studovat širokou škálu témat vztahu člověka a keramiky v minulosti, například v problematice produkce, transferu a spotřeby keramického zboží.

Prvním cílem disertační práce je vymezit geograficky jižní a západní Čechy, které jsou předmětem výzkumu. Následovat bude nástin vývoje bádání o raně novověké keramice

v regionech a přiblížení současného stavu archeologického výzkumu zvoleného tématu. Formou katalogu bude přiblížen výběr důležitých keramických souborů a nálezů.

Druhým cílem je prezentace vybraných raně novověkých keramických souborů a nálezů z jižních a západních Čech, které mohou přispět svým informačním potenciálem k rozšíření současného stavu bádání a zodpovězení základních otázek, které směřují k postihnutí změn v čase.

Třetím cílem je na základě dosud známých poznatků z archeologických výzkumů prezentovaných formou katalogu a výsledků vlastních analýz představit vývojové trendy v morfologii, výzdobě a technologii mezi roky ca 1500 až 1650. Předpokládaným výsledkem bude definování kontinuit a diskontinuit v čase u jednotlivých artefaktů.

Následně bude snaha najít odpověď na otázky, co archeologické nálezy vypovídají o změnách v lokální produkci a obchodu s hrnčírským zbožím v jižních a západních Čechách? Jakou podobu měl trh s lokálním, regionálním a nadregionálním hrnčírským zbožím? Jaký potenciál má studium keramiky pro studium socio-ekonomické úrovně domácností spotřebitelů v regionu.

STRUKTURA PRÁCE

Za účelem hledání odpovědí na výše definované otázky byla zvolena následující struktura disertační práce. Nejprve je striktně vymezeno geografické území jižních a západních Čech. Poté následuje prezentace katalogu vybraných nálezových celků raně novověké keramiky z jižních a západních Čech. Ten byl sestaven na základě rešerše publikované odborné literatury, kritického shlednutí souborů uložených v muzejních sbírkách a informací z probíhajících analýz raně novověkých souborů (např. zaniklá ves Cetkov, Domažlice, Klatovy, Merklín aj.).

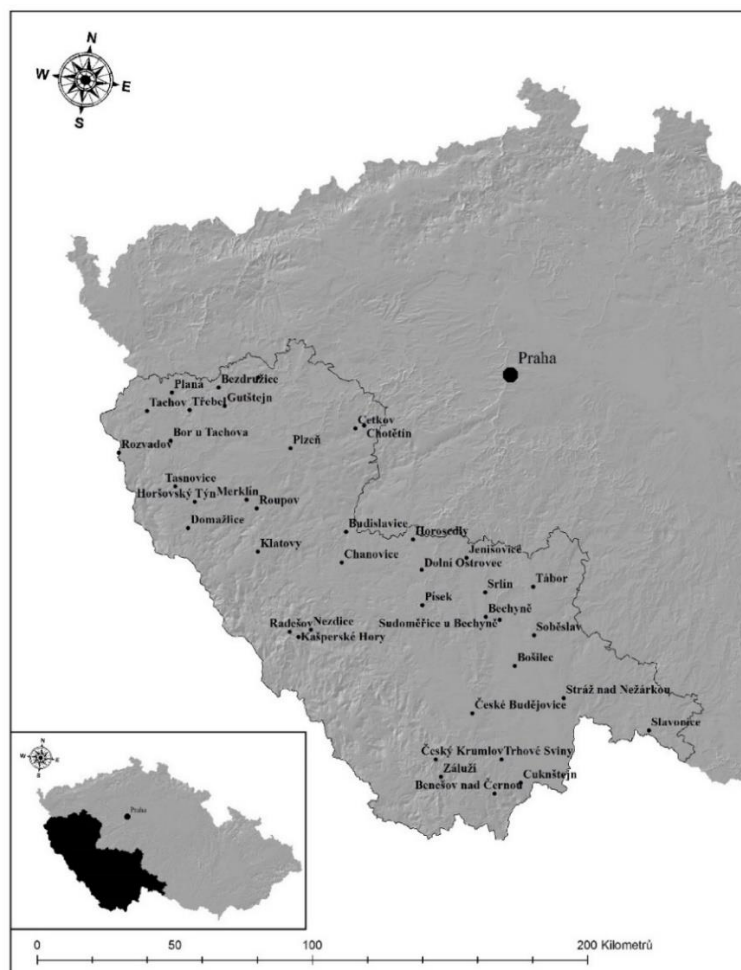
Následuje definice metody práce s raně novověkým keramickým materiálem, který se skládá nejen z celých nádob, ale i zlomkové keramiky. Poté je uvedena prezentace vybraných výsledků analýz raně novověkých souborů z Českých Budějovic (Kanovnická čp. 1), Českého Krumlova (Latrán čp. 55), Kašperských Hor (náměstí), Plzně (Dominikánská čp. 289, Riegrova čp. 207).

Následuje posouzení vývoje a změn tvarů od konce 15. do poloviny 17. století. Jelikož jsou v disertační práci posuzovány keramické soubory objevené v prostředí spotřebitelů, nikoliv producentů, tvary jsou následně posouzeny v kontextu jejich funkčnosti veskrze anonymními konzumenty. Následuje kapitola věnující se výzdobným technikám, které jsou odrazem nejen změn v samotných technologiích zdobení, ale i proměňujícím se estetickém prožitku spotřebitelů. Morfologický a dekorativní aspekt uzavírá pojednání o technologii. U hrnčírských výrobků je posuzována surovina, příprava keramického těsta, výpal, a to vše v kontextu jejich vzniku v hrnčírských dílnách.

Po produkci navazuje kapitola věnující se problematice transferu hrnčářského zboží. Morfologické, výzdobné a technologické kvality se staly zdrojem informací pro definování lokálních trhů, kde bylo nutné přistoupit ke korelaci archeologických zjištění s výpovědí písemných pramenů, které reflektují cechovní hrnčářské systémy a distribuci hrnčářů v oblasti. Následuje postižení regionálního a nadregionálního obchodu na základě studia importů.

Na obchod navazuje aplikace „teorie konzumního výběru“, která je založena na sledování poměru drahých a levných věcí (Barker – Majewski 2006, 225-230). Z ní totiž vychází jednak snaha definovat hranici mezi „luxusem“ a „obyčejností“, ale i porozumět konzumnímu chování spotřebitelů, neboť to tvoří předpoklad pro modelování jejich socio-kulturního statutu. Jelikož složení souborů se navzájem odlišují zastoupením tvarů, zdobností, poměrem lokálního a cizího zboží, byla na základě keramických souborů řešena problematika, zda je možné pozorovat sociální distinkce v mnohvrstevnaté hierarchicky uspořádané raně novověké společnosti na základě studia raně novověkých keramických souborů? Odlišují se od sebe soubory ze šlechtického, městského a venkovského prostředí? Případně, jaký potenciál mají keramické soubory pro stanovování socio-kulturní úrovně domácností?

Na závěr práce je představena bilance učiněných klíčových zjištění. Jsou představeny odpovědi na otázky, které si badatel položil v hlavních cílech práce. K disertační práci je přiložen katalog nálezů z vybraných lokalit, přičemž na jednotlivé nálezy je v textu odkazováno.

Obr. 1: Mapa zájmového území a lokality s nálezy a soubory raně novověké keramiky

GEOGRAFICKÝ ROZMĚR PRÁCE

Disertační práce je zaměřena výhradně na studium raně novověké keramiky v jižních a západních Čechách (obr. 1). Při interpretacích nálezů a souborů je přihlíženo zejména k analogiím z okolních oblastí (severní Čechy, střední Čechy, jižní Morava, Horní Rakousy, Bavorsko, Horní Falc).

JIŽNÍ ČECHY

Jižní Čechy patří mezi nejrozložitější regiony Čech. Rozkládají se mezi centrální oblastí s hlavním městem Prahou a jihozápadní zemskou hranicí s Bavorskem a Horními Rakousy. Tuto hranici tvoří zejména Novohradské Hory a Šumava. Na severu regionu tvoří hranici oblasti Šumavské podhůří a Blatenská pahorkatina. Na východě pak Českomoravská vrchovina. V centrální oblasti jižních Čech se rozkládají dva významné geomorfologické celky, Českobudějovická a Třeboňská pánev, které jsou bohatým zdrojem podzemní vody. Nejvýznamnější řekou oblasti je Vltava, která pramení na Šumavě a protéká řadou historických měst, zejména Českými Budějovicemi. Mezi další významné toky patří Lužnice, Malše, Nežárka. Městem Písek protéká Otava a významnou byla také říčka Blanice, neboť podél ní vedla do kraje jedna z nejdůležitějších obchodních tras, tzv. Zlatá stezka, po níž se do Čech vozila sůl

(srov. Kubů-Zavřel 2007a; Tíž 2007b; Tíž 2009). V jižních Čechách se nacházely také bohaté zdroje surovin, rozvíjela se zde těžba zlata, stříbra a grafitu (např. Fröhlich 2006). To vše mělo velký vliv na vznik středověké sídelní sítě, kterou zakládal král, šlechta i církev. V jižních Čechách vykrystalizovala významná dualita mezi rodem Vítkovců a vládnoucí dynastií, která se projevila v rozmístění mnoha měst, hradů, klášterů a vsí v krajině. Vývoj sídelní sítě v kraji Bechyňském a Prácheňském však doznával změn i v 16. století (Semotanová 2001, 209-212). V důsledku pozdně středověké hospodářské krize zaniklo množství menších sídel (např. Čapek 2011, 227-236; Čapek – Malina – Rytíř 2013, 183-205; Fröhlich 1986, 91-99). Nová byla zakládána v rámci kolonizace hraničního hvozdu, a to zejména v souvislosti s rozvojem sklárství (např. Fröhlich 1989; Týž 1994, 3-14; Týž 1996, 3-9). Úpadek pak přinesla do jižních Čech třicetiletá válka (srov. Čapek 2011, 365-367; Dohnal – Vařeka 1997, 84-106).

Velkou roli na podobu sídelní sítě v jižních Čechách mělo zakládání vrchnostenských režijních velkostatků. V rámci toho byly budovány na místo vsí hospodářské dvory (Kovář 2001, 307-310), ovčiny (Čapek – Preusz 2012, 6-35), rybníky (Pánek 1988, 77-124) a jiné podniky. Významným počinem Rožmberků byla výstavba rybníčních soustav, která vtiskla jihočeské krajině jedinečnou podobu. Největší dílo vznikalo v Třeboňské pánvi, kde působil Štěpánek Netolický a později Jakub Krčín z Jelčan. Klíčovou roli v jejich díle sehrály umělé vodní kanály zvané Zlatá Stoka a Nová Řeka, které sbíraly v krajině vodu a rozváděly ji do jednotlivých rybníků. Masivní zaplavování krajiny vedlo k zániku některých sídel, například vsi Opatov a Svinenského předměstí Třeboně (srov. Burian 1995, 1-12). Podobně dopadly některé vesnice u Netolic, kde Jakub Krčín z Jelčan vybudoval umělou stoku, tzv. Krčínku, napájící rybníky v rožmberské oboře kolem zámku Kratochvíle (Fröhlich 1990, 151-160; Preusz – Paclíková – Pták 2014, 221-228). Další rybníční sítě vznikly na Písecku, Vodňansku, Strakonicku a Blatensku. Vedle zámeckých novostaveb probíhaly v jižních Čechách hlavně přestavby středověkých hradů v honosná renesanční sídla. Na rožmberském panství byly přestavěny například Český Krumlov a Třeboň. Na panství pánů z Hradce rezidenční Jindřichův Hradec. Zachariáš z Hradce pak na pomezí jižních Čech a Moravy přestavěl také Telč. Renesance měla vliv i na podobu měst, rozsáhlé renesanční přestavby byly provedeny v Českém Krumlově, Českých Budějovicích, Jindřichově Hradci, Slavonicích a Táboře (Krčálová 1989, 6-62).

ZÁPADNÍ ČECHY

Západní Čechy lze charakterizovat jako oblast ležící mezi centrální oblastí Čech s hlavní městem Prahou a česko-bavorskou, resp. česko-falckou hranicí. Zejména jihozápadní část oblasti ohraničuje hornaté a lesnaté pásmo Českého lesa a Šumavy. Na severu se rozkládají lesy, ve kterých vyčnívají stolové hory. Hranice pokračuje dál na východ do Tepelských vrchů a Rakovnické pahorkatiny, kde do západních Čech zasahují Zbirožské a Křivoklátské lesy. Jižněji obklopují hranici kopcovité Brdy, Blatenská pahorkatina a Šumavské podhůří. Také vnitřní část západních Čech je členěna, ve střední části Plaskou pahorkatinou a Švihovskou vrchovinou, v podhůří Českého lesa vlní krajinu Podčeskoleská pahorkatina. Tyto geomorfologické jednotky tvořily v 16. a v 1. polovině 17. století důležitou přírodní hranici, která byla základem pro hranici správní a vojenskou

tzv. Plzeňského kraje (Semotanová 2001, 209-212). Centrálním místem kraje se stala Plzeň, v níž se slévaly nejdůležitější regionální vodní toky v jedinou řeku Berounku, která vytékala z kraje a vlévala se do Vltavy.

Vedle přírodních podmínek měla vliv na koncepci zdejší sídelní sítě zejména síť dálkových obchodních stezek a možnost těžit nerosty, zejména železné rudy, stříbro a zlato. Lesy byly vydatným zdrojem dřeva nejen pro těžbu, ale například i pro sklářství (Procházka 2009). Na Klatovsku, Rokycansku, u Boru u Tachova, u Nýřan, Jesenice, Plané a Teplé byly vystavěny rybníční systémy. Panovníci, šlechta a církve zde zakládali síť měst a vesnic, která vycházela ze staršího osídlení a proměňovala se ještě v 16. a na počátku 17. století. V souvislosti s kolonizací vysokohorského území Šumavy a Českého lesa ustupoval les na úkor nových osad. Založeny byly některé horní osady orientované na těžbu drahých kovů. V roce 1522 založil Hory Matky Boží Zdeněk Lev z Rožmitálu. Následovaly Stříbrné Hory založené Svojsěm z Velhartic a Janem z Rožmberka. Na městečko byl povýšen Svatý Kříž, pozdější Chodský Újezd, Černošín. Pro těžbu stříbra vznikly Michalovy Hory. Docházelo také k zahuštění městské sítě v podhůří, na městečko byly povýšeny Pňovany, založeno bylo Nové Městečko u Nečtin. Některé městečka změnila statut na města, například v roce 1547 Gryspekové z Gryspeku takto povýšili Kralovice, později následovala Radnice a Hostouň. Kolovratové obnovili týdenní trh v Kozojedech. Švihovští roku 1508 založili Kdyni. Rytíři z Kočova roku 1514 povýšili na městečko Chodovou Planou. Městečka Rabí, Planá a Rokycany se stala městy. Ještě na konci 16. století přibyla mezi městečka Černínské Chudenice, Staré Sedliště, Všeruby na Domažlicku a Čachrov na Klatovsku (Foud 2007, 9-14). Zánik některých sídel, zejména vesnic, souvisel s hospodářskou krizí na přelomu 15. a 16. století a třicetiletou válkou v 1. polovině 17. století (např. Vařeka a kol. 2006; Vařeka 2008, 41-43). Některé lokality zcela zanikly, jiné byly obnoveny, mnohdy na jiném místě. Kulturní krajina západních Čech představovala bohatou mozaiku královských, poddanských měst, městeček a vsí, kterou doplňovaly zámky, hrady, tvrze, kláštery a kostely. Pod vlivem renesance v 16. století dostala sídla novou podobu. Zejména to jsou zámky Kaceřov, Horažďovice, katolický kostel v Kralovicích. V městském prostředí byly přestavovány starší budovy, mezi nejhodnotnější památky patří radnice v Plzni, ve Stříbře a Staré děkanství v Sušici.

HISTORIE VÝZKUMU RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH

Historie výzkumu raně novověké keramiky v jižních a západních Čechách má svůj počátek ve 20. století.

JIŽNÍ ČECHY

Největší počet publikovaných souborů raně novověké keramiky na území jižních Čech pochází z městského prostředí. Hodnotné soubory přinesly archeologické výzkumy na Tábořsku. Velký význam má publikace studny obsahující materiál z přelomu 15 a 16. století ze Soběslavi (Krajíc 1989, 79-123; 1990, 97-120). Blízkou analogií jsou soubory z Tábora, zejména z čp. 6 a 7 (Krajíc 2007b, 155), čp. 220 (Krajíc 1998) a ze zavážek

hradního příkopu tábořského hradu, které vznikly po požáru města v roce 1532 (Krajíc 2007c, 343-377). Mladší nálezy pak pochází nejen z čp. 220, ale především z domů čp. 308 (Krajíc – Chvojka 2007) a čp. 13 na Žižkově náměstí (Krajíc 2006a, 249-269, 286-313; Týž 2006b, 247-258). Poznání pak doplňují i výzkumy hrnčírských dílen, které zanikly v 1. polovině 17. století na náměstí v čp. 18 v Bechyni a Táboře na náměstí Mikuláše z Husi, čp. 44 (Krajíc 2007b, 155).

Další soubory pochází z Českokrumlovska, zejména z Benešova nad Černou (Hrubý 1998, 17) a Českého Krumlova, kde mezi nejzajímavější patří soubor technické keramiky z domu čp. 27 v Radniční ulici, z něhož byla publikována pouze pícka (Erneé 2001, 27-42). Další hodnotný soubor keramiky ze 17. až 18. století byl získán v domě čp. 55 na Latránu (Beneš 1998, 16-17; Preusz 2011). Drobné soubory byly evidovány i v dalších archeologických kontextech (např. Erneé 1995, 455-460; 2000, 116-119; Erneé – Gabriel 2001, 269-274). V posledních letech se pozornost posunula také do prostředí Českých Budějovic, kde po několik let probíhalo zpracování středověké a novověké keramiky z archeologického výzkumu v prostoru českobudějovické radnice (Čapek – Preusz 2017a, 91-147; Tíž 2017b, 217-221; Tíž 2017c, 223-226). Tradičně přibývají raně novověké nálezy také z prostředí města Písku. Zejména jde o zásypy z městských domů, které pochází z válečných let 17. století (Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltcher 2016, 47-79).

Pozornost jiným sociálním prostředím nebyla příliš věnována. Dosud byla detailněji zanalyzována pouze keramika ze zásypu příkopu tvrže Cuknštejn u Nových Hradů (Hrubý 2004, 305-334). Postupně přibývají nálezy z vesnického prostředí. Zatímco v Češnovicích byla ještě pozornost věnována studiu pozdně středověké keramiky ante 1490 (Militký – Vařeka 1997, 58-79). Také se objevují studie hodnotící povětšinou povrchové sběry v areálech vesnic, jejichž zánik je kladen do 16. století. Zpravidla je však identifikována středověká keramika, méně pak časně novověká. To ukázaly např. výsledky výzkumů Jenišovic na Písecku či vesnic v oboře u Netolic (Čapek – Malina – Rytíř 2013, 183-205; Fröhlich 1986, 91-99). Cenné jsou pak keramické soubory ze zánikových horizontů třicetileté války ze Srlína (Dohnal – Vařeka 1997, 84-106) a Horosedel (Jiřík – Kypta – Pták – Simota – Šálková 2010, nestr.).

Posledním zdrojem informací jsou nálezy jednotlivostí. Zejména jde o keramické nádoby, v nichž byly deponovány cennosti (např. Chvojka – John – Thomová a kol. 2016, 17, obr. 14; Radoměřský – Richter 1974, 141, obr. 165). Ojedinelý je nález hrnce v hrobové jámě v kostele v Trhových Svinech (Chvojka – Kypta 2006, 325-338) či dýmky u mrtvého zakopaného u rozcestí u Záluží u Velešína (Preusz 2016, 400, 403, obr. 2:a).

ZÁPADNÍ ČECHY

Bohaté soubory raně novověké keramiky jsou tradičně získávány v historickém jádru města Plzně. Nejstarší soubory pochází z archeologických výzkumů, které probíhaly v 70. a 80. letech 20. století. Největší potenciál mají zejména kolekce celých a torzovitých nádob ze studní a odpadních jímek. Situace bohaté na keramiku zpravidla obsahovaly také renesanční sklo, proto byly vyjmenovány ve studii F. Frýdy (2007, 33-64). Detailnější pozornost byla věnována keramickému souboru z přelomu 15. a 16. století

z Perlové ulice čp. 66/67 (Schneiderwinklová 2009, 199-206), souboru lékárenského zboží ze 17. století z Dominikánské ulice 2, z čp. 289 (Dudková – Orna 2009, 501-508) a souboru ze 17. až 19. století, který byl vyzdvihnut v na Náměstí republiky 8, v čp. 98 (Davídek 2007). Raně novověká keramika pochází také z Pražské ulice (Kočár a kol. 2003).

Mezi první zkoumané městské lokality patřily také Domažlice, kde v letech 1980 a 1981 proběhl velký výzkum Hořejšího předměstí. Přitom zde byl odkryt středověký hrnčířský areál a zahloubené relikty předměstských domů, v jejichž zásypech byl získán materiál z 16. až 18. století (Procházka 1983, 14-21). Další nálezy přibývaly na přelomu 20. a 21. století, nejde však o homogenní soubory 16. či 17. století (Hereit 2007, 69-85; Týž 2014, 115-120). Na Domažlicku, konkrétně v Horšovském Týně, byla odkryta hrnčířská pec z přelomu 15. a 16. století (Frýda 1992, 187-193) a podobně staré soubory byly získány i dalšími výzkumy (Metlička – Zelenka 2017, 172-173; Nováček – Široký 1997, 65-66). Další nález zásypu zahloubeného objektu, který dle nálezů kadlubů souvisel s produkcí hrnčírů či kamnářů, byl učiněn v Merklíně a pochází z 1. poloviny 17. století (nepubl. výzkum ZČM v Plzni).

Archeologický zájem je tradičně věnován také městům v jihozápadním cípu západních Čech. Mezi nejčinnější nálezy v Klatovech patří soubory získané ze studní pod jezuitským kostelem Neposkvrněného početí P. Marie a sv. Ignáce. Zatímco ve studni č. 1 byl objeven soubor z 15. století, ze studny č. 2 byla získána hodnotná kolekce renesanční keramiky z přelomu 16. a 17. století (Vondráčková 1996, 134-159). Další soubory byly získány při výzkumech v Kašperských Horách (Kašák a kol. 2010, nestr.; Pícka – Hůrková – Schneiderwinklová 2009, 103-159). Soubor keramiky přelomu 15. a 16. století byl získán také v Horaždovicích, kde byla navíc objevena také hrnčířská pec (Tetour 2002, 163-175).

Rozvíjen je také výzkum v městském prostředí na Tachovsku, zejména v Bezdužicích (Zelenka 2016, 213-229), Boru u Tachova (Zelenka 2007, 192-198), Plané u Mariánských Lázní (Rayman 2014, 123, obr. 3.15), Tachově (Nováček 1996, 92-109; Rayman 2009, 3-18; Týž 2012, nestr.).

Další soubory pochází ze šlechtických sídel. Většina z nich nebyla dosud zpracována, jako např. z Krasíkova (Kamenická 2009, 17-19; Metlička – Orna – Zelenka 2008, 132-155), Rabí (Kamenická 1994, 311-326), Roupova (Foster – Čiháková – Kamenická 2006, 373-386), Švihova (Foster 2013), Velhartic (Kamenická 2006, 52-54; Sokol 2004, 26-31). Nejlépe zpracované nálezy jsou z hradu Gutštejna (Hobl 2015, 125-153) a velice přínosné se díky povrchovým prospekčním jeví i další lokality jako Preitenstein (Mařík 2016, 124-140), Rýzmbek (Procházka 1982, 8). Výjimečně kvalitně zpracovaný soubor středověké a novověké keramiky pochází ze zámku v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 149-242). Raně novověká keramika je evidována i na dalších zámcích, např. v Manětíně (Kamenická 2002b, 49-54). Další soubory raně novověké keramiky pochází z tvrzí v Chotětíně (Frýda 2007, 37), Tasnovicích (Procházka 1982), Řesanovicích (Čapek – Richterová – Vladař 2014, 247-279), Vlkošově (Kamenická 2002a, 33-34) a patrně i v Horšově (Foster – Lodrová 2007, 53-65).

Další hodnotné soubory raně novověké keramiky byly pořízeny v prostředí vesnic. Zejména k tomu přispěl dlouhodobý zájem o vesnice na Plzeňsku a Rokycansku (Dudková – Orna – Vařeka a kol. 2008; Vařeka a kol. 2006). V posledních letech přibývají nálezy z archeologického výzkumu v areálu Cetkova, který zanikl za třicetileté války (např. Veselá 2006, 67-98). Nálezy z 1. poloviny 17. století přinesl také záchranný archeologický výzkum v Nezdicích na Šumavě (Durdík – Chotěbor – Kašpar, 2000, 257-269). Keramika je stále častějším nálezem také při výzkumu bojišť třicetileté války, kde je cíleno na průzkum polních opevnění. Příkladem je bojiště u Rozvadova z roku 1621 (Matoušek 2011, 3-13) a Třebele z roku 1647 (Matoušek 2006, 143).

KATALOG VYBRANÝCH SOUBORŮ RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY V JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECHÁCH

BECHYNĚ, OKR. TÁBOR – MĚSTO

DŮM ČP. 18 – HRNČÍŘSKÁ DÍLNA

Katalogové číslo: 1

Datace: 2. polovina 16. – 1. polovina 17. století

Literatura: Krajíc 2007b, 155.

Nálezová situace: Výzkum provedlo Husitské muzeum v Táboře (R. Krajíc) v letech 2006 až 2007. Archeologický výzkum přinesl cenné informace o hrnčírské dílně datované přibližně k roku 1600. Zkoumány byly suterénní prostory. Objeveny byly kamenné zdi staršího domu a cihlová pec. Nejmladší sklep byl jednorázově zasypán keramickým odpadem a stavební sutí v první třetině 17. století. Do staršího sklepa se vcházelo dveřmi přes dřevěný práh. Později přestal být sklep používán a byl zavezen. Dveřní otvor byl zapažen prkny, upevněnými na sloupy. Do zásypu sklepa byl později zapuštěn a vyzděn cihlový sklípek na zraní bílé hrnčírské hlíny. Na dně sklípku byly kamenné plotny, nad nimiž zrála zmiňována hlína. Celý objekt zanikl požárem v první polovině 17. století. Tento zánik byl pozorován i u sklepa zasypaného novověkou hrnčinou na počátku 17. století. Nálezové okolnosti svědčí o tom, že dům v druhé polovině 16. a na počátku 17. století obýval hrnčír, resp. kamnář, jenž zde provozoval své řemeslo. O tom svědčí jak nálezy výrobních zařízení v podobě sklípku na zraní hlíny a pece (hrnčírská pec?), tak bohatého souboru keramiky, kachlů a kadlubů.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

BENEŠOV NAD ČERNOU, OKR. ČESKÝ KRUMLOV – MĚSTO

DŮM ČP. 125 – ZÁSYPY PEKAŘSKÝCH PECÍ (PARC. Č. 133)

Katalogové číslo: 2

Datace: 2. polovina 16. století (ante 1576)

Literatura: Hrubý 1998, 17; Týž 1999, 235-268.

Nálezová situace: Záchraný archeologický výzkum v roce 1998 byl zaměřen na dvorní trakt městské parcely č. 133. Kromě středověkých nálezů datovaných přibližně od 2. poloviny 13. až do 1. poloviny 15. století, byly v interiéru domu identifikovány dvě pekařské pece. První z nich byla kamenné konstrukce se zbytkem cihlové klenby a dlážděným topeništěm (délka 5 m, šíře 1,1 – 1,3 m). Druhá, mnohem hůře zachovalá, měla cihlovou konstrukci. Interiér s pecemi zanikl jednorázově při přestavbě domu v renesančním slohu v roce 1579. To dokládá jednak nález mince Maxmiliána II. Habsburského (1564-1576), za druhé datování pat pilířů. Ta se vztahují k vyzdvižení renesančního domu.

Charakteristika keramického souboru: V zásypech pecí byl objeven bohatý soubor keramiky 16. století. Převážně šlo o redukčně pálené zboží. Zastoupeno bylo i oxidační, jež bylo glazováno na vnitřní stěně. Bohatě byly zastoupeny jednouché a dvououché hrnce. Byly zastoupeny přehnuté a esovité profilace okrajů. Tento typ okrajů datačně odpovídá nálezům ze stratigrafické vrstvy č. 5 v odpadní jímce objevené v domě čp. 220 v Táboře. Tato vrstva byla datována do 2. třetiny 16. století (Krajíc 1998, 171). V souboru se mimo zvonovité poklice nacházely navíc poklice vodorovné se zdviženými okraji. Ve výzdobě hrnců se uplatnilo zdobení rádélkem.

Uloženo: Regionální Muzeum v Českém Krumlově

BEZDRUŽICE, OKR. TACHOV – MĚSTO

ZAHLOUBENÉ OBJEKTY NA NÁMĚSTÍ

Katalogové číslo: 3

Datace: přelom 15. a 16. století / poslední třetina 16. až počátek 17. století

Literatura: Zelenka 2016, 213-229.

Nálezová situace: Záchraný výzkum na náměstí provedlo Západočeské Muzeum v Plzni (A. Zelenka). V roce 2015 bylo odhaleno několik zahloubených objektů, v nichž byla identifikována raně novověká keramika z 15. až 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Výzkum přinesl bohatou kolekci zlomků raně novověké keramiky, která byla analyzována. Nejstarší nálezy byly datovány na přelom 15. a 16. století. Šlo výhradně o zlomky tenkostěnné, které byly tvrdě redukčně či oxidačně vypálené. Zpravidla se objevovaly výrobky rezné. Vnitřní transparentní olovnatá glazura se vyskytovala ojediněle. Z morfologického hlediska zde byly sledovány hrnce s ovalenými okraji, džbány s okraji formovanými do vyšších okruží a misky s vodorovně vyloženými okraji. Výzdoba se omezila pouze na jemné vodorovné rýhy nebo žlábků.

Soubory z poslední třetiny 16. a 1. poloviny 17. století pochází zejména ze zahloubených objektů č. 5, 7, 8. Jejich vznik patrně souvisí s terénními úpravami plochy bezdružického náměstí za třicetileté války. V souborech převažovala tvrdě oxidačně pálená keramika s vnitřní olovnatou glazurou (tmavě nebo světle hnědá, žlutá, méně často světle zelená) nad rezným, tvrdě redukčně páleným zbožím. Z funkčního hlediska byla zastoupena kuchyňská a stolní keramika. Získány byly větší i menší tvary hrnců, které byly bezuché či s páskovými uchy. Dále zde byly evidovány džbány s vysokými hrdly, mísy s talířovitým podokrajím, výjimečně zvonovité poklice. Okraje

hrnců byly přehnuté, ovalené či vně vyhnuté a na konci mírně vzhůru vytažené zostřené či seříznuté (autor uvádí kyjovité, v kódování disertační práce H.3.4. a H.3.5.). Poslední typ je považován za převažující, přičemž dle autora prokazuje v Bezdruzicích plné prosazení novověké profilace. Za výjimečný lze považovat vzhůru vytažený, uvnitř výrazně prožlabený okraj (přiřazen kód ZL.2.1.). Džbány měly okrajovou profilaci složitě profilovanou, zpravidla vzhůru vytaženou a zaoblenou (přiřazen kód Ch.D.2.1.). Mísy s talířovitým podokrajím měly signifikantní šikmo či vzhůru vytažený okraj na konci zostřený (přiřazen kód MT.3.1.) či jeho zaoblenou modifikaci (přiřazen kód MT.3.3.). Nádoby byly uvnitř glazované.

V náleзовých celcích převažovala rytá výzdoba, časté bylo malování a plastická výzdoba. Rytá výzdoba se omezovala na rytou nebo vývalkovou šroubovici na vydutých tělech hrncovitých nádob a džbánů. Na podhrdlí, výdutích, okrajích bylo pozorováno červenohnědé nebo červené malování (vodorovné linie, svazky linií, vlnice). Větší hrnce byly zpevněny promačkávané plastickými lištami, často v kombinaci s červenohnědými malovanými liniemi.

Poznámka: Okrajové profilace hrnců H.3.4. se jeví jako signifikantní typ okraje pro Tachovsko a patrně širší oblast podhůří Českého lesa. Obdobné nálezy pochází například z terénních výzkumů na Gutštejně, v Tachově a v opevnění na bojišti u Rozvadova z roku 1621. Okrajová profilace velké nádoby ZL.2.1. je zařazena mezi zásobní nádoby, tzv. očetnice. Další očetnice byly prokázány v souboru z Chotětína z 1. poloviny 17. století.

Uloženo: Muzeum Českého lesa v Tachově

BOR U TACHOVA, OKR. TACHOV – MĚSTO

Katalogové číslo: 4

Datace: konec 15. a počátek 16. století

Literatura: Zelenka 2007, 192-198.

Nálezová situace: V severovýchodní části parcely bývalých domů č. 5 a 6, které byly zbourány v poválečné době, byl odkryt zahluubený objekt s obsahem keramického materiálu z 15. století. Následoval sběr zlomkového materiálu v ploše parcely, kde byla získána keramika z přelomu 15. až 16. století a keramika 17. až 19. století.

Charakteristika keramického souboru: V Boru u Tachova byly odhaleny soubory zlomků, převážně tvrdě oxidačně vypálené keramiky do světle hnědých až oranžových odstínů. Příměsí v keramickém materiálu byly drobné kousky křemičitého ostřiva. Okraje nádob převažovaly ovalené, přehnuté či zavínuté. Výzdobu tvořila výhradně vývalková šroubovice, nebo červeně malovaná linka. Objevovala se také kombinace malování a šroubovice. Dna nádob vykazovala stopy po odříznutí strunou. V souboru převažovalo oxidační rezné zboží, část nádob nesla vnitřní olovnatou glazuru. V 17. století bylo hrncířské zboží dál zastoupeno tvrdě oxidačně pálenou keramikou s vnitřní olovnatou glazurou bez zrněk slídy v keramické hmotě. Okraje nádob byly zpravidla zesílené ovalené či přehnuté. Ve výzdobě se navíc objevila plastická promačkávaná páska. Zboží bylo malováno širokou červenou linkou či vlnicí.

Uloženo: Muzeum Českého lesa v Tachově

BOŠILEC, OKR. ČESKÉ BUDĚJOVICE – VESNICE

KOSTEL SV. MARTINA – DEPOT

Katalogové číslo: 5

Datace: depot, nejmladší mince 1637.

Literatura: Chvojka – John – Thomová a kol. 2016, 17, obr. 14.

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (Z. Thomová) roku 2013. Při výzkumu byl objeven depot raně novověkých mincí uložený v keramickém hrnci soudkovitého tvaru, který byl původně zakryt zvonovitou poklicí. Nejmladší mince byla datována do roku 1637.

Charakteristika souboru: Depot byl uložen v soudkovitém hrnci, který byl opatřen páskovým uchem. Nádoba byla dekorována dvěma horizontálními rýhami. Rozměry nádoby: výška 8,4 cm, průměr hrdla 8,5 cm, průměr okraje 6,5 cm, průměr hrdla 8,5 cm, průměr dna 7,1 cm, váha. K hrnci patřila navíc zvonovitá poklice.

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

BUDISLAVICE, OKR. PLZEŇ-JIH – DEPOT

Katalogové číslo: 6

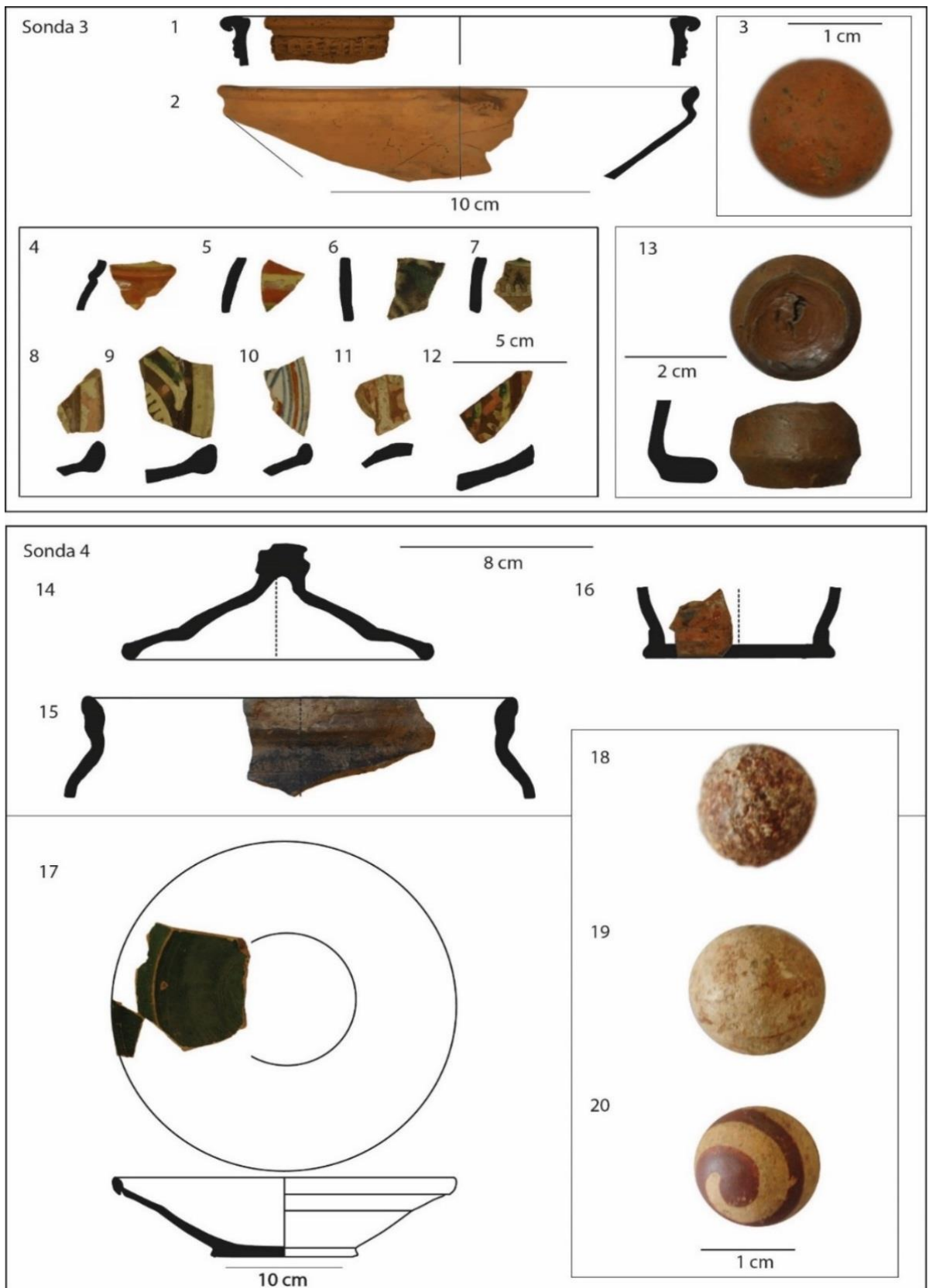
Datace: okolo 1537

Literatura: Radoměský-Richter 1974, 146, obr. 173.

Nálezová situace: K nálezu depotu groše Ferdinanda I. Habsburského a mladší mince z roku 1537 v sací, resp. kojící konvičce došlo roku 1964.

Charakteristika nádoby: Mince byly uloženy v sací konvičce (tzv. hubáček), jejíž horní polovina těla byla zdobena rádélkem v podobě segmentované vlnice. Tělo bylo doplněno protáhlou, kónickou výlevkou. Dno bylo odsazeno, mírně dovnitř zaklenuté, odříznuté strunou. Nádobka byla vyrobena z jemně plavené bělavé hlíny a vně polévána žlutohnědou glazurou s tmavými skvrnami. Rozměry: zachovalá výška 3,8 cm; průměr dna 4,4 cm.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

Obr. 2: Výběr keramických nálezů z Cetkova: výběr nálezů ze sond 3 a 4 umístěných v prostoru vesnických usedlostí, které shořely za třicetileté války, patrně v letech 1618 až 1619

CETKOV, OKR. ROKYCANY – VESNICE (ZANIKLÁ)

ZANIKLÉ VESNICKÉ USEDLosti

Katalogové číslo: 7

Datace: 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století / patrně ante 1619 či 1620

Literatura: Dudková – Orna – Vařeka a kol. 2008, 41-43, 49, 79-80; Veselá 2006, 67-98.

Nálezová situace: Snaha o lokalizaci zaniklé vesnice se objevila již na konci 19. století. Cetkov byl definitivně lokalizován až v 80. letech 20. století Petrem Rožmberským. Areál zaniklé vsi byl zkoumán Pavlem Vařekou a Renatou Veselou, která zde provedla povrchové sběry (Veselá 2006, 87-91, obr. 17-18). Díky terénnímu výzkumu zde byla objevena odpadní jáma plná raně novověké keramiky, kachlů, skla, kostí z konce 16. a počátku 17. století. Část těchto nálezů byla vystavena na výstavě „Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku“, z níž vzešel katalog (Dudková-Vařeka 2006, 49, 79-80). Bylo potvrzeno, že část vsi byla zničena za třicetileté války, patrně během vojenských tažení v letech 1619 až 1620. Terénní výzkum zde v současnosti provádí Katedra archeologie Západočeské univerzity v Plzni, v roce 2016 byly položeny čtyři sondy č. 1 do prostoru dříve zkoumané odpadní jámy, č. 2 v jižní části vsi za účelem ověření stáří usedlostí ve spodní části vsi, č. 3 a č. 4 do prostoru dvou usedlostí v horní severovýchodní části vsi. Sondy č. 1, 3, 4 byly pozitivní na nálezy keramiky z 16. a 17. století. V sondách č. 3 a 4 byly objeveny požárové vrstvy související s drastickým zánikem usedlostí ve válečné době.

Charakteristika keramického souboru: Nejpočetnější soubor keramických nálezů byl doposud získán terénním výzkumem odpadní jámy, který provedla Renata Veselá. Zbytek výplně odpadní jámy se podařilo vybrat až v roce 2016. Jáma obsahovala množství keramických zlomků. Zastoupena byla především kuchyňská a stolní keramika. Zastoupeny byly hrnce různých velikostních kategorií. Mimo jiné zde byly hrnce dvouúché s přehnutým okrajem, které byly dekorovány rádélkem na podhrdlí (kat. CE 1). Dále hrnce s promáčkávanými plastickými lištami (kat. CE 2). Z mís byly evidovány pernice (kat. CE 3). Nechyběly rezné vejčité džbány, které byly glazovány uvnitř a na mírně se nálevkovitě rozšiřujícím hrdle (kat. CE 4). Doloženy jsou fragmenty smetaníku. Objeveny byly také fragmenty mis s talířovitým podokrajím, které byly zdobeny bílým a zeleným malováním na hnědém nástřepí. Dále byly objeveny zlomky malovaných džbánů či hrací kuličky (kat. CE 5).

Zjišťovací sonda č. 3 byla položena v místě předpokládané usedlosti, jejíž obdélný reliéfní tvar, posazený na uměle vytvořené terase, byl dobře patrný v terénu. Odkryv prokázal dvě požárové vrstvy. Obě patrně dokládají spálení usedlosti a následného provizoria za třicetileté války. Ze všech stratigrafických vrstev pochází obdobný keramický materiál, který lze datovat na konec 16. a do 1. poloviny 17. století. Celkem bylo v usedlosti zachyceno 2140 zlomků o váze 10129 g. Zastoupení oxidační a redukční keramiky v usedlosti bylo v poměru 70 % ku 30 %. Z kuchyňské keramiky byly zastoupeny hrnce, trojnožky, cedníky, poklice a mísy. Zde byly zastoupeny oxidačně pálené rezné mísy pernice s vodorovně vyloženým a na konci přehnutým okrajem, které

byly zdobené promačkávanými plastickými páskami s nehtovými či rádýlkovými vrypy (obr. 2:1), a mělké mísy s jedním uchem (obr. 2:2). Ze stolní keramiky to byly džbány, které byly i oboustranně glazované, mísy s talířovitým podokrajím a talíře. Klíčová je přítomnost mramorovaného (obr. 2:6) a pestrobarevně malovaného zboží (obr. 2:7-12). Zastoupeno bylo i tzv. berounské zboží (obr. 2:4, 5), a to jeho červená i bílá skupina (2:10). Z dětské keramiky byla objevena hliněná kulička (obr. 2:3). Ojedinelým nálezem ve vesnickém prostředí je fragment kameninové lékárenské dózičky z Waldenburgu (obr. 2:13).

V sondě 4 bylo ze stratigrafických vrstev, které souvisí s provozem a zánikem druhé z predikovaných usedlostí, dosud získáno 181 zlomků keramiky o váze 1214 g. Zastoupení oxidační a redukční keramiky vykazuje poměr 68 ku 32 %, váhový poměr je pak 76 ku 24 %. Atypických zlomků bylo získáno 88. Soubor je reprezentován kuchyňskou, stolní a dětskou keramikou. Morfologicky jsou zastoupeny hrnce (obr. 2:15), džbány, mísy s talířovitým podokrajím, mísy, trojnožky, hrnky, poklice (obr. 2:14), hrací kuličky. Hrnce vykazují mnohdy Zajímavostí souboru je prezence zlomků červeného berounského zboží, hliněných kuliček (obr. 2:18, 19), z nichž jedna byla zdobená červenou malbou (obr. 2:20), mísy s talířovitým podokrajím (obr. 2:17), zlomků z hrnku, který byl zdoben mramorováním (obr. 2:16).

CUKNŠTEJN, OKR. JINDŘICHŮV HRADEC – TVRZ

Katalogové číslo: 8

Datace: 16. století

Literatura: Hrubý 2004, 305-334.

Nálezová situace: Archeologickým výzkumem byl částečně prozkoumán příkop, nádvoří a část interiéru přízemí tvrze. Nejpočetnější nálezový soubor pozdně středověké a časně novověké keramiky pochází ze dna příkopu (SJ 1a026).

Charakteristika keramického souboru: Ze dna příkopu pochází nejpočetnější soubor keramických nálezů. Největší množství fragmentů pochází z hrnců a malých hrnců (Hrubý 2004, obr. 13:53-58, obr. 15:1-7, 10-11). Hrnce byly často dvouuché, hrnky jednouché. Šlo o tvrdě redukčně pálené zboží, často s leštěným povrchem (Tamtéž, obr. 15:9). Vyskytlo se i několik jedinců s modrošedým kovovým leskem. Džbány byly zastoupeny jednouchými tvary s přímými nebo odsazenými vzhůru vytaženými okraji (Tamtéž, obr. 13:17-24). Technologií výpalu, barvou i povrchovou výzdobou se podobaly hrncům. Početně byly zastoupeny mísy s vodorovně vyloženým okrajem (Tamtéž, obr. 13:32,33), přičemž v jednom případě se dochovala mísa s kyjovitým okrajem, který byl dekorován příčnými vrypy (Tamtéž, obr. 14: 3). Objevily se mísy s talířovitým podokrajím, které byly polévány (Tamtéž, 13:36-41). Polévány byly i trojnožky. V redukčním provedení byly zhotoveny poklice (Hrubý 2004, obr. 13:42-44) a kahany. Pozoruhodnou skupinou byly zásobnice. Kromě klasických zesílených kyjovitých okrajů zde byly zastoupeny tvary soudkovité, resp. mírné esovité profilace, které měly jednoduchý mírně zesílený ven vytažený okraj. Keramická hmota byla hrubší s výrazným

podílem anorganického ostřiva. Výpal byl patrně dost měkký. Povrch byl leštěn valounem. Na podhrdlí byly tyto nádoby dekorovány rádélkem (Tamtéž, obr. 14:2,4).

Stejný horizont byl pozorován i v dalších kontextech (1b012, 2013). Získány byly hrnce, hrnky, pánve a mísy. V tvarovém zastoupení chyběly zásobnice. Zastoupeny byly mísy s vodorovně vyloženým okrajem shora dekorovaným kolkem (Tamtéž, obr. 16:17-20). Za zajímavý uvádí autor nález perforované poklice připomínající cedník (Tamtéž, obr. 17:15). Ve svrchní vrstvě 2003 byly získány zlomky mís s talířovitým podkrajím se světlou hnědou glazurou (pokročilý novověk). Další zlomky byly v nižších vrstvách 2007 a zejména 2013, kde byly obsaženy hrnce, malé hrnce a pánve. Je zastoupeno jak kvalitní oxidačně pálené zboží, tak redukční keramika. Podle menšího zastoupení glazury v souboru autor usuzuje, že jde o zboží z 1. poloviny 16. století, což odpovídá stavebně-historickému průzkumu příkopu.

Uloženo: neurčeno, patrně Regionální muzeum v Českém Krumlově

ČESKÉ BUDĚJOVICE, OKR. ČESKÉ BUDĚJOVICE – MĚSTO

ČESKÁ ULICE, ČP. 24

Katalogové číslo: 9

Datace: přelom 16. a 17. století

Literatura: nepublikováno

Nálezová situace: Záchranný výzkum v prostoru čp. 24 v České ulici provedlo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (J. Militký) v roce 1993. Ve sbírce je samostatně uložen malovaný talíř bez bližších nálezových okolností.

Charakteristika nádoby: Ze souboru byl vyjmut pouze malovaný talíř. Dekorovaný malovaným dekorem. Datován je do 1. poloviny 17. století (kat. CB 1).

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Archeologická sbírka

KANOVNICKÁ ULICE, ČP. 1

Katalogové číslo: 10

Datace: přelom 16. a 17. století

Literatura: Militký, J.: (nepubl. Nálezová zpráva)

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo JČM v Českých Budějovicích (J. Militký a P. Zavřel) v roce 1993. Při výzkumu byly na ploše vybourané parcely položeny sondy a dokumentovány především základové pasy budované novostavby. Následovala exkavace ušlapaných komunikačních horizontů z 2. poloviny 13. století, které se nacházely nad podložím a obsahovaly nadrobno rozdrcenou keramiku a zvířecí kosti. Takto datovatelné bylo rovněž valounové štětování povrchu na ulici před parcelou. Do 15. století bylo možné zařadit také studnu, která kromě keramiky obsahovala větší soubor dřev, mj. také dvě nábojová kola. Ze stejného období byla také jímka a některé základy zdí domu. Z hlediska výzkumu raně novověké epochy se však za nejzajímavější objekty jeví jímka bohatá na sklo a sklípek, zasypaný keramikou a kachlovým materiálem, jenž byl zběžně datován do 16. až 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Keramika ze sklípku je analyzována a interpretována v kapitole analýzy keramických souborů.

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

KRAJINSKÁ ULICE, ČP. 10

Katalogové číslo: 11

Datace: přelom 16. a 17. století

Literatura: nepublikováno

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (J. Militký) v roce 1994. Prezentován je pouze džbán, který byl odevzdán do rukou J. Thomy.

Charakteristika nálezu: džbán má vejčitý tvar, válcovité až mírně nálevkovitě rozšiřující se hrdlo. Samotný okraj je zaoblený. K nádobě je připojeno páskové ucho. Dno odřezáno. Džbán je bohatě dekorován plastickými nálepy. Centrálním motivem je Adam a Eva u stromu v ráji (motiv umístěn na protilehlé straně k uchu nádoby), po obou bočních stranách nádoby je umístěn motiv Panny Marie s Ježíškem. Pod každou ztvárněnou postavou se nachází stylizovaný květ rostliny. Každý námět je umístěn do oválné plochy ohraničené krátkými vrypy a páskami, mezi kterými vznikají plošky doplněné o kolky stylizující další rostlinné květy. Džbán byl oboustranně glazován. Rozměry nejsou uvedeny, neboť se džbán nachází v expozici (kat. CB 4).

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

PŘEMYSLA OTAKARA II., ČP. 1

Katalogové číslo: 12

Datace: konec 15. až 1. polovina 16. století / ante 1555 až 1558, kdy probíhala výstavba radnice

Literatura: Čapek – Preusz 2017a, 121-203; Tíž 2017b, 217-221; Tíž 2017c, 223-226.

Nálezová situace: Archeologický výzkum v areálu českobudějovické radnice proběhl v letech 1996 až 1997. Komplexní vyhodnocení středověké a novověké keramiky bylo prezentováno v rámci monografie v roce 2017. V prostoru současné českobudějovické radnice stály dva samostatné městské domy od středověku až do poloviny 16. století. Pozdně středověká fáze osídlení se stratigraficky příliš neprojevila. Na parcelách došlo k likvidaci zahloubených objektů, cihlového objektu 1 / 4, 1 / 10 a 2 / 10. Ukončeno bylo i zasypávání studní obj. 2/2, 1/21, 1/23. Zasypána byla i latrína obj. 1/20. V letech 1555 až 1558 ustoupily výstavbě raně renesanční budovy radnice. Další chronologická etapa již souvisela s výstavbou radnice. Výstavbě definitivně ustoupily cihlové objekty 1/4 a 1/10. Doložena byla také podlaha renesančního křídla radnice (SJ 3001a), kterou tvořil písčité podsyp pod dlažbu z cihel SJ 3001b. Podlahová úroveň obsahovala nálezy raně novověké keramiky, včetně starších intruzí.

Charakteristika souboru: V areálu radnice byly zachyceny dva horizonty obsahující keramiku raně novověkou z let 1500 až 1650.

Starší horizont D lze datovat od konce 15. do 1. čtvrtiny 16. století. K tomuto datování přispěl nález černého peníze Vladislava II. Jagellonského, který žil v letech 1471 až 1516. Na rozdíl od středověkých vrstev se v přechodném období začala ve větší míře objevovat oxidačně pálená keramika, která byla glazovaná nejčastěji červenohnědou, žlutou, zelenou olovnatou polevou (keramické třídy CB 5003, CB 5006, CB 5011).

Naprostu však převažovala tenkostěnná redukční keramika (CB 4005), kterou doplňovala třída CB 4007 a CB 4011 s ocelovým leskem. Vzájemný poměr redukční a oxidační keramiky byl v tomto období zhruba 85 % ku 5 %. Z tvarového hlediska byly zastoupeny vejčité tvary hrnců a koflíky (44 %), hlubší mísy (4 %), džbány (7 %), poklice (7 %), poháry (1 %) a zásobnice (4 %). V tomto období se u hrnců objevují okraje ovalené (14 %), ovalené s vnitřním podžlabením (8 %), zastoupeny jsou okraje přehnuté (17 %), přehnuté a podžlabené (6 %) a ojediněle formované do okruží. Ve výzdobě převládají ryté šroubovice ať už úzké či vícenásobné. Objevuje se zdobení rádýlkem v kombinaci s rytou výzdobou.

Druhý horizont E, lze klást do souvislosti s výstavbou renesanční radnice po polovině 16. století, ante 1555 až 1558. Keramika z tohoto horizontu vykazuje odlišnosti oproti staršímu horizontu jak v tvarech, tak ve výzdobě i technologii. Přestože v keramických souborech z tohoto období převažovalo nadále tenkostěnné redukční zboží (CB 4005, 60 %), zvýšilo se zastoupení tvrdě oxidačně páleného zboží, které bylo uvnitř glazováno transparentními glazurami. Nově se poměr redukčního a oxidačního zboží posunul na přibližně 75 % ku 25 %. V tvarové škále se objevily vedle soudkovitých hrnců, kulovitých džbánek (kat. CB 5) ještě malované mísy s talířovitým podokrajím (kat. CB 6). Ve zlomocích se nově objevil talíř a pekáč. Pouze ojediněle byly zastoupeny kahany a zásobní tvary. U hrnců se dál rozvíjí ovalené okraje (11 %), okraje přehnuté (11 %) a přehnuté do zavinutí (6 %). Objevují se také vodorovně vyložené okraje (6 %). U mís s talířovitým podokrajím se objevují signifikantní typy okrajů, jež dokládají prosazení tohoto tvaru v jižních Čechách před polovinou 16. století. Ve výzdobě se nadále objevují rýhy a šroubovice. Vytrácí se naopak výzdoba rádelkém. Naopak se objevuje malování žlutou bílou hlinkou (po výpalu žlutá) u mísy s talířovitým podokrajím. Opět jde o raný doklad této techniky v jihočeském regionu.

Mezi důležité nálezy z nádvoří radnice z 1. poloviny 16. století patří fragment okraje džbánu z Waldenburgu (Čapek – Preusz 2017c, obr. 219-220, obr. 87:1). V interiéru renesančního traktu radnice byly objeveny také fragmenty kameninového džbánu z Westerwaldu (Tamtéž, 221, obr. 5-7).

ČESKÝ KRUMLOV, OKR. ČESKÝ KRUMLOV – MĚSTO

DŮM ČP. 55 NA LATRÁNU – STUDNA

Katalogové číslo: 13

Datace: polovina 17. století / přelom 17. a 1. polovina 18. století / 2. polovina 18. století

Literatura: Beneš 1998, 16-17; Preusz 2011; Preusz 2013, 287-296; Preusz, M. – Beneš, J. – Kovačiková, L. – Kočár, P. – Kaštovský, J. 2014, 59–77; Preusz, M. – Beneš, J. – Kovačiková, L. 2014, 209-221.

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedla firma Archeos (J. Beneš) na přelomu let 1998 a 1999. Na dvorku městského domu byla objevena studna. V nejspodnější vrstvě „E“ byla uložena velká kolekce keramiky, kachlů, skla, dřeva, kovových a kožených artefaktů ze 17. století. Ve vrstvě „D“, která byla chronologicky mladší, byla objevena mince z roku 1700. První zmínky o majitelích domu pochází z roku 1492. V první

polovině 17. století patřili mezi majitele domu vlašský zedník Tomáš Deutsch, následně sladovník Vít Šítal, pak Ondřej Mang, po němž dům získala sladovnická rodina Steinerů. Charakteristika keramického souboru: Keramický soubor tvarově zahrnuje hrnce, džbány, misky, mýsy se třmenovými uchy, umyvadlo, keramickou plastiku, nočníky, ohřívadla, trojnožky, mýsy s talířovitým podokrajím a talíře, prezentován je formou analýzy v rámci disertační práce a také formou katalogu (kat. CK 1-128).

Uloženo: Archeos Prachatice (nepředáno do muzea)

DŮM ČP. 27, RADNIČNÍ ULICE – KLENEBNÍ ZÁSYPY A SKLEP

Katalogové číslo: 14

Datace: konec 15. a 16. století / činnost Sebalda Matighofera v letech 1540 až 1569 v Českém Krumlově

Literatura: Erneé 2001, 27-42.

Nálezová situace: Záchranný archeologický výzkum provedlo Regionální muzeum v Českém Krumlově (M. Erneé) v letech 1993 a 1994. Vybírány byly především klenební zásypy. Provedeny byly menší sondáže ve sklepech. Získány byly soubory z pokročilého 15. a 16. století. Některé nálezy patrně souvisely s pobytem rožmberského přepalovače stříbra Sebalda Matighofera z Norimberka v Českém Krumlově. Tento muž v roce 1540 koupil dům čp. 27 a bydlel v něm až do své smrti na konci 60. let 16. století. V roce 1569 jeho syn Kryštof prodal dům ševci Wolfu Pilsovi.

Charakteristika keramického souboru: Získány byly soubory z pokročilého 15. a 16. století, kde se vyskytuje určité procento technické keramiky. Zejména jde o zlomky tyglíků. U některých nálezů je zjevná souvislost s metalurgií neželezných kovů. Ve sklepech domu byla v jedné z kulturních vrstev vedle zeleně glazovaných kamnových kachlů objevena píčka na přepalování kovů (kat. OST. 3).

Uloženo: Regionální muzeum v Českém Krumlově

DOMAŽLICE, OKR. DOMAŽLICE – MĚSTO

HORNÍ PŘEDMĚSTÍ, HRNČÍŘSKÉ PECE

Katalogové číslo: 15

Datace: 15. století (patrně i počátek 16. století)

Literatura: Procházka 1983; Frýda 2007, 37.

Nálezová situace: Záchranný výzkum na Hořejším předměstí provedlo Okresní muzeum v Domažlicích (Z. Procházka) v letech 1980 až 1981. Jelikož výzkum proběhl až po odbagrování terénu pro výstavbu školy, většina archeologických objektů byla značně poničena. Objeveno bylo 8 hrnčířských pecí, které lze datovat do 15. století. Navíc byla prozkoumána střepiště a zásypy sklepů domů, které se nacházely v blízkosti hrnčířského areálu.

Charakteristika keramického souboru: Materiál z 15. století byl zpravidla redukčně pálený a zdobený rádélkem. Oxidační výrobky byly malovány červenou hlinkou a dekorovány uvnitř glazurou. Soubor je podrobně publikován Z. Procházkou. Poskytuje vhled do pozdně středověké výroby v Domažlicích.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

DŮM ČP. 30, HOŠKOVA ULICE, SKLEP 1 (DHP 2)

Katalogové číslo: 16

Datace: 2. polovina 16. století až 1. polovina 17. století

Literatura: Procházka 1983, 14-15, tab. 15-17.

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Okresní muzeum v Domažlicích (Z. Procházka) v letech 1980 až 1981 na Hořejším předměstí po odbagrování terénu pro výstavbu školy. Dochoval se kus sklepa ve tvaru obdélníku 200 x 170 cm, hloubce 170 cm. Ze stratigrafického hlediska byly pozorovány čtyři vrstvy. První obsahovala stavební kámen, maltu a uhlíky. Ve druhé se nacházely cihly a vypálená mazanice. Třetí vrstva obsahovala velké kusy mazanice ze zaniklé nadzemní srubové stavby a velké množství zlomků renesančních kachlů a keramických nádob. Poslední vrstva byla plná písku, cihel, drobných kamínků a mazanice, přičemž ležela na udusané podlaze sklepa.

Charakter souboru: objeveny byly zlomky kameninové lahvice ze sasko-lužických výrobních center, patrně ve Waldenburgu.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

DŮM ČP. 26, HOŠKOVA ULICE, SKLEP 1 (DHP3)

Katalogové číslo: 17

Datace: 1. polovina 16. až 1. polovina 17. století (autor datuje do 17. až 18. století)

Literatura: Procházka 1983, 16-17, tab. 14,17.

Nálezová situace: Záchranný výzkum na Hořejším předměstí provedlo Okresní muzeum v Domažlicích (Z. Procházka) v letech 1980 až 1981. Jelikož výzkum proběhl až po odbagrování terénu pro výstavbu školy, byla většina intaktních stratigrafií poničena. Na parcele domu čp. 26 byl objeven malý sklípek nepravidelného tvaru, který byl naplněn raně novověkou keramikou.

Charakteristika keramického souboru Z tvarového hlediska byly v souboru zastoupeny hrnce, mísy, mísy s talířovitým podokrajím, trojnožky, cedník a srostlík. Hrnce měly horní třetinu povrchu zdobenou rytou šroubovicí. Některé byly malovány červenou hlinkou. Dalším funkčním a dekorativním prvkem na hrncích bylo řetízkování. Trojnožka měla čokovitě dno a trubkovitou tulej zúženou do límce. Mísy s talířovitým podokrajím byly údajně malovány bílou hlinkou na červené nástřepí. V souboru byla objevena jednodílná nezdobená dýmka ze 17. století.

Uloženo: neznámé (mimo Západočeské Muzeum v Plzni)

DŮM ČP. 26, HOŠKOVA ULICE, SKLEP 2 (DHP 10)

Katalogové číslo: 18

Datace: 16. století – 1. polovina 17. století

Literatura: Procházka 1983, 17, tab. 14, 16.

Nálezová situace: Záchranný výzkum na Hořejším předměstí provedlo Okresní muzeum v Domažlicích (Z. Procházka) v letech 1980 až 1981. Jelikož výzkum proběhl až po odbagrování terénu pro výstavbu školy, byla většina intaktních stratigrafií poničena. Na parcele domu čp. 26 byl objeven sklep 2, který byl vykopán do tvrdého podloží, přičemž měl valenou klenbu, jež se zřítla. Až na malý prostor byl sklep zasypán

9 vrstvami, kde se střídaly vrstvy spáleniště (s příměsí mazanice, otisků stavebních trámů a kachlů) s menšími vrstvami půdy, jež pocházely z podloží. Sklep obsahoval výhradně střepy z renesančních kachlů, pouze ve dvou nejnižších vrstvách se nacházely drobné střepy běžné kuchyňské keramiky. Vedle toho byla nalezena zkorodovaná lopata a zuhelnatělé hrušky obilí, patrně pšenice.

Charakteristika keramického souboru: Ze souboru byly vybrány reprezentativní vzorky. Soubor obsahoval soudkovité hrnce, které byly zpravidla opatřeny ovalenými okraji. V jejich výzdobě se na světlém střepu okrových odstínů uplatnilo malování červenou či hnědou hlinkou. Přítomen byl i menší hrneček glazovaný oboustranně. V celém tvaru je rekonstruovatelná miska nálevkovitého tvaru s prostým okrajem, které byla vyrobena redukčním výpalem (kat. DO 1). Oxidačně byl vypálen do okrového odstínu nálevkovitě rozevřený hrnec s drobným kruhovým otvorem u dna, funkčně zařaditelný mezi květináče (kat. DO 2). V souboru byla zastoupena také zvonovitá poklice opět vypálená redukčně. Zajímavostí souboru jsou fragmenty pestrobarevně malovaných talířů.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

HUSOVA ULICE, DOLNÍ BRÁNA – ZÁSYP MĚSTSKÉHO PŘÍKOPU

Katalogové číslo: 19

Datace: 15. až 1. polovina 16. století / 16. až 19. století

Literatura: Hereit 2014, 115-120.

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Západočeské muzeum (P. Hereit) v Husově ulici v roce 2009. Kromě starších horizontů byly objeveny části zdí předsunuté brány městského opevnění z 15. století a ve vrstvách byly nalezeny zlomky keramických nádob od 14. do 19. století.

Charakteristika souboru: promísený soubor středověké a raně novověké keramiky, prezentován pouze výběr.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni nebo Muzeum Chodska v Domažlicích

GUTŠTEJN, OKR. TACHOV – HRAD

AREÁL HRADU

Katalogové číslo: 20

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století (starší horizont) / 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století (mladší horizont)

Literatura: Hobl 2015, 125-153.

Nálezová situace: Archeologické výzkumy Národního památkového ústavu (E. Kamenická) probíhaly v letech 1996 až 2000. Jejich úkolem bylo zajistit plánované rekonstrukční a konzervační práce v areálu hradu. Keramický materiál byl vyhodnocen z vybraných pěti sond, které měly největší potenciál pro vytvoření chronologické sekvence na lokalitě.

Charakteristika keramického souboru: V souboru z hradu Gutštejna byly kromě starších, pozorovány i dva horizonty z raného novověku. První (horizont C) obsahoval keramiku z přelomu 15. a 16. století a druhý (horizont D) keramiku z přelomu 16. a 17. století.

Horizont C datovaný do 2. poloviny 15. a na počátek 16. století byl složen z redukční a oxidační keramiky, přičemž poměr oxidační keramiky výrazně narůstal oproti starším obdobím. Glazury převažovaly hnědé a transparentní, méně často se objevily glazury zelené. Nalezeny zde byly hrnce, džbány s vysokým okružím a poklice. Zajímavostí je nález kameninového poháru a zlomku loštické keramiky. Ve výzdobě se objevila vývalková šroubovice a červené malování. Horizont byl datován pomocí mincí z let 1478 a 1520.

Horizont D datovaný do 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století obsahoval přibližně vyvážený poměr zastoupení redukční a oxidační keramiky. Dominovala režná oxidačně pálená keramika. V souboru byly zastoupeny hrnce, které měly přehnuté, ovalené, kyjovité okraje a okrajové profilace formované do okruží. Dále zde byl džbán s kolky, mísy, poklice, mísy s talířovitým podokrajím, trojnožky s trubicovitou tulejí. Ve výzdobě se objevily ryté linie. Zatímco rádélkový dekor se v porovnání s horizontem C vytratil a objevily se na keramice kolky. Z plastických dekorů bylo využíváno řetízování. Na vnější straně uvnitř glazovaného zboží byly linie malované červenou hlinkou. Mezi výjimečné nálezy patří zboží s pestrobarevnou podglazurní malbou, které bylo přiřazeno mezi tzv. berounské zboží.

Uloženo: Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Plzni

HORAŽDOVICE, OKR. KLATOVY – MĚSTO

HRNČÍŘSKÁ PEC U DOMU ČP. 84

Katalogové číslo: 21

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století

Literatura: Tetour 2002, 163-175.

Nálezová situace: V roce 2001 došlo k narušení hrnčírské pece průkopem pro kabeláž u domu čp. 84. Objekt byl dokumentován a nad dnem byly sesbírány fragmenty keramických nálezů.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uloženo: Městské muzeum Horažďovice

ZAHRADA DOMU ČP. 140

Katalogové číslo: 22

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století

Literatura: Tetour 2002, 163-175.

Nálezová situace: Při kopání na zahradě domu čp. 140 byly objeveny ve staré hrnčírské peci keramické nádoby, které byly uloženy do muzea v Horažďovicích pod přírůstkovými čísly A-149 až A-154.

Charakteristika keramického souboru: Soubor obsahuje výhradně redukčně pálené tenkostěnné zboží z kvalitní hlíny s příměsí slídy. Z morfologického hlediska jsou zastoupeny nízké a střední vejčité hrnce a džbány. Ve výzdobě se uplatnilo jednořádkové rádélko na podhrdlí středně vysokých hrnců a džbánů. Plošné rádélko se omezovalo výhradně na dekor malých hrnců, resp. koflíků. U džbánu je následně pozorováno také promačkávání žebra na hrdle. Pásková ucha byla prožlabena.

Uloženo: Městské muzeum Horažďovice

HORNÍ OSTROVEC, OKR. PÍSEK – DEPOT

Katalogové číslo: 23

Datace: 1. polovina 17. století

Literatura: Radoměřský-Richter 1974, 152, obr. 187.

Nálezová situace: V roce 1935 došlo na zahradě domu čp. 1 v Horním Ostrovci k nálezů mincí z konce 16. a počátku 17. století, které byly uloženy v hrnci.

Charakteristika keramického souboru: K uložení došlo v redukčně páleném hrnci, z něhož se dochovala pouze spodní polovina těla a dno odřezávané strunou. Nádobka byla vyrobena z jemné hlíny, přičemž po výpalu získala světle šedý střeň a modravý odlesk jemně hrubého povrchu (rozměry nádoby byly max. výška 5,2 cm, průměr dna 7,2 cm).

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

HOROSEDLY, OKR. PÍSEK – VESNICE

DŮM ČP. 24 – ZANIKLÁ USEDLOST

Katalogové číslo: 24

Datace: 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století / patrně ante 1620

Literatura: Jiřík, J. – Kypta, J. – Pták, M. – Simota, V. – Šálková, T. 2010, nestr.

Nálezová situace: Archeologický výzkum provedlo Prácheňské muzeum v Písku (J. Jiřík) ve spolupráci s Památkovým ústavem, Územním odborným pracovištěm pro střední Čechy, a Muzeem Antonína Sovy v Pacově. Objeveny byly zbytky spálené vesnické usedlosti, která měla srubovou konstrukci na kamenné podezdívce a byla vybavena kachlovými kamny. K požáru usedlosti došlo během vojenských průtahů krajem na počátku třicetileté války, snad konkrétně v době bitvy u Mirovic v roce 1619, kdy se Horosedly staly dějištěm střetnutí stavovského a královského vojska. Na místě zaniklé usedlosti v roce 1628 vyrostl ovčín.

Charakteristika keramického souboru: Stručně lze nálezy z 16. a 1. poloviny 17. století charakterizovat jako kombinaci redukčního a oxidačního zboží. Z tvarového hlediska jsou zastoupeny hrnce, dvouuchý vejčitý hrnec, mísa oxidačně pálená do oranžového odstínu, mísa s talířovitým podokrajím a hliněná kulička o průměru 1,5 cm. Z dekorativních technik byly zastoupeny šroubovice a rádélka. Oxidačně pálená keramika byla glazována. V současné době probíhá zpracování souboru.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

HORŠOVSKÝ TÝN, OKR. DOMAŽLICE – MĚSTO

Katalogové číslo: 25

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století.

Literatura: Frýda 1992, 187-193.

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Západočeské muzeum v Plzni (F. Frýda) v roce 1977. Výzkum byl zaměřen na poznání hrnčířské pece z přelomu 15. a 16. století, jejíž klenba byla konstruována z hrnců.

Charakteristika keramického souboru: Klenba hrnčířské pece byla vystavěna z oxidačně vypálených jednouchých hrnců vejčitého tvaru, dvouuchých hrnců a džbánu. Veškeré nádoby byly na podhrdlí zdobeny rádélkem a horizontálními liniemi. Jejich povrch zůstal rezný. Kromě toho bylo objeveno dalších 67 zlomků nádob, které všechny byly oxidačně pálené.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

CHANOVICE, OKR. KLATOVY – ZÁMEK

AREÁL PANSKÉHO SÍDLA

Katalogové číslo: 26

Datace: 15. až 17. století

Literatura: Hůrková 2001, 79-90; Hůrková a kol. 2014; Schneiderwinklová 2014, 149-242.

Nálezová situace: Podnětem pro archeologický výzkum lokality byla snaha o celkovou rekonstrukci objektu. Práce začaly v roce 1996 a probíhaly do roku 2003. Výsledkem výzkumu bylo získání početné kolekce středověké a novověké keramiky, která byla detailně analyzována P. Schneiderwinklovou.

Charakteristika keramického souboru: Podrobný rozbor keramických nálezů z Chanovic byl prezentován v monografii (Hůrková a kol. 2014). Lze uvést, že do tzv. třetí fáze byla zahrnuta pozdně středověká a raně novověká keramika, resp. nálezy od poloviny 15. do 17. století. Za tzv. čtvrtou samostatnou skupinu byla definována výhradně oxidační keramika plně novověké výrobní tradice. Přesnější podobu keramiky na přelomu 15. a 16. století ukázaly nálezy ze spáleniště v jižním sklepe, výplň pece z nádvoří a uložení z destrukce patra věže. V materiálovém zastoupení převažovala kvalitní redukční keramika, doplněná malým množstvím oxidační keramiky. Okrajové profilace byly vodorovně vyložené, přehnuté a kyjovité. Ve výzdobě převládalo rádýlko, rytá linka a plastická lišta. V 16. století převládala dál tenkostěnná redukční keramika, přičemž se objevila i keramika leštěná. Zároveň se začala objevovat glazovaná, oxidačně pálená keramika. Výrazně převažovalo redukčně pálené zboží nad oxidačním. Tvarově byly od 15. do 17. století zastoupeny hrnce, džbány, chladící džbány, cedníky, kahany, mísy, pekáče, poháry, poklice, přesleny, talíře, trojnožky, zásobnice, svícny, kojící nádoby a tkalcovská závaží. Zajímavostí je, že mladší oxidačně pálené zboží bylo v Chanovicích malováno bílými hlinkami. Tato výzdoba se uplatnila na hrncích a mísách s talířovitým podokrajím.

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

CHELČICE, OKR. STRAKONICE – DEPOT

Katalogové číslo: 27

Datace: po roce 1596

Literatura: Nemeškalová-Jiroudková – Michálek – Nemeškal 1986, 81-189; Militký 1999, 103-106; Michálek 2014, 64-65.

Nálezová situace: V roce 1979 byl při hloubení rýhy pro vodovodní potrubí v intravilánu obce objeven depot. Na místě nálezů bylo zjištěno celkem 1296 mincí uložených původně v keramickém džbánu. K ukrytí mincí došlo po roce 1596, jak dokládá letopočet na nejmladší minci. Událostmi, které vedly k jeho ukrytí, mohly být loupeživé výpady Ferdinanda pána Týně (nad Vltavou), které podnikal do oblasti kolem svého panství.

Charakteristika nádoby: džbán uložen ve Vodňanech, nezpracováno

Uloženo: Městské muzeum a galerie ve Vodňanech

CHOTĚTÍN, OKR. ROKYCANY – TVRZ

TVRZ

Katalogové číslo: 28

Datace: konec 16. a počátek 17. století

Literatura: Frýda 2007, 37.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) v roce 1982. Při výstavbě rekreační chaty byla zjištěna část domu s destrukcí kachlových kamen z počátku 17. století. Tento objekt byl interpretován jako pozůstatek renesanční tvrze.

Charakteristika keramického souboru: V rámci prohlédnutí souboru byly prozkoumány zejména typické fragmenty, atypické fragmenty zůstaly stranou pozornosti. Z morfologického hlediska jsou v souboru zastoupeny výhradně zlomky z jednouchých soudkovitých hrnců (22 ks, obr. 3:1-8), jednoho hrnce nálevkovitě se rozšiřujícího tvaru (1 ks, obr. 3:9). Další zlomky indikují přítomnost nálevkovitě rozevírajících se mis (2 ks), s největší pravděpodobností šlo o jednu či dvě jednouché mělké mísy na máslo (obr. 3:12-13). Přítomna byla také trojnožka (1 ks) a poklice (1 ks, obr. 3:14). Specifikou chotětínského souboru je výskyt fragmentů z dosud málo známých spízních nádob. Rozlišeny byly spízní hrnce s bočními uchy (3 ks) a lahve s výrazně zúženým hrdlem, tzv. ocetnice (2 ks). Poměrně zajímavé jsou formy okruží H.17.6., které jsou mírně dovnitř zatažené. Za současného stavu bádání nelze vyloučit, že nejde o okraje z hrnců, ale o okraje menších spízních tvarů (2 ks). Totéž platí pro okraj džbánu D.7.2., který může přináležet menší ocetnici. Minimální počet džbánů je v souboru stanoven na 2 ks.

Nálezy okrajů hrnců (22 ks, ca 67 %) výrazně převažovaly nad nálezy okrajů jiných typů nádob (11 ks, ca 33 %). Z celkového počtu okrajů hrnců vyplývá, že nejčastěji zastoupené byly okraje ovalené okraje H.12.3. (73 %), méně pak okruží H.17.6. (9%) a ohnutá okruží H.17.7. (5%). Mezi jednotlivosti patří esovitě profilovaný okraj H.19.2. (5 %) a vodorovně vyložený dolů protažený a podříznutý H.1.6. (4 %). Kromě okrajů hrnců byly identifikovány následující okraje, přičemž je uváděno jejich procentuální zastoupení v souboru. Zajímavostí chotětínského souboru je nález mírně přehnutého okraje džbánu D.7.2. (3 %), který v jiných raně novověkých souborech nebyl pozorován.

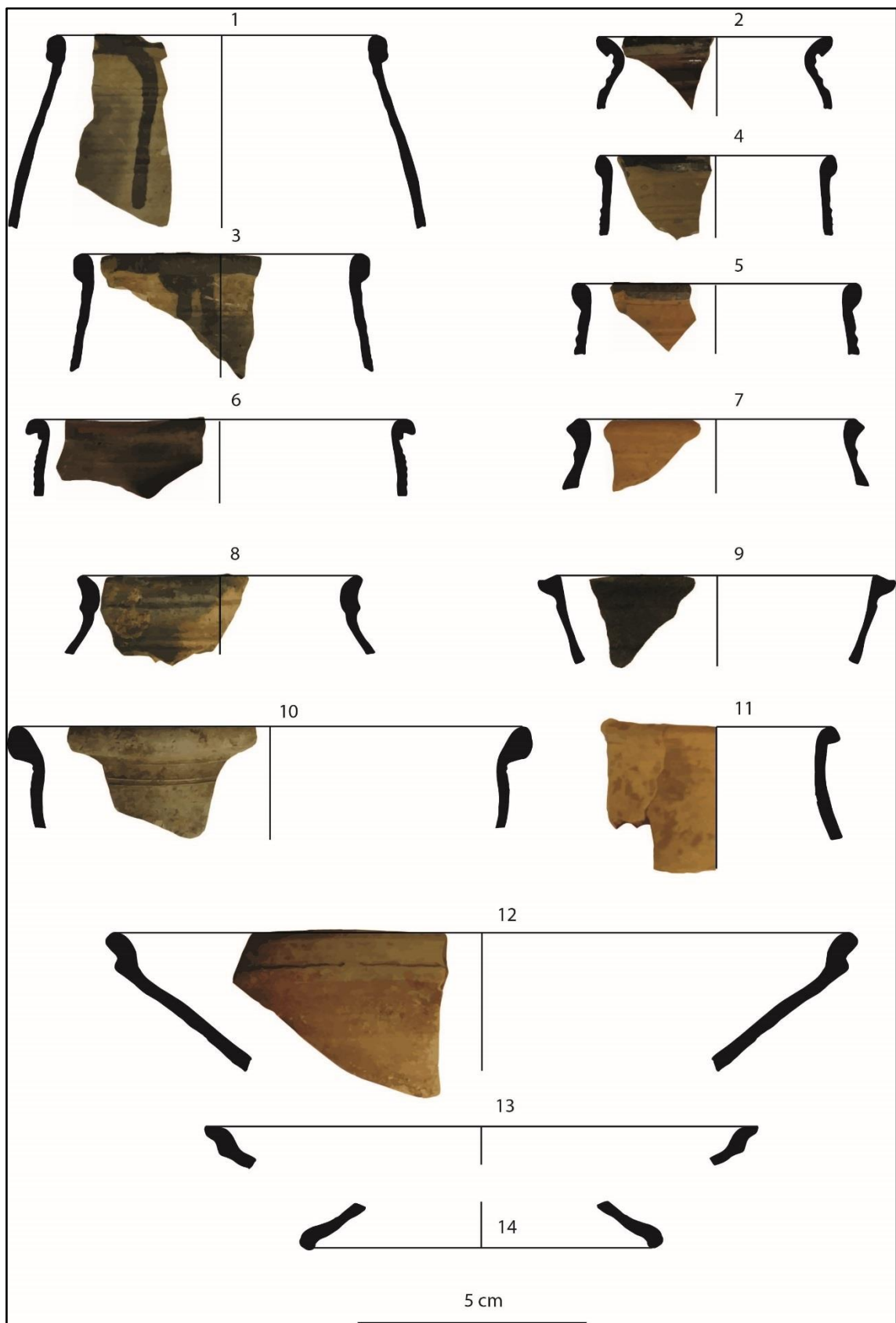
Následně byl nalezen zesílený, mírně podříznutý a zboku prožlabený okraj PA.3.2. (3 %), který pochází z trojnožky. U mis byly pozorovány výhradně varianty mírně zataženého okraje, který je výrazně prožlaben M.8.2. (6 %). Ten je signifikantní pro mělké mísy na máslo M 41. Jedním příkladem byla zastoupena okrajová profilace poklice PO.3.3. (3 %). Následuje výčet okrajových profilací velkoobjemových spízních nádob, jejichž archeologické nálezy dosud patří k raritním. Jedním kusem je zastoupen okraj mírně dovnitř zatažený (obr. 4:4), seříznutý ZH.1.1. (3 %), který pochází z velké báně, k níž byla připojena boční vodorovná ucha (6 %). Dál byly pozorovány okraje šikmo vně vyhnuté, seříznuté ZH.2.1. (9 %), které pochází ze dvou velkoobjemových bání (obr. 4:1-3). Svým provedením se okraje podobají ovaleným okrajům hrnců, rozhodujícím faktorem pro jejich rozlišení je však mohutnost střepeu ca 1 až 1,5 cm. Do zásobních tvarů lze zařadit dva okraje ZL.1.1 (6 %), neboť ty pochází ze dvou velkých baňatých lahví, tzv. ocetnic (obr. 4:5, 6).

Soubor z Chotětína zahrnuje zejména kuchyňskou a spízní keramiku, proto neoplývá zdobností. Dekor se omezuje výhradně na jednoduché formy. Glazování oxidačně pálených hrnců, džbánů, trojnožek bylo provedeno zejména hnědou, ojedinele zelenou či žlutou glazurou. Dále se z výzdobných technik uplatnilo rytí vnějších povrchů. Hrdla a podhrdlí hrnců byla ryta jednou či dvěma rovnoběžnými rýhami. Vícekrát byla v souboru keramických zlomků pozorovaná vývalková šroubovice pokrývající buď jen horní polovinu nebo snad celé tělo nádob. Pro všechny zásobnice s vně vyhnutým, zesíleným a seříznutým okrajem bylo charakteristické zdobení, resp. zesílení jejich podhrdlí skrz plastickou lištu promačkávanou prsty, tzv. řetízkování.

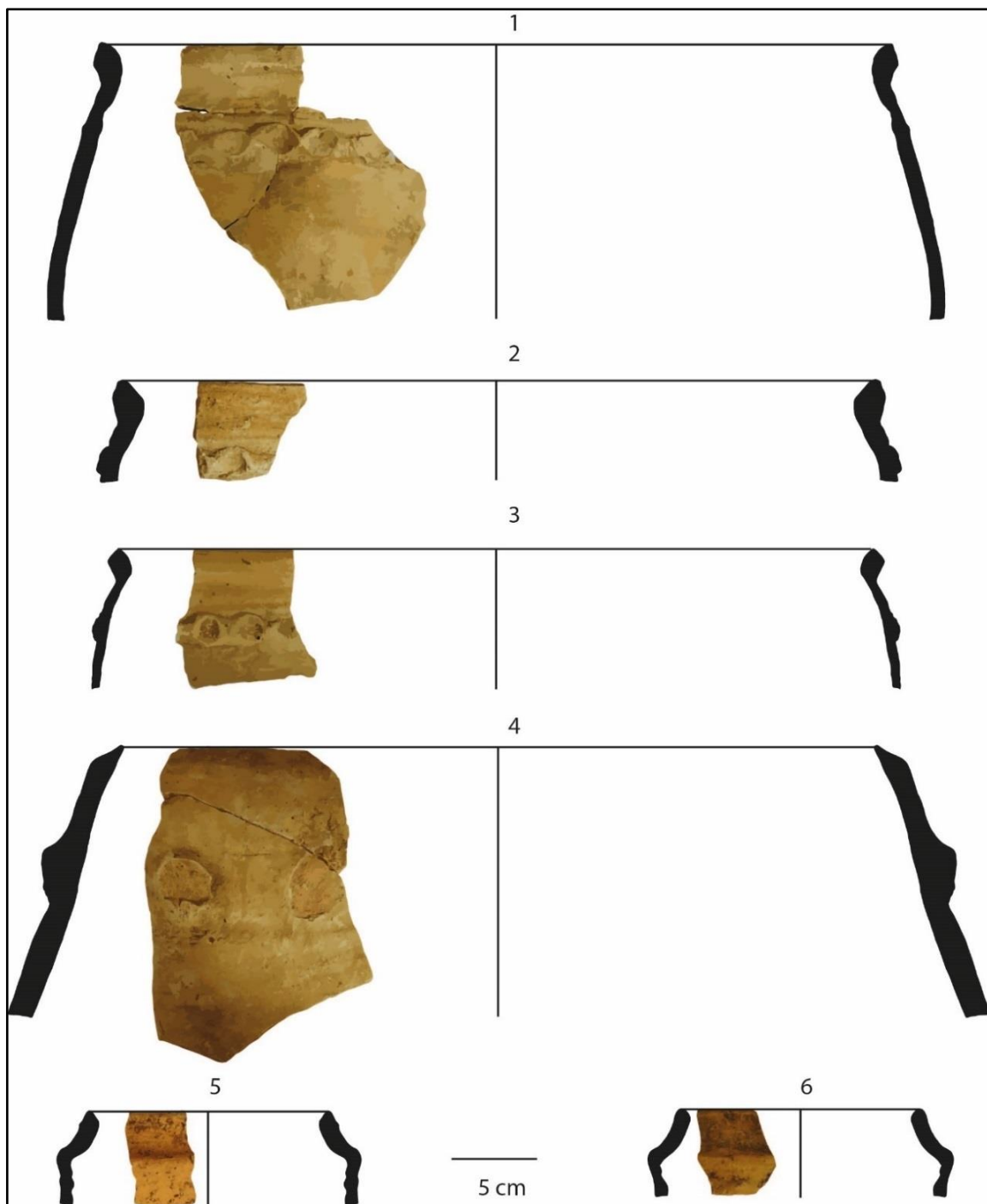
Z technologického hlediska je soubor složen převážně z oxidačně pálené keramiky do světle šedivých a okrových odstínů, která je glazována. Ta reprezentuje všechny hrnce a trojnožky. V redukčním prostředí byly zhotoveny především hrnce, jedna z mis a poklice. Specifickým materiálem chotětínského souboru je oxidačně vypálená nažloutlá režná hrnčina, z níž jsou vyrobeny hrnce některé hrnce, džbán a mělká mísa na máslo. Z hrubozrné varianty této hrnčiny byly zhotoveny také spízní báně, zásobní hrnce a ocetnice.

Datačně lze soubor zařadit do 1. poloviny 17. století, za chronologicky nejcitlivější prvky lze považovat prezenci okrajů mělkých mis (M.8.2.) a okrajových profilací spízních tvarů. Nasvědčuje tomu i nález destrukce renesančních kachlů a renesančních skel (Frýda 2007, 37). Soubor tak lze nejspíš spojit s válečnými událostmi let 1618 až 1648, kdy bylo Zbivožsko často pustošeno vojenskými oddíly.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

Obr. 3: Keramické zlomky z Chotětína z 1. poloviny 17. století: 1-10) hrnce; 11) džbán; 12-13) mělká mísa (na máslo); 14) poklice.

Obr. 4: Okraje zásobních tvarů z Chotětína z 1. poloviny 17. století: 1-4) spížní hrnce; 5-6) ocetnice.

JENIŠOVICE, OKR. PÍSEK – ZANIKLÁ VESNICE

AREÁL ZANIKLÉ VSI

Katalogové číslo: 29

Datace: středověk a horizont přelomu 15. a 16. století.

Literatura: Čapek – Malina – Rytíř 2013, 183-205.

Nálezová situace: Povrchový sběr keramických zlomků v areálu zaniklé vsi provedla Katedra archeologie Západočeské univerzity v Plzni v roce 2009.

Charakteristika keramického souboru: Kromě středověké keramiky byla identifikována také raně novověká keramika, jež byla autory výzkumu datována na přelom 15. a 16. století. Zde převládalo redukčně pálené modrošedé zboží. Zastoupeno bylo i oxidačně pálené zboží s vnitřní glazurou či oboustrannou glazurou na bílém střeptu. Typickými okraji byly profilace ovalené, výrazně přehnuté až dovnitř zavnuté okraje a některé typy výrazně okružní a ohnutých okružní. Objeveny byly zlomky mís s talířovitým podokrajím. Na přelom 15. a 16. století zřejmě patřily i okraje trojnožek, z nichž některé nesly polevu. Z výzdoby do tohoto horizontu patřily například některé typy geometrických rádýlek.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

KAŠPERSKÉ HORY, OKR. SUŠICE – MĚSTO

NÁMĚSTÍ – STUDNA/ODPADNÍ JÍMKA (OBJ. C-054)

Katalogové číslo: 31

Datace: konec 15. až 1. polovina 16. století

Literatura: Kašák a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Muzeu Dr. Hostaše v Klatovech

Nálezová situace: Na ploše C, ve čtverci 109, byly objeveny relikty gotického domu, který byl zplanýrován na přelomu středověku a raného novověku. Na uvolněné parcele byl následně vyzdvižen nový dům menších rozměrů, přičemž k jeho výstavbě byly využity kameny ze zaniklého domu. Při těžbě stavebního materiálu byla zapuštěna do zaniklého nároží staršího domu studna (objekt C-054). Objekt byl prozkoumán do hloubky cca 1 metr. Získán byl soubor raně novověké keramiky z 16. století. Rozlišeny byly dvě stratigrafické vrstvy SJ 006, která byla kontaminována recentním zbožím, a SJ 008, která obsahovala ucelený soubor keramiky z 16. století. Poté byla dokopaná úroveň zakryta geotextilií a ponechána pro případnou archeologickou revizi (Kašák 2010, 62-63).

Charakteristika keramického souboru: Již z vrstvy SJ 006 byly odebrány nádoby, které spadají do 16. století. Jde o kojící konvičku, jejíž tělo je pokryto širokým rádkem rádélka a celý povrch je následně zeleně glazován, a nízký soudkovitý hrnec po výpalu načervenalý a uvnitř zeleně glazovaný (kat. KH 17, KH 18). Z vrstvy SJ 008 pochází soubor vejčitých a nálevkovitě se rozšiřujících hrnců, koflíků, džbánů, který doplnila zvonovitá poklice (kat. KH 19-34). V souboru převažují redukčně pálené vejčité hrnce zdobené na podhrdlí jednořádkovým rádkem. Dochoval se také hrnec nálevkovitě se rozšiřující směrem k okraji, jehož okraj je přehnutý a promačkávaný. Kolekci doplňují

oxidačně pálené výrobky. Jeden hrnec je režný, načervenalý a nad největší výdutí zdobený dvěma rýhami. Následuje spodní část hrnce páleného do okrového odstínu, který je uvnitř glazovaný. Vnější povrch koflíků je dekorován plošným rádélkem. Také u džbánů je podhrdlí dekorováno jednořádkovým rádélkem, promačkáváním jsou zdobeny plastické lišty na hrdlech. Celý povrch redukčně pálených džbánů je dekorován leštěním. Posledním kusem je velká zvonovitá poklice s patrnými rýhami po vytáčení. Soubor zlomků zůstává nezpracovaný

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

NÁMĚSTÍ – STUDNA/ODPADNÍ JÍMKA (A004)

Katalogové číslo: 32

Datace: 17. století

Literatura: Kašák a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Muzeu Dr. Hostaše v Klatovech

Nálezová situace: V ploše A, v západní části čtverce 029, byla odkryta konstrukce A004 nepravidelného čtvercového půdorysu se zaoblenými rohy. Objekt se zprvu jevil jako koruna studny, po exkavaci jeho výplně a zjištění konečné hloubky 120 cm, však bylo zřejmé, že se jedná spíše o jímku. Kamenná obvodová plenta byla vyskládána do výkopu zahloubeného do terénu hornické hlušiny 029-006. Její zprvu čtvercový půdorys o rozměrech 113 x 126 cm se směrem dolů zužoval. Ve spodních partiích tak dosáhl rozměrů 58 x 67 cm. Zhruba v polovině hloubky byl v jižní stěně objektu osazen překlad nad otvorem, který patrně sloužil jako výpusť. Přesný účel tohoto objektu není zatím známý a je předmětem dalšího bádání. S největší pravděpodobností však zřejmě souvisel s existencí nedalekých masných krámů a řeznickým provozem jako takovým.

Charakteristika keramického souboru: Písčitá výplň této jímky obsahovala kolekci 12 celých nádob a 1070 fragmentů keramiky z období 17. století (kat. KH 1 – KH 12).

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

NÁMĚSTÍ – DEPOT

Katalogové číslo: 33

Datace: uloženo post 1634

Literatura: Kašák a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Muzeu Dr. Hostaše v Klatovech

Nálezová situace: V ploše A, na rozhraní čtverců 029 a 030, byl odkryt oválný objekt o rozměrech 70 x 50 cm a hloubce 40 cm. V jeho výplni byl nalezen depot mincí uložený v keramické nádobě zakryté dřevěným víčkem. Tento nález byl učiněn na základě prospekce detektorem kovů, který byl vyvolán předchozími nálezy zlatých mincí ve čtverci 024. Keramická nádoba obsahovala 3750 ks stříbrných mincí z poměrně velkého časového rozpětí od 1. pol. 14. století do pol. 17. století, tedy více než 300 let.

Charakteristika keramické nádoby: Z hrnce se dochovala spodní část a část okraje. Hrnec měl soudkovitý tvar. Okraj šikmo vně vyhnutý a ovalený. Na podhrdlí byl zdoben rádélkem v podobě dvou vzájemně proplétajících se segmentových vlnic. Šlo o tenkostěnný výrobek vypálený do šedomodrého ocelového odstínu v redukčním

prostředí. Rozměry: max. výška těla od dna 17,8 cm, výška fragment okraje 8 cm; průměr okraje 17 cm; průměr největší výdutě 17,9 cm; průměr dna 12,2 cm.

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

NÁMĚSTÍ – OKOLÍ ZANIKLÉHO GOTICKÉHO DOMU

Katalogové číslo: 34

Datace: 1. polovina 16. století

Literatura: Kašák a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Muzeu Dr. Hostaše v Klatovech

Nálezová situace: Ve čtverci 90 v SJ 089-003 byla v západní pozici u kamenného objektu C 052 nalezena kolekce keramických nádob z 1. poloviny 16. století

Charakteristika keramického souboru: Získány byly tři keramické nádoby. Jednou z nich je ojedinělý nález polní lahve (čutory). Ta měla válcovitý tvar (dvě mísovité nádoby proti sobě) a úzké válcovité hrdlo. Na tělo byla připevněna čtyři horizontální poutka k uchycení nádoby. Na těle byl dekor v podobě dvou soustředných kružnic lemovaných vlnovkou. Spolu s čutorou byly získány ještě dva jednouché vejčité hrnce, které byly vypáleny v redukčním prostředí. Zatímco jeden nebyl patrně dekorován, v horní čtvrtině výšky druhé nádoby bylo rytí třemi vodorovnými linkami (kat. KH 13-15).

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

NÁMĚSTÍ – VÝPLŇ HORNICKÉ JÁMY

Katalogové číslo: 35

Datace: konec 15. a 1. polovina 16. století

Literatura: Kašák a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený

Nálezová situace: Na náměstí byl v ploše A, v prostoru čtverců 014 a 008, zachycen objekt související s hornickými aktivitami v intravilánu města. Jáma měla půdorys nepravidelného čtverce o rozměrech 1,3 x 1,4 metru. Charakteristické pro ni byly nepravidelné svislé mírně konkávní stěny, dna nebylo dosaženo ani při hloubce 1,8 metru. V intaktním zásypu objektu bylo nalezeno několik fragmentů keramiky 13. až 14. století, v níž byly intruze z konce 15. a 1. poloviny 16. století. Interpretace objektu není zcela jasná, mohlo jít o průzkumnou šachtici.

Charakteristika nádoby: Objeven byl vysoký vejčitý hrnc zdobený pod hrdlem jednořádkovým rádélkem v podobě obloučků. Datován je na konec 15. a do 1. poloviny 16. století (kat. KH 16).

Uloženo: Muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

KLATOVY, OKR. KLATOVY – MĚSTO

KOSTEL NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ P. MARIE A SV. IGNÁCE

Katalogové číslo: 36

Datace: 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století

Literatura: Vondráčková 1996, 134-159.

Nálezová situace: Jezuitský kostel v Klatovech byl založen 24. dubna, na den sv. Jiří, roku 1656. Architektem byl Carlo Lurago, který žil v letech 1615 až 1684. Stavbu zhotovil dle plánů Giovanniho Domenica de Orsini, jenž žil v letech 1634 až 1679. Chrám byl postaven na místě čtyř zakoupených a pěti zbořených městských domů. Kostel byl zrušen za Josefa II. Habsburského. Ze studní městských domů byly získány archeologické nálezy již roku 1911, které byly následně uloženy v klatovském muzeu. Na nálezy renesančního charakteru byla bohatá studna č. 2, jejíž obsah lze na základě keramického materiálu a skleněných nálezů datovat do konce 16. století a 1. poloviny 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Ve studni č. 2 byly z morfologického hlediska zastoupeny hrnce, hluboké mísy, mísy na máslo s uchem, mísy s talířovitým podokrajím, trojnožky, poklice a miniaturní hrnec. Ve výzdobě lze u oxidačního zboží pozorovat rádélko v podobě segmentové vlnice na trojnožkách, malování červenými hlinkami na hrncích, mramorování vnitřní části trojnožky, malování talířů v odstínech hnědé, červenohnědé, žluté a zelené. U mis oxidačně i redukčně pálených se ve velké míře objevovalo řetízkování. Ve výzdobě redukčního zboží se uplatnily rádélka a leštění. Z tvarového hlediska redukční zboží zastupovaly výhradně hrnce, poklice, mělká mísa s uchem a džbány. Poměr počtu oxidačních výrobků a redukčních byl 228 ks (37%) : 385 ks (63%). Celé nádoby jsou prezentovány v katalogu (kat. KL 1 – KL 11).

Uloženo: Vlastivědné muzeum Dr. K. Hostaše v Klatovech

KRASÍKOV (ŠVAMBERK), OKR. TACHOV – HRAD

Katalogové číslo: 37

Datace: 1. polovina 17. století; hrad v letech 1643 až 1644 vyhořel; roku 1647 obsazen švédskými jezdci

Literatura: Metlička – Orna – Zelenka 2008, 132-155; Kamenická 2009, 17-19.

Nálezová situace: Výkopové práce byly provedeny jednak na plošině předhradí, zároveň u druhé a první brány. Na volné ploše nádvoří před kostelem byly zjištěny historické a pravěké vrstvy. Kamenitá vrstva č. 6 obsahovala menší soubor raně novověké glazované keramiky a příměs starších střepů, která pocházela ze 17. století. Tato vrstva vše překrývala a byla interpretována jako planýrka po požáru hradu. Nejspíš v roce 1643 byl hrad označen jako „nyní spálený“, či „jest nyní skoro úplně vyhořelý“. Přitom ještě roku 1646 byl hrad obsazen švédskými vojáky Carla Gustava Wrangela, kteří se zde „zahradili“ a plenili okolí. V objektu č. 12 před jižním lícem kamenné zdi byla zjištěna spálená souvrství až do dna výkopu, která obsahovala mimo mazanice zlomky novověké glazované keramiky, skleněné okenní terčíky, železné předměty a množství pozdně renesančních zeleně glazovaných zlomků kachlů (Metlička – Orna – Zelenka 2008, 148, obr. 13.5). Celý tento soubor lze vztáhnout k pozvolnému zániku hradu ve 40. letech 17. století. Další keramické zlomky z 16. století byly získány z vrstev ve věži, přičemž přestavba hradu je datována do let 1513 až 1533. Ve vrstvě hnoje nad těmito vrstvami byla objevena mince z roku 1623, snad související s pobytem švédské posádky v areálu hradu.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uloženo: Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště Plzeň

MANĚTÍN, OKR. PLZEŇ-SEVER – ZÁMEK

Katalogové číslo: 38

Datace: 16. století

Literatura: Kamenická 2002b, 49-54.

Nálezová situace: Keramika 16. století spolu se zlomkem okenního terče byla objevena ve vrstvě č. 9 v sondě č. 2, která byla umístěna na střední ose dvora při vnější lici severní stěny bývalého pivovaru, dnes stodoly.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno. Podle autorky byla vrstva bohatá na redukčně pálenou keramiku doplněnou bělavým zlomkem s leštěným povrchem, interpretovaná snad jako majolika (Kamenická 2002, 53).

Uložení: Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště Plzeň

MERKLÍN, OKR. PLZEŇ, SEVER – MĚSTO

Katalogové číslo: 39

Datace: 2. polovina 16. století až 1. polovina 17. století

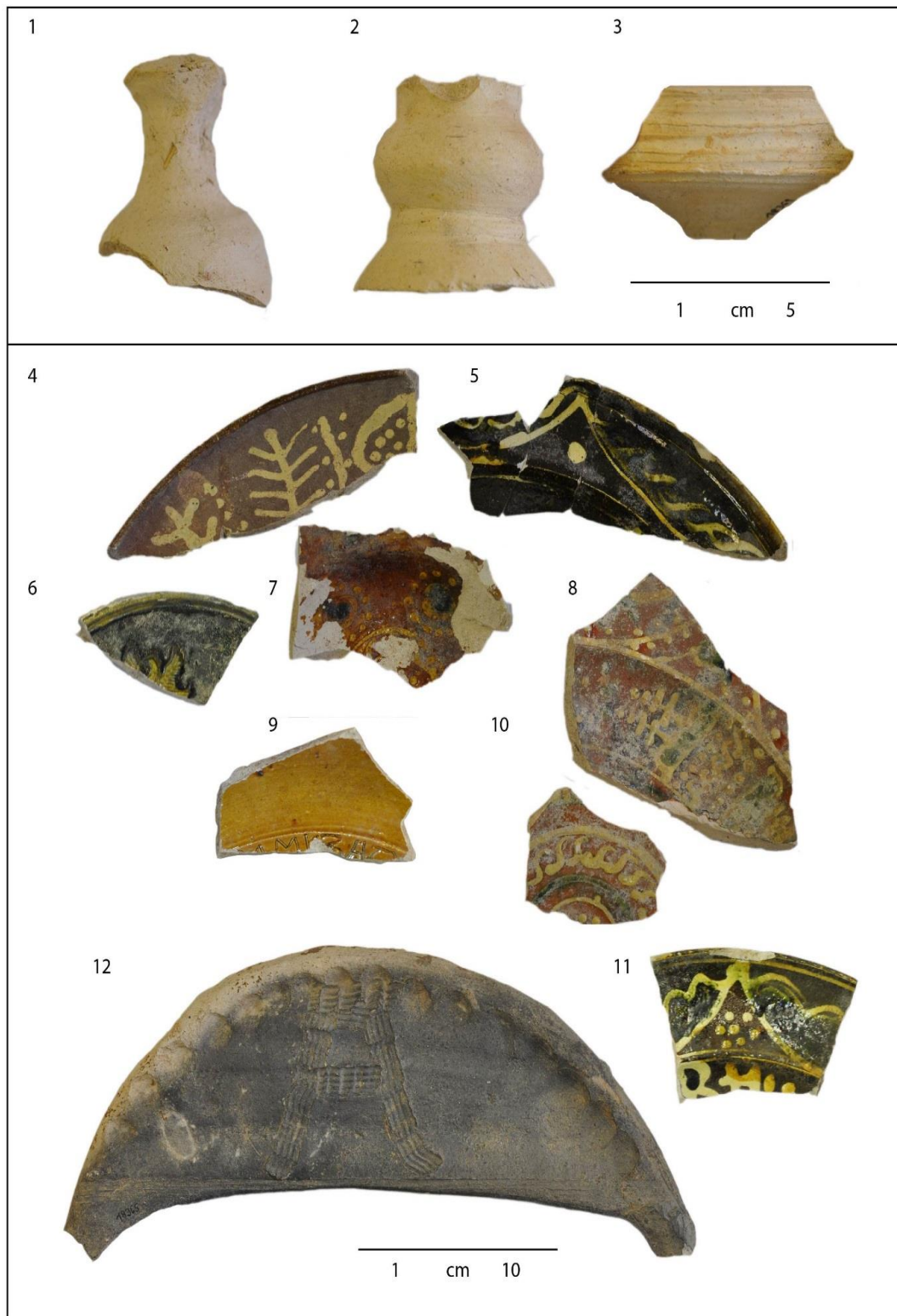
Literatura: nepublikováno (bez NZ)

Nálezová situace: V roce 2005 byl proveden Západočeským muzeem v Plzni (J. Orna) archeologický výzkum v Merklíně. Při výzkumu bylo objeveno několik situací pozitivních na nálezy raně novověkých keramických souborů spolu s kachly, sklem, kovy a kostmi z konce 16. a počátku 17. století. Zejména jde o parcely domů čp. 32, čp. 34, čp. 38, čp. 93 a čp. 96. Jedny z nejzajímavějších nálezů pochází z jámy, objekt č. 2, kde vedle kuchyňské, stolní a jinak funkční keramiky byly objeveny kadluby na výrobu kachlů. Lze tedy předpokládat, že zde v 1. polovině 17. století působil hrnčíř či kamnář. Během třicetileté války byl Merklín poničen, zbytky z domácností byly vyhozeny do jam.

Charakteristika keramického souboru: Z morfologického hlediska jsou v souboru z jámy č. 2 zastoupeny hrnce všech velikostních kategorií a velké zásobní hrnce, resp. mohutné raně novověké spízní hrnce. Z kuchyňského nádobí jsou dále zastoupeny smetaníky (obr. 5:12), přičemž na jednom ze smetaníků je pomocí rádélkové výzdoby ztvárněno velké písmeno „A“. Byly objeveny trojnožky s trubkovitou tulejí, poklice, mísy se třmenovými uchy a mělké mísy s uchem (na máslo). Ze stolní keramiky byly zastoupeny velké džbány, zlomky středních vejčitých džbánů a mísy s talířovitým podkrajím (obr. 5:4-11). Některé kusy byly malovány a v jednom případě se objevuje rytý nápis na dně (nečitelné; obr. 5:9). Z ostatních tvarů lze jmenovat zvonek (obr. 5:1) a svícen (obr. 5:2, 3). Oba artefakty byly vyrobeny z jemné kaolinové hlíny a byly vypáleny do bílého odstínu. Ve výzdobě hrnců se objevují rýhy a vývalkové šroubovice na podhrdlí. Převážně režné hrnce jsou malovány červenými linkami. Červené malování je pak využito i v dekoru džbánů. U trojnožek je na vnějším povrchu využita segmentová vlnice. Zastoupení redukční keramiky vůči oxidační je přibližně 30 ku 70 %. Ze zajímavostí z dalších souborů získaných u zmíněných domů čp. 32, 34, 38, 93, 96

a u obchodního domu byl nález zlomku těla džbánu, jehož dekor byl vytvořen vtačováním do formy. Z dalších tvarů byl zastoupen cedník a kahan.

Uložení: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích

Obr. 5: Výběr zlomků z Merklína z 1. poloviny 17. století: 1) zvonek; 2) spodní část svícnu; 3) horní část svícnu; 4-11) zlomky zdobených talířů a mis s talířovitým podokrajím; 12) část okraje a plátek zdobený rádílkem ze smetaníku.

NEZDICE, OKR. KLATOVY – VESNICE

DŮM ČP. 1 – USEDLOST (REZIDENČNÍ DVŮR, PANSKÝ DŮM, RYCHTA?)

Katalogové číslo: 40

Datace: 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století / soubor 17. až 18. století

Literatura: Durdík – Chotěbor – Kašpar 2000, 255-270.

Nálezová situace: Záchranný archeologický výzkum probíhal v letech 1998 až 2000.

Charakteristika keramického souboru: Analýze bylo podrobena 1029 zlomků (10 670 g). Vymezeno bylo celkem 10 keramických tříd, které byly určeny pro zpracování keramiky na Vimpersku (VI = Vimpersko). V souboru převládala redukčně pálená keramika 71 % (VI 5001 a VI 5002). Ta byla z tvarového hlediska zastoupena hrnci, džbány, poháry, miskami, ojediněle se zde vyskytoval cedník, trojnožka a poklice. V dekoru byly zastoupeny ryté linky a vývalkové šroubovice, někdy v kombinaci s rádélkovým dekorem. Mnohdy se na nádobách vyskytovalo leštění do podoby mřížky.

Oxidačně pálené zboží (VI 5004) bylo zastoupeno hrnci, hrnci s uchem, talíři, trojnožkami, miskami a voskařskou vaničkou. Z dekoru se zde vyskytovalo leštění povrchu spirálou, rytá linka či vývalková šroubovice. Zajímavostí bylo malování bílou hlinkou. Méně kvalitní oxidační keramiku zastupovala keramická třída (VI 5007).

PÍSEK, OKR. PÍSEK – MĚSTO

FÜGNEROVO NÁMĚSTÍ – ZÁSYP PŘÍKOPU

Katalogové číslo: 41

Datace: 15. – 17. století

Literatura: Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltcher 2016, 67-72.

Nálezová situace: Od roku 2010 probíhaly archeologické dohledy a výzkumy v ploše Fügnerova náměstí. Průběžně bylo získáno několik souborů z raného novověku. Nejzajímavější kolekce datovaná do pozdního středověku až 17. století pochází z šedočerné hlinito-jílovité vrstvy v příkopu.

Charakteristika keramického souboru: Mezi nálezy byly z tvarového hlediska zastoupeny hrnce, džbány, talíře, pokličky. Ve výzdobě bylo zastoupeno leštění, rádélka, promačkávané plastické pásy. Doložena je rovněž glazovaná keramika (celkem 292 ks). Zásyp příkopu pochází patrně ze 17. století.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

HAVLÍČKOVO NÁMĚSTÍ, DŮM ČP. 94

Katalogové číslo: 42

Datace: počátek 17. století

Literatura: Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltcher 2016, 51-56, obr. 7.

Nálezová situace: V roce 2010 proběhl záchranný archeologický výzkum v prostoru demolice domu čp. 94 na Havlíčkově náměstí. V 16. století se v držení domu rychle střídali nejrůznější majitelé. Na počátku třicetileté války byl dům zpustošen a spáleniště měl v držení Adam Švestka. Po válce na parcele vyrostl barokní dům. Ten byl na počátku 20. století přestavěn. V ploše byla zjištěna planýrovací vrstva z destrukce domu

zničeného buď ve 20. letech 20. století, nebo z domu zničeného za třicetileté války. Sběr a sondáž v navážce v profilu výkopu základového vkopu vnitřní příčky domu poskytla soubor raně novověkého materiálu. Podobný soubor byl získán ve výkopu v parkánu u městské hradby.

Charakteristika keramického souboru: získány byly z tvarového hlediska zlomky hrnců, džbánů a mís s talířovitým podokrajím. Typickou výzdobou redukčního zboží bylo vlešťování, a to ve formě spirál i rovných linek.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

LEOŠE JANÁČKA, DŮM ČP. 40 – ZÁSYP SKLEPENÍ

Katalogové číslo: 43

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Literatura: Jiřík, J. – Pták, M. 2010: Písek – Leoše Janáčka 40 – šachta pro výtah. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Prácheňském muzeu v Písku; Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltscher 2016, 59-63, obr. 12.

Nálezová situace: Archeologický výzkum provedlo Prácheňské muzeum v Písku (J. Jiřík) v roce 2010. Při výzkumu byl objeven raně novověký sklep, resp. loch kutaný do skály. Podařilo se prozkoumat západní část sklepa, kde byl objeven zásyp datovaný na přelom 16. a 17. století (ke kolekci pořízené při archeologickém výzkumu patří ještě soubor nestratifikovaných nálezů datovaný od 15. do poloviny 20. století pořízený z vykopané zeminy při stavebních pracích).

Charakteristika keramického souboru: Z hlediska výpalu bylo oxidační a redukční zboží zastoupeno takřka vyrovnaným procentuálním zastoupením ca 50 : 50 %. Z tvarového hlediska byly zastoupeny hrnce, hrnky, džbány, mísy a mísy s dvěma protilehlými uchy, trojnožky, poklice a získány byly také zlomky destilační aparatury, resp. alembiku. Rozšířenou dekorativní technikou u redukčně páleného zboží bylo vlešťování, oxidační zboží bylo naopak často glazováno zeleně a žlutozeleně.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

NÁDVOŘÍ SLADOVNY

Katalogové číslo: 44

Datace: konec 15. a počátek 16. století

Literatura: Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltscher 2016, 51.

Nálezová situace: Archeologický dohled při pokládce kanalizace na nádvoří Sladovny proběhl v roce 2010. V průkopu nebyly objeveny žádné intaktní situace, ale byl získán nevelký soubor středověké a novověké keramiky.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

SOUKENICKÁ UL., ČP. 58

Katalogové číslo: 45

Datace: 15. až 17. století

Literatura: Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltscher 2016, 59, obr. 9

Nálezová situace: V roce 2015 byl proveden záchranný archeologický výzkum sklepa při přestavbě domu. Sondou byla zjištěna podzemní prostora, v níž spodní vrstvy obsahovaly nálezy z 15. až 17. století. Nalezeny byly také mince cizích ražeb z přelomu 16. a 17. století. Mimo jiné byl získán soubor kuchyňské a stolní keramiky. Horizont nálezů je spojován s událostmi během třicetileté války, po nichž byl sklep zasypán sutí z píseckých městských domů.

Charakteristika keramického souboru: nepublikováno; v keramickém souboru byly obsaženy fragmenty kuchyňské a stolní keramiky. Ze souboru byly kresbou prezentovány zejména soudkovité hrnce a poklice. V jejich výzdobě se uplatnilo rýhování na podhrdlí či využití rádélka. Poklice měly zvonovitý tvar.

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

VELKÉ NÁMĚSTÍ, DŮM ČP. 118 (TZV. „U ZVONU“) – ODPADNÍ JÍMKA

Katalogové číslo: 46

Datace: 2. polovina 15. století až 1. polovina 16. století

Literatura: Jiřík, J. 2009.

Nálezová situace: Archeologický výzkum provedlo Prácheňského muzeum v Písku (J. Jiřík) v letech 2008 a 2009. Průzkum se týkal suterénu domu, přičemž prozkoumán byl sklep, jímka a odvodňovací systém. Výzkum odpadní jímky o rozměrech 100 x 120 cm a hloubce 80 cm poskytl nálezy keramiky z přelomu středověku a raného novověku. Domy čp. 117 a 118 na počátku 17. století patřily rodině Malinů. V roce 1620 byly spáleny a spáleniště byla prodána. Nový majitel Daniel Rezek zde vystavěl nový dům s dvěma krovky (č. 118) a menší dům (č. 117). 1659 prodal menší dům a v roce 1662 dům větší.

Charakteristika keramického souboru: Zjištěno bylo množství zlomků kuchyňské a stolní keramiky. Z tvarového hlediska hrnce, džbány, trojnožky, poháry, kahany a perforované poklice. Jeden pohár se dochoval kompletní a měl objem 400 ml (1 žejdlík, 0,35 l).

Uloženo: Prácheňské muzeum v Písku

PLANÁ U MARIÁNSKÝCH LÁZNÍ, OKR. TACHOV – MĚSTO

ZANIKLÁ MÁRNICE U MĚSTSKÝCH HRADEB A KOSTELA NANEBEVZETÍ
PANNY MARIE

Katalogové číslo: 47

Datace: post 1624

Literatura: Rayman 2014, 123, obr. 3.15.

Nálezová situace: Při záchranném výzkumu v letech 2007 až 2011 byly pokládány sondy v blízkosti městských hradeb a kostela v Plané u Mariánských lázní. V roce 2008 byla odkryta situace uvnitř hradeb a jihozápadně od kostela. V sondě č. 5/08 byla odhalena stavba domu, původně márnice, která je poprvé doložena roku 1624. Z doby výstavby márnice pochází nález části oxidačně páleného hrnce, který byl nalezen těsně pod hliněnou podlahou.

Charakteristika nádoby: Hrnec měl soudkovitý tvar. Opatřen byl přehnutým okrajem. Pod hrdlem byl zdoben rytou šroubovicí, a červeně malovanými liniemi. Uvnitř s přesahem na okraj byl žlutě glazován.

Uložení: Muzeum Českého lesa v Tachově

PLICHTICE, OKR. KLATOVY – DEPOT

Katalogové číslo: 48

Datace: před 1540

Literatura: Radoměřský-Richter 1974, 148, obr. 175.

Nálezová situace: V Plichticích byl učiněn nález hrnce s drobnými mincemi 15. a 16. století, z nichž nejmladší byla z roku 1540. Hrnec byl na podhrdlí zdoben třemi horizontálními rýhami a pod nimi pásem rádélkové výzdoby v podobě nepravidelných kosodelničeků. Dno mírně dovnitř klenuté se stopami odřezávání strunou. Hlína byla jemně plavená a po výpalu povrch hladký, střep šedohnědý a tenkostěnný. Rozměry: výška 15,7 cm; průměr dna 8,6 cm; průměr okraje cca 13,2 cm.

Uložení: Nálezy č. 2887

PLZENĚ – MĚSTO

ČP. 9, ROOSVELTOVA UL. 7, STUDNA 1

Katalogové číslo: 49

Datace: 15. století až 17. století

Literatura: Frýda 2007, 34.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1985. Objevena byla studna o průměru 100 cm a hloubce 800 cm. V jejím zásypu bylo nalezeno množství keramiky, dřeva a kůže z 15. století. Ve svrchní vrstvě zlomky keramiky a skla ze 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 34/35, ROOSVELTOVA UL. 13/15, STUDNA

Katalogové číslo: 50

Datace: 16. století / mladší nálezy z 19. a 20. století

Literatura: Frýda 2007, 34.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) proběhl v roce 1982. Objevena byla zasypaná studna o průměru 160 cm a hloubce 1120 cm. Vyzdění sahalo do hloubky 250 cm. Do hloubky 600 cm byl zasypaný novodobý z 19. a 20. století. Vrstvu č. 2 (v hloubce 600 až 1000 cm) tvořil hlinitý zasypaný s keramikou a sklem ze 16. a 17. století. Vrstvu č. 3 (v hloubce 1000 až 1120 cm) tvořila mazlavá výplň s keramikou 16. století. Dům byl v polovině 16. století rozsáhle renesančně přestavěn, přičemž zde byla do poloviny 17. století v provozu koželužská a kožešnická dílna. K roku 1672 zde byla doložena hostinská činnost.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 36, MALÁ UL. 4, STUDNA

Katalogové číslo: 51

Datace: počátek 17. století.

Literatura: Frýda 2007, 34.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) proběhl v roce 1982. Zjištěna a prozkoumána zde byla zasypaná studna o průměru 120 cm a hloubce 960 cm. Vrstva č. 1 obsahovala materiál z 19. století, vrstva č. 2 keramiku, dřevo a sklo z počátku 17. století. Dům byl v roce 1571 v prodeji, kdy ho vdova po Bartoloměji Slušném předává koláři Ondřejovi Petrželkovi za 190 kop. Roku 1596 prodal jirchář Raboch dům svému bratrovi. V 17. století byli majiteli domů kožešníci a truhláři. Truhlář Kašpar Regauer prodal přestavěný dům roku 1649 za 600 kop.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 59, VELESLAVÍNOVA 4, STUDNA 1

Katalogové číslo: 52

Datace: počátek 17. století.

Literatura: Frýda 2007, 34.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) proběhl v roce 1983. Objevena byla studna o průměru 100 cm a hloubce 850 cm. Roubení bylo zachováno do výšky 80 cm. V zásypu byla objevena keramika, kůže a zlomky skla z počátku 17. století. Dům patřil stolaři Janovi. Roku 1555 koupil dům Andres Rychter za 325 kop. K roku 1573 vlastnil dům řezník Jeroným Pflieger a následně k roku 1590 kovář Vavřinec. Roku 1612 koupil dům Jan Měřilouka, jehož dcera Mandalena prodala zchátralý dům jen za 120 kop. V polovině 17. století mění dům často majitele. Při úpravách opevnění města byla roku 1648 za domem vystavěna bašta. Dům zůstal pustý až do 19. století, poté zde vznikla novostavba. Za domem bývala sladovna a panský dvůr.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 108, NÁM. REPUBLIKY 14, ZÁSYP HRADEBNÍ ULIČKY

Katalogové číslo: 53

Datace: počátek 17. století.

Literatura: Frýda 2007, 34.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1969. V zásypu hradební uličky za vnitřní hradbou keramika a sklo z počátku 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 137, NÁM. REPUBLIKY 23, STUDNA 1

Katalogové číslo: 54

Datace: 1. polovina 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 35.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1987. Objevena byla zasypaná studna s velkým obsahem keramiky, dřevěných a kožených předmětů a zlomků skla z 1. poloviny 16. století. Roku 1559 koupil dům Jan Bakalář ze Sonnenperku, který nemovitost přestavěl do renesanční podoby.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 140, UL. BEDŘICHA SMETANY 3, STUDNA 1

Katalogové číslo: 55

Datace: 1. polovina 15. století / přelom 15. a 16. století / 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 35.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1970. Zasypaná studna oválného tvaru 230 x 150 cm a hloubce 460 cm. Do hloubky 250 cm byl zásyp tvořen bahnitou výplní s materiálem z 16. století, střední vrstva obsahovala materiál z přelomu 15. a 16. století a nejspodnější vrstva materiál z 1. poloviny 15. století. Dům byl přestavěn v druhé polovině 16. století, na konci století byl ceněn na 625 kop a následně až 750 kop. Mezi léty 1638 až 1648 držel dům Ondřej Desoldato, syn Marka Desoldata, jenž byl původem Vlach a vykonával úřad radního písaře. Dům byl barokně přestavěn a v roce 1898 stržen, přičemž ho nahradila třípatrová novostavba.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 140, UL. BEDŘICHA SMETANY 3, STUDNA 2

Katalogové číslo: 56

Datace: konec 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 35.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1969. Zasypaná studna o průměru 108 cm a hloubce 512 cm. Zásyp ve svrchní části obsahoval keramiku a sklo z konce 16. století. Dějiny domu byly popsány u studny 1 z téhož domu.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 157, BEZRUČOVA UL. 15, STUDNA

Katalogové číslo: 58

Datace: 2. polovina 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 35-36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1989. Průměr studny dosahoval 120 cm a hloubka 810 cm. Zásyp

obsahoval keramiku, dřevo a sklo ve dvou horizontech 15. až 17. století. Ve sledovaném období držel dům k roku 1551 varhaník Osvald Štaiger. Roku 1696 koupil objekt Jiří Lenk spolu s dalšími domy v okolí a roku 1723 ho znovu prodal. Dům byl v tu dobu zchátralý a byla potřeba veliká oprava. V roce 1904 byl dům zbořen a na jeho místě byla vystavěna třípatrová novostavba.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 179, SMETANOVY SADY 1, KOMORA MŘÍŽE MĚSTSKÉ BRÁNY

Katalogové číslo: 59

Datace: Nálezy z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století v zásypu uloženém po roce 1650

Literatura: Frýda 2007, 36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1981. Zasypaná komora pro závaží mříže Litické brány. V zásypu byly objeveny zbytky roštu mříže, architektonické zlomky, keramika a sklo z období 1. poloviny 17. století. Zásyp komory je datován do období po roce 1650.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 187, SEDLÁČKOVA UL. 1, STUDNA

Katalogové číslo: 60

Datace: 2. polovina 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (K. Nováček) byl proveden v roce 1993. Při plošném výzkumu celé parcely zachycena zasypaná studna s nálezy z 2. poloviny 16. století. Dům koupil roku 1608 Jan st. Kolnec z Kolna a roku 1616 jej prodal lékaři Jindřichu Václavu Brantovi z Brantenzelzu. Dům zpustl a roku 1631 byl prodán vlašskému zedníkovi Dominiku de Stinito, který dům přestavěl.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 198, SEDLÁČKOVA UL. 12, STUDNA 2

Katalogové číslo: 61

Datace: 1. polovina 17. století.

Literatura: Frýda 2007, 36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1982. V zásypu studny o průměru 118 cm a 780 cm hloubky bylo nalezeno množství keramiky, dřeva a menší množství skla z 1. poloviny 17. století. Dům byl po třicetileté válce ve špatném stavu a k opravě domu došlo až roku 1670.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 203, NÁM. REPUBLIKY 29, STUDNA 1

Katalogové číslo: 62

Datace: přelom 15. a 16. století / konec 17. století.

Literatura: Frýda 2007, 36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1973. Studna byla vybírána pouze ve spodní části pomocnou šachticí. Bahnitá vrstva o mocnosti 200 cm nad dnem studny obsahovala keramiku a dřevěné předměty z 15. a 16. století, přičemž z vrstvy nad ní pocházely nálezy z konce 17. století. Na počátku 16. století náležel dům zlatníku Václavovi, po něm jeho synu Jakubovi. Za pobytu císaře Rudolfa II. Habsburského v Plzni byl dům vyhrazen pro císařský dvůr. V roce 1649 jej za 1200 kop koupil soukeník Kryštof Dvořák.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 207, RIEGROVA UL. 3, STUDNA 1

Katalogové číslo: 63

Datace: 2. polovina 15. století / 3. třetina 16. až počátek 17. století / 18. století.

Literatura: Frýda 2007, 36.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeské muzea v Plzni (F. Frýda) byl uskutečněn v roce 1978. V zadní části domu byly nalezeny čtyři zasypané studny, přičemž studna č. 1 obsahovala zásyp z raného novověku. Nejsvrchnější vrstva obsahovala materiál z 18. století, druhá vrstva z konce 16. až počátku 17. století a nejspodnější nálezy datované do 2. poloviny 15. století. V roce 1610 kupuje dům zlatník Václav Šolc, následně jej vlastní jeho syn Jan, jenž se stal městským rychtářem.

Charakter souboru: Soubor z přelomu 16. a 17. století je analyzován v disertační práci (kat. PL 59-83).

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 209, RIEGROVA UL. 7, STUDNA 1

Katalogové číslo: 64

Datace: 2. polovina 16. století.

Literatura: Frýda 2007, 37.

Nálezová situace: Záchranný výzkum Západočeské muzea v Plzni (F. Frýda) byl realizován v roce 1977. Při rekonstrukci domu byla v přízemí místnosti nalezena roubená studna kruhového půdorysu. Zásyp byl bahnitý, obsahoval keramiku, sklo a dřevo z 2. poloviny 16. století.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ UL. 2, STUDNA 1

Katalogové číslo: 65

Datace: 3. třetina 16. až 1. polovina 17. století

Literatura: Dudková – Orna 2009, 501-508; Frýda 2007, 37.

Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (F. Frýda) byl proveden v roce 1983. Při něm byla objevena studna o průměru 180 cm a hloubce 780 cm. Její zásyp tvořily dva horizonty. Svrchní vrstva byla datována do 1. čtvrtiny 17. století, spodní do závěru 16. století. V odpadu byla objevena kuchyňská keramika, kameninové lahvičky, polychromovaný kamnový nástavec v podobě vztyčeného lva držícího erbovní štít, kožená kabelka s pozlaceným bronzovým kováním, plstěný klobouk a železný skalpel.

Historie domu je poměrně zajímavá, neboť gotický dům dostal v druhé polovině 16. století renesanční podobu. Roku 1590 zdědil dům Pavel Krumlovský, který jej o tři roky později vyměnil s Šebestiánem Pechovským, který byl dříve sekretářem pražského arcibiskupa Antonína Brusa z Mohelnice (1518-1580). Císař Rudolf II. Habsburský (1552-1612) si tento dům vybral v letech 1599 až 1600 jako útočiště před morovou epidemií, která vypukla v Praze. Roku 1643 patřil dům lékaři Martinu Leybringerovi. Po jeho smrti přešel dům na jeho vdovu, která se provdala za Honse Michla Payera.

Charakteristika keramického souboru: Soubor celých nádob a torz byl zpracován v rámci analýz disertační práce (kat. PL 1 – PL 58).

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

PERLOVÁ ULICE ČP. 66 / 67

Katalogové číslo: 66

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století.

Literatura: Schneiderwinklová 2009, 199-206.

Nálezová situace: Mimo jiné nálezy byla při archeologickém výzkumu v Perlové ulici objevena studna, která byla zasypána keramickým materiálem v poslední třetině 15. a z počátku 16. století.

Charakteristika keramického souboru: Pro výzkum keramiky byly využity keramické třídy Plzně (PM). Hlavní část nálezů byla zhotovena redukčním výpalem, přičemž byly determinovány kvalitní (PM201, PM202) a méně kvalitní (PM203, PM212) skupiny redukční keramiky. Dále zde byla obsažena redukční keramika leštěná do ocelového lesku (PM205) a oxidační keramika (PM301). Z tvarového hlediska kvalitní redukční keramika zahrnovala běžnou produkci. Z méně kvalitního materiálu byly zhotoveny kuchyňské hrnce. Leštěné zboží bylo zastoupeno džbány a mísami, které sloužily k servírování pokrmů. Z glazované keramiky byly zhotoveny pouze džbány a trojnožky.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

PRAŽSKÁ ULICE

Katalogové číslo: 67

Datace: 15. až 18. století

Literatura: Kočár a kol. 2003, nepubl.

Nálezová situace: Výzkum probíhal v letech 2001 a 2002 v prostoru mezi Masnými krámy a bývalou vodárenskou věží. Prozkoumány zde byly raně novověké horizonty obsahující vedle středověkých nálezů keramiku 16. až 18. století.

Charakteristika keramického souboru: V horizontu č. 4 převažuje oxidačně pálená keramika s glazurou tříd PM 312 (30%) nad redukční keramikou PM 320 (18%). V celkovém množství dosahují novověké třídy 68%. Narůstá počet fragmentů oxidační

keramické třídy PM 313 (38%) a PM 321 (15%) oproti ostatním novověkým keramickým třídám. Nově v menším množství nastupuje redukční novověké zboží, třídy PM 302 a PM 304 (Kočár 2003, 8). Z morfologického hlediska jsou zastoupeny hrnce, džbány, mísy s talířovitým podokrajím, díky čemuž lze horizont datovat do počátku 17. století. Ve výzdobě hrnců se uplatňuje červené malování.

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 96, NÁMĚSTÍ REPUBLIKY 8

Katalogové číslo: 68

Datace: 17. až 19. století

Literatura: Davídek 2007; Nováček – Široký 1997, nepubl.

Nálezová situace: Výzkum proběhl v roce 1997. Mimo jiné byla objevena středověká studna a raně novověká odpadní jímka. Stratigrafická vrstva č. 10 byla datována do 17. století.

Charakteristika keramického souboru: V souboru byly morfologicky zastoupeny hrnce, džbány, mísy, mísy s talířovitým podokrajím, trojnožky a poháry. V této stratigrafické jednotce č. 10 dominovala redukčně pálená leštěná keramika třídy PM 304 (157 ks) a jemnější keramika třídy PM 302 (145 ks). Celkem šlo o 40 % z celkového souboru. Méně zásadní byl výskyt redukční středověké keramiky třídy PM 204 (38 ks). Dále se ve větším množství objevila oxidačně pálená keramika třídy PM 321 (246 ks). Významnou složku souboru tvořila též oxidační třída PM 313 se 117 zlomky nádob, méně zastoupeny jsou třídy PM301 (2 ks), PM305 (2 ks), PM306 (16 ks) a PM308 (29 ks). Keramický soubor z této vrstvy rovněž obsahoval dva zlomky tvrdé kameniny třídy PM310 a PM 319 (graf 1).

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni

PREITENSTEIN, OKR. PLZEŇ-SEVER – HRAD

Katalogové číslo: 69

Datace: ca 1330 až 1547 (patrně sehrál nějakou roli ještě za třicetileté války, roku 1631 byl dobyt)

Literatura: Mařík 2016, 124-140.

Nálezová situace: Nálezy z 15. a 1. poloviny 16. století byly získány povrchovým sběrem v polohách č. 3 a č. 4. Soubor obsahoval vedle keramických zlomků, fragmenty prořezávaných čelních stěn komorových kachlů a kachle glazované.

Charakteristika keramického souboru: V poloze č. 3 bylo zastoupeno zboží z 15. a 1. poloviny 16. století Z tvarového sortimentu byly zastoupeny hrnce vejčitého tvaru (Mařík 2016, obr. 6, obr. 7:32-33), džbány (Tamtéž, obr. 8:1-3, 11-12, 14-22), kahany (Tamtéž, obr. 7:6-7, 9), poháry (Tamtéž, obr. 7:10-11), ploché poklice (Tamtéž, obr. 7:30) a mísy (Tamtéž, obr. 7:1-5, 8, 16-24, 27-29, 31). Ve výzdobě horní plochy vodorovně vyloženého okraje jedné z mís byla využita kombinace rádélka a červené linie po obvodu ústí nádoby (Tamtéž, obr. 7:34). U redukčně „zvonovitě“ pálené lesklé tenkostěnné keramiky byla pozorována pestrá škála ploch dekorovaných rádélkem a vývalkovou šroubovicí (Tamtéž, obr. 9). Pozdně středověká redukčně pálená

keramika byla naopak matná a pálená do šedavých odstínů, přičemž je dál dekorována různými typy šroubovic a rádélkem (Tamtéž, obr. 10, 11). Poměrně vzácně se na světlém oxidačně páleném pozdně středověkém zboží objevilo červené a černé malování, výhradně jako horizontální linie (Tamtéž, obr. 12:1-9). Zdobení je doloženo na hrncích, džbánech a ploché poklici (Tamtéž, obr. 12:10). Soubor doplnil zlomek kameniny z neznámé produkce (Tamtéž, obr. 15:1). V poloze č. 4 bylo zastoupeno podobné zboží jako v předešlém případě (Tamtéž, obr. 18-31), přičemž v tvarovém sortimentu přibyla trojnožka. Další kus byl sebrán i na blíže nespecifikovaném místě (Tamtéž, obr. 35:3). Hojněji byly zastoupeny poháry (Tamtéž, obr. 24:14-23), mezi nimiž byl pozorován zlomek loštického poháru (Tamtéž, obr. 28).

Uloženo: Západočeské muzeum v Plzni, Regionální muzeum Nečtiny, Muzeum a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici.

RADEŠOV, OKR. STRAKONICE – DEPOT

Katalogové číslo: 70

Datace: post 1618

Literatura: Radoměřský – Richter 1974, 154.

Nálezová situace: K nálezům mincí z 15. až 17. století ve dvou džbánech došlo při opravě sýpky v roce 1931.

Charakteristika nádoby: První džbán měl mírně kónicky se rozevírající hrdlo, které bylo tektonicky odděleno od těla nádoby páskou. Nádobu byla zeleně glazována. Rozměry: výška 26 cm; průměr dna 13 cm. Druhý džbán měl vývalek na hrdle a byl redukčně pálený, přičemž jeho povrch byl zdobený vlešťováním (kolmé a spirálovité ornamenty). Jeho rozměry byly následující, výška 22 cm a průměr dna 10,5 cm.

Uloženo: soukromý majetek, uložení neznámo.

ROUPOV, OKR. PLZEŇ-JIH – HRAD

Katalogové číslo: 71

Datace: 15. až 17. století

Literatura: Foster – Čiháková – Kamenická 2006, 373-386.

Nálezová situace: Zdeněk Procházka učinil sběr v místech vně severozápadního nároží severního křídla hradu a objevil zlomky kachlů a keramiky. Majitelé hradu následně sesbírali keramiku z 16. až 19. století, úlomky skla a kachlů. Zlomky prejzů, keramiky a reliéfního kachle z 16. století byly objeveny při archeologické terénní sondáži při západní stěně lichoběžníkovitého objektu neznámé funkce, který se napojuje na stěnu hradní kuchyně. Další keramika byla získána spolu se zvířecími kostmi a železnou vidličkou v prostoru kolem základů chlebové pece. Keramika 16. století byla získána i při průzkumu hradního příkopu. O skle z hradu pojednal v článku František Frýda (Frýda 2007, 38) a soubor kachlů analyzoval Čeněk Pavlík (Pavlík 2008, 495-536).

Charakteristika keramického souboru: U chlebové pece byla objevena trojnožka, poklička, zlomky hrnců redukčně pálených s vlešťovanou výzdobou a glazované hrnce.

Poměr redukčně páleného zboží a glazovaného byl 9:8. Keramické nálezy, učiněné při povrchovém sběru v areálu hradu, patří mezi zboží z 16. až 19. století. Jde o zlomky redukčně pálených hrnců s rádelkem, poklic, trojnožek a zastoupeny jsou zde i zlomky prolamované misky s oušky. Z importů byly zastoupeny zlomky loštického poháru a kameninového džbánu s kroužkovými závěsy. Soubor, který odevzdal Zdeněk Procházka do Západočeského muzea v Plzni, obsahoval užitečnou keramiku 16. a 1. poloviny 17. století. Zastoupeny byly zlomky redukčních hrnců (rendlíků) s plastickými lištami, glazované zboží v podobě zlomků hrnců, trojnožek, mísy a knoflíku ve tvaru lidské hlavičky, patrně z poklice. Soubor uložený v depozitáři Národního památkového ústavu v Plzni obsahuje redukčně pálenou keramiku 15. století a zlomky novověké glazované keramiky.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni, Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště v Plzni

ROZVADOV, OKR. TACHOV – POLNÍ OPEVNĚNÍ NA BOJIŠTI

Katalogové číslo: 72

Datace: 1621 (bitva)

Literatura: Matoušek 2011, 3-13.

Nálezová situace: Terénní archeologický výzkum polní pevnosti č. 8 u Rozvadova, kde se v roce 1621 strhla bitva mezi vojsky generálů Johanna t'Serclaes von Tillyho a Petra Arnošta II. z Mansfeldu, přinesl několik nálezů keramických zlomků (Matoušek 2011, 3-13). Soubor byl znovu překontrolován autorem disertace, přičemž bylo nutné změnit publikované výsledky Václava Matouška.

Charakteristika keramického souboru: Při terénním výzkumu polní pevnosti č. 8 bylo celkově získáno 149 keramických fragmentů, z toho bylo identifikováno 9 zlomků den, 16 zlomků okrajů, 122 zlomků těl a 2 fragmenty uch. Minimální počet nádob v souboru keramických zlomků z terénního výzkumu polního opevnění lze stanovit na 7, přičemž povrchovým sběrem bylo identifikováno dalších 12 nádob. V celkovém souhrnu bylo identifikováno minimálně 19 nádob, které tvarově odpovídaly hrncům. Jiné tvary nebyly pozorovány. Ve výzdobě keramického souboru převažovalo glazování pomocí čirých a transparentních polev, v odstínech žluté (oranžové) a zelené (hnědá glazura byla pozorována pouze u intruze keramiky z 19. století). Na světle okrovém, světle oranžovém a načervenalém střepu byly pozorovány červené malované linky. Tento typ dekorace byl charakteristický pro Tachovsko po celé 16. a 17. století. Zajímavostí je také prezence šikmo vně vyhnutých, na konci vzhůru vytažených okrajů H.3.1., které jsou typické pro raně novověké zboží na Tachovsku.

Uloženo: Muzeum Českého lesa v Tachově

RÝZMBERK, OKR. DOMAŽLICE – HRAD, ZÁMEK

Katalogové číslo: 73

Datace: 1. polovina 17. století

Literatura: Procházka 1982, 8.

Nálezová situace: Nálezy pochází z povrchového sběru Zdeňka Procházky z roku 1970. O tomto průzkumu se Z. Procházka krátce zmínil v publikaci o tvrzi v Tasnovicích.

Charakteristika keramického souboru: Při povrchovém sběru byla údajně objevena kamenina z Westerwaldu.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ŘESANICE, OKR. PLZEŇ-JIH – TVRZ

Katalogové číslo: 74

Datace: 2. polovina 15. století až 1. polovina 16. století

Literatura: Čapek – Richterová – Vladař 2014, 247-279.

Nálezová situace: Archeologický výzkum tvrze v Řesanicích proběhl v letech 2004 až 2010. Získán byl početný soubor středověké a časně novověké keramiky.

Charakteristika keramického souboru: Ve 2. polovině 15. století byl pro hrnčířské zboží na tvrzi v Řesanicích charakteristický výskyt hrnců s páskovými uchy připojenými k okraji a zdobenými pásy rádýlek. Dále se zde vyskytovaly zvonovité poklice, které byly podobné horažďovickým exemplářům (*Tetour 2002, 173-174*). Jelikož šlo o výzkum před černou kuchyní, chybí tvary stolního nádobí, jako byly džbány a poháry. Na konci 15. století se začaly objevovat zlomky s vnitřní transparentní olovnatou glazurou, což charakterizovalo obdobný vývoj v jižních i západních Čechách.

Uloženo: Firma Archeos (nepředáno do muzea)

SLAVONICE, OKR. JINDŘICHŮV HRADEC – MĚSTO

DŮM, ČP. 518 (TZV. „FÁRŮV DŮM“) – KLENEBNÍ ZÁSYP, VÝPLŇ PECE
(PEKAŘSKÉ?)

Katalogové číslo: 75

Datace: přelom 15. a 16. století (pece); 1546 až 1548 (klenební zásyp).

Literatura: Militký 1998 (nepubl. NZ)

Nálezová situace: Záchranný výzkum provedlo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (J. Militký) v letech 1997 až 1998. Nálezy keramiky z přelomu 15. a 16. století pochází z prostoru dvou pecí objevených v přízemí domu. Přes absenci písemných pramenů mohou v domě dokládat provoz pekařského řemesla. Další keramické nálezy pochází z klenebních zásypů, které byly nasypany mezi léty 1546 a 1548.

Charakteristika keramického souboru: Keramický soubor z klenebního zásypu je představen v kapitole analýzy keramických souborů.

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

SOBĚSLAV, OKR. TÁBOR – MĚSTO

Katalogové číslo: 76

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století (mladší intruze z druhé poloviny 16. století)

Literatura: Krajíc 1989, 79-123; Týž 1990, 97-120.

Nálezová situace: V roce 1986 byl proveden předstihový archeologický výzkum Husitským muzeem v Táboře na náměstí v Soběslavi. U západní hrany domu čp. 89 byla objevena studna, která byla zahloubena 2 metry do podloží. Objekt přestal fungovat v 15. století, následně byla zasypán organickým a anorganickým materiálem z přelomu 15. a 16. století.

Charakteristika keramického souboru: Z tvarového sortimentu byly v souboru zastoupeny hrnce jednouché, bezuché, koflíky, cedníkový hrnec, džbány se širokým a úzkým hrdlem, poháry esovité profilace s odsazenou patkou. trojnožky, talíře, mísy, kahany, poklice a tuhové zásobnice. Ve výzdobě soběslavského souboru převažovala výzdoba rádélkem a v menší míře výzdoba jednoduchou či několikanásobnou rytou linkou. Výzdoba byla nejčastěji na podhrdlí nádob a nad největší výdutí. V jednom případě byl zjištěn větvičkovitý rádélkový motiv na uchu nádoby. Z celého souboru bylo 90 % nádob páleno v redukčním prostředí. Šlo o výrobky tenkostěnné, jejichž povrch byl leštěn do kovově stříbrného či černého lesku. Od této skupiny se odlišuje skupina světlých nádob (džbán, trojnožka, hrnek), které byly uvnitř zeleně glazované.

Celý soubor byl patrně kontaminován mladšími výrobky. Ty byly zastoupeny minimálně dvěma talíři a torzem džbánu. Džbán nesl vícebarevnou ornamentální výzdobu a polevu uvnitř i vně na tvrdě páleném cihlově červeném střepu. Datován byl do pokročilého 16. století. Mladší zboží neslo polevu šedou, červenou, fialovou a černou. Jeden z talířů se vyznačoval geometrickou výzdobou a byl datován do druhé poloviny 16. století. Další zlomek talíře s nápisem „MARIA + G...“ odpovídal provedením a typem písma dataci do konce 15. až první poloviny 16. století.

Poznámka: Vzhledem k prezenci mis s talířovitým podokrajím v jihočeských souborech z 2. třetiny 16. století, nelze vyloučit raný výskyt těchto tvarů i v Soběslavi.

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

SRLÍN, OKR. PÍSEK – VESNICE

ZANIKLÁ USEDLOST

Katalogové číslo: 77

Datace: 1. polovina 17. století

Literatura: Dohnal – Vařeka 1997, 84-106.

Nálezová situace: Archeologický výzkum byl realizován v roce 1995. Keramika z 1. poloviny 17. století byla získána z požárové destrukce, jež ležela na podloží. V téže sondě byla objevena i kamenná podezdívka usedlosti, která shořela patrně za třicetileté války.

Charakteristika keramického souboru: Keramika ze Srlína je rozdělena do čtyř keramických tříd, z nichž nejvíce zastoupená byla jemná (Be 5001) a hrubší (Be 5002) redukční keramika. Ta představovala celkem 95 % z počtu fragmentů, resp. 98 % z váhového zastoupení. Oxidační, uvnitř glazovaná, keramika byla zastoupena v malém množství (Be 5003, Be 5004). Celkem šlo o 5 % z počtu fragmentů, resp. 2 % z váhy. Z tvarového hlediska byly zastoupeny hrnce střední velikosti (22x), mísy s talířovitým podokrajím (3x), džbán a trojnožka. Ve výzdobě se objevilo vlešťování, vodorovné rýhy, rádýlkový dekor a plastické lišty zdobené promačkáváním na hrncích a mísách.

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

STRÁŽ NAD NEŽÁRKOU, OKR. JINDŘICHŮV HRADEC – DEPOT

Katalogové číslo: 78

Datace: přelom 15. a 16. století, okolo roku 1500

Literatura: Radoměřský – Richter 1974, 141, obr. 165.

Nálezová situace: Nález hrnce s mincemi datovanými kolem roku 1500 pochází z roku 1883.

Charakteristika keramického souboru: Objeven byl hrnec s uchem a pásem kolků v podobě půlobloučků na podhrdlí. Dno bylo dovnitř mírně vyklenuté a odřezané strunou. Ucho páskové a prožlabené. Tvar byl vypálen redukčně do tvrdého šedého až šedočerného střepu. Rozměry nádoby byly následující, výška 14,4 cm; průměr okraje 12 cm, průměr dna 8,2 cm.

Uloženo: Nálezy č. 2788.

SUDOMĚŘICE U BECHYNĚ, OKR. TÁBOR – DEPOT

Katalogové číslo: 79

Datace: 1. polovina 17. století (post 1619)

Literatura: Radoměřský – Richter 1974, 156.

Nálezová situace: Nález mincí z 16. a 17. století s nejmladší mincí, polským tříkrejcarem z roku 1619, byl uložen v soudkovitém hrnci s uchem.

Charakteristika nádoby: Soudkovitý hrnec s uchem byl zdoben pod okrajem rýhou. Okraj byl ovalený. Dno bylo odsazeno, odříznuto. Barva střepu byla žlutobílá, přičemž byla značná část nádoby očazena. Uvnitř byla nádoba glazována zelenou glazurou. Vnější povrch byl malován červenými linkami.

Uložení: Nálezy č. 2788; patrně uloženo v muzeu v Týně nad Vltavou.

SUŠICE, OKR. KLATOVY – MĚSTO

Katalogové číslo: 80

Datace: konec 15. a 1. polovina 16. století

Literatura: Fröhlich – Lhoták 2012, 22-23, obr. 2.

Nálezová situace: V roce 1936 byla při bourání Hospodářské záložny čp. 3/1 na náměstí Svobody (nyní pobočka ČSOB) objevena sací, resp. kojící konvička.

Charakteristika nádoby: Konvička měla kulovitý tvar, na tělo bylo posazeno nálevkovitě se rozšiřující hrdlo s prostým okrajem. K okraji a k největší výduti bylo připojeno drobné ouško. Na protilehlé straně k okraji byla připojena úzká hubice. Nádobka byla uvnitř i vně glazována žlutohnědou glazurou. Největší výduť byla dekorována pásem rádélkové výzdoby (kat. OST 2).

Uloženo: Muzeum Šumavy Sušice

ŠVIHOV, OKR. KLATOVY – HRAD

Katalogové číslo: 81

Datace: raný novověk, 16. – 18. století

Literatura: Foster 2013, nepubl.

Nálezová situace: V suterénu severního paláce byl získán archeologický materiál 15. až 16. století, kdy převažují nálezy z 16. století. Další keramické nálezy z 15. až 17. století byly zjištěny pod kaplí. Jižně od kaple byly získány střepy z 16 až 18. století. Další nálezy z 14. až 16. století pochází ze severovýchodního parkánu. Další zlomky pochází z přízemí a klenebních zásypů jižní hranolové věže, zajímavostí je množství zlomků keramiky z 2. poloviny 16. až 17. století z topeniště černé kuchyně. Další keramika z 13. až 18. století pochází z výzkumu kolem průrazu hradbou východně od vstupní brány, přičemž zde byla vysloveně získána hlíněná kulička. Vrstvy s keramikou 15. a 1. poloviny 16. století byly zjištěny při výzkumu dnes zaniklého jižního úseku vnějšího opevnění hradu. Další keramika pochází ze sondy napříč severním parkánem. U západní stěny severního paláce byl získán početný soubor keramiky z 15. až 18. století.

Charakteristika keramického souboru: nezpracováno.

Uložení: Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště v Plzni

TÁBOR, OKR. TÁBOR – MĚSTO

NÁMĚSTÍ MIKULÁŠE Z HUSI, HRNČÍŘSKÝ VÝROBNÍ AREÁL

Katalogové číslo: 82

Datace: 16. až 1. polovina 17. století (ante 1642 až 1666)

Literatura: Krajíc 2007b, 155, obr. 4.

Nálezová situace: Archeologický výzkum byl proveden Husitským muzeem v Táboře (R. Krajíc) v roce 1982. Odkryv probíhal v severozápadní části města, kde na počátku 17. století zaniklo 44 domů a na části plochy byl v letech 1642 až 1666 vystavěn augustiniánský klášter s kostelem Panny Marie. Při terénních pracích došlo k nálezu baterie 6 až 7 hrnčířských pecí. V historicky nejmladší peci zůstala zachována část vsádky. Z písemných pramenů je doloženo, že zde působila hrnčířská rodina Jelínkových. Dům č. 54, který zde stával před výstavbou kláštera, po svém otci vlastnil syn Jiřík. V roce 1550 objekt prodal. Zda v té době zaniklo i řemeslo není objasněno, ale na základě

nálezu hrnčírských pecí se lze domnívat, že řemeslo došlo k zániku až v kontextu výstavby kláštera kolem poloviny 17. století.

Charakteristika keramického souboru: V jedné z pecí se našla vsádka raně novověkých nádob. Nezpracováno.

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

PRAŽSKÁ ULICE, DŮM ČP. 220

Katalogové číslo: 83

Datace: konec 15. až 1. třetina 16. století (SJ 6-7); patrně soubor z let 1532 až 1559 (SJ 5); 2. pol. 16. až 1. polovina 17. století (SJ 3-4)

Literatura: Krajíc 1998; Krajíc 2014, 57-59.

Nálezová situace: Archeologický výzkum domu čp. 220 byl proveden Husitským muzeem v Táboře v letech 1993 až 1994. Objevena byla odpadní jímka, která obsahovala nálezy datované od 2. poloviny 15. do 17. století. Nejstarší nálezy ze stratigrafických vrstev č. 6 a 7 z doby přibližně od konce 15. do první třetiny 16. století byly spojeny skrz výpověď písemných pramenů s řemeslnou činností majitele domu, jímž byl pasíř Prokop (zpráva z roku 1526). Po prodeji domu krejčímu Janu Chmelovi, objekt v roce 1532 vyhořel.

Charakteristika keramického souboru: Keramické nálezy byly získány z chronologicky odlišných stratigrafických vrstev (č. 3-4, č. 5 a č. 6-7) pozorovaných v odpadní jínce. Jejich detailní statistické, morfologické a technologické posouzení se stalo výstupem monografie (Krajíc 1998). Celkem bylo zpracováno 1938 ks keramiky, z čehož bylo 52 nádob rekonstruovatelných. Minimální počet nádob byl odhadnut na 210 kusů.

Nejstarší horizont byl pozorován ve stratigrafických vrstvách č. 6 a č. 7. Z výplně objektu bylo vybráno zboží z přelomu 15. a 16. století, datované ca do 30. let 16. století. V souboru převažovalo redukčně pálené zboží, ojediněle se vyskytovaly červeně pálené kusy s vnitřní glazurou. Poměr redukční a oxidační keramiky byl 99 : 1 %. Morfologicky zde byly zastoupeny hrnce, koflíky, mísy (trojnožky), džbány, poháry, poklice a zásobnice. Převažovaly vejčité jednouché hrnce. Páskové ucho bylo zpravidla prožlabené. Okraje byly formovány jako šikmo vně vyhnuté, prosté a zesílené, ovalené, přehnuté, esovitě profilované, případně tvarované do podoby okruží. Ve výzdobě převažovala rádélková výzdoba.

Vrstvu č. 5 bylo možné rámcově datovat do 2. třetiny 16. století, do období kolem požáru domu v roce 1559 a obnovy domu v roce 1565. V této vrstvě se procentuálně navyšuje poměr tvrdě páleného oxidačního zboží s transparentní olovnatou glazurou vůči redukční keramice v poměru 20 : 80 %. V sortimentu jsou zastoupeny hrnce soudkovitého tvaru, džbány, trojnožky a poklice. Zatímco u redukčního zboží převládá rádélková výzdoba, s nástupem oxidačně páleného zboží do okrových a načervenalých odstínů souvisí růst oblíbenosti rýhování a malování linkou. Zajímavostí je přítomnost celoplošně glazovaného hrnku zdobeného malinovými nálepy. Vedle tradičních redukčních výrobků zdobených rádélkem se objevuje oxidačně pálené zboží do okrových, bílošedých, červenohnědých odstínů, které jsou na vnitřní straně glazovány. Vně jsou tyto výrobky mnohdy doplňovány rytou rýhou či malováním. Okrajové profilace svědčí o neustávající oblíbenosti esovitých profilací, která byla pozorována na počátku 16. století.

Nejmladší horizont, jehož spodní časovou hranice lze klást do období po obnově domu v r. 1565, byl zachycen ve stratigrafických vrstvách č. 3 a č. 4. Zde se z tvarového hlediska vyskytovaly hrnce, džbány a funkčně specifické chladicí džbány, pekáče, mísy s talířovitým podokrajím, trojnožky a zátky. Z hlediska funkce byl poměr kuchyňské a stolní keramiky ca 10 : 1. U hrnců se zde vyskytovaly okraje ovalené, přehnuté, okružní, římsovitě seříznuté i jednoduché prosté okraje. U rozměrnějších hrnců byly i okraje vodorovně vyložené. V nejmladším horizontu byl poměr redukční a oxidační keramiky 92 : 8 %.

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

SVATOŠOVA ULICE, DŮM ČP. 308

Katalogové číslo: 84

Datace: konec 15. až 1. pětina 16. století (ante 1525); 2. polovina 16. až 1. polovina 17. století (kolem roku 1600)

Literatura: Krajíc – Chvojka 2007.

Nálezová situace: Výzkum provedlo Husitské muzeum v Táboře (R. Krajíc) v roce 2001. Výzkum přinesl cenná zjištění o hrncářském sortimentu ze dvou hledisek. Zejména z chronologického hlediska byl učiněn důležitý nález depotů ve džbáncích, které byly ukryty před požárem městského domu v roce 1525. Neméně důležitým byl objev keramického souboru v odpadní jímce, který lze rámcově datovat kolem roku 1600. Depoty byly uloženy v době, kdy majitelem domu byl. Keramický soubor v odpadní jímce souvisí s majitelem domu Václavem Churáňkem, který dům vlastnil od roku 1586 do konce 20. let 17. století

Charakteristika keramického souboru: Depoty byly objeveny ve dvou keramických džbáncích, které byly uloženy pod dlaždicovou podlahou jedné z přízemních místností zadního traktu domu. K jejich uložení došlo před rokem 1525, kdy dům podlehl ničivému požáru. První nádobou byl džbán (inv. č. 49 996), v němž bylo uloženo 1430 grošů. Nádobce chybělo ucho a část hrdla. Tělo se mírně kónicky rozšiřovalo od těla, přičemž maximální výduť byla ve výšce 10 cm. Horní polovina nádoby byla zaoblena a zúžena v úzké hrdlo, které bylo zakončeno hubicovitou výlevkou. Povrch byl zdoben jednoduchou výzdobou v podobě dvou vodorovných rýh. Nádobka byla vyrobena z materiálu obsahujícího slídku a byla kvalitně redukčně vypálena. Rozměry: výška 170 mm, průměr dna 100 mm, průměr hrdla 37 mm, průměr okraje ca 45 mm (Krajíc – Chvojka 2007, 36-37, obr. 83-84).

Druhou nádobou, v níž bylo uloženo 2529 ks mincí, byl také džbán (inv. č. 49 997). Okraj nádobky byl vzhůru vytažený, mírně zúžený a zaoblený. Pro nádobku bylo typické válcovité hrdlo, které bylo doplněno vnějším horizontálním žebrem. Tělo džbánu bylo baňaté, s náznakem odsazení na patku. Maximální výduť byla přibližně v polovině výšky těla (75 mm nad dnem). Dno bylo podsypáno. Ucho bylo napojeno na žebro a největší výduť. Ucho bylo dekorováno prstováním a podhrdlí nádoby pásem vymezeným rytými linkami, mezi nimiž probíhala rytá vlnice. Materiál i výpal byl stejný jako u prvního džbánu. Rozměry: výška 15,5 cm; průměr okraje 3,8 cm; průměr hrdla 5 cm; průměr dna 10,7 cm; délka ucha 6,5 cm; šířka ucha 3 cm (Krajíc – Chvojka 2007, 39-43, obr. 85-100).

Keramický soubor z doby kolem roku 1600 pocházel ze zásypu cihlové jímky. V průběhu archeologického výzkumu byla v zadním traktu domu objevena odpadní jímka o hloubce více než 5 metrů, jež byla celá zanesená šedočernou mazlavou hmotou fekálního charakteru. V ní bylo objeveno tisíce keramických nálezů rámcově datovaných kolem roku 1600. Kromě dvou desítek celých tvarů bylo zrekonstruováno dalších více než 100 nádob. Desítky zůstaly v torzech. Morfologicky byly zastoupeny hrnce velikostních kategorií od miniatur až po rozměrné zásobní nádoby vysoké i 50 cm. Dále byly objeveny mísy, trojnožky, džbány, poklice, pekáče, miniaturní nádobky atd. To vše v redukčním i oxidačním provedení. Ve výzdobě se uplatnilo polévání, v menším počtu také ryté dekorace, malování linek, náznaky zalešťování povrchu apod. Z dochovaného souboru je zřejmé, že část nádob souvisela s provozem v kuchyni a zásobováním. Druhá část představovala servírovací či stolní soupravy a jednotlivosti, určené ke specifickým účelům (Krajíc – Chvojka 2007, 23-24, obr. 34-44). Korelace s písemnými prameny naznačila, že soubor lze vztáhnout nepřímě k movitějším majitelům domu. Na přelomu 16. a 17. století dům vlastnil tábořský městský písař Václav Churáněk, s jehož řemeslem mohlo souviset množství psacích potřeb vyzvednutých spolu s keramickým souborem (Tamtéž 2007, 34).

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

ŽIŽKOVO NÁMĚSTÍ, DŮM ČP. 13

Katalogové číslo: 85

Datace: počátek 16. století, ante 1532 (požár města)

Literatura: Krajíc 2006a, 249-269, 286-313; Krajíc 2006b, 247-258.

Nálezová situace: Archeologický výzkum v domě čp. 13 na nároží Žižkova náměstí a Pražské ulice provedlo Husitské muzeum v Táboře (R. Krajíc) v roce 2004. V domě byla prozkoumána cisterna zanesená odpadem před požárem z roku 1532. Kromě jiných nálezů zde byla získána kolekce kuchyňské a stolní keramiky v desítkách celých nádob a tisících dalších zlomků. V souboru zaujmou především atypické hrnčířské výrobky, nádoba připomínající německý „Beutelbecher“ a keramická lucerna imitující kovové předlohy. Díky korelaci písemných pramenů s archeologickým výzkumem bylo zjištěno, že dům byl v 16. století obýván rodinou Vaverkových, která zde provozovala kupecké řemeslo.

Charakteristika keramického souboru: Ze zásypu studny byla dosud prezentována informace, že byly nalezeny miskovité kahany a lucerna. Redukčně pálená lucerna měla válcovitý tvar, do něhož bylo na spodní straně vsazeno dno s proraženým středovým otvorem, kolem kterého byl uvnitř lucerny vytažen válcovitý prstenec pro umístění svíčky. Otvor ve středu dna pak byl používán k odstranění přebytků ze spálené svíčky. Na horní okraj těla byl umístěn mírně kuželovitý plát hlíny, který byl perforován. Vrchol kužele byl pečlivě proděravěn a označen rytou kružnicí. Část vrcholového otvoru byla porušena vylomením, takže nelze vyloučit absenci závěsu. K transportu lucerny sloužilo páskové ucho. Rozměry nádoby jsou výška 11 cm a průměr 7,5 cm. Ve dně je proražen otvor o průměru 0,5 cm, nad nímž je válcovitý prstenec o výšce 1 cm a 2 cm průměru. Délka ucha byla 8 cm a šířka 1,5 cm.

Uloženo: Husitské muzeum v Táboře

TACHOV, OKR. TACHOV – MĚSTO

ČP. 379-380, UL. B. NĚMCOVÉ

Katalogové číslo: 86

Datace: 2. polovina 15. až 1. polovina 16. století

Literatura: Nováček 1996, 92-109.

Výzkum: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (K. Nováček) proběhl v roce 1992. Nejdůležitější zjištění přinesly sondy č. 2 a 3, v nichž byla objevena studna o průměru 1,2 metru a hloubce 5,4 metru. Ta byla zaplněna materiálem z konce 15. a počátku 16. století. Dále byla v ploše prozkoumána požárová navážka z téhož období.

Charakteristika keramického souboru: Charakteristikou tachovské keramiky je její oxidační výpal a červeně malovaný dekor, jenž byl nanášen štětcem na hrdlo, podhrdlí i horní plochu okraje. Získán byl především soubor okrajů hrnců, džbánů a mis.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

ČP. 35, HUSITSKÁ ULICE

Katalogové číslo: 87

Datace: 16. až 17. století

Výzkum: Záchranný výzkum Západočeského muzea v Plzni (R. Široký) se realizoval v roce 1993. Šlo o rýhu vodovodní přípojky. Získán byl soubor keramiky a skla z 16. a 17. století.

Charakteristika keramického souboru: Nezpracováno.

Uložení: Západočeské muzeum v Plzni

TASNOVICE, OKR. DOMAŽLICE – TVRZ

Katalogové číslo: 88

Datace: konec 16. až 1. polovina 17. století

Literatura: Procházka 1982.

Nálezová situace: K archeologickým sondážím došlo v letech 1976 až 1978, kdy byl zkoumán západní svah tvrziště. Vytvořena byla sonda o velikosti 3 x 5 metrů, která zachytila čtyři vrstvy materiálu z destrukce ohradní zdi v příkopě. Odkryt byl prostor „dvorek“, kam byl na konci 16. a v 1. polovině 17. století vynášen odpad z tvrze. Ten obsahoval zlomky keramiky, kachlů, skla, kosti, drobné nálezy z bronzu, olova, železa a stříbrné mince z druhé poloviny 16. až první poloviny 17. století. Datování souboru „post quem“ se opírá o nález nejmladší mince Arnošta Bavorského (1540-1554).

Vodní tvrz byla založena během 14. a 15. století. Počátkem 16. století se dostala do majetku Václava z Vidršperka, který ji však prodal. V roce 1522 ji pak prodal Jan Merklínský z Merklína Vilému Černínovi z Chudenic. Tento rod držel tvrz až do roku 1630, kdy se pravnučka Helena Lidmila provdala do rodiny Hel-versenů z Helversheimu. Roku 1650 byla pak tvrz v držení Oty Jiřího Helversena, nejvyššího císařského vachtmistra, který tvrz prodává Trauttmansdorfům. Dochází k připojení tvrze k horšovskotýnskému panství.

Charakteristika keramického souboru: Identifikovány byly redukčně pálené zlomky 1653 ks, oxidačně pálené 693 ks a oxidačně pálené s glazurou 1251 ks. Zdá se, že tedy poměr redukční a oxidační keramiky je vyrovnaný 1653 (46 %) : 1944 (56 %) ks. Redukční keramiku zastupovaly zejména hrnce. Z dekoru bylo pozorováno rytí v podobě linek, vývalková šroubovice, poměrně vzácně bylo zboží dekorováno rádélkem a ve dvou případech bylo pozorováno řetízkování. Mimo hrnců byly v souboru zastoupeny kahany, poklička, rendlík a džbán.

Režná oxidačně pálená keramika byla zastoupena především hrnci, přičemž v jejich výzdobě se uplatnilo rytí v podhrdlí či vývalková šroubovice. Vzácně bylo zastoupeno rádélko. Výzdobu pak doplňovala malba hnědou hlínkou. V jednom případě byl pozorován hrnec s perforovaným dnem, kde dno bylo propíchnuto třemi otvory (cedník). Z ostatních tvarů byl zastoupen kahan a poklice. Nevšedním nálezem byla forma na pečení, která měla tvar hlubší misky s průměrem okraje 13,5 cm. Tu lze považovat za tzv. bábovečnici. Zajímavostí byl nález hliněné kuličky.

Glazovanou keramiku tvořily hrnce, hrnky a miniaturní nádoby. Podhrdlí bylo zpravidla zdobeno vývalky. Zastoupeny byly také velké zásobní hrnce, z nichž jeden byl zdoben rádélkem. Mimo hrnce byly v souboru pozorovány džbány, džbánečky, trojnožky, misky a rendlík. Malování bylo pozorováno na hrnku, který byl zdoben geometrickým motivem zhotoveným hnědou hlínkou a na zlomku misky s hnědým nástřepím malovaným žlutohnědou hlínkou (dle autora šlo o výzdobu podobnou kolovečské keramice).

Keramika netypická a importovaná byla zastoupena produkty z výrobních center mimo Čechy. Patřily sem kameninové holby ze sasko-lužického prostředí, zřejmě z Waldenburgu. Další zajímavostí byl mramorovaný hrnek s bílým nástřepím, na který byla nanášena rezavá a šedomodrá engoba, povrch pak přeglazován olovnatou glazurou. Nevšedním nálezem byla fajánsový kalamář, který měl tvar nízkého kvádru. V horní ploše měl oválnou prohlubeň pro inkoust. Šlo o pravou fajáns zdobenou antimonovou žlutí, kobaltovou modří a manganovou hnědofialovou na bílé glazuře, výrobek byl autorem přisuzován produkci hornorakouského Gmundenu. Na kalamáři bylo vročení 1616 (či 1617), což by ho dle Zdeňka Procházky řadilo mezi nejstarší známé gmundenské fajánse, o nichž nejstarší písemný záznam pochází z roku 1669. S největší pravděpodobností však šlo o výrobek z novokřtěneckých dílen na jižní Moravě.

Uloženo: neznámé, mimo Západočeské muzeum v Plzni

TRHOVÉ SVINY, OKR. ČESKÉ BUDĚJOVICE – MĚSTO

KOSTEL, NANEBEVZETÍ PANNY MARIE

Katalogové číslo: 89

Datace: 17. století až 19. století

Literatura: Chvojka 2004, 9-10; Týž 2005, 22; Chvojka – Kypta 2006, 326.

Nálezová situace: Archeologický výzkum kostela provedlo Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích (O. Chvojka) v letech 2003 až 2004. Mezi zajímavé nálezy patřila nádoba, která byla uložena v hrobě (obj. 5/04). Kostra byla natažená v poloze na zádech a ruce zkříženy na prsou. Skelet byl velmi silně narušen. Dochovány zůstaly

jen rozpadlé dlouhé kosti, lebka a pánev. Pohřeb byl uložen v dřevěné rakvi v hrobové jámě zapuštěné do podloží, hloubka činila 115 až 120 cm pod dnešní podlahou. Dno hrobu se nacházelo pod hladinou spodní vody. Keramická nádoba byla položena na boku mezi hlavou zemřelého a okrajem rakve. V nádobě nebyl zjištěn žádný dochovaný obsah, její výplň tvořilo druhotně naplavené podloží. Uvnitř nádoby byly patrné otisky tmavé hmoty (potravinové zbytky?). Autoři datují nádobu do širokého časového intervalu od 17. do poloviny 19. století.

Charakteristika nádoby: Objeven byl velký hrnec vejčitého tvaru. Jeho okraj byl vně vyhnutý, ovalený. Pod hrdlem se nacházely dvě souběžné horizontální rýhy. Ucho bylo páskové, uprostřed prožlabené a připojeno bylo k okraji pod největší výdutí. Ploché dno neslo stopy odříznutí. Horní a střední část těla byla leštěna, což mělo podobu nepravidelných spirál a kružnic. Hrnec byl redukčně vypálen do ocelového lesku. Rozměry nádoby: výška 22,6 cm, průměr okraje 18 cm a průměr dna 11,8 cm.

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

TŘEBEL, OKR. TACHOV – BOJIŠTĚ

Katalogové číslo: 90

Datace: 1647 (bitva)

Literatura: Matoušek 2006, 143, obr. 37, 38.

Nálezová situace: Nález raně novověké keramiky pochází z terénního výzkumu polního opevnění u Svahů, který v letech 1988 až 1989 prováděl Václav Matoušek

Charakteristika keramického souboru: Nález fragmentů keramických nádob pochází z terénního výzkumu vnitřní plochy reduty a lze je rozdělit do několika kategorií. 644 zlomků pocházelo z 53 nádob a nezařazeno zůstalo 128 střepů. Zpravidla šlo o běžnou užitkovou a stolní keramiku vypálenou v rozmezí 750 až 960 °C, přičemž díky stopám ožehnutí převažovaly nádoby varné nad stolními. Z hlediska dekoru nesla většina zlomků zelenou a hnědou glazuru. Ve vnějším dekoru se u některých nádob vyskytlo malování hlinkou. Vnější povrch některých nádob byl dekorován rýhovaným pásem po celém těle. Pouze jedna nádoba byla glazována vně i uvnitř, přičemž šlo spíše o stolní nádobu (džbán?). Z tvarového hlediska nebylo možné ze zlomků sestavit žádný celý tvar a ve zlomcích byly díky nálezům okrajů a uch prokazatelně identifikovány hrnce, poklice, výjimečně mísy a malovaný talíř. Výjimečným nálezem bylo 7 zlomků troubelí keramických dýmek holandského typu, které mohly souviset s pobytem vojenských oddílů v redutě kolem poloviny 17. století. Jako bezpochyby mladší příměs v souboru lze považovat polokameninu z let 1860 až 1950 nebo zlomek malovaného talíře s květinovým reliéfem z 19. století.

Uloženo: Muzeum Českého lesa v Tachově

VELHARTICE, OKR. KLATOVY – HRAD

Katalogové číslo: 91

Datace: 16. až 17. století

Literatura: Sokol 2004, 26-31; Kamenická 2006, 52-54.

Výzkum: 2001

Nálezová situace: V souvislosti s havarijním stavem vstupního mostu do hradu byl proveden archeologický výzkum, kterým byl prozkoumán hradní příkop. Při dně příkopu byla odhalena bahnitá vrstva hluboká ca 70 cm s kusy dřeva (šindele, klínek, odřezky, větve, kůra), kostí, dokladů metalurgie (struska) a keramiky z 16. až 17. století (Sokol 2004, 29). Další zlomky keramiky z 16. a 17. století byly objeveny pod podlahou přízemí klenuté místnosti ve středu jižního křídla (při východní hradbě) hradu (Kamenická 2006, 53).

Charakteristika keramického souboru: nezpracováno

Uložení: Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště v Plzni

VLKOŠOV, OKR. PLZEŇ-SEVER – TVRZ

Katalogové číslo: 92

Datace: 16. století

Literatura: Kamenická 2002a, 33-34.

Výzkum: 2001

Nálezová situace: V roce 2001 byl proveden archeologický výzkumu náspu příkopu. Ten přinesl bohatou kolekci keramických nálezů, zlomků kachlů, skleněných nádob a hliněných kuliček.

Charakteristika keramického souboru: nezpracováno, vysloveně zmíněny vedle keramických nálezů hliněné kuličky.

Uložení: Národní památkový ústav. Územní odborné pracoviště v Plzni

ZÁLUŽÍ U VELEŠÍNA, OKR. ČESKÝ KRUMLOV – DÝMKA

DÝMKA U LIDSKÉ KOSTRY

Katalogové číslo: 93

Datace: 17. století

Literatura: Preusz 2016, 399-408.

Nálezová situace: K nálezu se váže pouze stručný popis nálezové okolnosti, přičemž k nálezu došlo nejspíš náhodou či při nelegálním detektorovém průzkumu. Dýmka byla nalezena u lidské kostry zakopané u rozcestí v blízkosti Záluží u Velešína. Jelikož chybí přesnější údaje, lze předpokládat, že šlo o ostatky vojáka z třicetileté války, neboť obdobné nálezy jsou známé i v německém prostředí (Mehler 2007, 28-32).

Charakteristika keramického nálezu: Hlavička dýmky byla zachována téměř celá. Pouze okraj byl částečně otřelý. Průřez hlavičky byl kruhový. Tvar hlavičky dvoj-kónický. Pod okrajem byla hlavička dekorována řadou miniaturních vpichů. Troubel měla kruhový

půdorys a byla zlomena. Výrobek byl zhotoven z jemné hlíny, povrch byl matný, barva bílá až béžová. Výrobek nesl stopy použití, neboť byl uvnitř zakouřený (kat. OST 4).

Uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

SHRNUTÍ KATALOGU

Ve výběrovém katalogu bylo prezentováno 97 položek, které naznačují směry vědeckého bádání, jimiž se archeologové vydali ve výzkumu raně novověké keramiky (obr. 6). V obou regionech výrazně převažují raně novověké soubory získané v městském prostředí. To úzce souvisí se zvýšeným počtem záchranných výzkumů v historických jádrech měst. Z početního zastoupení hradů a tvrzí v souboru vyplývá, že častěji jsou publikovány výsledky ze západočeských lokalit. Poměr prezentovaných souborů raně novověké keramiky z vesnického prostředí je téměř shodný. Depoty v keramických nádobách jsou početněji zastoupeny v jižních Čechách. V západních Čechách byly učiněny nálezy keramických souborů v polních opevněních na bojištích. V oboru regionech byly zachyceny dvě hrnčířské dílny, které nebyly dosud publikovány.

REGIONY	Jižní Čechy	Západní Čechy
Hrady	0	7
Tvrze	1	4
Města	9	12
Vesnice	3	2
Hrnčířské dílny	1	1
Bojiště	0	2
Depoty	6	3
Soliterní nález	1	0
Celkem	21	31

Obr. 6: Tabulka porovnávání současného stavu výzkumu jednotlivých sociálních prostředí v jižních a západních Čechách.

METODA PRÁCE S KERAMICKÝMI SOUBORY

Metoda disertační práce byla rozvržena do několika samostatných, ale přitom logicky na sebe navazujících postupů. Základem pro komparativní výzkum souborů keramiky a soliterních nálezů jerešerše současné odborné archeologické literatury, která je shrnuta **katalogu souborů**. Pak jsou popsány výsledky empirického výzkumu vybraných nálezových celků keramiky, které jsou prezentovány v **katalogu nálezů** v příloze disertační práce.

Zkoumané keramické soubory lze rozdělit na dva typy. Prvním jsou soubory převážně celých tvarů (doplněných o torza nádob ať už rekonstruovatelných v celém tvaru nebo jen v horní a dolní části artefaktů). Druhou skupinu představují soubory zlomků. Pro zpracování zlomkové keramiky je autorem dlouhodobě užíván komplexní deskriptivní systém zahrnující deskripci technologických, typologických

a morfologických vlastností raně novověké keramiky, včetně výzdoby. Tento systém byl navržen L. Čapkem původně pro analýzu středověké zlomkové keramiky (Čapek 2013; Čapek – Preusz 2017a, 121-124), která byla následně upravena rozšířením o nové skupiny, typy a varianty i pro potřeby studia novověké keramiky.

Základem deskriptivního systému je technologická analýza, přičemž je využíván systém keramických typů, hrnčin („zboží“) a lokálních keramických tříd, které byly definovány po vzoru systému Klasifik/Keramik (Břeň – Kašpar – Vařeka 1995, 36-41) a Klasiker (Nováček – Tetour 2003, online).

Nezpochybnitelnou výhodou studia keramických tříd může být, z geografického hlediska, velmi detailní postihnutí lokálních specifík, které přispívají k definování místních produktů. Z časového hlediska mohou být postihnuty jemné nuance v technologickém vývoji keramického materiálu v krátkých i delších obdobích. Za velkou nevýhodu metody pro současné komparativní studium lze označit nejednotnost v popisování keramických tříd na větších územních celcích (keramické třídy byly definovány pro jednotlivé lokality či okresy), které v české archeologii setrvává aj. (srov. Blažková 2013, 187).

Pro cíle disertační práce byl využit také modifikovaný systém tzv. **hrnčin**, který navrhl pro zpracování novověké keramiky Pavel Vařeka (Vařeka 2003, 231). Hrnčiny jednoznačně vymezil jako nadřazené klasifikační jednotky keramickým třídám podobných vlastností, a to ze dvou hledisek: a) kvalita a chemismus výpalu, barva střepu, b) kvalita keramické hmoty, charakter neplastický složek. Tento přístup částečně koreluje s přístupem zahraniční post-medievální archeologie, která běžně operuje s konceptem skupin nebo zboží, tzv. „ware“. Tento přístup umožňuje základní, poměrně rychlé a jednoduché, rozřazení zkoumaných artefaktů z větších územních celků.

V disertační práci je proto nejprve definován **keramický typ** dle výpalu:

1. redukční keramika (výpal bez přístupu vzduchu při teplotě ca 750 – 960 °C);
2. oxidační keramika rezná (výpal za přístupu vzduchu při teplotě ca 750 – 960 °C);
3. oxidační keramika glazovaná olovnatými polevami (výpal za přístupu vzduchu při teplotě ca 750 – 960 °C);
4. oxidační keramika s majolikovou glazurou (výpal za přístupu vzduchu při teplotě ca 750 – 960 °C);
5. oxidační keramika malovaná (výpal za přístupu vzduchu při teplotě ca 750 – 960 °C);
6. majolika či fajáns (výpal při teplotě 900 – 1200°C);
7. polokamenina a kamenina (1200 – 1300°C);
8. porcelán (přes 1300°C).

Následuje vymezení jednotlivých **hrnčin**, tzv. **zboží** („ware“), kde je přihlíženo na charakteristické vlastnosti materiálu: a) kvalita a chemismus výpalu, barva střepu, b) kvalita keramické hmoty, charakter neplastický složek. Jelikož hrnčina může mít širší nadregionální či regionální význam není označována počátečním písmenem lokality jako tomu bylo v případě výzkumu pražské keramiky (Vařeka 2003, 232).

V jedné hrnčině následně může být obsažena jedna nebo více lokálně specifických keramických tříd. Na základě makroskopického pozorování je u keramických tříd charakterizován: 1) **výpal** (tvrdost výpalu, typ výpalu – oxidační/redukční); **struktura keramické hmoty** (kompaktnost hmoty, zrnitost, charakter plastické a neplastické složky, množství a velikost neplastických příměsí – ostřivo); 3) **úprava povrchu** (textura

a modelace, charakter povrchové úpravy); 4) **barva** (vnějšího a vnitřního povrchu, barva na lomu); 5) **afinita** tj. podobnost s jinou keramickou třídou.

Celé třídění je zjednodušeno jednoduchým numerickým kódem. Hrnčina (Hr.) je definována čísly. Např. červeně malovanou skupinu berounského zboží označují kódem Hr. 5.2.1. = 5. (oxidační malované zboží) + 2. (berounské zboží) + 1. (tzv. červená skupina). Hrnčina v podobě berounského zboží Hr.5.2.1. se dál nedělí, je definována pouze jednou keramickou třídou (ač v Praze je značena P 5011, na Gutštejně GU 5006 atd.). Nástin rozdělení keramických tříd do hrnčin v jižních a západních Čechách v 16. a 1. polovině 17. století představuje tabulka.

HRNČINY

Následující tabulka definuje jednotlivé hrnčiny: 1) hrnčiny redukční; 2) oxidační zboží rezné; 3) oxidační keramika glazovaná; 4) oxidační keramika s majolikovou glazurou; 5) malovaná keramika (malhornware); 6) typ polokamenina; 7) kamenina; 8) typ majolika/fajáns; 9) typ porcelán. Hrnčiny se dál dělí na dílčí skupiny zboží (ware). Pod skupinami lze definovat jednotlivé keramické třídy pro jednotlivé okresy, resp. lokality (obr. 7).

Hrnčina číslo 5 zahrnuje malovanou keramiku (malhornware). Ta se podle dosavadních výzkumů objevila kolem poloviny 16. století (Žegklitz 2015, 110-111) a do 1. poloviny 17. století dosáhla různého stupně provedení. Jako hypotézu lze vyslovit, že malované zboží odpovídalo rukopisu malířů, mohlo tak odrážet lokální a regionální dovednosti. Dosud nebyla větší komparativní studie malovaných kusů v České Republice provedena. Dosud bylo jednoznačně definováno pouze tzv. „berounské zboží“ (Hr.5.2.), které se dělí na červené a bílé zboží (Koula 1917, 250-257; Žegklitz 2015, 114-117). Produkce berounského zboží je zatím rámcově datována do 2. poloviny 16. a první poloviny 17. století. Jeho dovoz na Pražský trh je doložen již v letech 1541 až 1560 a zničení berounských dílen je kladeno do roku 1639, kdy bylo město napadeno švédským vojskem (Žegklitz 2015, 118-120). Jako pracovní hypotézu disertační práce lze zmínit existenci dalších lokálně specifických typů malovaného zboží, které mohou být do budoucna potvrzeny či vyvráceny. Vychází z vlastního průzkumu keramických souborů v jižních a západních Čechách. Názvy skupin malovaného zboží jsou odvozeny od lokalit, v nichž byly nálezy provedeny, nebo od regionů, v nichž je archeologicky doložena jejich produkce. Definováno tak bylo zboží Hr.5.1. (Bílá malba na syrovém střepu, přetaženo průhlednou glazurou), Hr. 5.2. (Berounské zboží červené a bílé), Hr.5.3. („Domažlické“ zboží červené a černé), Hr. 5.4. („Linecké“ zboží), Hr. 5.5. („Německé zboží“ – žlutá malba v červenohnědém pozadí), Hr. 5.6. („Plzeňské“ – zelené, červené, černé malování a mramorování), Hr.5.7. („Kašperskohorské“ – žluté malování ve světlehnědém pozadí), Hr.5.8. („Českobudějovické“ – růžovo zelená malba v kombinaci s rytou výzdobou).

číslo hrnčína	číslo skupina	číslo	Názyv/ ke. třídy	Č. Budějovice	Český Krumlov	Vimperk	Pízeň	Tábor	Soběslav	Praha	Rokycany	Gutštein
1.	redukční	1.1.	tuhová	3013								
		2.1.	modrošedá, šedá, hnědošedá	4005								
		2.2.	šedá, písek		6003							
		2.3.	tmavě šedá	4006								
		2.4.	modrošedý "leštěný", ocelová	4007								
		3.1.	černá, tmavě šedá		6002, 6004, 6003	5001	201, 203	ano	ano	5001	4000-4003?	
		3.2.	modrošedá, lesklá		6001	5002	202, 212	ano				
2.	oxidáční	2.1.	světle se pálicí okrová					ano	ano	5008, 5030, 5031, 5036	5001-5003?	4001, 4026
	režná	2.2.	světle se pálicí do červena		7002, 7004			ano	ano	5009, 5010, 5032, 5038		
		2.3.	světle hnědé a šedo hnědé					ano	ano	5028, 5029, 5033, 5035		
		2.4.	Bílá (claypipe)									
3.	oxidáční	3.1.	světle se pálicí okrová	5003, 5006, 5010	7005, 7008 (hrubš)	5004	301			5004, 5006, 5041, 5042	5001-5003?	5004
	glazovaná	3.2.	světle se pálicí do červena		7003, 7004	5007		ano		5005, 5007, 5039		5001, 5003
		3.3.	světle hnědé a šedo hnědé			7007		ano				5002 (?)
		3.4.	Béžová běl až bílá			7001		ano				5005
		3.5.	žlutá							5010		
4.	oxidáční (majolik. gl.)	4.1.	béžová běl až bíl							5015		
5.	oxidáční malovaná (malhornware)	5.1.	bílá malba v červeném		7001							
		5.2.1.	„berounské“ zboží							5011		5006
		5.2.2.	bílá zboží							5012		
		5.3.1.	červené zboží (červená malba)									
		5.3.2.	červené zboží (černá malba)									
		5.4.1.	červené zboží (Tm. Hnědá malba)		7006 (výbrus)							
		5.5.1.	červené zboží (žlutá a červenohnědá)									
		5.6.1.	červené zboží (bílá malba na rezné střepu)									
		5.7.1.	červené zboží (žlutá na červenohnědém)									
		5.8.1.	červené zboží (pestrá malba a rýt)	6002								
6.	polokamenina	6.1.	červené zboží	3029								9001
7.	kamenina	7.1.	slinutý střep							5013 (všechny kameniny)		8001
		2.1.	slinutý střep	5005								
8.	fajáns	8.1.	Habánská fajáns									
9.	porcelán	9.1.	čínský porcelán		8001 (výbrus)					5017 (všechny fajáns)		

Obr. 7: Tabulka hrnčín, skupina a klíč keramických tříd k vybraným lokalitám

DESKRIPCE TYPOLOGICKÝCH KVALIT

Určení druhu nádoby vychází z typologicky zařaditelných fragmentů (okraje, dna, ucha, výdutě, úchytky, nožky, rukojeti). Jednotlivé druhy nádob jsou v deskriptivním systému vyjádřeny alfabetskými znaky (H – hrnec, Hu – hrnec s uchem, D – džbán, Pl – poklice, Po – pohár, M – mísa, P – trojnohé pánve, trojnožky, B – bábovečnice, Cd – cedníky, Pe – pekáče, Tk – technická keramika, La – lékárenské lahvičky, Ld – lékárenské dózičky, Kd – keramické dýmky, Kp – kalamáře, Kk – keramické plastiky, Hud – zvonky a další hudební nástroje, Zk – zahradní květináč, Sy – syrnice, Z – zásobnice, aj.). Alfabetské znaky jsou využity i v popsování morfologických částí nádob (O – okraj, H – hrdlo, P – plec, S – spodní část těla, D – dno, T – neurčitelná část těla). U zlomků jsou uváděny základní metrické údaje, zejména průměr okraje, průměr dna, délka ucha, šířka ucha, šířka střepu.

DESKRIPCE MORFOLOGICKÝCH KVALIT

Deskripce okrajů využívá numerického kódu, který je pro potřeby výzkumu keramiky na úrovni regionů rozdělen pouze na skupiny a typy, nevyužívá variant (Vařeka 1998, 125-126). Před numerický kód je vloženo písmeno, které určuje jednoznačné zařazení k druhu nádoby, např. H.1.1. – okraj hrnce, vně vyhnutý, jednoduše profilovaný. Skupiny a typy okrajových profilací jsou uvedeny v příloze disertační práce.

DESKRIPCE VÝZDOBY

Jelikož pro potřeby disertační práce byly posuzovány soubory napříč širokým regionem, nebyly pomocí alfanumerického kódu řazeny skupiny – typy – varianty výzdoby. Byla pouze sledována prezence a absence skupin v souborech. Popis výzdoby byl v disertační práci redukován na slovní vyjádření. Ve výzdobě je primárně rozlišováno rytí, dekor rádelkem, plastická výzdoba, promačkávání, malování barevnou hlinkou (červené, bílé), pestrobarevné malování, mramorování, trasakování, vpíjení, vlešťování, vtláčování do forem, plastická výzdoba, přimačkávání, kolky, prořezávání aj.

HODNOCENÍ ZLOMKOVÝCH SOUBORŮ

Keramické fragmenty patří mezi nejčastější archeologické nálezy. Fragmentární keramiku lze objevit v téměř všech archeologických kontextech. Často jde o sídlištní vrstvy. V tomto pojetí jsou vrstvy výsledkem neantropogenních procesů vesměs charakterizovaných erozí skalního podloží, sedimentací skrze fluviální a eolickou akumulaci, vznikem uloženin na základě modifikací lidských aktivit in situ, bioturbací v podobě kořenů, norování zvířat aj. a nakonec akumulací sídlištního odpadu. Dále se nachází v kulturních horizontech, mezi které patří např. klenební zásypy, podlahové úrovně, zahloubené objekty, negativy konstrukcí, navážky, přírodní i umělé deprese, smetiště, výrobní odpad, střepiště, vsádky hrnčírských pecí, keramické depoty či stavební obětiny. Právě znalost keramických zlomků umožňuje jednotlivé situace relativně datovat, studovat depoziční a postdepoziční procesy a následně zjišťovat i funkční využití keramiky v životě raně novověké společnosti.

Při posuzování jsou keramické zlomky nejprve tříděny do keramických skupin „ware“ či keramických tříd. Následuje určení morfologického, výzdobného,

technologického hlediska. Studium zlomků cílí ke stanovování minimálního počtu nádob v souborech, určování tvarové a výzdobné pestrosti souborů. Dále jsou na různé úrovni posuzovány další aspekty, objasňující badatelské otázky, které nelze přímo řešit na základě studia celých tvarů. Zlomky umožňují například širěji studovat zastoupení nadregionálních, regionálních keramických skupin „ware“, nebo lokálních keramických tříd z daleko většího počtu lokalit, než tomu je u celých nádob. Těch se dochovává málo.

HODNOCENÍ CELÝCH TVARŮ

Celé dochované tvary jsou z hlediska keramologického studia nejcennějším pramenem, neboť umožňují badatelům nejlépe poznat tvarové, výzdobné a technologické vlastnosti jednotlivých artefaktů, a to do nejmenších detailů. Díky kategorizaci celých tvarů do skupin a podskupin lze poměrně snadno dospět ke zpracování početných souborů a zároveň dospět k možnosti komparovat zjištění s přibývajícimi soubory z vybrané lokality či regionu. Komparovat ho s výsledky studií z přílehlých či více vzdálených oblastí. Lze tak velmi rychle posoudit trendy v čase či odlišnosti v prostoru. Nutným předpokladem je však fakt, že existují reprezentativní soubory, v nichž je ukryt kvantitativní i kvalitativní potenciál dosáhnout adekvátních výsledků. Zde badatel naráží na kritický bod, že celé nádoby jsou v porovnání se střepovým materiálem zpravidla pouze minoritní součástí souborů. Tento faktor může některé badatele svádět k analýzám tzv. „ideálních“ souborů, v nichž jsou celé nádoby hojně zastoupeny. Právě proto jsou často zpracovávány soubory ze zahlobených objektů, zejména studní a odpadních jímek. Odpadní jímky, bohaté na kolekce celých tvarů, pochází zejména z městského prostředí, méně pak šlechtického. De facto, zde ztrácí archeologie možnost studovat podobu keramických souborů v jiném sociálním kontextu, např. venkova. Vytrácí se možnost studovat výrobní hrncířské areály. Ideálním přístupem je kombinovat studium zlomků a celých tvarů.

TVARY NÁDOB

Morfologicky lze rozdělit tvary nádob do tří skupin se zvýrazněnou vertikálou či zvýrazněnou horizontálou a do samostatné kategorie tzv. zvláštních tvarů. Do první skupiny patří hrnce, noční hrnce (nočníky), hrnky, džbány, zásobní tvary (zásobnice, spízní hrnce a očetnice), poháry, holby, konvice, lahve, lékárenské lahvičky a dózičky, polní lahve, miniaturní vázičky, hrnečky a džbánečky, sací (kojící) konvičky. Do druhé kategorie plochých tvarů patří mísy, mísy s talířovitým podokrajím a talíře, poklice, děrované poklice, zpravidla i zátky, pekáče, šály, pánve a trojnožky, bábovečnice, umyvadla a zpravidla cedníky či děrované syrnice. Do zvláštních tvarů lze zařadit přesleny, hrncířské čepele, dýmky, alembiky, srostlíky, kahany, svícny, lucerny, tkalcovská závaží, přenosné pícky, tyglíky, dýmky, kalamáře, sací „kojící“ konvičky, hliněné kuličky, keramické plastiky aj. Základní tvarovou škálu hrnců, džbánů a mis představuje tabulka (obr. 8).

Tvar hrnců, který lze funkčně zařadit mezi kuchyňskou keramiku sloužící k ohřevu pokrmů, zpravidla odpovídá způsobu vaření (Štajnochr 2004, 801-802). U hrnců, které zastupují nádoby se zvýrazněnou vertikálou, jsou rozlišeny tvary vejčité

(Hv), soudkovité (Hs), válcové (Hl), nálevkovitě se rozšiřující (Hn), miniaturní (Hm) a nízké soudkovité až kulaté hrnce (Hk).

U džbánů, jejichž tvar měl v elementárním provedení konvexkonkávní profil (Štajnochr 2005, 729), lze rozlišit kategorie vejčité (Dv), soudkovité (Ds), baňaté (Db), válcové (Dl), lahvové (Dlv), hruškovité (Dh), situlové (Dst) a kulovité, kam patří také džbány melounovité (Dk). Samostatnou kategorií by mohly představovat také konvice (Nekuda – Reichertová 1968, 56), ty v mnou studovaných souborech nebyly zachyceny. Výjimku tvoří malé sací (kojící) konvičky, které jsou zařazeny do zvláštních tvarů, neboť reprezentují dětskou keramiku.

Do kategorie dutých nádob patří také picí nádoby, zejména poháry, holby aj. Poháry jsou typické zeštíhleným tvarem a jinak formovaným hrdlem, čímž se odlišují od hrnců. Tento tvar byl uzpůsoben k úchopu rukou a pro pití (Nekuda-Reichertová 1968, 55-56). Variabilita tvarů pohárů byla ve středověku široká, v raném novověku se poháry pozvolna vytrácely na úkor jiných typů picích nádob. Z keramického sortimentu to byly především hrnky, hrníčky, jejichž tvary jsou definovány etnografickou literaturou (Štajnochr 2007, 782), holby, korbely ad. Patří sem také zásobní tvary, které zastupují mohutné zásobnice kónického tvaru (Nekuda-Reichertová 1968, 63), a báně, resp. spízní hrnce a očetnice (Štajnochr 2007, 739).

Mezi nádoby se zvýrazněnou horizontálou patří především mísy. Ty jsou primárně rozděleny na mísy hluboké a mělké, které jsou archeologickou literaturou označovány jako mísy s talířovitým podokrajím (Pajer 1983, 28, obr. 6/8), či etnografickými studii jako polévačnice (Štajnochr 2006, 961). Dále sem patří menší misky, misky prořezávané, resp. prolamované, které byly posazeny na nožkách. Ty funkčně sloužily jako ohřívadla (Kaltenberger 2009, 412, tab.160:EF-L 56). Z tvaru mis vyšly také talíře, které se liší od mis nejen tvarem, ale i okrajem. Ten není zakončen zvrtným okrajem s ostrou hranou jako mísy s talířovitým podokrajím (Štajnochr 2006, 986-988).

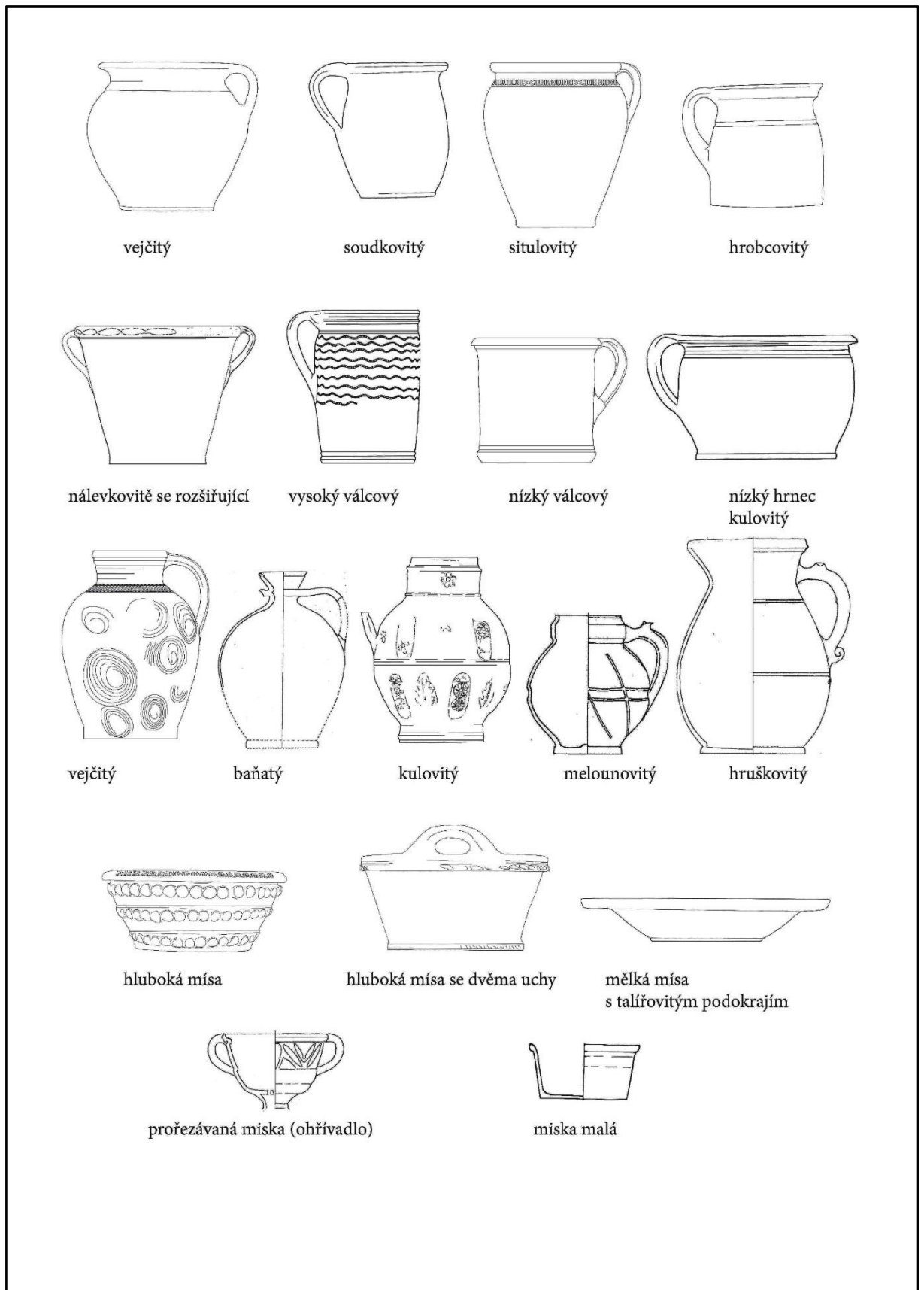
Důležitou kategorií v této skupině představují také trojnožky (Nekuda-Reichertová 1968, 57), které měly mísovitý tvar posazený na třech nohách, zpravidla byly doplněny o tulejkovité či trubkovité držadlo či ucho. Etnografická literatura je zná pod pojmy pánev, hrobcová pánev, pánvice, kuthan aj. (Štajnochr 2006, 978-980).

Dále sem patří poklice, jejichž tvar vychází z mísovitého tvaru, který primárně sloužil k zaklápění jiných nádob (Štajnochr 2006, 985). Do této kategorie patří také děrované poklice, zpravidla i zátky. Ty lze charakterizovat jako poklice opatřené zespodu límcem k uzavírání nádob s úzkým hrdlem (Nekuda-Reichertová 1968, 58).

Do kategorie nádob se zvýrazněnou vertikálou patří také pekáče. Šlo o poloduté nádoby cylindrického tvaru s hubicí a zpravidla trubicovitým držadlem či uchem (Štajnochr 2006, 985-986). Z alimentárních mis pak vzešly tvary bábovečnic (Štajnochr 2006, 981-983), cedníků (Štajnochr 2008, 83). Dokonce z párových mis vznikly i polní lahve, zvané čutory (Štajnochr 2006, 985), nicméně patří do kategorie nádob se zvýrazněnou vertikálou.

Všechny pozorované tvary byly označeny kódy, toto číslování částečně navazuje na kódování G. Blažkové o raně novověké keramice z Pražského hradu, což umožňuje případně porovnávání (Blažková 2011, 76-114). Odlišně byly kódovány především džbány, které vykazují značnou tvarovou variabilitu. Zároveň panuje odlišnost v zařazení

mělkých mis s uchem (na máslo) mezi mísy, přičemž práci o pražské keramice jsou řazeny mezi šály.

Obr. 8: Základní tvarová škála hrnců, džbánů a mis bez přihlednutí k výšce daného tvaru

HRNCE (H)

Hrnce vejčité (Hv)

Hv 113 – vejčitý hrnec s páskovým, zpravidla prožlabeným uchem. Největší výduť je zpravidla v horní třetině nádoby. Ojediněle se může objevit otisk dřevěné desky nebo méně výrazné spirálové rýhy po odříznutí nádoby z rotujícího hrnčířského kruhu. Přejít hrdla a výduti je zvýrazněn jedno či víceřádkovou rytou či rádélkovou výzdobou nejrůznější podoby. Hrnce tvarové skupiny H 113 se řadí do uměle stanovených výškových kategorií středně velkých (18,0–24,0 cm) a malých hrnců (13,0–18,0 cm). Výrobky jsou zpravidla vyrobeny v redukčním prostředí.

Hv 114 – vejčitý hrnec s páskovým, zpravidla prožlabeným uchem. Největší výduť je zpravidla v horní třetině nádoby. Okraj je zpravidla šikmo vně vyhnutý, prostý, nebo mírně vzhůru vytažený. Ojediněle se může objevit otisk dřevěné desky nebo méně výrazné spirálové rýhy po odříznutí nádoby z rotujícího hrnčířského kruhu. Horní dvě třetiny těla jsou zpravidla pokryty pásem rádélkové výzdoby, často v kombinaci s rytou rýhou. Hrnce tvarové skupiny H 114 se řadí do uměle stanovených výškových kategorií středně velkých (18,0–24,0 cm) a malých hrnců (13,0–18,0 cm). Výrobky jsou zpravidla vyrobeny v redukčním prostředí.

Hv 1141 (depot ze Stráže nad Nežárkou s nejmladší mincí z roku 1500) – hrnec s uchem, vejčitého tvaru s odsazeným hrdlem. Maximální výduť je nejčastěji umístěna v horní třetině výšky nádoby. V rámci profilací okrajů jednoznačně šikmo vně vyhnutý, prostý. Ucho je vždy páskové, nejčastěji s prožlabenou vnější plochou. Dna hrnců tvarové skupiny H 11 jsou nejčastěji bez jakýchkoliv technologických stop. Ojediněle se může objevit otisk dřevěné desky nebo méně výrazné spirálové rýhy po odříznutí nádoby z rotujícího hrnčířského kruhu. Horní polovina výduti je dekorována pásem rádélkové výzdoby v podobě drobných vlnovek. Hrnce tvarové skupiny H 1151 se řadí do uměle stanovených výškových kategorií středně velkých (18,0–24,0 cm) a malých hrnců (13,0–18,0 cm). Výrobky jsou zhotoveny v redukčním prostředí.

Hv 115 – hrnec s uchem, vejčitého tvaru s odsazeným hrdlem. Maximální výduť je nejčastěji umístěna v horní třetině výšky nádoby. V rámci profilací okrajů jednoznačně převažuje ovalený okraj, vzácněji okraj přehnutý. Ucho je vždy páskové, nejčastěji s prožlabenou vnější plochou. Dna hrnců tvarové skupiny H 11 jsou nejčastěji bez jakýchkoliv technologických stop. Ojediněle se může objevit otisk dřevěné desky nebo méně výrazné spirálové rýhy po odříznutí nádoby z rotujícího hrnčířského kruhu. Přejít hrdla a výduti je zvýrazněn jednořádkovou rádélkovou výzdobou nejrůznější podoby, často v kombinaci s rytou rýhou. Hrnce tvarové skupiny H 115 se řadí do uměle stanovených výškových kategorií středně velkých (18,0–24,0 cm) a malých hrnců (13,0–18,0 cm). Výrobky jsou zhotoveny v redukčním prostředí, ojediněle v režném oxidačním provedení.

Hv 1151 (depot z Plichtic s nejmladší mincí z roku 1540) – hrnec s uchem, vejčitého tvaru s odsazeným hrdlem. Maximální výduť je nejčastěji umístěna v horní třetině výšky nádoby. V rámci profilací okrajů jednoznačně šikmo vně vyhnutý, prostý. Ucho je vždy páskové, nejčastěji s prožlabenou vnější plochou. Dna hrnců tvarové skupiny H 11 jsou nejčastěji bez jakýchkoliv technologických stop. Ojediněle se může objevit otisk dřevěné desky nebo méně výrazné spirálové rýhy po odříznutí nádoby z rotujícího hrnčířského kruhu. Přejít hrdla a výduti je zvýrazněn jednořádkovou rádélkovou výzdobou v podobě úzkých obdélníků, a to v kombinaci s rytou rýhou. Hrnce tvarové skupiny H 1151 se řadí do uměle stanovených výškových kategorií středně velkých (18,0–24,0 cm) a malých hrnců (13,0–18,0 cm). Výrobky jsou zhotoveny v redukčním prostředí.

Hv 192 – vejčitý hrnec, štíhlé tělo s největší výduti v horní třetině výšky nádoby. Na podhrdlí rýhovan, uvnitř glazován zeleně. Výrobek je zhotoven z červeně se pálicí hlíny.

Hv 20 – vejčitý hrnec, štíhlé tělo s největší výduti v horní třetině výšky nádoby a uchem napojeným pod největší výduti. Okraj je zpravidla formován do okruží. Vnější povrch je plošně pokryt rádélkovou výzdobou v horních dvou třetinách výduti. Vypáleno v redukčním prostředí. Jde o malé hrnce (13,0–18,0 cm).

Hv 201 – vejčitý hrnec, štíhlé tělo s největší výduti v horní třetině výšky nádoby a uchem napojeným pod největší výduti. Okraj je zpravidla formován do okruží. Vnější povrch je plošně pokryt rádélkovou výzdobou v horních dvou třetinách výduti. Vypáleno v oxidačním prostředí, uvnitř glazováno. Jde o malé hrnce (13,0–18,0 cm).

Hv 21 – vejčitý hrnec, štíhlé vysoké tělo se mírně kónicky zužuje ke dnu. Hrdlo je pouze naznačeno. Podhrdlem může a nemusí být rádélková výzdoba, ta má zpravidla podobu jednoho pásu (geometrický vzor). Okraj bývá vodorovně vyložený s výraznou vnější hranou. Hrnce patří do kategorie vysokých hrnců, snad zásobních ($\geq 24,0$ cm).

Hv 22 – vejčitý hrnec, hrdlo je spíše naznačeno, zvýrazněno rytými rýhami. Okraj formovaný do okruží či ovalený.

Hv 23 – vejčitý hrnec, štíhlé tělo s výdutí v horní třetině výšky nádoby. Okraj je ovalený (mléčný). Páskové ucho napojeno k největší výdutí. Vodorovná rytá linka kolem největší výdutí. Uvnitř zeleně glazováno. Středně vysoké hrnce (18,0–24,0 cm).

Hv 24 – vejčitý až baňatý hrnec, největší výduť nad polovinou výšky nádoby. Okraj výrazně užší než výduť nádoby, formovaný zpravidla do okruží či esovitěho tvaru. Někdy na podhrdlí zdoben rytou rýhou ($\geq 24,0$ cm).

Hv 25 – vejčitý hrnec, opatřený jedním uchem. Na podhrdlí zdoben rádélkem. Zpravidla redukčně či oxidačně pálený, rezný.

Hv 26 – vejčitý hrnec, opatřený dvěma uchy. Na podhrdlí zdoben rádélkem. Zpravidla oxidačně pálený, rezný.

Hv 27 – vejčité až baňatá hrnce, které jsou typické absencí uch. Vyrobené výhradně v redukčním prostředí.

Hrnce soudkovité (Hs)

H 20 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, jehož horní čtvrtina až polovina výdutí je pokryta plošným rýhováním. Nejčastěji se jedná o prostor mezi okrajem a připojením ucha na výduť. Maximální výduť je v polovině výšky nádoby. V rámci modelace okrajů panuje nejednotnost, kdy se objevují jak ovalený, tak přehnutý a esovitě profilovaný okraj. Byla zaznamenána nejednotná podoba den hrnců, kdy se můžeme setkat jak s otisky dřevěné desky, tak s nevýraznými spirálovými nebo vodorovnými rýhami i se dny bez jakýchkoliv technologických stop. Výška zástupců H 20 se pohybuje v širokém intervalu od malých (13,0–18,0 cm), přes převažující středně velké (18,0–24,0 cm) až po velké hrnce (24,0–32,0 cm), vzácně i hrnce zásobnicové ($> 32,0$ cm). Všechny hrnce H 20 jsou opatřeny vnitřní glazurou, která na okraji může měnit svoji barvu.

Hs 201 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, u něž se těsně pod okrajem objevuje jednoduchá až trojnásobná rýha. Ostatní charakteristiky plně odpovídají H 20. Všechny hrnce H 201 jsou opatřeny vnitřní glazurou. Frekvence změny barvy glazury na okraji je méně častá.

Hs 202 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, s maximální výdutí v polovině výšky. Páskové ucho připojeno pod největší výdutí. Na odsazeném podhrdlí se objevuje několikanásobné rýhování (ne však plošné). Jediný zástupce byl vypálen v redukčním prostředí.

Hs 203 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, s maximální výdutí v polovině výšky, jehož celé tělo je pokryto rýhami v širokých rozestupech. Hrnec opatřen vnitřní glazurou.

Hs 204 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, s maximální výdutí v polovině výšky. Hladké tělo je zdobeno červeně malovanými vícenásobnými linkami, které jsou umístěné na podhrdlí. Jedná se o ojedinělý tvar, který je opatřen vnitřní glazurou.

Hs 205 – soudkovitý hrnec s páskovým uchem, s maximální výdutí v polovině výšky. Podhrdlí zdobeno rytými linkami. Okraj formovaný do okruží, které je promačkáváno shora a zdola. Jedná se o ojedinělý tvar, který je opatřen vnitřní glazurou.

Hs 232 – soudkovitý hrnec se dvěma páskovými uchy a maximální výdutí v horní třetině výšky. Těsně pod okrajem se objevuje jednoduchá až trojnásobná rýha. Jedná se o zásobnicový hrnec ($>32,0$ cm). Tento tvar bývá vyroben jak z rezné oxidační hlíny, tak v redukčním provedení.

Hs 271 – soudkovitý hrnec, jehož dno je výrazně zúženo a mírně odsazeno.

Hrnce nízké, soudkovité až kulaté (Hk)

Hk 29 – nízký, soudkovitý hrnec s páskovým uchem, u něhož je celková výška menší než průměr okraje nádoby. Na horní části výdutí se mohou objevit čtyř až pětinasobné rýhy v širokých rozestupech. Okraj je nejčastěji přehnutý nebo šikmo ven vyhnutý. Technologické stopy na dnech nádob nejsou jednotné. Především nízký tvar řadí nejčastěji H 29 mezi malé hrnce (13,0–18,0 cm). Všechny tvary jsou opatřeny vnitřní glazurou.

Hk 293 – nízký, soudkovitý hrnec s páskovým uchem, u něhož je celková výška menší než průměr okraje nádoby. Vyroben v redukčním prostředí (13,0–18,0 cm).

Hk 294 – středně vysoký, soudkovitý až kulovitý, hrnec s páskovým uchem, u něhož je celková výška menší než průměr okraje nádoby. Funkčně jde o tzv. noční hrnec. Charakteristický je pro něj šikmo vně vyhnutý až téměř vodorovně vyložený mohutný okraj, který je zespodu zesílen nálepy. Nádoba je uvnitř glazována (výška ca 20 až 30 cm).

Hk 295 – středně vysoký, soudkovitý až kulovitý, hrnec. Celková výška je podobná průměru okraje nádoby. Jde o ojedinělý tvar opatřený oboustrannou glazurou a malinovými nálepy na vnějším povrchu.

Hrnce miniaturní (Hm)

Hm 362 - nízký, soudkovitý, miniaturní hrnek s uchem, s maximální výdutí v polovině výšky nádoby. Vnitřní plocha je glazována. Jedná se o ojedinělý tvar velikosti miniaturního hrnku (< 8,0 cm).

Hm 381 – soudkovitý, miniaturní hrnek se dnem odsazeným na patku a s lehce odsazeným okrajem. Vnější plocha je zdobena mramorováním. Jedná se o ojedinělý tvar velikosti miniaturního hrnku (< 8,0 cm), který je opatřen oboustrannou glazurou.

Hm 382 – soudkovitý, miniaturní hrnek se dnem odsazeným na patku a s lehce odsazeným okrajem. Vnější plocha je zdobena mramorováním. Jedná se o ojedinělý tvar velikosti miniaturního hrnku (< 8,0 cm), který je opatřen oboustrannou glazurou.

Hrnce hrobcové (Hh)

Hh 39 – hrobcový, miniaturní hrnek s páskovým uchem, jedná se o ojedinělý tvar miniaturního hrnku (< 8,0 cm), který je opatřen oboustrannou glazurou (olivově zelená).

Hh 391 – hrobcový, miniaturní hrnek s plochým dnem a páskovým uchem, na podhrdlí dekorován rytými rýhami. Jde o ojedinělý typ hrnku, který je uvnitř glazován (< 8,0 cm).

Hrnce nálevkovitě se rozšiřující (Hn)

Hn 512 – hrnec se širokým, jedním či dvěma páskovými uchy. Má nálevkovitě se rozevírající tvar, přehnutý či přehnutý okraj prstovaný z boku. Páskové ucho je vedeno nad podstatnou částí výdutí. Pod hrdlem bývá hrnec někdy rýhován. Redukční výrobek. Náleží mezi středně velké hrnce (18,0–24,0 cm).

Hn 513 - hrnec se širokým, páskovým uchem. Má nálevkovitě se rozevírající tvar, přehnutý okraj. Páskové ucho je vedeno nad podstatnou částí výdutí. H 51 náleží mezi malé (13,0–18,0 cm) a středně velké hrnce (18,0–24,0 cm). Uvnitř glazovaný výrobek.

Hrnce válcové (Hl)

Hl 182 – válcový hrnec s páskovým uchem, u něhož se na vnější straně plošně uplatňuje segmentová vlnice. Okraje se objevuje formovaný do okruží. Na dně jsou vodorovné rýhy. Z hlediska výšky). Všechny tvary jsou opatřené vnitřní glazurou.

Hl 183 – válcový hrnec s páskovým uchem, u něhož se na podhrdlí uplatňuje vodorovné rýhování. Okraje jsou zpravidla ovalené či formované do okruží. Všechny tvary jsou opatřeny vnitřní glazurou (v případě tábořského nálezu je vnější povrch navíc opatřen červenou malovanou linkou).

Hl 521 – nízký, válcový hrnec s páskovým uchem. Jedná se o ojedinělý tvar velikosti malého hrnce (13,0–18,0 cm), který je vyroben v redukčním prostředí.

DŽBÁNY (D)

Džbány jsou rozděleny tvarové skupiny: soudkovité (Ds), vejčité (Dv), kulovité (Dk), lahvovité (Dl), baňaté (Db), miniaturní (Dm).

Pozn.: široká tvarová škála džbánů v regionu neumožnila navázat přímo na číslování džbánů G. Blažkovou. Pro jižní a západní Čechy bylo zvoleno rozdělení džbánů do tvarových skupin. Výhodou je možnost využít delší číselné řady.

Džbány soudkovité (Ds)

Ds 100 – soudkovitý džbán. Největší výduť v polovině výšky těla nádoby. Nálevkovitě se rozšiřují hrdlo. Ucho připojeno pod okrajem a nad největší výdutí – lokalita: Soběslav

Ds 200 – soudkovitý džbán. Největší výduť v polovině výšky těla nádoby. Vysoké nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí. Oxidační výpal, glazura uvnitř s přesahem na okraj – lokalita: Tábor

Ds 300 – soudkovitý džbán. Největší výduť v polovině výšky těla nádoby. Nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí. Hrdlo zdobeno segmentovou vlnicí – lokalita: Domažlice

Ds 301 – soudkovitý džbán. Největší výduť v polovině výšky těla nádoby. Nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Ouško připojeno k hrdlu a největší výdutí. Dno odsazeno na patku. Výpal oxidační do okrového odstínu, oboustranná glazura (VS – žlutá; VNS – zelená) – lokalita: Český Krumlov

Džbány vejčité (Dv)

Dv 100 – vejčitý džbán. U těla úzké, pak mírně se nálevkovitě rozšiřující se hrdlo. Páskové ucho připojeno k okraji a největší výdutí. Ve výzdobě se uplatnilo rádýlko na podhrdlí. Redukční výpal do šedých odstínů – lokalita: Horažďovice.

Dv 101 – vejčitý džbán. Užší mírně se nálevkovitě rozšiřující se hrdlo. Páskové ucho připojeno k okraji a největší výdutí. Ve výzdobě se uplatnilo rádýlko na podhrdlí. Redukční výpal do šedých odstínů – lokalita: Horažďovice

Dv 102 – vejčitý džbán. Užší mírně se nálevkovitě rozšiřující se hrdlo, výrazněji dovnitř prohnuté. Páskové ucho připojeno k okraji a největší výdutí. Ve výzdobě se uplatnilo rádýlko na podhrdlí. Oxidační výpal – lokalita: Horšovský Týn.

Dv 103 – vejčitý džbán. Úzké válcovité až nálevkovitě se rozšiřující hrdlo s lištou. Pod okrajem a nad největší výdutí připojeno ucho – lokalita: Soběslav

Dv 104 – vejčitý džbán. Úzké nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Ucho připojeno k okraji a nad největší výdutí – lokalita: Soběslav

Dv 105 – vejčitý (téměř soudkovitý) tvar džbánu. Úzké nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Ucho připojeno k okraji a nad největší výdutí – lokalita: Soběslav

Dv 200 – vejčitý tvar džbánu. Široké mírně se rozšiřující hrdlo. Ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí nádoby. Redukční výpal – lokalita: Soběslav

Dv 201 – vejčitý tvar džbánu. Široké válcové nízké hrdlo. Okraj přehnutý. Zdobeno rádýlkem na podhrdlí. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí. Vypáleno redukčně – lokalita: Plzeň

Dv 202 – vejčitý džbán. Mohutné mírně se nálevkovitě rozšiřující se hrdlo. Páskové ucho připojeno k okraji a největší výdutí. Ve výzdobě se uplatnilo rádýlko na podhrdlí a leštění. Redukční výpal do hnědých odstínů – lokalita: Kašperské Hory.

Dv 300 – vejčitý džbán. Vysoké výrazně nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Okraj vzhůru vytažený, zaoblený. Hubicová výlevka. Páskové ucho (prozlabené) připojeno pod okrajem a nad největší výdutí. Výpal redukční do stříbřitě šedé – lokalita: Tábor

Dv 310 – vejčitý džbán. Vysoké výrazně nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Okraj formovaný do vysokého okruží. Hubicová výlevka. Výpal redukční – lokalita: Plzeň

Dv 311 – vejčitý džbán. Vysoké válcovité hrdlo. Okraj formovaný do vysokého okruží. Hubicová výlevka. Páskové ucho připojeno pod okrajem a k největší výdutí. Zdobeno rýhami na podhrdlí. Výpal redukční – lokalita: Plzeň

Dv 400 – vejčitý džbán. Vysoké válcovité hrdlo s výraznou lištou. Okraj formovaný do vysokého okruží. Hubicová výlevka. Páskové ucho připojeno pod okrajem a k největší výdutí. Zdobeno rádýlkem na podhrdlí. Výpal oxidační – lokalita: Plzeň

Dv 401 – vejčitý džbán (téměř baňatý až kulovitý). Vysoké válcovité hrdlo s výraznou lištou. Okraj vzhůru vytažený, zahrocený. Páskové ucho připojeno k liště pod okrajem a k největší výdutí. Zdobeno rádýlkem na podhrdlí. Výpal redukční – lokalita: Tábor

Dv 500 – vejčitý džbán (téměř baňatý až kulovitý). Úzké hrdlo s lištou. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí. Výpal redukční, tmavě šedá – lokalita: Tábor

Dv 501 – vejčitý džbán (téměř baňatý až kulovitý). Úzké hrdlo s lištou. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí. Zdobeno rádýlkem na podhrdlí. Výpal redukční, tmavě šedá – lokalita: Tábor

Dv 600 – vejčitý džbán, téměř miniaturní. Úzké hrdlo. Páskové ouško připojeno k hrdlu a největší výdutí. Oxidační výpal, glazováno uvnitř – lokalita: Slavonice

Dv 700 – vejčitý džbán (téměř baňatý až kulovitý). Hrdlo mírně se nálevkovitě rozšiřující. Okraj vzhůru vytažený, zaoblený. Páskové ouško připojeno k největší výdutí a pod hrdlem. Dno odsazeno na patku. Tělo zdobeno plošně plastickými nálepy, růžice. Výpal oxidační, glazura oboustranná zelená – lokalita: České Budějovice

Dv 800 – vejčitý džbán. Válcové hrdlo. Vlastní vzhůru vytažený, zaoblený. Páskové ucho připojeno k hrdlu a těsně nad největší výdutí. Ve výzdobě se uplatnily plastické nálepy. Výpal oxidační do okrového odstínu, oboustranná glazura (žlutohnědá) – lokalita: České Budějovice

Dv 801 – vejčitý džbán. Mírně nálevkovitě rozevírající se hrdlo. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výdutí – lokalita: Tábor.

Dv 802 – vejčitý džbán. Největší výduť v horní čtvrtině výšky těla nádoby. Mírně se nálevkovitě rozevírající hrdlo. Páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výduti – lokalita: Tábor.

Dv 900 – vejčitý džbán. Největší výduť v horní třetině výšky nádoby. Připojeno mírně se nálevkovitě rozšiřující hrdlo. Tělo odsazeno na patku. Páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výduti. Oxidační výpal, oboustranná glazura (VS – žlutá, VNS – zelená nebo žlutá) – lokalita: Český Krumlov.

Džbány baňaté (Db)

Db 231 – džbán baňatý (chladící). Úzké válcové hrdlo. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výduti. Oxidační výpal, oboustranná žlutohnědá glazura – lokalita: Tábor

Db 232 – džbán baňatý (chladící). Úzké válcové hrdlo s mohutným límcem. Složitě profilovaný okraj, dovnitř zatažený. Dno odsazeno na patku. Páskové ucho připojeno k límci a nad největší výduti. Oxidační výpal do okrové, glazováno uvnitř (žlutá) na okraji (zelená) – lokalita: Český Krumlov

Db 233 – džbán baňatý (chladící). Úzké válcové hrdlo s mohutným límcem. Okraj formován do výlevky. Dno odsazeno na patku. Páskové ucho připojeno k límci a nad největší výduti. Oxidační výpal do okrové, glazováno uvnitř (žlutá) na okraji (zelená) – lokalita: Český Krumlov, Chanovice

Db 300 – džbán baňatý (konvice?). Široké válcové hrdlo. Okraj šikmo vně vyhnutý, přehnutý. Dno odsazeno na patku. Páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výduti. Redukční výpal, barva šedá – lokalita: Český Krumlov

Džbány kulovité (Dk)

Dk 101 – džbán kulovitý, nízké válcové hrdlo, vzhůru vytažený okraj zpravidla nahoře zaoblený. Tělo je odsazeno na patku. K hrdlu a největší výduti připojeno páskové ucho. Vyrobeno v oxidačním prostředí, oboustranně glazováno (VS – žlutá, VNS – zelená) – lokalita: Český Krumlov

Dk 102 – džbán kulovitý, válcové hrdlo, vzhůru vytažený okraj, zpravidla nahoře zaoblený. Tělo posazeno na patce. Tělo plasticky promačkáváno, nalepovaný dekor. Páskové ucho připojeno k hrdlu a na největší výduti. Oxidační výpal a oboustranné glazování (VS – žlutá, VNS – zelená) – lokalita: Plzeň

Dk 110 – džbán kulovitý, válcové vysoké hrdlo, samotný okraj mírně šikmo vně vyhnutý či vzhůru tažený, zpravidla zaoblený. Dno odsazeno na duté nožce, která je posazena na patku. Oxidační výpal, oboustranná glazura (VS – žlutá; VNS – hnědá) – lokalita: Český Krumlov

Dk 120 – džbán kulovitý, tzv. melounovitý. Nízké válcovité hrdlo, okraj vzhůru tažený zpravidla na konci zostřený. Dno odsazeno na patku. K hrdlu a největší výduti připojeno páskové ucho. Tělo šikmo rýhováno a promačkáno, typický tzv. melounovitý efekt – lokalita: Český Krumlov

Dk 200 – džbán kulovitý až hruškovitý, jehož výduť se mírně posouvá do spodní třetiny výšky nádoby. Mírně se nálevkovitě rozšiřující hrdlo. Dno odsazeno na patku (zdobeno rádylkem). Páskové ouško připojeno k okraji a nad největší výduti. Výpal oxidační, glazováno oboustranně žlutou – lokalita: Plzeň

Dk 201 – džbán kulovitý až hruškovitý, jehož největší výduť se mírně posouvá do spodní třetiny výšky nádoby. Mírně se nálevkovitě rozšiřující hrdlo. Dno odsazeno na patku – lokalita: Domažlice

Dk 210 – džbán kulovitý až hruškovitý, jehož největší výduť se mírně posouvá do spodní třetiny výšky nádoby. Nálevkovitě se rozšiřující hrdlo. Dno odsazeno na patku. Ucho připojeno k hrdlu a nad největší výduti – Český Krumlov

Džbány hruškovité (Dh)

Dh 100 – džbán hruškovitý. Největší výduť posazeno do spodní třetiny výšky nádoby. Úzké hrdlo. Dno odsazeno na patku. Oxidační výpal, bílý střep, glazura oboustranná (žlutá) – lokalita: Plzeň

Džbány lahvové (Dl)

Dl 100 – džbán lahvovitý. Největší výduť nádoby mírně posunuta nad polovinu výšky nádoby. Široké válcové hrdlo. Dno odsazeno na patku. Oxidační výrobek, malování červenou – lokalita: Domažlice

Džbány miniaturní (Dm)

Dm 100 – džbán kulovitý (miniaturní). Dno posazeno na patce. Páskové ouško připojeno k největší výduti. Oxidační výpal do okrového odstínu, glazováno uvnitř žlutě, vně zeleně – lokalita: Český Krumlov

Džbány (polní lahve)

Dpl 1 – polní lahev (čutora). Válcové tělo s úzkým hrdlem. Vzhůru vytažený okraj, nahoře zaoblený. K tělu přepojena drobná horizontální ouška. Tělo zdobeno rytím. Redukční výpal, barva šedohnědá – lokalita: Kašperské Hory

MÍSY (M)

M 10 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa s hladkým tělem a přehnutým okrajem. M 10 jsou vyrobené z neglazované hlíny. Vyrobeno zpravidla v redukčním prostředí, někdy v oxidačním.

M 12 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa se dvěma protilehlými páskovými uchy, která se připojují na výduť. Okraj lehce dovnitř zatažený. Ve střední části výduti se objevuje svazek rýh. Jedná se o ojedinělý tvar mísy, která je opatřena vnitřní glazurou.

M 13 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa. Na výduti se objevuje dvojice nebo trojice plastických pásek, které jsou členěny rádečkem ve formě prstování. Výzdoba rádečkem se pak objevuje i na vodorovně vyloženém okraji. Zástupci M 13 jsou vyrobeni z neglazované hlíny.

M 131 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa. Zcela odpovídá charakteristice M 13 s tím rozdílem, že se na výduti neobjevují plastické pásy.

M 132 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa. Zcela odpovídá charakteristice M 13 s tím rozdílem, že z boku jsou k míse připojena dvě protilehlá ucha.

M 134 – hluboká mísa, nálevkovitě rozevřená mísa, rovné stěny. Okraj vodorovně seříznutý. Redukční výrobek.

M 14 – hluboká mísa, mírně nálevkovitě rozevřená, téměř kolmé stěny. Okraj zaoblený, pod okrajem rytá rýha. Zpravidla redukční výrobek.

M 15 – mělká mísa s odsazeným okrajem přibližně ve dvou třetinách výšky. Mísa má jednoduše profilovaný okraj (talířové podokrají). Dno zpravidla ploché. Vnitřní strana je pokryta jednobarevnou glazurou.

M 153 – malá mísa s odsazeným okrajem přibližně ve dvou třetinách výšky. Mísa má jednoduše vzhůru vytažený okraj (talířové podokrají). Dno může být posazeno na límec. Vnitřní plocha může být malovaná.

M 154 – hlubší talíř, s odsazeným okrajem přibližně ve dvou třetinách výšky. Talíř má jednoduše profilovaný okraje či přehnutý. Dno bývá posazeno na límec. Vnitřní strana bývá malována.

M 155 – mělký talíř, s odsazeným okrajem přibližně v polovině těla. Talíř má jednoduše profilovaný okraj či přehnutý. Dno bývá posazeno na límec. Vnitřní strana bývá malována.

M 20 – miniaturní, hluboká mistička, mírně nálevkovitě rozevřeného tvaru. Těsně pod okrajem se může objevit jednoduchá rýha. Tyto tvary bývají opatřeny vnitřní glazurou.

M 203 – miniaturní, hluboká mistička, nálevkovitě rozevřeného tvaru (téměř kolmé stěny). Okraj ovalený, těsně pod okrajem se může objevit jednoduchá rýha. Tvar byl pozorován v režném oxidačním načervenalém provedení.

M 204 – mělký, nálevkovitě rozevřený tvar s téměř kolmými stěnami a širokým dnem. Okraj vzhůru vytažený, prostý. Vyrobeno v redukčním prostředí.

M 22 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa se dvěma protilehlými uchy, která jsou postavena kolmo na vodorovně vyložený okraj. Na vnější straně se může objevit rádečkem členěná plastická páska. Vždy vnitřní strana mísy a ucha jsou zdobena malovanou výzdobou, která se může uplatňovat i na straně vnější. Zástupci M 22 jsou opatřeni vnitřní, v případě vnějšího malování oboustrannou glazurou.

M 222 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa se dvěma protilehlými třmenovými uchy, která jsou postavena kolmo na okraj. Ten je zpravidla mírně dovnitř zatažený, ovalený či formovaný do okružích. Pod okrajem může být jednoduchá rýha. Na hraně dna se uplatňuje protlačování prsty, stejná technika se objevuje na třmenových uších. Výrobky jsou zhotoveny v redukčním prostředí.

M 223 – hluboká, mírně nálevkovitě rozevřená mísa se dvěma protilehlými třmenovými uchy, která jsou postavena kolmo na okraj. Ten je zpravidla mírně dovnitř zatažený, ovalený či formovaný do okružích. Pod okrajem může být jednoduchá rýha. Výrobky jsou zhotoveny v redukčním prostředí.

M 401 – prořezávaná miska posazená na nožce (ohřívadlo). K tělu jsou připojena dvě ouška. Okraj vodorovně vyhnutý, na konci vzhůru vytažený (složitěji upravovaný). Tělo s prořezávanými stěnami. Dno nádobky vypouklé (čočkovité), perforované otvory (přístup vzduchu). Posazeno na duté válcovité nožce.

M 41 – Mísa s nízkým nálevkovitě se rozevírajícím tělem. Signifikantní okraj je mírně dozadu zatažený, formován do okružích. Od výduti může být oddělen rýhou a je modelovaný do hubičky, která je umístěna buď v protilehlém či bočním postavení vůči páskovému uchu. Jedná se o tvar vyráběný v redukčním i oxidačním prostředí. Bývá zpravidla režný, po polovině 17. století bývá uvnitř glazován.

M 42 – miniaturní talířek. Mísovitý tvar s rovným dnem. Vodorovně vyložený límec. Prostý vodorovně vyložený okraj.

TROJNOŽKY, RESP. TROJNOHÉ PÁNVE (P)

Trojnožky s vypuklým dnem a trubkovitou tulejí

P 4 – pánev na třech nožkách s mísovitým tvarem, vypuklým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej, formovaná zpravidla do límce. Jde zpravidla o malé a středně velké pánve.

P 42 – pánev na třech nožkách s mísovitým hladkým tělem a čočkovitým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej, formovaná zpravidla do límce. Okraj je zdoben rádelkem. Pánev je opatřena vnitřní glazurou. Nožky jsou přibližně stejně dlouhé jako je výška těla.

P 43 – pánev na třech nožkách s mísovitým hladkým tělem a čočkovitým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej. Pánev je uvnitř mramorována kombinací modré, červené, bílé. Nožky jsou delší než výška těla.

P 44 – pánev na třech nožkách s mísovitým hladkým tělem a čočkovitým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej bez límce. Pánve středních velikostí.

P 45 – pánev na třech nožkách s mísovitým hladkým tělem a čočkovitým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej s límcem. Pánve větších velikostí.

P 46 – pánev na třech nožkách s mísovitým hladkým tělem a čočkovitým dnem. K tělu připojena trubkovitá tulej bez límce. Pánve miniaturní a menších rozměrů.

Trojnožky s rovným dnem a trubkovitou tulejí

P 5 – pánev na třech nožkách s mísovitým, vývalky členěným tělem a rovným dnem. Trubkovitá tulej je zakončena masivní přehnutou lištou. V protilehlé pozici k rukojeti je umístěno páskové ucho, které má prořiznutou vnější plochu. Někdy se objevuje ještě drobný přílep k uchycení pánve. Výška těla nepřevyšuje výšku nožek. Jde o velké pánve.

P 51 – pánev na třech nožkách s mísovitým tvarem, někdy vývalky zdobeným povrchem, a rovným dnem. Ve všech základních charakteristikách odpovídá P 5 s tím rozdílem, že se jedná o pánve středních rozměrů a nejsou opatřené uchem. Jde o středně velké pánve.

P 52 – pánev na třech nožkách s mísovitým tvarem, někdy vývalky zdobeným povrchem, a rovným dnem. Ve všech základních charakteristikách odpovídá P 5 s tím rozdílem, že tvar je hlubší, není opatřen uchem, tulej je připojena u dna. Jde o velké pánve.

P 53 – pánev na třech nožkách, někdy vývalky zdobeným povrchem, rovným dnem a okraj má zpravidla přehnutý. Trubkovitá tulej s límcem posazená kolmo na stěnu. Jedná se o středně až velké pánve.

Trojnožky s tulejkovitým držadlem

P 7 – pánev na třech nožkách, hluboká s téměř kolmými stěnami. Dno oblé. Okraj vodorovně vyložený. Nožky výrazně kratší proti tělu. Nožky jsou na konci mírně zahnuté. Tulejkovité držadlo.

P 8 – pánev na třech nožkách, hluboká s téměř kolmými stěnami. Dno oblé. Nožky výrazně krátké proti tělu. Tulejkovité držadlo

P 81 – pánev na třech nožkách, hluboká s téměř kolmými stěnami. Povrch členěn vývalky. Dno oblé. Nožky výrazně krátké proti tělu. Tulejkovité držadlo.

PEKÁČE (Pe)

Pe 1 – pekáč, původně lahvovitý tvar rozřízlý na půl. Ústí formováno do hubice. Na boku či v protilehlé k hubici přilepeno trubcovité držadlo – lokalita: Český Krumlov

POKLICE (PI)

PI 1 – nízké zvonovité pokličky s odsazením v dolní třetině výšky – lokalita: Horažďovice

PI 11 – zvonovité nízké pokličky s odsazením v dolní třetině výšky – lokalita: Tábor

PI 12 – nízké zvonovité pokličky s odsazením v polovině výšky – lokalita: Bošilec

PI 13 – zvonovité vyšší pokličky s odsazením v dolní třetině výšky – lokalita: Tábor

PI 2 – nízké zvonovité pokličky s odsazením v polovině výšky – lokalita: Český Krumlov

PI 21 – nízké zvonovité pokličky s odsazením v dolní třetině výšky. Knoflík formován do obráceného kužele – lokalita: Tábor

PI 22 – nízké zvonovité pokličky (vypouklé) s vodorovně vyloženým zaobleným okrajem.

PI 6 – dekorativní poklice, prořezávaná, s plastickou figurkou na vrcholu – lokalita: Tábor

PI 7 – plochá poklice se vzhůru vytaženým okrajem. Knoflík masivní – lokalita: Benešov nad Černou

PI 8 – úzká poklice zesponu opatřená o hluboký límec (zátku) – lokalita: Chanovice

PI 81 – široká poklice zesponu opatřená o mělký límec (zátku) – lokalita: Tábor

PI 9 – poklice děrovaná. Tvar vychází ze zvonovitých poklic. Opatřena knoflíkem – lokalita: Cukněstěj

BÁBOVEČNICE (Bb)

Bb 1 – bábovečnice, mírně se nálevkovitě rozšiřující tělo, výrazně kanelované stěny – lokalita: Tasnovice (spodní část)

CEDNÍKY (Cd)

Cd 1 – cedník, mísovitý tvar – lokalita: Plzeň (spodní část)

Cd 2 – cedník, hrncovitý tvar – lokalita: Soběslav, Chanovice (spodní část)

DĚROVANÉ SYRNICE (Sy)

Sy 1 – děrovaná syrnice, tvar soudkovitého hrnce na třech nohách, perforované dno – lokalita: Plzeň

POHÁRY (Po)

Po 1 – pohár s úzkou nohou, který se směrem vzhůru rozšiřuje. Tělo pokryto radélkovou výzdobou – lokalita: Tábor

Po 2 – pohár s úzkou nohou, který se směrem vzhůru rozšiřuje, zdobeno rytou výzdobou – lokalita: Tábor

Po 3 – pohár, štíhlý nálevkovitý tvar – lokalita: Soběslav

Po 4 – pohár esovitě profilovaný tvar – lokalita: Soběslav

Po 5 – pohár štíhlý, plynule profilovaný tvar – lokalita: Soběslav

HOLBY (Ho)

Ho 1 – holba, válcovitý tvar, směrem k okraji se zužuje. Opatřena uchem. Zdobeno erby. Vyrobeno z kameniny (Waldenburg) – lokalita: Tasnovice

ŠÁLY (Sl)

Sl 1 – mísovitý tvar posazený na nožce s odsazenou patkou. Dovnitř zatažený okraj. K okraj bylo připojeno třmenové ouško. Tělo rýhováno. Oxidační výpal, vně glazováno (žlutá) – lokalita: Kašperské Hory

OSTATNÍ TVARY

OSVĚTLOVACÍ KERAMIKA (Ok)

Ok 1 – miskovitý kahan s hubičkou, kam byl vkládán knot. Na protilehlé straně nádoby byl otvor k zavěšení nebo s uchem k manipulaci – lokalita: Chanovice

Ok 2 – miskovitý kahan s vnitřním prstencem – lokalita: Merklín

Ok 3 – svícen stojanový, primárně sloupcového tvaru s miskou k odkapávání vosku – lokalita: Merklín

Ok 4 – lucerna měla válcovitý tvar, do něhož je na spodní straně vsazeno dno s proraženým středovým otvorem, kolem kterého je uvnitř lucerny vytažen válcovitý prsteneček pro umístění svíčky. Otvor ve středu dna pak byl používán k odstranění přebytků ze spálené svíčky. Na horní okraj těla byl umístěn mírně kuželovitý plát hlíny, který byl perforován. Vrchol kužele byl pečlivě proděravěn a označen rytou kružnicí. Část vrcholového otvoru byla porušena vylomením, takže nelze vyloučit absence závěsu. Doplněna páskovým uchem – lokalita: Tábor

HYGIENICKÁ KERAMIKA (Hy)

Hy 1 – umyvadlo, na ploché dno půlkruhového tvaru jsou připojeny kolmé stěny. Přední stěna je výrazně nižší než zadní stěna. V zadní stěně jsou prořezány uši. Výrobek je opatřen vodorovně vyloženým okrajem – lokalita: Český Krumlov

Poznámka: nočníky jsou zahrnuty do skupiny hrnců H294

TECHNICKÁ KERAMIKA (Tk)

Tk 1 – tyglík, trojúhelníkový okraj, kruhové dno. Vyrobeno z okrové hlíny, uvnitř glazováno – lokalita: Plzeň

Tk 2 – prubiřská pec. Vysoký dutý válec s plným dnem a otevřeným ústím. Dva plastické prstence na vnitřní stěně ho dělily na tři stejně vysoké části. Spodní prsteneček nesl otisky roštu, na horní byla usazena okrouhlá deska. Velký obdélný otvor v čelní stěně válce spojoval spodní a střední část zařízení. Při dně spodní části byly malé okrouhlé otvory. K horní části vnější strany válce byly přilepeny čtyři poloválcové "komíny", vycházející ze střední části, a malá výlevka – lokalita: Český Krumlov

Tk 3 – přeslen, spodní strana širší, kónický tvar zužující se směrem k válcovému otvoru, který kolmo prochází předmětem. Doložen z okrové hlíny, zdobený červeným malováním – lokalita: Plzeň

Tk 4 – tkalcovská závaží, kulatý tvar – lokalita: Chanovice

Tk 41 – tkalcovské závaží, kulatý protáhlý tvar – lokalita: Chanovice

Tk 5 – hrnčířská čepel měla tvar protáhlého rovnoramenného trojúhelníku s odsazenou obdélníkovou hlavou a často kulatým otvorem pod krčkem, který mohl sloužit k zavěšení nástroje a snad i k jeho lepšímu uchopení. Všechny hrany čepele pak byly zkosené – lokalita: Chanovice

LÉKÁRENSKÁ KERAMIKA (L)

La1 – kameninové břichaté láhve vejčitého tvaru s odsazeným, výrazně zúženým hrdlem, které přechází ve ven vyhnutý okraj. Maximální výduť je dosažena přibližně ve dvou třetinách výšky nádoby. Tělo pod maximální výduť je pokryto vývalkovou šroubovicí. Na dně se dochovaly výrazné spirálovité rýhy po odřezání strunou. L 1 jsou opatřeny vnější solnou glazurou. Vždy se jedná o kameninové výrobky – lokalita: Plzeň

Ld2 – kameninová miniaturní dózička s ven vyhnutým, zaobleným okrajem. V jedné třetině výšky se objevuje jednoduchá rýha. Dno je odsazeno na patku a nese výrazné spirálovité rýhy po odřezání strunou. L 2 jsou opatřeny vnější solnou glazurou. Vždy se jedná o kameninové výrobky – lokalita: Plzeň

Ld 22 – kameninová miniaturní dózička s ven vyhnutým, zaobleným okrajem. Pro Ld 22 platí stejná charakteristika jako pro Ld 2 s tím rozdílem, že chybí jednoduchá rýha v jedné třetině výšky. Opět se jedná o kameninovou produkci se solnou glazurou – lokalita: Plzeň

Ld 28 – kameninová miniaturní dózička. Má jednoduchý, k okraji se kónicky zužující tvar bez jakéhokoliv zdobení. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

Ld 281 – kameninová miniaturní dózička. Má jednoduchý, k okraji kónicky se zužující tvar. Zdobená rýhováním v polovině výšky. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

Ld 282 – kameninová miniaturní dózička. Má jednoduchý, k okraji kónicky se zužující tvar. Zdobená rytím na hrdle. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

Ld 31 – kameninová miniaturní dózička válcového tvaru. Okraj formovaný do drobného okruží. Okrová barva. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

Ld 4 – keramická miniaturní dózička. Má jednoduchý, k okraji kónicky se zužující tvar. Zdobená rýhováním pod okrajem. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

Ld 41 – keramická miniaturní dózička. Má jednoduchý, k okraji kónicky se zužující tvar, mírně vypuklý. Dno bez patky – lokalita: Plzeň

KERAMIKA NA PSANÍ (Kp)

Kp 1 – kalamář, nádoba ve tvaru dutého kvádru, vodorovně vyložený okraj – lokalita: Tasovice

KERAMIKA NA KOUŘENÍ (Kd)

Kd 1 – jednodílná keramická dýmka složená z malé hlavičky a dlouhé úzké troubele (nizozemský typ). Bez výzdoby, či s rádečkem v podobě drobných obdélníků u okraje hlavičky. Vyrobena zpravidla z bílé kaolinové hlíny – lokalita: Záluží u Velešína

DĚTSKÁ KERAMIKA (Dts)

Dts 1 – sací či kojící konvička. Miniaturní vejčitý tvar, s mírně se nálevkovitě rozevírajícím okrajem. K tělu připojena úzká krátká trubička, která se směrem od nádoby zužuje. Charakteristická je rádečková výzdoba vnějšího povrchu a celoplošné vnitřní i vnější glazování. Někdy byla konvička opatřena o ucho, které mohlo být v kontrapozici vůči trubici či připojeno z boku – lokalita: Kašperské Hory

Dts 2 – hrací kuličky, po výpalu zpravidla našedivělé, okrové či oranžové. Výjimečně zdobené červeným malováním – lokalita: Cetkov

Pozn.: miniaturní nádobí (miniaturní hrnce v sekci hrnce Hm; miniaturní džbánky Dm; miniaturní talíře (M 42)

HUDEBNÍ KERAMIKA (Hud)

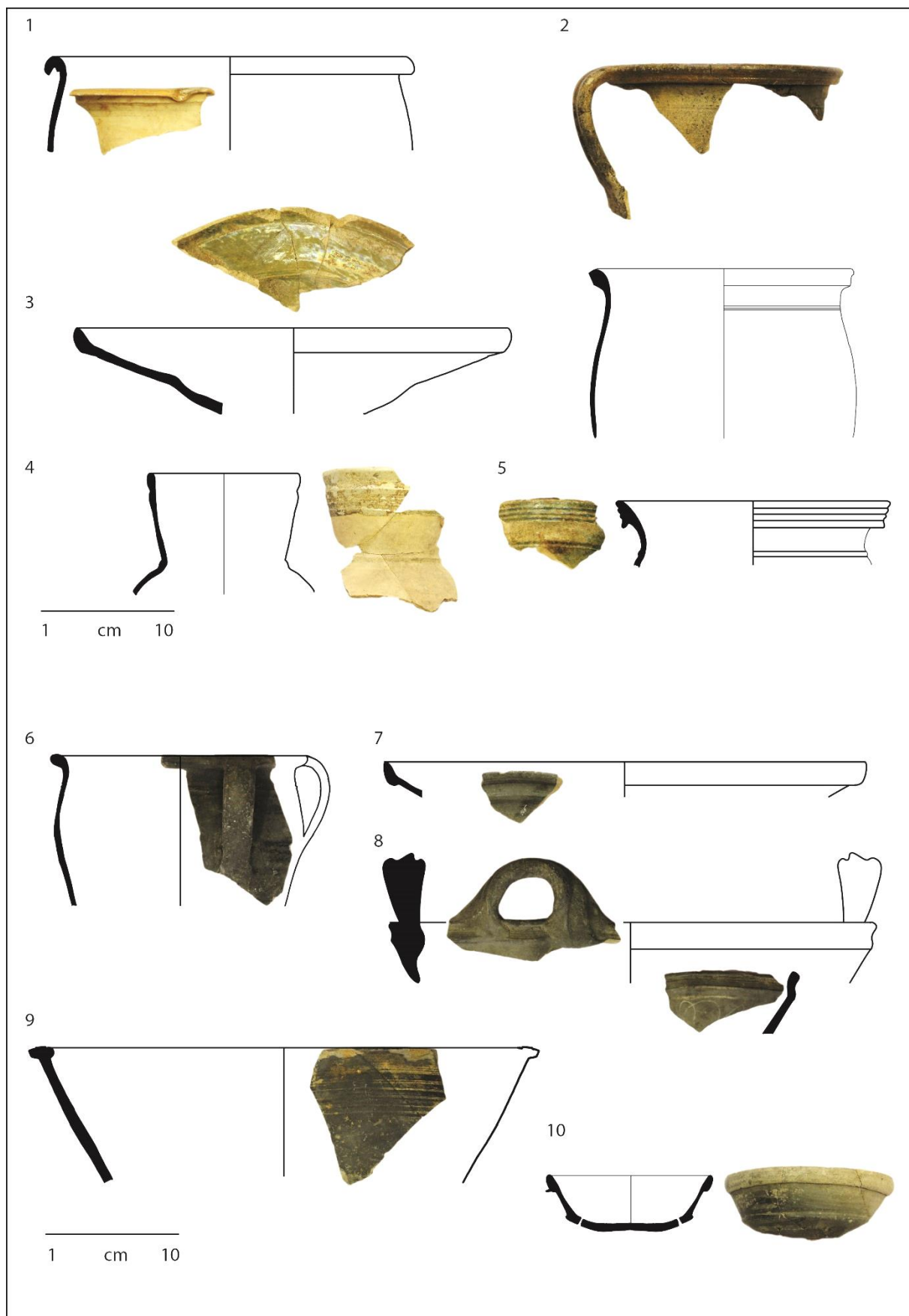
Hud 1 – zvonek, vzhůru se kónicky zužující tvar, na konci zakončený knoflíkem – lokalita: Merklín

ZAHRADNÍ KERAMIKA (Zk)

Zk 1 – květináč, nálevkovitě se rozšiřující tvar s drobným kruhovým otvorem u dna – lokalita: Domažlice

KERAMICKÉ PLASTIKY (Kk)

Kk 1 – figurka Panny Marie – lokalita: Český Krumlov

Obr. 9: Okrajové profilace z Českých Budějovic, Kanovnické čp. 1

ANALYZOVANÉ SOUBORY

ČESKÉ BUDĚJOVICE, KANOVNICKÁ ČP. 1

Celkem bylo zpracováno 1439 kusů keramiky o váze 20 695 g. V souboru se dochovaly 2 celé tvary, které tvořily méně než 1 % v souboru (kat. CB 2, CB 3). Následoval rozbor fragmentů. Okrajů nádob bylo 162 ks (11 %), den nádob bylo 87 ks (6 %), 36 funkčních doplňků (3 %) a zbytek tvořily střepy z těl nádob 1153 ks (80 %). Maximální počet nádob v souboru nebylo možné přesně stanovit. Minimální počet nádob byl určen na základě součtu počtu celých nádob s torzy spodních částí nádob a zlomky den. U některých tvarů byl minimální počet určen na základě studia fragmentů okrajů a případně jiných typických zlomků. Minimální počet hrnců lze v souboru odhadnout na 65 kusů (79 %), džbánů bylo 5 ks (6 %), trojnožky byly 2 ks (3 %), trojnohý cedník 1 ks (1 %), talíře 2 ks (3 %), mísy s talířovitým podokrajím 2 ks (2 %), poklice 4 ks (5 %) a mísy 2 ks (3 %). Z výpočtu počtu minimálního počtu nádob v souboru lze stanovit přibližný vzájemný poměr kuchyňské a stolní keramiky na 8:1 (obr. 10).

typ	hrnec	džbán	mísa	trojnožka	poklice	mísa s t.	talíř	trojnohý cedník
typických zlomků	204	7	4	3	4	2	2	1
procent	90 %	3 %	2 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %
min. počet nádob	65	5	2	2	4	2	2	1
procent	79 %	6 %	3 %	1 %	5 %	2 %	3 %	1 %
kuchyňská/stolní	ca 8 : 1							

Obr. 10: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením minimálního počtu nádob a poměru kuchyňské a stolní keramiky

MORFOLOGIE

V souboru výrazně převládaly zlomky hrnců (204 ks, 90 %). Zpravidla šlo o fragmenty nádob soudkovitého tvaru, které byly výrazně tenkostěnné a doplněny zpravidla o jedno ucho (dvouuché nejsou na základě studia fragmentů určitelné). Patrně pouze na základě nálezů okrajových profilací z boku promačkávaných přehnutých okrajů H.12.10., lze předpokládat, že byly v souboru zastoupeny 1 až 2 ks nálevkovitě se rozšiřujících hrnců. Všechny hrnce (celkem 204 typických ks) byly vyrobeny především v redukčním prostředí (obr. 9:6). Pouze 16 typických fragmentů se dochovalo z oxidačně pálených hrnců, které byly uvnitř glazované žlutou či zelenou olovnatou polevou. Jejich dno bylo odříznuto strunou (obr. 9:1, 2).

O velikosti hrnců si lze učinit představu zejména na základě vzájemného porovnání velikostí průměrů okrajů u měřitelných zlomků. V souboru bylo zastoupeno okrajů o průměru v rozmezí 8 až 12 cm 26 ks (30 %), 13 až 17 cm 26 ks (30 %), 18 až 22 cm 22 ks (26 %), 23 až 27 cm 8 ks (9 %), 27 až 31 cm 3 ks (4 %) a nad 31 cm 1 ks (1 %). Z toho vyplývá, že byly v souboru méně zastoupeny hrnce o průměru okraje do 12 cm (30 %). Tato míra by mohla proporčně odpovídat hrnkům a nízkým hrncům. Nejvíce zastoupené byly hrnce, jejichž průměr okraje se pohyboval od 13 do 22 cm (56 %). Ty mohou náležet zejména středně vysokým hrncům. Nejméně byly zastoupeny hrnce s větším průměrem okraje (14 %). Ty patřily vysokým hrncům a předpokládaným velkoobjemovým hrncům, které byly opatřeny dvěma uchy (ty však na základě doložených uch, nelze jasně definovat).

V profilaci okrajů hrnců převažovaly přehnuté okraje H.12.7. (26 ks, 25 %) a přehnuté okraje do zavinutí H.12.8. (11 ks, 10 %). Zastoupeny jsou také okraje zasílené, výrazně přehnuté a mírně podžlabené H.12.6. (9 ks, 8%), okraje přehnuté, které byly promačkány z boku H.12.10 (2 ks, 2 %). Dohromady tvoří tato skupina okrajů ca 45 % z nálezového celku. Následuje skupina ovalených okrajů. Ovalené okraje H.12.3. (16 ks, 15 %) a ovalené podžlabené okraje H.12.4. (3 ks, 2 %) dohromady tvoří 17 % souboru. Poměrně hojně je zastoupen okraj šikmo vně vyhnutý a vodorovně vyložený okraj, který přechází téměř až do přehnutí H.13.4. (14 ks, 13 %). Objevují se také esovité okraje H.19.2. (7 ks, 7 %). Nevýrazně je zastoupeno okružní H.17.6. (4 ks, 4 %) a ohnuté okružní H.17.7. (5 ks, 5 %), které dohromady činí 9 % z nálezového celku. Ojedinele se objevuje okružní prožlabená z vnější i vnitřní strany H.17.8., tzv. nepravá okružní (2 ks, 2 %), která se vážou na menší hrnce či koflíky. Celkem tedy převažovaly v souboru hrnce s přehnutým a ovaleným okrajem, ojedinele se vyskytovaly hrnce s okrajem formovanými do nepravého okružní či esovité profilace. Zajímavým znakem je přehnutý okraj s bočním promačkáváním, ten se objevuje i na nálevkovitě se rozšiřujících hrncích z Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4:1-26:1).

Džbány byly v souboru zastoupeny 7 typickými zlomky (3 %). Dle zastoupených vzhůru vytažených okrajů typu D.5.1., lze předpokládat v souboru přítomnost soudkovitých, snad vejčitých, džbánů. První z těchto džbánů (obr. 9:4) měl hrdlo tektonicky oddělené od horní části těla žebrem. Hrdlo bylo rýhováno dvěma vodorovnými rýhami a mírně prožlabené. Okraj byl mírně ovalený. Uvnitř byl džbán glazován zeleně. Glazura stékala i po horní polovině vnější strany hrdla. Naopak zbylá část vnějšího povrchu džbánu zůstala režná. Druhý příklad této tvarové skupiny doložil drobný okraj oboustranně žlutě glazovaného džbánu (č. 217), který byl dekorován segmentovou vlnicí (K.13.06). V souboru byly zastoupeny také okraje, jejichž profilace a průměry kolem 20 cm dokládaly v souboru přítomnost velkých zpravidla kulovitých džbánů Dk 210, které byly zastoupeny v souboru z Českého Krumlova (kat. CK 47). První okraj byl profilován do svislého okružní, které bylo nevýrazně odsazeno a z boku prožlabeno (D.8.1.). Pocházel ze džbánu, který byl vypálený do okrového odstínu a pouze uvnitř byl žlutě glazován (č. 227). Druhý okraj byl formován do vícenásobně profilovaného okružní (D.8.2.). Pocházel z oboustranně zeleně glazovaného džbánu (obr. 9:5). Existenci dalších dvou džbánů v souboru prokazuje nález oboustranně zeleně glazovaného ucha a dna odsazeného na patku. Soubor nakonec doplňuje vzhůru vytažený zesílený okraj, který byl z vnější strany mírně prožlaben (D.2.1.) a jeho průměr činil 15 cm. Ten pocházel z redukčně páleného džbánu.

Po hrncích a džbánech byly v souboru zastoupeny 9 typickými zlomky mísy. Morfologicky šlo o jednu redukčně pálenou mísu se třmenovými uchy (obr. 9:8), jejíž okraj byl formován do podoby mírně zataženého okružní (M.8.2.) a měl průměr 36 cm. Tato mísa byla opatřena uchy, která byla shora dvakrát prožlabená. Její tělo bylo z vnější strany dekorováno vlešťovaným motivem v podobě spirál. Druhá redukčně pálená mísa měla nálevkovitě rozšiřující se tělo (obr. 9:9), byla výrazně hlubší než předchozí příklad a opatřena byla zesíleným okrajem (M.13.1.), jehož horní rovná plocha byla shora dekorována dvěma rýhami. Pásem rýh byl dekorován i vnější povrch této mísy. Další mísy byly definovány pouze na základě nálezů okrajů. Okraj M.8.2. značil patrně přítomnost další redukční mísy se třmenovými uchy či mělké mísy na máslo v nálezovém celku. Tento výrobek byl výrazně leštěn do tvaru mřížky. Mírně dovnitř

zatažený, vodorovně vyložený okraj (M.9.2.) značí přítomnost další z redukčně pálených hlubších mís.

V nálezovém celku byly objeveny redukčně pálené poklice zvonovitého tvaru, jejichž hrana límce byla přibližně v polovině výšky těla. Jejich okraj byl zpravidla jednoduše formován. V jednom případě byl zastoupen nezesílený okraj (PO.1.1.), v jednom případě byl okraj mírně zesílený zaoblený (PO.2.4.), jednou byl zastoupen okraj zesílený, dovnitř přehnutý (PO.4.4.). Redukční zboží pak doplňuje zlomek okraje oxidačně páleného rezného exempláře, jehož okraj byl nezesílený (PO.1.1.).

V keramickém souboru se dochovaly dva celé, téměř identické, talíře (kat. CB 2, CB 3) a 13 typických fragmentů mís s talířovitým podokrajím. Pro oba talíře platí, že jejich výška se pohybovala v rozmezí 7 až 8 cm. Límec byl posazen v polovině výšky nádob. Průměr prostých okrajů, které byly na konci zaobleny (M.T.6.1.), byl u obou talířů shodných 34 cm. Dno bylo odřezáno. Mírné rozdíly lze spatřovat ve výzdobě. Na dně prvního talíře byly ztvárněny zavinuté květy a u zlomu mezi dnem a límcem byly rytím znázorněny spirály. Další rozvinuté a zavinuté květy se nacházely na límci talíře, kde jsou umístěny do polí vymezených rytou vlnovkou. U druhého talíře byla rytím dekorem na dně ztvárněna velká květina obklopená vícero květy. Další květy se nacházely na límci talíře, kde jsou umístěny do polí vymezených rytou vlnovkou, zavinuté květy se pak nachází v protilehlých ploškách vlnovky a blíže k okraji. Oba talíře byly shodně glazovány polychromně kombinací hnědé, zelené a žluté polevy. Tři mísy s talířovitým podokrajím byly v souboru dále identifikovány zejména na základě okrajových profilací (MT.3.1.). Zaznamenány byly dvě uvnitř zeleně polévané mísy s talířovitým podokrajím. Jedna z nich měla průměr okraje 38 cm (obr. 9:3). Druhá z identifikovaných mís s talířovitým podokrajím byla vypálena v redukčním prostředí a její vnitřní povrch byl dekorován vlešťováním, její průměr okraje činil 36 cm (obr. 9:7). Z průměrů okrajů je patrně, že v souboru byly zastoupeny talíře a mísy s talířovitým podokrajím, které měly téměř shodné průměry okrajů.

V souboru byly zastoupeny fragmenty okrajů dvou trojnožek. Jedna z trojnožek měla okraj zesílený, seříznutý a podříznutý, tzv. střechovitý (PA.3.1.), který měl průměr 22 cm. Vnitřní povrch byl poléván zelenou olovnatou glazurou. Druhá trojnožka měla okraj formovaný do okruží (PA.5.1.). Specifickým tvarem, který vychází z alimentárního tvaru trojnožek, byla nádoba na třech nohách s perforovaným dnem (obr. 9:10). Tato nádoba měla mírně nálevkovitě se rozšiřující (mísovitě) tělo. Šikmo vně vyhnutý, přehnutý okraj (PA.4.1.) měl průměr 12 cm. Od těla bylo mírně odsazeno čoučkovité dno s drobným kruhovými otvory. Nádobka byla vypálena v redukčním prostředí do šedobílého odstínu.

OKRAJE

V okrajových profilacích převažovaly z 83 % nálezy okrajů hrnců. Mezi nimi navzájem převažovaly okraje přehnuté H.12.7. (26 ks, 27 %), které byly doplněny okraji přehnutými do zavinutí H.12.8. (11 ks, 11 %). Hojně rozšířené byly také okraje ovalené (16 ks, 17 %). Rozšířené byly také okraje vně vyhnuté, zesílené a podříznuté H.12.6 (9 ks, 9 %). Hojně zastoupeny byly také okraje vodorovně vyložené s nepatrnou vnitřní hranou H.13.4. (15 ks, 16 %) a esovitě okraje H.19.2. (7 ks, 7 %). Zajímavostí souboru jsou okraje přehnuté a promačkávané z boku H.12.10. (2 ks, 2 %). Ty mají analogie v souborech z Kašperských Hor (kat. KH 30) a Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-2:1). Přibližně 4 % okrajových profilací tvořily fragmenty ze džbánů. Zastoupeny

byly fragmenty vzhůru vytažených zaoblených okrajů D.5.1. a okraje vně vyhnuté, zesílené a ovalené, které byly z boku různě upravovány D.8.1. a D.8.2. V jednom případě byl doložen okraj vzhůru vytažený D.2.1., který pocházel z redukčně páleného džbánu. U mísy s talířovitým podokrajím převažoval signifikantní okraj MT.3.1. (3 ks). U talířů byl doložen okraj MT.6.1. (2 ks). U hlubokých mís byly okraje zpravidla mírně zatažené dovnitř a na druhé straně vodorovně vyložené. Dovnitř zatažený okraj, formovaný následně do okruží M.8.2. (2 ks), je typický pro soubory z konce 16. až 1. poloviny 17. století (např. kat. CK 65, KL 7).

VÝZDOBA

Většina analyzovaných keramických fragmentů nebyla dekorována, ca 97 % z celkového počtu zlomků. Nejrozšířenějším typem výzdoby bylo rýhování (37 ks, 2 %). To se uplatnilo zejména v podobě jedné či dvou vodorovných rýh na podhrdlí hrnců. Výjimečným rytým dekorem byla hřebenová šroubovice na vnějším povrchu hluboké mísy (obr. 9:9), ta navíc byla dekorována i dvěma rytými soustřednými kružnicemi na horní ploše okraje (M.13.1.). Složitý rytý dekor byl využit v dekoru polychromovaných talířů, neboť zde znázorňoval vegetabilní motiv v podobě květiny na dně, která byla doplněna o menší kvítky na límci talíře. Rádélko se uplatnilo ve výzdobě 1 % fragmentů (8 ks). Výzdoba rádélkem se váže výhradně na podhrdlí hrnců, kde je zpravidla tlačena v řádce či pásu. Pouze v jednom případě bylo rádélko v podobě segmentové vlnice pozorováno na hrdle oboustranně žlutě glazovaného džbánu. Za plastický doplněk lze považovat menší žebro, které odděluje hrdlo od těla džbánu. Z plastického dekoru bylo u větších hrnců zastoupeno řetízkování promačkáním prsty. Vlešťování se výhradně vázalo na výrobky keramických tříd CB 4007 a CB 4011. Jde výhradně o redukčně pálené hrnce, mísy se třmenovými uchy, hluboké mísy a mísy s talířovitým podokrajím (obr. 11).

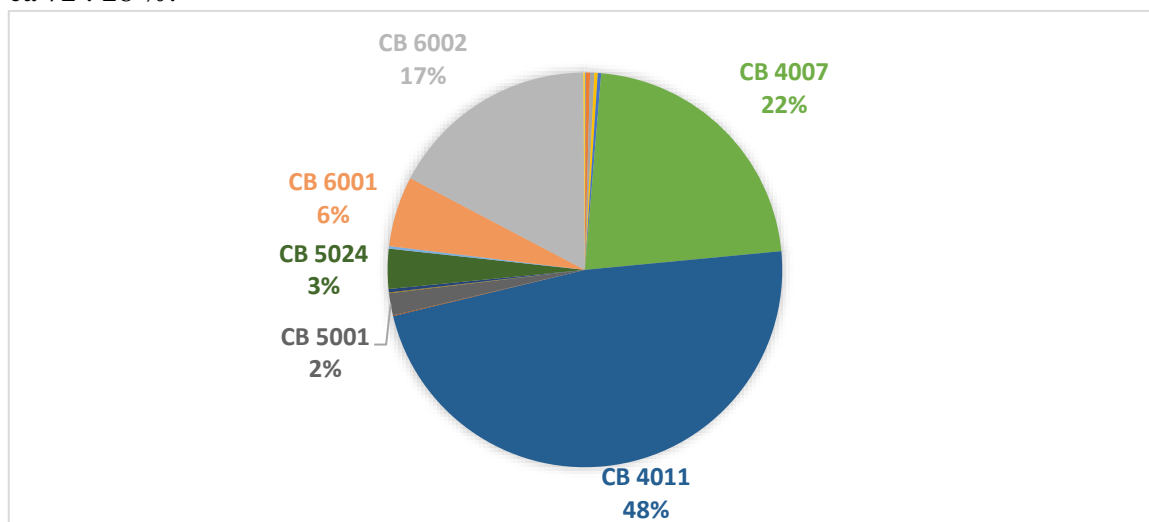
Typ výzdoby	hrnec	džbán	mísa	trojnožka	poklice	mísa s t.p.	talíř	trojnohý cedník
rytá	ano	-	ano	-	-	-	ano	-
rádýlko	ano	ano	-	-	-	-	-	-
pestrobarevná	-	-	-	-	-	-	ano	-
plastický dekor	-	ano	-	-	-	-	ano	-
řetízkování	ano	-	-	-	-	-	-	-
vlešťování	ano	-	ano	-	-	ano	-	-
Glazování								
glazura	ano	ano	-	ano	-	ano	ano	-
oboustranná	-	ano	-	-	-	-	-	-

Obr. 11: Zastoupení výzdobných technik a glazur ve vazbě na jednotlivé tvary nádob.

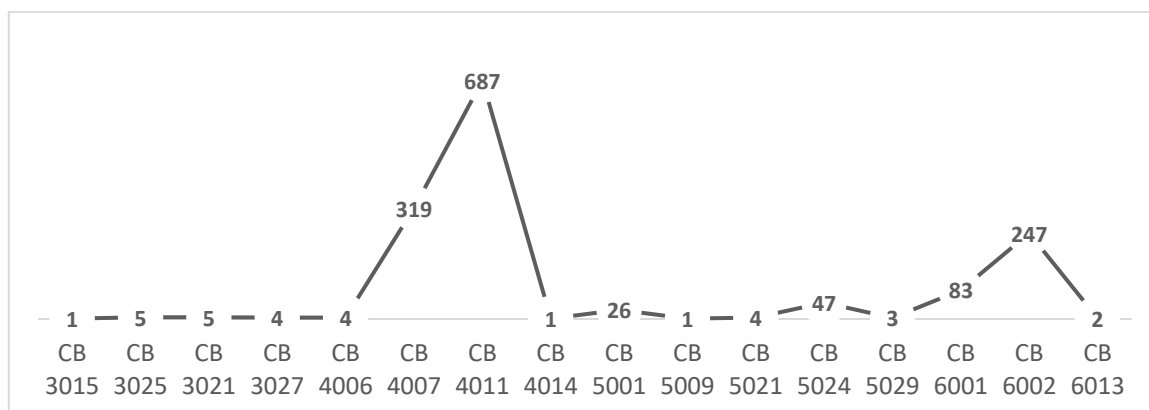
TECHNOLOGIE

Pro vyhodnocení technologického vývoje v souboru z Kanovnické ulice čp. 1 v Českých Budějovicích byl zvolen systém keramických tříd, který pro novověkou keramiku zhotovily L. Čapek a M. Preusz při výzkumu českobudějovické radnice (Čapek – Militký a kol. 2017, 503-510, příloha č. 5). Početně i váhově byly vzájemné poměry keramických tříd podobné (obr. 12-14). V souboru převažovala tvrdě pálená jemnozrná ocelově lesklá keramika CB 4011, jejíž povrch byl hladký a leštěný (687 ks, 48 %). Tuto skupinu doplňovala i keramika středozrná CB 4007 (319 ks, 22 %). Oba typy zboží měly pouze ojedinělé příměsi v podobě zrněk písku. Lze je považovat za typické zboží pro jižní

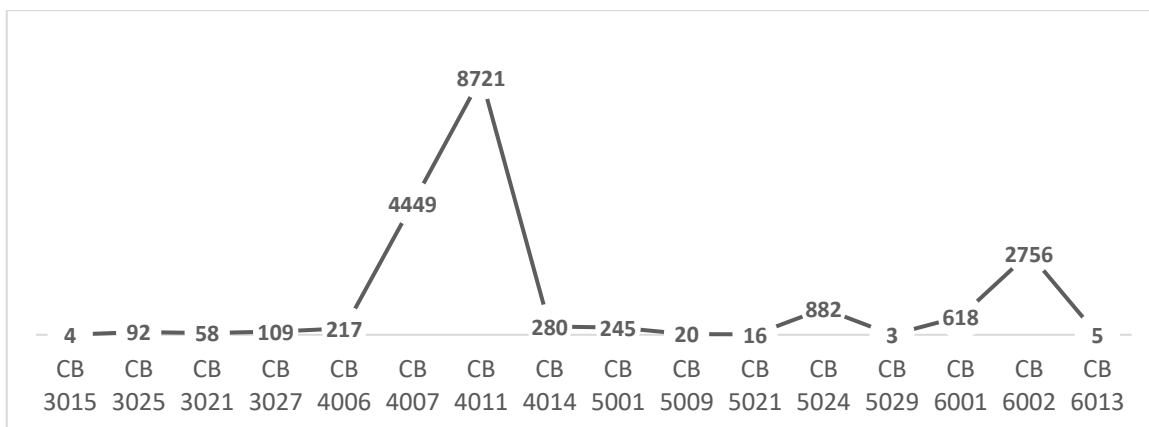
Čechy. V souboru redukční keramiky byly stopově zastoupeny keramické třídy příslušející archaickému středověkému zboží (CB 3015, CB 3021, CB 3025, CB 3027 – celkem 15 ks, necelé 1 % ze souboru) a v souboru raně novověké keramiky šlo o intruze. Vedle redukčního zboží bylo zastoupeno zboží oxidačně pálené. Převažovala jemnozrnná narůžovělá keramika CB 6002 (247, 16 %), která měl zpravidla glazovaný vnější povrch. V této keramické třídě byly zastoupeny i pestrobarevné malované talíře. Tuto keramickou třídu významněji doplňovalo zboží CB 6001, které bylo vypáleno do okrového nádechu a bylo kryto zpravidla zelenou glazurou (83 ks, 6 %). V souboru se nacházely i další, zpravidla jemnozrnné keramické třídy oxidační keramiky buď s téměř bílým odstínem CB 5024 (47 ks, 3 %), nebo oranžovočerveným odstínem CB 5001 (21 ks, 2 %). Všechny výrobky byly glazované. Celkový poměr oxidační a redukční keramiky v souboru byl ca 72 : 28 %.

Obr. 12: Graf procentuálního zastoupení keramických tříd v souboru.

Obr. 13: Graf zastoupení keramických tříd v souboru dle početního zastoupení fragmentů a celých tvarů.

Obr. 14: Graf procentuálního zastoupení majoritních keramických tříd v souboru dle váhy (bez dochovaných celých talířů).

DATAČE A SHRNU TÍ

Kuchyňská a stolní keramika, získaná při výzkumu sklípku v Kanovnické ulici čp. 1, je blízká zejména běžnému spotřebnímu zboží v jižních Čechách ve 2. třetině 16. a 1. polovině 17. století. Při pokusu o bližší časové zařazení souboru lze hledat oporu v souborech ze západních Čech a Bavorska, které byly datovány právě do tohoto období. Zastoupené fragmenty hrnců vykazují v profilaci okrajů, provedení dekoru i v technologii výroby, podobnost převážně se soudkovitými hrnci z jiných jihočeských lokalit (např. CK 39). Soudkovité džbány s mírně nálevkovitě rozšiřujícím se hrdlem, které jsou uvnitř a na hrdle polévány, jsou zaznamenány na Cetkově v 1. polovině 17. století (kat. CE 4; Dudková – Orna – Vařeka 2008, 77, obr. 43). Džbány s šikmo vně vyhnutým okrajem, který je formován do okruží, mají v témže období analogii v Českém Krumlově (kat. CK 47) i Horních Rakousích (Kaltenberger 2009, 426-427, tab. 167). V Českém Krumlově lze nalézt analogii také pro redukčně pálené mísy s třmenovými uchy (kat. CK 64-69). Jiné hluboké mísy mají tvar běžný nálevkovitě se rozšiřující tvar s rovnými stěnami, který přetrvává od 14. století do 17. století (např. Schneiderwinklová 2014, 4.1-10,2). Talíře s rytým dekorem a polychromovou výzdobou mají analogii v bavorském Straubingu kolem roku 1600 (Endres 2005, tab. 8.). Mísy s talířovitým podokrajím, které byly uvnitř zeleně polévané, jsou známy především z Českého Krumlova z konce 16. a 1. poloviny 17. století (kat. CK 75). Redukčně pálené mísy s talířovitým podokrajím jsou známy z Tábora (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 37) a Plzně z přelomu 16. a 17. století (kat. PL 81). Trojnožky se střežovitým okrajem a okrajem formovaným do okruží jsou známy z celých Čech z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století (např. Krajíc 1998, obr. 13). Trojnohá nádoba s perforovaným dnem, která byla navíc vypálena za nepřístupu vzduchu, může být variantou tzv. děrované syrnice. Ta mohla sloužit jako zrací sýrařská nádoba (Štajnochr 2006, 999-1000, obr. 64). Vyjma perforací, tvaru a provedení nádoby se podobá trojnohým pánvím z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století (např. kat. CK 114).

PLZEŇ, RIEGROVA ULICE Č. 3

Analyzovaný soubor čítá celkem 25 artefaktů. Z morfologického hlediska byly v souboru zastoupeny hrnce (12 ks, 52 %), hrnek (1 ks, 5 %), džbán (1 ks, 5 %), mísy (2 ks, 9 %), miska (1 ks, 4 %), mísy s talířovitým podokrajím (2 ks, 9 %), talíř (1 ks, 4 %), cedník (1 ks, 4 %), smetaník (1 ks, 4 %) a tyglík (1 ks, 4 %). Poměr kuchyňské a stolní keramiky činí ca 3 : 1, přičemž soubor doplňuje jeden kus technické keramiky (obr. 15).

typ	hrnec	hrnek	džbán	mísy	miska	mísy s t.	talíř	cedník	smetaník	tyglík
počet ks	12	1	1	2	1	2	1	1	1	1
procent	52 %	5 %	5 %	9 %	4 %	9 %	4 %	4 %	4 %	4 %
Kuchyňská/ stolní	3 : 1									-

Obr. 15: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením poměru kuchyňské a stolní keramiky

MORFOLOGIE

Nejvíce zastoupeným tvarem v souboru byly hrnce. Ty jsou zastoupeny různými velikostními kategoriemi od velkých po miniaturní. Velké hrnce jsou zastoupeny výhradně redukčně pálenými kusy, které mají vejčitý až situlovitý tvar **Hv 24**. Z nich jsou dva kusy jednouché (kat. PL 76, PL 78) a třetí je dvouuchý (kat. PL 60). Středně vysoké hrnce v souboru početně převažují a zastoupeny jsou výhradně pěti oxidačně pálenými exempláři **Hs 201**. Jejich výzdoba se omezuje výhradně na jednu či dvě ryté linky na podhrdlí a uvnitř jsou glazovány zeleně či žlutě (kat. PL 82). V jednom případě je doložen soudkovitý hrnec dekorovaný nejen na podhrdlí, ale i dvěma rytými linkami na největší výduti (kat. PL 70). Zajímavostí kolekce je jednouchý válcový hrnec **Hi 182** s okrajem formovaným do okruží, který byl uvnitř glazován zeleně a na vnějším povrchu byl zdoben pásem segmentové vlnice (kat. PL 75). Malé hrnce jsou zastoupeny třemi příklady. Opět zde převažuje jednouchý soudkovitý tvar (např. kat. PL 68). Tentokrát jsou hrnce zdobené rytou šroubovicí, která pokrývá horní třetinu nádob **Hs 20**. Ta se objevuje i v kombinaci s malbou červených linií (kat. PL 77). Jako malý hrnec či jako hrnek byl definován tvar, který byl dekorován pouze dvěma rytými linkami na podhrdlí (kat. PL 80). Miniaturní hrnec měl soudkovitý tvar těla, drobné ouško a byl žlutě poléván uvnitř a jeho vnější povrch byl zdoben pod okrajem dvěma rytými linkami (kat. PL 65). Výjimečným tvarem je jednouchý hrnek zdobený na vnějším povrchu mramorováním v odstínech hnědé, červené a zelené na bílém podkladu (kat. PL 69). Jeho soudkovitý tvar byl navíc posazen na drobné patce **Hh 381**.

Z alimentární podoby soudkovitých hrnců vzešel tvar doplněný u okraje o tzv. plátek, který zakrýval více než polovinu otvoru nádoby **Sm 1**. Šlo o smetaník soudkovitého tvaru, který byl na povrchu omotan několika pásy řetízování s nehtovým dekorem. Navíc plátek byl shora dekorován třemi rytými pásy vlnovek a také okraj byl opět dekorován řetízováním (kat. PL 71).

V souboru byla identifikována děrovaná syrnice. Měla tvar jednouchého soudkovitého hrnce, který měl perforované dno a spodní polovinu těla. Nádobka byla posazena na třech nohách **Sy 1**. Oxidačně pálený výrobek okrového odstínu byl glazován uvnitř i na vnějším povrchu, a to přibližně v horní polovině výšky nádoby. Perforovaná část nádoby byla částečně zvýrazněna rytou linkou a malovanou tmavohnědou čarou (kat. PL 59).

Další perforovanou nádobou byl redukčně pálený cedník, z něhož se dochovala pouze spodní část (kat. PL 67). Lze usuzovat, že šlo o tvar podobný mísovité nádobě. Bylo mu přiděleno tvarové označení Cd 1.

V souboru byly zastoupeny džbány pouze s lahvovitým tvarem, který byl glazován uvnitř a naopak vně zůstal režný **Dv 101**. Podhrdlí bylo zdobeno řádkem rádyčka, což je znaka navazující na starší tvary džbánů (kat. PL 64).

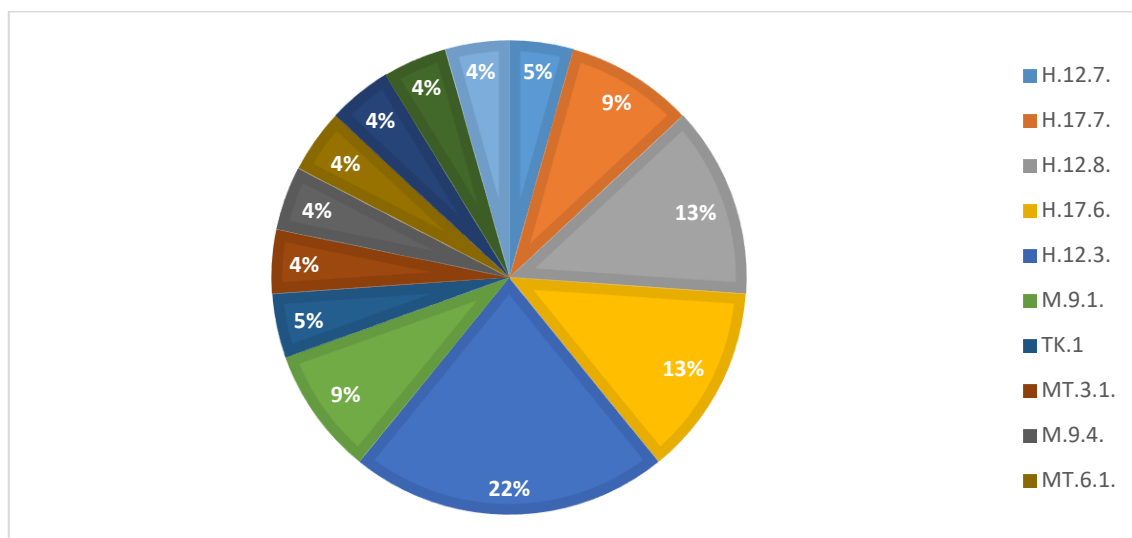
Z tvarů mís byly v souboru zastoupeny hluboké mísy **M 10** s vodorovně vyloženým okrajem (kat. PL 74). Další redukční mísa s dvěma uchy, která byla připojena z boku (M 132) a byla navíc zdobena řetízkováním (kat. PL 61). Šlo o tvar odpovídající tzv. pernicím (Štajnochr 2006, 976-977). Menší miska **M 20** byla zdobena rytou výzdobou pod okrajem a uvnitř žlutě glazována (kat. PL 66).

Součástí nálezového celku byly mísy s talířovitým podokrajím **M 15**. První byla menší mísa, která byla uvnitř jednoduše zeleně glazována (kat. PL 63). V druhém případě šlo o redukčně pálenou mísu s talířovitým podokrajím, která byla uvnitř výrazně leštěna (kat. PL 83). Dalším tvarem je talíř s užším límcem **M 155**, který byl zdoben kombinací malování a mramorování v odstínech červené, zelené a černé na bílém pozadí (kat. PL 72).

Technická keramika je v nálezovém celku zastoupena tyglíkem (kat. PL 62), který měl kruhové dno, do trojúhelníku modelovaný okraj a rovné šikmo se rozevírající stěny **Tk.1**.

OKRAJE

Okraje nebyly pozorovány u 2 nádob (cedník a džbán), neboť šlo o spodní části nádob. U hrnců převládaly okraje ovalené H.12.3. (5 ks, 22 %). Více zastoupené byly také přehnuté okraje do zavinutí H.12.8. (3 ks, 13 %) a podobně zastoupeno bylo okružní H.17.6. (3 ks, 13 %) či jeho ohnutá varianta H.17.7. (2 ks, 9 %). Další typy okrajů byly zastoupeny po jednom kuse. U hlubokých mis se vyskytoval okraj vodorovně vyložený, mírně přehnutý M.9.4. (2 ks, 13 %). Pro mísy s talířovitým podokrajím byly typické vzhůru na konci vytažené okraje MT.3.1. či varianta zespodu podříznutá MT.6.1. Dohromady šlo o 8 % ze souboru. Okraje dalších artefaktů byly zastoupeny jednotlivě (obr. 16).

Obr. 16: Procentuální zastoupení okrajových profilací v souboru

VÝZDOBA

Nejrozšířenějším typem výzdoby bylo v souboru rytí linek, nebo případně rytá šroubovice. Tato technika se vázala výhradně na podhrdlí (kat. PL 80) či horní třetinu těla hrnců (kat. PL 76) a misku (kat. PL 66). Rýhované kružnice byly pozorovány na dně drobné mísy s talířovitým podokrajím (kat. PL 63). Rytá rýha oddělovala vizuálně spodní perforovanou část od horní u děrované syrnice (kat. PL 59). Rádélko bylo využito pouze v dekoru válcovitého hrnce, kde segmentová vlnice pokryla celý vnější povrch těla (kat. PL 75) a smetaníku, kde jím byla zdobena horní plocha plátku a plošky řetízování (kat. PL 71). Plastické řetízování bylo využito navíc u dvouché hluboké mísy (kat. PL 61). Jednobarevné malování červenou hlinkou v podobě dvou linek bylo využito v dekoru horní třetiny malého soudkovitého hrnce (kat. PL 77). Pestrobarevné malování, případně mramorování, bylo využito v dekoru talíře (kat. PL 72) a druhá z technik u hrnku (kat. PL 69). Leštění povrchu bylo využito v úpravě povrchu všech redukčně pálených hrnců i u mísy s talířovitým podokrajím.

Glazování olovnatými polevami bylo využito ve vnitřní úpravě povrchu hrnců (zejména žluté a v jednom případě zelené), syrnice s přesahem na horní polovinu výšky nádoby (červenohnědá), misky (žlutá), tyglíku (zelená), mis s talířovitým podokrajím (zelená), talířů (průhledná glazura přes malbu) a hrnku (mramorování). Oboustranné glazování mělo dekorativní funkci u hrnku, jehož povrch byl mramorovaný (kat. PL 69). Mramorování v kombinaci s pestrobarevnou malbou bylo využito i u talíře (kat. PL 72) (obr. 17).

Typ výzdoby	hrnce	smetaník	cedník	mísy s t.	talíře	syrnice	hrnek	mísy	miska	tyglík
rytá	ano	-	-	ano	-	ano	-	-	-	-
rádýlko	ano	ano	-	-	-	-	-	-	-	-
malování červenou	ano	-	ano	-	-	-	-	-	-	-
pestrobarevné mramorování	-	-	-	-	ano	-	-	-	-	-
leštění	ano	-	-	ano	-	-	-	-	-	-
řetízování	-	ano	-	-	-	-	-	ano	-	-
Glazování										
glazování	ano	-	-	ano	ano	ano	ano	-	-	-
oboustranné	-	-	-	-	-	-	ano	-	-	-

Obr. 17: Zastoupení výzdobných technik a glazování ve vazbě na jednotlivé tvary nádob

TECHNOLOGIE

Při posuzování celých tvarů bylo přihlíženo ke zboží na úrovni hrnčin a nikoliv plzeňských novověkých keramických tříd. Z hlediska posouzení zastoupených hrnčin v souboru převažuje oxidačně pálené zboží nad redukčním. V oxidačním zboží je zastoupeno zejména jemnozrné do okrových odstínů pálené zboží (14 ks, 61 %), které je mnohdy uvnitř i vně glazováno. Z odlišného materiálu byl vyroben středozrný tyglík vypálený do žlutooranžového odstínu (1 ks, 4%). V souboru je zastoupena tenkostěnná, zpravidla leštěná, redukčně pálená keramika (6 ks, 26 %) a hrubší do šeda pálená redukční keramika zastoupená zejména mísami (2 ks, 9 %). Výsledný poměr redukční a oxidační keramiky v souboru je 32 : 68 %, což odpovídá poměru z Dominikánské ulice čp. 289 (obr. 18).

	okrová (glazovaná)	žlutooranžová (glazovaná)	hrubší redukční	tenkostěnná redukční, leštěná
	Hr.3.1.	Hr.3.5.	Hr.2.2.	Hr.1.3.
počet ks	16	1	2	6
procent	64 %	4 %	8 %	24 %
oxidace/redukce	17 ks/68 %		8 ks/32 %	

Obr. 18: Zastoupení hrnčin v souboru.

DATA A SHRNU TÍ

Morfologie, okraje, výzdoba i technologie jasně ukazují, že soubor z Riegrovy ulice čp. 207 lze přibližně datovat do poslední třetiny 16. a spíše do 1. poloviny 17. století. Tuto domněnku potvrzuje i přihlédnutí na analogie. Válcový hrnec zdobený segmentovou vlnicí má analogie v souborech z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století v Broumeh a Praze (Blažková-Dubská 2007, fig. 16/4; Vyšohlíd 2015, obr. 15; Žegklitz 2007, 155, fig. 14:2.e). K mramorovanému hrnku lze najít analogie například v pozdně renesančních souborech z Brna (Himmelová-Procházka 1990, obr. 8/3.) či Ústí nad Labem (Cvrková 2001, 270, obr. 2). Smetaníky jsou pozorovány v souborech zejména z konce 16. a 1. poloviny 17. století (Dudková – Orna – Vařeka 2008, 76-77, obr. 42; Schneiderwinklová 2014, 183, obr. 4.1-38:7). Děrovaná syrnice má analogii v Olomouci ze závěru 16. a 1. poloviny 17. století (Sedláčková 1998, 61, 09.1-5). Redukčně pálené mísy s talířovitým podokrajím se vyskytují v souborech kolem roku 1600 v jižních Čechách (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 37) i Bavorsku (Endres 2005, 43). K talíři, který byl dekorován malbou v kombinaci s mramorováním, nebyla dosud objevena přímá analogie. Mramorování bylo pozorováno například na talíři z Dominikánské ulice čp. 289 (kat. PL 40) a všeobecně jde o techniku příznačnou pro závěr 16. a 1. polovinu 17. století. Zajímavostí souboru, která může souviset s řemeslnou činností v domě, je přítomnost tyglíku (kat. PL 62). Dům totiž v roce 1610 koupil zlatník Václav Šolc, přičemž následně dům vlastnil jeho syn Jan, jenž se stal městským rychtářem. Korelací archeologických zjištění s písemnými záznamy, lze soubor nejspíš přesněji zařadit do 1. poloviny 17. století.

PLZEŇ, DOMINIKÁNSKÁ Č. 2, ČP. 289

Analyzovaný soubor čítá celkem 58 artefaktů. Z morfologického hlediska byly v souboru zastoupeny hrnce (27 ks, 50 %), džbány (3 ks, 4 %), mísy (6 ks, 5 %), mísy s talířovitým podokrajím (2 ks, 4 %), trojnožky (1 ks, 2 %), poklice (1 ks, 2 %), z technické keramiky přeslen (1 ks, 2 %), z lékárenské keramiky lahvičky (3 ks, 5 %) a dózičky (14 ks, 26 %). Vzájemný poměr kuchyňské a stolní keramiky činí 6:1. Jelikož soubor doplňuje početná kolekce lékárenské keramiky a keramiky technické, je poměr zboží dle funkce následující. Kuchyňská keramiky (hrnce, mísy, trojnožky, poklice) zaujímá v souboru 35 ks, tedy 60 %, stolní keramiky (džbány, mísy s talířovitým podokrajím) pouze 5 ks, tedy 9 %, technická keramiky je reprezentována 1 ks (přeslen), tedy 2 %, lékárenská keramiky čítá celkem 17 ks lahviček a dóziček, tedy 29 % (obr. 19).

typ	hrnec	džbány	misy	misy s t.	trojnožky	poklice	přeslen	lahvičky	dozírky
počet ks	27	3	6	2	1	1	1	3	14
procent	47 %	5 %	10 %	3 %	2 %	2 %	2 %	5 %	24 %
Kuchyňská/stolní	6 : 1						x	x	x

Obr. 19: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením poměru kuchyňské a stolní keramiky.

MORFOLOGIE

Nejpočetněji 26 ks byly v nálezovém celku zastoupeny hrnce, které se proporčně řadily pouze mezi malé a nejmenší hrnce. Celkem zde bylo 20 malých hrnců (13 až 18 cm) a 6 ještě menších hrnců, které lze snad považovat za hrnky (8 až 13 cm). Převládajícím tvarem v souboru byl tvar soudkovitý **Hs 201**, z něhož byly vyrobeny jak výrobky oxidačně pálené, uvnitř glazované (např. kat. PL 5), tak výrobky redukční (např. kat. PL 16). Výzdoba těchto hrnců se omezovala na 1 až 4 ryté linky na podhrdlí. Hrnce byly opatřeny páskovým uchem, které bylo připevněno k okraji a v místě největší výdutí. Vedle toho se v souboru objevil soudkovitý tvar **Hs 20**, který byl v horní třetině těla zdoben rytými rýhami. Tento tvar byl zastoupen opět jak v oxidačně vypálené variantě (kat. PL 13), tak v redukčním provedení (kat. PL 29). V redukčním prostředí se objevil jeden kus vejčitý **Hv 113**, který může být intruzí ze starších vrstev (kat. PL 18). Přechodný tvar mezi soudkovitými a vejčitými hrnci zastupuje oxidačně vypálený exemplář, který byl na vnějším povrchu plošně dekorován rádýlkem (kat. PL 14). Zajímavostí souboru je hrobcovitý tvar velmi malého hrnce (hrnku), který lze řadit do tvarové skupiny **Hh 391** (kat. PL 38). Jedním kusem je zastoupen také nízký hrnec (kat. PL. 7), jehož výška je menší než průměr okraje **Hk 29**. Ten byl doplněn o ohnuté okruží (H.17.7.).

Mezi další nádoby se z výrazněnou vertikálou patřily džbány. V jednom případě se dochoval kulovitý džbán s válcovitým hrdlem, postavený na patce (kat. PL 2). Ten byl dále složitě dekorován kombinací ryté výzdoby, plastických nálepu (žebra, oválné nálepy s květy, oválné nálepy s dubovými lístky), rádýlka. Z hlediska barevnosti byl oboustranně zeleně glazován. V druhém případě šlo o džbán hruškovitého tvaru vyrobený z výrazně bílého materiálu, který byl doplněn o páskové ouško. Z vnější strany byl žlutě glazován (kat. PL 8). Zajímavostí je drobný džbánek (kat. PL. 20). Ten měl soudkovitý tvar s maximální výdutí v dolní třetině výšky nádoby. Doplněvalo ho nálevkovitě rozevřené hrdlo. Střední část výdutí pokrýval pás plastické výzdoby v podobě květů v kruhových medailonech. Patka byla dekorována rádýlkem v podobě dvou řad vrypů. Nádobka byla doplněna páskovým uchem.

V jednom případě byla registrována trojnožka, která byla uvnitř zeleně glazovaná (kat. PL. 39). Ta měla kónicky se zvedající tělo zakončené okrajem formovaným do okruží, čokovité dno, olámané nožky a trubcovitou tulej s nedochovaným límcem (P 4).

Součástí nálezového celku bylo 6 mís. Z toho nejpočetnějším typem byly čtyři kusy hlubokých mís **M 10**, jež byly vypálené v redukčním prostředí do tmavě šedých odstínů (kat. PL 24). Signifikantní je pro ně vodorovně vyložený okraj (M.9.1.), který byl mnohdy doplněn o výlevku (kat. PL 11). Někdy se na horní ploše okraje objevuje rádýlko

(kat. PL 10, PL 30). V jednom případě byla vnější plocha mis zdobena rytím linek (kat. PL 11). Pernice jsou zastoupeny do běla vypáleným exemplářem (kat. PL 31), který měl hluboký kónický tvar doplněný o vodorovně vyložený okraj. Ten byl shora dekorován rádlíkem v podobě čtyř řad vrypů. V nepravidelných rozestupech byl vnější povrch těla sevřen prstovanými páskami (tzv. řetízkováním), nad každou páskou byly navíc vyryty dvě horizontální rýhy. Mezi malované výrobky patřila hluboká mísa (kat. PL 33), která měla kónický tvar a třmenová ucha **M 22**. Vnitřní plocha mísy byla bílá (po výpalu bíložlutý odstín). Vnější strana byla malována bílou hlinkou (vlnice, linie) v kontrastním červenohnědé ploše. Pod okrajem bylo tělo sevřeno plastickou lištou, která byla přesekávána (podobné tordování).

Mísy s talířovitým podokrajím jsou reprezentovány kusem, který má široký límec o průměru ca 25 cm. Dekor byl proveden, tak že na bílé nástřepí byla nanesena světlá béž, do níž byly metodou trasakování taženy cihlová hněd', tmavá hněd' a zeleň (kat. PL. 40). V druhém případě jde o menší mísu s užším límcem o průměru 12,6 cm **M 153**. Ta byla zdobena malováním bílou hlinkou (po výpalu žlutá) v kontrastním červenohnědém pozadí. Pomocí hlínky byly ztvárněny především kružnice na okraji na vnitřní hraně límce a soustředné kružnice na vnitřní straně stěn mísy. Na límci byly hlinkou ztvárněny drobné kaňky. Plošně bylo zažluceno dno, přičemž pouze střed zůstal červenohnědý (kat. PL 32).

Dále se dochovala oxidačně pálená rezná poklice (kat. PL 9), jejíž tvar byl výrazně zploštěn **Pl 1**. Doplněna byla o knoflík, promačkaný prsty z boku.

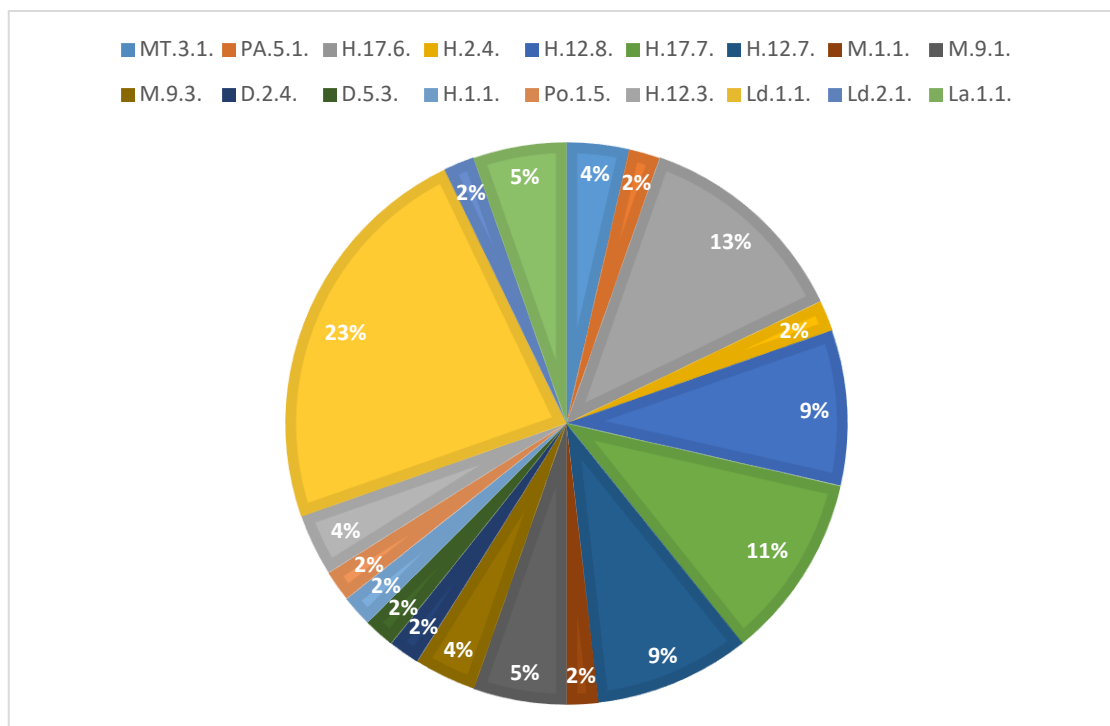
Z technické keramiky byl v nálezovém celku zachycen vejčitý přeslen s válcovitým otvorem **Tk 3**, který byl vypálen ve světle okrovém odstínu a shora dekorován červenou spirálou namalovanou pomocí hlínky (kat. PL 41).

Lékárenská keramika se člení na břichaté lahvičky **La 1** a širokou tvarovou škálu dóziček **Ld 2-6**. Břichaté lahvičky jsou posazené na nožce a doplněny jsou o úzké hrdlo. Tělo bylo zdobeno vývalkovou šroubovicí. Všechny kusy byly vyrobeny z kameniny (kat. PL 43-45). Druhá skupina dóziček se skládá z kameninových a keramických výrobků. Kameninové výrobky mají k okraji kónicky se zužující tvar, přičemž tělo mohlo být odsazeno na nevýraznou patku. Vnější povrch je často dekorován rýhou (**Ld 2**; kat. PL 45-47, 49-50). Výjimkou v sortimentu kamenin je tvar válcovitý (**Ld 31**; kat. PL 48). U keramických výrobků se buď objevují tvary podobné kamenině (kat. PL 51-55) či navíc tvar baňatý (**Ld 5**; kat. PL 56-57). Zajímavostí je dózička soudkovitého tvaru (**Ld 6**), jež je doplněna o dvě ouška (kat. PL 58). Pro všechny keramické výrobky platí, že byly uvnitř glazovány a částečně je lze zaměnit s jinými typy miniaturního nádobí.

OKRAJE

Okraje nebyly pozorovány u 2 nádob (přeslen a džbán), neboť v případě džbánu se okraj nedochoval (kat. PL 8). U hrnců převažovaly okraje formované do okruží H.17.6. (7 ks, 13 %), které lze doplnit o okruží, která byla výrazně zavinutá H.17.7. (6 ks, 11 %). Rozšířené byly také přehnuté okraje H.12.7. (5 ks, 9 %) a přehnuté okraje do zavinutí H.12.8. (5ks, 9 %). Poměrně málo byly zastoupeny okraje ovalené H.12.3. (2 ks, 4 %). Další typy okrajů hrnců byly zastoupeny pouze jednotlivě. U džbánů byl pozorován okraj vzhůru vytažený, typický pro kulovité džbány D.5.3. (1 ks, 2 %) a drobné okruží D.2.4. (1 ks, 2 %). U hlubokých mis byly zastoupeny okraje vodorovně vyložené M.9.1. (3 ks, 5 %) a přehnuté M.9.3. (2 ks, 4 %). Hluboká mísa s třmenovými uchy měla okraj

vzhůru vytažený a prostý M.1.1. (1 ks, 2 %). Dále byl v souboru zastoupen okraj mis s talířovitým podokrajím MT.3.1. (2 ks, 4 %). Nejrozšířenějším typem okraje v nálezovém celku byl pro nízkou tvarovou variabilitu okraj vodorovně vyložený a je charakteristický pro lékárenské dózičky (13 ks, 23 %). Tuto okrajovou profilaci pak u lékárenského zboží doplňují okraje šikmo vně vyhnuté, zaoblené a typické pro lékárenské lahvičky La.1.1. (3 ks, 5 %). Další typy okrajů byly zastoupeny v souboru v jednotlivostech (obr. 20).

Obr. 20: Procentuální poměr okrajových profilací v souboru

VÝZDOBA

Převažujícím typem výzdoby v nálezovém celku je rytí. To se uplatnilo zejména ve výzdobě podhrdlí a horní třetiny hrnců vyrobených jak v oxidačním, tak redukčním prostředí. Rytí linek bylo zaznamenáno také u mis, kde sloužily k dekoru horní třetiny vnější plochy hlubokých mis (kat. PL 11), nebo ke zvýraznění řetízku v případě pernic (kat. PL 31). Dvě ryté linky byly pozorovány také na největší výduti kulovitého džbánu, kde oddělovaly horní a dolní polovinu nádoby (kat. PL 2). Rytí se uplatnilo také v dekoru lékárenských dóziček vyrobených z kameniny i keramiky, zpravidla byly linky tvářeny na podhrdlí nádobek (např. kat. PL 51) či v jejich polovině (např. kat. PL 47). Břichaté lahvičky byly na těle dekorovány plošně vývalkovou šroubovicí (kat. PL 42-44).

Rádýlko bylo využito v plošném dekoru jednoho z malých hrnců, který již spadá do kategorie hrnků (kat. PL 14). Dále jím byla zdobena horní plocha páskového ucha kulovitého džbánu (kat. PL 2). Uplatnilo se také ve výzdobě horní plochy okrajů hlubokých mis (kat. PL 10, PL 30) a pernic (kat. PL 31).

Malování červenou hlinkou bylo využito pouze v dekoru přeslenu (kat. PL 41). Mramorování (trasakování, vpíjení aj.) bylo pozorováno pouze u mísy s talířovitým podokrajím (kat. PL 40). Malbu bílou hlinkou v kontrastní červenohnědé ploše bylo možné sledovat u mísy se třmenovými uchy (kat. PL 33) a mísy s talířovitým podokrajím

(kat. PL 32). Jelikož malba se prezentuje podobnou jednoduchostí, nelze vyloučit, že šlo o produkt stejné dílny. Obě nádoby mohly být součástí stolní soupravy.

Dalším typem úpravy povrchu byly plastické dekorace. Ty se uplatnily zejména na kulovitěm džbánu (kat. PL 2). Plastičky zde byla ztvárněna žebra, oválné nálepy s květy a oválné nálepy s dubovými lístky. Plastičky malinové nálepy byly využity v dekoru drobného džbánečku (kat. PL 20). Řetízování bylo uplatněno na míse pernici (kat. PL 31) a plastická lišta s vrypy, podobná tordování, se uplatnila pod okrajem malované mísy se třmenovými uchy (kat. PL 33).

Glazování bylo použito u hrnců (výhradně žluté uvnitř nádob), džbánů (oboustranné zelené, oboustranné či jen vnější žluté), mísy se třmenovými uchy (oboustranné transparentní), mís s talířovitým podokrajím (vnější vpíjení glazur, transparentní), trojnožek (uvnitř zelená) a keramických dóziček (výhradně uvnitř žlutá; pouze dózička PL. 58 byla uvnitř glazována zeleně). Oboustranně byly glazovány výhradně džbány (kat. PL 2, PL 20) a mísa se třmenovými uchy (kat. PL 33). Mísu s třmenovými uchy lze z hlediska její barevnosti řadit nejspíš mezi stolní nádoby (obr. 21).

Typ výzdoby	hrnec	džbány	mísy	mísy s t.	trojnožky	poklice	přeslen	lahvičky	dózičky
rytá	ano	ano	ano	-	-	-	-	ano	ano
rádýlko	ano	ano	ano	-	-	-	-	-	-
malování červ.	-	-	-	-	-	-	ano	-	-
pestrobarevné	-	-	-	-	-	-	-	-	-
mramorování	-	-	-	ano	-	-	-	-	-
leštění	-	-	-	-	-	-	-	-	-
řetízování	-	-	ano	-	-	-	-	-	-
Glazování									
glazování	ano	ano	ano	ano	ano	-	-	-	ano
oboustranné	-	ano	-	-	-	-	-	-	-

Obr. 21: Zastoupení výzdobných technik a glazování ve vazbě na jednotlivé keramické tvary

TECHNOLOGIE

Při posuzování celých tvarů bylo přihlíženo ke zboží na úrovni hrncin a nikoliv plzeňských novověkých keramických tříd. Převažujícím prvkem nálezového celku byla oxidačně pálená keramika, která se páčila do světle okrových odstínů (27 ks, 46 %). Tu doplnily výrobky bez výraznějších příměsí, které se páčily do růžových odstínů (3 ks, 7 %). Z tohoto materiálu byly zhotoveny především malované výrobky, mísy s talířovitým podokrajím a mísa se třmenovými uchy. Dále zde byl objeven džbán, který byl vyroben z jemnozrnné hlíny vypálené do bílé barvy (1 ks, 2 %). Přeslen a poklice zastupují jemnozrnné výrobky vypálené do oranžového odstínu, které zůstaly rezné a nebyly dál glazovány (2 ks, 3 %). Vedle oxidační keramiky byla v souboru zastoupena hrubší redukční keramika (15 ks, 25 %) a do bílošeda pálicí se keramika (1 ks, 2%), jež dohromady činí 16 ks, tedy 28 % z celkového souboru. Následně je soubor doplněn o výrobky z kameniny produkované patrně ve Waldenburgu. Jde o 9 ks, které tvoří 15 % z nálezového celku. Výsledný poměr oxidační a redukční keramiky v souboru je 67:33 %, což odpovídá zjištění z Plzně, Riegrovy ulice č. 3 (obr. 22).

Výpal	oxidace okrová	oxidace bílá	oxidace růžová	oxidace oranž (režná)	redukce šedá	redukce bílošedá	kamenina Waldenburg
	Hr.3.1.	Hr.3.4.	Hr.3.2.	Hr.2.2.	Hr.1.2.	Hr.1.3.	Hr.7.1.
počet ks	27	1	3	2	15	1	9
procent	46 %	2 %	7 %	3 %	25 %	2 %	15 %
oxidace/redukce	33 / 67 %				16 / 33 %		-
oxid./red./kam.	33 / 57 %				16 / 28 %		9 % 15 %

Obr. 22: Procentuální zastoupení hrnčín v souboru

DATA A SHRNU TÍ

Soubor z Dominikánské ulice čp. 289 v Plzni se z hlediska morfologie, výzdoby a technologie řadí mezi soubory ze 17. století. Ke zpřesnění datace mohou posloužit zejména analogie z podobně datovaných souborů. Soubor je zajímavý přítomností malých hrnců, z nichž některé patrně sloužily jako hrnky k ohřevu osobních porcí, což je tvar objevující se ve větším počtu v keramických souborech po polovině 16. století. Chronologicky zajímavé jsou zejména nesoudkovité tvary hrnců. Hrobcovité tvary (kat. PL 38) se objevují v Praze v 16. století (Blažková – Vepřeková 2015, 151, obr. 156). Také kulovité hrnce s menší výškou, než je průměr okraje, se ve větší míře objevují v 1. polovině 17. století (Pajer 2001, 63). Jako intruzi v souboru lze považovat redukčně pálený hrnec vejčitého tvaru, který může pocházet ze starších vrstev 15. a 1. poloviny 16. století.

Ve skupině džbánů jsou v souboru zastoupeny tvary kulovité a hruškovité, což jsou tvary spadající především do 17. století (Pajer 2001, 111, 1-2, 4-5). Hluboké redukčně pálené mísy byly v oblibě od středověku a pozorovány jsou napříč raně novověkými soubory. Příklady celých tvarů pochází například z Chanovic (Schneiderwinklová 2014, 4.1-10:2) a Tábora (Krajíc 1998, 80, obr. 25). Pernice patří mezi tvary, které se objevují především v souborech z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století např. v Praze (Blažková - Dubská 2007, fig. 9/12, 18/3), Ústí nad Labem (Cvrková - Černá 2007, obr. 2A/10), na Cetkově (Dudková – Orna – Vařeka 2008; 77, obr. 44) aj.

U malované hluboké mísy (kat. PL 33) a malované mísy s talířovitým podokrajím (kat. PL 32) nelze za momentálního stavu výzkumu s jistotou určit místo jejich výroby. Jde o zboží podobné berounskému zboží, avšak je zde patrná absence složitějších motivů a zelené barvy. Malba bílou na syrový stěp je navíc známá i z dílny Adama Špačka v Praze, což může naznačovat, že technika malby byla rozšířena v nejrůznějších hrnčírských dílnách (Žegklitz 2015, 114-122). Není tedy vyloučeno, že oba výrobky pochází z produkce lokálních hrnčírů. Bezpochyby však jde o zboží z druhé poloviny 16. století, ale spíše však z 1. poloviny následujícího století. Blízkou analogií k malované míse s talířovitým podokrajím je nález z Českého Krumlova (kat. CK 96). Mísy s talířovitým podokrajím, které jsou uvnitř mramorovány či trasakovány, jsou známé z Plzně a Brna (Himmelová – Procházka 1990, obr. 8:2). Oxidačně pálené režné poklice nejsou v jižních a západních Čechách příliš časté, neboť převažují redukční výrobky. Nejbližší analogie k plzeňskému kusu lze najít v Praze (Blažková – Vepřeková 2015, 274, obr. 100).

Přesleny patří v raně novověkých souborech zatím k poměrně vzácným nálezům (Schneiderwinklová 2014, 184, obr. 4.1-45:1, 2, 5-9). Zajímavostí je červené malování na přeslenu, které je příznačné především pro oblast Českého lesa. Analogie k lékárenským lahvičkám a dózičkám pochází z výzkumů spotřebního prostředí

(Blažková – Vepřeková 2015, 313, obr. 20; Huml 1971, 224, obr. 2) i distribučního prostředí lékáren (Huml 1995, 23, 39, obr. 3).

Vodítkem k sociálnímu zařazení souboru je především bohatá kolekce lékařských nádobek z keramiky a kameniny, která dokonce zahrnuje 15 % souboru. Nelze vyloučit, že s výrobou léčiv souvisí nálezy malých hrnců a hrníčků, zatímco v souboru úplně chybí středně vysoké a vysoké hrnce. Právě nízké hrnce mohly sloužit k vaření individuálních porcí léčiv, jež byly následně distribuovány v dózičkách a lahvičkách. Soubor následně obsahuje i další nádoby užívané v kuchyni a při stolování. Zajímavostí souboru je nález přeslenu, který může být dokladem tkaní látek přímo v městském domě. Šlo o ryze ženskou povinnost.

Pakliže archeologická zjištění budou korelována s výpovědí písemných pramenů, Lékařské řemeslo je v domě doloženo v rozmezí let 1643 až 1696. Tehdy zde působily lékaři Martin Leybringer a Hons Michl Payer. Soubor tak lze s největší pravděpodobností datovat do 2. poloviny 17. století.

KAŠPERSKÉ HORY (plocha A – čtverec 029 - Obj. A004)

Analyzovaný soubor čítá celkem 12 artefaktů. Z morfologického hlediska byly v souboru zastoupeny hrnce (5 ks, 42 %), džbány (3 ks, 25 %), šály (1 ks, 8 %), trojnožky (3 ks, 25 %). Vzájemný poměr kuchyňské a stolní keramiky činí 2:1 (obr. 23).

typ	hrnec	džbány	šály	trojnožky
počet ks	5	3	1	3
procent	42 %	25 %	8 %	25 %
Kuchyňská/stolní	2 : 1			

Obr. 23: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením poměru kuchyňské a stolní keramiky

MORFOLOGIE

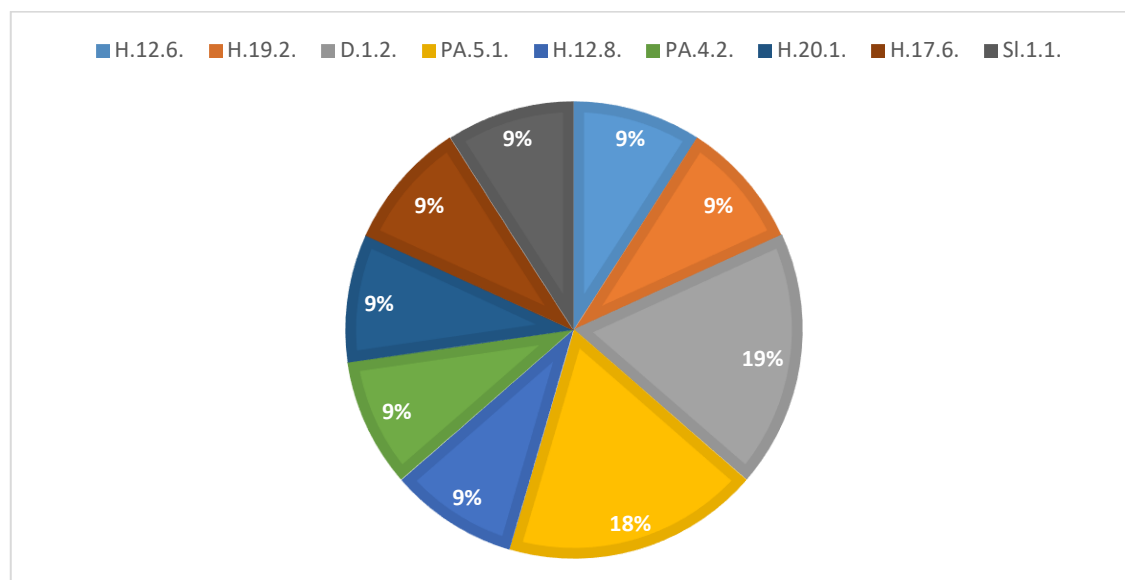
Hrnce jsou zastoupeny 5 ks (42 %). Zastoupeny jsou různé velikostní kategorie. Po dvou kusech jsou zastoupeny malé hrnce. V prvním případě jde o redukčně pálený soudkovitý hrnec Hs 232, který je opatřen dvěma uchy. Má ovalený okraj a na podhrdlí je dekorová rytou linkou (kat. KH 1). V druhém případě je hrnec jednouchý. Má válcovitý tvar Hv 183. Okraj formovaný do okruží a na podhrdlí je dekorován rytou linkou (kat. KH 10). Po dvou kusech jsou zastoupeny také středně velké hrnce. Do této kategorie patří jednouchý soudkovitý hrnec Hs 201, který má okraj esovitý formovaný naproti ucho do výlevky a na podhrdlí je dekorován řádkem rádýlkové výzdoby. Má matný hnědošedý povrch (kat. KH 2). Podobného provedení je i hrnec s přehnutým okrajem a rádýlkem na podhrdlí, který je však vypálen do ocelově lesklého lesku a leštěn na vnějším povrchu (kat. KH 6). Ocelově lesklý je pak také největší dvouuchý hrnec, který má soudkovitý tvar Hs 232. Tento exemplář má esovitě prohnutý okraj. Páskové ucho má na horní ploše ryté dvěma rýhami a u spodního kořene přitlačené dvěma důlky. Na podhrdlí je opět dekorován rádýlkem a jeho povrch je zdoben vlešťováním (kat. KH 8).

Džbány (3 ks, 25 %) jsou zastoupeny redukčně páleným kusem, z něhož se dochovala pouze horní část. Původní tvar džbánu byl nejspíš vejčitý. Okraj měl podobu nízkého okruží s lištou, které je podobné esovitému tvaru (D.1.2.). Na podhrdlí byl džbán dekorován rádýlkem (kat. KH 3). Vejčitý až baňatý tvar měl také středně vysoký džbán vypálený do ocelového lesku. Měl mírně nálevkovitě rozšiřující se hrdlo na konci profilované do okraje, který má podobu nízkého okruží s lištou (D.1.2.). K okraji

a v místě největší výduti bylo připojeno páskové ucho. Podhrdlí džbánu bylo dekorováno rádýlkem. Vnější povrch byl zdoben vlešťováním v podobě spirál (kat. KH 5). Z posledního džbánu se dochovala pouze spodní polovina. Šlo o džbán baňatého tvaru, který byl odsazen na patku. V místě největší výduti měl připojené páskové ucho. Vypálen byl do oranžového odstínu a byl oboustranně glazován. Vnější strana byla navíc malována bílou hlinkou (po výpalu žlutá) v kontrastní hnědožluté ploše (kat. KH 12). Stolní keramiku pak v souboru zastupuje ještě šál, který měl mísovitý tvar, odsazen byl na patku. Jeho mírně zatažený okraj byl patrně doplněn o třmenové ouško (kat. KH 11). Spolu s šálem mezi nádoby se zvýrazněnou horizontálou patří trojnožky. Tvarově a proporčně jde o tři podobné nádoby, které mají mísovité tělo, čočkovité tělo, okraj formovaný do okruží se zvýrazněnou spodní hranou (PA.5.1.). Nádoby měly trubkovitou tulej a patrně ukončenou límcem. Posazeny byly na třech nožkách. První dvě nádoby byly uvnitř glazovány hnědě (kat. KH 4, KH 7) a třetí pak zeleně. Navíc její vnější povrch byl zdoben segmentovou vlnicí (kat. KH 9).

OKRAJE

Všechny okraje byly v souboru zastoupeny jednotlivě. Výjimku tvoří okraje trojnožek formované do okruží PA.5.1. (2 ks, 18 %). U pánví se následně lze setkat s okrajem přehnutým, který je z boku promáčkнутý PA.4.2. (1 ks, 9 %). U hrnců se objevují okraje přehnuté H.12.8. (1 ks, 9 %), podžlabené H.12.6. (1 ks, 9 %), esovité H.19.2. (1 ks, 9 %) a vzhůru vytažený esovitě prohnutý H.20.1. (1 ks, 9 %), který je typický pro velké zásobní hrnce se zúženým hrdlem H.232 (kat. KH 8). Šál měl okraj dovnitř zatažený SL.1.1. (kat. KH 11). Džbán měl okraj formovaný do nízkého okruží D.1.2. (2 ks, 19 %) (obr. 24).

Obr. 24: Procentuální zastoupení okrajů v souboru

VÝZDOBA A GLAZOVÁNÍ

U hrnců byla hojně využívána rytá výzdoba v podobě jednoduchým linek na podhrdlí nádob (kat. KH 1). Ve větším počtu tří až čtyř se vyskytovaly u válcového hrnce (kat. KH 10) a obdobně byl dekorován i vnější povrch šálu (kat. KH 11). U hrnců, džbánů a trojnožek bylo uplatněno zdobení rádýlkem. U hrnců šlo o řádky na podhrdlí (kat. KH 2, KH 6, KH 8). Obdobně byl řádek využíván v dekoru podhrdlí džbánů (kat. KH 5).

Segmentová vlnice byla využita v dekoru džbánu (kat. KH 3) a trojnožky (kat. KH 9). Pestrobarevné malování kružnic žlutou hlinkou v kontrastní červenohnědé ploše se využilo v dekoru vnějšího povrchu baňatého džbánu (kat. KH 12). Glazování se vázalo výhradně na hrnce, kde mělo funkční význam, džbány a šály. U džbánů a šálů bylo glazování oboustranné a dekorativní (obr. 25).

Typ výzdoby	hrnec	džbány	šály	trojnožky
rytá	ano	-	-	-
rádýlko	ano	ano	-	ano
malování	-	ano	-	-
leštění	ano	ano	-	-
glazování				
glazování	ano	ano	ano	ano
Oboustranné	-	ano	ano	-

Obr. 25: Zastoupení výzdobných technik a glazování ve vazbě na jednotlivé keramické tvary

TECHNOLOGIE

Převažujícím prvkem nálezového celku byla oxidačně pálená keramika, která se pálila do světle okrových odstínů (3 ks, 27 %). Tu doplnily výrobky bez výraznějších příměsí, které se pálily do oranžových odstínů (1 ks, 9 %) a žlutavých (1 ks, 9 %). Z těchto materiálů byly zhotoveny džbán a šál. Vedle oxidační keramiky byla v souboru zastoupena hrubší šedá redukční keramika s výraznější příměsí slídy (1 ks, 9 %) a šedohnědá keramika (1 ks, 9 %). Převažuje však tenkostěnná redukční keramika pálená do ocelového lesku (4 ks, 37 %). Výsledný poměr oxidační a redukční keramiky v souboru je 45:55 % (obr. 26).

Výpal	oxidace žlutá	oxidace oranžová	oxidace okrová	redukce šedohnědá	redukce ocelová	redukce šedá
	Hr.3.5.	Hr.3.2.	Hr.3.1.	Hr.1.3.	Hr.1.3.	Hr.2.2.
počet ks	1	1	3	1	4	1
procent	9 %	9 %	27 %	9 %	37 %	9 %
Oxidace/redukce	5 / 45 %			6 / 55 %		

Obr. 26: Procentuální zastoupení hrnců v souboru

DATA A SHRUTÍ

Blízké analogie k redukční keramice z Kašperských Hor lze dohledat v souboru ze Srlína. Zde se vyskytují nejen podobné hrnce, ale i džbány (Dohnal – Vařeka 1997, 278-9, obr. 9). Trojnožky mají blízké analogie v jižních Čechách (Krajíc 1998, obr. 13). Na základě současného stavu bádání lze soubor datovat nejspíš do pokročilejšího 17. až první poloviny 18. století.

KAŠPERSKÉ HORY, OBJ. 054

Ve studni Obj. 054 byly rozlišeny dvě stratigrafické vrstvy SJ 006 (kontaminováno mladšími nálezy) a SJ 008 (intaktní vrstva s keramikou 16. století) (obr. 27).

Tvar	hrnec	koflík	džbán	poklice	sací konvička
SJ 006	1	-	-	-	1
procent	50 %	-	-	-	50 %
SJ 008	10	3	2	1	-
procent	62 %	19 %	13 %	6 %	-
Stolní/Kuchyňská	7 : 1				

Obr. 27: Tabulka procentuálního zastoupení tvarů ve vrstvách SJ 006 a SJ 008 s poměrem kuchyňské a stolní keramiky v nejstarší vrstvě

Ve vrstvě SJ 006 byly objeveny dvě nádoby rekonstruovatelné v celém tvaru. Šlo o sací, resp. kojící, konvičku a malý hrnec o velikosti hrnku. Konvička má vejčitý až kulovitý tvar posazený na patce (Dts 1). Na tělo je posazeno velmi úzké hrdlo, které je zakončené šikmo vně vyhnutým, prostým s nahoře zaobleným okrajem. Z těla vychází drobná trubice. Z boku, k okraji a k největší výdutí nádobky, bylo připojeno páskové ouško. Nádobka byla na největší výdutí dekorována širokým řádkem rádýlkové výzdoby a následně byla celá nádobka oboustranně glazována zeleně (kat. KH 17). Malý hrnec má soudkovitý tvar (Hs 201). Z dochovaného kusu není zcela jasné, zda byl doplněn o ucho. Vyroben byl z jemnozrnné hlíny, která se vypálila do oranžového odstínu. Uvnitř byla nádobka glazována zelenou glazurou, vnější povrch nebyl dál zdoben (kat. KH 18).

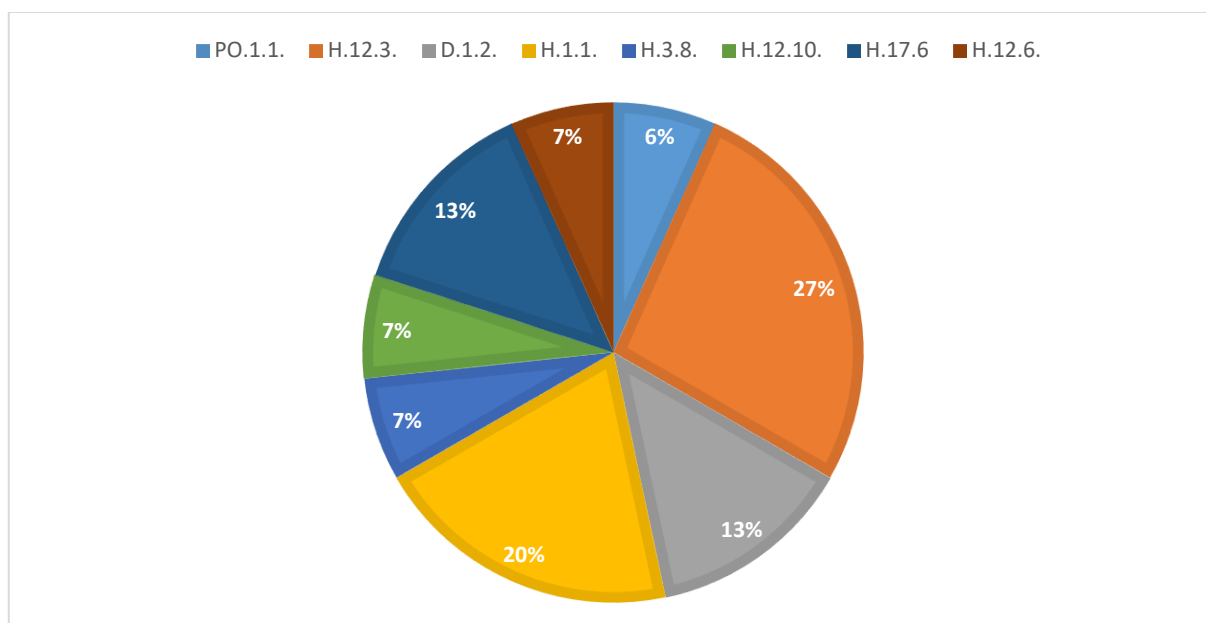
Z vrstvy SJ 008 až 009 bylo evidováno 16 artefaktů. Z morfologického hlediska jsou zastoupeny hrnce, koflíky (3 ks), džbány (2 ks) a poklice (1 ks). V souboru převažují hrnce, které jsou zastoupeny velikostními kategoriemi od středně vysokých po malé koflíky. Hrnce střední velikosti byly výjimečně vyrobeny v oxidačním prostředí a uvnitř žlutě glazovány (kat. KH 28). Převažují redukčně pálené kusy, které jsou charakteristické vejčítým tvarem těla Hv 115. Okraj mají ovalený. Nad největší výdutí v podhrdlí jsou zdobeny dvěma rytými linkami (kat. KH 19). Objevují se také varianty zdobené úzkou řádkou zdobenou rádýlkem (kat. KH 32). Tvarově odlišný je jednouchý hrnec se širokou řádkou rádýlka (Hv 25). U něj se největší výduť posouvá mírně dolů (kat. KH 29). Tvarem se od vejčitých hrnců vymyká hrnec s nálevkovitě se rozšiřujícím tělem. Tento kus byl dvououchý a okraj byl přehnutý zdobený z boku prstováním (H.12.10.). Malé hrnce se opět člení na oxidačně a redukčně pálené. Oxidačně pálený hrnec vypálený do okrového odstínu měl vejčitý tvar Hv 115, na podhrdlí byl tradičně dekorován rytými rýhami a uvnitř byl glazován zeleně (kat. KH 26). Dochoval se také příklad hrnce páleného do červeného odstínu, který byl uvnitř glazován žlutě (kat. KH 27). Do této tvarové skupiny patřily také redukčně pálené hrnce, které byly opět dekorovány rytými linkami na podhrdlí (kat. KH 33, KH 34). Samostatnou tvarovou skupinu Hv 20 tvoří koflíky. Dochovaly se dva téměř identické kusy, pro které je charakteristický šikmo vně vyhnutý okraj formovaný do drobného okruží (H.12.6.). K okraji bylo připojeno drobné prožlabené ouško. Tělo bylo zdobeno plošně rádýlkovou výzdobou v podobě drobných čtverečků (kat. KH 23, KH 25). Tuto skupinu doplňuje koflík mírně zakulaceného tvaru Hv 114, který byl dekorován na těle širokým pásem rádýlkem vytlačených vlnek (kat. KH 24).

Vedle hrnců byly součástí nálezového celku džbány. Typické jsou vejčítým tvarem, přičemž na tělo dosedá nálevkovitě se rozšiřující hrdlo výrazně profilované vývalky. Těsně pod samotným okrajem je hrdlo doplněno o plastickou lištu, jež je zdobena rádýlkem (kat. KH 20). Povrch menšího ze džbánů byl navíc výrazně vlešťován (kat. KH 21). Posledním dochovaným tvarem je mohutná zvonovitá poklice (průměr 27,8 cm), jejíž límec je umístěn v dolní třetině výšky nádoby. Tělo nese stopy vytáčení a je na něj kolmo posazen knoflík (kat. KH 22).

OKRAJE

Z hlediska okrajových profilací u hrnců převažovaly okraje ovalené H.12.3. (4 ks, 27 %). Objevila se drobná okruží H.17.6. (2 ks, 13 %) a typické byly šikmo vně vyhnuté, prosté okraje H.1.1. (3 ks, 20 %). U džbánů se objevilo nízké okruží D.1.2. (2 ks, 13 %). Ostatní okraje byly zastoupeny v jednotlivostech. Zajímavostí je přehnutý okraj, který byl z boku

promáčkaný H.12.10., neboť ten je typické pro nálevkovitě rozšiřující se hrnce v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-2:1) (obr. 28).

Obr. 28: Procentuální zastoupení okrajů v souboru

VÝZDOBA A GLAZOVÁNÍ

V početně malém souboru nebylo pozorováno mnoho výzdobných technik. Nejrozšířenějším typem výzdoby bylo rytí. Na hrncích, koflících, džbánech i sací konvičce bylo pozorováno dekorování pomocí rádýlek. U džbánů byla rádýlka použita na podhrdlí a plastických lištách na hrdle (kat. KH 20, KH 21). U sací konvičky (kat. KH 17) a koflíků (kat. KH 24 – KH 26) sloužila rádýlka k plošnému dekoru největší výduti nádobek. U hrnců opět na podhrdlí (kat. KH 19). Určitou zdobnost mělo promáčkávání okraje nálevkovitě se rozšiřujícího hrnce (kat. KH 30).

Oxidačně pálené hrnce byly uvnitř glazované. Oboustranné glazování světle zelenou bylo využito v dekoru sací konvičky (obr. 29).

Typ výzdoby	hrnec	koflík	džbán	poklice	sací konvička
rytá	ano	ano	ano	-	-
rádýlko	ano	ano	ano	-	ano
promáčkávání	ano	-	-	-	-
Glazování					
glazování	ano	-	-	-	ano
oboustranné	-	-	-	-	ano

Obr. 29: Tabulka zastoupení výzdoby a glazury na jednotlivých keramických tvarech

TECHNOLOGIE

Z hlediska technologie byly v Kašperských Horách posouzeny novověké hrnčiny. Ve vrstvě SJ 006 byly zastoupeny výrobky z jemně plavné hlíny s drobnou příměsí v podobě písku a vypalovány byly do odstínů syté oranžových. Použita u nich byla zelená glazura. Ve vrstvách SJ 008 a 009 převažovala redukčně pálená tenkostěnná keramika, která se nejčastěji vypalovala do matných šedavých odstínů (6 ks, 38 %). Tu pak doplňovalo zboží ocelové barvy s leštěným povrchem (6 ks, 38 %). V případě velké poklice je doložena středněhrubá keramika pálená do šedobílého odstínu (1 ks, 6 %).

V oxidačně páleném zboží byly rovnoměrně zastoupeny kusy pálené do odstínů žluté, okrové a oranžovočervené, která byla pozorována i v předchozí stratigrafické vrstvě (obr. 30).

	oxidace žlutá	oxidace oranžová	oxidace okrová	redukce šedobílá	redukce ocelová	redukce šedá
	Hr.3.5.	Hr.3.2.	Hr.3.1.	Hr.1.3.	Hr.1.3.	Hr.1.2.
SJ 006	-	2	-	-	-	-
procent	-	100 %	-	-	-	-
SJ 008-009	1	1	1	1	6	6
procent	6 %	6 %	6 %	6 %	38 %	38 %
Oxidace/redukce	3 / 19 %			13 / 81 %		

Obr. 30: Tabulka zastoupení hrnců v souboru

DATA A SHRNU TÍ

Soubor z odpadní jímky C-054 z Kašperských Hor lze považovat za ukázkou keramiky z konce 15. a 1. třetiny 16. století. Datování souboru na základě morfologických, výzdobných a technologických vlastností potvrzují i analogie.

Kojící konvičky objevené v horní vrstvě SJ 006 se objevují v souborech zejména v 15. a v 1. polovině 16. století. Nejbližší analogie k nálezům v Kašperských Horách pochází z Budislavic (Radoměřský – Richter 1974, 146, obr. 173) a Sušice (Fröhlich – Lhoták 2012, 21-27).

K nálezům z vrstvy SJ 108 a 109 lze uvést, že k nálevkovitě rozšiřujícím se hrncům s přehnutým a z boku promačkávaným okrajem jsou přímé analogie, např. v souboru v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-2:1). Datovat je lze obecně do 16. století. Hrnce tvaru Hv 25 (kat. KH 29) mají analogii v souboru z Cuknštejna (Hrubý 2004, obr. 14:1). Opět jde o tvar zhruba datovatelný do 16. století. Hrnce vejčité, zdobené na podhrdlí rytou linkou (Hv 115) mají analogie například v souboru z Perlové ulice z Plzně z 2. poloviny 15. a počátku 16. století (Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4). Specifickou skupinou v souboru jsou drobné hrncovité nádoby, tzv. koflíky. Ty jsou typické vejčitým tvarem posazeným na úzké dno. Analogie k tvarové skupině Hv 115 pochází ze Strakonice, kde byl objeven depot mincí datovaný ca 1450. K tvarové skupině koflíků Hv 114 pochází analogie z Horažďovic z konce 15. a počátku 16. století (Tetour 2002, obr. 6:1). Tvarová skupina Hv 115 má analogii v kutnohorském depotu v hrnci, který byl uložen po roce 1543 (Radoměřský – Richter 1974, 148, obr. 176). K redukčně páleným vejčitým džbánům s rádlíkovou výzdobou lze shledat analogie v souboru z Horažďovic (Tetour 2002, obr. 6:3,4). K poklici tvarové skupiny Pl 1 nejen v Horažďovicích (Tetour 2002, obr. 3:4), ale i v Soběslavi (Krajčíc 1990, 94, obr. 1).

Na základě srovnání s jinými archeologickými nálezy v regionu, lze uložení souboru datovat do 1. poloviny 16. století. Přitom nálezový celek obsahuje typy nádob, jež se užívaly po delší dobu od 2. poloviny 15. do 1. poloviny 16. století.

ČESKÝ KRUMLOV, LATRÁN ČP. 55

Analyzovaný soubor ze stratigrafické vrstvy E čítá celkem 3554 fragmentů keramiky a jeden celý tvar (kat. CK 25). Z toho bylo 1064 zlomků atypických. 2491 zlomků bylo typických. Minimální počet hrnců nebylo možné v souboru jednoznačně určit. Minimální počet hrnců byl stanoven součtem celých nádob, torz a spodních částí, resp. den. Soubor

by tak čítal 184 kusů hrnců. Naopak při součtu celých nádob, torz a okrajových profilací lze dojít ke 200 kusů. Minimální počet hrnců je tak na rozhraní 184 až 200 hrnců v souboru. Minimální počet jiných tvarů bylo možné v souboru stanovit poměrně přesně na základě studia typických zlomků. Konečný stav byl 158 ks (na rozdíl od diplomové práce byly v souboru navíc identifikovány okraje umyvadla a dva fragmenty džbánů, kameninového a vtačovaného do formy).

Z morfologického hlediska byly v souboru zastoupeny hrnce (184 ks, 53 %), džbány (37 ks, 11 %; je sem řazen i tvar, u něhož nebylo možné rozlišit, zda jde o džbán či konvici), trojnožky (48 ks, 14 %), mísy (9 ks, 3 %), mísy s talířovitým podokrajím a talíře (45 ks, 13 %), pekáče (3 ks, 1 %), poklice (10 ks, 3 %), ohřívadla (2 ks, 0,4 %), nočníky (2 ks, 1 %), umyvadla (2 ks, 0,3 %), figurky (1 ks, 0,3 %). Poměr kuchyňské ku stolní keramice je přibližně 3:1. V souboru je navíc přítomná i hygienická keramika (nočníky, umyvadla) a figurální plastika (obr. 31).

tvary	hrnce	džbány + konvice?	trojnožky	mísy	mísy s t. a talíře	pekáče	poklice	ohřívadla	nočníky	umyvadla	keramické plastiky
počet v souboru	184	36 (+1)	48	9	45	3	10	2	3	2	1
procenta	53 %	11 %	14 %	3 %	13 %	1 %	3 %	0,4 %	1 %	0,3 %	0,3 %
kuchyňská/stolní	3 : 1							x	x	x	x
počet v katalogu	45	17	18	7	30	3	4	1	1	1	1
procenta	35 %	13 %	14 %	5 %	24 %	2 %	3 %	1 %	1 %	1 %	1 %

Obr. 31: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením poměru kuchyňské a stolní keramiky

Hrnce byly nejpočetněji zastoupenou složkou souboru, ca 184 až 200 kusů (1601 fragmentů). V katalogu je představeno 45 jedinců. Zastoupeny byly všechny velikostní kategorie od velkých (zásobních) hrnců po malé hrnce a podobné hrnkům. Největší hrnce (zásobní?) byly dvouuché, které měly soudkovitý tvar **Hs 232** a okraj přehnutý H.12.7. U oxidačně páleného hrnce, který byl uvnitř glazován zeleně a průměr byl okraje dokonce 28 cm (kat. CK 13). V této velikostní kategorii byl zhotoven také kus vypálený v redukčním prostředí, který byl dekorován vlešťováním v podobě spirál (kat. CK 42).

V oxidačním prostředí byly vyráběny i další velké hrnce. První se vyznačoval přehnutým okrajem, doplněným o výlevku na protější straně vůči uchu. Na podhrdlí byl dekorován dvěma rytými linkami a uvnitř byl hnědě glazován (kat. CK 201). Další dvouuchý velký hrnec s přehnutým okrajem doplněným o výlevku byl rýhován na podhrdlí dvěma rýhami a uvnitř byl glazován žlutě (kat. CK 18). Obdobou byl i zeleně polévaný jedouchý hrnec (kat. CK 44). Poměrně zajímavý je hrnec s okrajem formovaným do přehnutého okruží H.17.7., který byl pod hrdlem dekorován pěti až šesti rytými linkami (kat. CK 15), neboť totožně provedený je také jeden ze středně velkých hrnců (kat. CK 17). Také v této kategorii byl zaznamenán jeden redukční hrnec vypálený

do ocelového lesku. Ten byl jednouchý. Měl esovitý okraj formovaný do výlevky, která byla v kontrapozici vůči uchu (kat. CK 26).

Mezi hrnci převažovaly středně velké kusy. V této kategorii se objevilo více tvarových modifikací. Nejpočetnější byly hrnce soudkovité **Hs 201**. Ty byly zhotoveny buď oxidačním výpalem s vnitřním glazováním (např. kat. CK 31), nebo v redukční atmosféře (např. kat. CK 40). Objevila se zde kategorie **Hs 205**, která byla charakteristická okrajem formovaným do okruží, které bylo shora a zdola promačkáváno (kat. CK 27). Zastoupeny byly také hrnce nálevkovitě se rozšiřující (kónické) **Hn 513**. Oxidačně pálené hrnce měly přehnutý okraj. Pod hrdlem byly zdobeny rytými linkami a uvnitř byly glazovány zeleně (kat. CK 32). Jeden z těchto hrnců byl patrně na podhrdlí malován bílými linkami (kat. CK 24). Redukčně vypálené hrnce byly v této tvarové skupině jednouché. Měly přehnutý okraj a byly dekorovány rytými linkami (kat. CK 36, 37). Výjimečně se objevil soudkovitý tvar doplněný o dvě ucha (kat. CK 38).

V kategorii malých hrnců početně převažoval soudkovitý tvar **Hs 201**, který byl charakteristický i pro větší hrnce. Tyto nádoby byly vyráběny jak oxidačně, přičemž byly následně uvnitř glazovány (např. kat. CK 20), nebo redukčně (např. kat. CK 25). Výjimečný byl tvar vejčitý **Hv 23**. Šlo o hrnec s šikmo vně vyhnutým okrajem, ovaleným H.12.3. Hrnec byl na největší výdutí zdoben rytou linkou. Uvnitř byl tmavě zeleně glazován (kat. CK 19). Obdobně vzácný byl kulovitý tvar **Hk 29**. Šlo o hrnec, který měl okraj formovaný do okruží (H.17.6.). V místě největší výdutí byl dekorován rytou linkou a uvnitř byl zeleně glazovaný (kat. CK 45). Mezi soudkovitými hrnci se výzdobou vymykal exemplář, jehož celý vnější povrch těla byl zdoben vývalkovou šroubovicí **Hs 203**. Tento jednouchý kus byl vyroben z hlíny vypálené do bílošedého odstínu. Okraj měl formovaný do okruží a uvnitř byl zeleně glazován (kat. CK 14).

Džbány byly zastoupeny v souboru 250 fragmenty. Z toho bylo možné definovat minimální počet jedinců na 36 ks a u jednoho tvaru nebylo možné určit, zda jde o džbán či konvici. Celkem tak jde o 37 kusů (10 % ze souboru). Rozlišeny byly velké džbány, chladicí džbány, džbánky a miniaturní nádobky.

Velký džbán měl přechodný tvar mezi baňatým a hruškovitým (> 32 cm). Na tělo bylo posazeno široce nálevkovitě rozevřené hrdlo **Dk 210**, které bylo zakončeno vně vyhnutým, zesíleným a ovaleným okrajem, který byl zboku prožlabený D.8.1. Mohutné ucho bylo připojeno v největším zúžení hrdla a nad největší výdutí těla. Na horní ploše ucha byl umístěn nálep, který poskytl možnost zapřít se o tento výběžek palcem a lépe tak koordinovat vylévání z nádoby. Spodní konec nádoby byl opatřen volutou, což je typický prvek pro hornorakouské prostředí (Kraschitzer 2007, tab. 28/135-137). Nádobu, posazená na patku, byla dále dekorována po celém těle. Pod hrdlem a na největší výdutí byla dekorována rytými linkami. Pod největší výdutí byly umístěny nálepy v podobě pěti teček. Uvnitř byla nádoba glazována žlutě a vně zeleně (kat. CK 47).

Chladicí džbány byly v souboru zaznamenány dva (výška 17-24 cm). V prvním případě šlo tvar **Db 233** kulovitý až baňatý s úzkým hrdlem, které bylo šikmo vně vyhnuté a formované do hubice CH.D.3.1. Hrdlo bylo obepnuto masivním límcem. K němu bylo připojeno páskové ucho v kontrapozici k výlevce. Výrobek byl uvnitř žlutě glazován, zeleně na okraji a částečně na hrdle (kat. CK 48). Druhý chladicí džbán byl kulovitý, také jeho hrdlo bylo výrazně zúženo **Db 232**. Nad límcem došlo k zakulacení hrdla, vlastní okraj byl dovnitř zatažený CH.D.4.1. Výduť zakulaceného hrdla byla z boku rýhována jednou linkou. K plastické liště bylo připojeno páskové ucho, jehož spodní konec byl připojen k tělu nad největší výdutí. Nádobu byla odsazena na menší patku, tzv. fizl. Stejně

jako v prvním případě byl i tento džbán glazován žlutě uvnitř a zeleně pouze na okraji a na hrdle (kat. CK 49).

Převažovaly malé džbánky (12-17 cm). Nejčastěji měly vejčitý tvar těla **Dv 900**. Válcové hrdlo se vzhůru vytaženým okrajem D.5.1. Tektonický přechod mezi hrdlem a tělem byl zvýrazněn lištou. Tělo bylo odsazeno na patce. V dekoru převládalo rýhování hrdla, případně se objevil žlábek na největší výduti. Nádobky byly uvnitř glazovány žlutě a vně zeleně (kat. CK 50-55). V jednom případě je doložen džbánek, jenž byl oboustranně glazován žlutě (kat. CK 60). Méně šlo o džbánky kulovité. Jednoduchá forma kulovitého džbánu, kdy tělo bylo hladké **Dk 101**, vykazovala stejné znaky jako džbánky vejčité (kat. CK 56). Odlišovala se však forma kulovitého džbánu, jehož tělo bylo šikmo promačkáváno, což způsobilo tzv. melounovitý efekt **Dk 120**. Tento typ džbánu měl také odlišný typ hrdla, které mělo výraznou plochou lištu a okraj vzhůru vytažený a mírně zostřený. Patrně pro lepší zapadnutí kovového víčka, které k nádobce patrně patřilo. Poukazuje na to také přítomnost drobného zahnutého nálepu na horní ploše páskového ouška, kam mohlo být kovové víčko připevněno (kat. CK 57). Z dalšího melounovitého džbánu se dochovala pouze část hrdla a těla. Také tento kus byl uvnitř glazován žlutě a vně zeleně. Další variantou bylo kulovité džbánky vyvýšit na nožku **Dk 110**, což byl případ výhradně kusů, které byly uvnitř glazovány žlutě a vně hnědě (kat. CK 61). Tyto džbánky mohly být zdobeny i plastickými nálepy (kat. CK 62).

Nejmenší variantou džbánů byly miniatury. Ty měly kulovitý tvar těla a opět posazený na patku **Dm 100**. K tělu bylo připojeno drobné ouško. Uvnitř byly glazovány žlutě a vně zeleně (kat. CK 58-59). Nelze vyloučit, že tyto džbánky sloužily spíše jako vázičky (Pajer 2001, 88-91, obr. 41).

Mísy byly v nálezovém celku zastoupeny 9 kusy, přičemž je bylo možné rozdělit na drobnou misku (téměř miniaturní) a 8 mis se třmenovými uchy. Torzo misky, která byla zhotovena z jemné hlíny bez větších příměsí a vypálená do světle oranžové, mělo mírně nálevkovitě rozšiřující se tvar **M 203**. Stěny byly zakončeny okrajem zesíleným a ovaleným (M.4.1). Nádobka měla objem pouhých 0,3 litru. Mohla sloužit k servírování dochucovadel, nebo sloužit jako miska na léčiva (kat. CK 100). Mísy se třmenovými uchy patřily mezi masivní výrobky, které byly vždy vypáleny v redukčním prostředí (kat. CK 64-69). Měly rovné ploché dno a odříznuté. Jejich tvar byl nálevkovitě se vzhůru rozšiřující **M 222**, **M 223**. Okraj byl zpravidla zatažený M.5.1. Zatažený a následně byl formovaný do nápodoby okruží M.2.5., M.2.6. či přehnutý M.6.1. Některé nádoby byly opatřeny výlevkou (kat. CK 65; CK 66). K manipulaci sloužila třmenová ucha. Ta byla zpravidla prožlabená (kat. CK 69) a objevovala se také ucha promačkaná prsty (kat. CK 64).

Mísy s talířovitým podokrajím (polévačnice) a talíře tvoří významnou složku nálezového celku v minimálním počtu 45 kusů. Mísy s talířovitým podokrajím patřily do tvarové skupiny **M 15**. Velkých mis s talířovitým podokrajím s průměrem nad 30 cm byly 4 ks. Středně velkých s průměrem mezi 20 až 30 cm a minimálně 20 ks. Malých minimálně 7 ks. Talířů bylo dle okrajových profilací minimálně 7 ks. Velké mísy s talířovitým podokrajím byly uvnitř glazovány žlutou glazurou (kat. CK 70) a objevilo se také vpíjení zelených skvrn do žluté (kat. CK 73). Středně velké mísy měly různé zbarvení, např. žluté (kat. CK 74), žluté s vpíjenými hnědými skvrnami (kat. CK 71), zelené (kat. CK 78), hnědé (kat. CK 77) a modré (kat. CK 81). Ve výzdobě se objevovalo promačkávání stěn (kat. CK 80). Malé mísy byly zpravidla žluté (kat. CK 87) a zelené (kat. CK 92). Okraje u mis s talířovitým podokrajím byly zpravidla vzhůru vytažené

MT.3.1., ale pozorovány byly nejrůznější varianty. Právě v profilaci okraje byl pozorován největší rozdíl vůči talířům **M 155**. Ty měly okraj plochý MT.6.1., které byly někdy z boku promačkávané (kat. CK 80, CK 85). U talířů se objevil také okraj přehnutý MT.7.1. (kat. CK 82). Zajímavostí je nález miniaturního rezného talířku (kat. CK 94), který měl drobné mísovité tělo a široký vodorovně vyložený límec **M 42**. Samostatnou kategorií představují pestrobarevně malované mísy s talířovitým podokrajím a talíře **M 153** (kat. CK 82) a **M 154** (kat. CK 86), jejichž dno bývá obehnuto lištou. Malovaných talířů a misek bylo doloženo v souboru minimálně 7 kusů.

Prořezávané mísy, resp. ohřívadla, byly zaznamenány dvě. Jejich alimentární tvar těla byl mísovitý **M 40**. Okraj byl vodorovně vyložený a na konci vzhůru vytažený O.1.1. Dno bylo vypouklé (čočkovité) a perforované pěti drobnými kruhovými otvory. Celý tvar byl usazen na duté nožce. Nádobka byla opatřena dvěma oušky, která byla připevněna naproti sobě k okraji a přibližně v polovině výšky těla nádobky. Stěny těla byly dekorovány prořezáním (kat. CK 122). Z druhého ohřívadla se dochoval pouze fragment těla s náznakem prořezání a také tento exemplář byl glazován zeleně.

Pekáče byly objeveny celkem ve 3 exemplářích (kat. CK 101-103). Jejich objem se pohyboval okolo 2,5 litru. Šlo o tvarové varianty **Pe 1** s okrajem ovaleným a z boku promačkaným PE.1.1. Nejlépe dochovaný pekáč (kat. CK 101) byl doplněn o výlevku a na protilehlé straně byla umístěna masivní krátká, trubicovitá tulej. Všechny výrobky byly uvnitř glazovány zeleně.

Trojnožek bylo na základě studia zlomků identifikováno v souboru minimálně 48. V katalogu je prezentováno 18 nádob, které se dochovaly v torzovitém (lepší) stavu. Nádobky se dochovaly v objemovém rozmezí od 0,4 do 4 litrů. V katalogu jsou představeny 3 velké pánve, které měly průměr okraje více než 25 cm. Největší pánve měla mísovité tělo, které bylo posazeno na rovné dno. Okraj měl podobu okružích, které bylo víckrát prožlabeno. Na okraj bylo připojeno ucho. Na dno byly zespodu připevněny tři mohutné nohy, jejichž povrch byl narušen rýhou a dvěma důlky u horního kořene nohy **P 5**. Vnější povrch nádobky byl mírně dekorován vodorovnými rýhami. Uvnitř s přesahem na okraj byla nádobka hnědě glazována (kat. CK 104). Do tvarové skupiny s rovným dnem **P 53** patřila trojnožka, která byla opatřena trubicovitou tulejí, která byla zakončena límcem. Tulej byla připojena přibližně v polovině výšky těla nádobky a byla svisle rýhována dvěma linkami (kat. CK 107). Další trojnožka s čočkovitým dnem byla výrazně hluboká **P 43**. Trubicovitá tulej byla připojena blíže ke dnu (kat. CK 117). V kategorii středně velkých trojnožek bylo v katalogu evidováno 7 kusů, jejichž průměr okraje byl mezi 20 až 25 cm. Převažovaly nádobky s čočkovitým dnem tvarové skupiny **P 44**, s mírně rýhovaným tělem a trubicovitou tulejí přibližně v polovině výšky těla nádobky (např. kat. CK 105, CK 110, CK 112). Objevují se však také trojnožky s tulejí posunutou ke dnu nádobky **P 52** (kat. CK 108). Některé trojnožky těchto skupin se mohly objevit i mezi malými trojnožkami. Těch je v katalogu reflektováno 8 kusů. Mezi nimi převažoval tvar **P 46**, který má zpravidla užší trubicovitou tulej a nohy nádobek nejsou doplněny důlky a rýhami (kat. CK 114).

Poklic bylo evidováno 10. Z toho bylo 9 vypáleno v redukčním prostředí do šedých odstínů (kat. CK 124-127). Tyto poklice měly zvonovitý tvar, mírně prohnutý **Pl 1** či výrazněji zploštělý **Pl 2**. Přičemž lom límce byl u druhé skupiny přibližně v polovině výšky. Knoflíky byly kolmo či mírně šikmo posazené, zpravidla oválného či kruhového průřezu. Pouze v jednom případě se dochoval zlomek oxidačně pálené

poklice, která byla navíc glazována zeleně. Dochovaný knoflík se od předchozích lišil kruhovým průřezem a dvojkónickým profilem (obr. 35:9).

Nočníky byly v souboru minimálně tři. Jeden kus dokládá (kat. CK 46), že pro českokrumlovské nočníky byl charakteristický kulovitý tvar **Hk 294** a signifikantní výrazně vně vyhnutý okraj, který byl zesílený a na samotném konci zaoblený H.21.1. Ten byl navíc pro zpevnění nádoby podepřen dvěma nálepy, aby byla redukována možnost okraj ulomit. Z dostupných zlomků nelze s jistotou tvrdit, že nočníky byly doplněny o ucha potřebná k manipulaci s nádobami. Vyrobeny byly oxidačním výpalem, přičemž jejich střep se vypálil do oranžového odstínu. Uvnitř a na okraji byly nádoby zeleně glazovány.

Dalším keramickým tvarem, jenž lze řadit do hygienické keramiky **Hy 1**, bylo umyvadlo (kat. CK 123). Jeho dno mělo půlkruhový půdorys. Z něho se zdvihaly kolmé stěny, přičemž přední stěna byla výrazně nižší než zadní stěna. Všechny stěny byly zakončeny vodorovně vyloženým okrajem UM.2.1. Do zadní stěny byla prořezána ucha. Obě stěny působily jako plochy vhodné pro dekor. Ve vodorovných částech okraje na přední a zadní stěně byly nahuštěny kolky ve tvaru kosočtverců s mřížkou. Rohy, v nichž se propojila přední a zadní stěna, zdobily růžice. Snižující se okraje u bočních stěn okrašlovaly na obou stranách odspodu: rostlinné girlandy – štempl ve tvaru kruhu s mřížkou – girlanda s kartuší – věnec s poupětem. Otázkou zůstává, co zdobilo okraj uprostřed zadní stěny, patrně mohlo jít o keramickou plastiku (kříž, architektonický, figurální či rostlinný motiv). Nejdůležitější součástí výzdoby umyvadla byla soustředěna na transparentní plochy přední a zadní stěny, kde bylo využito nálepu. Tři figurální motivy byly umístěny do ověncených medailonů o šesti cípech. Po pravici ukřížovaného Ježíše Krista se nacházelo vyobrazení milostné Panny Marie. Po levici Ukřížovaného se nacházela blíže neurčitelná postava některého ze svatých (lze uvažovat např. o sv. Petru s klíči nebo sv. Janu Evangelistovi). Na přední stěně umyvadla se nacházelo motivů pět. Z toho se dochovala pouze část ústředního ověnceného medailonu uprostřed stěny a dva figurální motivy po levici. Nejprve to bylo vyobrazení Ježíše ve variantě Jezulátka a v dalším případě byl zopakován stejný motiv svatého, který se nachází i na zadní stěně umyvadla. Z dalšího umyvadla se dochoval pouze okraj, který byl vzhůru vytažený a ovalený UM.1.1.

OKRAJE

Celkem bylo evidováno 172 okrajových profilací hrnců (obr. 32). U těchto nádob převládaly okraje přehnuté H.12.7. (91 ks, 53 %), které doplňovaly okraje výrazně přehnuté H.12.8. (7 ks, 4 %). Výrazně zastoupena byla také okruží H.17.6. (20 %) či okruží výrazně ohnutá (19 ks, 11 %). Okraje ovalené byly zastoupeny zřídka H.12.3. (3 ks, 2 %). Zajímavostí okrajových profilací je prezence okrajů H.19.5. (1 ks, 1 %) a H.19.6. (1 ks, 1 %), které se vážou výhradně na hrnce režné a vypálené do červena. Patrně šlo o hrnce zásobní, k nimž nebyla dohledána analogie. Důležitý je také okraj H.17.12. (2 ks, 1 %) formovaný do okruží, které bylo shora a zdola promáčkáno. Tento okraj má analogie na zboží z Horních Rakous (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14). Okraje šikmo vně vyhnuté až vodorovně vyložené, zesílené a zaoblené H.21.1. (3 ks, 1 %) se vážou výhradně na nočníky.

U džbánů bylo objeveno 18 okrajů. Převažovaly jednoznačně okraje vzhůru vytažené a na konci ovalené D.5.1. (7 ks, 39 %) či zostřené D.5.2. (3 ks, 17 %), které

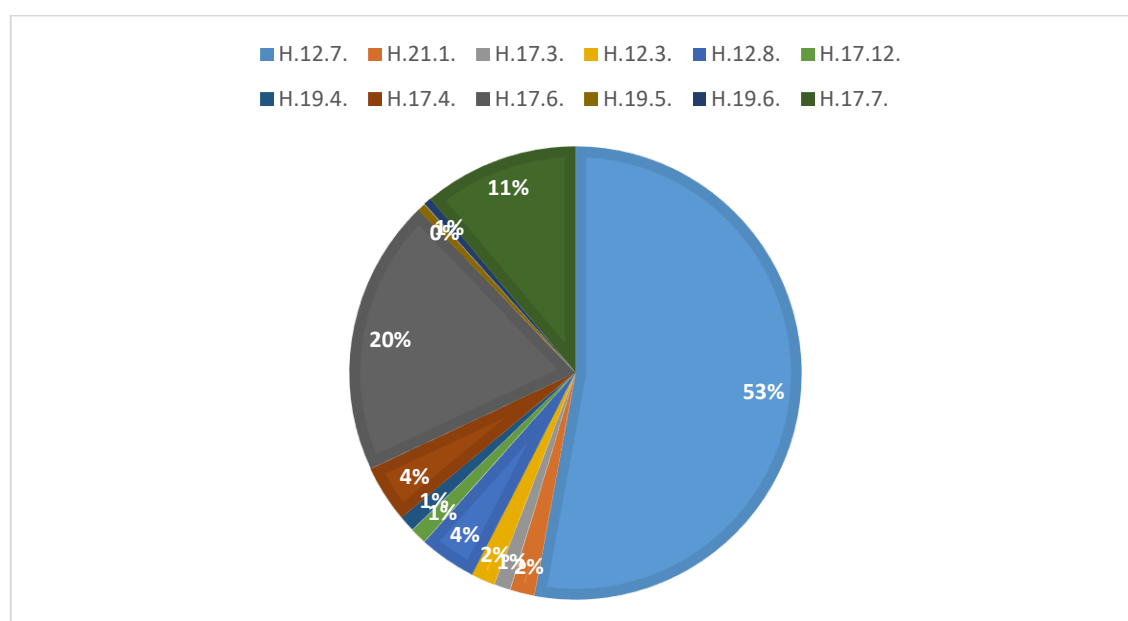
patřily zejména vejčitým džbánkům. Přítomné byly také krátké vzhůru vytažené okraje s lištou D.5.3. (2 ks, 11 %), které se vážou na kulovité či melounovité džbánky. Objevna byly také okraje džbánů s nálevkovitě se rozšiřujícím hrdlem D.8.1. (1 ks, 5 %) a D.8.2. (2 ks, 11 %). Tyto okraje byly charakteristické pro velké baňaté až hruškovité džbány. Specifické jsou okraje CH.D.1.1. (1 ks, 5 %) a CH.D.2.1. (1 ks, 5 %), jež byly typické pro chladicí džbány. Pouze v jednom případě je doložen okraje redukčního džbánu (konvice?), který byl přehnutý D.9.1. (1 ks, 5 %).

U trojnožek bylo rozpoznáno 42 okrajů. Převažovaly okraje střečovité PA.3.1. (15 ks, 36 %) a přehnuté PA.4.1. (20 ks, 48 %). Objevil se také okraj ovelený PA.2.1. (2 ks, 5 %) a střečovitý z boku prožlabený PA.3.2. (2 ks, 5 %). U malé trojnožky se objevil okraj prostý PA.1.1. (1 ks, 2 %) a nechyběl okraj přehnutý a z boku prožlabený PA.4.2. (1 ks, 2 %). Pro největší trojnožku byl typický okraj podobný okružní, který byl však dvakrát prožlaben PA.5.2. (1 ks, 8 %).

U mis s talířovitým podokrajím se vyskytovaly nejrůznější tvarové varianty. Populární byl vzhůru vytažený okraj a mírně ovalený MT.3.1. (13 ks, 41 %). Tento typ doplňovaly okraje vzhůru vytažené a podžlabené MT.3.2. (8 ks, 19 %). U talířů se hojně objevoval přehnutý tvar okraje MT.7.1. (6 ks, 19 %). Objevovaly se i okraje prosté a seříznuté MT.5.1. (2 ks, 6 %).

U poklic byl evidováno 6 okrajů. Přebívaly okraje, které byly na konci mírně rozšířené a zaoblené PO.2.4 (3 ks, 50 %). Objevoval se také okraj zesílený, který byl dovnitř přehnutý PO.4.4. (2 ks, 33 %). Jednou byl zastoupen okraj jednoduše formovaný, seříznutý PO.1.5. (1 ks, 17 %).

U umyvadel byl užíván okraj vně vodorovně vyhnutý ovalený UM.1.1., nebo vodorovně vyložený UM.2.1. U prořezávaných mís byl užíván vodorovně vně vyhnutý, který byl nakonci vytažený ovalený s výrazným plastickým žebrem na boku O.1.1. Stejný okraj byl užíván u ohřívadel v Horních Rakousích (Kaltenberger 2009, 412, tab.160: EF-L 56).

Obr. 32: Procentuální vyjádření zastoupení okrajových profilací u hrnců

VÝZDOBA

Rytá výzdoba byla nejčastěji používanou výzdobou, která našla uplatnění na většině keramických tvarů. Na hrncích byla využívána zejména ve výzdobě podhrdlí, kde měla podobu jedné až šesti linek. Někdy se objevila na největší výduti, výhradně u kulovitých (kat. CK 45) a vejčitých hrnců (kat. CK 19). Vývalková šroubovice pokrývající celý povrch těla byla pozorována pouze u jednoho soudkovitého hrnce (kat. CK 14). U velkého džbánu byla rytá linka využita k dekoru hrdla a největší výduti. U džbánek bylo několikanásobné rýhování využíváno v dekoru válcovitých hrdel, ale objevovalo se i k označení přechodu těla a dna. U melounovitých džbánek se objevovalo na největší výduti. U trojnožek bylo rýhování používáno zejména k zvrátnění povrchu větších kusů, patrně za účelem zvětšení povrchu a zrychlení ohřevu. Svislé rýhování se objevovalo i na tulejích (kat. CK 110). Podobné zdobení tulejí bylo charakteristické i pro pekáče (kat. CK 101). Rytá výzdoba byla nejčastěji formou kružnic využívána v dekoru mís s talířovitým podokrajím (kat. CK 87). U talířů je doložena rytá ornamentální výzdoba (kat. CK 85).

Zatímco rádílková výzdoba se v českokrumlovském souboru neuplatnila a byly využity kolky. Ty byly umístěny u hrnců na horním či spodním kořenu ucha. V jednom případě je doložen křížek v kolečku, které je posazeno na velký rytý kříž (obr. 35:8). V druhém případě pětিলistá růže v kroužku na spodním kořenu ucha hrnce (obr. 35:7). Další kolky v podobě kosočtverce s mřížkou či kroužku s mřížkou se objevily ve výzdobě horní plochy okraje umyvadla (kat. CK 123).

Zajímavostí celého souboru je malované zboží. Malbu vysokožárnými barvami dokládají tři modře či modrozeleně malované zlomky fajánsí, které pochází z talíře a ze džbánu dekorovaného vegetabilním motivem (obr. 35:2-4). Další malování je doloženo výhradně na talířích a mísách s talířovitým podokrajím. Lze rozlišit dvě skupiny. První skupinu tvoří drobné misky s talířovitým podokrajím. Ty jsou provedeny malbou bílou, hnědou, zelenou hlínkou přímo na rezný načervenalý stěp. Následně překryty průhlednou glazurou. Motivy tohoto zboží se omezují na malované soustředné kružnice, stromečkový motiv (kat. CK 95-96). Druhou skupinu tvoří mísy s talířovitým podokrajím a talíře, jejichž malovaná výzdoba je ztvárněna na vysoké umělecké úrovni. Zpravidla se u nich objevuje kombinace tmavě hnědých či výrazně červených kontrastních ploch, v kterých jsou ztvárněny pomocí červené, bílé, zelené složité vegetabilní motivy (např. tulipány) a ornamenty (kružnice mřížky) (kat. CK 82, CK 86, CK 89). Tyto talíře mohly sloužit i k dekoru místností, neboť byly opatřeny poutkem (kat. CK 88). Toto malované zboží nejspíš pochází z oblasti Lince (Kaltenberger 2009, 472-473, obr. EF-L 205).

Plastické dekorace jsou v souboru doloženy užitím řetízování v dekoru fragmentů, které se dochovaly ze zásobních hrnců a ve formě okrajové profilace pekáčů (kat. CK 101-3). Nalepování plastických motivů bylo pozorováno na velkém džbánu (opakující se ornamentální motiv z pěti teček kolem největší výduti; kat. CK 47) a umyvadle, kde byly ztvárněny náboženské figurální motivy v medailonech a další ornamenty, jako růžice, girlandy a kartuše (kat. CK 123). Vtlačování do formy bylo doloženo na dvou fragmentech (obr. 35:5-6), které pochází ze dvou nádob (patrně šlo o džbány, s menší pravděpodobností o hrnky). Za plastickou úpravu lze považovat také promačkávání stěn, které bylo využito v dekoru mísy s talířovitým podokrajím (kat. CK 80). Mezi plastické dekorace vytvořené ve formě lze řadit inskripci (S: M . RIA – H/ILF; na zadní straně IN / BASR / V /) na podstavci keramické plastiky (kat. CK 128).

GLAZOVÁNÍ

Glazování olovnatými polevami bylo využito v úpravě povrchu téměř všech oxidačně pálených výrobků. Výjimku představují fragment keramické plastiky a drobná mistička, které byly režné. Glazování mělo zpravidla funkční smysl, neboť snižovalo průsak střepru. Uplatněno bylo zejména na vnitřní straně kuchyňských nádob (hrnce, pekáče, trojnožky, mísy s talířovitým podokrajím). Oboustranné glazování bylo využito výhradně u reprezentativního nádobí, kde glazování plnilo estetickou úlohu. Glazovány byly džbány, umyvadlo a vně byla glazována také ohřívadla. Vnější glazura těchto nádob byla zpravidla zelená. U některých džbánek se ojediněle vyskytla vnější glazura hnědá či žlutá.

Typ výzdoby	hrnec	džbány	trojnožky	mísy	mísy s t. podokrajím	talíře	pekáče	poklice	ohřívadla	nočníky	umyvadla	figurky
rytá	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	-	-	-	-	-
kolky	ano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ano	-
malování bílé	ano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
pestrobarevné	-	ano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
mramorování	-	-	-	ano	-	-	-	-	-	-	-	-
leštění	ano	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
řetízkování	ano	-	-	-	-	-	ano	-	-	-	-	-
plastická	-	ano	-	-	-	-	-	-	-	ano	ano	ano
prořezávání	-	-	-	-	-	-	-	-	ano	-	ano	-
Glazování												
glazování	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	-
oboustranné	-	ano	-	-	-	-	-	-	vně	-	ano	-

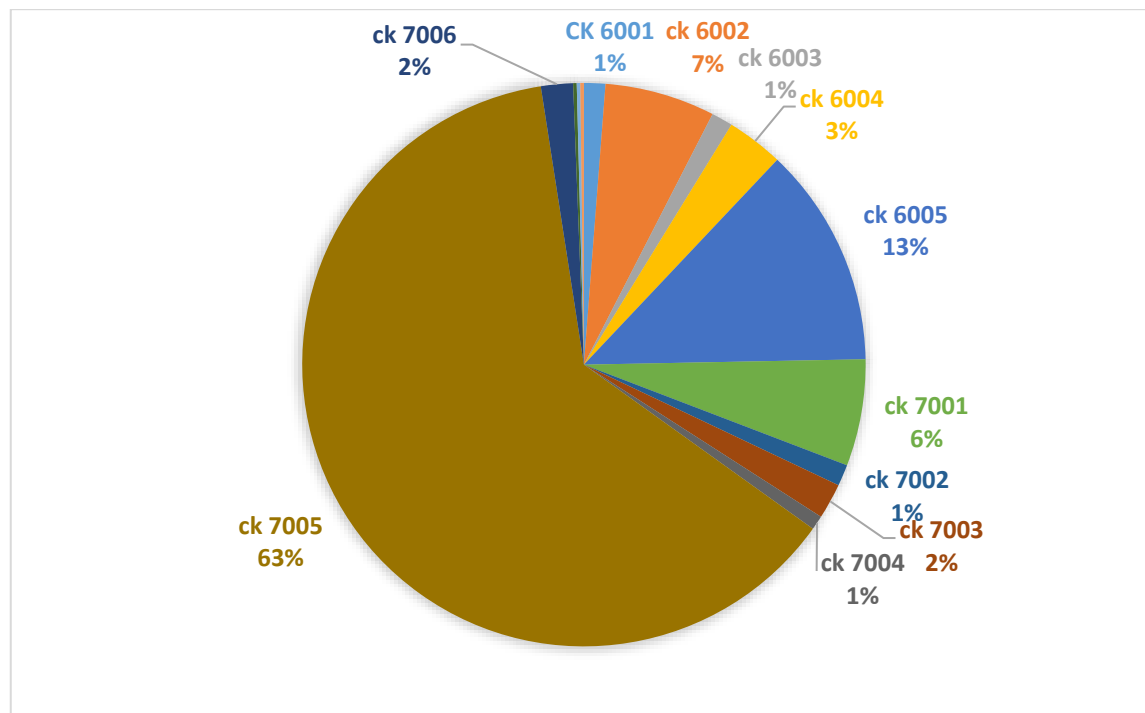
Obr. 33: Tabulka zastoupení výzdoby a glazury na jednotlivých keramických tvarech

TECHNOLOGIE

Při analýze keramického souboru bylo definováno 14 keramických tříd, přičemž ke každé třídě byly zhotoveny výbrusy, které mohly upřesnit makroskopické pozorování (Preusz 2011, 43-44). K původnímu výčtu byla nově přidána keramická třída CK 8002 pro nově objevený zlomek kameniny (obr. 35:1). Další určení vychází výhradně z poměrů pozorovaných na celých (1 ks) a torzálních tvarech nádob (2201 slepených zlomků), čímž bylo eliminováno zkreslení při definování keramických tříd. V souboru redukčně pálené keramiky převažovala tenkostěnná keramika pálená do ocelově šedého odstínu CK 6005 (62 ks, 33 %). Tuto skupinu doplňovaly výrobky mírně hrubšího materiálu, které měly matný modrošedý povrch CK 6001 (6 ks, 1 %). Zastoupena byla také keramika šedočerné až černé barvy CK 6002 (31 ks, 7 %). Mnohdy byly výrobky nedokonale vypáleny a bylo u nich pozorováno červené jádro, tzv. sendvičový efekt CK 6004 (16 ks, 3 %). Z poréznějšího hrubého materiálu byly vyrobeny objemnější nádoby, a to především mísy se třmenovými uchy CK 6003 (6 ks, 1 %). Z tenkostěnné keramiky byly hotoveny výhradně hrnce, poklice a džbán (konvice?).

Oxidačně pálené zboží bylo vyráběno z jemně plavené hlíny a finální výrobky byly výhradně tenkostěnné. Naprosto převažovalo zboží jemnozrné vypalované do okrové barvy CK 7005 (307 ks, 63 %). Tuto skupinu doplňovalo okrově-bílé zboží CK 7001 (30 ks, 6 %). Výrobky pálené do narůžovělých odstínů byly zastoupeny méně často. Vyráběno z něj bylo především stolní nádobí, zejm. mísy s talířovitým podokrajím a talíře CK 7003 a CK 7004 (14 ks, 4 %). Režné výrobky byly vypalovány do červenooranžových odstínů CK 7002 (6 ks, 1 %). Další keramické třídy byly

zastoupeny pouze stopově. Za zmínku stojí třída CK 8001, jež zastupuje fajáns a nově CK 8002, která zastupuje kameninu. Zajímavostí souboru je vzájemný poměr oxidačního a redukčního zboží přibližně 74 : 26 %, kterým se soubor vymyká od poměrů zjištěných na jiných jihočeských lokalitách. Výrazně převažovalo oxidační zboží glazované a režné zboží bylo zastoupeno jen okrajově (obr. 34).

Obr. 34: Procentuální poměr zastoupení majoritních keramických tříd z Českého Krumlova

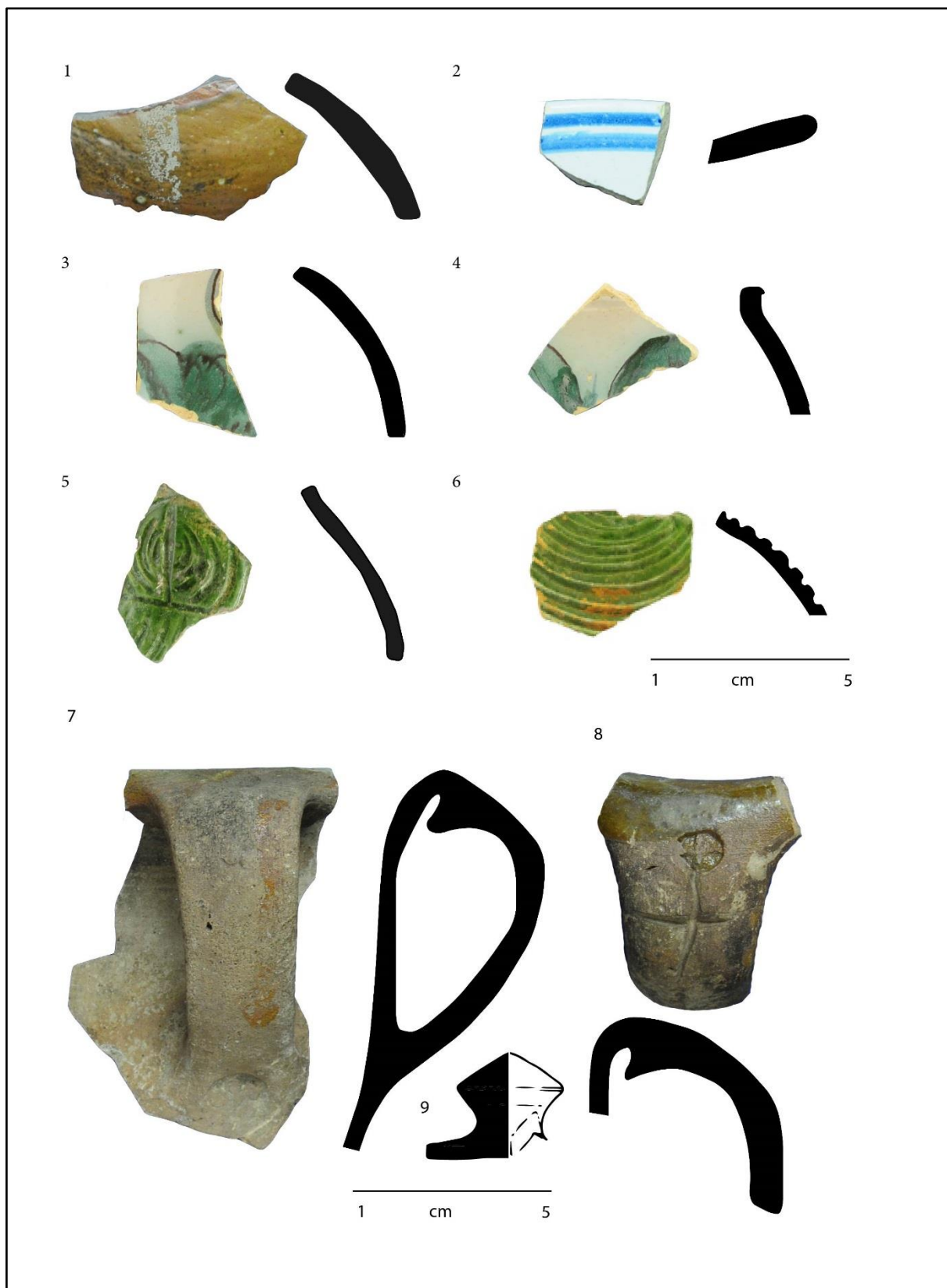
DATAČE, PROVENIENCE SOUBORU A SHRNUÍ

Soubor z Českého Krumlova vykazuje celou řadu specifik, ať už jde o tvarové zastoupení artefaktů, okrajové profilace, výzdobu a technologii, které ho řadí chronologicky k polovině 17. století. Oporou pro tuto dataci je především soubor keramiky z hrnčářské dílny v Eferdingu u Lince v Horních Rakousích z let 1610 až 1650. V něm se nachází celá řada konkrétních totožných prvků, které byly pozorovány v Českém Krumlově. Nelze vyloučit, že část nebo celý soubor byl nakoupen na trhu v Linci.

Nejmarkantnější podobnost vykazují oba soubory ve výzdobných technikách stolního nádobí. Totožné je provedení malovaného zboží, mís s talířovitým podokrajím a talířů. Shoda panuje v barevném provedení, kde převládá tmavě hnědá na límcích a tmavě červená na tělech nádob, vegetabilní motivy v podobě tulipánů a mřížky aj. (Kaltenberger 2009, 472-473, obr. EF-L 205). Totožné jsou dokonce i figurální motivy na českokrumlovském umyvadle a rakouských džbánkách. Další podobnost vykazuje forma prořezání těl ohřívadel (Kaltenberger 2009, 412, tab. 160:EF-L 56). Podobnost byla prokázána i ve formě okrajových profilací soudkovitých hrnců, kde se objevuje shodné okružní shora a zdola promačkávané (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14). Tvarové spektrum českokrumlovského souboru jinak odpovídá souborům, které byly pozorovány v jiných jihočeských a západočeských městech. Mísy se třmenovými uchy mají analogie v Kanovnické čp. 1 v Českých Budějovicích a Bechyni (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 37). Chladicí džbány nejen v Eferdingu (Kaltenberger 2009, 170, EF-L 105, ale i v Táboře (Krajíc 1998, obr. 11) a Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-8:6). Kulovité

hrnce v Plzni (kat. PL 7). Redukční keramika vykazuje podobnost například se souborem v Srlíně (Dohnal – Vařeka 1997, 278-9).

Novým poznatkem výzkumu je úzká podobnost českokrumlovského souboru s odpadem z hrnčířské dílny v Eferdingu. Lze tedy předpokládat buď obchodní vazbu mezi rakouskými producenty a českokrumlovskými spotřebiteli, nebo že výrobky hrnčířských dílen na českokrumlovsku kopírovaly rakouské předlohy. Důležitým poznatkem je i možná datace souboru na základě přímých analogií z Eferdingu před rok 1650. Tuto dataci již dříve naznačovaly nálezy renesančního skla ve vrstě E, odkud pochází keramický soubor (Preusz 2011, 83-84). Nelze tedy vyloučit, že soubor patřil vlašskému zedníkovi Tomáši Deutschovi, který působil ve službách Rožmberk, nebo některému ze sladovníků, kteří vlastnili dům čp. 55 na Latránu mezi lety 1613 až 1633 (Ondřej Mang, Vít Šítal) či dokonce pivovarnické rodině Steinerů, kteří dům vlastnily od roku 1633 do počátku 18. století (Tamtéž, 105-113).

Obr. 35: Výjimečné fragmenty z Českého Krumlova: 1) zlomek kameniny; 2) zlomek okraje majolikového talíře malovaný modrými linkami; 3-4) zlomky těla z malovaného fajánsového džbánu; 5) zlomky nádob (patrně džbánů) zdobených vtláčováním do formy; 6) kolek v podobě pětilisté růže v kroužku; 7) kolek v podobě křížku v kolečku, které je usazeno na rytý kříž; 9) knoflík zeleně polévané poklice

SLAVONICE

Nálezový celek, který byl získán při výzkumu klenebního zásypu, byl nakumulován mezi roky 1546 až 1548. Celkem sem bylo nasypáno 420 zlomků keramiky o váze 10, 337 kg. Z morfologického hlediska jsou zde zastoupeny zlomky hrnců (116 ks, 69%), hrnku (1 ks, 1 %), džbánů (14 ks, 8 %), hlubší misky (3 ks, 2%), pohár (1 ks, 1 %), zásobnice (7 ks, 1 %), trojnožka (7 ks, 4 %), mísa s talířovitým podokrajím (1 ks, 1 %) a poklice (21 ks, 12 %). Převládajícím prvkem v souboru byla kuchyňská keramika 87 %, zbytek tvořila stolní keramika 13 %. Minimální počet hrnců v souboru je stanoven na základě součtu spodních partií a den, což činí 27 ks (okrajů 54 ks). Minimum jiných tvarů bylo specifikováno i na základě studia počtu okrajových profilací a funkčních doplňků. Mísa s talířovitými podokrajím 1 ks, hrnek 1 ks, misky 3 ks, hrnec možná smetaník 1 ks, trojnožky 4 ks, pohár 1 ks, zásobnice 2 ks, poklic 14 ks a džbány 13 ks. Zastoupení kuchyňské a stolní keramiky v souboru bylo ca 3:1 (obr. 36).

tvary	hrnec	džbán	mísa	mísa s t.	hrnek	smetaník	trojnožka	pohár	poklice	zásobnice
min. počet nádob	27	13	3	1	1	1	4	1	14	2
procent	40 %	19 %	3 %	2 %	2 %	2 %	6 %	1 %	21 %	2 %
Kuchyňská/stolní	ca 3 : 1									

Obr. 36: Procentuální zastoupení tvarů v souboru s uvedením poměru kuchyňské a stolní keramiky

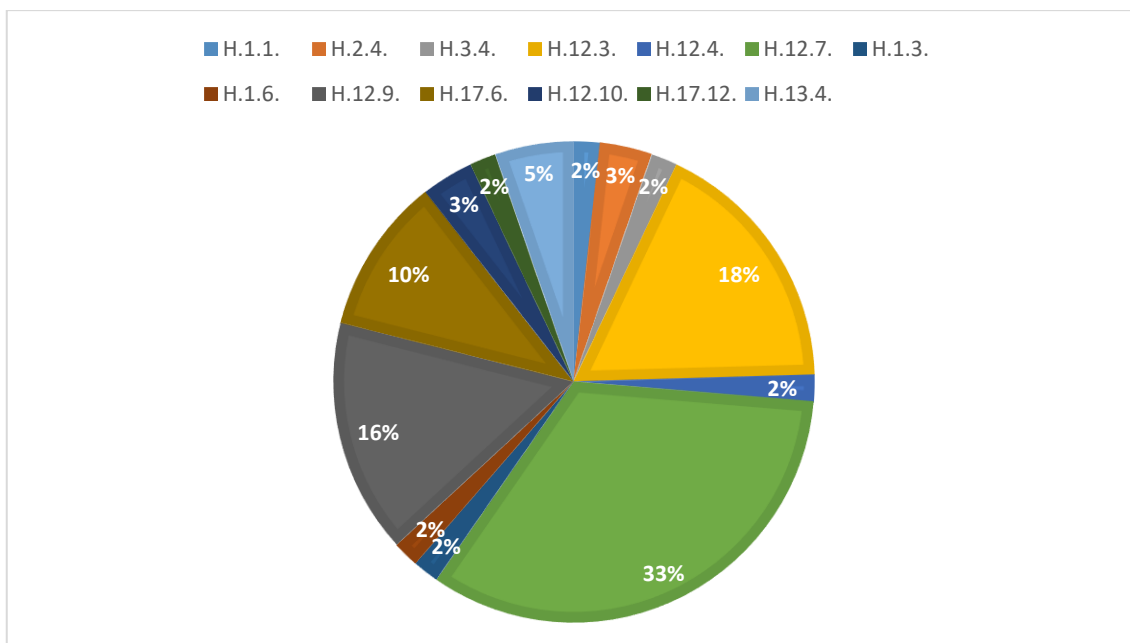
Z morfologického hlediska byly v redukčním prostředí vyrobeny hrnce, džbány, zásobnice, mísy, poklice a poháry. U hrnců se objevoval zejména vejčitý tvar těla (obr. 39:2, 4, 5). Pro tyto hrnce bylo charakteristické zdobení rádýlkem na podhrdlí (obr. 39:5) či rádýlková výzdoba na horní ploše těla (obr. 39:2), což tento výrobek řadí mezi středověkou keramiku. Vedle toho se objevuje v redukční keramice soudkovitý hrnec (obr. 39:1) a hrnec masivní (obr. 39:3). Dále se zde objevují džbány se široce rozevřeným hrdlem. V tomto případě se objevuje na hrdle výzdoba rádýlkem (obr. 39:6) nebo rytá výzdoba (obr. 39:7). Z mis se v souboru dochovaly tři okraje. V souboru se tedy nacházela nejspíš jedna hluboká mísa s okrajem M.7.1. Dvě menší misky. Jedna z nich je rekonstruovatelná v celém tvaru. Měla vodorovně vyložený okraj a seříznutý (M.8.5.). Horní ploška okraje byla dekorována rytou kružnicí (obr. 39:8). Hojně rozšířeným tvarem byly zvonovité poklice, jejichž lom žebra byl ve spodní třetině výšky nádoby (obr. 39:9). V redukčním prostředí byly nakonec zhotoveny také zásobnice, z nichž se dochovaly dovnitř zatažené okraje. První ze zásobnic byla dekorována na horní ploše okraje Z.16.1. mírným prožlabením. U druhé zásobnice s okrajem Z.17.1. se dekor v podobě žlábků nacházel pod hranou mezi okrajem a tělem nádoby (obr. 39:11). V souboru je doložena také přítomnost poháru, jenž měl u dna zúžené tělo a směrem vzhůru se rozšiřoval (obr. 39:10). Tento fragment dna nebyl zdoben. Morfologicky odpovídá nálezům z Tábora (Krajíc 1998, 179, obr. 24).

V oxidačně páleném zboží byly tvarově zastoupeny jednouché hrnce, u nichž patrně převažoval soudkovitý tvar těla. Jejich okraj byl šikmo vně vyhnutý a prostý (obr. 39:12), nebo formovaný do okruží (obr. 39:13). Ve výzdobě se objevovaly dvě vodorovné linky na podhrdlí (obr. 39:12) či více rytých linek nad největší výdutí nádoby

(obr. 39:15). Tvarově zde byla zastoupena i velká mísa s talířovitým podokrajím o průměru kolem 32 cm (MT.3.1.). Ta byla uvnitř glazována hráškově zelenou polevou, do níž byly vpíjeny tmavě zelené skvrny (obr. 39:20). Dalším reprezentativním tvarem byl nízký jednouchý hrnek o výšce 5,8 cm s charakteristickým hrobcovitým tvarem. Ten byl opatřen jemně ovaleným okrajem, k němuž bylo připevněno páskové ouško, které bylo u spodního kořene přitlačeno důlkem k tělu nádoby. Zároveň byl vnitřní i vnější povrch glazován olivově zelenou polevou (obr. 39:17). Nejreprezentativnějším kusem byl jistě malovaný džbán, z něhož se dochoval pouze fragment mírně se nálevkovitě rozšiřujícího hrdla. Ten byl malován bílou hlinkou v kontrastním hnědém pozadí a po výpalu šlo o kombinaci žluté a tmavě hnědé barvy (obr. 39:16). Dalším nálezem byl drobný džbán, z něhož se dochovalo pouze tělo. Tato nádobka byla vypálená oxidačně do oranžového odstínu promíseného s drobnými zrníčky slídy, uvnitř byla glazována hnědě a poleva mírně přetekla i na vnější povrch (obr. 39:18).

OKRAJE

U hrnců převažovaly okraje přehnuté H.12.7. (19 ks, 33 %), vně vyhnuté hraněné a zesponu podžlabené H.12.9. (9 ks, 16 %). Dál se objevuje okružní H.17.6. (6 ks, 13 %). Obkružuje se ovalený okraj H.12.3. (10 ks, 18 %). Třemi fragmenty jsou zastoupeny okraje vodorovně vyložené, u nichž byla patrná vnitřní hrana H.13.4. (3 ks, 5 %). Ty jsou typické pro soubory z 1. poloviny 16. století v jižních Čechách (Krajíc 1998, obr. 31, H 23586). Dvěma kusy jsou zastoupeny okraje vně vyhnuté, seříznuté H.2.4. (2 ks, 5 %) a okraje přehnuté promačkávané z boku H.12.10. (2 ks, 4 %). Zajímavým zjištěním je přítomnost okraje formovaného do okružní, které je promačkáváno shora a zdola H.17.12. (1 ks, 2 %). Tento okraj je charakteristický pro zboží 2. poloviny 16. století v Horních Rakousích (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14) a byl identifikován v souboru z Českého Krumlova (kat. CK 27). Další okraje hrnců byly zastoupeny v jednotlivostech (obr. 37). U džbánů převažovaly složitě profilované okraje a často formované do podoby okružní, které byly nahoře výrazně zaoblené D.2.2. (5 ks, 38 %). Chronologicky je lze řadit spíše ke středověké výrobní tradici. Rozšířená jsou vysoká okružní D.2.1. (3 ks, 23 %) a objevují se i mírně vně vyhnuté nebo vzhůru tažené okraje, které jsou nahoře zabolené D.5.1. (3 ks, 23 %). Tyto okraje jsou typické pro tenkostěnné džbány, které byly opatřeny mírně nálevkovitě se rozšiřujícím hrdlem či hrdlem válcovitým. Lze je charakterizovat jako doklad raně novověké výrobní tradice. Další okraje byly zastoupeny v jednotlivostech. Nízké okružní s lištou D.1.2. je typické pro džbány např. z Horažďovic z přelomu 15. a 16. století (Tetour 2002, obr. 6:3). Mísy měly okraje kyjovitě zesílené 7.1.1. či vodorovně vyložené a seříznuté M.10.3. Doložen je i vodorovně vyložený a mírně přehnutý M.6.4. Okraje jsou typické pro hlubší mísy z 15. a počátku 16. století. U trojnožek se objevuje okružní PA.5.1., střešovitá profilace PA.3.1. i okraj mírně šikmo vně vyhnutý a prostý PA.1.1. Chronologicky citlivější může být použití okružní, jež se před polovinou 16. století objevuje zejména ve tvorbě hrnců. Okraje poklic jsou převážně zesílené a mírně rozšířené PO.2.4. U menších poklic jednoduché a prosté PO.1.1. Objevuje se i typ zdobený plastickou lištou s promačkáváním PO.4.2.

Obr. 37: Procentuální vyjádření zastoupení okrajových profilací u hrnců

VÝZDOBA

Využití rádíčka se omezovalo výhradně na redukčně pálené hrnce a džbány. Nejvyužívanějším dekorem bylo vodorovné rýhování, nejčastěji jednou či více rýhami. Tento typ výzdoby se uplatnil u hrnců, džbánů, mis, a to jak redukčně, tak oxidačně pálených. Zajímavostí jsou také plastické lišty, které byly promačkávány v pravidelných rozestupech. Ty byly pozorovány jednak u džbánu (D.2.3., obr. 6), pak také na zvonovité poklici (Po.4.2.). Mezi výzdobné varianty lze řadit také mačkání okrajů, a to u redukčního hrnce v podobě mačkání přehnutého okraje k tělu (H.12.10.). V případě oxidačně páleného hrnce bylo okruží shora a zdola (H.17.12.). Pestrobarevné malování bylo využito ve výzdobě hrdla a okraje džbánu, přičemž šlo o malbu bílou hlinkou (po výpalu žlutá) na kontrastní tmavě hnědé pozadí. Vzhledem ke stáří zásypu, lze toto pestrobarevné malování považovat (prozatím) za jedno z nejstarších dobře datovaných v jižních Čechách (obr. 39:16). Zajímavostí je použití glazur, neboť v souboru výrazně převládají žluté a hnědé glazury pozorované na hrncích. Zelené glazury jsou použity zejména u stolního nádobí v podobě hrnečku a mísy s talířovitým podokrajím, trojnožek a pouze ojedinele u hrnce (obr. 38).

Typy výzdoby	hrnec	džbán	misa	misa s t.	hrnek	smetaník	trojnožka	pohár	poklice	zásobnice
rytá	ano	ano	ano	-	-	-	-	-	-	ano
rádíčko	ano	ano	-	-	-	-	-	-	-	-
pestrobarevné	-	ano	-	-	-	-	-	-	-	-
vpíjení	-	-	-	ano	-	-	-	-	-	-
promačkání	ano	ano	-	-	-	-	-	-	ano	-
Glazování										
glazování	ano	ano	-	ano	ano	-	ano	-	-	-
oboustranné	-	ano	-	-	ano	-	-	-	-	-

Obr. 38: Tabulka zastoupení výzdoby a glazury na jednotlivých keramických tvarech

TECHNOLOGIE

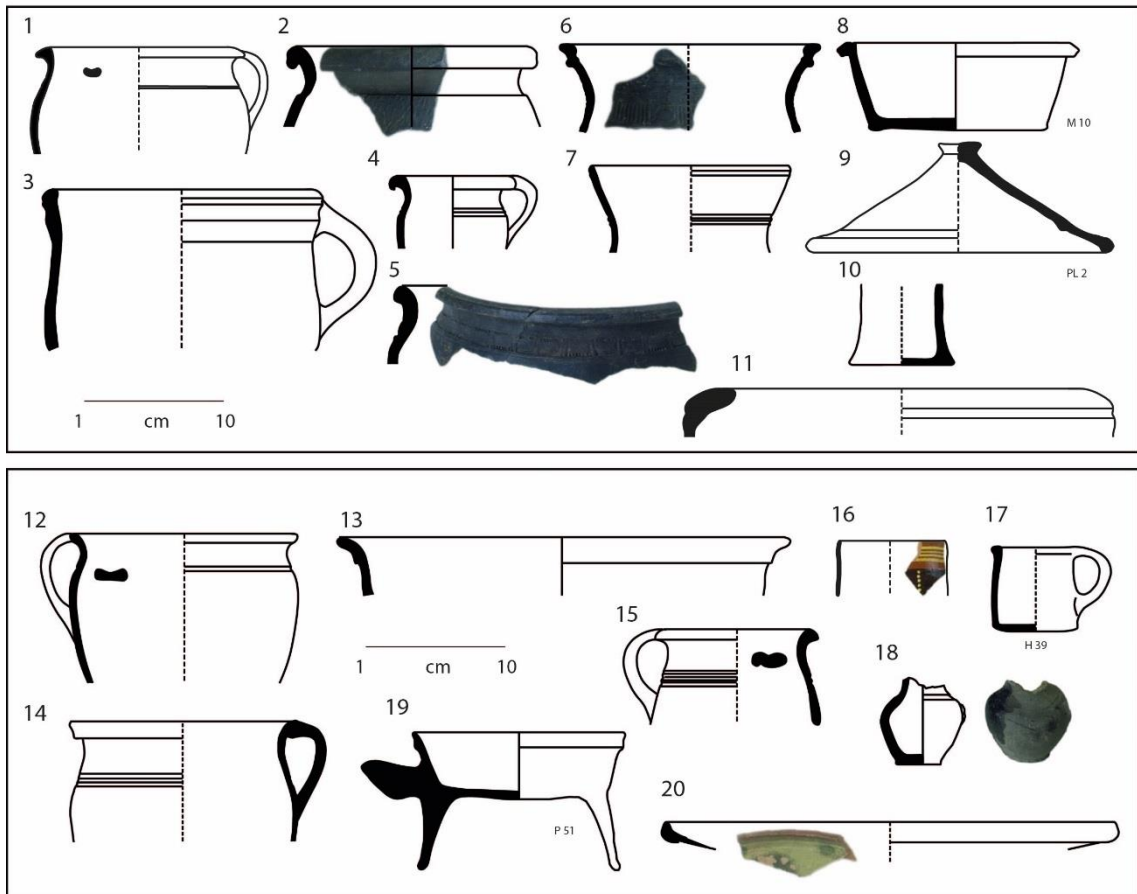
Pro vyhodnocení technologického vývoje v souboru ze Slavonic byl zvolen systém keramických tříd, který pro novověkou keramiku zhotovily L. Čapek a M. Preusz při výzkumu českobudějovické radnice (Čapek – Militký a kol. 2017, 503-510, příloha č. 5). Odlišností jsou však počáteční písmena SL (Slavonice). Převážnou část souboru tvořila středozrná tvrdě vypálená redukční keramika s vnějším tmavošedým povrchem SL 4006 (37 %), tu doplňovala tenkostěnná redukční keramika pálená do modrošedých odstínů SL 4005 (34 %). V oxidačním zboží převažovala okrová keramika zastoupená dvěma keramickými třídami SL 5003 a SL 5004, které byly glazovány zpravidla žlutě a zeleně (17 %). Méně pak byla zastoupena keramika SL 5001, jež byla pálena do oranžových odstínů (4 %). U redukčního i oxidačního zboží byly pozorovány modelační rýhy a stopy odřezávání strunou. Dohromady pak poměr redukční k oxidační keramice činil 79 % : 21 %.

ANALOGIE, PROVENIENCE A SHRUTÍ

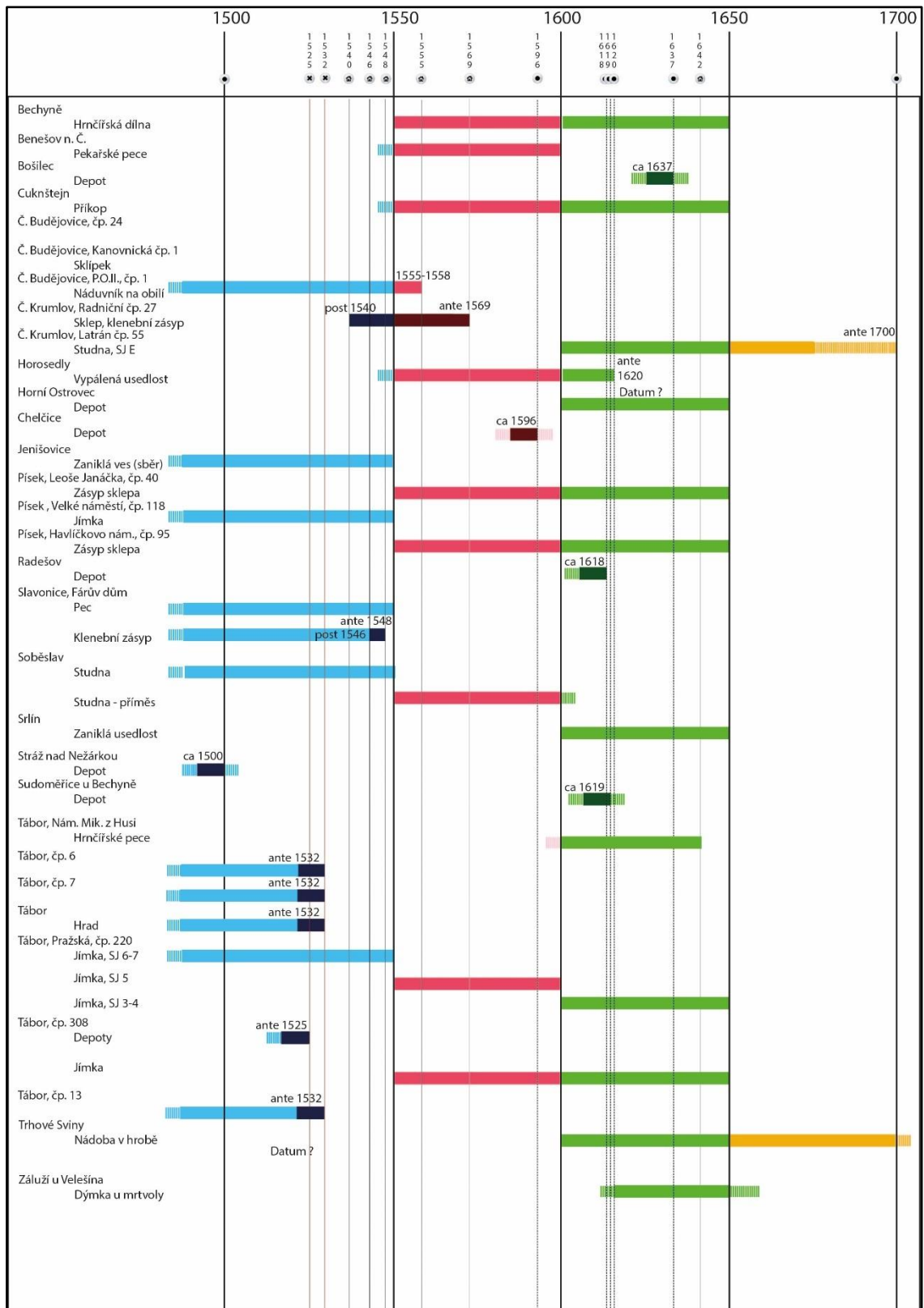
V souboru převažuje redukčně pálené zboží nad oxidačním. Z tvarového hlediska jsou v redukčním zboží zastoupeny hrnce, mísy, džbány, poháry, zásobnice a poklice. V oxidačním hrnce, džbány, mísa s talířovitým podokrajím, hrneček, miniaturní džbáněk a trojnožky. Tvar hrnců má zpravidla výraznější vejčitou profilaci. Objevují se však také soudkovité tvary. Okraje hrnců jsou prosté, přehnuté, či formované do podoby okružích. Objevuje se promačkávání z boku. Typickým doplňkem je rádélková výzdoba. Mezi chronologicky nejstarší nálezy lze řadit fragmenty zásobnic, které byly používány od 14. století až do počátku 16. století (Krajíc 1998, 178, obr. 32). Všeobecně platí velká podobnost slavonické redukční keramiky s nálezy z vrstvy č. 6-7 v domě čp. 220 v Táboře. Tuto podobnost lze shledat například v prezenci redukčně pálených misek s vodorovně vyloženým až přehnutým okrajem o průměru okraje ca 16 cm (Krajíc 1998, obr. 28). I poháry jsou řazeny ke středověké výrobní tradici, přičemž se jejich tvar na přelomu 15. a 16. století vyznačoval zúženou spodní částí, která se směrem vzhůru rozšiřovala (Krajíc 1998, 179, obr. 24). Chronologickou diferencí od souboru z vrstvy č. 6-7 v tábořském čp. 220 naznačují nálezy oxidačně páleného zboží. U hrnců se začíná ve větší míře prosazovat soudkovitý tvar. U trojnožky dochází k protáhnutí těla protažení nožiček (Pajer 1983, 32). Chronologicky citlivým ukazatelem je nález mísy s talířovitým podokrajím (obr. 39:20). Tento tvar je ve Strážnici doložen již od konce první třetiny 16. století (Pajer 1983, 32), ne jinak tomu je v Českých Budějovicích (kat. CB 6; Čapek – Preusz 2017a, 169, obr. 59). Zajímavostí je také nález hrnku hrobcovitěho tvaru (obr. 17), který byl glazován oboustranně. Šlo tak o nádobku určenou k individuálnímu stravování, která má tvarovou analogii mezi malými hrnci v Plzni (kat. PL 38). Dále byla objevena spodní část drobného džbánku (obr. 39:18), ten má analogie v Praze v 1. polovině 15. století (Cymbalak – Matějková 2012, 51, obr. 9). Zajímavostí je nález fragmentu válcového hrdla džbánů, který byl zdoben malováním. Tento typ zboží je v širším stredo-evropském prostoru doložen již v první polovině 16. století (Stephan 2008, 29, obr. 34). Malování v Čechách je dosud doloženo před polovinou 16. století z Prahy (Žegklitz 2015, 122, obr. 23).

Soubor vyzvednutý z klenebního zásypu ve Slavonicích obsahoval keramiky starší středověké výrobní tradice i zboží zcela moderní pro 1. polovinu 16. století. Datace uložení souboru v letech 1546 až 1548 ukazuje, že před polovinou 16. století byly ve Slavonicích užívány některé zcela nové tvary raně novověkého zboží, zejm. mísy

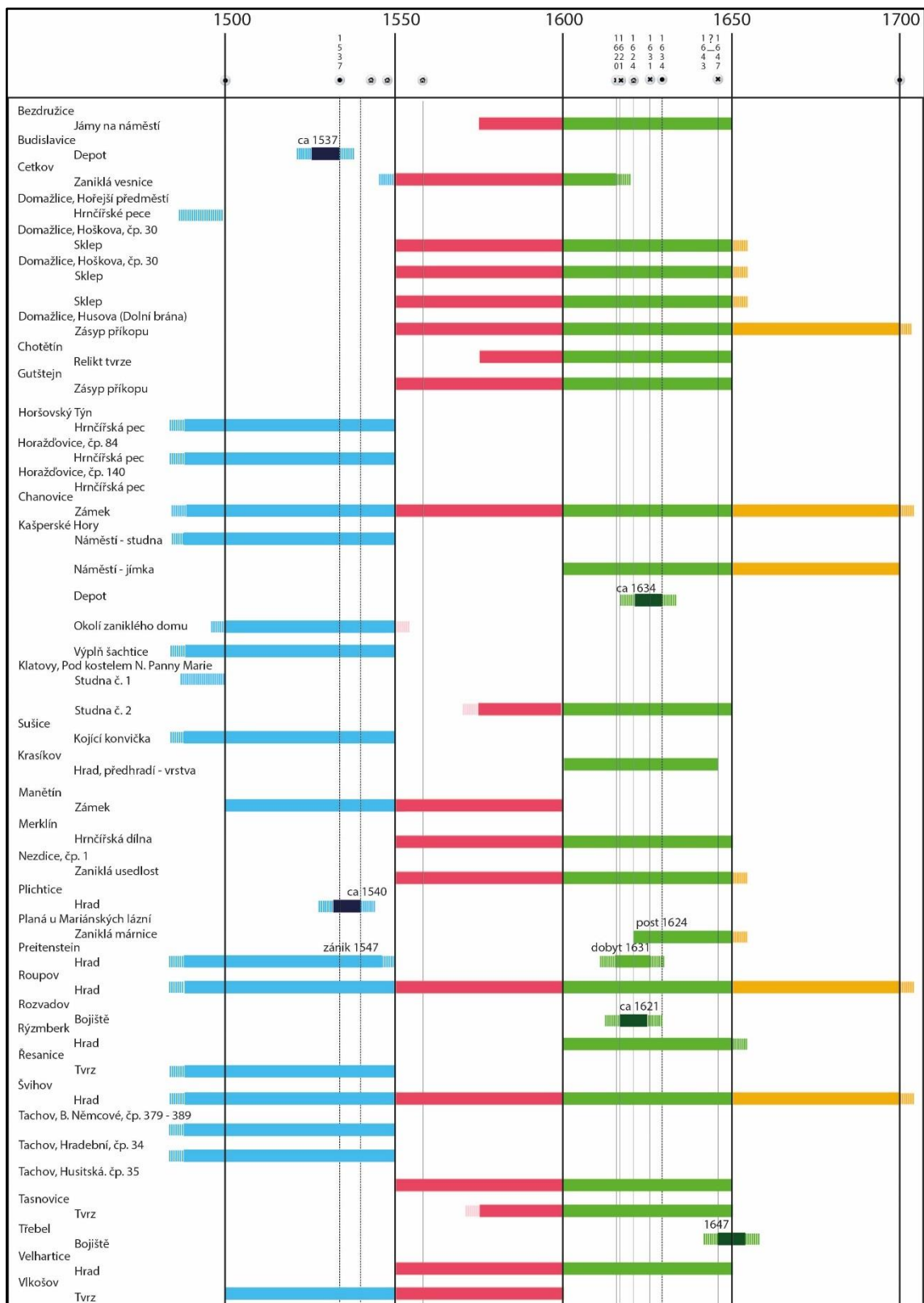
s talířovitým podokrajím, hrnky a jako spotřební zboží, které se po rozbití vyhazovalo do odpadu a pestrobarevně malované džbány. Promíchání středověkého a raně novověkého zboží mimoto značí, že do výplně klenebního zásypu byly nasypány artefakty získané mimo dům. Nelze tak sice keramický soubor ztotožnit s výbavou konkrétní slavonické domácnosti. Přesto je soubor klíčový pro poznání pronikání renesančního zboží nejen do Slavonic, ale celých jižních Čech, a to před polovinou 16. století.

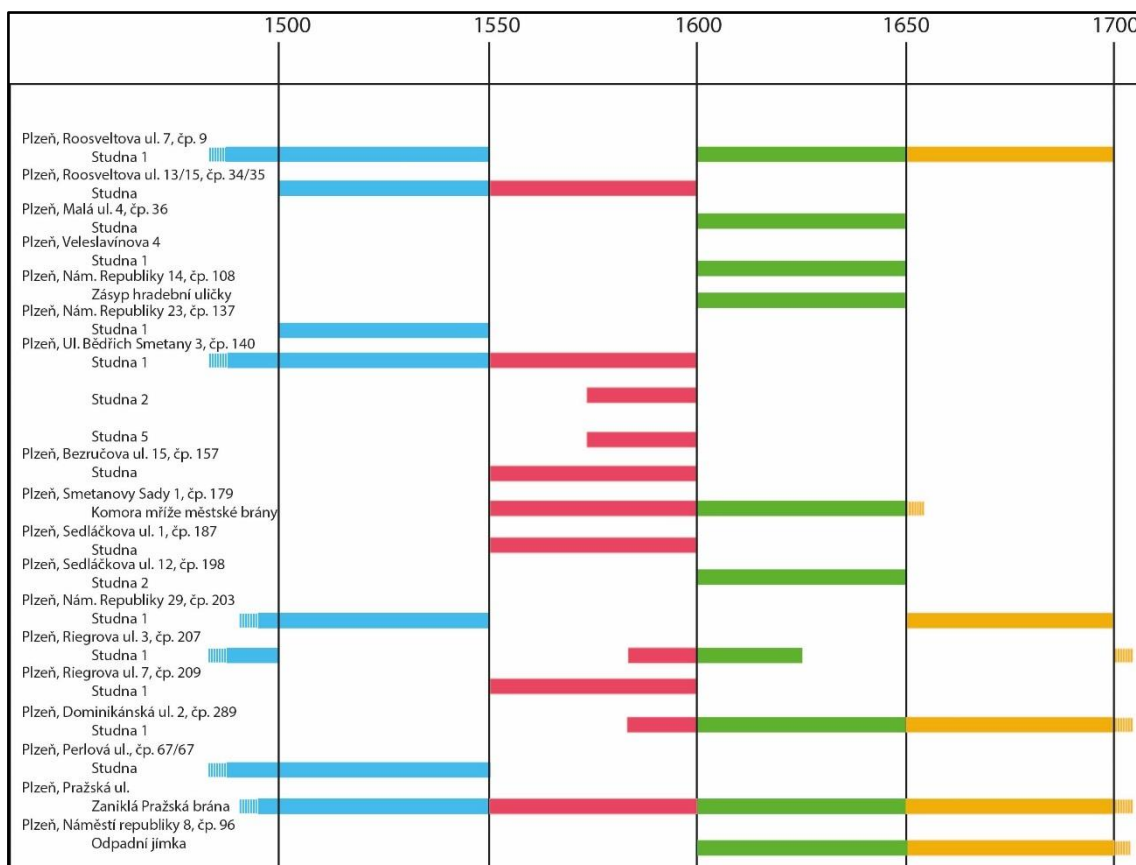
Obr. 39: Výběr keramických nálezů a fragmentů ze Slavonic

Obr. 40: Datování keramických souborů z jižních Čech rozděleno na poloviny století: modrá – 1. polovina 16. století; červená – 2. polovina 16. století; zelená – 1. polovina 17. století; žlutá – 2. polovina 17. století. Tečkované svíslé čáry ukazují známá chronologická data.

Obr. 41: Datování keramických souborů ze západních Čech rozděleno na poloviny století: modrá – 1. polovina 16. století; červená – 2. polovina 16. století; zelená – 1. polovina 17. století; žlutá – 2. polovina 17. století. Tečkované svislé čáry ukazují známá chronologická data.

Obr. 42: Datování keramických souborů ze západních Čech rozděleno na poloviny století: modrá – 1. polovina 16. století; červená – 2. polovina 16. století; zelená – 1. polovina 17. století; žlutá – 2. polovina 17. století. Tečkované svislé čáry ukazují známá chronologická data.

CHRONOLOGIE RANĚ NOVOVĚKÉ KERAMIKY

Keramické nálezy jsou archeologickým pramenem, jenž je zdrojem různých informací. Technologická vyspělost vypovídá o vývojových a prostorových konsekvencích. Keramika může být vodítkem k hledání etnicity výrobce. Lze zkoumat také způsob distribuce a její dosah atd. Žádná z těchto vlastností však nemůže být studována bez ukotvení v čase. Výzkum raně novověké keramiky se dlouhodobě ubírá chronologicko-typologickým směrem, který však naráží na tři problémové okruhy: 1) terminologie časových intervalů; 2) výběr spolehlivých datovacích kritérií; 3) ukotvení relativní chronologie v absolutním čase.

Terminologie časových intervalů je vymezena následovně. Na hierarchické stupnici je nejvyšším termínem doba, resp. epocha (raný novověk mezi léty 1500 až 1650), středním období, resp. fáze, nejmenším horizont (např. zánikový horizont).

Oporou datovacích kritérií je pozorování citlivých změn, které se vyskytují mezi tvary nádob, tvary okrajů, ve výzdobě a technologii. Dosud bylo k datování nejvíce využíváno okrajových profilací. Za důležitý byl považován zejména výskyt okraje mis s talířovitým podokrajím (MT.3.1.). Z hlediska výzdoby byla snaha opřít datování o výskyt malovaného zboží, např. o berounské zboží (Hr.5.2.). Z hlediska technologie například o fajánse (Hr.8.1.) Z naznačeného vyplývá, že raně novověké soubory mohou obsahovat celou řadu prvků, které umožňují stanovit „jemnější“ chronologii. Při výběru datovacích kritérií je třeba dbát na vyzdvižení podstatného a potlačení podružného. Koncept disertační práce, proto směřuje

od počátku k definování kontinuity a diskontinuity, kterou způsobil nástup nových prvků, jevů v morfologii tvarů, okrajů, výzdobě, technologii. Nutným předpokladem je existence kvalitně vertikálně stratifikovaných souborů. Relativní chronologie se pak opírá o „keramicko-chronologický diagram“ dle pravidel Harrisova diagramu. Ty lze pak korelovat s daty z absolutně datovaných souborů.

Relativní chronologii raně novověkých keramických souborů lze opřít o tři typy absolutních dat. První vychází z přímého „spojení“ keramického artefaktu s inskripcí či značkou. Příkladem spojení artefaktu a inskripce je například malované vročení na novokřtěneckých výrobcích (Pajer 2001, 153-164). Oporou mohou být také značky výrobců, které se vyskytují u fajánsí (Pajer 2001, obr. 94). V 17. století lze již přidat také marky na keramických dýmkách (Binford 1961, 66-67).

Druhou skupinu tvoří absolutní data, která vyplývají z jiných typů archeologických pramenů, které jsou součástí zkoumaných superpozic. Mezi archeologické zdroje přímých dat patří mince (numismatika), dřevěné konstrukce (dendrochronologie), kamenné konstrukce s vročením (stavebně historický průzkum).

Třetím zdrojem jsou prameny písemné, které jsou využívány nejrůznějším způsobem (Schreg 2007, 9-20). Například ke **klasifikaci**. Příkladem je konkretizace archeologické hrnčiny, resp. „zboží“. Například berounské zboží vyráběné od 2. poloviny 16. století přibližně do roku 1639 (Žegklitz 2015, 120). Využívána je **korelace** (založená na analogiích) archeologicky studovaných procesů a prostorových struktur s událostmi, které vyplývají z písemných pramenů. Například nález požárové vrstvy v prostoru usedlosti na Cetkově patrně souvisí s válečným tažením v letech 1619 až 1620 (Veselá 2006, 67-68). Hojně využívána je **identifikace**, jejímž cílem je konkretizace jmen objektů, budov či lidí. Výsledkem může být například konkretizace názvů producentů (např. hrnčíř Jelínek v Táboře; Krajíc 2007b, 155, obr. 4) a spotřebitelů keramických artefaktů (např. nález prubířské pícky v domě přepalovače stříbra Sebalda Matighofera; Erneé 2001, 27-42), nebo názvů městských domů, z nichž byly keramické artefakty získány apod.

Datování raně novověkých souborů z jižních a západních Čech je opřeno o nálezy depotů mincí v keramických nádobách (např. 1500 Stráž nad Nežárkou; 1540 Plichtice; 1634 Kašperské Hory; 1637 Bošilec aj.) a o nálezy mincí ve vrstvách (např. nález mince z roku 1700 ve vrstvě D datuje soubor z vrstvy E v Českém Krumlově „ante quem“). Ze studovaného vzorku souborů nebyl ani jeden datován dendrochronologicky (pokud je mi známo, byl odebrán dřevěný trám k dataci např. v hrnčířské dílně v Bechyni). Využito je i vročení na stavebních prvcích (ve Slavonicích byly klenební zásypy datovány vročeními 1546 a 1548 na sloupech v přízemí a v patře; v Benešově nad Černou byla renesanční přestavba domu datována 1579, což vedlo k zániku původních objektů apod.). Písemné prameny poskytují poměrně klíčové informace. Korelace je využita například k datování keramických nálezů z polních opevnění na bojištích u Rozvadova (Matoušek 2011, 3-13) a Třebele (Matoušek 2006, 9-22), kde se dle historických zpráv odehrály bitvy v letech 1621 a 1647. Podobně se podařilo například přisoudit požárovou vrstvu v Táboře k roku 1532 (např. Krajíc 2006b, 247-258).

Identifikace vedla poměrně často k pravděpodobnému či konkrétnímu určení producentů a uživatelů produktů. V Českém Krumlově byl učiněn vzhled do keramické výbavy přepalovače stříbra Sebalda Matighofera (1540-1569; Erneé 2001, 27-42). V Plzni zlatníka Václava Šolce (post 1610; Frýda 2007, 36) a lékaře Martina Leybringera (1643-1696; Dudková – Orna 2009, 501-508; Frýda 2007, 37). V Táboře pasíře Prokopa (před požárem v roce 1532; Krajíc 1998), rychtáře Mikuláše Vlaského „ze Sionu“ (rychtářem 1511-1525; Krajíc – Chvojka 2007, 13), písaře Václava Churáňka (1586 – ca 1627; Krajíc – Chvojka 2007, 27). Byla prozkoumána hrnčířská dílna hrnčíře Jelínka a jeho syna Jiříka v Táboře, kteří vlastnili dům čp. 54 na Náměstí

Husi do roku 1550, kdy jej prodali. Následně zde fungovaly hrnčířské pece patrně až do výstavby kláštera v letech 1642-1646; Krajíc 2007b, 155, obr. 4).

Díky písemným pramenům se podařilo datovat přestavbu městských domů v renesanční radnici v Českých Budějovicích v letech 1555 až 1558 (Čapek – Militký a kol. 2017, 7-24). Zničení městských domů v Klatovech před výstavou jezuitského kostela v roce 1656 (Vondráčková 1996, 134-159) atd.

Zvolené datační opory posloužily nejprve k sestavení modelů zvláště pro jižní Čechy (obr. 40), západní Čechy (obr. 41) a Plzeň (obr. 42). Epocha raného novověku byla rozdělena na půlstoletí, neboť datace souborů je zpravidla vztahována k těmto fázím. Graficky bylo vyjádřeno chronologické vymezení souborů z jednotlivých lokalit. Modře byla znázorněna keramika z 1. poloviny 16. století, červeně keramika z 2. poloviny 16. století, zeleně keramika z 1. poloviny 17. století, žlutě keramika z 2. poloviny 17. století. Svislé puntikované čáry znázornily konkrétní data, jež vyplývají z jiných typů pramenů.

Tento model ukázal potenciál souborů. Raně novověké soubory z jižních Čech vykazují téměř shodné početní zastoupení souborů a nálezů datovaných do 1. poloviny 16. století (celkem 13, 36%), 2. poloviny 16. století (celkem 11, 31%) a 1. poloviny 17. století (celkem 12, 33%). K tomu přináší 6 depotů v keramických nádobách (jako jeden depot je počítán nález dvou džbánů v Tábořském čp. 308), z nichž většina byla ukryta buď v 1. polovině 16. století, nebo v 1. polovině 17. století.

V západních Čechách je stav souborů nevyvážený, přičemž je méně souborů ze sklonku 15. a 1. poloviny 16. století (celkem 15, 26%), v následující polovině století jich pozvolna přibývá (celkem 19, 33 %) a vzrůst vrcholí v 1. polovině 17. století (celkem 23, 41 %).

V kontextu západních Čech je specifickým zdrojem raně novověké keramiky Plzeň, která je archeology dlouhodobě zkoumána. Zde je situace opět mírně odlišná od předešlých vyhodnocení. Opět se jako nejhudší na soubory jeví 1. polovina 16. století (celkem 7, 25 %), za to 2. polovina 16. století vykazuje nejvyšší počet (celkem 11, 39 %), podobně je tomu však i v následujícím půlstoletí (celkem 10, 36 %).

Tento vývojový model byl podroben konfrontaci s daty, které vyplývají z rešerše odborné literatury a vlastních analýz. Sestaveny byly dvě přehledové tabulky. Každá tabulka obsahuje název lokality, číslo lokality v katalogu. Následuje chronologické ukotvení. Nejprve je uveden nejspodnější pravděpodobná časová hranice, jak může být soubor starý. Následuje chronologická konkretizace dolní časové hranice. Poté následuje horní časová hranice. Pak následuje nejpozdější chronologická pravděpodobná časová hranice souboru. Data, která jsou absolutní, jsou zvýrazněna tučně a políčka obarvena červenou. Pro zvýraznění jednotlivých období byla využita opět barevná kombinace modré, červené a zelené.

V první tabulce byly uvedeny jednotlivé druhy nádob a formou teček byla znázorněna jejich prevalence či absence v souborech. Výsledkem porovnání skladby keramických souborů je sledování kontinuity a diskontinuity v čase (obr. 43). Ukázalo se, že hlavní přechodná období v zastoupení druhů nádobí, jsou přibližně roky 1530 až 1540 a 1570 až 1580. Bylo možné rozdělit epochu na 3. vývojové fáze, a to 1. třetinu 16. století, 2. třetinu 16. století, 3. třetinu 16. společně s 1. polovinou 17. století.

Kontinuální vývoj od středověku do novověku vykazují hrnce, cedníky, děrované poklice, poklice, hluboké mísy, hluboké mísy se dvěma uchy, džbány, patrně také tvary ze skupiny technické keramiky, jako kahany, tyglíky, přesleny, tkalcovská závaží, hrnčířské čepele.

V 1. třetině 16. století se naopak vytrácí z původního sortimentu zásobnice (Tábor, Slavonice, Soběslav), poháry (Tábor, Slavonice aj.), lucerny (Tábor), kojící konvičky (Budislavice, Sušice, Kašperské Hory). Naopak se nově objevují mísy s talířovitým podokrajím, resp. polévačnice (České Budějovice, Slavonice), pekáče (České Budějovice), oboustranně

glazované hrnky (Slavonice). Do tohoto období z technické keramiky patří také přenosná pícka (Český Krumlov). Otázkou zůstává, zda se v tomto období objevují také smetaníky, neboť jeden z keramických fragmentů ze Slavonic vykazuje značnou podobnost s novověkými smetaníky (Slavonice). Prezence mís s talířovitým podokrajím a hrnků v jihočeských souborech potvrzuje, že již před rokem 1550 došlo k prosazení nádob, které souvisely s individualizací stolování, jež bylo příznačné pro renesanční životní styl.

V druhé polovině 16. století a na počátku 17. století se tvarový sortiment patrně dále rozšiřoval. Zaznamenány jsou děrované syrnice (Plzeň), zásobní tvary jako spízní hrnce a očetnice (Chotětín, Merklín), mísy se třmenovými uchy (Český Krumlov, Plzeň aj.), mělké mísy s jedním uchem (Cetkov, Klatovy aj.), bábovečnice (Tasnovice), zátky (Tábor), chladicí džbánky (Český Krumlov, Chanovice), holby (Tasnovice), prořezávané mísy, resp. ohřívadla (Český Krumlov), talíře (Cetkov, Merklín, Plzeň aj.) stojanové svícny (Merklín), lékárenské dózičky (Cetkov, Plzeň), lékárenské lahvičky (Plzeň), zvonky (Domažlice, Merklín), dýmky (Domažlice, Záluží u Velešína, Třebel), kuličky (Cetkov, Horosedly, Chanovice, Tasnovice, Švihov aj.), miniaturní nádoby (Český Krumlov, Klatovy aj.), keramické plastiky (Český Krumlov, Roupov), umyvadla (Český Krumlov), alembiky (Písek), květináče (Domažlice). Z naznačeného přehledu lze blíže datovat dýmky, které se objevily pouze v souborech datovaných po roce 1600, spíše však až do 2. třetiny 17. století. V 3. třetině 16 a 1. polovině 17. století se podařilo prokázat prezenci tvarů, které dosud archeologie či etnografie považovala za výrobky z 2. poloviny 17. či 18. století. Zejména jde o děrované syrnice doložené v Plzni (Štajnochr 2006, 999-1001, obr. 64), spízní hrnce či očetnice v Chotětíně (Štajnochr 2007, 739), mělké mísy s uchem na Cetkově, v Klatovech aj. (Blažková 2013, 209, tab. 5:8).

V druhé tabulce byly uvedeny jednotlivé typy výzdoby a formou teček byla znázorněna jejich prezence či absence v souborech. Výsledkem porovnání zastoupení druhů výzdoby v keramických souborech je sledování kontinuity a diskontinuity v čase (obr. 44). Ukázalo se, že hlavní přechodná období v zastoupení druhů výzdoby korelují s předchozím grafem. Opět jsou rozděleny tři fáze.

Kontinuálně je od středověku do novověku zastoupeno malování červenými hlinkami na oxidálně pálené keramice. Kontinuálně se využívalo rytí, rádélko, prořezávání, plastické výzdoby, promačkávání.

Ve 2. třetině 16. století se zcela nově objevuje oboustranné glazování, které je užíváno na reprezentativních kusech stolního nádobí, například na hrnkách (Slavonice, Tábor), džbánech (České Budějovice, Slavonice). Zároveň se objevuje technika vpíjení tmavých skvrn do světlé glazury (Slavonice). Důležitou novinkou je nástup pestrobarevného malování, kdy je využíváno nástřepí, malba a průhledná glazura (České Budějovice, Slavonice).

Ve 3. třetině 16. století a 1. polovině 17. století se ve větší míře začíná užívat pestrobarevného malování. Užívá se též mramorování, trasakování, vpíjení aj. Ve větší míře se objevují výrobky nejen s rytými, malovanými, ale i ve formičkách tvářenými inskripcemi (Tasnovice, Merklín, Český Krumlov). Z rádélkové výzdoby jsou zastoupeny segmentové vlnice, které se objevují zejména na hrcích (Plzeň), džbánech (Cetkov) a trojnožkách (Kašperské Hory). Za dekorativní i funkční doplněk lze považovat plastické lišty, které byly promačkávány, tzv. řetízkování. To bylo využíváno zejména na hrcích, mísách pernicích ke zpevnění těla. Mezi nové techniky patřilo také vmačkávání hlíny do formiček (Český Krumlov, Tábor). Malování bílou hlinkou na kuchyňském nádobí je pozorováno v 1. polovině 17. století.

V prostředí jižních a západních Čech lze poměrně dobře rozeznat tři časové úseky, v nichž došlo k velkým změnám ve vývoji raně novověké keramiky. Vývoj v regionech plynule navazuje na pozdně středověkou tvorbu (Vařeka 1998, 123-137). 16. století přineslo mnoho novot, které přispěli k proměně hrnčířské tvorby a prosazení renesančního stylu.

1490/1500 – 1530/1540, tzv. fáze vyznávání pozdně středověké tvorby

První období spadá do let 1500 až 1530. V této době navazuje hrnčířská výroba na pozdně středověkou výrobní tradici. Charakteristické je redukčně pálené zboží, vejčité hrnce, džbány, chladicí džbány, hluboké mísy, zvonovité poklice. Ojedinele se objevuje oxidačně pálené zboží, které bývá mnohdy uvnitř glazováno. Zejména jde o džbány a trojnožky. V tomto období doznívají zásobnice, naopak se objevují některé inovační prvky, typickým prvkem jsou kojící konvičky, lucerny. Výjimečnou oblastí je Tachovsko, kde převažuje oxidačně pálené zboží zdobené malováním červenými hlinkami. Oporou pro definování této fáze jsou soubory z radnice v Českých Budějovicích, Boru u Tachova, Domažlic, Horažďovic, Klatov, Plzně, Soběslavi, Tachova, Tábora atd.

1530/1540 – 1570/80: tzv. přechodová fáze

V letech 1530/1540 až 1570/1580 prokazatelně začínají do souborů pronikat zcela inovativní prvky, toto období bývá označováno jako tzv. přechodné. Na úkor redukčního zboží se začíná prosazovat oxidačně pálené zboží. Vejčité tvary hrnců jsou nahrazovány soudkovitými. Mezi zcela nové tvary patří mísy s talířovitým podokrajím. Ve výzdobě se ve větší míře uplatňuje glazování a malování. Oblíbená je plastická výzdoba v podobě malin, růžiček atd. Zajímavostí je prosazování pokročilé alchymistické keramiky. Oporou pro definování této fáze jsou soubory z Benešova nad Černou, Českého Krumlova, Českých Budějovic, Slavonic, Tábora.

1570/1580 – 1600/1618, tzv. vrcholná fáze

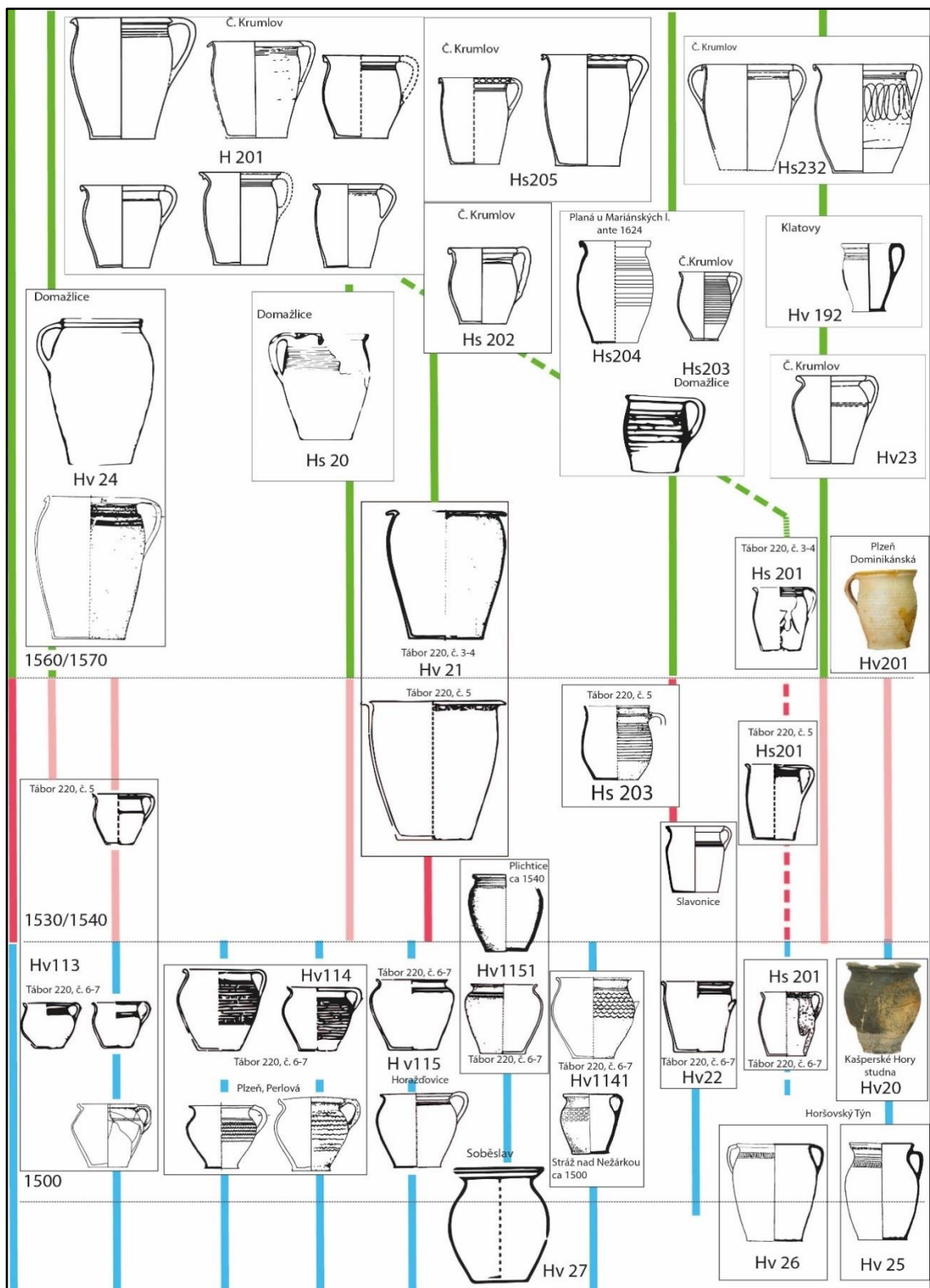
Následuje výroba po roce 1570/1580 až do třicetileté války v letech 1618 až 1648. Tento časový úsek je charakteristický ustálením moderních prvků v morfologii, dekoru i technologii. Z nových tvarů se v kategorii kuchyňského zboží nově objevují pekáče, děrované syrnice, například talíře, mělké mísy s uchy, mísy se třmenovými uchy, smetaníky, děrované syrnice, pekáče, bábovečnice. Stolní nádobí je reprezentováno bohatě dekorovanými džbány, mísy s talířovitým podokrajím doplňují talíře. Používá se široký sortiment dalších tvarů, objevují se zdobená umyvadla, nočníky, kalamáře, stojanové svícníky, hliněné kuličky, miniaturní nádobí aj. Ve velké míře se objevují importy kamenin a majolik, které jsou zastoupeny zejména stolním a lékárenským nádobím. V dekoru se prosazuje malování a mísení vícebarevných glazur, plastické nálepy (řetízky, figurální motivy aj.), prořezávání atd. Hlavním zdrojem informací o tomto období jsou nálezy z Bechyně, Českých Budějovic, Kašperských Hor, Klatov, Plzně, Tábora atd.

Hypotetické období krize 1618 – 1648/1650

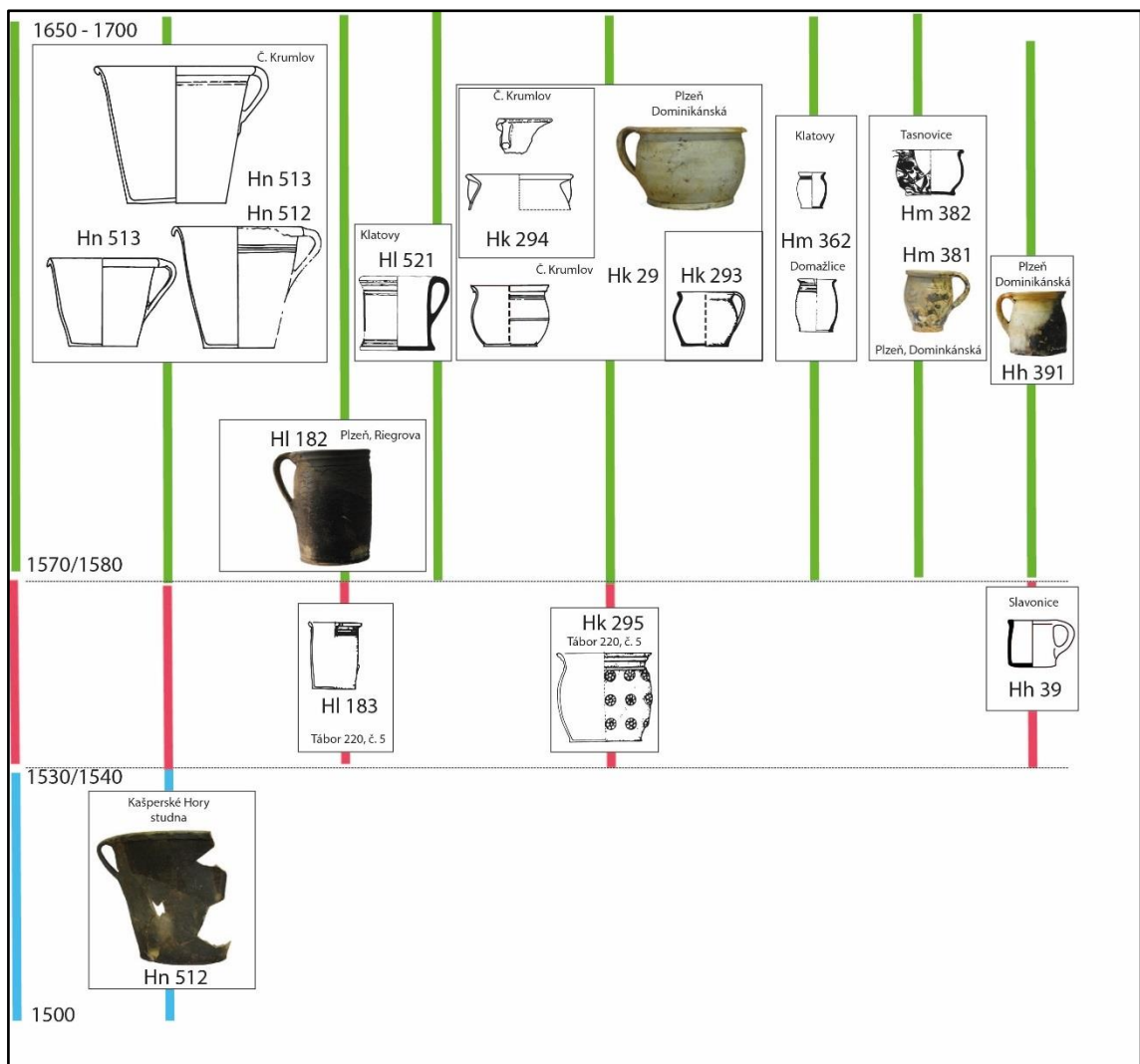
Epochu uzavírá třicetiletá válka. S ní souvisí vymizení důležitých ryze renesančních keramických skupin, zejména berounského zboží (ca po roce 1639) a novokřtěnecké fajánse (ca po roce 1621). V tomto období dochází k povzolenému prosazování kouření keramických jednodílných dýmek. Morfologie hrnčířského zboží je plně ustálena. Charakteristickým prvkem tohoto období v západních Čechách jsou mělké mísy na máslo s jedním uchem, objevují se velké rezné zásobní hrnce opatřené horizontálními uchy. Ve stolním nádobí se objevují poměrně hojně mramorované hrnky a talíře. Oporou pro definování této fáze mohou být soubory z Bezdržic, Cetkova, Českého Krumlova, Domažlic, Horosedel, Merklína aj.

Lokalita	Katalogové číslo					Inskripcie	Malování bílou	Malování červenou	Hramorování	Oboustranná glazura	Pestrobarevné malování (háčítep)	Plastická výzdoba	Promáčování	Prořezávání	Řadění	Rýhování	Řezání	Segmentová vlnice	Vestování	Vmačkávání do formy	Výplně	Vrpy
	Spodní časový interval, možný přesah (tučně známá data)	Dolní chronologická hranice (tučně známá data)	Horní chronologická hranice (tučně známá data)	Horní časový interval, možný přesah (tučně známá data)	Katalogové číslo																	
Kašperské Hory (odpadní jámka - obj. A004)	32	1600	1650	1670	1700																	
Trhové Sviny	89	1570	1600	1700	1800																	
Klatovy	36	1570	1600	1656	1650																	
Pízeň (Dominikánská čp. 289)	65	1570	1643	1660	1696																	
Třebel	90	1600	1647	1648	1700																	
Bošilec (depot)	5	1600	1630	1637	1648																	
Kašperské Hory (depot)	33	1600	1630	1634	1648																	
Bezdružice (válečný horizont)	3	1600	1620	1648	1660																	
Sudoměřice u Bechyně	79	1600	1619	1648	1650																	
Radešov	70	1600	1618	1648	1680																	
Merklín	39	1570	1618	1648	1650																	
Záluží u Velešína	93	1600	1618	1648	1700																	
Písek (čp. 40)	43	1570	1618	1648	1650																	
Písek, Havlíčkovo nám. čp. 94	42	1570	1618	1648	1650																	
Chotětín	28	1570	1618	1648	1650																	
Cetkov	7	1570	1618	1620	1650																	
Srlín	77	1570	1618	1620	1650																	
Český Krumlov (Latrán čp. 55)	13	1570	1610	1650	1700																	
Pízeň (Riegrova čp.207)	64	1570	1610	1650	1700																	
Planá	47	1570	1600	1624																		
Tábor čp. 308	84	1570	1586	1627	1650																	
České Budějovice (Kanovnická čp. 1)	10	1570	1600	1630	1650																	
České Budějovice (Česká čp. 24)	9	1570	1600	1650	1700																	
Domažlice (DHP 10)	18	1570	1600	1650	1700																	
Domažlice (DHP2)	16	1570	1600	1650	1700																	
Tasnovice	88	1500	1540	1650	1700																	
Soběslav (mladší příměs)	76	1560	1570	1650	1700																	
Nezdice	40	1560	1570	1650	1700																	
Rourov	71	1560	1570	1650	1700																	
Cuknštejn	8	1560	1570	1648	1650																	
Domažlice (DHP3)	17	1560	1570	1630	1650																	
Gutštejn (mladší)	20	1560	1570	1630	1650																	
Tábor, Pražská 220 (Sj. 3-4)	83	1559	1600	1650	1700																	
Chanovice	26	1450	1500	1650	1700																	
Vlkošov	92		1500	1600																		
Tábor (Pražská čp. 220, Sj. 5)	83	1532	1559	1565	1600																	
Benešov nad Černou	2	1500	1550	1579																		
Slavonice	75	1500	1546	1548																		
Český Krumlov (Radniční čp. 29)	14	1500	1540	1569	1600																	
Plichovice	48	1500	1540	1550	1600																	
Budislavice	6	1500	1537	1550	1600																	
České Budějovice (Přemysla Otakara 2., čp. 1)	12	1470	1530	1555	1558																	
Kašperské Hory, zaniklý gotický dům	34	1500	1520	1540	1550																	
Tábor čp. 13	85	1500	1520	1532																		
Tábor (Pražská čp. 220, Sj. 6-7)	83	1450	1500	1532	1550																	
Sušice	80	1480	1500	1530	1550																	
Bor u Tachova	4	1450	1500	1530	1550																	
Jenišovice	29	1450	1500	1530	1550																	
Kašperské Hory, výplň hornické jámy	35	1450	1500	1530	1550																	
Řesanice	74	1450	1500	1530	1550																	
Soběslav	76	1450	1500	1530	1550																	
Tachov (B. Němecové čp. 379-380)	86	1450	1500	1530	1550																	
Kašperské Hory (odpadní jámka - obj. C054)	31	1400	1500	1530	1550																	
Tábor čp. 308 (depot)	84	1480	1500	1525																		
Stráž nad Nežárkou	78	1480	1500	1520	1530																	
Gutštejn (starší vrstvy)	20	1450	1480	1530	1550																	
Horšovský Týn	25	1450	1480	1500	1530																	
Pízeň (Perlová)	66	1450	1480	1500	1530																	
Horažďovice	22	1450	1480	1500	1530																	

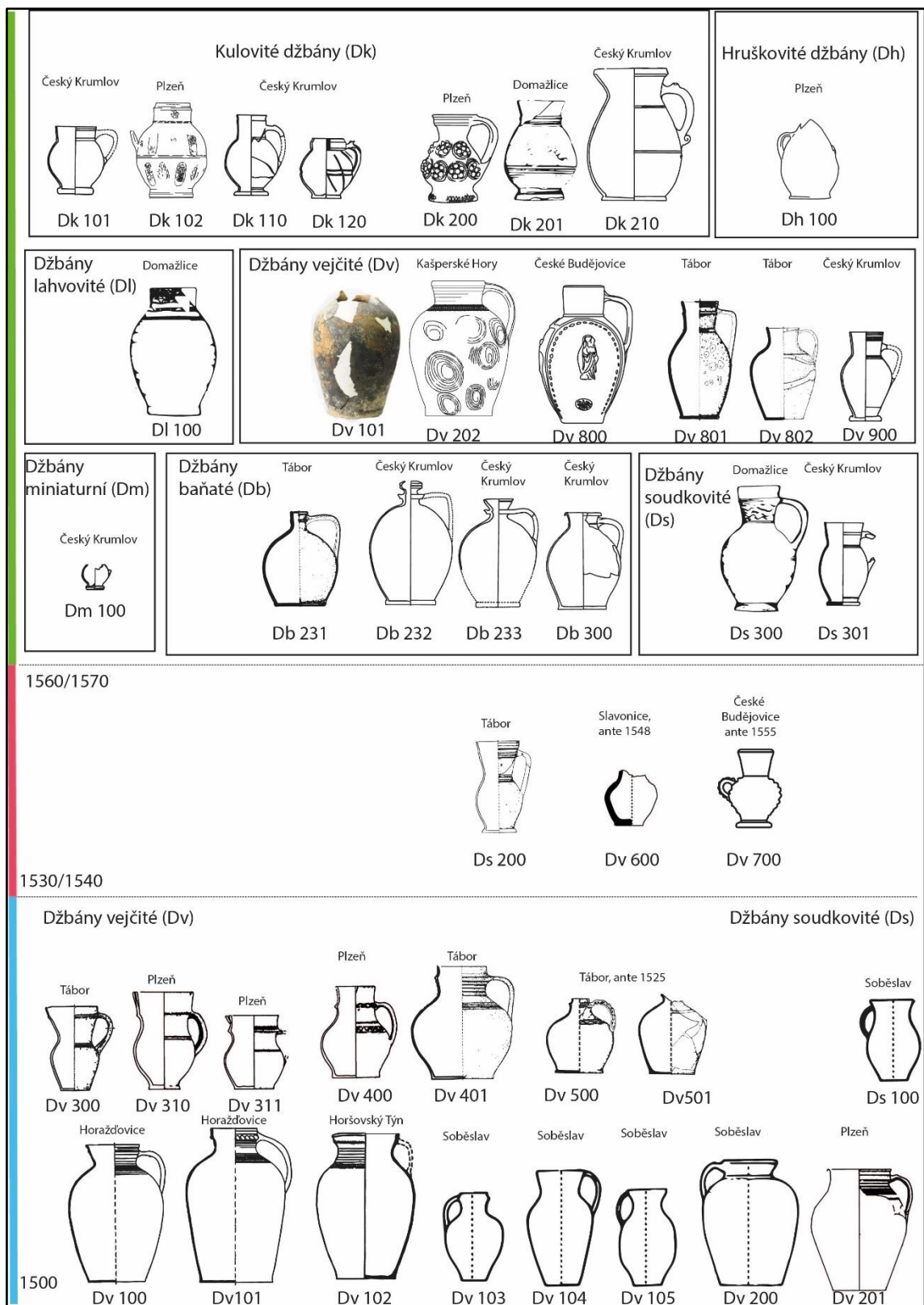
Obr. 44: Graf vyjadřující prezenci a absenci výzdoby v keramických souborech od počátku 16. do poloviny 17. století: modrá – 1. třetina 16. století; světle červená – 2. třetina 16. století; zelená – 3. třetina 16. a polovina 17. století. Tmavě červeně zvýrazněna absolutní data. Modré sloupce kontinuita od středověku; oranžové sloupce vývoj od 2. třetiny 16. století; zeleně vývoj od 3. třetiny 16. století

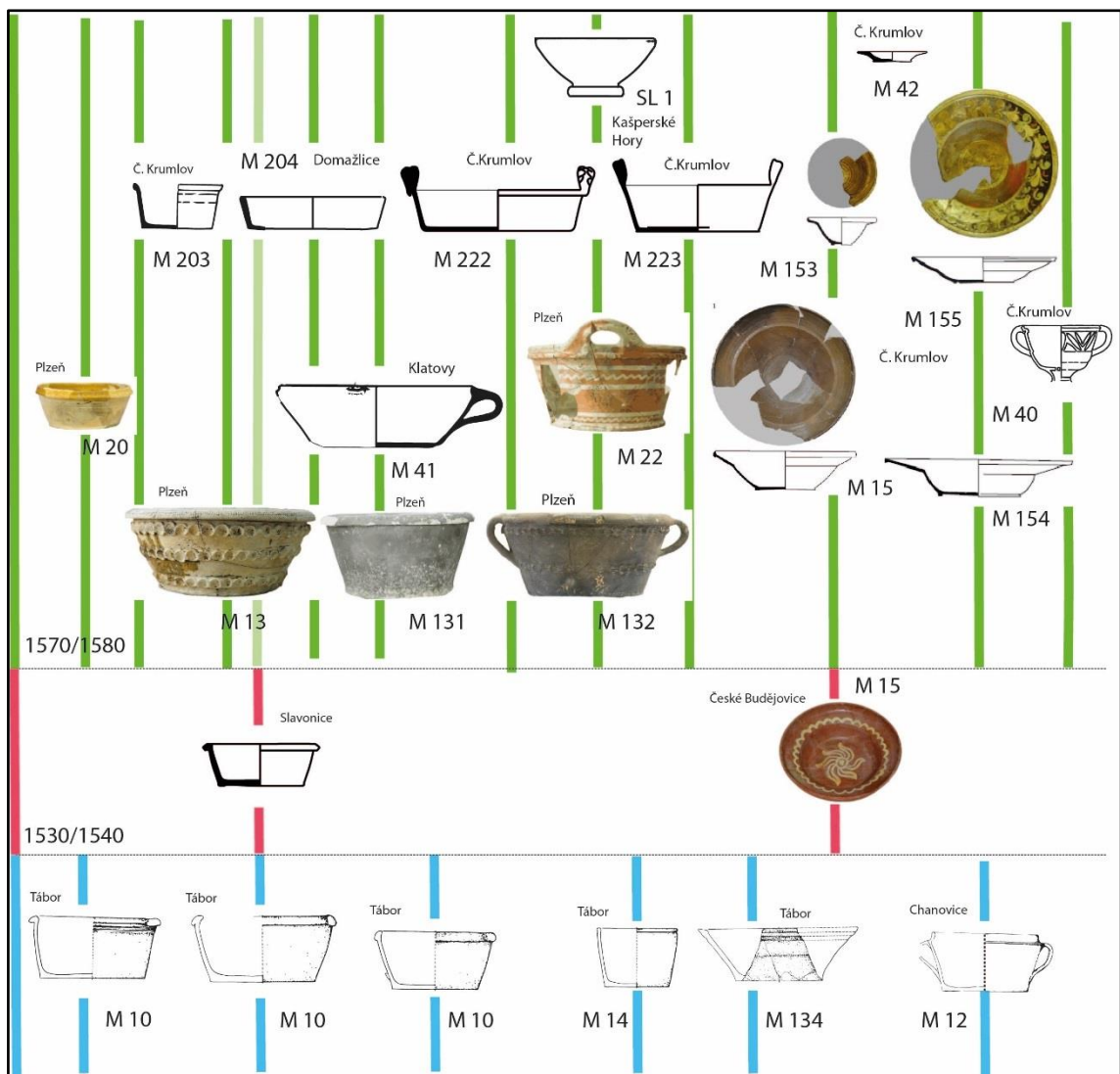
Obr. 45: Chronologie vejčitých a soudkovitých hrnců: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

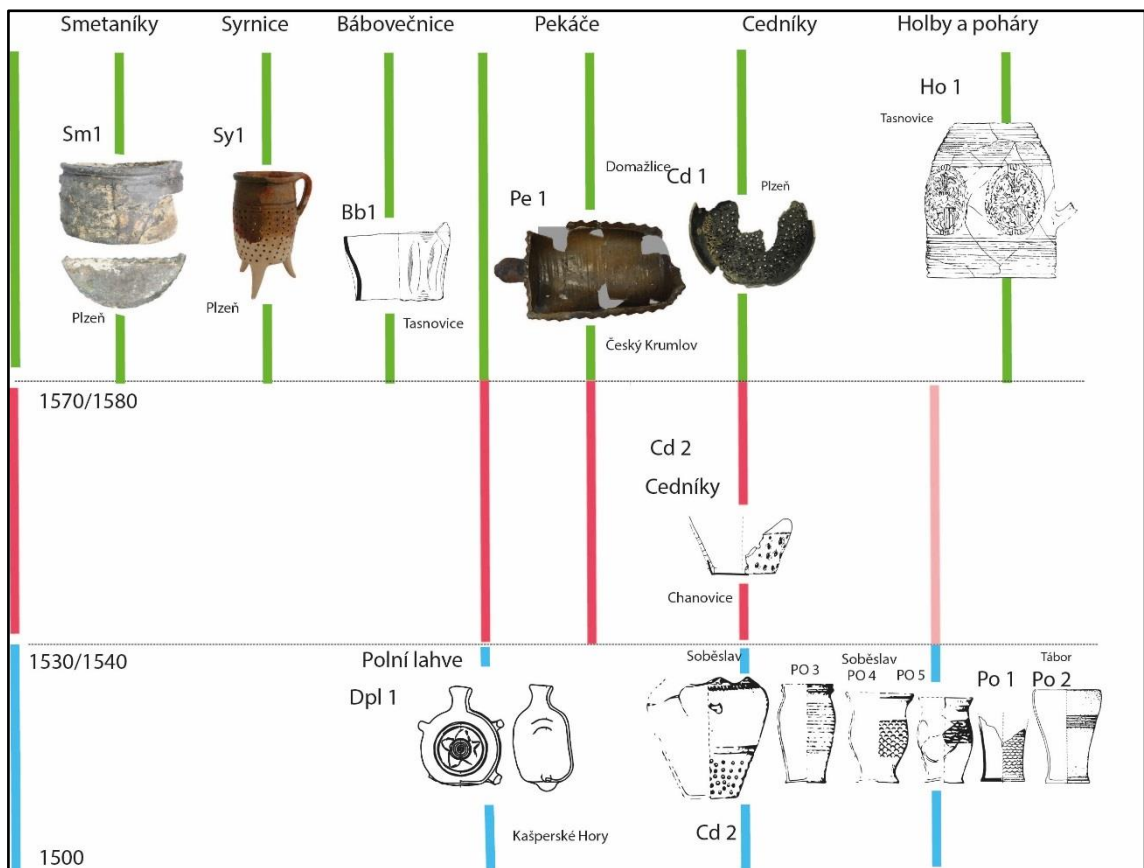
Obr. 46: Chronologie nálevkovitě se rozšiřujících, válcovitých, kulovitých, hrobcových hrnců, hrnků a hrníčků: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

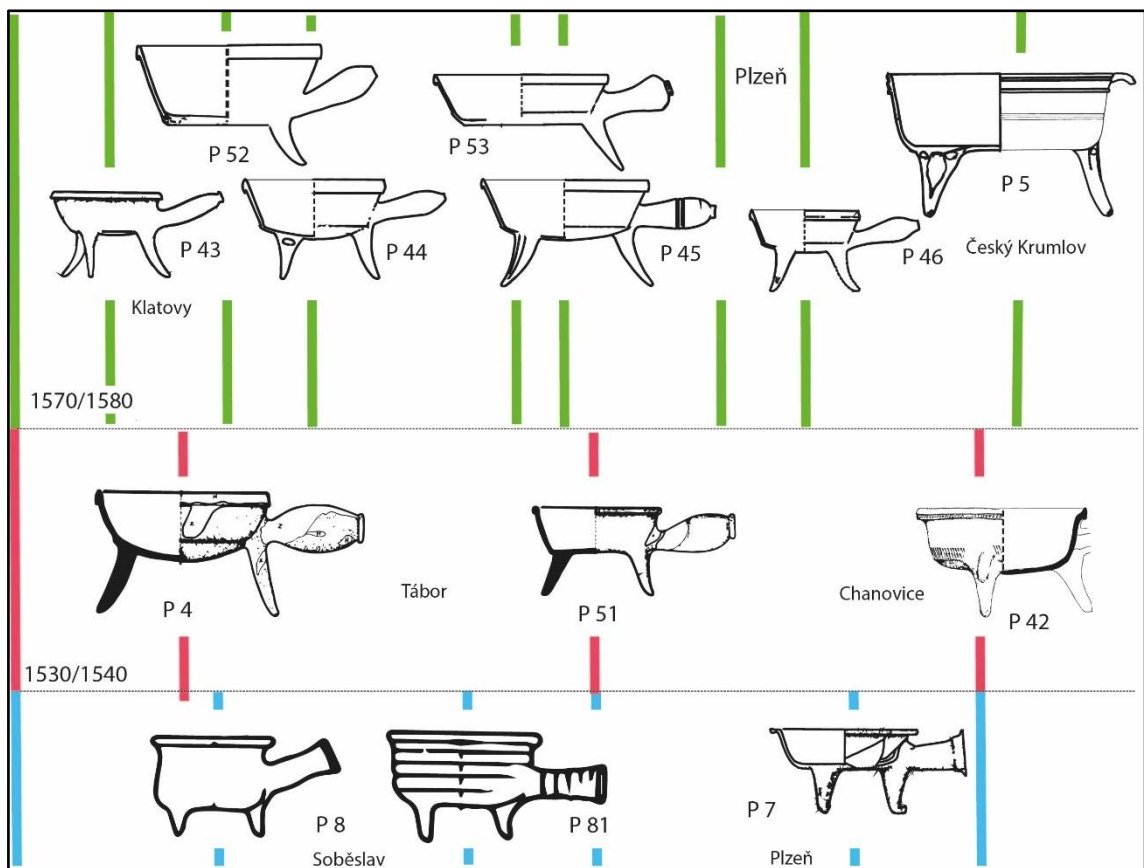
Obr. 47: Morfologie džbánů z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

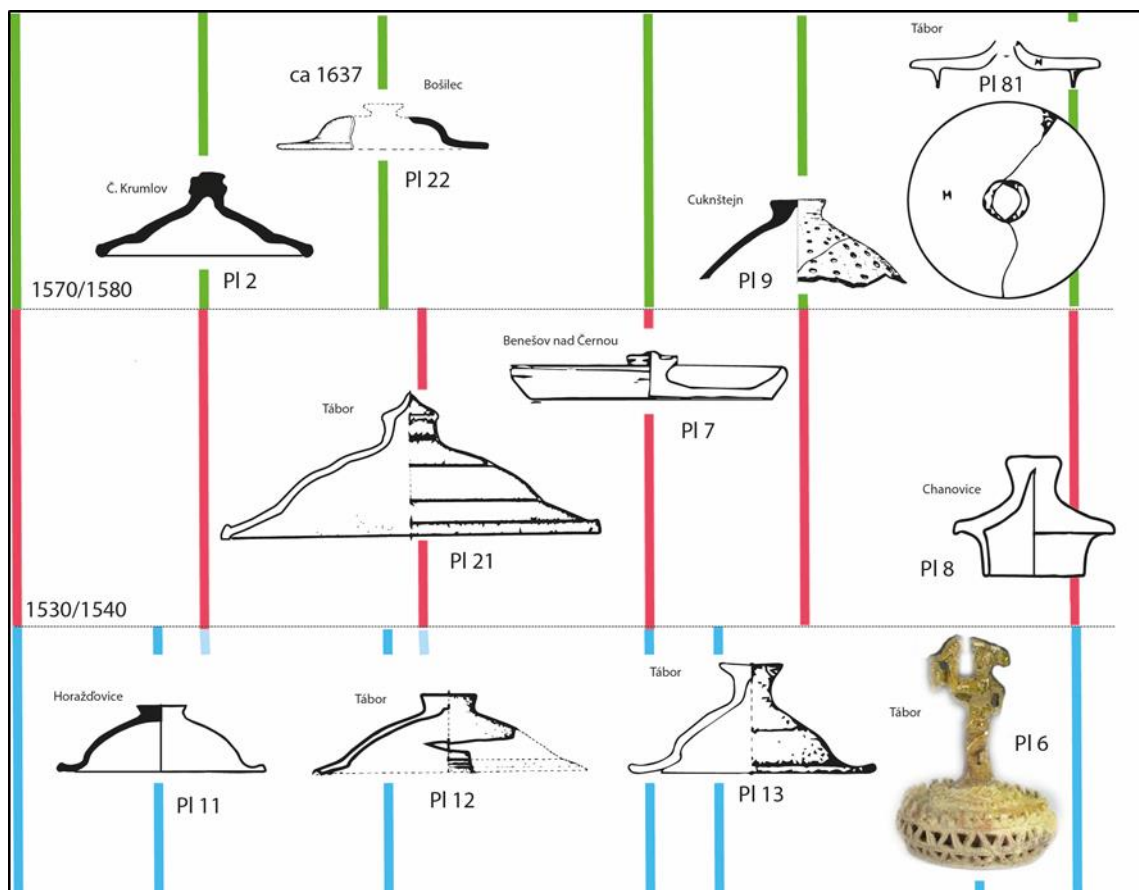
Obr. 48: Morfologie mis, mis s talířovitým podokrajím a talířů z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

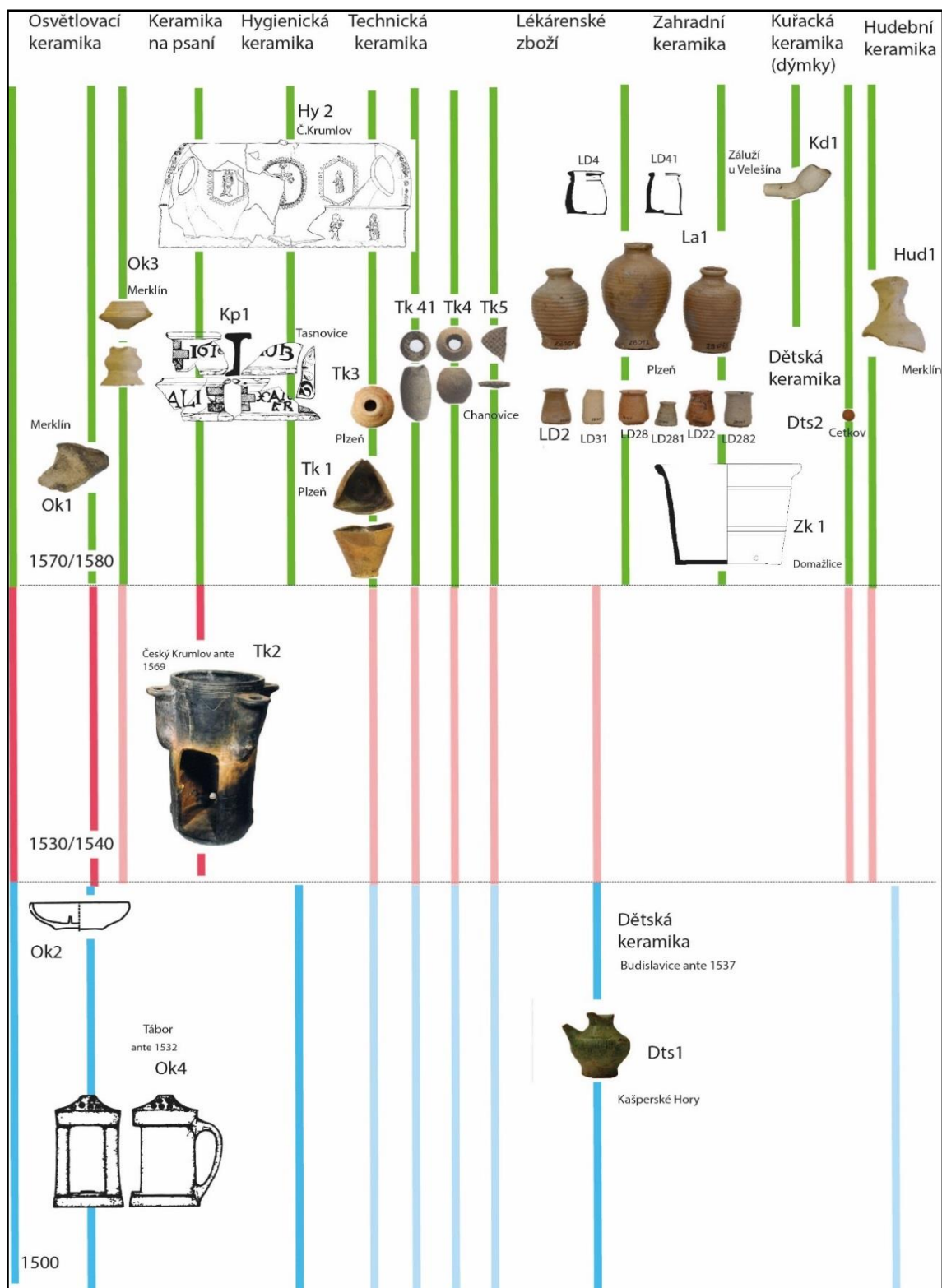
Obr. 49: Morfologie smetaníků, syrnice, bábovečnic, pekáčů, cedníků, pohárů, polních lahví, holeb z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

Obr. 50: Morfologie trojnožek z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

Obr. 51: Morfologie poklic a zátek z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

Obr. 52: Morfologie ostatní keramiky – osvětlovací (lucerna, kahan, svícen), technické (tyglík, pícka, přeslen, tkalcovské závaží, hrnčířská čepel), lékařské (lahvičky, dózičky), kuřácké (dýmky), hudební keramiky (zvonky), dětské (kojící konvičky, kuličky, pozn. miniaturní nádobí je přiřazeno k velkým tvarům) z jižních a západních Čech v závislosti na čase: modrá = ca 1. třetina 16. století; červená = ca 2. třetina 16. století; zelená = ca 3. třetina 16. a 1. polovina 17. století s přesahem do mladšího novověku po roce 1650.

KERAMIKA A JEJÍ SPOTŘEBITELÉ

Následující část disertační práce představuje keramiku v kontextu její spotřeby veskrze anonymními uživateli. Cílem je představit keramické tvary v kontextu jejich primární funkce v každodenním životě.

KUCHYŇSKÁ KERAMIKA

HRNCE

Základním morfologickým typem kuchyňských nádob byl hrnec (obr. 45-46). Tento tvar funkčně sloužil k vaření na otevřeném ohni i v peci. Jejich užití bylo zpravidla jednoúčelové, vařil se v nich pouze jeden druh vařiva (Petraň 1995, 824; Štajnochr 2004, 801-851). Hrnce patří mezi nejpočetnější archeologické nálezy v raně novověkých souborech. Jelikož patřily mezi nejrozšířenější nádoby, podléhal jejich vývoj častým proměnám.

Na konci 15. a v 1. polovině 16. století převažuje u hrnců vejčitý tvar **Hv**, u nichž byla největší výduť umístěna v horní třetině těla. Jejich výzdoba se v návaznosti na pozdně středověkou tradici omezovala na jednoduché rýhy pod hrdlem, či na jednotlivé řádky např. u **Hv 25, 26, 1151** či plochy rádélka např. u **Hv 114, Hv 1141**, které jsou pozorovány v souborech v jižních (např. Krajíc 1990, 102-104; Krajíc 1998, 182, obr. 24-28) i západních Čechách (např. Frýda 1992, 189-190, obr. Tab. 1-3; Procházka 1983, tab. 9: 52/1; Tetour 2002, obr. 4, 6: 5, 6). Zejména v podhůří Českého lesa se navíc uplatňovaly červeně malované linie a vlnky, např. v Domažlicích (Procházka 1983, 22), v Tachově (Nováček 1996, 103, obr. 13-14). Ojediněle je tento typ výzdoby pozorován i v dalších částech západních Čech. Červené malování bylo rozšířeno i v severních a středních Čechách (Blažková 2013, tab. 1: 1, 2, 7). Mezi hrnci z druhé poloviny 15. století byly pozorovány ještě tvary bezuché, u většiny raně novověkých hrnců se vyskytovalo zpravidla páskové ucho s prožlabením či rýhou. Zatímco v jižních Čechách převažovaly hrnce vypalované v redukčním prostředí, které dosahovaly odstínů šedé, tmavě šedé a hnědé barvy. V podhůří Českého lesa byla v užívání zejména keramika oxidačně pálená, přičemž převládají okrové odstíny až šedohnědé odstíny (Nováček 1996, 92-109).

Na toto období navázal vývoj hrnců přechodového typu přibližně v 2. třetině 16. století, u nichž postupně přecházel vejčitý tvar ve tvar soudkovitý např. u **Hv 22**. Pozvolna se tak posouvala největší výduť do poloviny výšky nádoby **Hs 201**. Objevilo se více oxidačně pálených hrnců, které byly vnitřně glazovány. Nízké uvnitř glazované hrnce byly na vnějším povrchu dále zdobeny rytým dekorem a rádélky. Tento jev je pozorovatelný zejména u menších hrnců, koflíků **Hv 20**, které sledujeme ve vejčitém provedení v Kašperských Horách. V Dominikánské ulici v Plzni se již objevil téměř soudkovitý tvar, který byl navíc uvnitř glazovaný **Hv 201** (tento tvar byl patrně starší intruzí v mladším souboru). Dále se objevovaly hrnce, jež byly zdobeny několikanásobnými rýhami na horní ploše nádob **Hs 203**. Rádélka se však z oxidačně pálených hrnců postupně vytrácela. Výzdoba se čím dál víc omezovala na několikanásobné rýhy **Hs 203, Hs 204**, jež byly v následujícím období také

redukovány u **Hs 20** a ještě více u **Hs 201** a **Hs 202**, kde již převažovala zpravidla jedna až tři ryté rýhy na podhrdlí hrnců. Zdobení oxidačně pálených hrnců bylo do značné míry unifikováno.

Z hlediska vývoje v 3. třetině 16. století začal u hrnců převažovat soudkovitý tvar **Hs**, který lze považovat za typický pro raně novověké hrncářskou produkci. V jejich rozměrech lze rozlišit šest velikostních kategorií velké (zásobní), velké, střední, malé a malé (hrnky), miniaturní. K hrncům byla připojována pásková ucha, která v 1. polovině 17. století byla zdobena důlky, rýhováním či symboly. Zejména důlky a rýhování byly používány u vysokých hrnců, které byly vystavovány větší zátěži. Zároveň byly některé vysoké hrnce opatřovány dvěma uchy, vznikaly tak dvouuché nádoby určené pro skladování, ohřev, transport a distribuci většího množství tekutin a potravin. Ty vycházely zpravidla ze soudkovitého tvaru **Hs 232**, nebo z tvaru vejčité až situlovitého **Hv 24**. V Českém Krumlově byly objeveny hrnce **Hs 205**, jejichž okružní bylo promačkáváno shora a zdola H 17.12. Tento typ okraje byl rozšířený na rakouském zboží (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14).

Patrně v 1. polovině 17. století začal být oblíbený válcovitý tvar hrnců **Hl**. Avšak vedle soudkovitých hrnců byl zastoupen jen ojediněle. Takové hrnce byly sledovány např. v Kašperských Horách (kat. KH 10), Klatovech (**Hl 521**; kat. KL 1) a Plzni (**Hl 182**; kat. PL. 75). Oblíbeným motivem na západě Čech v tomto období byla patrně segmentová vlnice, která je doložena v Plzni (kat. PL. 75), užívaná byla i na Cetkově. Nelze vyloučit, že je to výzdobný motiv, který se uplatňoval i ve starším období. Od počátku 16. století byl totiž užíván na sacích konvičkách (kat. OST 1), následně na hrncích a v 1. polovině 17. století na trojnožkách (kat. KH 9).

V 1. polovině 17. století se začaly využívat hojně také hrnce, jejichž tvar se směrem vzhůru nálevkovitě rozšiřoval (tzv. kónické) **Hn**. Nebyl to tvar nový, neboť v Kašperských Horách a v Chanovicích byly obdobné tvary používány již v 16. století **Hn 512**. Charakteristický pro ně byl redukční výpal a okrajová profilace promačkávaná z boku H.12.10. Redukční výpal byl u tohoto tvaru rozšířen i po roce 1600. Okraj však byl přehnutý H.12.7. Vedle toho se začaly vyrábět i varianty z červeně pálené hlíny, které byly uvnitř glazovány **Hn 513**. Na jednom z českokrumlovských exemplářů je doloženo i bílé malování linek na podhrdlí (kat. CK 24).

Dalším tvarem, který se začal objevovat již kolem poloviny 16. století, byly hrnce kulovité **Hk**. V Táboře byl doložen exemplář oboustranně glazovaný, který byl zdoben na vnější ploše malinovými nálepy **Hk 295**. V polovině 16. století šlo patrně o nevšední tvar s nevšední výzdobou (Krajíc 1998, obr. 17). V 1. polovině 17. století se tento tvar rozšířil mezi běžné spotřební zboží. Nádoby měly zpravidla průměr okraje větší než výšku těla. Největší výduť se nacházela v polovině výšky nádoby **Hk 29**. Příklady pochází z Českého Krumlova (kat. CK 45) a Plzně (kat. PL 7). V okrajové profilace se u nich objevovalo zejména okružní H.17.6. či ohnuté okružní H.17.7. Kulovitý tvar **H 294** byl využíván i u nočních hrnců (kat. CK 46). Pro ty byl navíc typický vodorovně vyložený okraj H.21.1., který byl ze spodu zesílen plastickými přílepy. V 3. třetině 16. a 1. polovině 17. století se začaly využívat také drobné hrnce (hrnky?) hrocovitého tvaru **Hh 391**. Ty byly opatřeny vnitřní glazurou (kat. PL 38). Podobně jako u kulovitých hrnců, vycházel i tento hrnec z tvaru oboustranně glazovaných hrnků **Hh 39**. Olivové

glazovaný hrnek hrobcovitého tvaru byl nalezen ve Slavonicích, ante 1548. Vedle hrnců se začala rozvíjet i tvarová škála malých hrnců, hrnků a miniatur **Hm**. Tyto tvary jsou popsány v sekcích hrnky a hrnečky, miniaturní nádoby.

HRNKY A HRNEČKY

Patrně v návaznosti na existenci menších vejčitých hrnků a koflíků, jejichž tělo bylo často pokryto plošnou rádélkovou výzdobou, začaly se v 2. třetině 16. století objevovat v kolekcích stolního nádobí hrnky a hrnečky (obr. 46). Ty nabývaly menších rozměrů (hrnky měly výšku 8 až 13 cm; hrnečky měly výšku menší než 8 cm), neboť jejich objem odpovídal zpravidla jedné osobní porci pokrmu či nápoje. V archeologických nálezech lze z funkčního hlediska odlišit tři tvarové modifikace hrnků. Prvním typem jsou hrnky válcové **Hi 521**, které sloužily k bočnímu ohřevu a přihřevu osobní porce (Štajnochr 2007, 775). Příklad pochází z Klatov (kat. KL 1). Druhým typem jsou hrnky hrobcovitého tvaru **Hh 391**, které byly uzpůsobeny pro spodní i boční ohřev v hrobcu uhlíků či peci. Manipulace s nimi probíhala ohřeblem za ucho (Tamtéž 2007, 777). Opět je pro ně příznačný neglazovaný vnější povrch, jak to dokládá nález z Plzně (kat. PL 38). Z doby před polovinou 16. století je doložen oboustranně polévaný hrnek ve Slavonicích (obr. 39:17), který je řazen do tvarové skupiny **Hh 39**. Třetí skupinu tvoří hrnky malované, které měly válcovitý tvar, jako například v Praze (Blažková 2013, tab. 13: 4, 6), nebo soudkovitý. Ten byl sledován v užší tvarové modifikaci **Hm 381** na Cetkově a v Plzni (kat. PL 69), v širší a kulatější **Hm 382** v Tasnovicích (Procházka 1982, tab. 8:98). Tyto výrobky byly výjimečné svým zpracováním a dekorem. Šlo o jednouché hrnky, které měly dno odsazeno na patku, vnější povrch mramorovaný (nejčastěji kombinace béžové, červené, zelené, modré). Analogie pochází z Prahy, kde kromě mramorovaných hrnků, byly navíc doloženy hrnky malované či zdobené vpijenou glazurou (Blažková 2013, tab. 13: 7, 8, 9, 10). Tyto techniky tedy jasně indikují funkční využití nádobek při slavnostnějších příležitostech, snad je lze pro jejich zdobnost považovat za ranné formy iniciačních hrnků (Štajnochr 2007, 782).

PÁROVÉ POLNÍ HRNCE (SROSTLÍKY)

Srostlíky charakterizuje etnografická literatura jako dva či tři spojené hrnečky o objemu asi půl až jednoho litru, přičemž soudkovité hrnečky jsou opatřeny držadlem pro transport na pole. Objem soudkovitých párových hrnců odpovídal hrnkům, resp. velikosti osobních porcí. Srostlíky mohly být využívány také k ohřevu porcí přímo v terénu (Scheufler 1972, 30; Štajnochr 2007, 759). O jejich užívání v 2. polovině 16. a 1. polovině 17. století svědčí pouze drobný fragment okraje srostlíku z Domažlic (Procházka 1983, 16-17, tab. 14,17). Analogie celých tvarů pochází z Berouna (Žegklitz 2015, obr. 13) nebo Prahy (Blažková 2013, 213, tab. 16: 15, 16).

SMETANÍKY

Patrně někdy od poloviny 16. století se začaly v kuchyních prosazovat smetaníky, jako funkčně specifické nádoby (obr. 49). Určeny byly k výrobě smetany. Vyrobeny byly v redukčním prostředí. Měly nejčastěji tvar soudkovitého hrnce, který byl zpravidla plasticky dekorován řetízkováním. Charakteristickým doplňkem tvaru bylo částečné

překrytí ústí okraje tzv. plátkem. Ten při přelévání zachycoval smetanu a odděloval ji od odtučněného mléka. Drobný keramický zlomek smetaníku patrně pochází ze Slavonic. Jasně potvrzené nálezy smetaníků pak byly pozorovány v keramických souborech ze západních Čech. Například ve vesnickém prostředí Cetkova (Dudková – Orna – Vařeka a kol. 2008, 76-77, obr. 42), na tvrzi v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 183, obr. 4.1-38:7), v Merklíně (obr. 5:12) a v Plzni (kat. PL 71). Žádný z archeologicky doložených exemplářů, které byly zmíněny, se bohužel nedochoval v celém tvaru. Soudkovitému tvaru z Merklína byl přidělen kód **Sm 1**. Etnografická literatura označuje za smetaník nižší hrnec charakteristický nejen plátkem, ale i hubičkou k vylévání smetany. Navíc jsou rozlišovány čtyři tvarové varianty, soudkovitá, kulovitá, válcovitá a džbánkovitá (Scheufler 1972, 30). Z archeologických nálezů torz smetaníků zatím vyplývá, že soudkovitá varianta mohla vycházet plynule z nejrozšířenějšího tvaru hrnců. Nelze vyloučit, že šlo o nejstarší tvar smetaníku.

ZÁSObNÍ TVARY, TZV. SPÍŽNÍ HRNCE A OCETNICE

V pozdním středověku patřily mezi hojně rozšířené keramické tvary velké zásobnice, které se vyznačovaly kyjovitým okrajem, vysokými štíhlými stěnami, které se mírně zužovaly směrem k plochému dnu. Nálezy pochází především ze středověku a patrně v 1. třetině 16. století tento tvar definitivně mizí. Jejich okraje (Z.1.1., Z.2.1., Z.3.1.) byly pozorovány ještě například v raně novověkých souborech ze Slavonic a Tábora (Krajíc 1998, obr. 32). Pak byly zásobnice nejspíš částečně nahrazeny vysokými objemnými zásobními dvouuchými hrnci **Hs 232**. Jako zásobnice jsou zběžně etnografickou literaturou označovány také objemné nádoby s maximálně vydutým korpusem, případně potlačeným hrdlem. Lze je však označit také za báně, které Vítězslav Štajnochr řadí mezi nejobtížněji interpretovatelné tvary historické keramiky (Štajnochr 2007, 739).

Archeologické nálezy mohutných fragmentů z Bezdržic (okraj ZL.1.1.; Zelenka 2016, obr. 8) a Chotětína (obr. 4; okraje ZL.2.1., ZH.1.1., ZH.2.1.) dokazují, že velkoobjemové nádoby byly vyráběny i v 2. polovině 16. a 1. polovině 17. století. Jejich tvar byl výrazně baňatý, velkoobjemový. Vyrobeny byly z hrubší keramické hmoty a vypáleny do okrových odstínů v oxidační atmosféře, doložené výrobky zůstaly výhradně režné. Tvarově lze vyčlenit dvě varianty. První se podobá hrncům (okraje ZH.1.1., ZH.2.1.). Hlavním odlišujícím znakem od tenkostěnných objemných hrnců je však mnohem větší šířka nádoby, u okraje ca 2-4 cm. Z pozorovaných fragmentů je zřejmé, že objem nádob musel dosahovat několik desítek litrů. Tyto nádoby lze považovat za spížní hrnce (Štajnochr 2007, 761-762). Šlo o velkoobjemové nádoby, které sloužily k uskladňování potravin a tekutin. Okraj byl buď šikmo vně vyhnutý, hraněný, nebo výrazně seříznutý s výraznou ostrou hranou. Povrch byl zpevněn řetízkováním. Zajímavostí jsou horizontální podsazená ucha, která jsou v mladším novověku považována za signifikantní funkční doplněk spížních hrnců na omastky, rostlinné tuky, přepuštěné máslo apod. Podle Černínské instrukce z roku 1648 bylo máslo s dobře zahnětenou solí ukládáno v suchém a studeném sklepě (Úlehlová-Tilschová 1945, 35-36).

Podle doložených okrajových profilací lze vyčlenit také báně se zúženým hrdlem, které vzdáleně připomínaly džbány (okraje ZL.1.1., ZL.2.1.). Šlo o nádoby s výrazně úzkým hrdlem a mírně dovnitř zataženým okrajem. Nelze vyloučit, že vedle skladování, mohly objevené nádoby sloužit k výrobě octa. Zúžená hrdla mohla sloužit k uchycení poklice či jinému neprodyšnému uzavření nádoby, které by napomohlo k uchránění octa před oxidací či bakteriální kontaminací. Tyto, tzv. očetnice, byly omazávány hlínou a smolou, do níž dosedala poklice. Následovalo uložení do chladu či chladicí lázně (Štajnochr 2007, 744-147). Slovy Jošta z Rožmberka z 16. století, konzervace ovoce probíhá ve „vorudí hliněném, hrnci nebo džbánu“, který se potom dobře zasmolí a vpustí do studnice nebo cisterny (Úlehlová-Tilschová 1945, 292).

CEDNÍKY

Cedníky byly dosud považovány za archeologické nálezy, u nichž nebyl dostatečně definován jejich morfologický vývoj v čase (obr. 49). Nejčastěji je cedník definován jako specializovaná děrovaná jednouchá a dvouuchá mísa, tzv. Siebschüssel. Z keramických souborů z jižních a západních Čech si však lze vytvořit lepší představu o tomto funkčně specifickém výrobku. Drobné zlomky cedníků, blíže tvarově nezařaditelné, se podařilo objevit na vsi Cetkově. Doloženy jsou také v Nezdicích (Durdík – Chotěbor – Kašpar, 2000, 265), na panském sídle v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-16:3, 4), v městském prostředí v Plzni (kat. PL 67). V Soběslavi měl cedník tvar vejčitého hrnce **Cd 2**, proděravělé bylo dno i spodní čtvrtina výšky nádoby (Krajíc 1990, 99, obr. 5:A). Obdobný hrncovitý tvar s pravidelně perforovaným dnem, ale i spodní částí těla, byl v redukčním provedení pozorován i v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-16:3, 4). Jako cedníky mohly sloužit i běžné hrnce s provrtaným dnem. Skutečné cedníky, jako tvarově specifický tvar, mohly mít i podobu mísy **Cd 1**. Vypovídá o tom nejspíš příklad z Plzně, který se dochoval pouze v podobě ploché hustě děrované spodní části nádoby o průměru ca 14,5 cm (kat. PL 67). Pozorované archeologické nálezy se tak odlišují od pražských nálezů, kde se cedníky vyznačovaly mísovitým tvarem s perforovaným dnem a dolní částí těla (Blažková 2013, tab. 8:1), někdy byly opatřeny držadlem (Tamtéž, tab. 8:2). Jindy byly doplněny dvěma (Štajnochr 2006, obr. 38) nebo třemi uchy s provrtem na zavěšení (Pajer 2006, 93).

DĚROVANÉ SYRNICE

V souborech z konce 16. a 1. poloviny 17. století jsou pozorovány nádoby připomínající cedníky, které jsou posazeny na třech nohách (obr. 49). Tyto specifické nádoby, které byly dosud archeologickou literaturou přehlíženy, lze funkčně zařadit mezi tzv. děrované syrnice. Patrně již od 14. století sloužily k výrobě tzv. palicových sýrů. Ty byly zhotoveny ze sýřiny cezené pod tlakem. Vycezená sýřina, zbavená syrovátky, se pak prosolovala a kořenila, formovala a vysušovala. Obdobně mohly být vytvářeny tzv. homolky ze sušeného tvarohu. Děrované misky s pokličkami mohly ovšem být použity také jako zrací sýrařské nádoby, v nichž byly vyráběny tzv. selské spěšné sýry, nebo tzv. selské spížkové sýry. Spěšné sýry se připravovaly z čerstvé sýřiny, spížkové sýry se preparovaly zejména ze sušené sýřiny. Spěšný sýr zrál v děrované míse s poklicí, přičemž nádoba byla postavena u tepelného zdroje, pece či hrobce žhavého popela.

Naopak spízkový sýr zrál v chladném prostředí, avšak tepelně stálém prostředí. Děrovaná nádoba dovolovala polotovar sýra vhodně omývat ponořením v tekutině, např. v pivě, syrovátce, vodě aj., což vedlo ke specifické stimulaci procesu zrání (Štajnochr 2006, 999-1000).

Děrovaná syrnice, která měla podobu grapenu **Sy 1**, resp. děrovaného soudkovitého hrnce na třech nohách, byla objevena v Plzni (kat. PL 59). Tento kus byl vyroben v oxidačním prostředí, měl okrovou barvu a byl uvnitř s přesahem na okraj a vnější stranu glazován. Nádoba na nožkách sloužila k intenzivnímu sušení tvarůžků nad hrobcem mírně žhnoucího popelu, neboť při mírném radiačním ohřevu bylo možné sýřinu pozvolna vysušit. Zároveň byly děrované syrnice využívány k cezení tvarohu, nebo k omývání tvarůžků. Důležitým faktorem je zde i prezenze či absence glazury, neboť rezné výrobky byly používány ke zrání sýrů či omývání zrajících sýrů (Štajnochr 2008, 1008). Blízkou analogii lze shledat v archeologických nálezech v Olomouci, kde je podobný kus datován do 1. poloviny 17. století (Sedláčková 1998, 61, 09.1-5). Nelze vyloučit, že vedle hrncovitého tvaru na nožkách, k cezení tvarohu sloužily také trojnožky s perforovaným dnem (Štajnochr 2006, 999-1000, obr. 64). Takový exemplář byl objeven v Českých Budějovicích (obr. 9:10). Jako zrací sýrařská nádoba se může jevit redukčně pálený kus z Plzně (kat. PL 67), který je primárně interpretován jako cedník (Štajnochr 2006, 1000, obr. 65).

MÍSY

Mísy patřily v raném novověku k rozšířenému keramickému tvaru, který měl více morfologických variant a mnoho funkcí (Štajnochr 2006, 959-1046). Zejména byl užíván v kuchyni a při stolování (obr. 48).

Z archeologických nálezů se jeví jako nejstarší a nejjednodušší typ mísy, jejichž tělo se nálevkovitě rozšiřovalo směrem vzhůru **M 10**. Jejich stěny byly rovné, sporadicky vypouklé. Pozorovány jsou v souborech od konce 14. do 16. století. V jižních Čechách byly celé tvary evidovány např. v Soběslavi (Krajíc 1989, 109, obr. 10; Krajíc 1990, 99, obr. 1), Táboře (Krajíc, 1998, 80, obr. 25). V západních Čechách byly obsaženy např. v Chanovicích (Sneiderwinklová 2014, obr. 4.1-10:1), Plzni (Schneiderwinklová 2009, obr. 1: 6, 7). Mimo to byly běžně rozšířené také v Praze (Blažková 2013, tab. 5:1,4; Cymbalak — Matějková 2012, obr. 23: g). Výška těchto mís se pohybovala v intervalu 9 až 11 cm a průměr okraje vykazoval nejčastěji průměr mezi 20 až 22 cm. Hluboké mísy těchto tvarů byly vždy vyrobeny z neglazované hlíny, ať už v hrubozrnném redukčním provedení, nebo červeném či okrovém provedení.

Na přelomu 15. a 16. století se objevuje typ hlubokých mís, které mají mírně nálevkovitě rozevřený tvar, jsou opatřeny dvěma protilehlými uchy. Ta jsou připevněna pod okrajem a na dolní části výdutí. Okraj je výrazně dovnitř zatažený. Zatímco v Chanovicích byl evidován redukční typ (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1:33:2), v Praze byly tyto mísy ze světlé hlíny s vnitřní glazurou (Blažková 2013, tab. 5:2,3). Vedle toho se objevovaly také hlubší misky **M 14** s téměř kolmými stěnami (Krajíc 1998, 40, obr. 25) a poměrně široké výrazně nálevkovitě

rozšířené mísy **M 134**, které měly vodorovně seříznutý okraje (Krajíc 1998, 55, obr. 25, 27).

Ve 2. čtvrtině 16. a kolem poloviny 16. století se objevují menší nálevkovité mističky **M 20**, které byly zpravidla uvnitř glazované, a velké mísy nálevkovitě se rozšiřující, které mají téměř vodorovně vyložený okraj, na jehož horní ploše se někdy objevuje rádélková výzdoba **M 13**. Vnější povrch těchto mis byl často zpevněn řetízkováním. Výjimkou nebylo ani napojení uch z boku nádoby. Exempláře byly zejména v západních Čechách vyráběny jak v redukčním, tak v oxidačním provedení. Patrně v druhé polovině 16. století se začínají objevovat poprvé také mísy se třmenovými uchy (kat. PL 33). V jejich dekoru se uplatňovalo malování **M 22**.

Již od 1. třetiny 16. století lze usuzovat, že se začaly ve větší míře rozšiřovat mísy s talířovitým podokrajím **M 15**, tzv. polévačnice (Štajnochr 2006, 961-962). Z nich se vyvinuly menší dekorativní mísy **M 153** a talíře **M 154**, **M 155**. Výhradně od přelomu 16. a 17. století se v souborech začínají objevovat mělké mísy s uchem **M 41**, které byly využívány na máslo. Posléze se dál uplatňovaly výrazně široké mísy s nižšími stěnami, které se objevovaly jak ve variantách bez uch **M 204**, tak se třmenovými uchy **M 222**, **M 223**. Dál byla rozvíjena i tradice menších misek s téměř kolmými stěnami **M 203**.

KAŠNICE NA PŘÍPRAVU KAŠE, TZV. PERNICE

Třetím typem mís, jenž se objevuje výhradně v souborech po polovině 16. století, byly nálevkovitě rozevírající se hluboké mísy doplněné o vícenásobné plastické pásky, které byly buď pouze promačkávány prsty, nebo promačkávány a zároveň dekorovány nehtovými vrypy či rádélkem **M 13** (obr. 48). Tento tvar je v etnografické literatuře označován jako tzv. pernice (mísy na roztírání). Ty sloužily k výrobě kaší, neboť se v nich pomocí palic, tlouků, trdly roztíral mák, mrkev, ořechy, luštěniny, sušené ovoce ad. (Štajnochr 2006, 976-977). Jelikož je pro tyto mísy charakteristický téměř vodorovně vyložený až mírně přehnutý okraj, byla horní ploška okraje často dekorována rádélkem. Tento typ pozorujeme zejména v západních a středních Čechách, např. v Cetkově (obr. 2:1), Klatovech (kat. KL 4, KL 5), Plzni (kat. PL 31).

HLUBOKÉ MÍSY S TŘMENOVÝMI UCHY

S koncem 16. a začátkem 17. století souvisí rozšíření hlubokých mis se třmenovými uchy **M 22** (obr. 48). U některých hlubokých mis bylo využíváno malování. Tento typ byl identifikován v Plzni (kat. PL 33). Jde o výrobek, který může být jak lokálním výrobkem, tak produktem z kategorie tzv. červeného berounského zboží. Charakteristické pro něj je doplnění o dvě třmenová ucha. Jeho výrobu lze přesněji datovat do 4. čtvrtiny 16. a 1. třetiny 17. století. Neprímé analogie k této míse pochází ze souborů z Pražského hradu (Blažková 2013, tab. 14: 1, 2, 4). Další mísy s třmenovými uchy byly pozorovány v Českých Budějovicích, Českém Krumlově (kat. CK 64-69), Bechyni (Krajíc 2007b, 155). Shodně jsou datovány do 3. třetiny 16. a 1. poloviny 17. století. Na rozdíl od pražských nálezů a plzeňského exempláře, byly jihočeské nádoby redukční a často byly doplněny o výlevku.

Vedle velkých hlubokých mis se v souborech z 16. a 1. poloviny 17. století vyskytovaly menší misky. Pozorovány jsou v redukčním i oxidačním provedení. Redukční příklady pochází ze Slavonic (obr. 39:8) či z Domažlic (kat. DO 1). Režná oxidační miska pochází z Českého Krumlova (kat. CK 100), uvnitř žlutě glazovaná z Plzně (kat. PL 66). Zdobeny byly maximálně jednou rytou rýhou těsně pod okrajem. Funkční zařazení těchto mis není zcela jasné, menší misky byly v pokročilém novověku používány například k ustávání smetany (Štajnochr 2006, 991-993).

MĚLKÉ MÍSY NA MÁSLU

V 1. polovině 17. století se ve středoevropských keramických souborech začínají objevovat mělké mísy **M 41**, které mají silnější mírně dovnitř zatažený okraj připomínající okružní **M.8.2.** (obr. 48). Okraj je zároveň formován do hubičky buď na místě protilehlém či bočním vůči uchu. Doloženy jsou jak exempláře redukční v Klatovech (kat. KL 7), tak oxidační režné kusy na Cetkově (obr. 2:2) a v Chotětíně (obr. 3:12). Z pražského prostředí pochází glazovaný kus, který je datován až do 2. poloviny 17. století (Blažková 2013, 209, tab.5:8). Okružní, resp. zdvojený okraj, mohl sloužit k úvazům a zpevnění nádoby. Mísy tak mohly být využívány k uložení přepuštěného másla. Čerstvé máslo se přepouštělo, tj. tavelo, resp. sterilizovalo a konzervovalo v trojnožkách. Přepuštěné máslo se ponechalo ustát. Kal se usadil u dna. Rafinovaná svrchní frakce se z pánve slila do zásobní mísy. Zde docházelo k velkému teplotnímu šoku. Mísa se zásobou rafinované frakce přepuštěného másla, např. v zimním období, v období sezónních prací apod., mohla být opatřena povázkou k ochraně obsahu, resp. úvazem ve zdvojené drážce okraje. Mezi významné znaky využívání těchto mis k ukládání přepuštěného másla je kromě typického okraje, očazení dna. To souvisí s předhříváním nádob kvůli zmírnění teplotního šoku způsobeného vléváním přepuštěného másla. Výlevka mohla v zásobní míse sloužit k vylévání másla na pokrm, do těsta apod. Z lingvistického hlediska jsou v 18. a 19. století uváděny tyto mísy ve vztahu k mléčným pokrmům, a to jako tzv. Tigel. V Dolním Bavorsku se v 19. století objevil i termín Schmalztegl, kdy mohla mísa sloužit buď k tavení tuků, zvláště při svátečních příležitostech, nebo tento termín indikoval tavení kovů a nelze tedy vyloučit, že byly používány v kontextu kovolitectví (Štajnochr 2006, 997-998, obr. 60).

MÍSY S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM (TZV. MĚLKÉ MÍSY, POLÉVAČNICE)

(Stolní keramika uvedená v návaznosti na mísy) S individualizací stolování v raném novověku úzce souviselo prosazení mělkých mis různých velikostí, v archeologii je dlouhodobě používán termín mísa s talířovitým podokrajím (obr. 48). Z funkčního hlediska jde o tzv. polévačnice, které byly servírovacími mísami s okrajem s ostrou hranou (talířovitým podokrajím), o které se otírala lžice, oťer pak stékal zpět do mísy. Hlavním pokrmem, který byl pomocí těchto mis podáván, byly polévky. Ty v raném novověku zastupovaly zejména nálevy, masité, zahuštěné, luštěninové, mléčné a syrné, ovocné a zelené (Štajnochr 2006, 961-962).

V souborech jsou pozorovány od 2. třetiny 16. století. Zatím nejstarší archeologické nálevy pochází patrně z radnice v Českých Budějovicích ante 1555 (kat. CB 6), Slavonic ante 1548. Nelze vyloučit, že mezi nejstarší exempláře patří

i soběslavský zlomek, na němž se dochoval nápis MARIA + G... . Provedení a typ písma odpovídá konci 15. a první polovině 16. století (Krajíc 1989, 108, obr. 12; Krajíc 1990, 109).

Po polovině 16. století mísy s talířovitým podokrajím zobecněly a staly se součástí většiny raně novověkých souborů (okraj MT.3.1. se zařadil mezi hlavní datovací pomůcky archeologů). Podokrají se u nich postupně posouvalo do poloviny výšky nádoby. Část pod okrajem a stěny si tak proporčně téměř odpovídaly. Takové exempláře byly pozorovány na Cetkově, v Českém Krumlově, Českých Budějovicích, Domažlicích, Plzni atd. Vnitřní plocha tohoto typu mís nebyla tak výrazně tektonicky členěna a dovozovala snazší malování na vnitřní povrch **M 153**.

Zajímavostí v kategorii mís s talířovitým podokrajím jsou doposud nádoby vypálené v redukčním prostředí. Ty jsou v archeologických nálezech zastoupeny mnohem méně, než oxidačně pálené a glazované kusy. Redukční mísy s talířovitým podokrajím byly sledovány například v Českých Budějovicích (obr. 9:7), Plzni (kat. PL 83) a Táboře (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 37).

TALÍŘE

(Stolní keramika uvedená v návaznosti na mísy). Označení talíř bylo odvozeno ze staroněmeckého „talier“, a ten z italského „tagliere“ (obr. 48). To bylo označení pro desku na krájení. Charakteristický je pro něj mělký tvar **M 154**, **M 155**, obkroužený límcem zakončeným nejčastěji vodorovně vyloženým zaobleným či přehnutým okrajem. Rozlišují se tzv. liscio, mělké talíře, kde je průměr těla užší a širší límce širší, a tzv. fondina, jejichž středová kupa byla hlubší a límec méně široký (Štajnochr 2006, 986-988). Šlo o keramické výrobky, které v druhé polovině 16. století začaly imitovat prvky zejména majolikové, fajánsové a cínové tvorby. Talíře byly častěji malovány než mělké mísy s talířovitým podokrajím. Nakupovány byly pro jejich reprezentativní vzezření, které našlo využití zejména ve svátcích, při příležitosti přechodových iniciačních rituálů (svatby, křty ad.), v dekoru domácností napříč nejširším sociálním prostředím. Například berounské talíře byly využívány jak na hradě Gutštejně (Hobl 2015, 135, obr. 15), tak vsi Cetkově (obr. 2:10). Dekorační využití malovaných talířů na kredencích či v závěsu na zdech indikují drobná poutka na spodních stranách límců, která jsou prokazatelně evidována u zboží z konce 16. a 17. století v Českém Krumlově (kat. CK 88). Analogie k poutkům pochází z bavorského Straubingu (Endres 2005, např. tab. 5.1, tab. 6.1).

PROŘEZÁVANÉ MÍSY (OHŘÍVADLA)

Řezání skrz stěny hliněných nádob patřilo v době renesance k oblíbeným dekorativním hrnčířským technikám, které se uplatnily zejména při úpravě reprezentativního nádobí, jako byly podnosy (Pajer 2001, 134, obr. 73-74), košíčky (např. Sedláčková 1998, 18, 13.2-17), prořezávané mísy či ohřívadla **M 40** (obr. 48). Právě prořezávané mísy, resp. ohřívadla, jsou doloženy v jižních a středních Čechách. Měly tvar mísovité nádoby s prořezávanými stěnami a často perforovaným dnem, které bylo posazeno na duté prořezávané nožce. Jelikož se u některých exemplářů vyskytuje oboustranná glazura, někteří badatelé usuzují, že šlo spíše o mísy na ovoce (Blažková 2013, 212). Jiné exempláře jsou však pokryty glazurou pouze zvnějšku a mají rezný vnitřní povrch,

který je poškozený užíváním, pálením. Zatímco v širším středoevropském prostoru byly tyto prořezávané nádoby známé již na sklonku středověku (Küas 1966, 339) a v následujícím období se rychle šířily geografickým i sociálním prostředím (Gross, 2003, 4; Tab. 9, 13-14; 10, 1-2; Endres – Koschik 1985, 154-155, obr. 102; Endres 2005, 33, obr. 49, tab. 5,3-4; Röber 1989, 425; Kovacsovics 1991, 71; Kraschitzer 2007, 33-34, obr. 50, tab. 71; Mechelk 1971, 239; 1976, 168), v jihočeském prostředí se tento tvar objevuje patrně až v druhé polovině 16. či na počátku 17. století. Svědčí o tom zejména nálezy z Českého Krumlova (kat. CK 122), který má přímou analogii v oblasti Linze (Kaltenberger 2009, 412, tab.160:EF-L 56). Další pochází z Prahy (Blažková 2013, 212, tab. 14: 3, 5; Frolík-Smetánka 1997, 128-129). Tvar byl rozšířen také na Moravě (Pajer 2006, 206, obr. 8.2).

TROJNOŽKY

Trojnožky, označované jako pánve na třech nohách, hrobcové pánve, pánvice, kuthany (Štajnochr 2006, 978-981), patřily mezi ploché tvary kuchyňské keramiky (obr. 50). Doplněny byly o držadla, nejčastěji v podobě duté trubice či tuleje, málokdy o ucha. Díky těmto funkčním doplňkům mohla být nádoba vložena do hrobce žhavého popela, v němž sloužila k rychlému ohřevu a smažení. Jelikož u pánví bylo důležité zajistit menší průsak keramického střepu, byly vyráběny tenkostěnné, vypalovány oxidačně a dál glazovány. Tento proces lze pozorovat již od 14. století, přičemž v 1. polovině 16. století se prosazují zejména pánve s konkávním tělem a čočkovitým dnem **P 8**. Charakteristické pro ně byly výrazně kratší nožky. Jejich výška zpravidla nedosahovala výšky těla nádoby. Okraj nádoby byl zpravidla vodorovně vyhnutý a na konci vzhůru vytažený jako v Plzni **P 7** (Schneiderwinklová 2009, 199-206). Jindy ovalený, méně často přehnutý. Držadlo je tulejovité, přičemž u napojení k tělu je nejužší a směrem od nádoby k vlastnímu okraji se mírně rozšiřuje. Příklady těchto pánví jsou doloženy v Soběslavi (Krajíc 1990, 99, obr. 1 – 3.37, 3.40).

Ve 2. polovině 16. století se u trojnožek zvyšuje jak výška těla, tak nožiček. Ty již mohou dosahovat vyšší výšky, než má tělo. Okraj nádob je zpravidla ovalený, přehnutý, s lištovaným okružím či esovitý, někdy vytvarován do výlevky. V Praze je evidován přehnutý, prstovaný okraj (Blažková 2013, tab. 6: 6). Tělo pánve je zpravidla nezdobené, objevuje se však i dekor v podobě segmentové vlnice, jako např. v Kašperských Horách (kat. KH 9). Dalším druhem dekoru je použití rádélka v dekoru spodní části těla a okraje u trojnožek **P 41** z Chanovic (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 4.2-29:1). Dno je zpravidla čočkovité **P 4**. U některých pánví se naopak zplošťuje a zůstává rovné **P 5**. Uvnitř nádob se hojněji využívá zelená glazura. Držadlo mladších trojnohých pánví je delší trubicovité a bývá zakončeno téměř uzavřenou obvodovou lištou, čímž bylo definitivně zamezeno možnosti nasadit dřevěný nástavec, tzv. ohřeblo.

Zajímavostí související s první polovinou 17. století je klatovský nález trojnožky **P 42**, která po výpalu měla bílou barvu a její vnitřek byl zdoben mramorováním v odstínech bílé, modré a červenohnědé (kat. KL 9). U tohoto exempláře jasně převládla zdobnost nad funkčností, což potvrzuje i ohněm nedotčený vnější povrch nádoby. K jakému účelu sloužil tento reprezentativní kus, není dosud zřejmé. Je možné,

že obdobné trojnožky sloužily například k přepouštění másla (Štajnochr 2006, 997-998). V téže době doznává morfologický vývoj dalších změn. Zejména se začínají objevovat rozměrné velké pánve. Ty se vyznačovaly okrajem formovaným do vícenásobně prožlabeného okruží či indiferentních tvarů podobných okruží PA.5.2. Pakliže bylo tělo trojnožek zdobeno, segmentovou vlnici u velkých nádob nahrazují husté vývalky (P 5). Dno bylo u těchto pánví rovné a spolu s tělem posazené na mohutné nohy, jejichž mocnost byla narušována rýhami, vrypy a důlky u horního kořene nožičky. Tato úprava vedla ke snížení pravděpodobnosti prasknutí nožiček při nadměrném zahřátí. Specifikou velkých pánví byla možnost napojit k nim funkční doplňky ve formě plastických výstupků, které sloužily k zachycení a upevnění stability pánví v hrobcí žhavých uhlíků. Ojedinele se u velkých pánví vyskytovala ucha. Příklady těchto pánví pozorujeme v souboru z Českého Krumlova (kat. CK 104), analogie jsou známé z Prahy (Blažková 2013, tab. 6: 8, 9).

PEKÁČE

Pekáče jsou keramickým výrobkem, který je poprvé zaznamenán v Českých Budějovicích před rokem 1555 (Čapek – Preusz 2017a, 146) (obr. 49). Jejich výroba spočívala ve vytočení cylindrické nádoby s úzkým hrdlem, který byl následně rozříznut na polovinu (Štajnochr 2006, 985). Původní okraj a hrdlo posloužilo jako výlevka. Na protější stranu, kde bylo původní dno, bylo připojeno držadlo ve formě trubicovité tuleje, která se odlišuje od tulejí pánví zejména svou kratší délkou a větším průměrem, jenž se zpravidla rovná délce držadla. Pekáče z Českého Krumlova měly podobu dočervena páleného zboží (kat. CK 101-103). Boční okraje pekáčů měly podobu prstované pásky **PE.1.1.**, pouze zadní okraj u držadla byl jednoduchý, prostý. Stejně jako u pánví i u pekáčů byl vnitřní povrch glazován, a to zpravidla transparentní zelenou polevou, což dokládá i exemplář z nejmladší stratigrafické vrstvy v jínce čp. 220 v Táboře (Krajíc 1998, 16, obr. 11). Ze severních Čech pochází analogie v podobě rezných výrobků opatřených uchem namísto tuleje (Cvrková-Černá 2007, 79, 2F:4). Vývojový trend nahrazování tulejí uchy pokračoval v 2. polovině 17. a 1. polovině 18. století. V mladším novověku se v kontextu výzdobném objevuje vpíjení glazur a glazování na bílé nástřepí (např. Foster 2009, 84, obr. 24).

BÁBOVEČNICE

Vedle pekáčů se na přelomu 16. a 17. století začínají vytvářet z alimentárních mis specializované formy pro specifický účel, tzv. „bábovky“ (obr. 49). Přesnějším označením však je bábovečnice, neboť bábovky byly produktem. Zdrobnělina bábovka vychází z původního slova „bába“, což byly pokrmy připravované v bábovečnici, která fungovala jako tvořítko, kadlub či forma. Následně byl z bábovečnice vyklopen negativ tvaru. Šlo zpravidla o velkoobjemové nádoby, z nichž bylo vyklápěno jídlo předurčené pro společnou konzumaci, např. ve sváteční dny. Bábovky, báby je označení také pro vlastní pokrmy vznikající dušením v páře (např. náryp, paštika), vařené ve vodě, mléce, syrovátce ad. (huspenina, sulc, studená kaše, pudink), či připravované za studena (např. tvarohy s doplňky, chlazené v bábovečnicích) (Štajnochr 2006, 981).

Báby nebo bábovky, bylo možné připravovat jak v otevřených alimentárních mísách, tak ve speciálních bábovečnicích, které byly opatřeny plastickou fakturou. Její podoba souvisela s renesanční oblibou tvářet. Nálezy pečících forem jsou v českém prostředí ojedinělé. V západních Čechách byla nalezena pečící forma na tvrzi v Tasnovicích (Procházka 1982, tab. 12, č. 267). Šlo o nádobu s rovným dnem a čtyřmi nálevkovitě se rozšiřujícími stěnami, které byly uprostřed prohnuty **Bb 1**. Obdobný tvar pochází z Červené Řečice na Havlíčkobrodsku (osobní sdělení A. Knápka). Složitější typy pečících forem, které ztvárňují například raka, rybu nebo zavínuté dítě, byly dosud pozorovány v sousedním Bavorsku (Endres 2005, obr. 22, 23, 25).

POKLIČKY A ZÁTKY

Poklice se vyvinuly ze svrchních mís zaklápějících spodní mísy, hrnce či džbány atd. (obr. 51). U poklic se objevovaly nejrůznější modifikace, které byly opatřovány k uchopení vhodným knoflíkem, uchem aj. Ještě na počátku 16. století se lze setkat s archaickými typy poklic, které byly vysoké, zvonovité a hrubě modelované **PL 1**, např. v Soběslavi (Krajíc 1990, 99, obr. 1: 4.15, 4.26). Stejně tak byly v první polovině 16. století používány ploché poklice se vzhůru vytaženým okrajem **PL 7**, které se však v druhé polovině téhož století definitivně vytrácí (Hrubý 1999, obr. 13-15). Naopak se na úkor zvonovitých poklic začaly výrazně prosazovat výrobky vytáčené a plošší. Běžné kuchyňské poklice byly v jižních a západních Čechách zpravidla vyráběny v redukčním prostředí, jejich velikost odpovídala průměrům hrnců a džbánů, byly lomeny vnitřním žebrem, opatřovány byly nepříliš vzhlednými knoflíky. Mezi oxidační výrobky patří také reprezentativní uzávěr nádoby z domu čp. 13 v Táboře **PL 6**. Zde byla objevena poklice s obvodovým prořezáváním, polevou na vnější straně a dvojicí k sobě přilepených šašků, převzatých z kachlových předloh lokální výroby (Krajíc 2007a, 75, obr. 7).

Kolem přelomu 16. a 17. století se u zvonovitých poklic postupně vytrácelo vnitřní žebro a poklice se ještě více zploštily. V západních Čechách jsou evidovány poklice oxidačně pálené, režné (kat. **PL 9**). Navíc se začínají používat nové typy úchytů **PL 21**, které jsou formovány nejčastěji do špičky (Krajíc 1998, obr. 19). Výroba okrasných úchytů se následně dál rozvíjí v souvislosti s produkcí ozdobných poklic např. v Českém Krumlově (obr. 35:9), nebo v Praze (Huml 1971, 226, obr. 3).

V návaznosti na středověkou výrobní tradici se v 16. a v 17. století k uzavírání lahví, džbánů, konvic a čutor užívaly zátky. Jejich podoba zprvu vycházela z tvaru poklic, které byly opatřovány límcem. Mohutnější kus opatřený vyšším límcem **PL 8** pochází z Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-5). Alternativou byla zátka ve formě plošší poklice s nižším límcem **PL 81** z čp. 220 v Táboře (Krajíc 1998, 65, obr. 10).

DĚROVANÉ POKLICE

Součástí keramických souborů z 16. a 17. století jsou perforované poklice **PL 9** (obr. 51). Vyráběny byly zejména v redukčním prostředí. Příklady z přelomu 15. a 16. století pochází ze Soběslavi (Krajíc 1989, 112:50; 1990, 99). Mladší kusy pak například z tvrze Cukněstějna (Hrubý 2004, 321, obr. 17), Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-24:1), ale i z Prahy (Charvátová – Charvát 1981, 333). Poklice mohly sloužit

k více účelům. Mohly odvádět páru při vaření. Mohly sloužit k cezení spolu s cedníky. Použity mohly být i v kontextu zrání sýrů. V tomto případě sloužily k zakrývání děrovaných syrnic (srov. Štajnochr 2006, 999-1000). Nelze vyloučit ani domněnku, že šlo o poklice uzpůsobené k zakrývání lamp a luceren (Schneiderwinklová 2014, 84).

STOLNÍ KERAMIKA

DŽBÁNY

Džbány se z morfologického hlediska prosazují již ve středověku a v oblibě zůstávají po celý raný novověk (obr. 47). Byly důležitou součástí každodenního života, neboť sloužily k uchovávání, transportu, distribuci tekutin (voda, víno, pivo, olej ad.). Vzhledem k rostoucí poptávce po džbánech byla rozšířena jejich tvarová a velikostní škála, zároveň byla vyráběny džbány, které byly bohatě zdobený. Ty sehrávaly důležitou roli při stolování a patrně i svátečních chvílích.

Na konci 15. a v 1. polovině 16. století se postupně začínají vytrácet středně velké džbány s vysokým hrdlem a džbány, jejichž tělo pokrýval pás souvislé rádélkové výzdoby. Naopak hojně se rozšiřovaly vyšší rezné džbány, které měly vejčitý **Dv 100**, **Dv 200**, **Dv 300** až kulovitý tvar těla **Dv 400** a **Dv 500**, mírně se nálevkovitě rozevírající hrdlo a ucho připojené těsně pod okrajem a k největší výduti nádoby. Hrdlo bylo často členěno vývalky a doplňováno o plastická žebra, někdy byly prožlabovány prsty. Na plecích nebo na horní straně těla se objevovala jednořádková rádélková výzdoba. Tyto džbány se objevují jak v jižních, tak v západních Čechách. Pozorovány jsou napříč geografickým prostorem. Redukčně pálené exempláře jsou evidovány v Horažďovicích (Tetour 2002, obr. 3, 4), Kašperských Horách (kat. KH 20, KH 21), Plzni (Schneiderwinklová 2009, 202, obr. 1:1), Soběslavi (Krajíc 1989, 112; Týž 1990, 99), Táboře (Krajíc 1998, obr. 27). Objevují se typy s ocelově lesklým povrchem, snad aby imitovaly cínové nádoby. Oxidačně pálené kusy byly pozorovány v Horšovském Týně (Frýda 1992, 190, tab. II. 3), kde forma výpalu patrně navazovala na středověkou tradici v podhůří Českého lesa.

V tomto období se objevují také menší kulovité džbány, které mají válcovité hrdlo s žebrem, ucho připojené k žebrou a největší výduti, pod hrdlem a na plecích jsou zdobený rádélkem a vlnovkou **Dv 300**, **Dv 310**, **Dv 311**. Takový exemplář pochází z Plzně (Schneiderwinklová, 2009, fig. 3.2). Obdobou s mnohem užším hrdlem jsou chladicí džbány, které měly kulovité tělo, úzké hrdlo s výraznými žebry, přičemž k liště a největší výduti nádoby bylo připojeno ucho, někdy prostováno **Dv 500**, **Dv 501**. Tyto nádoby mohly být shora snadno uzavírány, jejich tělo bývalo zdobeno horizontálními rýhami v kombinaci s vlnicí. Vypalovány byly redukčně, často s příměsí slídy. Nálezy pochází z Tábora, kde byl v nádobě uložen depot mincí z 20. let 16. století (Krajíc – Chvojka 2007, 36-37, 39-43, obr. 85-100, 83-84). Pro zajímavost v Praze se v tu dobu začínají vyskytovat džbány, které jsou oxidačně páleny, uvnitř glazovány. Vnější povrch těla je zdoben segmentovou vlnicí (Blažková 2013, 211, tab. 9:7, 8).

V polovině 16. století si lze povšimnout vedle pokračující produkce velkých džbánů, také drobných miniaturních džbánek. Příklad pochází ze Slavonic, kde byla objevena spodní část kulovitého džbánu s vnitřní polevou **Dv 600**.

V tomto období se začínají prosazovat také velké kuchyňské džbány na vodu. Zpravidla jde o kusy s okrajem morfovaným do výlevky, nízkým hrdlem členěným vývalky, mohutným baňatým až soudkovitým tělem s těžištěm uprostřed nádoby a velkým uchem. Podle svého korpusu jsou tyto džbány známé též jako bane nebo baňky (Štajnochr 2005, 744). Vyráběny byly především ze zakuřované hrnčiny. Využívány byly výhradně jako zásobárna čerstvé vody k vaření. Do této skupiny lze snad řadit exemplář zdobený pod hrdlem segmentovou vlnicí, který pochází z Kašperských Hor (kat. KH 21).

Od 2. třetiny 16. století se začínají objevovat bohatě dekorované džbány, zejména **malované**. Zlomky džbánu s hnědou polevou a žlutým malováním jsou totiž pozorovány již ve Slavonicích, v klenebním zásepu před rokem 1548. V Praze jsou doloženy malované výrobky v hrnčířské dílně Adama Špačka v Truhlářské ulici (Žegklitz 2015, 122-123, obr. 23). Malované džbány se pak začínají prosazovat ve středních Čechách v souvislosti s produkcí berounských hrnčířů v poslední čtvrtině 16. a 1. polovině 17. století a zboží se vyváželo i do západních Čech. Malované džbány jsou zlomky doloženy také ve vesnickém prostředí Cetkova. Užívány zde byly kusy z tzv. červené skupiny berounského zboží, které byly malovány bílými a zelenými hlinkami. Využití našlo také mramorování. Příklad pochází opět z Cetkova (obr. 2:16), ale i z Českých Budějovic. Analogie jsou pozorovány v Praze (Blažková 2013, 212, tab. 10: 3)

Začínají se poměrně hojně rozšiřovat **džbány s plastickou výzdobou**. Příklady pochází z Českých Budějovic (**Dv 800**; kat. CB 4), Českého Krumlova (**Dk 210**; kat. CK 47), Merklína a Plzně (**Dk 102**; kat. PL 2). Také tento typ pozorujeme v Praze (Blažková 2013, 212, tab. 10: 4, 6). V 17. století se začíná hojně rozšiřovat u džbánů vmačkávání do formy. Tuto techniku známe z Českého Krumlova (obr. 35:5, 6), Merklína a Tábora. Objevuje se také v Praze. Etnografie považuje vmačkávání džbánů do forem za techniku specifickou výhradně pro 17. století, následně mizí (Scheufler 1972, 51).

V 1. polovině 17. století se začínají objevovat středně vysoké vejčité džbány s mírně se trychtýřovitě rozšiřujícím hrdlem a charakteristickou odsazenou patkou. Objevují se povětšinou glazované zeleně, přičemž uvnitř jsou žluté. Pozorovány jsou však i džbány žluté a hnědé. Evidujeme je například v Cetkově, Českém Krumlově, Merklíně. V tutéž dobu se prosazují také tzv. **melounovité** tvary džbánů **Dk 210**. Dva kusy byly pozorovány v Českém Krumlově (kat. CK 57) a jejich analogie pochází například z jižní Moravy (Jordánková – Sedláčková 2005, 137) nebo oblasti kolem Linze (Kaltenberger 2009, 168, EF-L 93). Na ně pak navazují džbány s tordovaným tělem typu crespina s jednobarevnou, majolikovou glazurou, které pozorujeme v Praze (Blažková 2013, 212, tab. 10: 5) a Berouně (Matoušek — Scheufler — Štajnochr 1985; Žegklitz — Zavřel 1990, 122).

K přinášení vody sloužily velké džbány. Pro džbán z Českého Krumlova je charakteristický baňatý tvar, mohutné ucho u spodního kořene formované do voluty, plastické nálepy v podobě jednoduchých teček a oboustranná zelená glazura (**Dk 210**; kat. CK 57).

Kolem poloviny 17. století nastupuje v keramické produkci hruškovitý tvar džbánů s maximální výdutí v dolní čtvrtině výšky těla **Dh 100**. Přechod hrdla je plynulý, dno je odsazeno na patku. Okraj je vzhůru vytažený. Páskové ucho není prožlabené. Tyto džbány jsou někdy opatřeny vnitřní transparentní a vnější majolikovou glazurou

(Blažková 2013, 212, tab. 10: 7). Tyto raně barokní tvary se objevily například v Plzni (kat. PL 8).

Zvláštní skupinu džbánů tvoří chladicí džbány, jinak též lahvice na vodu (Scheufler 1972, 31). Objevují se od 2. poloviny 16. století (Pajer 1983, 50), přičemž jejich počet v 1. polovině 17. století narůstá. Pro tyto nádoby je charakteristické baňaté tělo uzpůsobené tak, aby mělo co největší objem **Db 231 - Db 300**. Na tělo je napojeno velmi úzké hrdlo obepnuté často mohutným žebrem k uchycení ucha. Okraj je různě modelován. Například do hubičky, jindy je dovnitř zatažený a tvoří úzký kruhový otvor, který bylo možné snadno uzavřít. Pro ty džbány bylo charakteristické glazování uvnitř, přičemž glazura přesahovala na okraj a hrdlo. Vnější povrch těla byl rezný. Dno mohlo být lehce odsazeno na patku. Z morfologie hrdla, okraje i velikosti těla je jasné, že tyto džbány sloužily k uchovávání tekutin a udržování jejich nižší teploty. Příklady džbánů s hubičkou pochází z Českého Krumlova (kat. CK 48) a Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-8:1). Džbány s dovnitř zataženým okrajem byly identifikovány v Českém Krumlově (kat. CK 49) a Táboře (Krajíc 1998, 182, obr. 11-D23235).

POLNÍ LAHVE, ČUTORY

Polní lahve sloužily k transportu a distribuci pití, přičemž měly vlastnosti podobné chladicím džbánům, neboť u nich byl kladen důraz na větší objem a úzké hrdlo **Dpl 1** (obr. 49). Raně novověké polní lahve se vyvinuly ze středověkých poutních lahví, které byly charakteristické buď dvěma či čtyřmi poutky, přičemž nejstarší formy doložené v německém prostředí byly vyrobeny z kameniny (Kluttig-Altman 2006, 307-308, obr. 210). Pro exempláře z 16. století je charakteristické kulaté tělo vycházející z ergonomie párových mís, kterou byly zaklopeny a slepeny (Štajnochr 2006, 985). Následně bylo připojeno hrdlo, jež mohlo být uzavíráno zátkou, a poutka, která umožňovala připoutání nádoby k zavazadlu, na hůl, na koně apod., což umožnilo transport tekutin na větší vzdálenosti. S tím souvisí jejich přívrstev „poutní“, nebo „polní“. Jelikož tělo nádoby mělo poměrně velkou rovnou plochu, byly polní lahve dekorovány rytým dekorem, zpravidla ornamentálním. Z Kašperských Hor pochází polní lahev vyrobená v redukčním prostředí, která je dekorována kružnicemi a vlnicemi (kat. KH 15). Analogie pozorujeme například v nedalekém Bavorsku, kde jsou doloženy oxidační výrobky ryté a zcela glazované zelenou polevou (Endres 2005, tab. 5.1).

POHÁRY

Poháry patřily v 15. století k základním morfologickým tvarům keramické produkce a nálezy pochází z mnoha jihočeských i západočeských lokalit (obr. 49), například Českých Budějovic (Čapek – Preusz 2017a, 146), Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-9:1-5). Z přelomu 15. a 16. století se celé tvary a zlomky podařilo najít v Táboře (**Po 1 – Po 2**; Krajíc 1998, obr. 24, 28) a Soběslavi (**Po 3 - Po 5**; Krajíc 1989, 84, obr. 109, 111; 1990, 99, obr. 1). Zde se užívaly poháry tvaru, který měl zúženou spodní polovinu těla a často povrch pokrytý rádélkovými půlobloučky. V Táboře je okraj pohárů zpravidla mírně zatažený a zaoblený. Naopak v Soběslavi mají typické rozevření (rozšíření) okraje s esovitou profilací. Spodní část poháru se podařilo objevit také ve Slavonicích (obr. 39:10), opět šlo o variantu se zúženou spodní polovinou těla. Samostatnou skupinou nálezů jsou fragmenty loštických pohárů. Ty pochází z Gutštejna (Hobl 2015, 135,

obr. 12:T), Preitensteina (Mařík 2016, 135, obr. 28), Šelmberku (Goš 2007, 84), Roupova (Foster – Čiháková – Kamenická 2006, 373-386). Další zlomky z 15. století pochází ze zásyplů v areálu radnice v Českých Budějovicích (Čapek – Preusz – Militký 2016, 16). Několik nálezů pochází také ze středních Čech a Prahy (např. Matějková 2014, 110; Cymbalak – Matějková 2012, 54; Goš 2007, 81, obr. 31:5; 84, obr. 31:7; Havrda – Matějková 2015, 130). V 16. a 17. století se nakonec poháry vytráčí na úkor šíření picích nádob z jiných materiálů, zejména ze skla a cínu. V keramické produkce se k pití začaly ve větší míře používat hrnky a hrnečky (skupiny H 29, H 38, H 39, snad H 521). V 1. polovině 17. století je doložena také kameninová holba (Procházka 1982, 7-8, tab. 7, 89).

HOLBY

Holby patří mezi picí nádoby, které mohly mít různý tvar (obr. 49). V západních Čechách byla prokázána pouze holba kónického tvaru **Ho 1**, která byla objevena v Tasnovicích. Jde o kameninový výrobek zdobený heraldickým dekorem z produkčního centra ve Waldenburgu. Datačně spadá do 1. poloviny 17. století (Procházka 1982, 7-8, tab. 7, 89).

HYGIENICKÁ KERAMIKA

V raném novověku došlo v hrncářství k rozvoji výroby tvarů, které úzce souvisely s hygienou (kód **Hy**). Do této skupiny dle funkce lze zařadit zejména umyvadla. Patří sem také nočníky (kódovány byly v kategorii hrnců **H 294**).

UMYVADLA

Důležitou složkou hygienické keramiky na počátku novověku byla umyvadla, která primárně sloužila k umývání rukou (obr. 52). Již v 15. století šlo o levnější ekvivalent ke kovovým umyvadlům, kterým se tvarově nápadně podobala (Brych 1998, 402-403). Jejich tvar byl mísovitý s výrazným vodorovně vyloženým okrajem, o čemž svědčí nálezy umyvadel z Plzně (Dudková – Orna 2013, 561-562, obr. 5) i analogie z jihoněmeckého prostředí (Gross 2009, 38, obr. 7). To umožňovalo přinášet umyvadla ke stolům či je vkládat do umývacích skříní, které se v tu dobu rozšiřují do střední Evropy. Obdobně jako u kachlů a dalších dekorativních předmětů prodělala umyvadla vývoj k zvětšení transparentních ploch, neboť v reprezentativních místnostech mohla sloužit k prezentaci široké škály módních ikonografických motivů zrcadlících zpravidla náboženské projevy, heraldická znamení či mytologické scény. Během 16. století proto došlo k zvyšování předních a zadních stěn umyvadel. Výrazně se tak proměnil původní mísovitý tvar v masivní a těžký produkt, který byl často doplňován o ucha k transportu nádoby. Zeleně polévané umyvadlo s nalepovanými náboženskými motivy bylo objeveno v Českém Krumlově (kat. CK 123; Preusz 2013, 287). Pro tento tvar byla typická zvýšená zadní stěna **Hy 2**. Další umyvadla z první poloviny 17. století pocházejí z Berouna (Matoušek – Scheufler 1983, 192) a Opavy (Šikulová 2004, 19-28). Následně byla keramická umyvadla používána ve středoevropském prostoru i v barokním období (např. Hagn – Veit 1985, 178, obr. 125/6; Chybová – Válka 1994, 326).

NOČNÍKY

Nočníky jsou ve středoevropském prostoru běžně rozšířeny již od středověku (Dudková – Orna 2013, 559, obr. 3; Petráň 1985, 667, obr. 544). O jejich morfologické pestrosti v jižních a západních Čechách v 16. a 17. století si nelze udělat podrobnější představu, neboť jediné prokazatelné nálezy byly doposud učiněny jen v Českém Krumlově (kat. CK 46). Tyto exempláře měly soudkovitý až kulovitý tvar **Hk 294**. Jejich identifikaci umožnil funkčně specifický okraj, který je široký a vodorovně vyložený H.21.1. V německém prostředí je označován jako sedací okraj, tzv. „Sitzrand“. Pro udržení okraje bylo nutné jeho podepření zesponu speciálními přílepy. To je charakteristické pro nočníky z 1. poloviny 17. století (Endres 2005, tab. 7:13; Kaltenberger 2009, 410, tab. 159).

V pozdním středověku měly nočníky často tvar nálevkovitě se rozvírajícího hrnce, který byl doplněn o silné ucho (např. Gross 1995, 143, obr. 15). V jihoněmeckém prostředí se začal mimo kónický tvar prosazovat také tvar válcovitý (Gross 1995, obr. 13/1), jenž byl posléze produkován také novokřtenci na jižní Moravě (Pajer 2006, 212, obr. 7/1, 7/4, 11/6, 12/8, 12/10). V 2. polovině 16. století se pod vlivem výroby soudkovitých hrnců začíná prosazovat soudkovitý až kulovitý tvar i u nočníků a ten přetrvává i do dalších staletí. Svědčí o tom i nálezy z podunajské kulturní oblasti (Endres 2005, 22, 60, 65, tab. 2.6, tab. 7, 13; Lehner 2004, tab. 10/7; Kraschitzer 2007, tab. 15/37, tab. 16/38-40). Z Bavorska navíc pochází nočník, u něhož je jedna třetina ústí uzavřena keramickým plátem (Endres 2005, 22, obr. 54).

Nočníky, též noční hrnce, byly využívány k vylučování exkrementů v interiérech domácností. Jejich okraj byl široký, aby při vyměšování skončily všechny exkrementy v nádobě a nedošlo ke znečištění okolí. Diskutabilní je pojem sedací okraj, neboť křehkost nádoby nedovolovala, aby si na ni těžší člověk sednul plnou vahou. Přesto je tento způsob známý z ikonografických pramenů. Náhradní variantou bylo použít nočník v kombinaci s dřevěnou stoličkou, jejíž deska byla proříznuta kruhovým otvorem. Noční hrnce pak byly charakteristické silným uchem, které sloužilo k transportu nádoby z domácnosti a vylévání výměšků do odpadních jímek aj.

OSVĚTLOVACÍ KERAMIKA

Na konci 15. a v 1. polovině 16. století představovaly vedle přirozeného světla, otopných zařízení, loučí a pochodní hojně využívané zdroje světla kahany, svícný a lucerny. Vyráběny byly od 14. století především v kovovýrobě, kde se na jejich výrobu začali specializovat „flašníci“, „lucernáři“ a „klempíři“ (více Krajíc 2006b, 250-251). Avšak hrnčíři na přelomu 15. a 16. století nebyli pozadu. Vytvářeli řadu tvarů osvětlovací keramiky (kód **Ok**), které si během 16. a 17. století našly svou cestu do každodenního života spotřebitelů.

KAHANY

K běžně užívaným prostředkům ke svícení patřily hliněné kahany, jež byly plněny olejem, voskem, lojem, do něhož byl vložen knot (obr. 52). Jejich tvar navazoval na středověkou produkci. Nejčastěji měly tvar mělké misky s hubičkou, kam byl vkládán knot **Ok 1**. Na protilehlé straně nádoby byl otvor k zavěšení nebo s uchem k manipulaci.

Kahany byly doloženy například v prostředí hradu Preitenstein (Mařík 2016, 130, obr. 7: 6-7), tvrzi Cuknštejn (Hrubý 2004, 321), ve městě Písku (Jiřík, J. 2009, nepubl.), v Soběslavi (Krajíc 1989, 85) a v Kašperských Horách, kde mohly být používány kahany jak ke svícení v interiérech, tak v důlních prostorech při těžbě (Kašák 2013, 59-60).

SVÍCNY

Další variantou používanou ke svícení byly svícny. Do této morfologické kategorie lze řadit miskovité kahany, v nichž byl umístěn válcovitý prstenec, do kterého se zasouvala svíčka **Ok 2** (obr. 52). Svědčí o tom například nález z panského sídla v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 184, obr. 4.1-42:1-3, 5, 7-26). Během 16. století se začaly posazovat na nožku. Z počátku 17. století jsou pak doloženy i keramické svícny stojanové, primárně sloupcového tvaru s miskou k odkapávání vosku. Jejich funkce byla primárně bezpečnostní, pak až sekundárně dekorativní **Ok 3**. Na různé typy stojanových svícňů byl bohatý především soubor z hrnčířské dílny v domě čp. 18. v Bechyni (Krajíc 2007b, 155). Také svícen objevený při výzkumu v Merklíně byl konstruován na jednu svíčku (obr. 5:2, 3).

LUCERNY

Závěsnou modifikací přenosných svítidel byly keramické lampy a lucerny (obr. 52). Jejich výhodou bylo, že plamen ohně byl ukryt uvnitř tělesa, nebyl tolik vystavován povětrnostním vlivům, zároveň neohrožoval tolik okolí, jako otevřený ohně. V domě čp. 13 v Táboře byla objevena redukčně pálená lucerna, která měla válcovitý tvar, do něhož bylo na spodní straně vsazeno dno s proraženým středovým otvorem, kolem kterého byl uvnitř lucerny vytažen válcovitý prstenec pro umístění svíčky **Ok 4**. Otvor ve středu dna byl používán k odstranění přebytků ze spálené svíčky. Na horní okraj těla byl umístěn mírně kuželovitý plát hlíny, který byl perforován. Vrchol kužele byl pečlivě proděravěn a označen rytou kružnicí. Část vrcholového otvoru byla porušena vylomením, takže nelze vyloučit absenci závěsu. K transportu lucerny sloužilo páskové ucho. Tvarem a dokonce i šedavým odstínem po vypálení za nepřístupu vzduchu, lze lucernu přirovnat k věrné funkční napodobenině plechových luceren z období před rokem 1532 (Krajíc 2006b, 247-251, obr. 2, 3, 10, 14).

KERAMIKA NA PSANÍ

S růstem vzdělanosti se mezi nejširší raně novověké sociální vrstvy rozšiřovalo čtení a psaní. Hrnčířství na tento fenomén reagovalo výrobou kalamářů (kód **Kp**).

KALAMÁŘE

Termín pochází z latinského „calamarius“, jež je odvozeno ze slova „calamus“ (obr. 52). Název označuje pero zhotovené ze třtiny. V raném novověku se jako kalamář označovala schránka na pera a inkoust, později výhradně samotná nádobka na inkoust. Archeologické nálezy hliněných kalamářů nejsou příliš časté. Navíc jim konkurovaly i výrobky z jiných materiálů, například ze dřeva (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 47). V západních Čechách byl objeven kvádrový kalamář ve tvrzi v Tasnovicích. Byl vyroben z majoliky. Měl tvar kvádrů, v horní ploše měl oválnou prohlubeň pro inkoust **Kp 1**. Jde o pravou fajáns

zdobenou antimonovou žlutí, kobaltovou modří a manganovou hnědofialovou na bílé glazuře. Na kalamáři je vročení 1616 (či 1617). Nálezce Z. Procházka ho zařadil mezi tzv. gmundenské fajánse, o nichž nejstarší písemný záznam pochází z roku 1669 (Procházka 1982, 8). Z popisu, kresby a vročení spíše vyplývá, že jde o kalamář vyrobený v dílnách jihomoravských Novokřtěnců, kde pozorujeme i analogie (Pajer 2006, 89, obr. 13).

TECHNICKÁ KERAMIKA

Technická keramika byla využívána ve specializovaných výrobních procesech. V raně novověkých souborech lze pozorovat například destilační keramiku užívanou ve výrobě léčiv a drog, keramiku užívanou pro tavení kovů, keramiku pro tkalcovské řemeslo aj. Lze však předpokládat, že některé typy keramiky měly univerzálnější funkci a byly využívány napříč řemesly, dokonce i v domácnostech pro vlastní potřebu.

DESTILAČNÍ PŘÍSTROJ, TZV. ALEMBIK

Rostoucí variabilita tvarů destilačních nádob vyrobených z hlíny úzce souvisela s alchymii 16. a 17. století. V ní patřila mezi nejrozšířenější chemické procesy destilace. Proces destilace směřoval k oddělování dvou nebo více kapalin různé těkavosti. Při zahřátí dvousložkové nebo vícesložkové kapaliny na teplotu varu přecházela směs s více těkavou složkou do plynného stavu. Následně byla získána více těkává složka pomocí kondenzace v tepelném výměníku, naopak kapalná fáze ochuzená o těkavou složku se stala destilačním zbytkem. Destilační nádoby, proto měly dlouhou zužující se trubici, v níž se hromadil a kondenzoval plyn. Do zúžené nádoby stékala těkává kapalina. Od středověku byly tvary chladičů rozličné, typický pro ně byl dovnitř zahnutý okraj. Ten přispíval k vzájemnému spojení destilačních nádob. Raně novověký okraj alembiku byl objeven v Písku a patrně k němu příslušel i zlomek s netypickým úchytem. Další nálezy jsou v Písku reflektovány již ve středověku a analogie pochází z vesnice Cerhonice čp. 20 a hradu Zvíkov (Fröhlich 2012, 969-972; Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltcher 2016, 61, obr. 12). Raně novověká analogie pochází také z Prahy (Blažková – Vepřeková 2015, 86, obr. 16).

PŘENOSNÁ PEC

K destilaci byly používány keramické přenosné pece **Tk 2** (obr. 52). V jižních Čechách byl dosud učiněn pouze jeden nález přenosné pece, a to v domě čp. 17 v Radniční ulici v Českém Krumlově (Erneé 2001, 27-42). Základem zařízení byl 48 cm vysoký dutý válec o průměru 30 cm, s plným dnem a otevřeným ústím, vyrobený z hrncířské hlíny. Dva plastické prstence na vnitřní stěně ho dělily na tři stejně vysoké části. Spodní prstencem nesl otisky roštu, na horní byla usazena okrouhlá deska. Velký obdélný otvor v čelní stěně válce spojoval spodní a střední část zařízení. Při dně spodní části byly malé okrouhlé otvory. K horní části vnější strany válce byly přilepeny čtyři poloválčové "komíny", vycházející ze střední části, a malá výlevka (kat. OST 3). Analogie k němu jsou známé z Mnichova, kde je nedatovaný exemplář vystaven v Deutsches Museum, a dobře dochovaný kus ze saského vodního hradu Göltzsch v Rodewisch (Kluttig-Altman 2006, obr. 214).

Její užití v alchymistických dílnách dokládají texty a vyobrazení v dobové literatuře. Keramická pícka sloužila k tepelnému zpracování surovin. Proces hoření probíhal ve střední části, kam se na rošt přikládalo dřevo či dřevěné uhlí. Do spodní části propadával popel. K přikládání a k vymetání popela sloužil velký obdélný otvor v čelní stěně, který se dal zakrýt. Okrouhlými otvory při dně, ke kterým mohly být připojeny měchy, proudil do spodní části čerstvý vzduch. Procházel nahoru roštem, nad ním se ohříval na potřebnou teplotu, narážel na spodek desky oddělující střední a horní část pícky a poté odcházel komíny podél horní části ven. Pícka měla dobrý tah, umožňující dosažení i velmi vysokých teplot. Komíny odvádějící spaliny umožňovaly dobré vertikální proudění vzduchu, navíc ze stran ohřívaly horní část pícky. Jejich zakrýváním či odkrýváním se mohlo regulovat proudění vzduchu (Erneé 2001, 27-30).

TYGLÍKY

Tyglíky, které byly charakteristické kruhovým dnem a trojúhelníkovým ústím **Tk 1**, sloužily k nejrůznějším pyrotechnickým procesům (obr. 52). Podobaly se volně stojícím kelímkům, které byly využívány k operacím za vysokých teplot. Byly hojně rozšířeny nejen v pozdně středověkých, ale i v raně novověkých metalurgických dílnách, sklárnách, mincovnách ad. (Martinón-Torres – Rehren 2009, 49). Přítomnost tyglíku v souboru může značit vykonávané řemeslo v domě, a to nožíře, prubiře, zámečníka, zlatníka, zvonaře aj. V jižních a západních Čechách byly tyglíky sledovány v Plzni, v Riegrově ulici č. 3, kde působil zlatník (kat. PL 62). Dále v Českém Krumlově v souboru z Radniční ulice čp. 17, kde byla dílna přepalovače stříbra (Erneé 2001, 27). Další exempláře byly identifikovány v Praze (Cymabalak – Matějková 2012, 55, obr. 16; Blažková-Dubská 2009,38, fig. 31.11; Blažková 2013, 214, tab. 16:8), kde lze spojit například nález na Koňském trhu s dílnou lékaře Matyáše Borbonia z Borbenheimu (Huml 1995, 39, obr. 4).

TKALCOVSKÁ ZÁVAŽÍ

Tkalcovská závaží byla nutným doplňkem tkalcovského stavu, neboť zatěžovala textilii. Závaží se užívala jak ve středověku, tak v raném novověku. Nálezy závaží pochází z tvrže v Chanovicích, kde byla objevena spolu s přesleny (Schneiderwinklová 2014, 184, obr. 4.1-43: 1). Byly pozorovány dvě tvarové modifikace, kdy jedno ze závaží má kulatý tvar **Tk 4**, druhé protáhlý **Tk 41**.

PŘESLENY

Od raného středověku do 17. století patřily přesleny mezi nejčastější nálezy, které přímo souvisí s textilní výrobou (Březinová 2007, 60). V jižních Čechách byly objeveny pozdně středověké přesleny v Češnovicích, kde jeden kus byl vyroben z knoflíku poklice (Militký – Vařeka 1997, 61). Raně novověké přesleny nepatří mezi časté nálezy. Několik přeslenů pochází z archeologického výzkumu tvrže v Chanovicích. Zhotoveny byly z keramických střepů (Schneiderwinklová 2014, 184, obr. 4.1-45:1, 2, 5-9). Přeslen pochází také z Dominikánské ulice čp. 289 v Plzni a datován je do 16, snad 1. poloviny 17. století **Tk 3** (obr. 52). Tento kus byl vyroben hrncířem, měl po výpalu okrové zbarvení a byla na něj namalována spirála červenou hlínkou (kat. PL 41). Přesleny byly využívány

zejména mezi textilními řemeslníky, patřily však také k doplňkům domácností nižší šlechty, měšťanů a místo si mohly najít i na venkově. Abeceda pobožné manželky a rozšafné hospodyně Jana Kocína z Kocínětu z roku 1585 uvádí antické exemplum, které praví, že ženy byly vždy napomínány, „aby se lnem a vlnou obíraly, a u přeslice sedíc, vřetenem točily a plátno strojily. Jakož se vpravdě všickni dobří práv skladatelé na tom snášejí, že přeslice a vřetenem jest nejpěknější okrasa ženská“ (Ratajová – Storchová 2009, 285).

HRNČÍŘSKÉ ČEPELE

Hrnčířské čepele byly využívány při vytáčení nádob na hrnčířském kruhu, přičemž sloužily k profilování stěn nádob, k uhlazování povrchu, odřezávání a odškrabávání přebytečného materiálu. Zároveň mohl být hrot čepele využíván při zdobení. Čepel měla tvar protáhlého rovnoramenného trojúhelníku s odsazenou obdélníkovou hlavou a často kulatým otvorem pod krčkem, který mohl sloužit k zavěšení nástroje a snad i k jeho lepšímu uchopení. Všechny hrany čepele pak byly zkosené **Tk 5** (obr. 52). Archeologický nález hrnčířské čepele pochází ze panského sídla v Chanovicích (Schneiderwinklová 2015, 187, obr. 47:4).

FARMACEUTICKÉ NÁDOBY

Pro uchování a distribuci léčiv byly v raném novověku vyráběny předměty z keramiky, fajánse a kameniny. Pozorovány byly jak při výzkumech lékáren, tak domácností. Z tvarového hlediska sem patří nejrůznější albarella, dózičky, lahvičky, patrně i některé formy miniaturního nádobí (hrnečky).

LÉKÁRENSKÉ DÓZIČKY

Nejčastěji se jedná o kameninové výrobky, méně často jde o oxidačně pálenou, uvnitř glazovanou keramiku, která sloužila k distribuci a dávkování mastí a léčiv. Charakteristické jsou svou miniaturností a kónicky se uzavírajícím tvarem **Ld 2** či tvarem válcovitým **Ld 3** (obr. 52). Kameninové kusy se vyráběly od 16. století zejména ve Waldenburgu. Naopak v jižním Dolním Sasku a v severním Hesensku zejména jejich keramické varianty (Scheidemantel – Schifer 2005, 149). Pozorovány jsou zejména v souborech z konce 16. a 1. poloviny 17. století. O jejich využití k distribuci léčiv svědčí přímo jejich nález v domě lékařů v Plzni čp. 289 (kat. PL 45-50; Dudková – Orna 2009, 508, fig. 3 I: a, IIa). Lékárenská dózička pochází také z venkovské usedlosti spálené za třicetileté války na Cetkově (obr. 2: 13). Pozorovány jsou také v odpadních vrstvách v Praze (Blažková 2013, 213, tab. 6:4, 5; Huml 1995, 39, obr. 2). Rozšířeny byly v širším středoevropském prostoru (např. Pajer 1983, 54, obr. 29/2, 3; Scheidemantel – Schifer 2005, 149). Keramické alternativy tvarů, jaké byly pozorovány u kameninových nádobek **Ld 4**, byly objeveny v Plzni (kat. PL 51-58; Dudková – Orna 2009, 508, fig. 3 I: a, IIa).

LÉKÁRENSKÉ LAHVIČKY

Spolu s dózičkami byly od 16. století vyráběny drobné břichaté lahvičky s úzkým hrdlem **La 1** (obr. 52). Sloužily k uchování tekutin, sirupů i pálenky. Uplatnění měly zejména v lékárnách (Scheidemantel – Schifer 2005, 149). Lahvičky byly pozorovány v domě

lékařů v Dominikánské ulici v čp. 289 v Plzni (kat. PL 42-44; Dudková — Orna 2009, 504, obr. 3 I: b) a v Praze (Blažková 2013, 213, tab. 6: 1).

KERAMIKA NA KOUŘENÍ

Po objevení Nového světa Kryštofem Kolumbem byl na Starý kontinent importován neofyt, známý jako tabák (r. *Nicotiana L.*). Podle Pietra Andrea Mattioliho (1501-1577), který ve svém herbáři z 2. poloviny 16. století pojednal o tabáku, byla do Čech rostlina uvedena Dr. Bernhardem Paludanem, lékařem z Amsterdamu (Matthioli 2005, 900). Nezpochybnitelným důkazem výskytu tabáku (r. *Nicotiana L.*) v Praze již na přelomu 16. a 17. století byla identifikace tabáku analýzou rostlinných makrozbytků. Nález byl spojen s bytem španělského velvyslance na Hradčanech, který se nacházel až do konce prvního desetiletí 17. století v domě „U černého mouřenína“ v Kanovnické ulici na Hradčanech (Čulíková 1995, 615-619). V sousedním Bavorsku je první konzum tabáku doložen v roce 1601 (Mehler 2009, 318-319). Archeologické nálezy dokládají, že ke kouření tabáku v 1. polovině 17. století sloužily jednoduché keramické dýmky.

KERAMICKÉ DÝMKY

Keramické dýmky z 1. poloviny 17. století patří doposud v jižních a západních Čechách mezi raritní archeologické nálezy. Doloženy byly výhradně jednoduché dýmky, které se skládaly z hlavičky spojené s dlouhou troubelí, v některých případech mohly být doplněny o patku **Kd 1** (obr. 52). Proveniencí jejich produkce bylo zejména Nizozemí a do Čechy byly distribuovány zejména během třicetileté války. V jižních Čechách horizont nejstarších dýmek zastupuje nález dýmky v Záluží u Velešína (Preusz 2016, 400, 403, obr. 2:a). Hlavička měla dvoj-kónický tvar, výška nedosahovala 3 cm, taktéž objem nedosahoval 1 cm³ (kat. OST 4). Objevena byla u lidské kostry zakopané u rozcestí, což není za třicetileté války nijak neobvyklá nálezová okolnost dýmky (Mehler 2007, 28-32). Ze západních Čech pochází dalších sedm fragmentů jednoduchých dýmek z archeologického terénního výzkumu císařské reduty na bojišti u Třebele z roku 1647 (Matoušek 2006, 144, obr. 38:5, obr. 38:6). Jeden nález jednoduché dýmky byl učiněn v zásypu sklepa na předměstí Domažlic (Procházka 1983, 16-17, tab. 17, č. 11/3). Analogie k těmto nálezům pochází z Prahy (Vyšohlíd 2009, 967, obr. 3) a dalších lokalit, jako například Jičína (Ulrychová 2010, 929-932), Nymburku (Motyková 2003, 162), Modlibohova (Tišerová – Stará 2007, 258, 515, obr. 13.11.2), Chrudimi (Musil 2008, 3-35).

HUDEBNÍ KERAMIKA

Samostatnou funkční skupinu keramických výrobků představovaly hudební nástroje. Díky nim bylo možné produkovat hudbu, resp. organizovaný systém zvuků. Hudba hrála důležitou roli v každodenním životě společnosti raného novověku. V keramickém sortimentu byly doposud doloženy pouze zvonky.

ZVONKY

Typickým tvarem ze skupiny hudební keramiky byly po celé 16. a 17. století malé keramické zvonky. V mnohém se jejich tvar podobal velkým bronzovým předlohám, jejichž výroba v raném novověku prudce stoupla (např. Juřina – Kašák – Samojská 2007, 117-136). Keramické kusy měly zpravidla kónický tvar **Hud 1** (obr. 52). K manipulaci s nimi sloužil drobný knoflík. Zvonky pochází z Merklína (obr. 5:1), Tasnovic (Procházka 1982, tab. 11, 250), Prahy (Blažková 2013, 214, tab. 16:6). Funkce těchto zvonků není zcela vysvětlena, každopádně mohly sloužit například ke zvonění na služebnictvo či jako doplněk dětských šatů (Smetánka 2003, 11-16).

DĚTSKÁ KERAMIKA

Za tzv. dětskou keramiku jsou považovány tvary, které sloužily ke krmení dětí, nebo k dětským hrám. V jižních a západních Čechách evidujeme sací, resp. kojící, konvičky **Dts 1**, keramické kuličky **Dts 2** a miniaturní nádobí (tvarově různorodé).

KOJÍCÍ KONVIČKY

Miniaturní konvičky jsou mnohdy interpretovány jako „sací“ konvičky. Objevuje se i termín „hubáčky“. Charakteristická pro ně byla úzká trubicovitá výlevka, která mohla sloužit dětem k sání mléka a dalších tekutin **Dts 1** (obr. 52). Tento tvar byl hojně užíván po celé 15. století, o čemž svědčí například nálezy v Sezimově Ústí (Radoměřský – Richter 1974, 98-99, obr. 73a-b), Květuši u Písku (Tamtéž, 111, obr. 101), patrně i v Týně nad Vltavou (Tamtéž, 114-115, obr. 111) a Plzni (Orna a kol. 2011, 49-50). Jejich obliba trvala patrně do poloviny 16. století. Sací konvička byla součástí keramického souboru z panského sídla v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 183, obr. 4.1-11:1). V raném novověku jde častěji o výrobek pálený oxidačně, který byl dekorovaný vně žlutou glazurou a rádýlkem v podobě segmentové vlnice. Takové nálezy pochází Budislavic (kat. OST 1; Radoměřský-Richter 1974, 146, obr. 173) a ze Sušice (kat. OST 2, Fröhlich – Lhoták 2012, 22-23, obr. 2). Oxidační výrobek z červeně pálené hlíny pokrytý zelenou glazurou a dekorovaný rádýlkem na těle byl objeven v Kašperských Horách (kat. KH 17). Nelze vyloučit, že nádobky mohly být používány i jiným způsobem než je mu dosud přisuzována. V přírůstkové knize, kde byl uveden nález ze Sušice, byl připsán „nádobka se rtuť“. Rtuť byla mimo jiné užívána k amalgaci, kterou bylo vytěžené zlato v konečné fázi úpravy zbavováno zbylých příměsí (Fröhlich – Lhoták 2012, 23). Zajímavostí je i velký počet nálezů konviček, ač šlo o objemově malé nádobky, jako obalového materiálu pro mincovní depoty. Mince byly objeveny v konvičkách ze Sezimova Ústí, Květuše, Týna nad Vltavou i Budislavic.

KULIČKY NA HRANÍ

Archeologické nálezy hliněných kuliček pochází především ze situací datovaných přibližně od poloviny 16. století, a to napříč raně novověkým sociálním prostředím. Ve šlechtickém prostředí byly kuličky objeveny na hradě Švihově (Foster 2013, 19), zámku v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 191, obr. 4:1-46), na tvrzi v Tasnovicích (Procházka 1982, 12, tab. 5:78) a Vlkošově (Kamenická 2002a, 33-34). V městském prostředí pochází například z radnice v Českých Budějovicích (Čapek – Preusz 2017b,

225-226) a Plzně (Kočár a kol. 2003, 10). Obdobně tomu je na vsích, byly nalezeny při výzkumech v areálu zaniklého Cetkova na Zbýřsku (kat. CE 5; Dudková – Orna – Vařeka a kol. 2008, 80, obr. 63) či v Horosedlech na Písecku (Jiřík – Kypta – Pták – Simota – Šálková 2010, nestr.). Výhradně jde o exempláře z jemné hlíny oxidačně vypálené, jejichž barva je světle okrová až bílá. Jindy světle oranžová **Dts 2** (obr. 52). Nad jejich funkcí vedou badatelé polemiky, přičemž jsou nejčastěji považovány za prostředek k čištění dutých nádob, projektily do praků (Pajer 1983, 54). Jejich obliba mohla vzrůstat také s nárůstem veřejných soutěží, mezi které patřila střelba z luku, kuše a z pušek (van Dülmen 2006, 18) Patrně nejbližší funkční zařazení poskytuje soubor kuliček z Cetkova, kde byla mimo jiné objevena jedna kulička se spirálou malovanou červenou hlinkou (obr. 2:20). Dekorovaná kulička, proto představovala nejpravděpodobněji dětskou hračku či hračku využívanou dospělými ke známé hře „kuličky“.

MINIATURNÍ NÁDOBÍ

Miniaturní nádobí je označení pro drobné keramické předměty, které byly součástí každodenního života v raném novověku, avšak jejich funkce není zcela zřejmá a vyvolává diskuzi. Mnohdy bývá drobné nádobíčko označováno za hračku, neboť morfologicky jde zpravidla o zmenšeniny běžného nádobí. Drobné nádobky však bývaly používány také jako lékárenské nádobí k distribuci léčiv (viz. Ld 4). Pakliže by šlo o nádobí používané k běžné spotřebě, např. v kuchyni, bylo by možné předpokládat stopy očazení a oděry na nádobkách. To není u archeologických nálezů zcela běžné. Nelze vyloučit, že drobné nádobíčko mohlo být pořízováno jako suvenýr z cest (Kluttig- Altmann 2006, 291-292). Každopádně miniaturní nádobky jsou součástí velkého počtu raně novověkých keramických souborů. Miniaturní hrnec **Hm 362** (obr. 46) byl pozorován například v Klatovech (kat. KL 11), džbánky **Dm 100** (obr. 47) a talířky **M 42** (obr. 48) pochází z Českého Krumlova (kat. CK 94, CK 58, CK 59) a Tasnovic (Procházka 1982, tab 8:96).

ZAHRADNÍ KERAMIKA

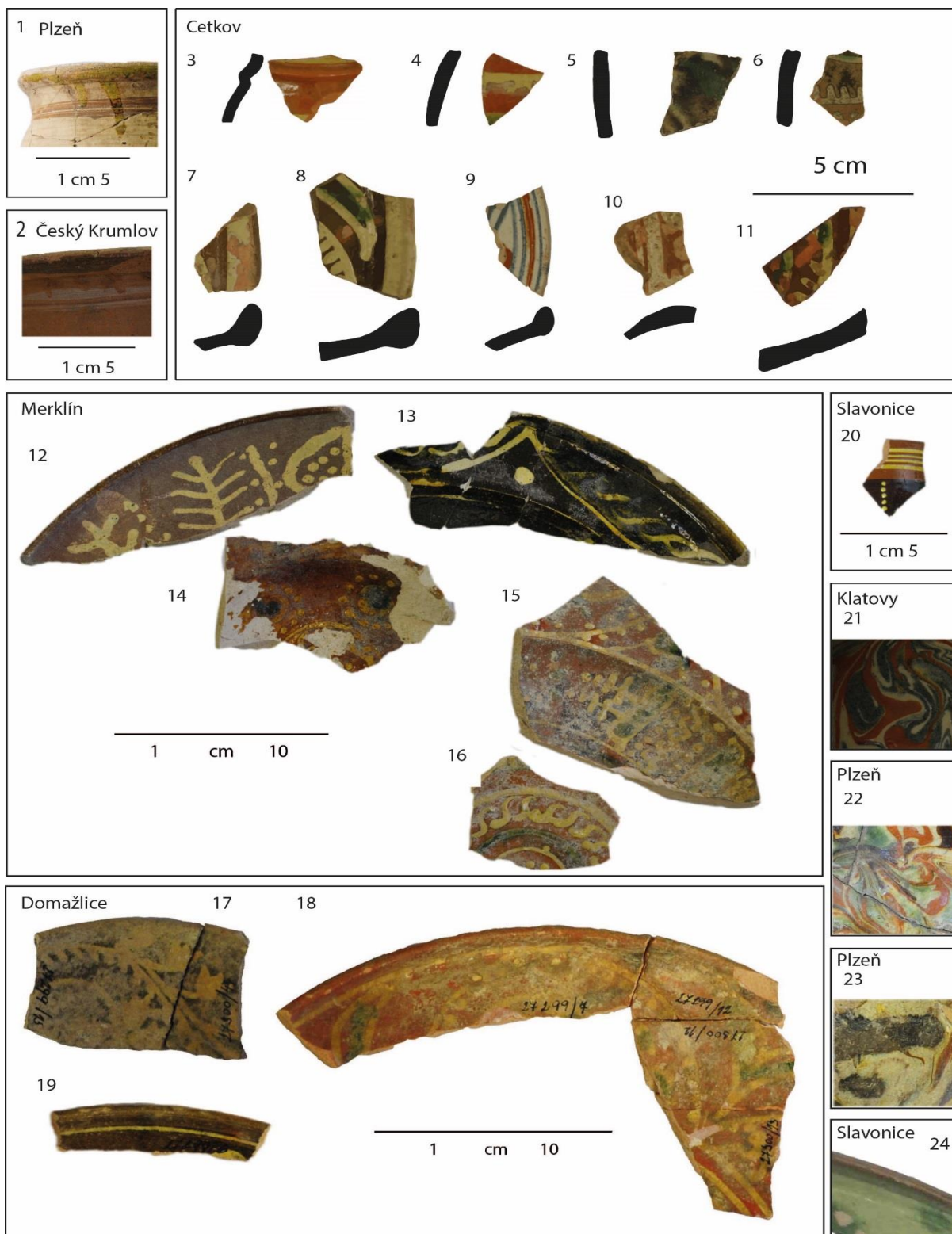
Během 16. století se začala v hrnčířství rozvíjet produkce keramiky, která sloužila k pěstování a prezentování rostlin. Z dosavadních archeologických poznatků vyplývá, že zahradní keramika plnila zpravidla dekorativní a reprezentativní funkci, což potvrzuje zdobnost a barevnost většiny objevených obalů na květináče (Blažková – Frolík – Žegklitzová, 2012, 216, fig. 29) a váz (Dohnal – Vařeka 2002, 280, tab. 3; Matějková 2012, 159-165). V jižních a západních Čechách sice dosud nebyly obdobné tvary objeveny. Nelze však vyloučit, že jako drobné vázičky sloužilo miniaturní nádobí, zejména drobné džbánky (Pajer 2001, 88-91). V Domažlicích jako květináč patrně sloužil mírně nálevkovitě se rozšiřující keramický tvar s ovaleným okrajem, který byl těsně nad dnem perforován úzkým kruhovým otvorem **Zk 1** (obr. 52). Jeho vnější povrch byl okrášlen dvěma dvojicemi rytých rýh (kat. DO 2).

VÝZDOBNÉ TECHNIKY

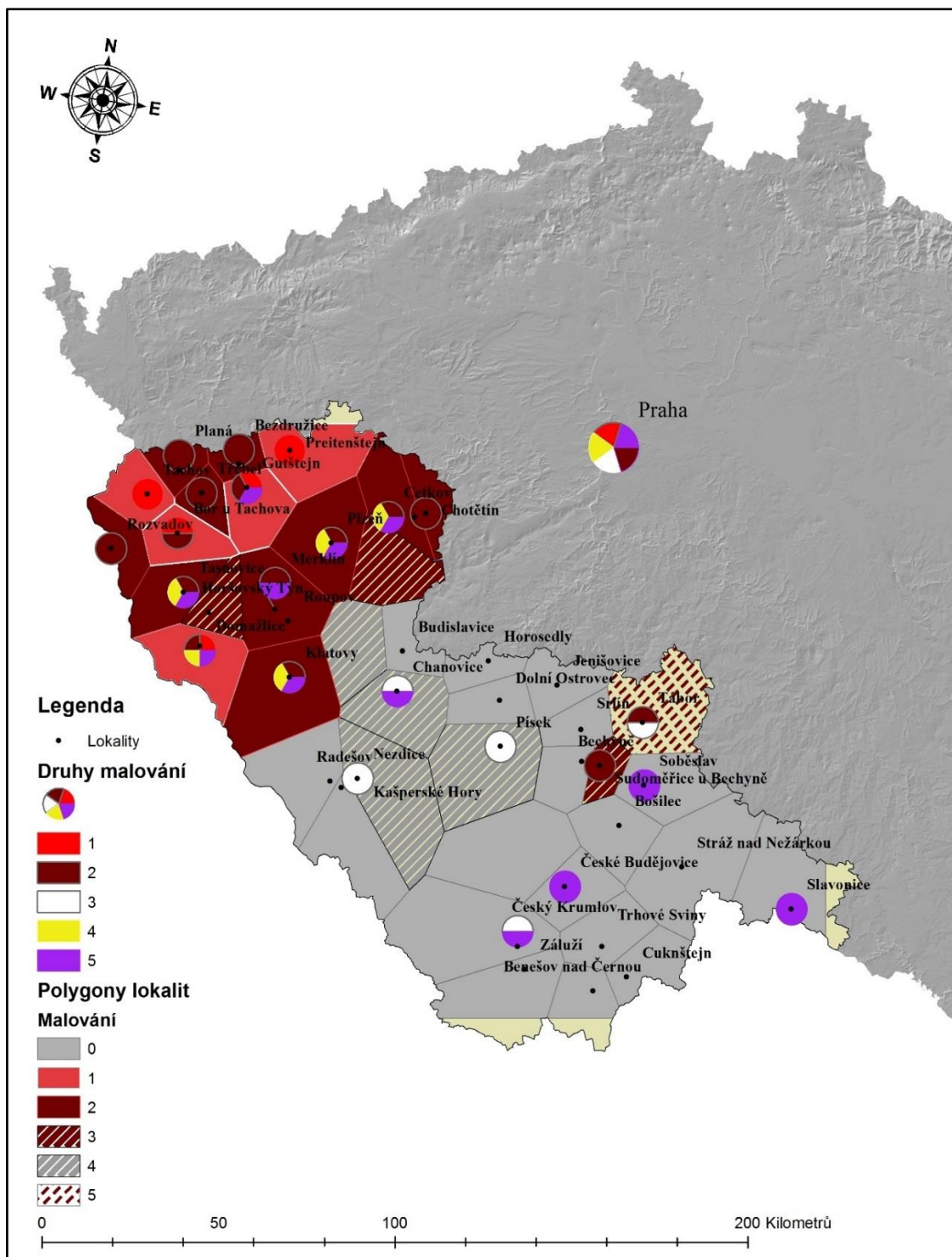
Následující část se zabývá přehledem vývoje a proměn výzdobných technik, které lze sledovat v prostoru jižních a západních Čech od konce 15. do poloviny 17. století (obr. 44). Zdobení keramiky tvořilo podstatnou část výrobního procesu hrnčířského zboží. Ve fázi zdobení se mísila zručnost producentů, módní styly a měnící se požadavky spotřebitelů, kteří s rostoucím kulturním rozhledem a pod vlivem rychle se měnícího životního stylu kladly stále větší nároky na výrobce. Již sledované morfologické hledisko přineslo mnohé poznatky o změně požadavků ve smyslu vnímání tvarů, v přeneseném významu hmatového prožitku. Dekor byl naopak nejlepším způsobem, jak umělecky působit nejen na hmat, ale i na zrak. Vedle stroze zdobeného spotřebního zboží, si našly cestu do domácností šlechty, měšťanů, vesničanů zejména bohatě zdobené hrnčířské výrobky určené pro sváteční slavnostní tabule, kde byl zájem o tzv. šauessen. Zároveň dekorativní předměty byly užívány na kredencích či ve svatých koutech k reprezentaci majitele či hostitele. Nakonec může výzdoba ukazovat i vývoj oblíbenosti jednotlivých barev.

Výzdobné techniky lze rozdělit do tří skupin. Na techniky malované, kam patří monochromní malba hlinkami, pestrobarevné malování, malování barvami vysokého ohně a speciální techniky založené na míšení glazur (mramorování, trasakováním, stříkání, vpíjení) (obr. 53). Vhloubené techniky (tzv. negativ), mezi které patří ryté, rádélkové, kolkové dekory, též prořezávání. Nakonec ještě aplikované (tzv. pozitiv), kam se řadí plastické dekory (v podobě plastických lišt, pásků, řetízků, přimačkování, vmačkování do forem, nalepování plastické výzdoby tvářené ve formách). Za další kategorii dekoru je považováno leštění povrchu redukčních nádob (Blažková 2013, 214). Na konci kapitoly jsou zmíněny ještě techniky týkající se výhradně provedení inskripcí, které mohou být vytvořeny různými způsoby a mají nejčastěji podobu nápisů či vřočení.

To vše je dál chronologicky a geograficky posuzováno na jednotlivých příkladech nálezů raně novověké keramiky. Podrobné posouzení dekorů tak ukazuje vývoj a změny v uměleckém přístupu v hrnčířské produkci v jižních a západních Čechách.

Obr. 53: Příklady malovaných a mramorovaných dekorů: 1) malování červenou hlinkou v 2. polovině 16. století; 2) malování bílou hlinkou v polovině 17. století; 3-4) berounské zboží, tzv. červená skupina, 1. polovina 17. století; 5-8) malování pestrobarevné, 1. polovina 17. století; 9) berounské zboží, tzv. bílá skupina, 1. polovina 17. století; 10-11) pestrobarevné malování 1. polovina 17. století; 12) malba před nanesením transparentní glazury, 1. polovina 17. století; 13-19) pestrobarevné malování; 20) malování, před 1548; 21-23) mramorování, 1. polovina 17. století; 24) vpijení, ante 1548.

Obr. 54: Prostorová distribuce malovaných dekorů znázorněná za první druhy malování v jednotlivých lokalitách: 1) červené malování přelomu 15. a 16. století; 2) červené malování 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století; 3) bílé malování 17. století; 4) mramorované výrobky; 5) vícebarevně malované zboží; za druhé polygony vybarvenými dle zastoupení malování červenou a bílou hlinkou: 0) malování neprokázáno; 1) červené malování od 15. do 1. poloviny 16. století; 2) červené malování v 2. polovině 16. a 1. polovině 17. století; 3) region předpokládaného výskytu červeného malování; 4) region s bílým malováním v 17. až 18. století; 5) region s červeným a následně bílým malováním (thiessenovy vzorce dle lokalit s nálezy malované keramiky)

MALOVÁNÍ

Malování bylo používáno již ve středoevropském pravěku. Do raného novověku prodělalo složitý vývoj, který se odvíjel od technologického pokroku v hrnčířství. V období renesance dosáhlo malování svého dosavadního historického vrcholu. Vedle tradiční metody malování hlínkami na rezný povrch střepe byly objeveny výhody kombinace nástřepí a průhledných olovnatých glazur. Nová technika se stala základem pro malování v následujících staletích.

Barevné hlínky, které sloužily k dekoraci či překrytí základního střepe hrnčířských výrobků, se nazývají nástřepí. Nabízelo se několik možností, jak je nanést na výrobek. Nejčastěji byl povrch poléván či namáčen. Bylo však nutné dbát na rychlost nanášení, neboť voda obsažená v nástřepí mohla rozmočit střepe. Zároveň se zde projevila hrnčířova zručnost, protože vzniklé chyby šly jen stěží napravit. Pokročilejším způsobem nanášení nástřepí na povrch keramických výrobků bylo využití rožku, kukačky či štětce, jimiž bylo možné vytvářet složitější malované dekory buď přímo na rezném střepe, nebo na nástřepí kontrastní barvy (Plicková – Scheufler 1966, 10).

Kukačka bylo označení pro hliněný předmět opatřený dvěma protilehlými otvory, z nichž jeden sloužil k nalévání keramické barvy a druhý menší, obvykle doplněný o seříznutý husí brk, k nanášení barvy na povrch keramického výrobku. Rožek byl obdobným nástrojem jako kukačka, avšak šlo o upravený volský roh. Růžek či kukačka se začaly v Čechách používat v 16. století. Při práci s kukačkou držel hrnčíř v jedné ruce mírně nakloněnou nádobu, kterou chtěl malovat. V druhé ruce třímal kukačku naplněnou jemně utřenou a procezenou hmotou, aby nedocházelo k ucpávání brka. Při malování se dotýkal brkem keramického výrobku, nanášel barvu a musel přitom využívat všechnu svou zručnost a cvik. Kukačkou byly nejčastěji malovány suché, rezné nebo jednou pálené nádoby. Kukačka získala svůj název podle zvuku, který vydávala, když se v ní hrnčíř snažil hrkáním rozmíchat barvicí tekutinu usazenou na dně (Lansfeld 1950, 192-196; Rada 1956, 127-128; Scheufler 1972, 51).

MALOVÁNÍ ČERVENOU A HNĚDOU HLINKOU

Malování hlínkami v odstínech červené a hnědé (obr. 53:1) patřilo mezi techniky používané již ve středověku. Tyto linky byly jednoduché i několikanásobné, někdy byly rovnoběžné, jindy překřížené. Tento typ výzdoby byl uplatňován na hrncích (kat. PL 77), džbánkách, mísách, poklicích, přeslenech (kat. PL 41) i hliněných kuličkách (obr. 2:20). Technika je doložena již v 15. století v podhůří Českého lesa a běžně byla rozšířena na nádobí v odstínech bílé, okrové, načervenalé z přelomu 15. a 16. století (Procházka 1983, 22; Nováček 1996, 103-104, obr. 13 a 14; Mařík 2016, 135, obr. 27). Ve stejnou dobu se tatáž technika užívala v Praze (Blažková 2013, 216-217, tab. 1: 1-3, 7; 2 :5; 9: 6; graf 3). Zatímco u hornofalcké hranice zůstává malování červenou hlínkou nadále charakteristickou dekorativní technikou i v 16. století. V jiných regionech byla tato technika spíše na ústupu až do přelomu 16. a 17. století, kdy se začíná malování červenou znovu prosazovat na vnější straně uvnitř glazovaných hrnců, přeslenech, kuličkách apod. Kromě tradiční severozápadní části Plzeňského kraje (Bezručice, Domažlice, Merklín, Gutštejn, Planá u Mariánských lázní, Tasnovice atd.), ji pozorujeme na Plzeňsku (Plzeň, obr. 53:1) a Rokycansku (Cetkov, Chotětín). Přibližně v 2. polovině 16. a 1.

polovině 17. století se objevuje také v jižních Čechách. Byla pozorována na Bechyňsku a Tábořsku (Krajíc 1998, 174; Radoměřský-Richter 1974, 156), kde lze předpokládat vliv ze severu, ze západních a středních Čech. Je zcela jisté, že zboží malované červenou hlínkou mělo v podhůří Českého lesa a v oblasti Tepelské vrchoviny pevnou tradici, která se udržela po celé 16. a 17. století (obr. 54). Obliba této techniky byla výsledkem přeshraničního kulturního kontaktu s německým prostředím, kde bylo červené malování užíváno na tradičně oxidačně páleném zboží již od 12. století (Löw 2001, 46-51). U zboží z 16. a 17. století se dokonce předpokládá, že počet linek a vlnic mohl odrážet velikost nádob či jejich funkční využití (Endres 2005, 22). Oblíbené bylo malování červenou hlínkou i v Praze (Blažková 2013, 216-217 tab. 3: 3, 5).

MALOVÁNÍ BÍLOU HLINKOU

Malování bílou hlínkou na režný střep převážně hrncovitých nádob se objevuje teprve v 17. století, kdy získává na oblibě a prosazuje se i ve století následujícím. Použití malování bílou je evidováno v Českém Krumlově (obr. 53:2, kat. CK 24), v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 4.1-25:12), v Nezdicích (Durdík – Chotěbor – Kašpar 2000, 265), ale i v Praze (Blažková 2013, 217, tab. 3: 8). Zejména v 2. polovině 17. a v 18. století se postupně prosazuje například na Písecku (Fröhlich-Koppová 1995, 25-27) a Tábořsku (Krajíc 2007b, 155, obr. 10). Lze ho snad i předpokládat na Nepomucku (Šmejdivá-Tetour 2006, 11). Nelze vyloučit, že používání bílých hlinek na hranici jižních a západních Čech souviselo s dostupností kaolinitických hlinek, o níž se zmiňuje etnografická literatura (Scheufler 1972, 50). Archeologické výzkumy zatím ukazují, že se tato dekorační technika uplatnila zejména v oblasti Šumavy a Blatenské pahorkatiny (obr. 54). Další poznání přinese výzkum keramiky z mladšího novověku.

PESTROBAREVNÉ MALOVÁNÍ

Pestrobarevné malování je výzdobnou technikou, která v období renesance doznala svého vrcholu. Navíc dala celé skupině zboží název „malhornware“, resp. anglicky „slipware“.

Díky archeologickému výzkumu hrncířské dílny Adama Špačka v Truhlářské ulici v Praze naznačila archeologie, že pestrobarevné malování započalo již před polovinou 16. století (Žegklitz 2015, 122, obr. 23). Analýzy souborů prokázaly, že malovaná stolní keramika se začala také v jižních Čechách objevovat před polovinou 16. století. Nálezy pocházejí zatím ze zásypu pekařské pece a klenebního zásypu ze Slavonic, který je datován před rok 1548. Jde o fragmenty mísy s talířovitým podokrajím, která byla opatřena podglazurní bílou malbou na kontrastním červeném pozadí, a hrdla džbánu, jež bylo malováno žlutě na kontrastní hnědé (obr. 53:20). Rozšíření malovaných mis a talířů dosvědčuje i nález z radnice v Českých Budějovicích, který chronologicky spadá před léta 1555 až 1558 (Čapek – Preusz 2017a, 169, obr. 59).

Další exempláře jsou datovány až na přelom 16. a 17. století, jde výhradně o mísy s talířovitým podokrajím a talíře. V Českých Budějovicích v Kanovnické ulici čp. 1 se dochovaly dva talíře, které jsou na dně i na límci zdobený kombinovanou pestrobarevnou malbou v odstínech hnědé, zelené a žluté a rytou výzdobou (kat. CB 2, CB 3). Dohromady jsou tak znázorněny spirály, zavínuté a rozvínuté květy.

Nejbližší analogie k těmto mísám pochází ze Straubingu (Endres 2005, tab. 8), lze tedy u nich hledat ovlivnění podunajskou kulturní oblastí. Při výzkumu v areálu českobudějovické radnice čp. 1 byla objevena menší mísa (kat. CB 6), která byla dekorována dvojitou horizontální rytou linkou na vnější straně okraje a jednou rytou linkou na pomezí těla a patky (Čapek – Preusz 2017a, obr. 59). Stěžejní u ní bylo malování okrovou hlinkou na dně nádoby, kde je stylizován vegetabilní motiv v podobě květu. Další okrové malování je použito na límci, kde je ztvárněna vlnovka. Malovaná mísa s talířovitým podokrajím pochází také z České ulice čp. 24 (kat. CB 1), přičemž jde o mísu s talířovitým podokrajím. Tentokrát jde patrně o produkci českých hrnčírských dílen, neboť nádoba je podobná berounské červené skupině. Centrální motiv tvoří stylizované rostliny, které jsou obklopeny několika horizontálními okrovými linkami. Další okrová linka se nachází na hraně dna a límce a pod okrajem. Límec je vlnami rozdělen do polí, přičemž blíž ke dnu jsou menší plošky vyplněny geometrickými motivy (mřížka trojúhelníkového tvaru), blíž k okraji jsou ztvárněny stylizované citróny. Celá nádoba je řešena kombinací odstínů zelené, hnědé a žluté. Českobudějovický exemplář má pak analogie v souboru z Českého Krumlova (kat. CK 82, kat. CK 86).

V západních Čechách se doposud nepodařilo věrohodně určit nejstarší kus dekorovaný pestrobarevnou malbou. Jisté však je, že v této oblasti v 2. polovině 16. století byly užívány nádoby malované bílou hlinkou na syrový červený podklad, přičemž malba byla následně překryta transparentní glazurou a přežehnuta. Takové nálezy jsou evidovány v nálezech z Domažlic (Procházka 1983, 16-17, tab. 14,1/3), Chanovic (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-38:1) a Plzně (kat. PL 33). Není zcela jisté, v jakých hrnčírských dílnách byly tyto výrobky vyrobeny, neboť tato technika byla patrně známá na širším geografickém území, než se dosud badatelé domnívali. Každopádně nejstarší a poměrně jasně vymezenou skupinou renesanční malované keramiky v Čechách, zůstává malovaná a glazovaná hrnčina z Berouna. Ta se dále dělí na tzv. červenou a bílou skupinu (srov. Koula 1917, 250-257; Žegklitz 2015, 114). Zlomky berounské malované keramiky byly poměrně překvapivě prokázány nejen v prostředí hradu Gutštejn (Hobl 2015, 135, ob. 15), ale také vesnice Cetkov (obr. 2:4, 5, 10). Zde byly navíc prokázány nejen fragmenty červené berounské skupiny, ale i fragment talíře z bílé skupiny.

Dosud málo poznané skupiny malované keramiky byly pozorovány při výzkumech v Domažlicích (obr. 53:18) a Merklíně (obr. 53:14-16). V první řadě jde o zboží, pro které je charakteristický tvrdý výpal, světlý až načervenalý střep. Malba růžkem je provedena žlutou a zelenou hlinkou na střep či na bílé nástřepí, přičemž bílé malované plochy se zbarvily do žluta. Výzdobnými prvky jsou tečky, kružnice, květinové lístky. V obou zaznamenaných případech jde o talíře. Nelze vyloučit, že jde o výrobu navazující na tradici v německém prostředí, kde se do třicetileté války vyvíjela důležitá centra malované keramiky v oblasti mezi horní Vezrou a řekou Leine, tzv. Weserware (Žegklitz 2015, 112). Vzezření renesanční berounské a německé malované hrnčiny se však zdá být o něco jednodušší, zejména s ohledem na provedení vegetabilních motivů. Výrobky z podhůří Českého lesa lze prozatím řadit do 1. poloviny 17. století.

Druhou skupinou, kterou pozorujeme zatím pouze na Domažlicku, je zboží tvrdě pálené, světlého střepu, u něhož je malba vytvořena kombinací tmavě hnědé a bílého

malování, které po přežahu získalo žlutou barvu. Stejně jako v předešlém případě se omezuje výzdoba na vegetabilní motivy. Z tvarového hlediska jsou touto technikou v Domažlicích (obr. 53:17) i Merklíně zdobené pouze talíře (obr. 53:13). Jelikož nálezy pocházejí ze stejných kontextů jako předešlá skupina, chronologicky ji zařazují přibližně k polovině 17. století.

Malování žlutými hlinkami se bezpochyby ujalo i v době následující. Svědčí o tom například nález džbánu z Kašperských Hor (kat. KH 12). Malování bílou hlinkou na červenohnědém nástřepí se stalo charakteristické pro Domažlice v druhé polovině 17. a v 18. století (Procházka 1983, 23, tab. 20).

MALOVÁNÍ VYSOKOŽÁRNÝMI BARVAMI

Archeologické nálezy malované fajánse patří v jižních a západních Čechách k ojedinělým. Jeden příklad pochází z výzkumu tvrže v Tasnovicích na Domažlicku (Procházka 1982, 8). Zde byly získány zlomky kalamáře, který pochází s největší pravděpodobností do skupiny tzv. novokřtěnských fajánsí. Kalamář měl v horní ploše oválnou prohlubeň pro inkoust. Malován byl antimonovou žlutí, kobaltovou modří a manganovou hnědofialovou na bílém podkladu. Na kalamáři je vročení 1616 (či 1617), což ho bezpochyby řadí právě mezi renesanční výrobky. Analogie pochází z jižní Moravy (Pajer 2006, 89, obr. 13).¹ Druhý příklad pochází z Českých Budějovic (Čapek – Preusz 2017c, 221, obr. 87). Další byl evidován při výzkumu souboru z Českého Krumlova (Preusz 2011, 128). Nejbližší nálezy majolik pochází z výzkumů v Praze (Žegklitz 1997, 119-122).

MRAMOROVÁNÍ, TRASAKOVÁNÍ, VPÍJENÍ

S rozvojem malování pomocí štětců, růžků a kukaček se začaly rozvíjet i další výzdobné techniky, zejména mramorování, trasakování, stříkání, vpíjení a tupování. Pro tyto výzdobné techniky bylo charakteristické využití polotuhé nádoby, která byla vylita nebo jinak pokryta silnější vrstvou tekuté podkladové engoby. Nanášení barvy probíhalo na povrch podkladu dřívě, než ztuhl. Při zdobení o libovolném počtu barev bylo nutné držet kukačku alespoň jeden centimetr nad vlhkým povrchem nádoby. Pak hrnčír uchopil nádobu do obou rukou a prudce s ní škušnul či pootočil, případně ji posadil na malé prkénko, kterým na hrbolatém podkladu trhl od sebe a k sobě. Výsledkem bylo promísení barevných čar a částečné vyplavení podkladové engoby, která na povrchu vytvořila jemné zužující se linie. Nejrůznější ornamenty pak bylo možné tvořit pomocí štětin, kterými bylo možné jednu engobu propíjet do druhé (srov. Štajnochr 1990, 44). Dekor byl využíván především při zdobení plochého nádobí, v případě dutého nádobí hrnčír nakapával barvy na okraj, nechával je volně stékat a v příhodný moment prudce pootočil nádobou tak, až se barevné linky stočily do spirály (Lansfeld 1950, 196).

Výrobky zdobené touto technikou jsou v jižních a západních Čechách identifikovány od 2. poloviny 16. a především v 1. polovině 17. století. Technika byla užívána zejména k výzdobě stolního reprezentativního dutého i plochého nádobí.

¹ To vyvrací původní domněnku Z. Procházky, že jde o kalamář z produkce Gmündu datované do druhé poloviny 17. a 18. století.

Doložena je na džbánech a hrnečcích na Cetkově (obr. 2:16), v Tasnovicích (Procházka 1982, 8, tab. 8:98), v Plzni (kat. PL 69). Analogie pochází z Prahy (Blažková – Vepřeková 2015, 314, 429, obr. 22, 315, 652), ale i severních Čech (Cvrková 2001, 270, obr. 2). Mramorované mísy s talířovitým podokrajím a talíře byly užívány v Plzni (kat. PL 40; PL 72). V tomto ohledu byl výjimečný nález učiněn v Klatovech (obr. 53:21), kde byla objevena trojnožka (kat. KL 9), jejíž miskovitý tvar byl uvnitř vyzdoben mramorováním v odstínech modré, bílé, červené (Vondráčková 1996, 152, 7:12).

TRASAKOVÁNÍ

Tato technika byla rozšířená zejména na reprezentativním stolním nádobí. Šlo o efekt vzniklý rozpíjením glazur za použití klacíku nebo rychlého pohybu nádobou. Dosud se jí podařilo identifikovat na džbánech (Blažková – Vepřeková 2015, 190, obr. 332; 193, obr. 343) a mísách s talířovitým podokrajím například na Cetkově (obr. 2:6).

NAKAPÁVÁNÍ (PIGMENTACE)

Dekoratívni technika byla založena na nakapávání glazury pomocí kukačky na kontrastně barevnou podkladovou vrstvu. Výsledkem byl puntíkový efekt nebo větší barevné ostrovy. Technika se začala prosazovat zejména v 1. polovině 17. století na stolním nádobí, zejména na mísách s talířovitým podokrajím. Doložena je například v Českém Krumlově (kat. CK 71, CK 73), ve Slavonicích (obr. 53:24), v Praze (Rüchl – Havrda – Tryml 2007, 18). Užívána byla také při zdobení renesančních kachlů (Brych 2004, 6, 157). Na obdobné bázi pak fungovalo také zapouštění a vpíjení. Tyto techniky lze charakterizovat jako nanášení vlhké barvy do vlhkého povrchu nádoby. Výsledkem byla zpravidla skvrnitá dekorace, kterou řadíme mezi techniky podobné mramorování.

VLEŠŤOVÁNÝ DEKOR

Přestože se dalo lesklého povrchu redukčně vypálených nádob dosáhnout již výpalem v peci a toto zboží získalo název zakuřovaná keramika, stalo se módní záležitostí 16. století leštit povrch tohoto zboží bezprostředně po výpalu pomocí hrnčírských nástrojů. Zejména na dutém nádobí, hrncích a džbánech, se začínají objevovat spirály, vodorovné i svislé linky, mřížky atd. Technika je rozšířena zejména v jižních Čechách, kde bylo redukční zboží využíváno až do 18. století. Výsledným efektem bylo zatáhnutí pórů, lesklý povrch a menší nasákavost stěpu. Po výpalu v redukčním prostředí získala nádoba šedofialový kovový lesk. Počet leštěných výrobků se v jednotlivých jihočeských souborech liší. V usedlosti čp. 39 bylo leštění zastoupeno na 60 % nálezů (Dohnal – Vařeka 1997, 87). V domě čp. 220 v Táboře nebylo ve 2. polovině 16. století vlešťování zaznamenáno (Krajíc a kol. 1998, 174, 181). Vlešťovaná výzdoba se kromě hrnců (kat. KH 8) nacházela i na vnitřním povrchu mís, kde byla zjištěna výzdoba v podobě mřížek, jako například v případě mísy se třmenovými uchy v Českých Budějovicích (obr. 9:8). S obdobnou výzdobou se setkáváme u mís s talířovitým podokrajím ze souboru z výzkumu parkánu v Písku (Dohnal – Fröhlich 2000, 161) a z panského sídla v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-35:1 a 14). Poměrně hojně se objevuje na džbánech v Kašperských Horách (kat. KH 5), na hrncích z Českého Krumlova (kat. CK 42). Další způsobem úpravy povrchu bylo šlemování, kdy si hrncíř

mácel ruce v nádobce zvané kalník a mokřýma rukama upravoval povrch. Šlemovaný povrch mohl následně zaleštit. Vlěšťovaná výzdoba se na raně novověké keramice objevuje již v 16. století, k masivnímu nárůstu techniky došlo v 1. polovině 17. století jak v jižních, tak a západních Čechách (kat. KH 8, kat. PL 83). V tu dobu se objevila i v Praze (Rückl — Havrda — Tryml 2007, obr. 15).

RYTÝ DEKOR

Rýhování se stalo v 16. a 17. století rozšířenou výzdobnou technikou, která se vyskytuje téměř ve všech sledovaných raně novověkých keramických souborech. Rýhováním byl dekorován zejména povrch hrnců. Na konci 15. a v první polovině 16. století zejména vejčitých tvarů, kde byly rýhy a širší žlábkové umístěny na horní části výduti. Rýhy byly užívány také v dekoru mis. Ze stolního nádobí byly obdobně jako hrnce rýhovány džbány a rýhovány byly také poháry. Ve 2. polovině 16. století se u soudkovitých hrnců objevuje několikanásobné rýhování častěji, v některých případech pokrývá celý povrch nádob (kat. CK 14). Nejčastěji však pokrývá horní polovinu či horní třetinu nádoby (kat. PL 35). Na konci 16. století dochází k redukci plošného rýhování ve prospěch zjednodušení v podobě rýhování a žlábkování hrdel hrnců, a to vyrobených redukčně i oxidačně (kat. KL 10). V polovině 17. století se na hrdlech hrnců vedle jednotlivých až trojnásobných rýh objevuje i rýhování pětinasobnou či šestinasobnou rýhou (kat. CK 15). Rýhování či vývalková šroubovice se začíná uplatňovat ve výzdobě velkých trojnožek (kat. CK 110). Nelze vyloučit, že rýhování přispívalo k zvětšení povrchu nádob, tím pádem i zrychlení jejich ohřevu.

RÁDÉLKA

V 1. polovině 16. století představovalo rádélko jednu z nejběžnějších dekoračních technik, která během druhé poloviny století začala ustupovat do pozadí v důsledku jiných výzdobných technik uplatňovaných na vnějším povrchu hrnčířského zboží. Rádélko bylo využíváno zejména v jednořádkové podobě na hrncích a džbánech od 15. po 1. polovinu 16. století. Tato výzdoba je charakteristická pro téměř veškeré soubory z tohoto období. Plošná rádélková výzdoba se naopak začíná v 1. polovině 16. století vytrácet a v následujícím období se objevuje pouze sporadicky, například v Plzni (kat. PL 75). V 1. polovině 17. století se udržuje ojedinele ve výzdobě redukčně pálených džbánů, například z Českých Budějovic, kde jsou rádélkem zdobeny plastické medailony kolem figurálních nálepů (kat. CB 4), či Plzně, kde bylo rádélko použito k dekoru ucha (kat. PL 2).

V 16. století se na hrncích a džbánech hojně prosazuje rádélková výzdoba v podobě několikanásobné segmentové vlnice. Ojedinele se vyskytuje v jižních Čechách již na počátku 16. století, kde byla pozorována v souboru ze Soběslavi (Krajíc 1990, obr. 40). Pak se na konci 16. a v 1. polovině 17. století stává charakteristikou výzdobou hrnců, džbánů a ojedinele trojnožek nejen v jižních, ale především v západních Čechách. Pozorována byla na Cetkově, v Českých Budějovicích, v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 4.1-22:1, 22:3, 5), Domažlicích (Procházka 1983, tab. 14 – 1/6), Plzni (kat. PL 75). V jednoduché formě se objevuje také v Nezdicích (Durdík – Chotěbor – Kašpar 2000, obr. 8:4.5.5). Nakonec byla segmentová vlnice

využita také v dekoru džbánů a trojnožek v Kašperských Horách (kat. KH 3; KH 9), Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-29:1), Merklíně. Shodně je lze datovat do 17. století. Lze předpokládat, že rozšíření segmentové vlnice v západních Čechách mělo paralelu ve středních Čechách, například v prostředí císařské sklárny v Broumce na Berounsku (Žegklitz 2007, obr. 14:2) a pražském prostředí (Blažková – Vepřeková 2015, 427, obr. 651).

Rádélko se uplatňovalo v druhé polovině 16. a 1. polovině 17. století také ve výzdobě okrajů hlubokých mís. Tato výzdobná technika nahrazuje sporadické rýhování horní plochy okrajů, které bylo pozorováno například v Tachově (Nováček 1996, obr. 13). Nejčastěji v podobě několika linií malých čtverečků a obdélníků na vrchní ploše vodorovně vyloženého okraje pozorujeme tuto techniku zejména v západních a středních Čechách. Takto zdobené mísy byly objeveny na Cetkově (kat. CE 3), v Plzni (kat. PL 31). Analogie pochází také z Prahy (Blažková – Vepřeková 2015, 425, obr. 646; 426, obr. 648). V jižních Čechách bylo rádélko na míse pozorováno na Cuknštejně, zde však je použito ve výzdobě vnější strany okraje, nikoliv horní plošky (Hrubý 2004, obr. 14:5). Vedle toho se objevovalo rádélko mnohdy i ve výzdobě odsazených patek džbánek, což je technika pozorovaná v Plzni (kat. PL 20).

V 1. polovině 17. století se váže použití rádélka také na kameniny. Jediným příkladem je holba z tvrže v Tasnovicích. V tomto případě bylo rádélko kombinováno s rytou výzdobou a bylo jím dekorováno hrdlo nádoby a spodní třetina těla nádoby (Procházka 1982, tab. 7: 88).

KOLKY

Vedle rádýlek byly ve sledovaném období používány kolky, které vznikaly použitím razítek. Ty se uplatnily ve výzdobě horních okrajů mís na Cuknštejně, kde byl použit kruhový kolek v podobě kola od vozu (Hrubý 2004, obr. 16:26). U hrnců byly používány k dekorování horních i spodních kořenů uch. V Českém Krumlově měly podobu pětilisté růže v kruhu nebo křížku v kruhu (obr. 35:7, 8), který byl navíc v kombinaci s křížem rytým. Používány byly také v dekoru umyvadel, kde je doložen kruhový kolek vyplněný mřížkou (kat. CK 123). Používání kolků se zatím zdá být jako vliv podunajské oblasti, kde byla tato technika hojně rozšířena (Kaltenberger 2009, 882-893, tab. 37-44).

PROŘEZÁVÁNÍ

Dekoratívni funkci mělo také prořezávání. To probíhalo bezprostředně po vytočení nádoby, kdy do surového střepu byly pomocí hrnčířských rezných nástrojů vykrajovány otvory. Tato technika byla známá již na přelomu 15. a 16. století, o čemž svědčí například nález poklice zdobené prořezávaným dekorem a plastickou figurkou z Tábora (Krajíc 2007a, 75, obr. 7). Následně byla technika prořezávání hojně využívána v dekoru misek. U ohřívadel mohlo prořezávání plnit i praktickou funkci, neboť otvory umožňovaly proudění vzduchu. Prořezávané ohřívadlo bylo pozorováno v Českém Krumlově (kat. CK 122). Analogie pochází z pražského prostředí (Blažková 2013, 212, tab. 14: 3, 5; Frolík-Smetánka 1997, 128-129). Ryze praktickou funkci pak mělo prořezávání u velkých keramických výrobků, u umyvadel sloužilo k vytvoření uch

(kat. CK 123). Obdobně prořezání sloužilo k vytváření nejrůznějších otvorů v hmotě velkých přenosných pícek (kat. OST 3).

PLASTICKÁ VÝZDOBA

PLASTICKÉ LIŠTY, PÁSKY A ŘETÍZKOVÁNÍ

V 16. století se hojně začaly vodorovně přilepovat na tělo nádob plastické pásky, které měly nejen dekorativní funkci, ale i funkci zpevňovací. Měly podobu buď pásky promáčknuté prstem, v některých případech dekorované nehtovými vrypy či rádélkem. Nejprve byly od druhé poloviny 16. století touto technikou doplňovány hluboké mísy, tzv. pernice. Takové exempláře pocházejí z Cetkova (obr. 2:1, kat. CE 3), Klatov (kat. KL 5), Plzně (kat. PL 31), Prahy (Blažková 2013, tab. 5: 5,6) Následně se pásky, připomínající řetízky, začaly využívat ke zpevňování velkých a zásobních hrnců, které byly vyrobeny jak v oxidačním, tak v redukčním prostředí. Tuto techniku pozorujeme mimo jiné v Bezručicích, Cetkově (kat. CE 2), Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Domažlicích, Chotětíně, Gutštejně, Klatovech, Merklíně, Písku, Plzni, Srlíně, Tasnovicích a na Roupově. Řetízkování je nakonec charakteristické i pro formování okrajů pekáčů, které byly nalezeny například v Českém Krumlově (kat. CK 101-103) a Táboře (Krajíc 1998, 174, obr. 11).

PLASTICKÁ VÝZDOBA PŘÍMAČKÁVÁNÍM

Přimačkávání bylo jednou hrnčířskou technikou, kdy hrnčíř používal prsty zpravidla k doladění tvaru plastických lišt, okrajů či uch nádob. Přimačkávání je pozorováno již v 1. polovině 16. století na uchu džbánu z Tábora (Krajíc – Chvojka 2007, 41-43, obr. 99, 100), na okraji hrnce z Horšovského Týna (Frýda 1992, tab. 3: 1). Užíváno bylo i v dekoru plastických lišt na hrdlech džbánů v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 4.1-41:2). Posléze se začalo přimačkávání okrajů stávat čím dál víc oblíbenější technikou užívanou při tváření okrajů hrnců. Charakteristické se stalo pro výrobky v jižních a na pomezí jižních a západních Čech. Pozorujeme tuto techniku na okrajích přimáčknutých a přehnutých z boku v Chanovicích (např. Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-17:1; 4.1-20:1), Táboře (Krajíc – Chvojka 2007, obr. 14), Kašperských Horách (kat. KH 30). Alternativou je shora a zdola přimáčknutí okruží H.17.2., které bylo sledováno v souborech z 1. poloviny 17. století v Českých Budějovicích a Českém Krumlově (kat. CK 27). Tento typ okraje se jeví jako charakteristický pro oblast jižních Čech a Horních Rakous, kde je pozorován již ve 2. polovině 16. století (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14).

VTLAČOVÁNÍ DO FOREM

Plošné výzdobné motivy na povrchu vytočených nádob bylo možné vytvořit pomocí postupného vtlačování povrchu do forem. Tato technika se rozšířila zejména v druhé polovině 16. století, kdy se všeobecně rozvíjí plastické zdobení nádob. Etnografická a archeologická literatura dlouho považovala vtlačování do forem za významnou výzdobu pouze pro tzv. hostomické zboží (Koula 1917–1919, 176–184), přičemž se dodnes nepodařilo vyjasnit, zda je toto tvrzení oprávněné. Každopádně nejvíce dokladů

vtačování do forem pochází z Prahy (Dohnal — Vařeka 2002, 283; Žegklitz 2001, 112) Z ojedinělých nálezů se však ukazuje, že technika byla rozšířena v širším geografickém prostoru zejména na sklonku 16. a v 17. století. Dokazují to nálezy v Českém Krumlově (obr. 35:5, 6) a Táboře (Krajíc 1998, 174, obr. 16).

NALEPOVÁNÍ PLASTICKÉ VÝZDOBY TVÁŘENÉ VE FORMÁCH

Formy se používaly jak k přímé úpravě povrchů nádob, tak k samostatné výrobě složitějších plastických motivů. Základem bylo vtačení hlíny do formy. Vymodelovaný motiv byl následně vyndán a nalepen na povrch nádoby. Tato technika byla rozšířena již v 15. století, kdy byly na nádoby nalepovány maliny (Nekuda – Reichertová 1968, 131, 341). V oblibě byla i v 16. století, kdy jsou doloženy malinové nálepy (obr. 55:1) na džbánku z Plzně (kat. PL 20), nízkém hrnci (hrnku) z Tábora (Krajíc 1998, 174, obr. 22) a Chanovic (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 4.1-25:14; 4.1-30:8). Obdobnou zdobnou funkci mělo i nalepování růžic (obr. 55:2) na džbánku z Českých Budějovic (kat. CB 5; Čapek – Preusz 2017a, 169, obr. 59/9).

Dalšími typy a motivy nálepů přineslo období manýrismu. Formičky sloužily k utváření poměrně realisticky vypadajících symbolických motivů, zejména heraldických, náboženských, vegetabilních a ornamentálních (Kaltenberger 2009, tab. 179-180). Tyto motivy se prosadily zejména na reprezentativním nádobí, nejčastěji na džbánech. Nálepy náboženských motivů v kombinaci s ornamentálními byly využity na džbánu z Českých Budějovic (kat. CB 4). Centrálním motivem se stal Adam a Eva u stromu v ráji (motiv je umístěn na protilehlé straně k uchu nádoby), po obou bočních stranách nádoby byl umístěn motiv Panny Marie s Ježíškem (obr. 55:7). Pod všemi ztvárněnými postavami se nacházely nálepy stylizovaných květů rostlin, tzv. rozet. Každý námět byl umístěn do oválné plochy ohraničené krátkými vrypy a páskami, mezi kterými vznikly plošky doplněné o kolky stylizující další rostlinné květy. Z Plzně pochází kulovitý džbán s válcovým hrdlem (kat. PL 2), který byl doplněn dvěma žebry, mezi nimiž se nacházejí plastické nálepy znázorňující opět rozety, květy o šesti lístcích. Další nálepy byly připojeny na těle, které bylo rozděleno dvěma horizontálními rýhami na největší výduti na horní a dolní polovinu. Horní polovina byla dekorována oválnými nálepy v podobě květů. Mezi nimi byly nalepeny kruhové motivy s hlavičkami andálků, tzv. putti. Spodní část byla vyváženým způsobem dekorována stejnými nálepy. Nově však v kombinaci s nálepy v podobě dubových lístků (obr. 55:3). Celou výzdobu završil dekor rádílkem na vnější straně páskového ucha.

Vedle džbánů našly dekorativní plastické nálepy uplatnění na umyvadlech (kat. CK 123). Na umyvadle z Českého Krumlova byly zpodobněny tři figurální náboženské motivy, které byly umístěny do ověncených medailonů o šesti cípech (obr. 55:6). Centrálním motivem na zadní stěně bylo Ukřižování. Po pravici ukřižovaného Ježíše Krista se nacházelo vyobrazení milostné Panny Marie. Po levici Ukřižovaného se nacházela blíže neurčitelná postava některého ze svatých (lze uvažovat např. o sv. Petru s klíči, sv. Janu Evangelistovi či Panně Marii v dlouhém šatu). Na přední stěně umyvadla se nacházelo motivů pět. Z toho se dochovala pouze část ústředního ověnceného medailonu uprostřed stěny a dva figurální motivy po levici. Nejprve to bylo vyobrazení Ježíše ve variantě Jezulátka s říšským jablkem, v dalším případě byl zopakován stejný

motiv svatého, který se nacházel i na zadní stěně umyvadla (sv. Petr, sv. Jan Evangelista, Panna Marie v dlouhém šatu). Přímé analogie k výzdobě českokrumlovských mísovitých nádob či umyvadel lze pozorovat v oblasti Linze, patří patrně do téhož výrobního okruhu (Kaltenberger 2009, 460, tab. 183:EF-L 195). Další doklady plastických nálepu pochází z Merklína z 1. poloviny 17. století (obr. 55:4).

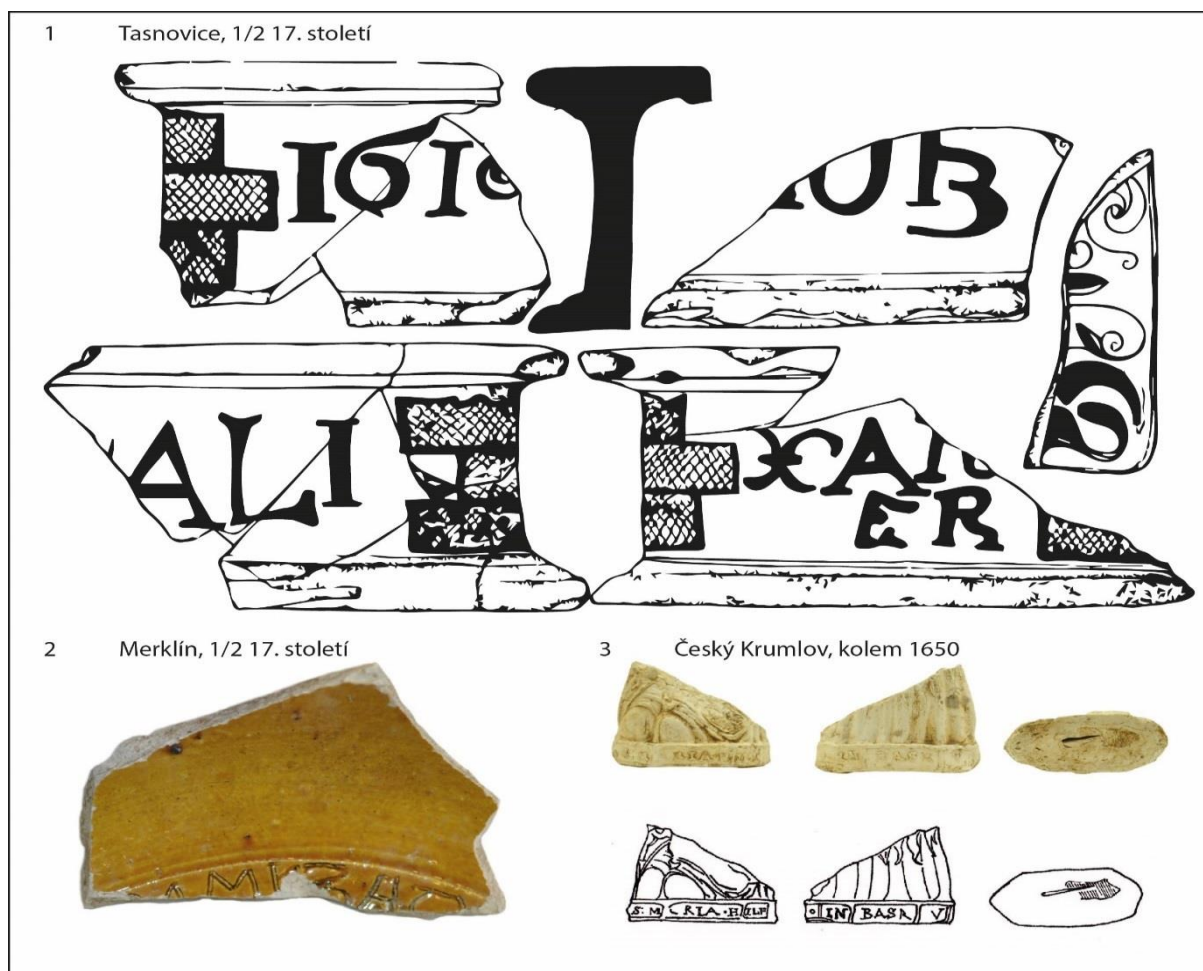
Pomocí formiček byla tvářena také výzdoba kamenin, ať už šlo o jednodušší výzdobné prvky či vytváření heraldických motivů (obr. 55:5). Tak tomu například bylo v dekoru holby z Tasnovic z 1. poloviny 17. století (Procházka 1982, 8).

Obr. 55: Příklady nalepování výzdoby tvářené ve formách z jižních a západních Čech: 1-4, 7) džbány; 5) kameninová holba; 6) umyvadlo.

INSKRIPCE

Patrně s rozvojem gramotnosti výrobců i spotřebitelů rostl v 16. a 1. polovině 17. století počet hrnčářských výrobků zdobených nápisy. V jižních a západních Čechách byly pozorovány nápisy vytvořené rytím, vtačováním do forem a malováním. Malováním byla vytvořena datace na majolikovém kalamáři z Tasnovic, kde je uveden datum buď 1616 nebo 1617 (obr. 56:1). Příklad rytí pochází z Merklína, kde byla špatně dochovaná inskripce (snad „MMI.AD“) vyryta do povrchu mísy s talířovitým podokrajím. Následně byla překryta žlutou glazurou (obr. 56:2). Další zlomek talíře s nápisem MARIA + G... byl objeven v Soběslavi, odpovídal provedením a typem písma dataci do konce 15. až první poloviny 16. století (Krajíc 1989, obr. 12:2, Krajíc 1990, 109). Nápis vytlačený z formy byl využit na plastické figurce z Českého Krumlova. Jelikož se ze samotné figurky zachovala pouze spodní část, identifikoval nápis původní postavu. Šlo o Pannu Marii Pomocnou „S: M . RIA – H/ILF“, na zadní straně bylo uvedeno patrně určení místa výroby či poutního mísa „IN / BASR / V /“, které se bohužel nepodařilo konkretizovat (obr. 56:3; kat. CK 128).

Obr. 56: Inskripce na raně novověkých hrnčářských výrobcích z jižních a západních Čech: 1) kalamář; 2) mísa s talířovitým podokrajím; 3) figurka Panny Marie Pomocné.

TECHNOLOGIE V PRODUKCI RANĚ NOVOVĚKÉ HRNČINY

Po vyhodnocení morfologického a výtvarného vývoje v čase, je třeba se pozastavit u problematiky technologického vývoje v 16. a 1. polovině 17. století. Vývoj zde plynule navazoval na výrobní postupy pozdního středověku.

SUROVINA, JEJÍ PŘÍPRAVA A SKLADOVÁNÍ

Mezi základní hrnčírské suroviny patřila hlína, z níž byla vyráběna především běžná keramika. Následovaly jíly, které se využívaly pro výrobu keramiky vysokého ohně (ze spráší se vyráběla hlavně terakota a stavební keramika). Těžba probíhala v tzv. hlinících, odkud byly kopány vrstvy hlín a odebírány hlinky, které se nacházely mezi vrstvami (srov. Schneiderwinklová – Široký 2005, 170-173; Volfová – Volf 1999, 54). Hrnčíři si tak vhodné suroviny na konkrétní produkty dokázaly sami vybrat a natěžit. Patrně již ze své praxe s výpaly v pecích měly tu zkušenost, že některé suroviny se za přístupu vzduchu vypalovaly do červena (nevápenaté s dominancí oxidu železa), jiné do bělavých odstínů (vápenaté suroviny s převahou oxidů vápníku), přičemž vápenaté suroviny lépe odolávaly teplotní námaze. Z kvalitních vápenatých hlín bylo možné vyrábět keramiku vysokého ohně.

Jelikož vyjmenované hrnčírské suroviny přirozeně obsahovaly příměs prachoviny a písku, představovalo přidávání ostřiva výrazný zásah do chemicko-fyzikálních vlastností keramických surovin. Přidávání písku, plev, trusu do výrobků s převládající složkou prachoviny zpravidla zabraňovalo popraskání nádob. Obdobný účinek mělo i přidávání rozemletých střepů. Přidávání grafitu zvyšovalo teplotní odolnost vypalovaných nádob, což bylo hojně využíváno obzvláště u technické keramiky, zejména tyglíků a prubírských pícek. Vedle zrající hrnčírské hlíny se hrnčíři zásobovali také nejrůznějšími typy příměsí, jež přidávali dle potřeby do hliněného těsta, čímž ovlivňovali fyzikální vlastnosti výsledných produktů. O dokonalé znalosti chemicko-fyzikálních vlastností svědčí některé dobové záznamy, například tento Lazara Erckera z Knihy o prubířství z roku 1574.

„O přípravě hlíny a co se k ní má přimíchat: Vezmi dobrou hrnčírskou hlínu, tak dobrou, jaká je jen k dostání. Nejlepší je použít pro toto nádobí (myšleno prubírské mufle) hlíny, která je modrá a v ohni nebo při vypalování se stává krásně bílou. Tuto hrnčírskou hlínu nech zcela ztuhnout nebo na slunci vyschnout. A jestliže z ní chceš dělat nádobí, pak ji nech roztlouci na drobno a navlhči ji vodou, aby byla měkká. Pak ji promíchej nebo železem dobře roztluč a přidej drobný plavený křemenec nebo bílý pěkný písek, tolik, kolik hlína snese. Abys však nepřimíchal příliš málo nebo také příliš mnoho, zhotov z takového materiálu nejdříve prubírské střepy nebo kelímky a zkoušej v nich tuhou těžkotavitelnou rudu. Uvidíš, zda nádobí bude dobře držet nebo zda bude trvanlivé. Někteří přimíchávají také křidu nebo jemný červený mastek nebo slídu, a to na místech, kde je jich hojně, co ale nejlépe poslouží, to ukáže zkušenost. Někteří berou jako takové rozbité střepy z hrnčírské dílny nebo staré kelímky, na drobno roztlučené a na sítku proseté v takovém množství do hlíny, že ji sotva mohou zpracovat pro křehkost. Takové kelímky a střepy z

toho udělané drží také dobře. Jestliže se ale přimíchá ke hlíně křemen, jak nahoře bylo zmíněno, pak váže dohromady v ohni, a čím větší je žár, tím pevněji váže. Takové prubířské střepy se také docela celé vytlačují z pánvice“ (Vitouš 1974, 20-21).

Výsledkem zpracování suroviny byly tzv. kompozitní hmoty, které lze definovat jako racionálně vytvořené keramické hmoty určené pro výrobu speciálních typů hrnčářských produktů. Velká zrna ostřiva byla dle nálezů z jižních a západních Čech přimíchávána zejména do hmoty určené pro výrobu velkých, silnostěnných, nádob. Do tohoto výčtu patřily zejména hluboké mísy, zásobní hrnce (spížní hrnce, očetnice), umyvadla. Sofistikovanější postup založený mnohdy na znalosti utajovaných receptů se pak týkal výroby fajánsí a kamenin, které však patří výhradně mezi importy.

Vedle hlín a hlinek, které se zpravidla využívaly jako engoby či k malování, museli hrnčíři nakupovat suroviny pro výrobu glazur. Tyto suroviny získávali, bezpochyby i zprostředkovaně přes kupce, od horníků a hutníků. Šlo o oxidy kovů mědi, manganu, antimonu, železa, olova aj. O jak důležitý obchod v 16. století šlo, to naznačují písemné zprávy o pokusech některých cechů monopolizovat nakupování rud. Této snaze však činila městská představenstva přítrž: „co se rudy kupování týče, to že jich samých věc není, než že je i jiných okolních mistrů (Nekuda – Reichertová 1968, 31). Patrně převládala obava z monopolizace výroby glazované keramiky, jež se v raném novověku stala klíčovým spotřebním zbožím.

Pro hrnčářskou produkci ve městech, která zajišťovala svými výrobky trh, bylo nutností zabezpečit velké množství kvalitních surovin, s čímž se potýkala většina měst v Čechách. Hrnčíři byli obeznámeni s kvalitou hlín ve svém okolí a dobrou surovinu si kupovali. „4 vozy labské hlíny, z čehož 2 vozy odkoupil Vít hrnčíř za 10 grošů a 6 vozů těžé hlíny pak koupil Džbánek po 7 groších a Tuček starší 1 vůz za stejnou cenu“ (Šimek 1895, 660-662).

Po obstarání suroviny těžbou či nákupem bylo nutné, aby surovina byla náležitě vysušena, rozdracena, zazimována, rozšlapána a rozkrájena. Zásoby byly proto obstarávány i na zimu. Součástí hrnčářských pracovišť se stávala speciální zařízení sloužící k uskladnění a zrání hlín, která měla podobu dřevěných truhel, ohrádek nebo pravoúhlých jam, které byly často zpevněny dřevem. Užívány byly zděné sklípky na zrání hrnčářské hlíny, které byly archeologicky doloženy v domě čp. 18 v jihočeské Bechyni (Krajíc 2007b, 155). Sklady hlíny byl rozšířeny již v 15. století například v Sezimově Ústí (Richter – Krajíc 2001, 72). V raném novověku se podařilo obdobný systém prokázat v Berouně (Vyšohlíd 2015, 417, obr. 8/2) a Chomutově (Derner – Volf 2009, 177, obr. 9). Výsledkem těchto fází výrobního procesu bylo zajištění dostatečného množství surovin k vytáčení a tažení keramického zboží, výrobě glazur, zajištění engob a hlinek k úpravě povrchů. Následovala fáze tváření a vytáčení nádob.

V 16. a 1. polovině 17. století hrnčíři vyráběli své produkty na setrvačných příčkových kruzích. Tyto hrnčářské kruhy byly složeny ze dvou talířů, horního a dolního. Ty byly vzájemně spojeny příčkami. Mohutnost a průměr talířů, nebo výška hrnčářského kruhu kolem půl metru, odpovídaly potřebám pracovníků, hrnčířů. Důležitým parametrem hrnčářského kruhu byla setrvačnost, když se kruh roztáčel nohama za spodní talíř. Hrnčíř proto měl obě ruce uvolněné na práci (Štajnochr 1998, 102). V raném

novověku došlo u těchto kruhů k modifikaci. Zatímco ve středověku a na počátku 16. století dobová vyobrazení prezentují především hrnčírské kruhy, u nichž se jednotlivé příčky sbíhají ke středu spodního talíře, v mladší době došlo k přemístění těžiště kruhů směrem ke spodnímu talíři tím, že příčky byly naopak oddalovány ke kraji dolního talíře a sbíhány ke středu horního talíře (Žegklitz 1990, 250-253). To zajišťovalo mnohem lepší setrvačnost hrnčírského kruhu i zvýšení jeho stability (Scheufler 1972, 68). Tento jev lze chronologicky sledovat na dobových vyobrazeních. Průřez talířů zůstal prakticky stejný. Spodní talíř je většinou obdélníkový. Horní pak zpravidla zúžený, přičemž výška desky je značná. Jeho tvar je proto téměř špalkový. Na všech vyobrazeních se shodně vyobrazují tři příčky, avšak lze předpokládat určitou míru stylizace a možnost existence čtvrté příčky, jež by se na vyobrazeních kryla s prostřední, která je vizuálně umístěna v popředí. V případě J. Agricoli jsou oba talíře stejně tlusté. Spodní je však mnohem širší, než talíř horní. Příčky se v případě zobrazení z roku 1607 kónicky sbíhají patrně kvůli lepší rotaci hrnčírského kruhu. Výjimkou nejsou ani zobrazení rovnoběžných příček. Rovnoběžné uspořádání příček je známo například z vývěsního štítu pražských hrnčírských tovaryšů (Žegklitz 1990, 250-253).

K úpravě vytvarovaných výrobků a jejich odřezávání od hrnčírského kruhu sloužily nejrůznější nástroje. Hrnčírské čepele sloužily k profilování stěn nádob, k uhlazování povrchu, odřezávání a odškrabávání přebytečného materiálu. Zároveň mohl být hrot čepele využíván při zdobení. Čepel měla tvar protáhlého rovnoramenného trojúhelníku s odsazenou obdélníkovou hlavou a často i kulatým otvorem pod krčkem, který mohl sloužit k zavěšení nástroje a snad i k jeho lepšímu uchopení. K nálezu hrnčírské čepele došlo na zámku v Chanovicích (Schneiderwinklová 2014, 187, obr. 47:4) a analogie pochází z Prahy (Žegklitz – Vitanovský – Zavřel 2009, 207-272). Dále byly používány provázky, dráty a struny, které byly užívány při čištění hrnčírského materiálu, kdy bylo těsto strouháno. Tenké pláty hrnčírské hlíny byly odřezávány z větší hroudy, aby pak mohly být nečistoty ručně vyndány. Využívání tenkých měděných drátů k odřezávání přesných plátů hlíny z neforemných hroud materiálu lze vysledovat na vyobrazení Josta Ammana, zároveň je doporučoval Lazar Ercker v roce 1574 (Vitouš 1974, 21). Doklady užívání těchto nástrojů jsou stopy na dnech nádob. Alternativou pro řezání a prořezávání byly také nejrůznější nože vyrobené ze dřeva či železa. Jejich užití úzce souvisí s technikou prořezávání, takže byly využívány například k prořezávání stěn ohřívadel, uch umyvadel. Jejich vizuální podoba je doložena v Horažďovicích v roce 1629, kdy jde o výrazně zašpičatělé břity s rukojetí (Čarek 1930, 63, tab. 4/2). Obdobný tvar mají na vyobrazení hrnčírské dílny v díle J. Agricoli (Ježek – Hummel 2007, 240).

Na přelomu 15. a 16. století hrnčíři hojně své zboží podsýpaly. Polotovary se zřejmě přes velké otáčky nesmekal a k sejmutí nádob stačilo odříznutí nožem (Bernhardt 2011, 73-75). Tato technika se používala i nadále a během 16. století se začalo zvláště u den větších průměrů používat odřezávání pomocí strun, které zanechalo na dnech nádob charakteristický tvar rovných rýh či lastur apod. Tyto stopy se nejčastěji nacházely

na dnech mis, velkých hrnců, ale i na dnech menších džbánek, reprezentativních zdobených hrnků a často byly pozorovány u kamenin.

Další doklady technologie souvisí s dekorativními technikami, které byly na studovaném zboží pozorovány. K formování plastické výzdoby sloužily formičky na její tvarování. Zpravidla jsou ve výzkumech hrnčířských dílen objevovány kadluby na výrobu kachlů, pozorované například v Bechyni (Krajíc 2007b, 155). Nálezy formiček na výrobu plastické dekorace stolního nádobí jsou zatím ojedinělé. Dokladem jsou formičky ve tvaru žaludu nebo ryby z Prahy (Žegklitz – Vitanovský – Zavřel 2009, 210). K malování sloužily štětce, rožky (seříznuté volské rohy) a kukačky. Kukačky byly hliněné nádoby opatřené dvěma protilehlými otvory, z nichž jeden sloužil k nalévání keramické barvy a druhý menší, obvykle doplněný o seříznutý husí brk, k nanášení barvy na povrch keramického výrobku. Dokladem použití těchto výrobků jsou četné nálezy malované keramiky. Kukačka byla dosud pozorována v archeologických nálezech z Prahy (Blažková 2013, 218, tab. 16:3).

Důležitou složkou, která byla nanášena na přežahnuté keramické výrobky byly glazury. Ty se vyráběly z křemičitanů a oxidů kovů, často získávaných z okují, přičemž směs byla rozemleta na jemný prášek. K tomu sloužily třecí mlýnky, což doložily archeologické nálezy v Praze (Žegklitz – Vitanovský – Zavřel 2009, 210), Berouně (Vařeka 2004, 79) a dobové inventáře, v nichž se objevuje termín „kameny na tření olova“ (Šimek 1895, 661). Poté co byl získán prášek, tak byl smíchán s vodou a nanášen zpravidla na předem přežahnutý stěp, který byl ještě dostatečně porézní a nasákavý. Po nanesení barvy byl výrobek znovu vypálen. Glazura odpařila vodu. Vznikl kompaktní sklovitý povrch.

K přežahům a výpalům sloužily hrnčířské pece, jejichž podoba v regionu plynule vycházela ze středověkých předloh (Richter – Krajíc 2001, 65-79, obr. 89, 95, 96, 104). V jižních a západních Čechách byla tato výrobní zařízení datovaná od konce 15. do 1. poloviny 17. století prozkoumána v Domažlicích (Procházka 1983, 6-8), Horažďovicích (Tetour 2002, 165), Horšovském Týně (Frýda 1992, 187-193) a Táboře (Krajíc 2007b, 152-153, obr. 4). Zpravidla šlo o jednokomorové pece kruhového půdorysu doplněné o nakládací otvor, celkově vznikal tzv. hruškovitý tvar. Charakteristická pro ně byla kupolovitá klenba. Na konci 15. století měly hruškovitý tvar například pece z Domažlic. Ty byly navíc mírně zahloubené do terénu. Obklopené byly zcela či zčásti cihlami. Dno měly často vysypané oblázky a klenbu vymazanou mazanicí. Nakládalo se do nich buď nakládacím otvorem či otvorem shora, který byl zazdíván (Procházka 1983, 6-8). Analogie, jejichž půdorys byl vystavěn z kamenů, byly objeveny v Horažďovicích (Tetour 2002, 165) a Berouně (Vyšohlíd 2015, 418). Příklad z Horšovského Týna dokládá, že na přelomu 15. a 16. století byly kopule klenuty pomocí keramických nádob následně omazaných mazanicí, což byla technika v jižních, západních a středních Čechách používaná již ve 14. a 15. století (např. Doubová – Nechvátal 1964, 34; Blažková – Lomecká 2006, 913-926). Z archeologických výzkumů vyplývá, že ve 2. polovině 16. století začala nad jiné převažovat konstrukce z cihel a původní podstavy nyní doplnily cihlové klenby. Výhodou těchto výrobních zařízení byla větší stabilita a trvanlivost. Nabízela se zde i možnost doplnit pec o rošt či staré hrnce, tzv. kabáty (Vařeka 2004, 79; Musil 2015, 173-191). Tím se z jednokomorové cihlové pece mohla snadno stát pec dvoukomorová. Baterie pecí, které na sebe chronologicky navazovaly, byla prozkoumána na parcele domu čp. 44 na náměstí

Mikuláše z Husi v Táboře. Pozorovány zde byly pece vymazané mazanicí a mladší pece konstruované z cihel v 1. polovině 17. století (Krajíc 2007b, 152-153, obr. 4). Analogie pochází z Berouna a patrně i Chomutova (Dermer – Volf 2009, 171-181). Přes nálezy výhradně vertikálních pecí s kruhovým půdorysem, předpokládá archeologie i existenci jiných typů výrobních zařízení. Důležitým nepřímým dokladem používání vertikálních pecí obdélného půdorysu a horizontálních pecí jsou nálezy fajánsí a kamenin. Prosazení vertikálních pecí pravoúhlého tvaru, tzv. typ Piccolpasso (dle rukopisu Cipriana Durantina Piccolpassa z roku 1558, edice De Minicis – Delsette 1879), je totiž spojováno s migrací výrobců majolik z Apeninského poloostrova do Zaalpí (Heege 2013, 281-282). Na českém území souvisí nepochybně s novokřtěneckou výrobou fajánsí na jižní Moravě (Pajer 2006, 110-111). Horizontální hrnčířské pece jsou pak spojovány především s výrobou kamenin (Heege 2013, 282-291). Bezsporu však mohla být v obou typech pecí vyráběna i běžná spotřební keramika.

Jelikož jiné typy, než pece kruhového půdorysu, nebyly v oblasti doloženy, pozastavme se nad kapacitou těchto výrobních zařízení. Odhad kapacity raně novověkých pecí závisí na rekonstrukci původního objemu archeologicky zkoumaných reliktvů vypalovacích komor. Klenba vertikálních pecí kruhového či mírně vejcovitého půdorysu měla zpravidla výšku téměř shodnou s průměrem kruhového dna vypalovací komory. Na základě tohoto předpokladu lze odhadnout kapacitu i výrobních zařízení, u nichž se dochovala pouze nepatrná část pláště, avšak je patrný úhel zaklenutí. Pakliže jsou k dispozici rozměry půdorysu pece, lze dopočítat výšku klenby a díky tomu i přibližnou kapacitu vertikálních pecí kruhového, resp. hruškovitého, půdorysu. V Domažlicích (Procházka 1983, 6-8), Horažďovicích (Tetour 2002, 165) a Horšovském Týně měly pece z 2. poloviny 15. a 1. poloviny 16. století průměr kolem 2 metrů. Jejich objem tak činil ca 4,19 m³. Kapacitu lze spočítat také u vertikální pece pravoúhlého půdorysu z jihomoravských Dambořic, a to při předpokladu její výšky do 2 metrů (Pajer 2006, 110-111). Objem činí 15,2 m³. Při předpokladu, že by rošt byl posazen přibližně pod polovinu výšky pece. Byla kapacita takové pece přibližně dvojnásobná než u pecí známých v 16. století v jižních a západních Čechách. Z naznačeného srovnání jednoznačně vyplývá, že pece výrobců fajánsí dovolovaly masovější výrobu hrnčířských výrobků, než tomu bylo u lokálních hrnčířů, jejichž výroba se omezovala na výrobu keramiky.

Technologickou proměnou prošla v 16. a 17. století také forma výpalu. Ten je často spojován s regionálními specifiky a bývá kladen do souvislosti s výrobními okruhy. Pro hodnocení technologického vývoje lze využít orientačně procentuální zastoupení jednotlivých hrnčin. Jednotlivé keramické třídy by byly vhodnější pro poznání spíše lokálních specifik na úrovni měst a jejich bezprostředního okolí. Za současného stavu výzkumu však tento úkol je jen stěží proveditelný, neboť v popisování keramických tříd panuje mezi archeology nejednotnost, jež stěžuje komparativní výzkum v širších geografických oblastech.

Za hlavní hrnčiny pro srovnání byly zvoleny nejpočetnější skupiny. Redukční keramika (Hr.1) a pokud možno dvě skupiny oxidační keramiky, zcela režná (Hr.2) a glazovaná keramika (Hr.3). V úzké návaznosti na středověkou výrobní tradici převládaly redukčně pálené výrobky na celém území jižních a ve větší části západních

Čech ještě na sklonku 15. a 16. století (obr. 57). Výjimku představovalo zejména Tachovsko a jeho blízké okolí (Vařeka 1998, 128-132).

Páleno bylo nejčastěji méně kvalitní zboží, z něhož byly vyráběny hrnce. Kvalitní redukční zboží, z něhož byly vyráběny všechny tvary kuchyňského a stolního nádobí. Začíná se prosazovat také zakuřovaná keramika, jejíž povrch byl hlazen. Z tohoto materiálu byly hotoveny zejména džbány a mísy. Tuto produkci doplňují pouze okrajově oxidačně pálené výrobky, u nichž se začalo prosazovat glazování. Šlo zejména o trojnožky a luxusnější keramiku, jako byly prořezávané poklice, kojící konvičky.

Převažující poměr počtu redukční nad oxidační keramikou je pozorován v Českých Budějovicích (ca redukce 97 %: oxidace 3 %; Čapek – Preusz 2017a, 145-146), Horšovském Týně (ca redukce 80 %: oxidace 20 %; Metlička – Zelenka 2017, 172-173), Horažďovicích (redukce 100%; Tetour 2002, 165-174), Jenišovicích na Písecku (ca redukce 98 %: oxidace 2 %; Čapek – Malina – Rytíř 2013, 193), Plzni (ca redukce 95 %: oxidace 5 %; Schneiderwinklová 2009, 199-206), Řesanicích (ca redukce 80 %: oxidace 20 %; Čapek – Richterová – Vladař 2014, 266), Soběslavi (redukce 90 % : oxidace 10 %, Krajíc 1990, 106-107), Táboře (redukce 99 %: 1 oxidace %; Krajíc 1998, 175). Severní hranici převládající redukční keramiky lze zatím pozorovat na úrovni Domažlicka, Plzeňska a Rokycanska. Na tomto území tak kontinuálně navazovala hrnčířská tradice na pozdně středověkou produkci (Vařeka 1998, 128-129, obr. 1).

V Horšovském Týně a okolí sice převažuje v zásypech redukční keramika (Metlička – Zelenka 2017, 172-173, obr. 24; Foster – Lodrová 2007, 61), ale například v konstrukci hrnčířské pece byl použit výhradně oxidačně pálené hrnce a džbány (Frýda 1992, 187-193). V Domažlicích je v druhé polovině 15. století velká část výrobků oxidačně pálených do okrových odstínů a ve výzdobě některých hrnců, džbánek a zvonků bylo využíváno malování červenou hlinkou (Procházka 1983, 8-11). Toto malování bylo typické od středověku pro Tachovsko, a to díky preferování oxidačního výpalu. Návaznost do 16. století ukázal například soubor z přelomu 15. a 16. století z ulice B. Němcové v Tachově, kde bylo objeveno výhradně oxidačně pálené zboží (oxidace 100 %; Nováček 1996, 92-109). Obdobně vypadal soubor v Boru u Tachova (oxidace 100 %; Zelenka 2007, 197). Do této enklávy převažující oxidační keramiky spadl také hrad Gutštejn (ca redukce 40 %: oxidace 60 %; Hobl 2015, 134). Na počátku 16. století lze tedy podhůří Českého lesa a snad i severní část západních Čech považovat za enklávu oxidačně pálené keramiky, na kterou bylo vázáno malování barevnými hlinkami. Pevným základem pro tuto tvorbu byla pozdně středověká produkce v severozápadních Čechách (Vařeka 1998, obr. 1).

Jižní a západní Čechy lze porovnat s Prahou. Zde od konce 15. do 1. poloviny 16. století převládaly hnědé až šedohnědé výrobky a cihlově červené a světle vypálené výrobky. Ojediněle tyto soubory doplňovaly redukční, oxidačně pálené uvnitř glazované a režné béžové výrobky, které byly navíc malované červenými hlinkami (ca redukce 3 %: oxidace 97 %; Blažková 2013, 218, tab. 1, 2). V Praze tedy převládalo zboží charakteristické pro střední, východní a severní Čechy (Zápotocký 1978, 228-229). Pouze okrajově bylo zastoupeno zboží redukční, které bylo charakteristické pro jižní Čechy.

Situace se začala radikálně měnit ve 2. třetině 16. století (obr. 58). Oxidační zboží se na úkor redukčního začalo v nových poměrech prosazovat v Táboře (ca redukce 80 %: oxidace 20 %; Krajíc 1998, 175). Ve Slavonicích převažovala redukční keramika nad oxidační v podobném poměru již před rokem 1548 (ca redukce 79 %: oxidační 21 %). V Českých Budějovicích byla v letech 1555 až 1558 situace obdobná, neboť pozdně středověká redukční tradice byla ve větší míře konfrontována s glazovanou keramikou (ca redukce 80 %: oxidace 20 %; Čapek – Preusz 2017a, 146-148). V této době se ve větší míře začalo kromě jednostranně glazovaného zboží ve větší míře uplatňovat zboží oboustranně glazované, zejména šlo o stolní nádoby jako džbány, hrnky a hrníčky.

V poslední třetině 16. a v 1. polovině 17. století bylo zejména Tachovsko regionem, kde takřka úplně převažovalo oxidační zboží (obr. 59). Oxidační zboží plně převládalo v Bezručicích (ca redukce 20 %: oxidace 80 %; Zelenka 2016, 213-229). Obdobný poměr lze předpokládat v Domažlicích (ca redukce 20 %: oxidace 80 %). Na tvrzi v Tasnovicích byl pozorován téměř vyvážený poměr (ca redukce 46 %: oxidace 54 %; Procházka 1982, 4-7) a podobná situace se jeví i v Merklíně (ca redukce 30 %: oxidace 70 %). Tyto poměry vyplývají z bezprostředního kulturního vlivu přilehlého německého prostředí, kde bylo redukční zboží zastoupeno pouze výjimečně (Endres 2005, 41-43).

Převahu oxidačního zboží lze vytušit v Plzni (ca redukce 40 %: oxidace 60 %, srov. Kočár 2003, 8; Davídek 2007, 33-34). Prokázána je také na Rokycansku, na tvrzi v Chotětině (ca redukce 21 %: oxidace 79 %). V Klatovech na konci 16. a na počátku 17. století převažovala redukční keramika (ca redukce 63 %: oxidace 37 %; Vondráčková 1996, 150-152), obdobně tomu bylo v Nezdicích na Šumavě (ca redukce 74 %: oxidace 36 %; Durdík – Chotěbor – Kašpar 2000, 267-268). Redukční keramika výrazně převládala po celé 16. a v 1. polovině 17. století také v nálezech z Chanovic (ca redukce 80 %: oxidace 20 %; Schneiderwinklová 2014, 188).

V jižních Čechách byla v závěrečné třetině 16. a v 1. polovině 17. století odlišná od situace v západních Čechách. Z hlediska porovnání celých nádob byl v domě čp. 220 poměr redukční a oxidační keramiky 12 % ku 88 %. Přesto v zastoupení zlomků výrazně převládala redukce (ca redukce 92 %: oxidace 8 %; Krajíc 1998, 174-175). V Písku se zdá být zastoupení oxidační a redukční keramiky vyvážené (Jiřík – Pták – Šálková – Hlásek – Hiltcher 2016, 59-63, obr. 12). Jinak tomu je v okolních vsích. Například v Srlíně byla oxidační keramika zastoupena pouze stopově (ca redukce 95 %: oxidace 5 %; Dohnal – Vařeka 1997, 86). Převaha redukčního zboží je pozorována také v Českých Budějovicích, v Kanovnické ulici čp. 1 (ca redukce 71 %: oxidace 29 %). Redukční zboží výrazněji převládalo také v zásypu příkopu tvrze Cuknštejn u Nových Hradů (ca redukce 79 %: 21 %; Hrubý 2004, 321). Odlišný charakter vykázal soubor ze studny domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově. Zde převládalo světlé oxidačně pálené zboží, které bylo uvnitř či oboustranně glazované. Ojediněle bylo zastoupeno režné oxidační zboží vázané na zásobní hrnce a misku. Redukční keramika byla zastoupena výhradně tvrdě páleným zbožím a skupinou zakuřované keramiky, která měla šedomodrý až ocelový lesk (ca redukce 30 %: oxidace 70 %).

Shrnutím problematiky vývoje výpalu lze dojít k závěru, že jižní Čechy navázaly výrobou a spotřebou redukčního zboží na pozdně středověkou tradici (Vařeka 1998, 128-129) a redukční zboží v tomto regionu přetrvávalo až do 19. století (Scheufler 1961, 55). Stejně jako jiné regiony byly i jižní Čechy v raném novověku ovlivněny produkcí oxidačních výrobků. Nejprve se prosadilo zejména glazované reprezentativní stolní nádobí (mísy s talířovitým podokrajím, džbány, hrnky) a některé typy kuchyňské keramiky (trojnožky). Následně se oxidačním výpalem začaly všechny formy kuchyňské keramiky (hrnce, pekáče, mísy aj.). Redukční zboží se postupně začalo omezovat zejména na džbány, hrnce, velkoobjemové mísy, poklice.

Podobná situace vyplývá i z archeologických výzkumů na německé straně Šumavy. Na Pasovsku byla od středověku vysoce rozvinutá produkce grafitové keramiky, jež byla podobná produkci na Českokrumlovsku (Erneé – Vařeka 1998, 217-230). Černé zboží s příměsí grafitu, či grafitem engobovaná keramika, byla důležitou komoditou na Pasovsku až do 15. století. Poté zde sice převládla oxidační keramika, v návaznosti na produkci staré tuhové keramiky se přibližně v geografickém pásu od Pasova po Řezno rozvinula produkce redukčně pálené keramiky. Toto zboží v německém Podunají od konce 15. do 19. století morfologicky, výzdobně či technologicky neprodělalo výraznější proměnu. Redukčním výpalem byly vyráběny zejména každodenní výrobky, zejména kuchyňské nádobí a svítidla (Endres 2005, 41-43).

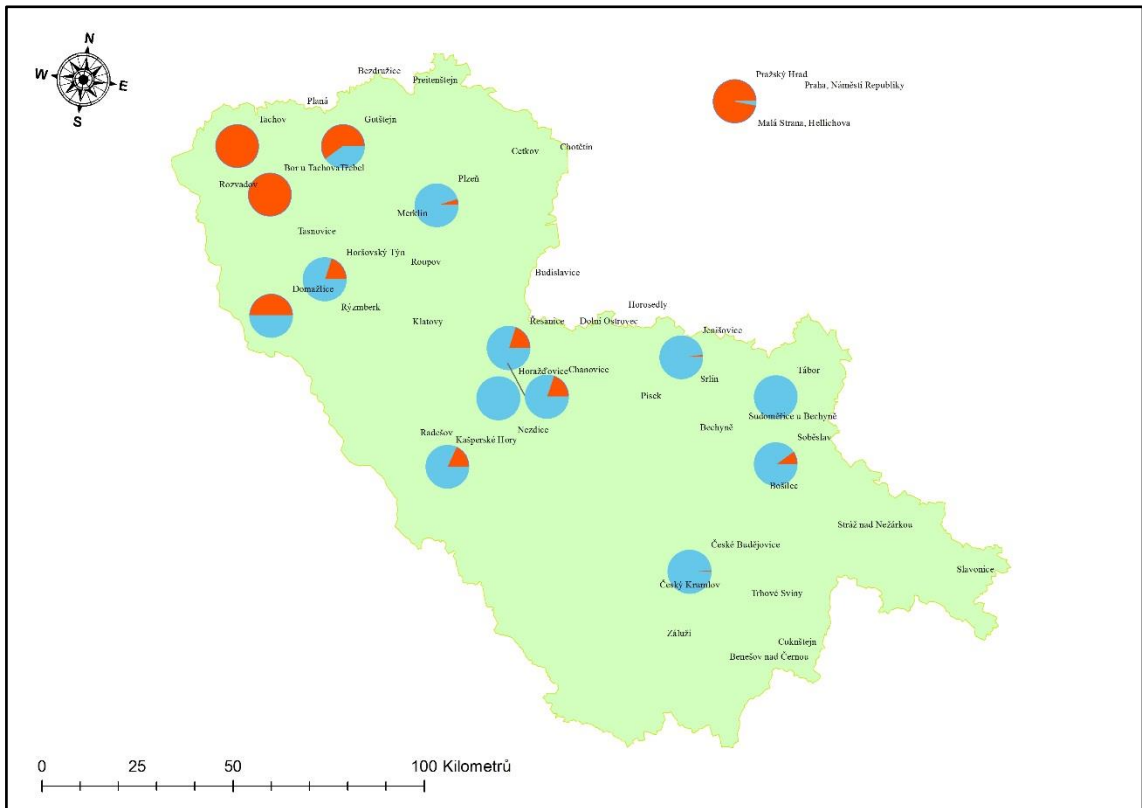
V západních Čechách, které ještě na počátku 16. století byly z větší části oblastí redukční keramiky, vyrovnala oxidační glazovaná keramika poměr s redukční keramikou až v 1. polovině 17. století. Redukční keramika dále převažovala na Šumavě a v jejím podhůří. Oxidačně pálená keramika převážila v souborech v podhůří Českého lesa a postupně převládla také na Plzeňsku a Rokycansku. Mezi roky 1500 až 1650 tak došlo k výraznému posunu hranice mezi redukční a oxidační keramikou směrem na jih.

Zajímavé porovnání nabízí pražské prostředí. V Praze byla v návaznosti na pozdní středověk zastoupena oxidační keramika jen ojediněle, tak tomu bylo po celé 16. století (Blažková 2013, 219). V 1. polovině 17. století se množství redukční keramiky v Praze nepatrně navýšilo (Dohnal – Vařeka 2002, 258-260; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 374-376), což lze vysvětlit jen s obtížemi. Zpravidla je tento jev interpretován jako vliv jižních Čech, kde redukční keramika převládala po celý raný novověk. Nelze však vyloučit i faktor praktický, kdy mohlo být redukční zboží vázáno na určitý pokrm, mohlo imitovat cínové nádobí apod. (Endres 2005, 41-43).

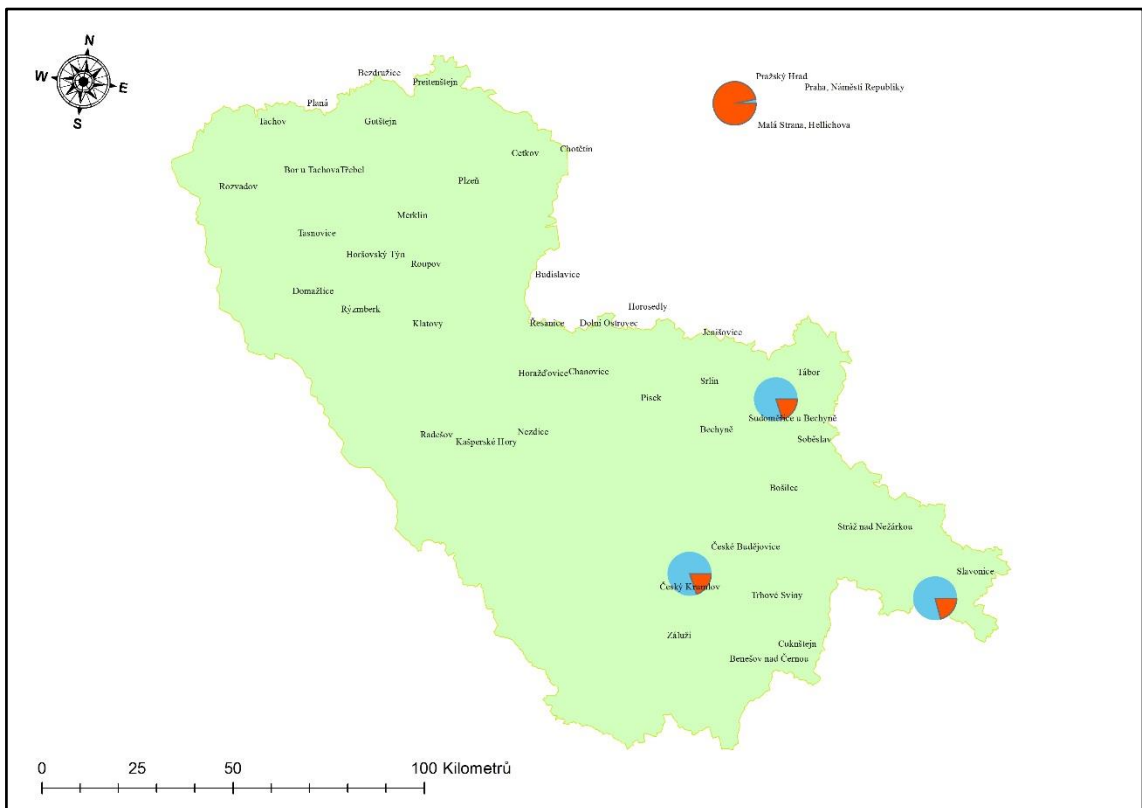
Vypalování keramiky představovalo nejrizikovější proces ve výrobě keramiky. Výrobní odpad proto tvoří jednu z hlavních položek mezi pozůstatky výroby. Mocné vrstvy odpadu jsou příznačné pro většinu archeologicky zkoumaných lokalit, avšak úroveň jejich zpracování se různí. Za hrnčířské nedodělky jsou považovány výrobky s příliš natavenou glazurou, popraskané nádobky a výrobky, které byly namalovány, ale nebyla na ně ještě nanášena finální průhledná glazura. Tento jev je pozorován například v odpadu z hrnčířské dílny v Merklíně (obr. 53:12), přičemž analogie pochází z dalších dílen ve středních Čechách, např. v Berouně (Vařeka 2004, 79; Vyšohlíd 2015, 296, obr. 16) a Praze (Žegklitz 2015, 122, obr. 23).

Distribuci keramiky předcházelo její shromažďování v dílenském skladu. Na jednu stranu by se skladování mělo při výzkumech projevit formou depotu výrobků jednotného provedení a bez stop použití. Takové nálezy nejsou časté, neboť v minulosti muselo dojít k situaci, kdy nebylo možné výrobky vyzvednout a spotřebovat. V druhém případě mohlo jít o nevyzvednutou vsádku z hrnčírské pece, jako tomu bylo v nejmladší peci z Tábora datované do 17. století (Krajíc 2007b, 155). Každopádně nečastějším dokladem skladování keramických nádob jsou zmíněné mocné odpadní vrstvy složené jak ze zlomků finálních produktů, tak z uložených polotovarů, které se dostaly do destruktivních vrstev při planýrkách (Vařeka 2004, 79). Výjimkou u raně novověkých hrnčírských dílen nejsou ani střepišťe (Vyšohlíd 2015, 417, obr. 8).

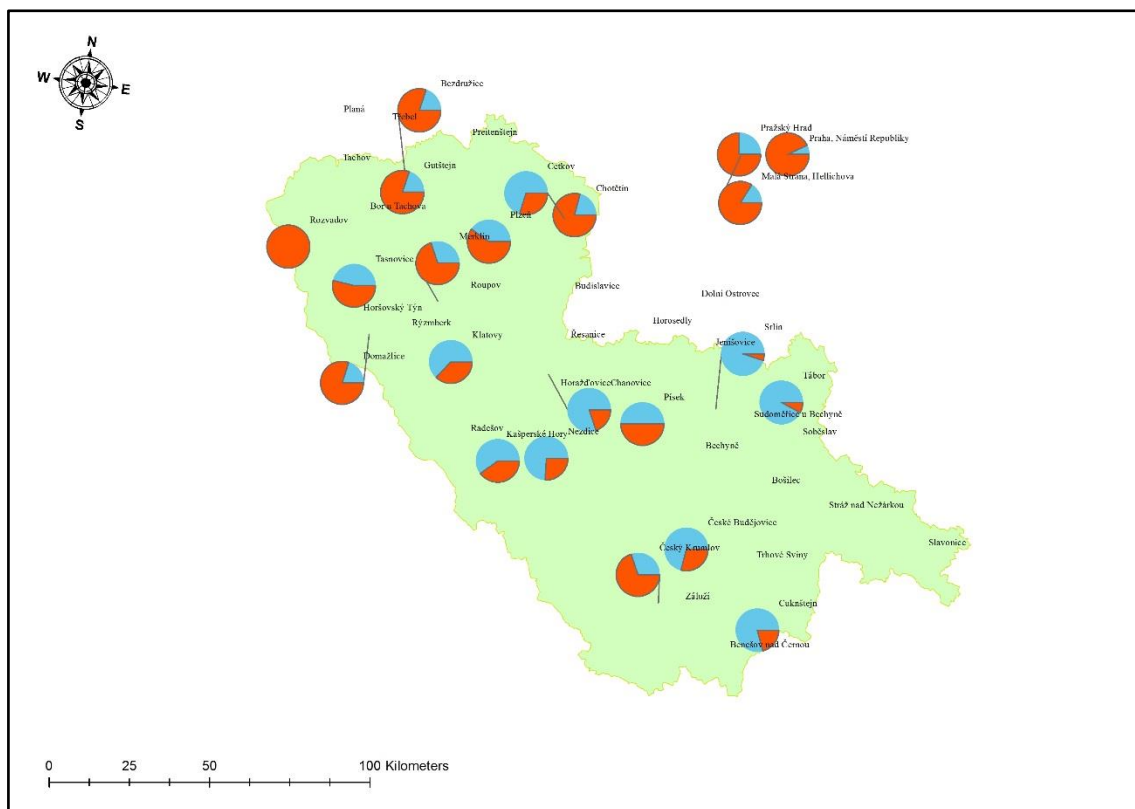
Závěrečné shrnutí výše zmíněných faktorů týkajících se výroby finálních produktů ukazuje na fakt, že v oblasti západních Čech byly hojně používány vápenaté hlíny na výrobu hrnčírského zboží, více než v jižních Čechách. Suroviny byly získávány zejména z lokálních zdrojů, jiné mohly být nakupovány (Šimek 1895, 660-662). V hrnčírských dílnách byl dle stop na dnech finálních výrobků užíván setrvačný hrnčírský kruh, přičemž se v 16. století začalo upouštět od podsypávání výrobků, které byly častěji odřezávány. Při tváření a zdobení nádob se užívaly jak tradiční, tak modernější nástroje. Do výčtu patří čepele, nože, štětce, kukačky, mlýnky na glazury, dráty, provázky, rádélka aj. To vše dovolilo hrnčírům nejen unifikovat tvary, ale i zdokonalit výzdobu. V 16. století se podařilo celý výrobní proces podstatně zdokonalit. Výsledkem byl růst masové výroby kvalitních tenkostěnných výrobků, které byly ještě během 16. století vyráběny v kopulovitých hrnčírských pecích s omezenou kapacitou. I u nich však došlo ke zkvalitnění, neboť mazanice a klenby z nádob byly vystřídány cihlovými kopulemi, které zaručily větší stabilitu pecí. Archeologické nálezy navíc dokládají hrnčírské dílny nejen v královských (Domažlice, Tábor), ale i menších poddanských městech (Bechyně, Horažďovice, Horšovský Týn, Merklín). Hrnčírské dílny přibližně ve 2. třetině 16. století začaly ve větším množství produkovat oxidačně pálenou keramiku, jež mohla být glazována zejména olovnatými polevami. V oxidační atmosféře vznikaly zcela nové tvary, výsledkem používání glazur a hlinek byla obrovská změna v barevnosti finálního hrnčírského zboží. Redukční zboží bylo naopak vytlačováno ze spotřební sféry v západních Čechách, dál se udržovalo v jižních Čechách.

Obr. 57: Mapa jižních, západních Čech a Prahy s vyjádřením vzájemného poměru oxidační a redukční keramiky v 1. třetině 16. století.

Obr. 58: Mapa jižních, západních Čech a Prahy s vyjádřením vzájemného poměru oxidační a redukční keramiky v 2. třetině 16. století.

Obr. 59: Mapa jižních, západních Čech a Prahy s vyjádřením vzájemného poměru oxidační a redukční keramiky v 3. třetině 16. a 1. polovině 17. století.

TRANSFER HRNČÍŘSKÉHO ZBOŽÍ

Pohyb hrnčírských výrobků souvisel v každodenním životě raného novověku zejména s obchodem. Keramika měla často funkci obalového materiálu pro distribuci nejrůznějších komodit, což přispívalo k jejímu rychlému šíření. Příkladem může být úzká vazba kameninových lahviček a dóziček na lékárenské produkty. Jiným způsobem bylo darování keramického výrobku nebo přenos některých hrnčírských výrobků (např. poutní lahve, dýmky) ve výbavě cizinců, kteří vstupovali do Českých zemí. Hrnčírské zboží se tak mohlo pohybovat v širokém geografickém prostoru. Tento pohyb lze posuzovat v měřítku lokálním, regionálním i nadregionálním. Nabízí se tedy tři otázky. Jak vypadal obchod s lokálními výrobky? Jak vypadal trh s regionálně významnými hrnčírskými centry? Jakou podobu měl nadregionální obchod s cizinou?

LOKÁLNÍ TRHY

Zatímco keramické soubory z konce 15. a 1. poloviny 16. století vykazují ještě místní rozdíly navazující na středověké výrobní okruhy, soubory z 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století lze charakterizovat z hlediska technologie, morfologie a výzdoby za velmi unifikované. Tradiční středověké výrobní okruhy, jež se snaží archeologie studovat a vymezovat, začaly ztrácet v 16. století na svém předešlém významu, neboť hrnčíři se snažili v produkci spotřební keramiky rychle reagovat nejen na konkurenci sklářských výrobků a výrobců kovového nádobí, ale zejména na měnící se požadavky spotřebitelů po kvalitním moderním zboží, jež odpovídalo renesančnímu stylu života a novým potřebám v různých sférách každodennosti, například v kuchyni, při stolování, hygieně

atd. Studium lokálního trhu je tak velmi stíženo faktem, že většina výroby byla unifikována a napříč jižními i západními Čechami se setkáváme s velmi podobným zbožím. Řešením může být studium skrz lokální keramické třídy, tímto směrem se však disertační práce neubírala, neboť byla zaměřena na větší geografický celek. Náznak lokálně specifického zboží byl vyzorován v souborech na Domažlicku.

Jako „domažlické“ zboží se jeví nálezy talířů, u nichž bylo nástřepí vypáleno do sytě červené barvy a malovaný dekor byl zhotoven bílými (po výpalu žluté) a zelenými hlinkami. Nálezy tohoto zboží pochází z Domažlic (bývalá Hoškova čp. 26, DHP 10) a Merklína. Druhým typem, který je pozorován na obou lokalitách je žlutá malba v tmavěhnědém až černém kontrastním pozadí (obr. 53:12-19).

Jelikož je z dosavadních archeologických výzkumů zejména spotřebního, méně pak produkčního prostředí, těžké definovat podobu lokální produkce a trhů, lze nahlédnout do písemných pramenů, které se týkají evidence hrnčířů a fungování hrnčířských cechů, které měly bezprostřední vliv na fungování lokálních trhů s hrnčířským zbožím. Prezentovaný historický kontext je predikcí produkčních center, může přispět k definování výrobních okruhů.

EXKURZ: VLIV HRNČÍŘSKÝCH CECHŮ NA PODOBU LOKÁLNÍCH TRHŮ

Hrnčířské cechy vznikaly od středověku s cílem ochránit práva jednotlivých hrnčířů a zesílit svou moc vůči ostatním měšťanům, vesničanům a přespólním, proto prosazovaly své požadavky hlavně v ekonomických a sociálněpolitických otázkách. Hlavním smyslem cechu byla ochrana řemeslníků na lokálním trhu. Pracovní podmínky byly stanovovány v cechovních řádech. Další pravidla byla kodifikována v městských privilegiích, které se týkaly výročních trhů, práva míle či práva skladu. Dohromady tyto listiny přispívaly k faktické monopolizaci výroby a obchodu. Královská města díky tomu již ve středověku získala naprostou hospodářskou exkluzivitu. Nevýhodou však byl petrifikující dopad na charakter trhu. Četné regulační mechanismy, rozhodující vliv cechů na organizaci městského řemesla a na objem výroby, stejně jako nejružnější restriktce uvalované na podnikatelské aktivity cizích obchodníků daly vzniknout částečně uzavřené a nepružné ekonomice, jejímž hlavním cílem byla podpora domácích výrobců a obchodníků. Naopak docházelo k diskriminaci výrobců a obchodníků přespólních a cizích.

Zcela přirozeně dosáhlo v tomto ohledu největších úspěchů lidnaté, ekonomicky a politicky silné hlavní město království, Praha, kde byl hrnčířský cech ustanoven v roce 1488. Následně se stala pražská privilegia předlohou pro privilegia jiných královských měst. Hrnčířské cechy vznikly například v Písku, Horažďovicích, Českých Budějovicích, Domažlicích, Klatovech, Plzni, Táboře, Tachově (Skruzný 1974, 161-164). Od druhé poloviny 15. století se však ekonomický systém královských měst, začal dostávat do střetu s podnikatelskými ambicemi šlechty. Ta se v první fázi soustředila na rozvoj hospodářství vlastních poddanských měst a městeček. V jižních Čechách jsou hrnčířské cechy doloženy na panství Rožmberků. Ti dopřáli cechovní artikule hrnčířům z Českého Krumlova již v roce 1538 a v roce 1550 spojili v jeden cech města Třeboň, Soběslav, Veselí nad Lužnicí a Lomnici nad Lužnicí (Čechura 1989a, 113-124; 1989b, 177-185; Scheufler 1961, 54). Posléze začaly přibývat cechy i v dalších poddanských městech jako

například v Prachaticích (Winter 1909, 533). Obdobně tomu bylo na panství Pánů z Hradce, kde byl zřízen hrnčířský cech v rezidenčním Jindřichově Hradci (Winter 1909, 532). Ustanovování hrnčířských cechů pak ustalo až v polovině 17. století (obr. 60).

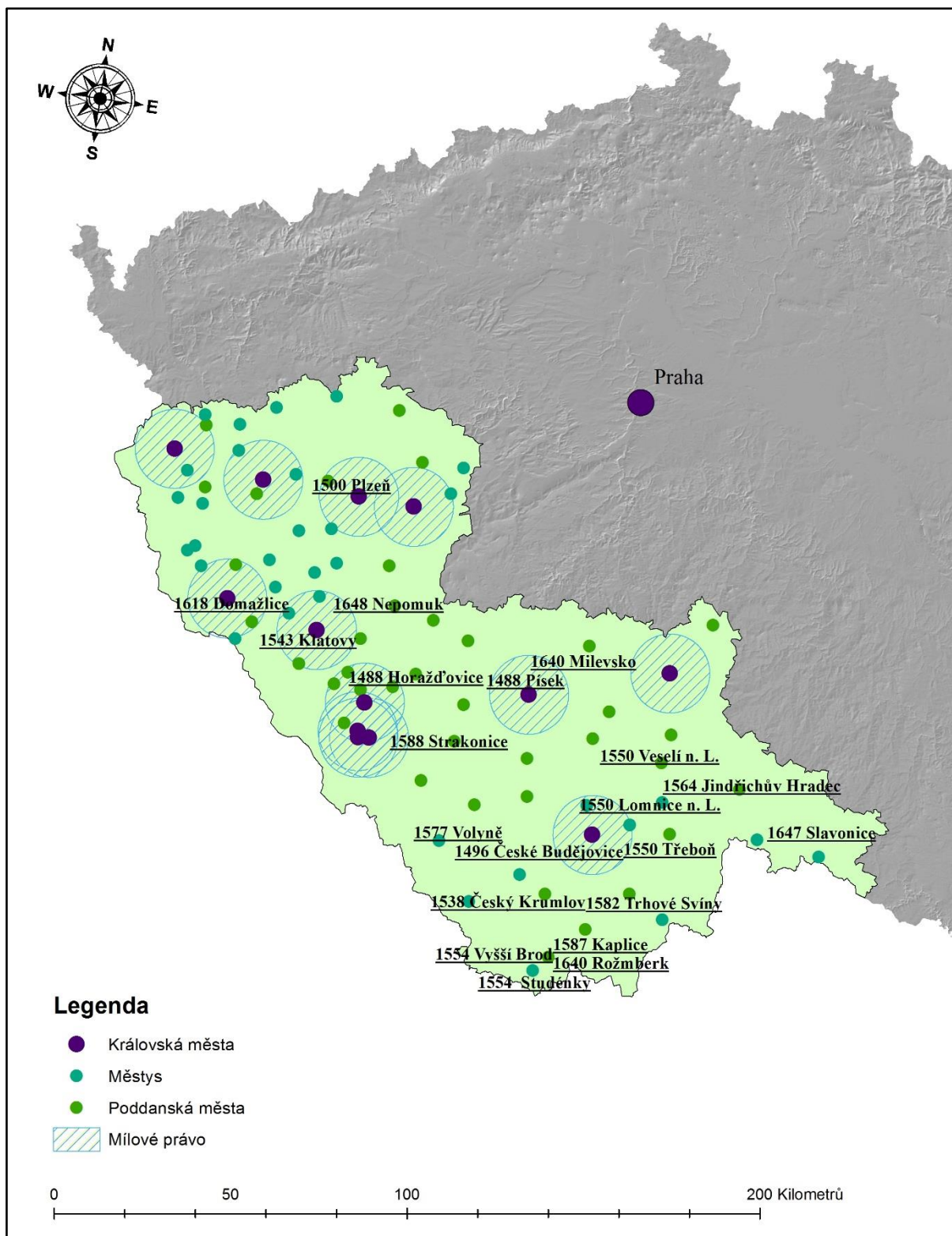
Z písemných pramenů vyplývá, že v 1. polovině 16. století byly produkční areály a lokální trhy soustředěny z ca 75 % do královských měst. V 2. polovině 16. století se poměr rozložení lokálních trhů obrátil ve prospěch poddanských měst a hrnčířská výroba dál rostla. Zajímavostí je skutečnost, že jako hrnčířky začaly působit i ženy, například v Jindřichově Hradci (Stejskalová 1989, 23, 89). Ve Velešíně byl uváděn chlapec, který „podává hlínu“, což může evokovat zapojení dětí do práce (Hanzal 1967, 5).

K úpadku hrnčířské výroby v 1. polovině 17. století přispěla třicetiletá válka, během které byly hrnčířské areály umístěné na předměstích poničeny. Hrnčíři museli vykonávat dokonce i strážní službu, o čemž svědčí příklad Pavla, hrnčíře z Vimperka, který musel strážit v roce 1639 Zlatou stezku v úseku mezi Strunkovicemi a Volary (Teplý 1940, 66). Soupis poddaných podle víry z roku 1651 (Kokošková – Sedláčková – Zahradníková 1997; Zahradníková 2003) a Berní rula z roku 1654 (Čadková – Zahradníková 2002, Tytěz 2003; Doskočilová 1952; Haas 1954a; Týž 1954b) ukazují poválečné hrnčíře zejména ve dvou oblastech. První oblastí je podhůří Českého lesa a Šumavy táhnoucí se od Tachovska, přes Domažlicko, Horažďovicko, Vodňansko po Českokrumlovsko. Druhou koncentrací lze pozorovat v linii Tábor, Soběslav, Veselí nad Lužnicí, Jindřichův Hradec, Nová Bystřice. Větší část královských měst umístěných v centrálních oblastech krajů, jako České Budějovice a Plzeň, vykazovala naopak snížené počty hrnčířů (obr. 61).

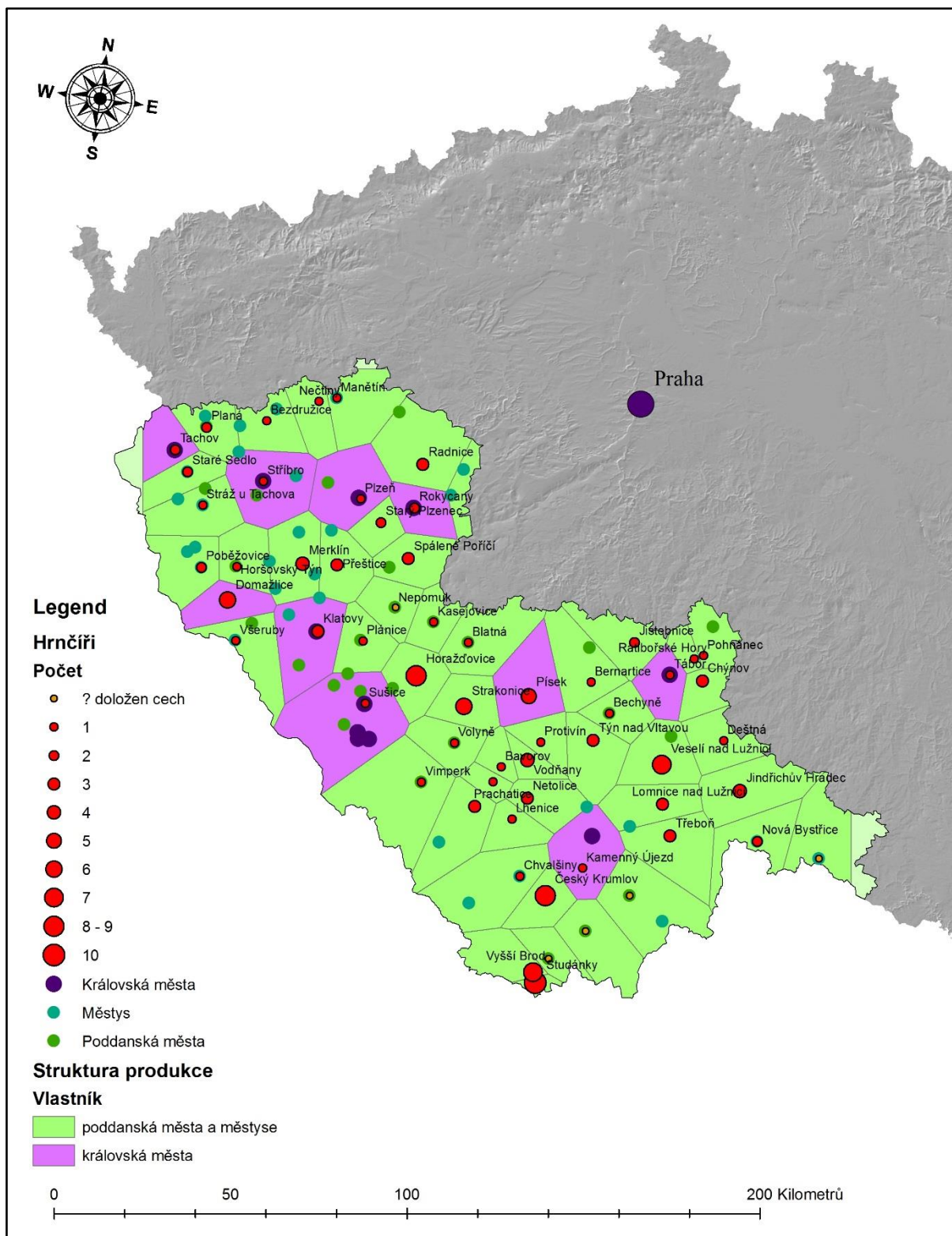
Perspektivou pro navazující bádání je sledovat vývoj hrnčířství v 2. polovině 17. a v 18. století. Podle V. Scheuflera se hrnčířství dokázalo zotavit z následků třicetileté války až po roce 1700 (Plicková – Scheufler 1966, 16). Na tento vývoj pak teprve navázalo ustálení výrobních okruhů lidové keramiky 19. až 20. století, které jsou zkoumány především etnografy (Scheufler 1972, 114-115). Z mapy prostorové distribuce hrnčířů v letech 1651 až 1654 lze vysledovat téměř souvislé pokrytí jižních a západních Čech hrnčíři. Z mapy je zřejmé, že počty hrnčířů v královských městech postupně ubývají na úkor poddanských měst a městysů. To vyplývá z podnikatelských záměrů vrchnosti a patrně to odráží i přesun hrnčířů k surovinám. Větší koncentrace hrnčířů jsou nadále k vidění v oblastech cechů poddanských měst. Jde o oblast rožmbersko-kaplickou (Český Krumlov, Chvalšiny, Kamenný Újezd, Kaplice, Rožmberk, Studénky, Vyšší Brod), podél řeky Lužnice a Vltavy (Bechyně, Lomnice nad Lužnicí, Třeboň, Týn nad Vltavou, Veselí nad Lužnicí), Jindřichohradecko (Jindřichův Hradec, Nová Bystřice), okolí měst Milevsko a Tábor (Chýnov, Jistebnice, Milevsko, Ratibořské Hory, Tábor), Prachaticko a Vodňansko (zejména Bavorov, Lhenice, Netolice, Prachatice, Vodňany). Početné stavy v jižních Čechách vykazovaly také Horažďovice, Strakonice a Písek. V západních Čechách se hrnčíři začali koncentrovat mezi Nepomukem a Blatnou (Blatná, Kasejovice, Nepomuk, Spálené Poříčí), přičemž v Nepomuku v roce 1648 vznikl hrnčířský cech. Hrnčíři pak byli rozmístěni i v královských městech Klatovy a Sušice. Hrnčířství bylo rozšířené zejména na Domažlicku (Domažlice, Horšovský Týn,

Poběžovice, Všeruby) a dál k Přešticím (Merklín, Přeštice). Další hrnčíři byli na Tachovsku (Staré Sedlo, Stráž u Tachova, Tachov, Planá u Mariánských Lázní) a na Plzeňsku (Plzeň, Radnice, Rokycany, Starý Plzenec).

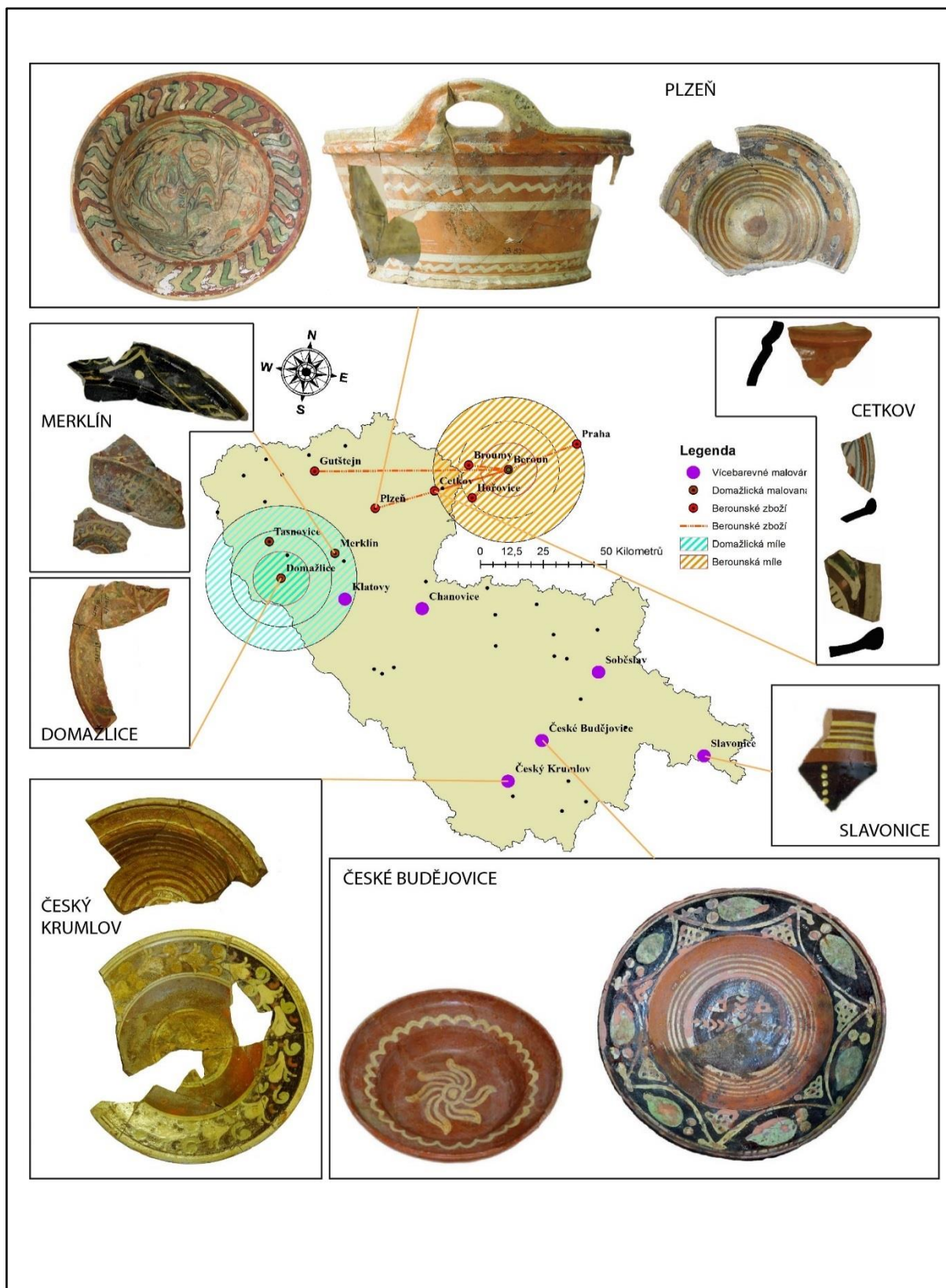
Třicetiletá válka měla bezpochyby velký vliv na poničení hlavních výrobních center předválečného období, neboť hrnčířské dílny byly zpravidla umístěny na předměstích, která byla vypalována. Z výčtu je však patrné poměrně souvislé poválečné rozmístění producentů v menších městech a městečkách. Ti mohly nadále dostatečně zásobit lokální spotřebitele. Nelze vyloučit, že válka přispěla k utužení postavení hrnčířství v menších „venkovských“ městečkách na úkor hlavních královských měst. Patrně až v mnohem mladším období, kdy došlo k rozvolnění cechovního systému vázaného na města, pokračoval další posun do vsí. Teprve v 18. a 19. století se etablovaly nové okruhy tzv. lidového hrnčířství (Scheufler 1972, 114-115). Termín „první fáze lidové keramiky“ spojovaná s 1. polovinou 17. století není vzhledem k přetrvávající vazbě hrnčířů na městské prostředí zcela adekvátní (Pajer 1983, 6, 150).

Obr. 60: Chronologický vývoj hrnčírských cechů v jižních a západních Čechách dle dochovaných písemných zpráv od roku 1488 do 1648. Zároveň je na mapě vyznačeno mílové právo (ca 11,2 km) kolem královských měst, za kterou byly zakládány konkurenční poddanská města a městyse s novými hrnčírskými cechy.

Obr. 61: Distribuce hrnčičů v 50. letech 17. století a polygony areálů, které mohly zajišťovat svým zbožím. Červeně jsou vyznačeny počty hrnčičů v jednotlivých městských lokalitách. Fialově regiony zajištěné královskými městy, zeleně regiony zajištěné hrnčiči z poddanských sídel. Zvýšené koncentrace hrnčičů na Tachovsku, Domažlicku, Horažďovicku, Vodňansku, Českokrumlovsku a podlé řeky Lužnice se staly základem pro poválečnou obnovu hrnčičského řemesla v jižních a západních Čechách a zformování výrobních okruhů raně barokní keramiky.

Obr. 62: Prostorová distribuce malovaného zboží v jižních a západních Čechách. Oranžově a modře okruhy berounského a hypotetického domažlického zboží. Vnitřní kruh mílové právo města, další kruh ve vzdálenosti 20 a vnější 30 km od produkce.

REGIONÁLNÍ OBCHOD

Vedle lokálních trhů, kam docházelo zejména místní a přespolní obyvatelstvo, měla zřejmě daleko větší prostorový rádius distribuce regionálně významných hrnčířských center. Mezi takové lze řadit ta, která byla vyhlášena po celém Českém království a transportovala své zboží na trhy velkých měst, kde si ho mohly nakoupit nejširší vrstvy obyvatelstva. Pozornost si zaslouží zejména malované berounské zboží, polokamenina z moravských Loštic a novokřtěnecká fajáns z jižní Moravy.

BEROUNSKÉ ZBOŽÍ ZE STŘEDNÍCH ČECH

Archeologicky prokázaným centrem regionálního významu pro západní, jižní Čechy a Prahu bylo královské město Beroun (Matoušek – Scheufler 1980, 53-57; Matoušek – Scheufler 1983, 189-196; Vařeka 2003, 78-84; Vyšohlíd 2015, 411-430; Žegklitz 2015, 110-123). K největšímu rozkvětu zdejších hrnčířských dílen situovaných na Hrnčířském a Rybářském předměstí došlo v druhé polovině 16. století a na počátku 17. století. Jejich zánik je pak spojován s vpádem švédských vojsk v roce 1639, přičemž ještě v roce 1651 jsou v Berouně uváděni jen čtyři hrnčíři (Žegklitz 2015, 120). Důležitým exportním zbožím bylo tzv. berounské zboží červené a bílé skupiny (Koula 1917, 250-257), které se vyváželo mimojiné i do západních Čech (obr. 62). Toto zboží bylo prokázáno v západních Čechách v prostředí hradu Gutštejn (Hobl 2015, 135, obr. 15) a na vesnici Cetkov na Zbirožsku, kde byly objeveny zlomky zboží nejen z červené skupiny, které zastupují džbány a talíře (obr. 2:4, 5), ale i bílé, do níž patřil zlomek okraje talíře (obr. 2:10). Na jiných lokalitách je sice prokázáno malované zboží podobné berounskému, avšak nelze jej s výrobky z Berouna plně ztotožnit. Vliv na interpretaci má především kvalita malovaného dekoru. Vedle archeologických nálezů dokazují regionální význam berounského zboží písemné prameny. Celá kolekce zpráv se týká prodeje berounského zboží v Praze, která představovala největší odbytiště (Žegklitz 2015, 119-120). Zatím jediným známým důkazem vývozu berounského zboží do jižních Čech je zpráva, že si Vilém i Petr Vok z Rožmberka „dali voziti hliněné nádoby z Berouna do Krumlova a Třeboně (Vávra 1899, 136).

LOŠTICKÉ ZBOŽÍ ZE SEVERNÍ MORAVY

Významným severomoravským produktem, který byl předmětem čilého obchodu přibližně od 14. do 16. století, byla loštická polokamenina (obr. 63). Název je odvozen od severomoravských Loštic, kde byly hrnčířské dílny produkující toto specifické zboží. Polokamenina se vyznačovala velkou tvrdostí, a to díky výpalu grafitového jílu obsahujícího pyrit při teplotách dosahujících rozmezí 1100 až 1200 °C, které jsou potřebné pro výpal kamenin. Vysoká teplota přispěla k uvolnění pyritu, který vytvářel na povrchu charakteristické bublinky připomínající puchýřky. Polokamenina tmavě hnědé, či červenohnědé barvy, s místy lesklým povrchem, pokrytá puchýři se proto stala v doznívajícím středověku věhlasným módním artiklem jako zrcadlo bizarností lidského světa (Goš 2007, 57-60).

Na počátku 16. století bylo loštické zboží populární v celé střední Evropě. Svědčí o tom nejen distribuce produktů napříč geografickým a sociálním prostorem. V jižních

a západních Čechách jsou ojediněle nalézány loštické poháry. Jejich fragmenty pochází mimo středověké kontexty, také z období závěrečné produkce v 1. polovině 16. století. Objevy loštických pohárů byly učiněny na Gutštejně (Hobl 2015, 135, obr. 12:T), Preitensteině (Mařík 2016, 135, obr. 28), Šelmberku (Goš 2007, 84) a na Roupově (Foster – Čiháková – Kamenická 2006, 385). Několik nálezů pochází také ze středních Čech a Prahy (např. Matějková 2014, 110; Cymbalak – Matějková 2012, 54; Goš 2007, 81, obr. 31:5; 84, obr. 31:7; Havrda – Matějková 2015, 130).

HABÁNSKÁ FAJÁNS Z JIŽNÍ MORAVY

V 2. polovině 16 a na počátku 17. století se ve sledovaném prostoru rozvíjel také obchod s fajánsí, kterou produkovali jihomoravští Novokřtěnci (obr. 63). Jejich výroba doznala největšího rozkvětu přibližně v letech 1580 až 1620. Definitivní konec jejich výroby znamenal rok 1622, kdy je moravští katolíci vyhnali z Moravy do Uher.² V západních Čechách byla fajáns zaznamenána pouze při výzkumu tvrze v Tasnovicích, kde byl objeven kalamář s vrocením 1616 nebo 1617 (Procházka 1982, 8). V jižních Čechách byly zlomky fajánsí objeveny v zásypu studny domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově (obr. 35:2-4). Výpověď archeologických pramenů lze doplnit o informace vyplývající z písemných pramenů. V jižních Čechách byla fajáns jako luxusní zboží vyhledávána zejména vyšší šlechtou a lékárnami. Kolekce fajánsových květináčů byla vyrobena pro zámek v Jindřichově Hradci, a to s erby Viléma Slavaty a Lucie Otýlie z Hradce (Kybalová 1979, 128-132). Z písemných pramenů treboňského panství je k roku 1608 doloženo, že hrnčíři z Tavíkovice dodali nádobí do lékárny v Třeboni. Podle dochovaného účtu bylo vyplaceno Bernhardovi, nepochybně představenému hrnčířů nebo hospodáři dvora, za zakázku včetně dovozu 288 kop a 24 groše (Pajer 2006, 143).

NADREGIONÁLNÍ OBCHOD

Přeshraniční distribuce hrnčířských výrobků z ciziny do Čech je ukazatelem kvality zahraničních výrobků, globalizace středoevropského trhu, rostoucího kulturního rozhledu místních spotřebitelů a jejich kapitálu, díky kterému si mohli luxusní výrobky pořídit. Handicapem vnitrozemí střední Evropy byla ohromná vzdálenost od globálních námořních obchodních tras. Čechy 16. a 1. poloviny 17. století lze proto považovat z ekonomického hlediska za semi-periferní oblast, do níž bylo cizokrajné zboží dováženo zejména z přilehlých oblastí. I to byl důvod, proč se místní spotřebitelé orientovali především na luxusnější zboží, které buď přímo pocházelo z Horních Rakous, Bavorska, Horních Frank a Saska (malovaná keramika, německá kamenina), nebo tudy alespoň

² Novokřtěnský fajansér Benedikt Huber působil na Hluboké nad Vltavou v rozmezí let 1677-1680, kdy byl pozván Janem Adolfem ze Schwarzenbergu, aby zavedl na Hluboké výrobu fajánsí (Scheufler 1961, 51). Po nezdařených pokusech o správné složení střepe a glazur uprchnul. Je nesporné, že Huber vypálil řadu výrobků, jak svědčí zpráva o postavení ležaté pece italského typu. V komoře vystavěna k jeho dílu pec, v níž měl nádobí vypalovati, 2 sáhy 2 ¼ lokte dlouhá, 4 ¼ lokte široká, 5 loket vysoká a 1 ½ střevice silná, veskrz klenutá a nahoře i dole cihlami vydlážděná. Uvnitř byly příčné zídky k stavění zboží jeho. Z peci veden komín až nad střechu. Pak se mu koupilo potřebné náčiní, jako nový kruh hrnčířský, dřevěné řešátko, žíněné síto, malé řešátko, dvě železné lžíce, dvě matičky, barvy, 12 olova, 12 cínu a od krumlovského kameníka dva kameny k děláni glazury, k nimž zámečník udělal potřebná železa.

procházelo (např. kameniny z Porýní, italská majolika). Jelikož v jižních a západních Čechách nebyl dosud objeven čínský porcelán, lze pouze konstatovat, že byl již v 16. století dovážen do Prahy. To jen potvrzuje výlučnost hlavního města a jeho nadregionální význam (Boháčová – Frolík – Žegklitz 1988, 43-56; Frolík 2003b; Heroldová-Svatošová 2015, 136-139; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377), neboť další ojedinělý nález pochází z Nymburku (Sedláčková – Brožková – Stará 1997, 62-63). Zatímco čínskému porcelánu byla pro jeho významnost věnována domácí archeologickou literaturou vysoká pozornost, následující pojednání směřuje k definování obchodních styků jižních a západních Čech s cizinou v oblasti keramik, majolik a kamenin (obr. 63).

OBCHOD S PODUNAJSKOU KULTURNÍ OBLASTÍ: HORNÍ RAKOUSY, JIHOVÝCHODNÍ BAVORSKO

Přeshraniční kontakt jižních a západních Čech se sousedním zeměmi hrál v 16. a v 1. polovině 17. století klíčovou roli. Přes hraniční hory přecházely nejen komodity produkované v přilehlých zemích, ale právě tudy procházelo i zboží z mnohem vzdálenější regionů. Podunají se tak stalo důležitým zprostředkovatelem kulturních impulzů, které měly vliv na domácí produkci i spotřebu.

To se projevilo již v 2. čtvrtině 16. století, kdy z Podunají do jižních Čech začaly proudit pestrobarevně malované výrobky. Mezi zajímavé příklady patří malovaný fragment okraje džbánu ze Slavonic, který je datován před rok 1548 (obr. 39:16). Jde o pestrobarevně malovaný kus s geometrickým vzorem a poměrně hrubou stylizací. Žlutý dekor v červenohnědých a zejména tmavohnědých páslech ho řadí mezi rané kusy malovaného zboží v širším rámci střední Evropy (Stephan 2008, 29, obr. 34). Do stejné skupiny se slavonickým džbánem lze zařadit mělkou misku z radnice v Českých Budějovicích, která byla žlutě malována na podobném červenohnědém pozadí (kat. CB 6).

Také po roce 1550 patřila města Linec, Pasov, Řezno a Norimberk, k stěžejním obchodním centrům, která se mimo jiné orientovala na české spotřebitele (Buňatová 2016, 652-676; Bůžek 2011, 177-184; Janáček 1970, 123-145). Jak tomu bylo v oblasti hrnčířství však dosud nebylo zkoumáno. Je tedy zapotřebí nahlédnout do hrnčířských dílen v bezprostředním okolí tržních center, které patří do Podunajského kulturního okruhu.

Za soudobého stavu archeologického výzkumu raně novověké keramiky v Horních Rakousích, je možné přihlédnout k výsledkům dvou výzkumů. První se uskutečnil v samotném Linci, kde byl analyzován hrnčířský odpad z 2. poloviny 16. století (Kaltenberger 2009, 364-387). Druhý pochází z Eferdingu, který se nachází ve vzdálenosti ca 20 km od Lince. Zde byl analyzován odpad z produkce hrnčířské dílny, který lze datovat do let 1610 až 1650 (Kaltenberger 2009, 388-495).

Mezi základní prvky podobnosti v 2. polovině 16. století, patří okrajové profilace. Na hrncích z Lince, Českého Krumlova a Českých Budějovic se vyskytují okraje promačkávané shora a zdola H.17.2. (Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14). Více podobností lze pozorovat mezi soubory z 1. poloviny 17. století, mezi souborem z Eferdingu a z domu čp. 55 v Českého Krumlově. Jde o menší kulovité, melounovité či vejčité džbánky s (cylindrickým) mírně se kónicky rozevírajícím hrdlem

(Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9). Naprosto stejné jsou chladicí džbány s úzkým hrdlem (Kaltenberger 2009, 170, EF-L 105). Z tvarového i výzdobného hlediska jsou naprosto totožné prořezávané misky na nožce, které jsou řazeny mezi ohřívadla (Kaltenberger 2009, 412, tab. 160:EF-L 56). Podobnost lze shledat také v plastických nálepech. Shodnou výzdobnou techniku kombinace plastických motivů a tmavě hnědého glazování pozorujeme u džbánů posazených na noze (Kaltenberger 2009, 450, tab. 179, EF-L 163). Na zeleně polévaném umyvadle z Českého Krumlova a na zeleně polévané kónické míse, patrně také umyvadle, z Eferdingu, se objevuje naprosto totožný nálep, který nelze s jistotou identifikovat, snad jde o sv. Jana Evangelistu, sv. Petra, či dle Alice Kaltenberger Pannu Marii (Kaltenberger 2009, 460, tab. 183:EF-L 195). Shodné plastické nálepy se nachází na českokrumlovském umyvadle a jedno z eferdinských džbánů, jde o motivy ukřižovaného Ježíše Krista a Pannu Marii (Kaltenberger 2009, 450, tab. 179, EF-L 161). Nad všemi těmito tvarovými a výzdobnými podobnostmi však vyčnívá shodný rukopis malíře, který maloval dekor mělkých mis a talířů (Kaltenberger 2009, 462-281, tab. 183-194). Typické je užití červené, zelené a bílé hlínky v malbě vegetabilních prvků (květy, lístky), zejména na límcích, a ornamentálních prvků (mřížky), mezi nimiž převládají soustředné kruhy, zejména na okrajích, tektonických přechodech nádob a na dnech. Charakteristické je, že motivy jsou malovány do kontrastního tmavě hnědého pozadí, které se uplatňuje na plochách límců a na dnech, a červeného, které je typické pro vnitřní stranu těla.

Z výčtu je patrné, že velká část výrobků z Českého Krumlova vykazuje totožné tvarové, výzdobné i technologické znaky s nálezy z hrnčířské dílny v Eldringen u Lince. Z toho vyplývá, že českokrumlovská domácnost s největší pravděpodobností nakupovala reprezentativní hrnčířské zboží na trhu v Linci (džbány, umyvadla, mělké mísy a talíře). Potvrzení či vyvrácení tohoto úsudku, by mohl do budoucna přinést archeologický výzkum hrnčířských dílen, které vyráběly v českokrumlovském regionu, jako např. Český Krumlov, Studénky, Vyšší Brod, Rožmberk, Kaplice.

Druhou oblastí, na kterou je třeba se zaměřit je Bavorsko. Tradiční kulturní kontakt je pozorován v otázce redukčního zboží a červeného malování. Připomenout lze, že pro jižní Čechy a jihovýchodní část Bavorska je po celé 16. a 17. století charakteristická zvýšená přítomnost redukčně pálené keramiky. Ta nejspíš navazuje na tradici produkce středověké grafitové keramiky na obou stranách hranice v oblasti Šumavy a jejího předhůří. Na bavorské straně sice převažovalo oxidační zboží, ale podle Wenera Endrese byla redukčně pálená keramika rozšířena od Pasova po Řezno (Endres 2005, 42). V Čechách byl mezní pás mezi oxidačním a redukčním zbožím široký a nelze vymezit jasnou vymežující linii. Tradičně oxidačním prostředím bylo od 15. století pouze Tachovsko s úzkou vazbou na Horní Falc. Hranice se pak v průběhu 16. století posunula jižněji, minimálně na Domažlicko, Plzeňsko, snad Rokycansko. V jižních Čechách i v Bavorsku byla používána redukčně pálená keramika shodně až do 18. a 19. století (Endres 2005, 42; Scheufler 1961, 55). Červené malování na světlém zboží se stalo charakteristické právě pro oblast oxidační, podhůří Českého lesa, severní a střední Čechy s Prahou.

Nezpochybnitelný kulturní kontakt však nelze zatím vypořádat v oblasti obchodu. Z výzkumů hrnčířské dílny ve Straubingu, která je datována kolem roku 1600,

pochází nálezy, které vykazují některé shodné prvky s jihočeskými soubory. Za zmínku stojí nález polotovaru talíře s rytým vegetabilním motivem (žaludy, lístky) na dně nádoby. Bohužel nádoba zůstala v rezném stavu, neboť nebyla dál malována. Analogické rytí bylo zatím pozorováno pouze na talířích z Českých Budějovic (kat. CB 2, 3). Další zajímavostí je vysoké početní zastoupení keramických figurek, která dokládá rozvinutou produkci plastik v bavorském Podunají (Endres 2005, obr. 36-40). Nelze vyloučit, že ojedinělé nálezy figurek v jižních a západních Čechách pochází právě z Podunají.

ITALSKÁ MAJOLIKA

Důležitou obchodní komoditou, kterou zprostředkovalo Podunají spotřebitelům v Čechách, byla italská majolika. Základem pro vznik tohoto uměleckého fenoménu se staly v 1. polovině 15. století pokusy italských hrnčírů pracovat s olovnato-cínčitokřemičitými glazurami, které obstály za vyšších teplot výpalu. Zároveň zde inspirativní roli sehrál obchod s baleárským přístevem Mallorca, odkud se do Itálie dovážela španělsko-maurská keramika, která měla vliv na estetické cítění italských hrnčírů svou barevností a plastičností (také byl odtud odvozen název zboží, které až pod vlivem produkce ve Faenze vystřídal termín fajáns). Ve 2. polovině 15. století kvalitní výpal za vyšších teplot přispěl ke vzniku raných forem renesanční majoliky, přičemž se její zdobnost omezovala na jednobarevné vyjádření. Tzv. listrovanou keramiku 15. století vyráběnou v Derutě a Gubbiu převážily kolem roku 1500 produkce „Stilo bello“ v Sieně, „Caffagiolo“ ve Faenze, „Istoriati“ v Urbinu a svým stylem přispěly i Benátky (Vydrová 1973, 11-29). Nálezy těchto raných majolik, které se vyznačovaly jednobarevným dekorem napodobujícím zboží ze Sýrie „colore alla damaschina“ či Číny „alla porcelana“, patří ve středoevropském prostoru mezi naprosto raritní archeologické nálezy (Stephan 2008, 24-25, obr. 19-20). Do této skupiny lze s jistou opatrností zařadit také fragmenty bílé fajánse zdobené modrým dekorem, který byl objeven v horizontu z výstavby renesanční městské radnice v Českých Budějovicích v letech 1555 až 1558. Nelze však vyloučit, že jde o intruzi (Čapek – Preusz 2017a, 221, obr. 87:8, 9). Šlo by tak s největší pravděpodobností zatím o jediný prokázaný doklad italské majoliky, patrně „Stillo bello“ z 1. poloviny 16. století v jižních Čechách. Přesně nelze zařadit ani produkci českokrumlovských nálezů majolik ve stratigrafické vrstvě z 1. poloviny 17. století, neboť i v tomto případě nelze vyloučit intruzi. Archeologické nálezy italských majolik jsou proto nadále potvrzeny pouze v Praze (Blažková – Frolík – Žegklitzová 2012, obr. 12; obr. 9b; Dohnal – Vařeka 2002, 260, 271, obr. 5:5, 5:9; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377).

PORÝNSKÉ A SASKÉ KAMENINY

Čechy se v 16. století staly velkým odběratelem německých kamenin. V souborech z jižních a západních Čech jsou dosud zaznamenány kameniny z některých významných center.

V 2. polovině 16. a na počátku 17. století se začaly do Čech distribuovat tmavě hnědé importy ze saských dílen v okolí Waldenburgu. Zejména jde o lékárenské dózičky a břichaté lahvičky, které byly objeveny při archeologických výzkumech v Dominikánské

ulici čp. 2 v Plzni (kat. PL 42-50; Dudková – Orna 2009, 503-506) a v areálu vesnice Cetkov na Zbirožsku (obr. 2:13). Další příklad waldenburské produkce pochází z tvrže v Tasnovicích, kde byla objevena kameninová holba s erby (Procházka 1982, 8). Zároveň je v literatuře zmiňován nález waldenburské kameniny při povrchovém sběru v areálu hradu Rýzmbek (Procházka 1982, 8). Zlomky této kameniny byly zaznamenány také v novověkých zásypech v prostoru českobudějovické radnice (Čapek-Preusz 2017c, 220-221, obr. 87). Mnohem šireji bylo rozšířeno waldenburské zboží v Praze, kde je pozorována široká škála tvarů zahrnující například džbány, lékárenské dózičky, lahvičky, bienekorphumpeny (Blažková-Dubská 2007, 26, obr. 10:6, obr. 10:8; Blažková-Dubská 2009, 36, 43, obr. 27:4, 30; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:7; Cymbalak – Matějková 2012, 57; Dohnal – Vařeka 2002, 271, obr. 5:1; Huml 1995, 28, obr. 2). Ve středních Čechách byly další waldenburské kameniny nalezeny při výzkumu sklárny v Broumech (Žegklitz 2007, 156, obr. 14:3,5,8; 163-164, obr. 27:4,5).

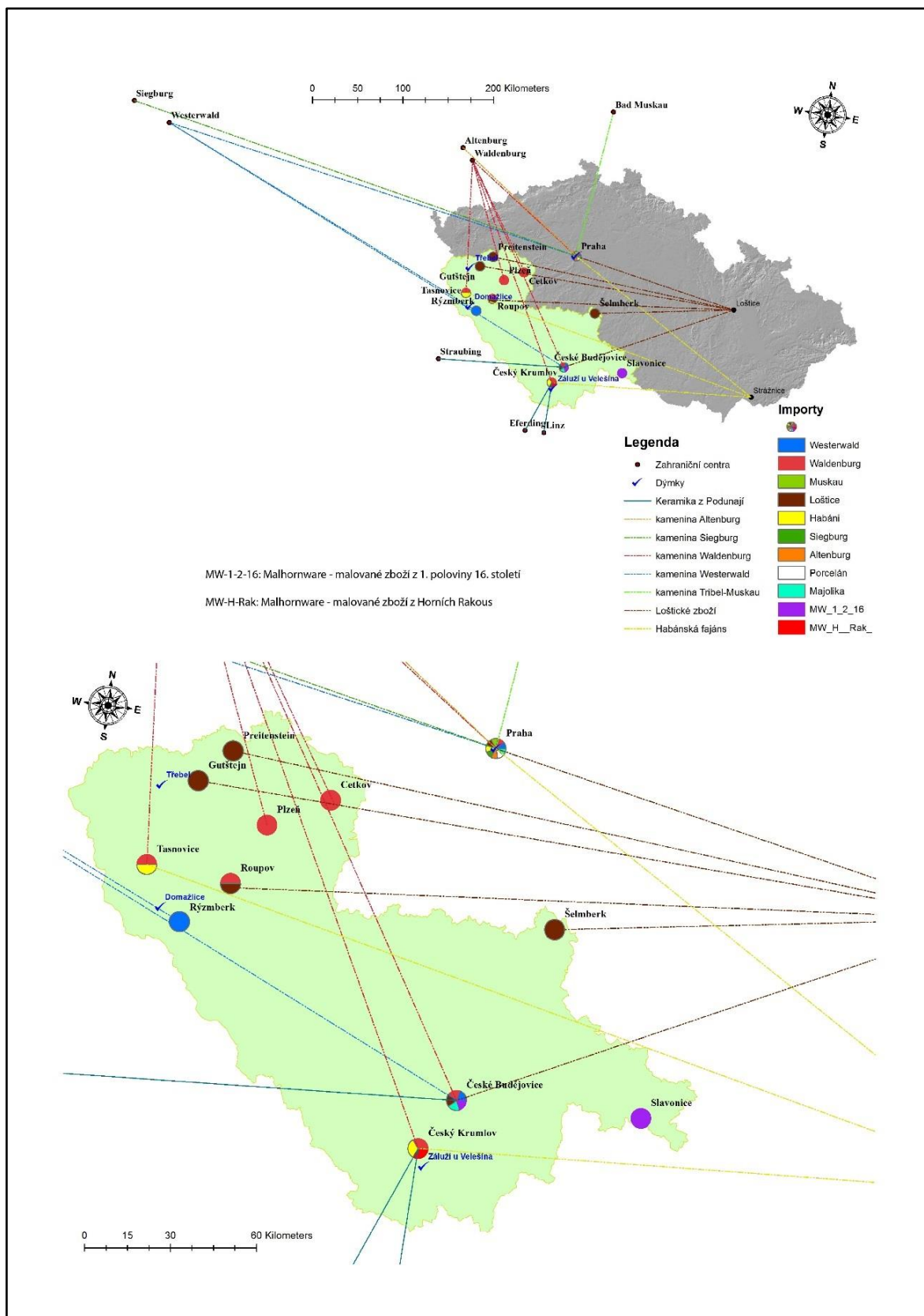
Samostatnou skupinou jsou modrošedé kameniny z oblasti Westerwaldu v Porýní. Největšího rozkvětu doznala westerwaldská produkce po roce 1590, kdy přišli mistři z Raeren a Siegburgu. Jejich experimenty s vypalováním jemně zrnitého jílu a aplikováním kobaltové modré na vypálený šedobílý podklad přineslo nejen kvalitní slinutý střep, ale i módní barevnost. Po skončení třicetileté války, kdy bylo tradiční hrnčířství poničeno, stala se westerwaldská kamenina dominantní kameninou na středoevropském trhu (Kessler 2002, 7-8). Nález pochází z areálu českobudějovické radnice (Čapek – Preusz 2017c, 221, obr. 87). Ojedinele je westerwaldská kamenina sledována ve středních Čechách, například v Praze (Huml 1995, 28, obr. 1), Broumech (Žegklitz 2007, 163-164, obr. 27:1) a Nymburce (Sedláčková – Brožková – Stará 1997, 28).

Další typy kamenin byly sledovány pouze v Praze. Zejména jde o produkci saských a hornolužických dílen v okolí Bad Muskau. Zdejší „mužakovská“ kamenina byla vyráběna v prostoru na rozhraní Saska, Horní Lužice a Dolního Slezska, označuje se také jako lužické zboží „Lausitzer Ware“. Obdobím rozkvětu výroby lužické kameniny bylo období od 16. do 17. století. Nejprve byla vytvářena redukčním výpalem šedá kamenina, až na sklonku 17. století byla v oxidačním prostředí vyráběna kamenina s hnědým vnějším povrchem (Cymbalak – Matějková 2012, 54; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:2-6). Z dalších saských center je zastoupena kamenina z Altenburgu (Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:1,9). Do Prahy však putovala i kamenina ze Siegburgu v Porýní (Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:8). U mnoha archeologicky zkoumaných souborů není přesně definován původ kameniny a musí být předmětem dalšího bádání, např. jde o zlomek džbánu s kroužky z hradu Roupova (Foster – Kamenická 2006, 385).

DÝMKY STŘEDOEVROPSKÉ ČI NIZOZEMSKÉ PROVENIENCE DO POLOVINY 17. STOLETÍ

Importování keramického zboží nemuselo vždy nutně probíhat pouze formou trhu, kdy bylo vyráběné zboží nakupováno spotřebiteli. Probíhalo také formou darů. Souviselo i s příchodem cizinců, kteří si sebou přinášeli výbavu. Tuto variantu distribuce lze momentálně pozorovat u jednodílných keramických dýmek, které se dostaly

do jižních a západních Čech v 1. polovině 17. století. Charakteristické pro ně je, že jim chybí jakékoliv značky. Archeologické nálezy dýmek v Záluží u Velešína, u lidské kostry zakopané u rozcestí (Preusz 2016, 400, 403, obr. 2:a), a při výzkumu reduty na bojišti u Třebele z roku 1647 (Matoušek 2006, 143, obr. 37, 38), potvrzují transport dýmek nizozemské proveniencí do střední Evropy vojsky třicetileté války. Další nález z Domažlic dokazuje rychlé formování kuřácké kultury ve spotřebitelském prostředí (Procházka 1983, 16-17, tab. 14,17), přičemž nejbližší analogie takto starých dýmek pochází z Bavorska (Mehler 2009, 323, obr. 3). Jednodílné dýmky nakonec nepřekračují přelom 17. a 18. století, což potvrzují i nálezy z Prahy (Vyšohlíd 2009, 970).

Obr. 63: Distribuce importů do Prahy, jižních a západních Čech od sklonku 15. do 1. poloviny 17. století

RANĚ NOVOVĚKÁ KERAMIKA A SOCIÁLNÍ DISTINKCE

Keramické artefakty bývají považovány za archeologické prameny, které mohou mít sociálně-ekonomickou výpověď. Základní tezí je, že skladba keramických souborů, které pochází ze vzájemně diverzifikovaných sociálních prostředí, vykazuje větší či menší odlišnosti způsobené konzumním výběrem různých sociálních vrstev. Na tomto předpokladu vyrůstá i vědecká terminologie, která užívá termínů „drahý, luxusní, parádní“, v kontrastu k „levný, běžný, obyčejný“. Hledání hranice mezi oběma kontrastními póly není nikterak jednoduché, přesto cílem je modelování socio-kulturního statutu spotřebitelů. Již z rozboru nálezových kontextů jednotlivých výzkumů je patrné, že poznávání sociálního a ekonomického života jednotlivců či skupin raně novověké společnosti je zpravidla závislé na povaze archeologických pramenů v záměrně utvořených nálezových souborech (Klápště a kol. 2002, 197). Nejvhodnější soubory ke studiu šlechtického a městského prostředí pochází zejména z odpadních jam a jímek. Následně i ze studní, zahluobených objektů a staveb, které sloužily k druhotnému uložení odpadu (Měřínský 1990, 34). Pro socio-ekonomické studium se jako vhodné jeví také nálezy ze zanikových horizontů. Ty vykazují vlastnosti striktních časových kapes, kdy k depozici došlo v důsledku přírodních katastrof či požárů. Keramické artefakty tak byly násilně vytrženy z aktivního života a vybavení se tak dochovalo v celistvosti. Největší význam to má zejména pro studium vesnického prostředí (Vařeka 2008, 41-42), neboť zde je na rozdíl od městského prostředí citelná absence keramických souborů z odpadních jam a jímek.

V závěrečné kapitole budou zhodnoceny výpovědní možnosti keramických souborů vzhledem k jejich sociálně-ekonomické interpretaci. Na základě posouzení morfologie keramických souborů ze šlechtického, městského a venkovského prostředí nelze mezi jednotlivými vrstvami vysledovat diametrální odlišnosti v zastoupení jednotlivých tvarů kuchyňské keramiky. Většina souborů vykazuje podobné znaky ať už jde o hrnce, mísy, cedníky, smetaníky, poklice aj. Možnou výjimku zatím tvoří absence nálezů pekáčů či bábovečnic ve venkovském prostředí, přestože lze i na vesnici předpokládat jejich užívání k pečení (Orna 2008, 34; Vařeka 2008, 42). U stolního nádobí se jeví situace podobně, neboť džbány, poháry a hrnky jsou sledovány napříč sociálním prostředím. Velmi zajímavým tématem je šíření hrnků, mis s talířovitým podokrajím a talířů do venkovského prostředí. Zatímco v městském prostředí je tento jev díky výzkumům v Soběslavi, Slavonicích, Českých Budějovicích prokázán přibližně pro 2. třetinu 16. století, ve venkovském prostředí Cetkova, Nezdic, Srlína došlo k tomuto jevu nejspíš se zpožděním v poslední třetině 16. a 1. polovině 17. století, kdy hrnky a talíře definitivně pronikly z vyššího do nižšího sociálního prostředí, kde nutně zapůsobily na individualizaci stolování ve venkovských domácnostech.

Ve vesnickém prostředí je zatím pozorovatelná absence větších zásobních keramických tvarů, mimo fragmenty původních mohutných pozdně středověkých zásobnic. Chybí doklady specializovaných spízních hrnců, zásobních bání se zúženým hrdlem (ocetnic), které byly pozorovány například na tvrzi v Chotětíně či v městysu Merklíně. Je možné přidat také absenci chladících lahví a džbánů. To vše je zatím

pozorováno ve většině souborů z městského a šlechtického prostředí, kde všechny tyto tvary našly své místo ve sklepech, které nebyly na vsích běžné. Zároveň lze předpokládat, že se svou pestrostí a náročností na ingredience odlišovala variabilita jídelníčku v sociálně vyšším prostředí od selského prostředí, které vystačilo s levnějšími a jednoduššími pokrmy. Snad proto sociálně vyšší prostředí potřebovalo více zásobních tvarů.

Rozdíly lze zatím spatřovat také v prezenci a absenci hygienické keramiky. Keramická umyvadla či nočníky jsou prozatím pozorovány pouze v městském prostředí. Nelze vyloučit jejich užívání ve šlechtickém prostředí, kde však převládaly kovové varianty (např. Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990a, 116). Venkované se bez hygienické keramiky zřejmě obešli. Umyvadla patřila svým téměř uměleckým provedením mezi náročnější hrnčířské kusy a umývání v nich představovalo spíš důležitou součást ritualizovaného stolování ve šlechtickém a městském prostředí (Müller 2008, 227-232). Obdobně se jeví nočníky. Ty byly používány k vykonávání potřeby v prostorově diferencovanějších městských a šlechtických objektech (Petráň 1995, 260), kde si nemohl uživatel tak snadno a rychle dojít na záchod. V dispozičně jednodušších domech na vsi bylo lepší chodit mimo dům, například na hnůj. Zatímco z hlediska absence hygienické keramiky lze zatím konstatovat, že venkované příliš nedbali o svou hygienu, je zajímavostí nálezný dozičky k distribuci léčiv z Cetkova. Tento nálezný ukazuje, že stejně jako šlechta, měšťané i venkované utrácely své úspory za všelijaké medicíny, aby upevnily své zdraví.

Na rozdíl od výše zmíněných typů, velké sociálně-ekonomické odlišnosti vykazuje keramika užívaná v řemeslech. Ta je zpravidla vázána na městské prostředí. Zejména jde o keramiku užívanou v technologii zpracování kovů, jako tyglíky a prubířské pece. Ty byly zatím prokázány výhradně v městském prostředí, například v souvislosti s provozem prubířství v Českém Krumlově či zlatnického řemesla v Plzni. Nález hrnčířské čepele v prostoru zámečku v Chanovicích dokládá přítomnost hrnčíře v prostředí nižší šlechty (Schneiderwinklová 2015, 187, obr. 47:4). Z toho lze odvodit, že hrnčířské řemeslo se začalo v druhé polovině 16. a především v 1. polovině 17. století čím dál víc přesouvat do menších poddanských měst a městysů, někdy dokonce i do vsí. Keramika užívaná ve výrobě textilu, jako tkalcovská závaží, přesleny, je zatím prokázána pouze pro městské a šlechtické prostředí (Schneiderwinklová 2014, 184, obr. 4.1-43:1; 4.1-45:1, 2, 5-9). Ve venkovském prostředí jsou přesleny zatím doloženy pouze pro 15. století (Militký-Vařeka 1997, 61). Jejich absenci v 16. a 1. polovině 17. století lze vysvětlit spíš nízkým počtem archeologických výzkumů raně novověkých vesnic, neboť i v raném novověku patřilo zpracování lnu, konopí, a jejich bělení z technologického hlediska mezi nenáročnou činností, které zastávaly ženy v rámci svých domácích prací.

Doposud jediným prostředím, v němž je prokázána přítomnost kalamáře, je tvrz v Tasnovicích, což potvrzuje vyšší úroveň vzdělanosti v prostředí nižší šlechty. Vzdělanost lze částečně odhadnout sledováním inskripcí na keramických artefaktech. Ty opět zatím chybí v prostředí negramotného venkova.

Poslední skupinou artefaktů, které mají mnohdy vazbu na sociální prostředí, jsou dýmky. Ty se v 1. polovině 17. století vážou zejména na prostředí movitějších sociálních

vrstev ve městech i na venkově. Mimo obvyklá lidská sídla se však jeví jako charakteristický artefakt z výbavy vojáků, kteří patřili mezi sociální vrstvy na okraji raně novověké společnosti (Vybíral 2007, 433-473). Problematikou vztahu vojáků a keramiky se dosud archeologie zabývala pouze okrajově (Loskotová 1997, 309-313), ač bylo učiněno více terénních výzkumů uvnitř konfliktních areálů. Například na bojišti u Rozvadova z roku 1621 byly nalezeny pouze hrnce lokální produkce obvyklé na Tachovsku, což vzhledem k pobytu vojsk, které strávily poslední rok v Čechách, je pochopitelné (Matoušek 2011, 3-13). Na bojišti u Třebele z roku 1647 byly zjištěny i zlomky poklic, mísy a džbánu. Navíc zde byly zjištěny zlomky jednoduchých troubelí dýmek nizozemské provenience. Obecně tento soubor lze řadit k polovině 17. století. Nutno však být opatrný k příměsím z 19. století, kam patří malovaný talíř a polokamenina (Matoušek 2006, 143, obr. 37-38). Z nálezů zatím vyplývá, že v redutách či jejich blízkosti byl zakládán oheň k vaření. Vojsko u Rozvadova v roce 1621 používalo prokazatelně lokální keramické tvary. V opevněních z roku 1647 mohly být zakládány provizorní pícky a otopná zařízení z kachlů. K distribuci jídla sloužily s největší pravděpodobností také hrnce, někdy mísy lokální produkce. Dlouhý čas a trudnou mysl však zahánělo kouření z dýmek, které si sebou vojáci přinášely nejspíš z ciziny.

Dýmky naznačily, že na jiný sociálně-ekonomický statut může ukazovat přítomnost cizorodého keramického zboží. Prezence loštických pohárů a habánské fajánse ve šlechtickém a městském prostředí jižních a západních Čech potvrzuje, že toto sociálně vyšší prostředí si v rámci nadregionálního obchodu zajišťovalo nevšední zboží zprvu ze severní, pak z jižní Moravy. Jelikož toto zboží není zastoupeno na vsích, lze usuzovat, že šlo skutečně o luxusní zboží. Za exkluzivní je pro 2. polovinu 16. a 1. polovinu 17. století je považována „červená“ a obzvláště „bílá“ skupina berounského zboží. Nálezy v zaniklých vesnických usedlostech na Zbirožsku však potvrzují, že obě skupiny zboží byly dostupné i spotřebitelům z venkova, kteří bydleli nedaleko městských trhů s touto komoditou. Z naznačeného lze vytušit, že veškeré keramické malované zboží (džbány, mísy, hrnky) i z jiných výrobních center, nemuselo být příliš drahé, tím pádem nedostupné nejširším sociálním vrstvám.

Jak tomu je u výrobků z ciziny? V 16. a 17. století se orientoval místní trh především na zboží z přeshraničních regionů jako byly Horní Rakousy, Bavorsko, Horní Falc a Sasko. Při současném stavu výzkumu příhraničních prostorů nebyly dosud přesně předpokládané kulturní vlivy rozlišeny a definovány. Přeshraniční kontakt a vliv lze předpokládat zejména u dekorativní stolní keramiky. V jihočeském regionu lze pozorovat významnou podobu s Podunajským kulturním okruhem. Zejména jde o žlutě malované výrobky v červenohnědých zónách a žlutě malované džbány s tmavě hnědými plochami z 1. poloviny 16. století. Vztah patrně indikuje i rytí v mísách, které bylo pozorováno v Českých Budějovicích a Straubingu (Endres 2005, tab. 8). V Českém Krumlově byla shledána dokonce celá škála podobných prvků s produkcí v okolí Lince v letech 1610 až 1650. Zejména se shoduje malovaný dekor na talířích a plastické dekory džbánů a umyvadel, což dokládá úzkou obchodní vazbu mezi Českokrumlovskem a Horními Rakousy (Kaltenberger 2009, 388-495). Nad složitě definovatelným obchodem s keramikou vyčnívá transfer kamenin. V západních a jižních Čechách významnou roli sehrála kamenina z německých produkčních center situovaných v Sasku (např. Muskau,

Altenburg, Waldenburg) či v Porýní (např. Siegburg, Westerwald). Patrně nejdostupnější byla na českých trzích kamenina z Waldenburgu. Ta se ve velkém množství vyvážela především do Prahy. Doloženy jsou obličejové džbány z 1. poloviny 16. století (Blažková-Dubská 2009, 36, 43, obr. 27:4, 30). Další kusy pochází z následujícího období, například z domu zbrojního písaře na Pražském hradě (Blažková-Dubská 2007, 26, obr. 10:6, obr. 10:8), z domů na Malé Straně (Cymbalak – Matějková 2012, 57; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:7) i ze Starého Města (Dohnal – Vařeka 2002, 271, obr. 5:1; Huml 1995, 28, obr. 2). Waldenburská kamenina putovala také do jižních a západních Čech, a to do šlechtického, městského i vesnického prostředí. Objevena byla v Českém Krumlově, Českých Budějovicích, Plzni, na tvrzi v Tasnovicích, ve vsi Cetkově. Dle nálezů v Praze, ve sklárně v Broumech na Křivoklátsku (Žegklitz 2007, 156, obr. 14:3,5,8; 163-164, obr. 27:4,5), na Cetkově a v Plzni, lze usuzovat, že veškerý sociální prostor mezi hlavním městem a západočeskou metropolí byl waldenburskou kameninou dobře zásoben. Po stejných obchodních stezkách byla do Čech importována také kamenina z Tribel a Muskau na rozhraní Saska, Horní Lužice a Dolního Slezska. V Čechách je zatím pozorována v Praze (Cymbalak – Matějková 2012, 54; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:2-6), v jižních a západních Čechách jsem nezaznamenal její doklady. Ze severu se do Prahy dostávala také kamenina z Altenburgu (Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377, obr. 22:1,9). Z dosavadního poznání kamenin vyplývá, že i mezi nimi lze patrně hledat rozdíly, které mohou ukazovat na poněkud jiný sociální statut svých spotřebitelů. Zboží ze Saska a Lužice bylo pro Čechy dobře dostupné díky dálkovým trasám a čilému obchodnímu styku mezi zeměmi (Bláhová-Sklenářová 2010, 43). Naopak kameniny z Porýní patří v Čechách spíše mezi raritní archeologické nálezy, což patrně odráží jejich horší dostupnost na trhu i pravděpodobnou vyšší pořizovací cenu. Westerwaldská kamenina se proto objevuje pouze v prostředí bohatších konzumentů z řad šlechty, měšťanů, sklářů a veřejných institucí.

Luxusním a drahým výrobkem, který mohl putovat do Čech z Apeninského poloostrova, byla italská „vlašská“ majolika. Dosud je za nejstarší archeologický doklad majoliky považován zlomek talíře stylu „Istoriati“ z Urbina, který byl objeven na Pražském hradě (Žegklitz 1997, 119-122). Další nález rané renesanční majoliky lze předpokládat v Českých Budějovicích (Čapek – Preusz 2017c, 221, obr. 87:8, 9). Dalším příkladem je albarello z Prahy, které pochází patrně z řemeslných dílen v Benátkách. Dekorováno bylo kobaltovou modří ve formě krátkých, šikmých linek lemovaných z obou stran horizontálními liniemi (Blažková-Dubská 2007, 25, obr. 18:5). Vlašská majolika byla objevena také na Malé Straně (Blažková – Frolík – Žegklitzová 2012, obr. 12; obr. 9b) a ve Starém Městě (Dohnal – Vařeka 2002, 260, 271, obr. 5:5, 5:9; Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377). Mezi imitace italské majoliky z německého prostředí patří nález plastiky v podobě bílé soví hlavičky malované kobaltovou modří (Havrda – Matějková 2015, obr. 7). V jiných kontextech na sledovaném území se nepodařilo zatím italskou majoliku zachytit, proto je zatím z archeologického úhlu pohledu signifikantní výhradně pro vyšší sociální a ekonomicky bohatší prostředí.

To potvrzuje i historické tvrzení, že italská majolika v renesanční a humanisticky laděné středoevropské enklávě působila jako jeden ze symptomů kulturní orientace

šlechty a měšťanských elit. V majolice se zrcadlil zájem o cizokrajné, nezvykle krásné a barevné materiály, které vyhovovaly zvýšeným estetickým a reprezentačním nárokům. Počátky sběratelství majolik, proto sahají právě do 16. století. Velkým sběratelem majolik byl císař Rudolf II. Habsburský. Ten v hradní kunstkomoře nashromáždil 174 fajánsových nádob zdobených historiemi, z nichž mu část věnoval vévoda toskánský: „maiolica vom Großherzog von Florenz“ (Konečný 2003, 30). O jak luxusní výrobky šlo dokazuje jejich osud po dobytí Prahy v roce 1648 švédským vojskem. Generál Königsmark nechal fajánse i s jinými vzácnými artefakty naložit do beden a odeslal je do Stockholmu, kde se jejich vybalování účastnila nadšená královna Kristýna (Englund 2000, 473). Po vzoru panovnického dvora nakupovala italskou majoliku také šlechta, obzvláště ku příležitosti svateb (Fučíková 2011, 342-347). Své místo si italská majolika našla i v domácnostech a krámech městských elit. V kruzích měšťanstva to byly především lékárnici v apotékách, kteří vlastnili „po tuctu malovaných mis benátských“ nebo „talířů vlašských“ (Vydrová 1973, 6).

V Čechách v 16. století byl na žebříčku luxusu naprosto nejvyšší porcelán, dovážený až z daleké Číny. Ten představoval nejen ideální nádobí pro konzumování čaje nebo rýže, ale také díky svému zvonivému efektu a modrobílému zbarvení perfektní exotické médium pro dekoraci. Nejstarší nález čínského porcelánu pochází z nádvoří rožmberského paláce na Pražském hradě, kde byl objeven pod spálenou destrukcí z roku 1541. Interpretován je jako produkt z porcelánových dílen dynastie Ming (Boháčová – Frolík – Žegklitz 1988, 43-56). Na Malé Straně v Praze byl objeven zlomek poháru z vysoce kvalitního čínského porcelánu, který byl dekorován vegetabilním motivem ztvárněným kobaltovou modří. Ten byl vyroben nejspíš v letech 1575 až 1625 (Rückl – Havrda – Tryml 2007, 377). Třetí nález byl učiněn v odpadní jámě císařského špitálu sv. Antonína na Hradčanech, kde tentokrát šlo o misku na rýži z dílen Ting – Te – Šem. Tyto dílny napodobovaly čínské císařské produkty v období dynastie Čching, což dokládá i znak na dně nádoby, který ji datuje post 1644 (Frolík 2003, 346-349). O jak drahé zboží v 16. století šlo, svědčí už jen jeden nález porcelánu, a to ve středočeském Nymburku (Sedláčková – Brožková – Stará 1997, 62-63). Je tedy zřejmé, že asijský produkt byl v Čechách v 16. století více než kuriozitou, spíš raritou. Jelikož nálezy porcelánu v evropském kontextu svědčí, o globálním kulturním rozhledu spotřebitelů i o jejich velkém bohatství (Majewski 2002, 363), lze archeologické nálezy čínského porcelánu v centrální oblasti Čech již v 16. a v 1. polovině 17. století považovat za artefakt typický výhradně pro nejbohatší vrstvy společnosti.

Zboží	Sociální vrstva	Sociální elita (panovník, vyšší a nižší šlechta, církevní hodnostáři, bohatí měšťané aj.)	Město (měšťané, řemeslníci aj.)	Vesnice (rychtáři, mlynáři, krčmáři, sedláci aj.)
Čínský porcelán		ano	-	-
Italská majolika		ano	ano	-
Porýnská kamenina		ano	ano	-
Saská kamenina		ano	ano	ano
Malované zboží		ano	ano	ano
Hygienická keramika		ano	ano	-
Technická keramika		ano	ano	-
Nástroje		ano	ano	ano
Dýmky		ano	ano	-
Stolní keramika		ano	ano	ano
Kuchyňská keramika		ano	ano	ano

Obr. 64: Tabulka ukazuje hranici luxusu přibližně v 2. polovině 16. a 1. polovině 17. století.

Závěrečná bilance zjištěných poznatků z hlediska socio-ekonomického ukazuje, že na majetné nejvyšší elity raně novověké společnosti poukazují výhradně archeologické nálezy čínského porcelánu a italské majoliky, které dokazují zapojení Prahy do globálních a nadregionálních obchodních sítí (obr. 64). Jelikož porcelán a majolika se staly díky svým technologickým a estetickým kvalitám kulturním vzorem pro celou Evropu. Bylo obvyklé, že si někteří majetnější spotřebitelé pořizovali imitace, jimiž se trh začal plnit. Do této kategorie spadají napodobeniny majolik tvořené v německém prostředí i v prostředí Novokřtěnců, kteří své hrnčířské dílny provozovaly na jižní Moravě. O dostupnosti habánských fajánsí svědčí archeologické nálezy v prostředí elit, ale také nižší šlechty a měšťanstva. Na podobném stupni luxusu se patrně mohla pohybovat kamenina z produkčních center v Porýní, zejména z Westerwaldu. Důležitým společným znakem všech výše zmíněných výrobků bylo jejich modrobílé až modrošedé zbarvení. To ukazuje směřování konzumní sféry k neobvyklé moderní barevnosti. Archeologické nálezy saských a lužických kamenin se vzhledem k jejich rozšíření ve šlechtickém, městském a vesnickém prostředí jeví jako běžně dostupné zboží, přesto je lze považovat za dražší zboží. Nelze vyloučit, že na venkově si dražší zboží mohli pořídit někteří majetnější lidé. Archeologickým výzkumem v severočeském Modlibohově bylo naznačeno, že kamenina patřila do výbavy mlynářů (Tišerová – Stará 2007, 254-258.). Na Cetkově však byla objevena spíše v sociálním prostředí bohatého sedláka, rychtáře či krčmáře. Podstatným zjištěním je, že na ještě nižší sociální statut patrně poukazuje pestrobarevně malovaná keramika, která se přibližně od 2. čtvrtiny 16. století začala rychle šířit mezi spotřebitele. Vyšší sociální úroveň v tomto ohledu může naznačovat přítomnost hygienické keramiky, technické keramiky, některých řemeslných nástrojů, které indikují spíše každodenní život měšťanů a městských řemeslníků. Unifikace a sériová výroba učinila z většiny tvarů kuchyňské i stolní keramiky snadno dostupné a levné zboží. I to přispělo k tomu, že hrnčíři se řadili v 16. století mezi chudší městské řemeslníky (Bůžek – Bůžková – Stejskalová 1990b, 72-73).

SHRNUTÍ A DISKUZE

Při sestavování katalogu lokalit, který byl založen na rešerši odborné literatury a na revizním průzkumu keramických souborů v muzeích, byly shromážděny informace o současném stavu výzkumu raně novověké keramiky v jižních a západních Čechách. Vytipovány byly dosavadním badáním opomenuté soubory a nálezy s vysokým informačním potenciálem. Formou katalogu bylo prezentováno celkem 93 položek. Součástí je nástin nálezových situací, historického a socio-ekonomického zařazení, prezentace základní charakteristiky keramických souborů a nálezů. Přiloženy jsou odkazy na odbornou literaturu.

Ukázaly se značné rozdíly, jež panují u badatelů v terminologii, teorii, metodách zpracování, využívání moderních počítačových programů (např. statistika, geografický informační systém, databáze atd.). Úroveň práce s početnými keramickými soubory má u jednotlivých badatelů různou kvalitu, což se promítá i v kvalitě odborných článků. Diametrálně odlišná je pak práce specialistů, kteří se dané problematice dlouhodobě a se zájmem věnují. Do katalogu nebyly zařazeny některé soubory, jež byly odbornou literaturou datovány do 16. a 17. století. Příkladem je mylná informace o odpadu z hrnčírské dílny ve Vodňanech (Chvojka 1999, uloženo: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, fond ZV, č.s. 8266-8270/99). Po revizi byl soubor rámcově datován do 18. století a vyhodnocen jako běžný spotřební odpad.

Prezentovány byly keramické soubory z Českých Budějovic, Českého Krumlova, Kašperských Hor, Slavonic a naznačen byl potenciál souborů z Chotětína (tvrz), Cetkova (zaniklá vesnice) a Merklína (hrnčírská dílna).

Stěžejní částí práce je posouzení morfologického vývoje keramických artefaktů od konce 15. do poloviny 17. století. Zjištěné tvary byly jasně terminologicky definovány. Na základě tvarové podobnosti s mladším novověkým zbožím bylo přihlíženo k definování jejich pravděpodobné či jasné funkce, která byla důležitá pro spotřebitele.

Hlavním přínosem je vysledování dvou podstatných změn, k nimž došlo přibližně v letech 1530/1540 až 1570/80. Tyto změny se podařilo identifikovat pouze v jižních Čechách, neboť v tomto regionu byly analyzovány kvalitně datované keramické soubory z Benešova nad Černou (ante 1579), Českých Budějovic (ante 1555-1558), Českého Krumlova (1540-1569), Slavonic (ante 1548) a Tábora (post 1532, patrně kolem 1559 až 1565).

V raném novověku mezi roky 1500 až 1650 lze mezi výše zmíněnými daty možné poměrně přesně chronologicky vymezit přechodnou fázi ve vývoji raně novověké keramiky. Mezi nové tvary patřily zejména reprezentativní kusy stolního nádobí. Doloženy byly oboustranně glazované hrnky a hrnečky, zdobené mísy s talířovitým podokrajím (polévačnice), malé malované džbány. Všechny tvary úzce souvisely s individualizací stolování v městském prostředí v době nastupující renesance. V kuchyních, odkud konzumenti očekávali nové formy jídla, se začaly poprvé objevovat specializované kusy nádobí, jako pekáče a patrně smetaníky. V technické keramice byla doložena prubírská pec, která souvisí s rozvojem novověkého kovolictví v rezidenčním městě Rožmberků.

Toto období ze spodu vymezuje doznívání vejčitých tvarů hrnců, miniaturních konviček (kojících, sacích), mohutných zásobnic a pohárů. Na přechodovou fázi nakonec plynule navazuje vrcholné období. V poslední třetině 16. a na počátku 17. století se naplno prosadil rozšířený sortiment nových tvarů, zejména jde o bábovečnice, srostlíky, děrované syrnice, lékárenské nádoby, velká umyvadla, kalamáře, miniaturní nádoby, květináče. V 1. polovině 17. století se s rozvojem kouření začaly objevovat keramické dýmky.

Ve výzdobných technikách je opět možné vypořádat radikální změnu, k níž došlo mezi léty 1530/1540 až 1570/1580. Má podobu využití nástřepí, barevných hlinek a průhledné glazury. V archeologických nálezích z Českých Budějovic a Slavonic byly objeveny doklady raného malovaného zboží z produkce některých dílen ze širšího středoevropského prostoru. Výrobky jsou charakteristické využitím kombinace žluté malby na červenohnědém pozadí či v kombinaci s tmavěhnědými plochami. O jak luxusní a rozšířené zboží šlo? To nevíme. Analogie však pochází například z domu Martina Luthera ve Wittenbergu.

Vedle malování se začaly využívat také nové techniky práce s glazurou, potvrzeno bylo například vpíjení tmavých skvrn do světlých ploch u mís s talířovitým podokrajím. Oproti staršímu období se vytrácelo plošné zdobení rádýlky, naopak se prosadily oboustranné glazury a malování, které plnily dekorativní funkci.

V následující 3. třetině 16. a 1. polovině 17. století došlo ke zdokonalení technik v práci s vícebarevnými glazurami, rozvíjeno bylo mramorování, trasakování, vpíjení aj. V lokálních dílnách stoupala produkce pestrobarevně malovaného zboží. Zatímco v produkci tvarů běžné spotřební keramiky probíhala unifikace na celém území jižních a západních Čech, byly to právě barevné kombinace a kvalita malby, jež se staly hlavním odlišujícím znakem některých dílen. Přínosem disertační práce je prezentace dosud neevidovaného malovaného zboží, které může do budoucna přispět k vymezení tzv. výrobních okruhů, případně zjištění konkrétních produkčních center. Například byla předložena hypotéza o existenci „domažlického“ zboží, „linecké“ zboží atd.

Z technologického hlediska je zřejmé, že se v 16. století keramika vytáčela na setrvačném hrnčířském kruhu, kdy měl hrnčíř obě ruce uvolněné k tváření tenkostěnných nádob. Výzkumy produkčních center, hrnčířských dílen, bohužel nebyly dosud publikovány. Lze přeorovat pozornost k tématu převládajících technik ve výpalu v jižních a západních Čechách.

Jižní Čechy spolu s regionem na bavorské straně Šumavy představovaly po celé 16. a 17. století enklávu s převažující výrobou redukční keramiky. Ta kontinuálně vycházela ze středověké tradice výroby grafitové keramiky. Přetrvával zde okruh tzv. černého zboží, jenž byl reprezentován zejména tvrdě páleným redukčním zbožím černé, šedé, modré až ocelové barvy. Jeho konkurencí bylo oxidačně pálené zboží, které bylo vhodné pro glazování.

Počátky konkurence obou zboží v regionu sahají do 15. století. Mezi léty 1530/1540 až 1570/80 proběhla jižními Čechami patrně největší módní vlna glazovaného zboží. Z původního zastoupení ca 95 až 100 % redukční keramiky v souborech byl snížen poměr na ca 70 %. V 1. polovině 17. století nepokračoval vývoj tak směle ke glazovanému zboží, jak by se dalo předpokládat. Naopak se zdá, že se výroba mohla

v určitých oblastech vracet k redukčně pálené keramice. Nelze vyloučit hypotézu, že k navrácení redukční keramiky do spotřební sféry přispěla nestabilní socio-ekonomická situace. Fakt, že většina středoevropského prostoru přešla na výrobu oxidačně pálené keramiky, podporuje další hypotézu. Hrnčíři v podhůří Šumavy udržovali produkci redukční keramiky záměrně. Mohli redukční či zakuřovanou keramiku vyvážet do okolních regionů. To by mohlo vysvětlovat, proč se v tradičně oxidačních keramických souborech v Praze začala objevovat ve zvýšeném množství redukční keramika v 1. polovině 17. století. Možnou příčinou mohla být změna módního stylu. V redukční atmosféře byly vypalovány i kusy stolního nádobí, které imitovaly kovové nádobí. Dokladem jsou výjimečné nálezy velkých hlubokých mis s talířovitým podokrajím a hrnků v bohatém městském prostředí Českých Budějovic, Klatov, Tábora a Plzně. Jiný morfologický pokrok redukční keramika neprodělala. Její výroba se omezovala na běžnou spotřební keramiku. Ta byla lépe odolná vůči vyšší teplotní zátěži při zahřívání. Byla vhodnější k výrobě některých jídel, například byla užívána k zrání sýrů a přípravě tvarohů.

Západní Čechy byly na přelomu 15. a 16. století ze západu, severu a východu obklopeny oblastmi s převládající výrobou oxidačně pálené keramiky. Jedinou oblastí uvnitř regionu, kde oxidační keramika výrazně převládala, bylo Tachovsko. Co se dělo během 16. století není v západních Čechách zcela dobře známo, neboť dosud nebyly zpracovány soubory datované kolem poloviny 16. století. Změna je pozorovatelná až v 1. polovině 17. století, z níž vyplývá jasný příklon větší části západních Čech k oxidačně pálené keramice. Hranice redukčního a oxidačního zboží se posunula směrem na jih, patrně na Klatovsko, Horažďovicko, Nepomucko.

Na rozdíl od spotřební sféry, trpí současné bádání o keramice absencí analýz a interpretací nálezů z konkrétních produkčních center. Tento směr bádání má do budoucna velký potenciál, navíc výtečnou oporou mohou být výsledky bavorského a rakouského bádání. V rámci disertační práce byl pouze naznačen potenciál souboru z Bechyně či Merklína. V rámci disertační práce byl proveden drobný exkurz za účelem vymezit potencionální producenty v regionech. Formou map byly představeny informace o vývoji hrnčířských cechů v regionu od konce 15. do poloviny 17. století. Pro polovinu 17. století byla představena zahuštěná mapa distribuce hrnčířů v jižních a západních Čechách, která může přispět při vymezování výrobních okruhů.

Po produkci navázala disertační práce hledáním odpovědí na další otázky. Jak probíhal transfer hrnčířského zboží ke spotřebitelům? Lze na základě archeologických nálezů raně novověké keramiky definovat tržní mechanismy? Obchod s hrnčířským zbožím byl rozdělen na lokální, regionální a nadregionální. Jelikož v rámci disertační práce byl kladen důraz na složení keramických souborů z vícero lokalit napříč širokým geografickým územím, nebylo v silách autora zaměřit se na detailní srovnávací studium vybraných lokalit či menších územních celků, zejména ve vztahu město a vesnice. Pro takový navazující výzkum mohou však posloužit prezentované analýzy vybraných lokálních souborů z Českých Budějovic, Českého Krumlova, Plzně, Slavonic aj.

U regionálního transferu bylo studium založeno na sledování importů jasně definovaných typů zboží, zejména byl popsán doznívající trh s loštickým zbožím

ze sklonku 15. a 1. poloviny 16. století. Ve 2. polovině 16. a 1. polovině 17. století byla pozornost věnována transferu berounského zboží do západních Čech. Malované berounské zboží v podobě tzv. červené a bílé skupiny bylo objeveno v úrzných sociálních prostředích, jak v areálech hradů (Gutštejn), měst (patrně Plzeň), tak vesnic (Cetkov).

U nadregionálního obchodu byla pozornost věnována kontaktu jižních Čech s Podunajskou kulturní oblastí. Tento kontakt doložila přítomnost malovaného zboží v jižních Čechách kolem roku 1550. Na základě komparace artefaktů z archeologického výzkumu hrnčířské dílny (z let 1610 až 1650) v Eferdingen nedaleko Lince v Horních Rakousích a Českého Krumlova bylo vyslovena hypotéza o existenci malovaného „Lineckého zboží“ (nelze vyloučit, že podobné zboží bylo vyráběno i na Českokrumlovsku). Obchod se však dal prokázat i na základě okrajových profilací hrnců, plastické výzdoby reprezentativního nádobí a jiných prvků. Výměnu mezi jižními Čechami a Podunajím naznačily i nálezy talířů, které byly zdobeny rytými vegetabilními motivy a pestrobarevně glazovány.

Západní Čechy se patrně více orientovaly na Bavorsko a Sasko. Dokládají to zejména nálezy kamenin, které v jižních Čechách patří k raritním nálezům. Zlomky majolik byly objeveny v prostoru radnice v Českých Budějovicích a v Českém Krumlově. Nelze s jistotou na základě makroskopického pozorování ověřit, zda jde v prvním případě o zlomky z benátských dílen, habánských produkčních center, příměs, či, v druhém případě, o majoliku 17. století nebo intruzi. Jelikož další nález majoliky byl učiněn pouze na tvrzi v Tasnovicích na Domažlicku, je každý zlomek důležitým zdrojem informací o pronikání tohoto zboží do místní spotřební sféry.

V poslední části práce byl učiněn pokus o sociálně-ekonomickou výpověď keramických souborů. Základní teze zněla: Skladba keramických souborů, které pochází ze vzájemně diverzifikovaných sociálních prostředí, vykazuje větší či menší odlišnosti způsobené konzumním výběrem různých sociálních vrstev. Na základě poznané domácí produkce a importů byl naznačen vztah mezi zbožím a sociálním prostředím. Na tomto předpokladu vyrůstá i vědecká terminologie, která užívá termínů „drahý“, „luxusní, parádní“, v kontrastu k „levný, běžný, obyčejný“. Výsledkem bylo, že používat termín „luxusní“ lze v kontextu opravdu raritního zboží, které bylo prokazatelně cizokrajinné a drahé. Šlo o italské majoliky a čínský porcelán. Tyto dva druhy se objevují výhradně ve vyšším sociálním prostředí. Kameniny jsou doloženy ze šlechtického, městského i vesnického prostředí. Obdobné sociální zařazení se týká i pestrobarevné malované keramiky. Připomenout lze průnik červeného i bílého berounského zboží na vesnice. Sociální diverzitu společnosti lze sledovat zejména studiem nálezů technické keramiky a pomůcek v řemeslech, které se vážou především na městskou produkci (zlatnictví, kovolijectví, písaři, lékaři aj.).

ZÁVĚR

Za přínos disertační práce na téma Keramika 16. a první poloviny 17. století v jižních a západních Čechách s podtitulem Inovace a kontinuita hrnčířské produkce lze označit následující poznatky:

Díky posouzení vývoje morfologie, výzdoby a technologie bylo možné částečně verifikovat sdělení J. Pajera a R. Krajíce, že k průniku nových tvarů keramického zboží došlo v tzv. přechodové fázi mezi léty 1530/1540 až 1570/1580. Jednoznačná podobnost byla stanovena pouze pro jižní Čechy, kde byly k dispozici kvalitně datované nálezové celky, v západních Čechách dosud obdobné soubory analyzovány nebyly.

Lze potvrdit, že pozdně středověká výrobní tradice doznívala do 30. a 40. let 16. století. Naopak přechodová fáze byla ukončena v 70. a 80. letech 16. století, kdy byla rovinuta ucelená novověká tvorba.

Studium keramických souborů ze 17. století neumožnilo zřetelně rozeznat pomyslný přechod mezi 1. a 2. polovinou 17. století. Ukázalo se, že některé tvary, které byly dosud řazeny do 2. poloviny, byly prokázány v horizontech z 1. poloviny 17. století, jako např. mělké mísy s uchem (na máslo), mísy se třmenovými uchy, kulovité hrnce. Za současné úrovně poznaného malovaného zboží v keramických souborech z jižních a západních Čech ze 16. a 17. století není možné opírat jednoznačně relativní dataci o toto zboží. Například jde o složité vegetabilní motivy s tulipány na malované keramice v Českém Krumlově, která byla na základě analogií datována rámcově mezi roky 1610 až 1650. Studium prokázalo, že i hrnčířské dílny byly po celé 17. století striktně vázány na městské prostředí, které dál drželo cechovní systém.

Období mezi roky 1600 až 1650 nelze bez výhrad definovat na základě keramologického studia jako počáteční fázi vývoje lidové keramiky (Pajer 1983, 6, 150). Na základě studia keramických souborů z 1. poloviny 17. století je prokázán kontinuální vývoj hrnčířské výroby ve vazbě na městské prostředí s téměř ustáleným sortimentem výrobků, který začal v 3. třetině 16. století a pokračoval přes polovinu 17. století. Důkazem je velká vzájemná podobnost souborů z Plzně (ca 1643 – 1696), Cetkova (ca 1618-1619), Merklína (ca 1618 – 1648), Českého Krumlova (ca 1610 – 1650). Zpřesnění může do budoucna přinést studium kvalitně dochovaných stratigrafií ze 17. století a 18. století (Foster 2009, 65-92; Bouda – Šmejdová 2009, 105-118; Fröhlich – Koppová 1995, 25-27; Novotná 2010; Krajíc 2007b, 155, obr. 10, 11), kde se ukazují kromě nových technologií, nové morfologické, výzdobné prvky a mezzomajoliky (Štajnochr 1990, 40-50; Týž 1998; Štajnochr – Fröhlich – Krajíc – Militký 1998, 445-468).

SUMMARY

The thesis deals with the ceramics of the 16th and first half of the 17th century from south and west Bohemia. It's monitoring an innovation and continuity of pottery production. The chronological definition of work corresponds to the turn of Middle and Modern Ages, when the quantity and quality of pottery production has increased. Therefore, this period is often called "Ceramic Revolution". The moment when globalization, modernization, capital growth and consumerism transformed totally the world production of ceramics and its trade.

Detailed local studies are crucial for understanding of global phenomena. The thesis is concentrated on regional problematics. It focuses on the area of south and west Bohemia, limited by Bavaria in the west and by Upper Austria in the south. Administrative division of regions in the 17th century clearly defined spatial framework.

The complex social hierarchy of early modern society puts special emphasis on the study of ceramics in villages, urban and nobility environment. The royal and feudal cities were the decisive factor in the process of production, trade and consumption. Currently, the pottery from this social environment is one of most often findings.

The author introduces research history in region. The current state of art presents in catalogue, which displays most important groups of findings. Catalogue includes their description and links to literature. Another part of the thesis describe own analyses of chosen collections from České Budějovice, Český Krumlov, Kašperské Hory, Plzeň, Slavonice, and comments collections from villages Cetkov, Chotětín, Domažlice, Merklín.

The author defines continuity and discontinuity in evolution of vessels from 1500 to 1650 basing on the study of their forms. He formulates three main periods. First lasted to first third of 16th century and was characteristic by changes between medieval and postmedieval production. During transition period, in the second third of the 16th century, some of medieval forms (beaker, storage vessel) evanescenced and new renaissance forms (plate, cup) and decorative elements appeared. Shape and technological changes culminated in the third phase, in the third period of the 16th and the first half of the 17th century.

The main focus lays on morphological changes in the context of consumer - ceramics relationship. Forms corresponded to the way of use. New fashion trends involved decoration of ceramic. The author recounted progression of archetypal brand new techniques.

The treatise about technology looks in to potteries. It observes acquiring raw material, forming of vessels, kilns and final use of glazes. In the same time, it introduces the pottery production area researches in south and west Bohemia. Which is important for determination the origin of production of each type of goods.

Coherence between producer and consumer sectors is a matter of the next chapter, which deals with the transfer of goods. First, attention is given to products that were manufactured in local potteries. Since its archaeological research is just at the beginning, there was, among other things, used the potential of archival documents that defines the pottery guilds and reflect the distribution of potters and potteries in the region. Mile law surrounded urban markets. It was possible to predict the local network of producers.

Then attention comes to imported goods. Trade links with Central Bohemia, Moravia, Austria and Bavaria. This research brought important insights into the lively cross-border contact, and despite a Mile law. The study of exotic commodities that were pivotal in European trade it confirmed. In the Czech Lands, it was especially Saxony and Rhineland stoneware, Italian faience, china porcelain and so on.

Foreign products are in local files quite rare. Therefore, from economical point of view, it is possible to rank Czech Lands of this period to the semi-peripheral region of Central Europe. It seems that apart from Prague and large cities such as Czech Krumlov, Czech Budejovice, Plzen, Czech Republic wasn't connected quite enough to the global trade in luxury goods. The main role of intermediary commodities played mainly German environment.

The last chapter is devoted to the question of whether the ceramics collections composed of local and foreign products have predictive value about luxury level in consumers' homes. Thesis shows that the higher potential has only monitoring the exotic imports, particularly Italian faience and China porcelain. Local products, even lavishly decorated, were detected in a rural, urban and aristocratic environment. The theme can be summarized by saying that all local pottery shapes, decors and technologies were easily accessible to consumers across social environment through developed markets.

The result of the thesis is the insight into the changes in pottery production, which occurred between the Middle Ages and the Early modern period. Innovation could be described as a complete change in pottery production (new technologies, production facilities), transfer of exotic goods (new materials, new shapes) and household consumption (Renaissance way of life). Utilitarian medieval tradition was exposed to enormous pressure during the Early Modern in all these aspects. Only system of guilds that tried to promote on the market traditional of homemade pottery remained. Even they adapted their products to the needs of consumers.

In the end, the Renaissance stabilized completely new materials and shapes of pottery in Bohemia, and the Thirty Years' War (1618-1648), which swept away the traditional pottery production centres located outside the cities. The second half of the 17th century could thus bear the sign of transferring production to the country and of the producing a wide range of new forms of so-called "Folk pottery" that found the way to consumers throughout the society.

SOMMARIO

La tesi si occupa della ceramica di XVI. e di prima metà del XVII. secolo di regione della Boemia sud e ovest. Monitora innovazione e continuità della produzione ceramica. La definizione cronologica di studio corrisponde a cavallo del Medioevo e dell'Età moderna. Quindi del periodo, quando la quantità e la qualità della produzione ceramica è aumentata. Questo periodo è spesso chiamato "Rivoluzione in ceramica". Il momento in cui la globalizzazione, l'ammodernamento, la crescita del capitale e il consumismo hanno trasformato totalmente la produzione mondiale di ceramica e il suo commercio.

Gli studi locali dettagliati sono cruciali per la comprensione dei fenomeni globali. La tesi si concentra su problematiche regionali. Essa si concentra sulla zona di Boemia sud e ad ovest, limitata dalla Baviera a ovest e da Alta Austria, nel sud. Divisione amministrativa delle regioni nel XVII. secolo ha ben definito quadro spaziale.

Una gerarchia sociale complessa della società moderna mette particolare attenzione allo studio della ceramica nei villaggi, ambiente urbano e nobiltà. Le città reali e feudali erano il fattore decisivo nel processo di produzione, commercio e consumo. Attualmente, la ceramica da questo ambiente sociale è uno dei ritrovamenti più frequenti.

L'autore introduce la storia di ricerca in regione. Lo stato attuale ha la forma di catalogo, che descrive i ritrovamenti più importanti. Catalogo include la loro descrizione e la letteratura relativa. Un'altra parte della tesi descrive proprie analisi di collezioni scelti da České Budějovice, Český Krumlov, Kašperské Hory, Plzeň, Slavonice, e ha commentato collezioni di frammenti da Cetkov, Chotětín, Domažlice, Merklín.

L'autore definisce continuità e discontinuità nell'evoluzione dei vasi nel periodo dall' 1500 all' 1650 basandosi sullo studio di loro forme. Formula tre periodi principali. La prima fase ha durato al primo terzo del XVI. secolo e fu caratteristico da cambiamenti tra produzione medievale e postmedievale. Durante il periodo di transizione, nel secondo terzo del XVI. secolo, alcune delle forme medievali (bicchiere, vaso di stoccaggio) sono sparite e sono apparse nuove forme rinascimentali (piatto, tazza) e nuovi elementi decorativi. Cambiamenti di forme e di tecnologia ha culminato nella terza fase, negli ultimi del XVI. e la prima metà del XVII. secolo.

L'obiettivo principale è posto sui cambiamenti morfologici nel contesto di rapporto tra consumatore e ceramica. Forme corrispondevano al modo di utilizzo. Le nuove tendenze della moda hanno coinvolto decorazione della ceramica. L'autore racconta la progressione dalla tecnica archetipica a quella moderna.

Il trattato sulla tecnologia guarda nelle officine ceramiche, osservando acquisizione di materia prima, creazione di vasi, cottura nei forni e uso finale di smalti. Nello stesso tempo, introduce la ricerca sulle zone di produzione nel sud e ovest Boemia, quale sono importanti per la determinazione dell'origine di produzione di ogni tipo di merce.

La coerenza tra i settori produttori e consumatori è una questione del prossimo capitolo, che tratta di trasferimento delle merci. In primo luogo, l'attenzione è data ai prodotti che sono stati fabbricati in officine locali. Loro ricerca archeologica è solo

agli inizi, perciò è stato il potenziale dei documenti d'archivio che definiscono le corporazioni e riflettono la distribuzione dei produttori nella regione.

Poi l'attenzione viene alle merci importate, ai legami commerciali con Boemia centrale, Moravia, Austria e Baviera. Questa ricerca ha portato importanti informazioni sul contatto transfrontaliero vivace, e nonostante i limiti legali. Lo studio dei prodotti esotici che erano fondamentali nel commercio europeo l'ha confermato.

Prodotti esteri sono stati nei grippi di ritrovamenti piuttosto rari. Quindi dal punto di vista economico, è possibile classificare la Boemia di questo periodo un regione semi-periferica dell'Europa centrale. Sembra che oltre a Praga e grandi città come Český Krumlov, České Budějovice, Plzeň, non è stata la Repubblica Ceca ben collegato con commercio mondiale di beni di lusso. Il ruolo principale di prodotti intermedi ha giocato ambiente prevalentemente tedesco.

L'ultimo capitolo è dedicato alla questione se le collezioni ceramiche composte da prodotti locali e stranieri abbiano un valore predittivo circa il livello di lusso nelle case dei consumatori. Tesi mostra che il potenziale più alto è solo il monitoraggio delle importazioni esotiche, in particolare maioliche italiane e porcellana di Cina. Prodotti tipici, anche riccamente decorati, sono stati rilevati in un ambiente rurale, urbano e aristocratica. Il tema può essere riassunto dicendo che tutte le forme di ceramica locale, decori e le tecnologie erano facilmente accessibili ai consumatori in tutto l'ambiente sociale attraverso il mercato sviluppato.

Il risultato della tesi è la comprensione dei cambiamenti nella produzione ceramica, che sono trasformati tra il Medioevo e l'Età moderna. Innovazione potrebbe essere descritta come una completa trasformazione della produzione ceramica (nuove tecnologie, impianti di produzione), trasferimento di merci esotiche (nuovi materiali, nuove forme) e consumo locale (modo rinascimentale della vita). Utilitaria tradizione medievale è stata esposta a enormi pressioni durante la prima età moderna in tutti questi aspetti. Unico sistema di gilde che ha cercato di promuovere sul mercato tradizionale della ceramica casalingo è rimasto. Anche loro hanno adattato loro prodotti ed alle esigenze dei consumatori.

Per concludere, il Rinascimento ha stabilizzato completamente nuovi materiali e forme della ceramica in Boemia, e la guerra dei trent'anni (1618-1648), che ha spazzato via i tradizionali centri di produzione ceramica situati al di fuori delle città. La seconda metà del 17. secolo potrebbe quindi portare il segno di trasformazione della produzione al paese e della produzione di una vasta gamma di nuove forme di cosiddetta "ceramica popolare" che hanno trovato la strada ai consumatori.

BIBLIOGRAFIE

EDICE HISTORICKÝCH PRAMENŮ

- ČADKOVÁ, I. – ZAHRADNÍKOVÁ, M. 2002: Berní rula. 24, Kraj Plzeňský. Díl. II. Praha.
- ČADKOVÁ, I. – ZAHRADNÍKOVÁ, M. 2003: Berní rula. 25, Kraj Plzeňský. Díl. III. Praha.
- ČADKOVÁ, I. – ZAHRADNÍKOVÁ, M. 2013: Berní rula. 4-5, Kraj Bechyňský I. Praha.
- ČADKOVÁ, I. – ZAHRADNÍKOVÁ, M. 2014: Berní rula. 6, Kraj Bechyňský II. Praha.
- DOSKOČILOVÁ, M. 1952: Berní rula. 23, Kraj Plzeňský. Díl. I. Praha.
- HAAS, A. 1954a: Berní rula. Sv. 27, Kraj Prácheňský. I. Díl. Praha.
- HAAS, A. 1954b: Berní rula. Sv. 28, Kraj Prácheňský. II. Díl. Praha.
- JEŽEK, B. – HUMMEL, J. (edd.) 2007: Agricola, G. 1556: De re metallica libri XII. Ostrava.
- KOKOŠKOVÁ, Z. – SEDLÁČKOVÁ, H. – ZAHRADNÍKOVÁ, M. 1997: Soupis poddaných podle víry z roku 1651, Bechyňsko 1-3. Praha.
- VITOUŠ, P. (ed.) 1974: Ercker, L. 1574. Kniha u průbírství. Praha.
- ZAHRADNÍKOVÁ, M. 2003: Soupis poddaných podle víry z roku 1651, Plzeňsko - Klatovsko 1-3.

LITERATURA

- BARKER, D. – MAJEWSKI, T. 2006: Ceramic studies in historical archaeology. Hicks, D. – Beaudry, M. C. 2006: Historical Archaeology. Cambridge, 205-231.
- BENEŠ, J. 1998: Český Krumlov, měšťanský dům na Latránu č. 55 – výzkum dvorku a studny, Zprávy České archeologické společnosti. Suppl. 38. Archeologické výzkumy v Čechách 1998. Sborník referátů z informačního kolokvia, 16-17.
- BERNHARDT, T. 2011: Experimentální ověření možnosti výroby podsýpané keramiky na rychle rotujícím kruhu. In: Orna, J. a kol.: Keramická produkce města Plzně v období 14. a 15. století. Plzeň, 67-75.
- BINFORD, L. R. 1961: A new method of calculating dates from Kaolin pipe stem samples. Southeastern Archaeological Conference Newsletter 9/1, 66-67.
- BLÁHOVÁ-SKLENÁŘOVÁ, Z. 2010: Byli v 16. století v Praze Lužičtí Srbové? Příspěvek Zikmunda Wintra ke studiu česko-lužických styků. Česko-lužický věstník 20/6, 42-44.
- BLAŽKOVÁ-DUBSKÁ, G. 2007: House of the armoury scribe at Prague Castle. Studies in Post-Medieval Archaeology 2, 9-42.
- BLAŽKOVÁ, G. 2011: Hmotná kultura Pražského hradu raného novověku ve světle archeologických nálezů. (nepubl. disertační práce uložena na Univerzitě Karlově, Filozofická fakulta. Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou).
- BLAŽKOVÁ, G. 2013: Současný stav poznání raně novověké kuchyňské a stolní keramiky. Památky archeologické 104, 183-230.

- BLAŽKOVÁ, G. — FROLÍK, J. — ŽEGKLITZOVÁ, J. 2012: Early Modern archaeological assemblages from Prague Castle and period written and iconographic sources. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 4, 189–232.
- BLAŽKOVÁ, K. – LOMECKÁ, J. 2006: Záchrané archeologické výzkumy pozdně středověké hrnčířské pece a studny v Rakovníku. *Archeologie ve středních Čechách* 10/2, 913-926.
- BLAŽKOVÁ, G. – VEPŘEKOVÁ, J. 2015: Nálezy hmotné kultury z renesančních odpadních jímek z Pražského hradu. *Castrum Pragense* 13. Díl I. Katalog. Praha.
- BLÁHA, R. – SIEGL, J. 2010: Středověká a raně novověké polévaná keramika ve sbírkách královéhradeckého muzea (Několik poznámek k problematice). *Archaeologia historica* 20, 233-251.
- BOHÁČOVÁ, I. – FROLÍK, J. – ŽEGKLITZ, J. 1988: Kanovnická ulice, No. 73. *Castrum Pragense* 1, 43-56.
- BOUDA, J. – ŠMEJDOVÁ, M. 2009: Evaluation of an assemblage of Early Modern period ceramics from the archaeological excavation of a well in Blovice (Plzeň-South district). *Studies in Post-medieval Archaeology* 3, 105-118.
- COURTNEY, P. 2009: The Current State and Future prospects of Theory in European Post- Medieval Archaeology. In: Majewski, T. – Gaimster, D. (eds.): *International Handbook of Historical Archaeology*. New York, 169-189.
- BRYCH, V. 1998: K poznání vnitřního mobiliáře středověké tvrze. Výzkum Mrázovy Lhoty u Ledče nad Sázavou 1993-1994. *Castellologica Bohemica* 6/2, 399-406.
- BŘEŇ, D. – KAŠPAR, V. – VAŘEKA, P. 1995: K problematice zpracování středověké keramiky (Databáze Klasifik). *Archeologické fórum* 4, 36-41.
- BŘEZINOVÁ, H. 2007: Textilní výroba v českých zemích ve 13. – 15. století. Poznání textilní produkce na základě archeologických nálezů, Praha – Brno.
- BUŇATOVÁ, M. 2016: Obchod mezi Prahou a Norimberkem v první polovině 16. století. *Český časopis historický* 114, č. 3, 652-676.
- BURIAN, V. 1995: Záchraný archeologický výzkum v Třeboni v roce 1993, Jindřichohradecký vlastivědný sborník 7, 1-12.
- BŮŽEK, V. 2011: Na trhu v Linci. In: Bůžek, V. a kol.: *Světy posledních Rožmberků*, Praha, 177-184.
- BŮŽEK, V. – BŮŽKOVÁ, H. – STEJSKALOVÁ, J. 1990a: Interiéry domů v jihočeských předbělhorských městech (Životní styl měšťanů v době pozdní renesance a manýrismu). *Jihočeský sborník historický* 59, 113-128.
- BŮŽEK, V. – BŮŽKOVÁ, H. – STEJSKALOVÁ, J. 1990b: Měšťanské domácnosti v předbělhorských jižních Čechách. *Prameny, metody, stratifikace. Jihočeský sborník historický* 59, 65-80.
- CVRKOVÁ, M. 2001: Kuchyňská a stolní keramika v období renesance. In: Hrubá, M. (ed.): *Renesanční sochařství a malířství v severozápadních Čechách. Sborník příspěvků z kolokvia konaného v Muzeu města Ústí nad Labem ve dnech 25. – 26. listopadu 1999. Ústí nad Labem*, 267-279.
- CVRKOVÁ, M. – ČERNÁ, E. 2007: Sklo z počátku novověku z Ústí nad Labem – Předmostí čp. 43. *Historické sklo* 5, 77-90.

- CYMBALAK, T. – MATĚJKOVÁ, K. 2012: Zpracování nálezů ze dvou odpadních jámek a úskalí jejich interpretace. *Staletá Praha* 28/2, 41-76.
- ČAPEK, L. – MILITKÝ, J. a kol. 2017: Historická radnice v Českých Budějovicích ve světle archeologických výzkumů a rozboru hmotných pramenů. České Budějovice.
- ČAPEK, L. – PREUSZ, M. 2012: Chov ovcí, ovčiny a sociální struktura ovčího řemesla ve středověku a novověku v Čechách a na Moravě, *Kuděj* 2, 6-35.
- ČAPEK, L. – PREUSZ, M. 2017a: Středověká a novověká keramika z nádvoří radnice. In: Čapek, L. – Militký, J. a kol.: *Historická radnice v Českých Budějovicích ve světle archeologických výzkumů a rozboru hmotných pramenů*. České Budějovice, 121-203.
- ČAPEK, L. – PREUSZ, M. 2017b: Drobné keramické miniatury a plastiky. In: Čapek, L. – Militký, J. a kol.: *Historická radnice v Českých Budějovicích ve světle archeologických výzkumů a rozboru hmotných pramenů*. České Budějovice, 223-226.
- ČAPEK, L. – PREUSZ, M. 2017c: Keramické importy. In: Čapek, L. – Militký, J. a kol.: *Historická radnice v Českých Budějovicích ve světle archeologických výzkumů a rozboru hmotných pramenů*. České Budějovice, 217-221.
- ČAPEK, L. – PREUSZ, M. – MILITKÝ, J. 2016: Středověké a novověké artefakty z nádvoří městské radnice v Českých Budějovicích a jejich sociálně-ekonomická výpověď, *Archaeologia historica* 41/1, 7-33.
- ČAPEK, L. - RICHTEROVÁ, J. - VLADAŘ, J. 2014: Středověká a novověká keramika z archeologického výzkumu tvrze v Řesaních (okr. Plzeň-Jih), *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 27, 247-279.
- ČAPEK, L. 2011, Dvě zaniklé středověké vesnice ve Velechvínském polesí, okr. České Budějovice. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 24, 227-248.
- ČAPEK, L. 2011: Studium sídelních struktur na Českobudějovicku se zaměřením na zaniklé středověké vesnice. *Archaeologia historica* 36/2, 351-372.
- ČAPEK, L. – MALINA, O. – RYTÍŘ, L. 2013: Jenišovice, okr. Písek – výzkum zaniklé středověké vesnice na základě prostorové distribuce keramiky. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 26, 183-205.
- ČAREK, J. 1930: Příspěvky k cechovní sfragistice. Zvláštní otisk z Časopisu společnosti přátel starožitností československých 38, Praha.
- ČECHURA, J. 1989a: Cechy rožmberských měst a městeček do poloviny 16. století. *Jihočeský sborník historický* 58, 113-124.
- ČECHURA, J. 1989b: Rozvoj cechů na rožmberském dominiu po roce 1550. *Jihočeský sborník historický* 58, 177-185.
- ČERNOHORSKÝ, K. 1931: Počátky habánských fajánsí. Opava.
- ČIHÁKOVÁ, J. – MÜLLER, M. 2013: Hygienické zázemí koleje theatinů v Thunovské ulici na Malé Straně. *Staletá Praha* 29, č. 2, 120 – 184.
- ČULÍKOVÁ, V. 1995: Zpráva o prvním archeobotanickém nálezů tabáku (r. *Nicotiana L.*) ve střední Evropě. *Archaeologia historica* 20, 615-619.
- DAVÍDEK, M. 2007: Novověká keramika v Plzni. Plzeň (nepubl. baklářská práce, Filozofická fakulta Západočeské univerzity v Plzni). Plzeň.
- DE MINICIS, R. – DELSETTE, G. (edd.) 1857: *Piccolpasso, C. D. 1548: I tre libri dell'arte del vasajo, nei quali si tratta non solo la*. Roma.

- DERNER, K. – VOLF, M. 2009: Objev torza renesanční hrnčířské pece a střepišť v Chomutově. In: Kuljaceva Hlavová, J. – Sýkora, M. (edd.): Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách za rok 2008. Most, 171-181.
- DOHNAL, M. – FRÖHLICH, J. 2000: Výzkum parkánu u kasáren v Písku (Vyhodnocení souboru novověké keramiky). Archeologické výzkumy v jižních Čechách 13, 131–160.
- DOHNAL, M. – VAŘEKA, P. 1997: Výzkum novověké vesnické usedlosti v Srlíně (okr. Písek) – svědectví archeologických a písemných pramenů. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 10, 84-106.
- DOHNAL, M. – VAŘEKA, P. 2002: Novověké artefakty z bývalého kapucínského kláštera v areálu někdejších kasáren Jiřího z Poděbrad na náměstí Republiky v Praze 1 (zjišťovací výzkum v letech 1998–1999). *Archaeologica Pragensia* 16, 251-294.
- DOUBOVÁ, M. – NECHVÁTAL, B. 1996: Středověká hrnčířská pec v Plzni – Lochotínské ulici (s nálezy keramiky z mladší doby římské a starší až mladší doby hradištní. Sborník Západočeského muzea v Plzni 13, 41-74.
- DUDKOVÁ, V. – ORNA, J. 2009: A description of medical equipment in the Early Modern period on the basis of finds from the cesspit at house no. 289 in Plzeň – Obraz vybavení lékaře v novověku na základě nálezů z odpadní jímky v domě č. p. 289 v Plzni. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 3, 501-508.
- DUDKOVÁ, V. – ORNA, J. 2013: Osobní hygiena v plzeňských domácnostech na sklonku středověku. *Archaeologia historica* 38/2, 557-568.
- DUDKOVÁ, V. – ORNA, J. – VAŘEKA, P. a kol. 2008: Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku. Katalog výstavy. Plzeň.
- DURDÍK, T. 1998: Záchraný archeologický výzkum domu čp. 40 ve Vikářské ulici v letech 1971-1974. *Castrum Pragense* 1, 191-214.
- DURDÍK, T. – CHOTĚBOR, P. – KAŠPAR, V. 2000: Dům č. p. 1 v Nezdicích, okr. Klatovy. *Castellologica Bohemica* 7, 255-270.
- ENDRES, W. 2005: Straubinger Renaissancekeramik. Straubing.
- ENDRES, W. – KOSCHIK, H. 1985: Funde aus Latrinen der Nürnberger Altstadt. *Das archäologische Jahr in Bayern* 1987, 153-157.
- ENGLUND, P. 2000: Nepokojná léta. Historie třicetileté války. Praha.
- ERNEÉ, M. 2000: Archeologie časného novověku v Českém Krumlově – teze přednášky. Muzejní a vlastivědná práce 38. Časopis Společnosti přátel starožitností 108, 116-119.
- ERNEÉ, M. 2001: Pícka Sebalda Matighofera (Pohled do dílny rožmberského přepalovače stříbra). *Archaeologia historica* 26, 27-42.
- ERNEÉ, M. 1995: Archeologické výzkumy v historickém jádru Českého Krumlova v roce 1994. *Archeologické rozhledy* 47, 455-460.
- FOSTER, L. – ČIHÁKOVÁ, L. – KAMENICKÁ, E. 2006: Archeologická zjištění na hradě Roupově. *Castellologica bohemica* 10, 373-386.
- FOSTER, L. – LODROVÁ, M. 2007: Nálezy z tvrze (?) v Horšově. Sborník Západočeského muzea v Plzni. *Historie* 18, 53-65.
- FOSTER, L. 2009: The Baroque kitchen at Bečov nad Teplou Castle. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 3, 65-92.
- FOSTER, L. 2013: Archeologický atlas SH Švihov. Archeologické výzkumy v areálu hradu 1948-2012. Plzeň.

- FOUD, K. 2007: Městské památkové rezervace a zóny v Plzeňském kraji. Plzeň.
- FROLÍK, J. 2003b: O chudých špitálních a čínském porcelánu. In: Klazarová, P. (ed.): Příběh Pražského hradu. Praha, 346-349.
- FROLÍK, J. – ŽEGKLITZ, J. – BOHÁČOVÁ, J. 1988: Kanovnická ulice No. 73. *Castrum Pragense* 1, 43-56.
- FROLÍK, J. — SMETÁNKA, Z. 1997: Archeologie na Pražském hradě. Praha – Litomyšl.
- FRÖHLICH, J. 1986: Povrchový průzkum zaniklé středověké osady Palčice, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 151-160.
- FRÖHLICH, J. 1989: Sklářny střední Šumavy, výsledky archeologického průzkumu. Sušice.
- FRÖHLICH, J. 1990: Vesnice zaniklé roku 1579 v oboře u Kratochvíle, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 151–160.
- FRÖHLICH, J. 1994: Renesanční sklárny na Vilémově hoře. Archeologický příspěvek k historii rožmberské a bučovské sklárny, Jihočeský sborník historický 63, 3-14.
- FRÖHLICH, J. 1996: K lokalizaci skláren v Novohradských horách, Jihočeský sborník historický 65, 3-9.
- FRÖHLICH, J. 2006: Zlato na Prácheňsku. Kapitoly z historie těžby a zpracování zlata. Písek.
- FRÖHLICH, J. 2012: Fragment středověké keramické destilační aparatury z Písku. Archeologie ve středních Čechách 16, 969-972.
- FRÖHLICH, J. - KOPPOVÁ, E. 1995: Archeologický výzkum domu "U tří korun" v Písku. In: Prácheňské muzeum v Písku: zpráva o činnosti za rok 1994, Písek, 25-27.
- FRÖHLICH, J. – LHOTÁK, J. 2012: Několik drobných středověkých nálezů ze Sušice. Archeologie západních Čech 3, 21-27.
- FRÝDA, F. 1992: Středověká hrnčířská pec z Horšovského Týna. Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie 8, 187-193.
- FRÝDA, F. 2007: Nálezy renesančního skla z Plzně. Historické sklo. Sborník pro dějiny skla 4, 33-64.
- FUČÍKOVÁ, E. 2011: Kreslený inventář stříbra Polyxeny z Lobkovic. In: Pánek, J. (ed.), Rožmberkové. Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami. České Budějovice, 342-347.
- GOŠ, V. 2007: Loštice. Město středověkých hrnčířů. Opava.
- GROSS, U. 1995: Archäologische Beiträge zur Hygiene im Mittelalter und in der Frühen Neuzeit. Denkmalpflege im Baden-Württemberg. Nachrichtenblatt der Landesdenkmalpflege 24. Jahrgang 3, 137-143.
- GROSS, U. 2003: Neuzeitliche Keramik im nördlichen Baden (16. – 19. Jh.). Ein Überblicksversuch anhand ausgewählter Fundkomplexe. Heidelberg.
- GROSS, U. 2009: Hygienekeramik des Spätmittelalters und der Renaissance. Funde von Spende- und Auffanggefäßen für Handwaschwasser aus Bruchsal. In: Kraichgau. Beiträge zur Heimatforschung 21. Jahrgang, 35-40.
- HAGN, H. – VEIT, P. 1985: Ein Keramikfund aus dem 17. Jahrhundert in Wolfratshausen südlich München. Das archäologische Jahr in Bayern, 1984. 176-179.
- HANZAL, J. 1967, K populačním poměrům v rožmberských městech před Bílou horou. Jihočeský sborník historický 36, 1-6.

- HAVRDA, J. – MATĚJKOVÁ, K. 2015: Nález fragmentu fajánsové nádoby v podobě sovy z Bartolomějské ulice v Praze. In: Podliska, J. a kol. (ed.): V Za(u)jetí malostranských stratigrafií. Sborník k životnímu jubileu Jarmily Čihákové, Praha 124-135.
- HEEGE, A. 2013: Craftsmen's Pottery Kilns in Belgium, The Netherlands, Germany, Austria, and Switzerland. In: Mehler, N. (ed.): Historical Archaeology in Central Europe. Rockville, 279-293.
- HEREIT, P. 2007: Domažlice a archeologie v letech 1992-2005. Sborník Západočeského muzea v Plzni – Historie 18, 69-85.
- HEREIT, P. 2014: Nález části městského opevnění v Domažlicích v roce 2009. Archeologie západních Čech 7, 115-120.
- HEROLDOVÁ, H. – SVATOŠOVÁ, S. 2015: Neobyčejný nález exportního kraak porcelánu v Praze. In: Podliska, J. (eds.): V za(u)jetí malostranských stratigrafií. Sborník k životnímu jubileu Jarmily Čihákové, Praha, 136-139.
- HIMMELOVÁ, Z. – PROCHÁZKA, R. 1990: On the characteristic of some components of material culture and public health care of the town of Brno in the 16th-17th century. Studies in Post-Medieval Archaeology 1, 127-168.
- HOBL, L. 2015: Keramický soubor z hradu Gutštejna. Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni 7/2, 125-153.
- HRUBÝ, P. 1998: Výzkum dvorního traktu městské parcely v Benešově nad Černou (okr. Č. Krumlov). Zprávy České archeologické společnosti. Suppl. 38. Archeologické výzkumy v Čechách 1998. Sborník referátů z informačního kolokvia, 17.
- HRUBÝ, P. 1999: Archeologický výzkum v Benešově nad Černou, okr. Český Krumlov. Mediaevalia Archaeologica 1, 235-268.
- HRUBÝ, P. 2004: Archeologické výzkumy tvrže Cuknštejn u Nových Hradů v letech 2000-2001. Castellologica Bohemica 9, Praha, 305-334.
- HUML, V. 1971: Nález renesanční keramiky v Praze Na Slovanech. Archeologické rozhledy 23, 222-226.
- HUML, V. 1995: Rudolfínská lékárna Matyáše Borbonia na Koňském trhu očima archeologie. Katalog k výstavě. Praha.
- HŮRKOVÁ, J. 2001: Denní život obyvatel zámku ve středověku a raném novověku ve světle archeologických pramenů. In: Zámek Chanovice. Historie a možné perspektivy. Chanovice, 79-90.
- HŮRKOVÁ, J. a kol. 2014: Archeologický výzkum panského sídla v Chanovicích. Klatovy
- CHARVÁTOVÁ, K. — CHARVÁT, P. 1981: Keramika 16. století z Prahy – Karlova. Praehistorica 8, 333-336.
- CHVOJKA, O. 1999: Archeologický výzkum ve Vodňanech, čp. 56/I (14.7. - 2.8. 1999). Nepubl. Nálezová zpráva JČM.
- CHVOJKA, O. 2004: Archeologické výzkumy Jihočeského muzea v roce 2003. In: Archeologické výzkumy v Čechách 2003. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy ČAS – Supplément 56. Praha, 9-10.
- CHVOJKA, O. 2005: Archeologické výzkumy Jihočeského muzea v roce 2004. In: Archeologické výzkumy v Čechách 2004. Sborník referátů z informačního kolokvia. Zprávy ČAS – Supplément 60. Praha, 22.

- CHVOJKA, J. – JOHN, J. – THOMOVÁ, Z. a kol. 2016: Bošilecký poklad. České Budějovice.
- CHVOJKA, O. – KYPTA, J. 2006: Novověký hrob s nádobou v interiéru kostela v Trhových Svinech. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 19, 325-338.
- CHYBOVÁ, H. – VÁLKA, M. 1994: Nález novověké keramiky z přelomu 17. a 18. století na dvoře Rottalovského domu v Kroměříži. *Český lid* 81, 326, 328.
- JANÁČEK, J.: 1970: Česko-rakouské obchodní styky v 16. století. *Sborník historický* 17, 123-145.
- JIRŮK, J. 2009: Výzkum v suterénu domu čp. 118 „U Zvonu“ na Velkém náměstí v Písku. Zpráva pro investora. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Prácheňském muzeu v Písku.
- JIRŮK, J. – KYPTA, J. – PTÁK, M. – SIMOTA, V. – ŠÁLKOVÁ, T. 2010: Archeologický výzkum zaniklého objektu u domu čp. 24 v Horosedlech u Mirovic v roce 2009 a 2010. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Prácheňském muzeu v Písku.
- JIRŮK, J. – PTÁK, M. 2010: Písek – Leoše Janáčka 40 – šachta pro výtah. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Prácheňském muzeu v Písku.
- JIRŮK, J. – PTÁK, M. – ŠÁLKOVÁ, T. – HLÁSEK, D. – HILTSCHER, T. 2016: Archeologické výzkumy v historickém jádru města Písku v letech 2010-2015. *Prácheňské muzeum města Písku v roce 2015*, 47-79.
- JORDÁNKOVÁ, H. – SEDLÁČKOVÁ, H. 2005: Skleněné střípky a keramické střepy z domácnosti Matouše Židlochovského. *Brno v minulosti a dnes. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě Brna* 18, 119-143.
- JUŘINA, P. – KAŠÁK, K. – SAMOJSKÁ, K. 2007: The discovery of an Early Modern bell foundry on Jungmann Street in the New Town in Prague. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 2, 117-136.
- Kaltenberger, A. 2009: *Keramik des Mittelalters und der Neuzeit in Oberösterreich*. Linz.
- KAMENICKÁ, E. 2002a: Středověká tvrz Vlkošov, *Hláška* 13, č. 3, 33-34.
- KAMENICKÁ, E. 2002b: Výzkum zámeckého dvora v Manětíně. *Kamenická, Eva. Hláška* 13, č. 4, 49-54.
- KAMENICKÁ, E. 2006: Výzkum pod podlahou ve Velharticích, *Hláška* 17, č. 4, 52-54.
- KAMENICKÁ, E. 2009: Zjištění na hradě Krasíkov-Švamberk, *Hláška* 20, č. 2, 17-19.
- KAMENICKÁ, E.: 1994: Nové poznatky o stavebním vývoji hradu Rabí ve světle archeologických výzkumů. *Castellologica Bohemica* 4, 311–326.
- KAŠÁK, K. a kol. 2010: Kašperské Hory – náměstí. Nepublikovaný rukopis NZ uložený v Muzeu Dr. Hostaše v Klatovech.
- KESSLER, G. 2005: *Das Rheinische Steinzeug der Renaissance und des Barock I-IV. Sonderdruck aus Neue Keramik*, 1-8.
- KLÁPŠTĚ A KOL. 2002: Archeologie středověkého domu v Mostě (čp. 226). *Mediaevalia Archaeologica* 4. Praha – Most.
- KLUTTIG-ALTMANN, R. 2006: *Von der Drehscheibe zum Scherbenhaufen. Leipziger Keramik des 14. bis 18. Jahrhunderts im Spannungsfeld von Herstellung, Gebrauch und Entsorgung*. Dresden.
- KOČÁR, P. a kolektiv 2003: Plzeň, Pražská ul., zaniklá Pražská brána. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu při odstranění havárie historických podzemních prostor, 3. etapa, díl II., archiv ZIP o.p.s.,čj. 173/03.

- KONEČNÝ, M. 2003: Česká keramika. Rukověť keramického průmyslu v Čechách 1748-1948. Praha.
- KOULA, J. 1917–1919: Co nám vyprávějí pražské střepy 17. století. Památky archeologické 29/1917, 12–16, 123–129, 176–184, 250–257; 30/1918, 27–34, 101–108; 31/1919, 25–27.
- KOVÁŘ, D. 2001: Zaniklá osada Tališovice na Českobudějovicku, Výběr 38, 307-310.
- KRAJÍC, R. – CHVOJKA, J. 2007: Táborský poklad. Archeologický výzkum domu čp. 308. Tábor.
- KRAJÍC, R. 1989: Výzkum středověké studny v Soběslavi, okr. Tábor (I. Nálezové okolnosti a deskripce materiálu). Archeologické výzkumy v jižních Čechách 6, 79–123.
- KRAJÍC, R. 1990: Výzkum středověké studny v Soběslavi, okr. Tábor (II. Analýza souboru kuchyňské a stolní keramiky). Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 97–120.
- KRAJÍC, R. 1998: Dům pasíře Prokopa v Táboře. Archeologický výzkum odpadní jímky v domě čp. 220. Písek.
- KRAJÍC, R. 2006a: Dům rodiny Vaverkových na táborském náměstí. (Příspěvek k dějinám řemesla a obchodu na sklonku středověku). Husitský Tábor 15, 249-269, 286-313.
- KRAJÍC, R. 2006b: Keramická lucerna z Tábora. Archeologie v jižních Čechách 19, 247–258.
- KRAJÍC, R. 2007a: Archaeology of the Post-Medieval period. The current state of research and research perspectives in South Bohemia. Studies in Post-Medieval Archaeology 2, 57–96.
- Krajíc, R. 2007b: Archeologie postmedieválního období. Současný stav a perspektivy výzkumů v jižních Čechách. Archeologie na pomezí. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 4, 137-174.
- KRAJÍC, R. 2007c: Tábor – hrad. Současný stav archeologického poznání národní kulturní památky. Otázky a hledání odpovědí. Husitský Tábor – supplementum 3, 343-377.
- KRAJÍC, R. 2014: Tábor čp. 220. In: Chvojka, O. – Krajíc, R. a kol.: Poklady, depoty, obětiny... Jihočeské depoty od doby bronzové do novověku. České Budějovice, 57-59.
- KRASCHITZER, J. 2007: Das keramische Fundmaterial aus dem Keller des Hauses Rathausplatz 11 in Melk. In: Kren, M. – Kraschitzer, J. – Schön, D. – Wagner, J. (eds.): Koch- und Tafelgeschirr des 18. Jahrhunderts. Ein Keramikfundkomplex Melk, Niederösterreich. Fundberichte aus Österreich Materialheft A 17, Wien.
- KRČÁLOVÁ, J. 1989: Renesanční architektura v Čechách a na Moravě. In: Dvorský, J. (ed.): Dějiny českého výtvarného umění. Od počátků renesance do závěru baroka 2/1. Praha, 6-62.
- KUBŮ, F. – ZAVŘEL, P. 2007: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 1. Úsek Prachatice – státní hranice. České Budějovice.
- KUBŮ, F. – ZAVŘEL, P. 2007: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 2. Úsek Vimperk – státní hranice. České Budějovice.

- KUBŮ, F. – ZAVŘEL, P. 2009: Zlatá stezka. Historický a archeologický výzkum významné středověké obchodní cesty. 3. Úsek Kašperské Hory – státní hranice. České Budějovice.
- KYBALOVÁ, J. 1979: Habánské fajánsové květináče na zámku v Jindřichově Hradci. Památky a příroda 3, 128-132.
- LANSFELD, H. 1950: Lidové hrnčířství a džbánkařství. Praha.
- LANSFELD, H. 1953: Výroba habánské keramiky ve světle vykopávek. Český lid 40, 205-212.
- LANSFELD, H. 1971a: Habánská hrnčina – neznámá keramika 16. a 17. století. Příspěvky k dějinám skla a keramiky 1. Rozpravy Národního technického muzea 45, 35-59.
- LANSFELD, H. 1971b: Nález pozůstatků habánského dvora a keramické peci ve staré Břeclavi. Malovaný kraj 7, 4-5.
- LOSKOTOVÁ, I. 1997: Keramika ze švédského zákopu před Brnem. Archaeologia historica 22, 309-313.
- LÖW, L. 2001: Keramik des späten Mittelalters und der frühen Neuzeit aus dem westlichen Oberfranken. Bamberg (nepubl. disertační práce, Fakultät Geschichts- und Geowissenschaften der Otto-Friedrich-Universität Bamberg).
- LEHNER, M. 2004: Der Admonterhof und die Grazer Stadtmauer. Fundberichte aus Österreich 43, 621-660.
- MAJEWSKI, T. 2002: Maker's marks. In: Orser, Ch. E. (ed.): Encyclopedia of Historical Archaeology. London – New York, 363-366.
- MARTINÓN-TORRES, M. – REHREN, T. 2009: Post-medieval crucible production and distribution: a study of materials and materialities. Archaeometry 51/1, 49-74.
- MAŘÍK, T. 2016: Vyhodnocení povrchových sběrů z hradu Preitensteinu, okr. Plzeň-sever. Archeologie západních Čech 10, 124-140.
- MATĚJKOVÁ, K. 2012: Soubor novověkých květníků z Valdštejnského casina u Jičína. Příspěvek k poznání zahradní keramiky v Čechách. Zprávy památkové péče 72/3, 159-165.
- MATĚJKOVÁ, K. 2014: Keramický sortiment turnovských domácností. Možnosti zpracování keramických souborů z městských souvrství. Archaeologia historica 39, 89-117.
- MATOUŠEK, V. – SCHEUFLER, V. 1980: Nálezy novověké keramiky v Berouně. Vlastivědný sborník Podbrdsko 18, 53-57.
- MATOUŠEK, V. – SCHEUFLER, V. 1983: Raně novověké berounské zboží ve světle archeologických výzkumů v Berouně. Archaeologia historica 8, 189-196.
- MATOUŠEK, V. – SCHEUFLER, V. – ŠTAJNOCHR, V. 1985: Berounské majoliky. Časopis Národního muzea – řada historická 154, 126-139.
- MATOUŠEK, V. 2006: Třebel. Obraz krajiny s bitvou. Praha.
- MATOUŠEK, V. 2011: Zpráva o 1. sezóně systematického archeologického výzkumu bojiště z roku 1621 u Rozvadova. Sborník muzea Českého lesa v Tachově 32, 3-13.

- MEHLER, N. 2007: Tonpfeifen aus bayerischen Gräbern. Eine erste Bestandsaufnahme. In: Kluttig-Altman, R. (ed.): Tonpfeifen als Grabfund. Knasterkopf. Fachzeitschrift für Tonpfeifen und historischen Tabakgenuss 19, 28-32.
- MEHLER, N. 2009: Clay pipes in Bavaria and Bohemia: common ground in the cultural and political history of smoking. *Studies in Post-medieval Archaeology* 3, 317-336.
- METLIČKA, M. – ORNA, J. – ZELENKA, A. 2008: Záchraný archeologický výzkum na hradě Krasíkov. In: Sborník Západočeského muzea v Plzni 19, Plzeň, 132-155.
- METLIČKA, M. – ZELENKA, A. 2017: Pravěké a středověké objekty z náměstí v Horšovském Týně. *Archeologie západních Čech* 11, 151-181.
- MĚŘÍNSKÝ, Z. 1990: Provoz a vybavení domácností ve vyšším sociálním prostředí (měšťanstvo a šlechta) na základě pramenů archeologických. *Archaeologia historica* 15, 19-42.
- MICHÁLEK, J. 2014: Chelčice (okr. Strakonice). In: Chvojka, O. – Krajíc, R. a kol.: Poklady, depoty, obětiny... Jihočeské depoty od doby bronzové do novověku. České Budějovice, 64-65.
- MILITKÝ, J. — VAŘEKA, P. 1997: Česnovice: Archeologický výzkum středověké a novověké vesnice na Českobudějovicku. Pozdně středověký dům, v usedlosti čp. 13. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 10, 58–79.
- MILITKÝ, J. 1998: Zpráva o archeologickém výzkumu domu čp. 86, 86a / 518 ve Slavonicích, okr. Jindřichův Hradec. České Budějovice.
- MILITKÝ, J. 1999: Doplněk k nálezům mincí z Chelčic, *Muzejní a vlastivědná práce* 107, 103-106.
- MOTYKOVÁ, K. 2003: Archeologický výzkum sladovny ze 16. století. *Kvasný průmysl* 49/6, 162-163.
- MUSIL, J. 2008: Soubor raně novověkých hliněných dýmek z Hradební ulice v Chrudimi. *Chrudimský vlastivědný sborník* 12, 3-35.
- MUSIL, J. 2015: Hrnčířské podložky z Chrudimi. *Acta Fakulty filozofické ZČU* 7, č. 2, 173-191.
- MÜLLER, U. 2008: Die feinen Unterschiede. Handwaschung im Kontext des Mahls. In: Klein, U. – Jansen, M. – Untermann, M. (eds.): *Küche – Kochen – Ernährung*, Paderborn, 227-232.
- NEKUDA, V. – REICHERTOVÁ, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě. Brno.
- NEMEŠKALOVÁ-JIROUDKOVÁ, Z. – MICHÁLEK, J. – NEMEŠKAL, L. 1986: Nález mincí tolarového období v Chelčicích, o. Strakonice, *Numismatický sborník* 17, 81-189.
- NOVÁČEK, K. – ŠIROKÝ, R. 1997: Horšovský Týn, okr. Domažlice. *Výzkumy v Čechách* 1993-95, 65-66.
- NOVÁČEK, K. – TETOUR, M. 2003: K použití deskripčních databází v archeologii – keramická databáze Klasiker, www.kar.zcu.cz/texty.
- NOVÁČEK, K. 1996: Městská archeologie v Tachově: výsledky a perspektivy. Sborník Západočeského muzea – řada Historie 13, 92-109.

- NOVOTNÁ, P. 2010: Problematika novověké keramiky – výzkum zásypu Litické brány v Plzni. Plzeň (nepubl. diplomová práce Filozofické fakulty Západočeské univerzity v Plzni).
- ORNA, J. 2008: Každodenní život. In: Dudková, V. – Orna, J. – Vařeka, P. a kol.: Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku. Plzeň, 33-40.
- ORNA, J. a kol. 2011: Keramická produkce města Plzně v období 14. a 15. století. Praha.
- ORSER, Ch. E. 2008: The global and the local in modern-world archaeology. In: Gelichi, S., Librenti, M. (Eds.): Constructing of postmedieval archeology in Italy: A New Agenda. Florence, 25-33.
- PAJER, J. 1983: Počátky novověké keramiky ve Strážnici. Strážnice.
- PAJER, J. 2001: Novokřtěnské fajánse ze Strachotína. Mikulov.
- PAJER, J. 2006: Studie o novokřtěncích. Strážnice.
- PÁNEK, J. 1988: Die historisch-ökologischen Aspekte der Wasserwirtschaft in den böhmischen Ländern im 16. Jahrhundert, *Historická ekologie* 1, 77-124.
- PEROUTKOVÁ MATĚJKOVÁ, K. 2008: Středověký a novověký Jičín ve světle archeologických nálezů a aspekt dobového hrnčířství. Brno (nepublikovaná diplomová práce Masarykova univerzita v Brně).
- PETRÁŇ, J. 1995: Dějiny hmotné kultury 2/1. Kultura každodenního života od 16. do 18. století. Praha.
- PÍCKA, J. — HŮRKOVÁ, J. — SCHNEIDERWINKLOVÁ, P. 2009: Odpadní jímky z Kašperských Hor. *Archaeologia historica* 34, 103–159.
- PLICKOVÁ, E. – SCHEUFLER, V. 1966: Lidová hrnčina v ČSSR. Uherské Hradiště.
- PREUSZ, M. – PACLÍKOVÁ, K. – PTÁK, M. 2013: Zaniklá vodní díla v bývalé rožmberské oboře u Netolic (Předběžná zpráva k začínajícímu historicko-archeologickému výzkumu). In: Chvojka, O. (ed.): Archeologické prospekce a nedestruktivní archeologie. Sborník z konference, Jindřichův Hradec 6.3.-7.3.2013; 221-228.
- PREUSZ, M. 2011: Hmotná kultura měšťanského domu na příkladu hromadného nálezu ze studny domu čp. 55 na Latránu v Českém Krumlově (nepubl. diplomová práce, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích). České Budějovice.
- PREUSZ, M. 2013: Pozdně renesanční umyvadlo z městského domu č. 55 na Latránu v Českém Krumlově. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 26, 287-296.
- PREUSZ, M. 2016: Novověké dýmky v jižních Čechách (Archeologická sbírka JČM v Českých Budějovicích, 2. část). *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 29, 399-408.
- PREUSZ, M., BENEŠ, J., KOVAČIKOVÁ, L., KOČÁR, P., KAŠTOVSKÝ, J. 2014: What did they Eat, what did they Drink, and from what? An Interdisciplinary Window into the Everyday Life of the Early Modern Burgher's Household in Český Krumlov (Czech Republic) *Interdisciplinaria Archaeologica, Natural Sciences in Archaeology* 5/1, 59–77.
- PREUSZ, M. – BENEŠ, J. – KOVAČIKOVÁ, L. 2014: Der Bürger und das Tier – Ein Beitrag zur Erforschung der frühen Neuzeit in Český Krumlov/Böhmisch Krummau. *Fines Transire* 23, 209-221.
- PROCHÁZKA, Z. 1982: Tvrz v Tasnovicích. Záchranná akce 1976-8. Domažlice.

- PROCHÁZKA, Z. 1983: Domažličtí hrnčíři na Hořejším předměstí ve 14. a 15. století. Domažlice.
- PROCHÁZKA, Z. 2009: Sklářství v Českém lese na Domažlicku a Tachovsku. Domažlice.
- RADA, P. 1956: Kniha o technikách keramiky. Praha.
- RADOMĚŘSKÝ, P. – RICHTER, M. 1974: Korpus středověké keramiky datované mincemi. Sborník Národního muzea v Praze. Řada A – Historie 28, 57-168.
- RATAJOVÁ, J. – STORCHOVÁ, L. 2009: Žena není příšera, ale nejmilejší stvoření Boží. Diskursy manželství v české literatuře raného novověku. Praha.
- RAYMAN, N. 2009: Hradební ulice – dům na parcele 34. Sborník Muzea Českého lesa v Tachově 31, 3-18.
- RAYMAN, N. 2012: Tachov. Sanace a revitalizace areálu „Rybena“ v centru města Tachov a výstavba záchytného parkoviště pro přestup na veřejnou dopravu v Tachově. Nálezová zpráva 1/09. Muzeum Českého lesa v Tachově.
- RAYMAN, N. 2014: Městské hradby v Plané na základě archeologických výzkumů u kostela Nanebevzetí Panny Marie (okr. Tachov). Archeologie západních Čech 7, 121-130.
- RICHTER, M. – KRAJÍC, R. 2001: Sezimovo Ústí. Archeologie středověkého poddanského města 2. Levobřežní předměstí – archeologický výzkum 1962-1988. Praha – Sezimovo Ústí – Tábor.
- RÜCKL, Š. – HAVRDA, J. – TRYML, M. 2007: Renaissance cesspit from Malá Strana in Prague. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 2, 361-382.
- SEDLÁČKOVÁ, H. – BROŽKOVÁ, H. – STARÁ, D. 1997: Renesanční sklo a další archeologické nálezy z Nymburka. *Časopis Společnosti přátel starožitností* 36/106, č. 1, 62-63.
- SEDLÁČKOVÁ, H. (ed.) 1998: Renesanční Olomouc v archeologických nálezech. Sklo, slavnostní keramika a kachle. Archeologické výzkumy Památkového ústavu v Olomouci 1973-1996. Olomouc.
- SEMOTANOVÁ, E. 2001: *Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí*. Praha.
- SCHEUFLER, V. 1961: Jihočeská keramika 17. a 18. století. *Český lid* 48, 49-56.
- SCHEUFLER, V. 1972: Lidové hrnčírství v českých zemích. Praha.
- SCHEIDEMANTEL, D. – SCHIFER, T. 2005: Waldenburger Steinzeug, Archäologie und Naturwissenschaften. In: Oexle, J. (ed.): *Veröffentlichungen des Landesamtes für Archäologie mit Landesmuseum für Vorgeschichte. Band 44*, Dresden.
- SCHNEIDERWINKLOVÁ, P. 2009: The relationship between vessel forms and main ceramic classes from well no. 03 in Perlová Street in Plzeň. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 3, 199-206.
- SCHNEIDERWINKLOVÁ, P. 2014: Keramika. In: Hůrková, J. a kol. 2014: *Archeologický výzkum panského sídla v Chanovicích*. Klatovy, 149-242.
- SCHNEIDERWINKLOVÁ, P. – ŠIROKÝ, R. 2005: Těžba hlíny pro stavební účely na náměstí v Úterý. *Dějiny staveb: sborník příspěvků z konference Dějiny staveb 2005*, 170-173.
- SKRUŽNÝ, L. 1974: Příspěvek k vývoji hrnčířských cechů a hrnčířských pracovních nástrojů. *Český lid* 61, 155-175.

- SMETÁNKA, Z. 2003: Archeologické etudy. Praha.
- SOKOL, P. 2004: Výsledky některých záchranných archeologických výzkumů v r. 2002, Hláska 15, č. 2, 26-31.
- STARÁ, M. 2007: Keramika. In: Fučíková, E. – Čepička, L. (edd.): Valdštejn. Albrecht z Valdštejna *Inter arma silent musae?* Praha, 511-515.
- SCHREG, R. 2007: Archäologie der frühen Neuzeit. Der Beitrag der Archäologie angesichts zunehmender Schriftquellen. Archäologie der frühen Neuzeit. Mitteilungen der deutschen Gesellschaft für Archäologie des Mittelalters und der Neuzeit 18, Paderborn, 9-20.
- SMETÁNKA, Z. – ŽEGKLITZ, J. 1990: Post-mediaeval archaeology in Bohemia and its problems. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 1, 7-21.
- STEJSKALOVÁ, J. 1989: Předbělohorské domácnosti jindřichohradeckých a prachatických měšťanů. České Budějovice (nepubl. diplomová práce, Pedagogická fakulta, Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích).
- STEPHAN, H. G. 1992: Keramik der Renaissance im Oberweserraum und an der unteren Werra. Beiträge der Archäologie zur Erforschung der Sachkultur der frühen Neuzeit, In: Janssen, W. – Steuer, H. – Binding, G. (eds.): *Zeitschrift für Archäologie des Mittelalters*, Beiheft 7, Köln.
- STEPHAN, H. G. 2008: Luther-Archäologie: Funde und Befunde aus Mansfeld und Wittenberg. Gedanken und Materialien zur Erforschung der Lebenswelt des Reformators und zur Alltagskultur Mitteldeutschlands im 16. Jh. In: Meller, H. – Rhein, S. – Stephan, H. G. (eds.): *Luthers Lebenswelten. Tagungen des Landesmuseums für vorgeschichte Halle, Band 1, Halle*, 13-77.
- ŠEBELA, L. – VANĚK, J. 1985: Hromadný nález ze studny v areálu bývalého bratrského sboru v Ivančicích. Přelom 16. a 17. století. Ivančice.
- ŠMEJDOVÁ, M. – TETOUR, M. 2006: Nepomuk – Dvorec. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu při stavbě vodovodní a kanalizační sítě, ZIP, o. p. s., Plzeň.
- ŠIKULOVÁ, V. 2004: Habánské umyvadlo Jana Jiřího Krnovského. Opava: Sborník k dějinám města 4, 19-28.
- ŠIMEK, J. 1895: Zprávy o kutnohorských hrnčích (1435-1583). *Památky archeologické a místopisné* 16, 653-662.
- ŠTAJNOCHR, V. 1990: Majoliky, mezzomajoliky a polofajánse ze sbírek národopisného oddělení historického muzea Národního muzea v Praze — Majolika, Mezzomajolika und Halfayence in den Sammlungen der ethnographischen Abteilung des historischen Museum. *Časopis Národního muzea, historická řada A*, 159, 40–50.
- ŠTAJNOCHR, V. 1998: Nové a starší nálezy střepů mezzomajolik. *Archeologie ve středních Čechách* 2, 433-444.
- ŠTAJNOCHR, V. 1998: Archaické technologie tváření keramiky. *Archeologické rozhledy* 50, č. 1, 95-105.
- ŠTAJNOCHR, V. 2004: Hrnce pro tepelné zpracování pokrmů. *Studia funkcí novověké keramiky. Archeologie ve středních Čechách* 8, 801-851.
- ŠTAJNOCHR, V. 2005: Džbány. *Studia funkcí novověké keramiky. Archeologie ve středních Čechách* 9, 729-778.

- ŠTAJNOCHR, V. 2006: Mísy. *Studia funkcí novověké keramiky. Archeologie ve středních Čechách* 10, 959-1046.
- ŠTAJNOCHR, V. 2007: Báně. Transportní hrnce. Spízní hrnce na ukládání tuků. Konvice na náhražkovou kávu. Hrnky a hrnečky. *Studia funkcí novověké keramiky. Archeologie ve středních Čechách* 11, 739-790.
- ŠTAJNOCHR, V. 2008: Hrnce v technologii mléka, hrnce s výpustí, speciální smetanice, hrnčírské nádoby na důj, pístové máselnice, syrnice. *Studia funkcí novověké keramiky. Archeologie ve středních Čechách* 12, 963-1011.
- ŠTAJNOCHR, V. - FRÖHLICH, J. - KRAJÍČ, R. - MILITKÝ, J. 1998: Katalog střepových nálezů mezzomajolik. *Archeologie ve středních Čechách* 2, 445-468. TEPLÝ 1940, 66
- TETOUR, M. 2002: Doklady hrnčírské výroby v Horažďovicích, okr. Klatovy, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 15, 163-175.
- TIŠEROVÁ, R. – STARÁ, M. 2007: Stolní keramika Valdštejnova venkova. In: Fučíková, E. – Čepička, L. (edd.): *Valdštejn. Albrecht z Valdštejna Inter arma silent musae?* Praha, 254-258.
- ULRYCHOVÁ, E. 2010: Dýmky z valdštejnského období z Jičina a Hořic. *Archeologie ve středních Čechách* 14/2, 929-932.
- ÚLEHLOVÁ-TILSCHOVÁ 1945: *Česká strava lidová*. Praha.
- VAN DÜLMEN, R. 2006: *Kultura každodenního života v raném novověku (16. – 18. století), díl II. vesnice a město*. Praha.
- VAŘEKA, P. 1998: Proměny keramické produkce vrcholného a pozdního středověku v Čechách. *Archeologické rozhledy* 50/1, 123-137.
- VAŘEKA, P. 2003: Keramika pozdního středověku až počátku novověku z bývalých kasáren Jiřího z Poděbrad na náměstí Republiky v Praze 1 (zjišťovací výzkum v letech 1998-1999). *Archeologia Pragensia* 16, 217-249.
- VAŘEKA, P. 2003: Výrobní (hrnčírský?) areál z časného novověku v Berouně – České ulici čp. 56. *Archeologia technica* 15, 78-84.
- VAŘEKA, P. 2004: Výrobní (hrnčírský?) areál z časného novověku v Berouně – České ulici čp. 56. *Archeologia technica* 15, 78-85.
- VAŘEKA, P. 2008: Novověká proměna vesnice. In: Dudková, V. – Orna, J. – Vařeka, P. a kol.: *Hledání zmizelého. Archeologie zaniklých vesnic na Plzeňsku*. Plzeň, 41-43.
- VAŘEKA, P. a kol. 2006: *Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku I*. Plzeň.
- VESELÁ, R. 2006: Zaniklá ves Cetkov. In: Vařeka, P. a kol.: *Archeologie zaniklých středověkých vesnic na Rokycansku I*, Plzeň, 67-98.
- VOLFOVÁ – VOLF 1999: Zpráva o nálezů zbytku hrnčírské pece. *Památky středních Čech* 13/1, 53-55.
- VONDRÁČKOVÁ, K. 1996: Nález ze středověkých studní pod jezuitským kostelem v Klatovech. *Sborník Západočeského muzea v Plzni – historie* 13, 134-159.
- VYBÍRAL, Z. 2007: Člověk ve válce. In: Bůžek, V. – Král, P. (edd.): *Člověk českého raného novověku*. Praha, 433-473.
- VYDROVÁ, J. 1973: *Italská majolika. Katalog výstavy*. Praha.

- VYŠOHLÍD, M. – ŽEGKLITZ, J. 2016: O malované číši staroměstského hrnčířského cechmistra Mikuláše Měřilouky. *Archeologie západních Čech* 10, 201-212.
- VYŠOHLÍD, M. 2009: Keramické dýmky v archeologických nálezech a jejich vypovídací možnosti. *Archeologické výzkumy ve středních Čechách* 13, 965-1000.
- VYŠOHLÍD, M. 2015: Hrnčířské předměstí v Berouně: První etapa archeologického výzkumu na parcele ppč. 296. *Archeologie ve středních Čechách* 19, 411-430.
- WINTER, Z. 1909: *Řemeslnictvo a živnosti v Čechách v XVI. věku*. Praha.
- ZELENKA, A. 2007: Archeologický výzkum na parcele ppč. 75 a 76/2 v Boru u Tachova. *Sborník Západočeského muzea* 18, 192-198.
- ZELENKA, A. 2016: Bezdrůžice (okr. Tachov). Příspěvek k raně novověkému vývoji poddanského města. *Archeologie západních Čech* 10, 213-229.
- ŽEGKLITZ, J. 1990: Příspěvek k vývoji hrnčířského kruhu v Čechách v 17. – 18. století. *Studies in Post-Medieval Archeology* 1, 249-256.
- ŽEGKLITZ, J. 1985: Vybavení hrnčířské dílny v 15. – počátek 17. stol. v Čechách. *Muzejní a vlastivědná práce* 23, 146-155.
- ŽEGKLITZ, J. 1997: Nejstarší nález fajánse na Pražském hradě. *Sborník Společnosti přátel starožitnictví*, 119-122.
- ŽEGKLITZ, J. 2001: Svědectví střepů 3 – raně novověká keramika z Petřína. In: Zavřel, J.: *Pražský vrch Petřín*. Praha – Litomyšl, 108–113.
- ŽEGKLITZ, J. 2007: Renaissance glassworks in Broumy. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 2, 145-180.
- ŽEGKLITZ, J. 2015: K počátkům tzv. malhornware v Čechách. In: Podliska, J. (eds.): *V za(u)jetí malostranských stratigrafií*. Sborník k životnímu jubileu Jarmily Čihákové, Praha, 110-123.
- ŽEGKLITZ, J. – SMETÁNKA, Z. 1989: Historie a postmedievální archeologie. *Československý časopis historický* 37, 728-738.
- ŽEGKLITZ, J. – VITANOVSKÝ, M. – ZAVŘEL, J. 2009: An assemblage of stove tile moulds from the Prague pottery workshop of Adam Špaček and its tile production in the years 1531-72. *Studies in Post-Medieval Archaeology* 3, 207-272.
- ŽEGKLITZ, J. — ZAVŘEL, J. 1990: Geochemical and petrographical studies of the post-mediaeval pottery of the Prague and Beroun regions. On the questions of raw-material sources and provenance, *Studies in Post-Medieval Archeology* 1, 95–126.

SEZNAM PŘÍLOH

- 1 – Katalog nálezů: Cetkov (kat. CE)
- 2 – Katalog nálezů: České Budějovice (kat. CB)
- 3 – Katalog nálezů: Český Krumlov (kat. CK)
- 4 – Katalog nálezů: Domažlice (kat. DO)
- 5 – Katalog nálezů: Kašperské Hory (kat. KH)
- 6 – Katalog nálezů: Klatovy (kat. KL)
- 7 – Katalog nálezů: Plzeň (kat. PL)
- 8 – Typář okrajů
- 8 – Keramické třídy

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1

CETKOV, k. ú. Drahoňův Újezd (okr. Rokycany)
(vybrané nálezy ze zaniklé vesnice)

CE 1
CETKOV
Inventární číslo: 13/06-1044

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ
Skupina: Hs 232

Tvar: dvojuchý mírně vejčitý hrnec
Okraj: Ovalený (H.12.3.)
Výzdoba: ryté linky (2 x rýha), leštěný povrch (horizontální linky)
Ucho: dvě pásková ucha, dvakrát prožlabená
Dno: rovné odřezané
Rozměry: výška 35,4 cm; průměr okraje 22 cm; průměr dna 16,2 cm
Keramická třída: redukce, bílá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 3. třetina 16. - 1. polovina 17. století (ca 1618 až 1648)
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 286, obr. 822; Dudková - Orna - Vařeka 2008, 76, obr. 40

CE 2
CETKOV
Inventární číslo: 13/06-1009

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ (TĚLO)
Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý
Výzdoba: ryté linky (2 x rýha), leštěný povrch (horizontální linky)
Dno: rovné, odřezané
Rozměry: max. výška 38 cm; průměr hrdla 27 ; průměr dna 19,2 cm
Keramická třída: redukce, bílošedá (Hr.1.3.)
Analogie: Bezručice
Datace: 3. třetina 16. - 1. polovina 17. století (ca 1618 až 1648)
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Dudková - Orna - Vařeka 2008, 76, obr. 41; Zelenka 2016, 221, obr. 10

CE 3

CETKOV

Inventární číslo: 13/06 - 1009

Kuchyňská / stolní keramika

MÍSA, HLUBOKÁ (PERNICE)

Skupina: M13

Tvar: hluboký kónický tvar

Okraj: vodorovně vyložený, mírně dovnitř zatažený, nahoře pokryt rádélkem

Dno: podsýpané dno

Rozměry: výška 14 cm; průměr okraje 33,2 cm; průměr dna 25,5 cm

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr.2.2.)

Výzdoba: v nepravidelných rozestupech tělo pokryto prstovanými páskami (tzv. řetízkování); na horní straně okraje rádélko (6 řad vrypů)

Analogie: Plzeň, Praha, Strážnice, Ústí nad Labem aj.

Datace: 3. třetina 16. - 1. polovina 17. století (ca 1618 až 1648)

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Blažková - Dubska 2007, fig. 9/12, 18/3; Cvrková -

Černá 2007, obr. 2A/10; Dudková - Orna - Vařeka 2008; 77, obr. 44; Pajer 1983, 25

CE 4

CETKOV

Inventární číslo: 13/06-1044

Stolní keramika

DŽBÁN

Skupina: Ds 300

Tvar: soudkovitý tvar s maximální výduť v horní třetině výšky nádoby, válcovité hrdlo se výlevky pokryto dvojicí rýh těsně pod okrajem

Okraj: vzhůru vytažený, prostý (D.5.1.1.)

Hrdlo: mírně se nálevkovitě rozšiřující

Výzdoba: ryté linky (2 x rýha) pod okrajem

Ucho: páskové ucho, jednou prožlabené

Dno: rovné

Rozměry: výška 21,3 cm; průměr okraje 8,2 cm; průměr dna 9,2 cm

Keramická třída: oxidace, šedá (Hr.3.3.)

Glazura: olovnatá; VS - červenohnědá; VNS - červenohnědá přesahuje na okraj, hrdlo, nad horní výduť nádoby a na ucho

Analogie: Praha

Datace: 3. třetina 16. až 1. polovina 17. století (ca 1618 až 1648)

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 409, obr. 615; Dudková - Orna - Vařeka 2008, 77, obr. 43; Durdík 1988, obr. 1/14

CE 5

CETKOV

Inventární číslo: 13/06-1019 (a-c); 1/16 - 4002 (d-e, g);

1/16 - sonda 3 (f)

Dětská keramika

HRACÍ KULIČKY

Skupina: Dts 2

Tvar: kulatý

Rozměry: a) průměr 16 mm; b) průměr 20 mm; c) průměr 18

mm; d) průměr 15 mm; e) průměr 18 mm; f) průměr 20 mm;

g) průměr 18 mm

Keramická třída: oxidace; a) bíložedá; b) oranžová; c) bílá; d)

bíložedá, místy hnědá; e) okrová s červeným malováním; f) oran-

žová; g) okrová

Výzdoba: e) malování červenou hlinkou, spirála

Analogie: Horosedly, Švihov, Tasnovice aj.

Datace: 3. třetina 16. - 1. polovina 17. století (ca 1618 až 1648)

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Dudková - Orna - Vařeka 2008, 77, obr. 43; Foster

2013, 19; Jiřík - Kypta - Pták - Simota - Šálková 2010, nestr.;

Procházka 1982, 12, tab. 5:78

PŘÍLOHA Č. 2

ČESKÉ BUDĚJOVICE (Výběr nálezů)

CB 1
ČESKÉ BUDĚJOVICE, ČESKÁ UL., ČP. 24

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM
Skupina: M 155

Tvar: mísovitý s límcem v polovině výšky těla

Okraj: okraj prostý, zaoblený (MT.6.1.)

Rozměry: výška 6,7 cm; průměr okraje 29 cm; průměr dna 12 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)

Výzdoba: malovaným dekorem je na dně ztvárněn ústřední motiv stylizované rostliny, který je obklopen několika horizontálními okrovými linkami. Další okrová linka se nachází na hraně dna a límce a pod okrajem. Límec je vlnami rozdělen do polí, přičemž blíž ke dnu jsou menší plošky vyplněny geometrickými motivy (mřížka trojúhelníkového tvaru), blíže k okraji jsou ztvárněny stylizované citróny; glazováno kombinací hnědé, zelené a žluté polevy

Analogie: Český Krumlov (kat. CK 86), Eferding

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, Horní Rakousy, Bavorsko

Literatura: Kaltenberger 2009, tab. 189

10 cm

CB 2
ČESKÉ BUDĚJOVICE, KANOVNICKÁ UL., ČP. 1

Stolní keramika

TALÍŘ

Skupina: M 155

Tvar: mísovitý s límcem v polovině výšky těla

Okraj: okraj prostý, zaoblený (MT.6.1.)

Rozměry: výška 7,78 cm; průměr okraje 34 cm; průměr dna 13 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.8.)

Výzdoba: rytým dekorem jsou na dně ztvárněny zavínuté květy a u zlomu mezi dnem a límcem jsou rytím znázorněny spirály, další rozvinuté a zavínuté květy se nachází na límci mísy, kde jsou umístěny do polí vymezených rytou vlnovkou; glazováno polychromně kombinací hnědé, zelené a žluté polevy

Analogie: Straubing

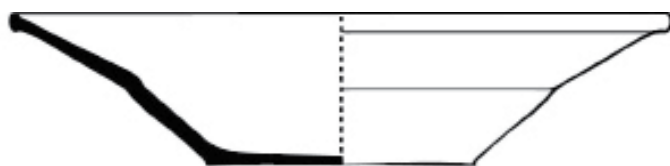
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Podunajská kulturní oblast, jižní Čechy - Bavorsko

Literatura: Endres 2005, tab. 8

10 cm

CB 3
ČESKÉ BUDĚJOVICE, KANOVNICKÁ UL., ČP. 1

Stolní keramika

TALÍŘ

Skupina: M 155

Tvar: mísovitý s límcem v polovině výšky těla

Okraj: okraj prostý, zaoblený (MT.6.1.)

Rozměry: výška 7,2 cm; průměr okraje 34 cm; průměr dna 14 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.8.)

Výzdoba: rytým dekorem je na dně ztvárněna velká květina obklopená vícero květy, další květy se nachází na límci mísy, kde jsou umístěny do polí vymezených rytou vlnovkou, zavínuté květy se pak nachází v protilehlých ploškách vlnovky, blíže k okraji; glazováno polychromně kombinací hnědé, zelené a žluté polevy

Analogie: Straubing

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Podunajská kulturní oblast, jižní Čechy - Bavorsko

Literatura: Endres 2005, tab. 8

10 cm

CB 4
ČESKÉ BUDĚJOVICE, KRAJINSKÁ UL., ČP. 10

Stolní keramika

DŽBÁN

Skupina: Dv 800

Tvar: vejčitý

Okraj: vzhůru vytažený, prostý (D.5.1.)

Hrdlo: válcovité

Ucho: páskové ucho

Dno: odřezáno

Rozměry: expozice (neměřeno)

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutohnědá; VNS - hnědožlutý

Výzdoba: džbán je bohatě dekorován plastickými nálepy. Centrálním motivem je Adam a Eva u stromu v ráji (motiv umístěn na protilehlé straně k uchu nádoby), po obou bočních stranách nádoby je umístěn motiv Panny Marie s Ježíškem. Pod každou ztvárněnou postavou se nachází stylizovaný květ rostliny. Každý námět je umístěn do oválné plochy ohraničené krátkými vrypky a páskami, mezi kterými vznikají plošky doplněné o kolky stylizující další rostlinné květy

Analogie: Eferding

Datace: 2. polovina 16.-1. polovina 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

(může jít o džbán hrnčířského cechu v Českých Budějovicích)

Literatura: Kaltneberger 2009, tab. 179

CB 5

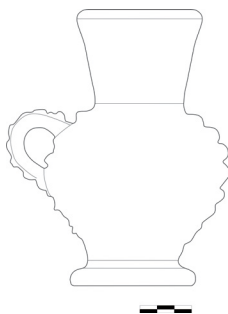
ČESKÉ BUDĚJOVICE, NÁM. PŘEMYSLA OTAKARA II., ČP. 1

Sonda 2 - Obj. 1/23 - SJ 23016

Stolní keramika

DŽBÁN, MINIATURNÍ

Skupina: Dv 700

Tvar: kulovitý

Hrdlo: trychtýřovité

Okraj: vzhůru vytažený, prostý (D.5.1.)

Ucho: drobné páskové ouško na výduti (s nálepy)

Rozměry: výška 13,8 cm, průměr okraje 7,1 cm, průměr dna 6,9 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS – zelená; VNS - zelená

Výzdoba: tělo a ucho shora zdobeno nálepy v podobě růžic

Analogie: patrně patří do kategorie drobných džbánek

Datace: 1. polovina 16. století (ante 1555-1558)

Provenience: patrně Podunajská kulturní oblast, jižní Čechy, Horní Rakousy

Literatura: Čapek - Preusz 2017, 177, obr. 59/9

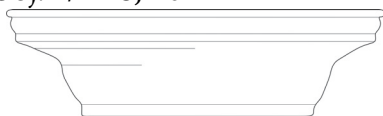
0 4 cm

CB 6

ČESKÉ BUDĚJOVICE, NÁM. PŘEMYSLA OTAKARA II., ČP. 1 Sonda 2 - Obj. 1/1 - SJ 2024

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODKRAJÍM

Skupina: M 15

Tvar: mísovitý, límec v horní třetině výšky nádoby

Okraj: talířovité podkrají, vzhůru vytažený samotný okraj, z boku prožlabený (MT.3.3.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 4,6 cm, průměr okraje 16,5 cm, průměr dna 10,3 cm

Keramická třída: oxidace, oranžová (Hr.5.5.)

Glazura: olovnatá; VS - červenohnědá; VNS - červenohnědá, přesahuje na okraj

Výzdoba: nádoba je dekorována dvojitou horizontální rytou linkou na vnější straně okraje a jednou rytou linkou na pomezí těla a patky; stěžejní je malování okrovou hlinkou na dně nádoby, kde je stylizován vegetabilní motiv v podobě květu, další okrové malování je použito na límci, kde je ztvárněna vlnovka

Analogie: bez analogií, patrně středoevropský okruh malované keramiky žluté malby v červenohnědé ploše (Podunají)

Poznámka: barevná podobnost se džbánem CB 4

Datace: 1. polovina 16. století (ante 1555-1558)

Provenience: patrně Podunajská kulturní oblast nebo jižní Čechy

Literatura: Čapek - Preusz 2017, 177, obr. 59/1; Stephan 2008, 29, obr. 34

0 4 cm

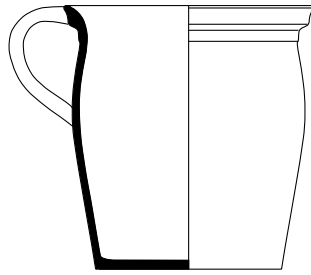
PŘÍLOHA Č. 3

ČESKÝ KRUMLOV
LATRÁN ČP. 55 (VRSTVA E)

CK 1
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 1

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okruží (H.17.6.)
Ucho: páskové, připojeno k okraji a největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 12 cm; průměr okraje 18 cm; průměr dna 10,8 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: jemná rýha na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 73), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 2
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 2

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okruží (H.17.6.)
Ucho: ulomeno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 21 cm; průměr okraje 17 cm; průměr dna 12,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 73), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

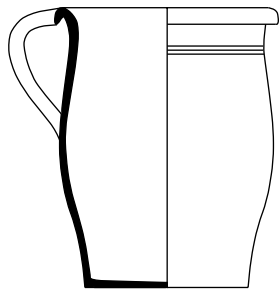

10 cm

CK 3
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 3

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 15 cm; průměr okraje 10 cm; průměr dna 8,8 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 4
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 4

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 13,2 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 6,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dva vodorovné žlábký na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 5
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 5

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK - TORZO)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 14,5 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 8,7 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na hrdle
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 6
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 6

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 22 cm; průměr okraje 22 cm; průměr dna 13 cm; ucho - délka 11 cm; šířka 3,3 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodrovnné rýhy na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

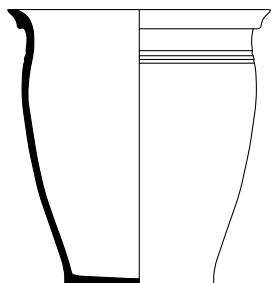

10 cm

CK 7
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 7

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okruží (H.17.6.)
Ucho: ulomeno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 18,5 cm; průměr okraje 16 cm; průměr dna 10,7 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

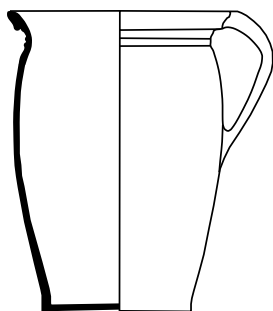

5 cm

CK 8
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 8

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okruží (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v plovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 15,5 cm; průměr okraje 12,5 cm; průměr dna 8,2 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: oxidační, načervenalá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na hrdle
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 9
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 11

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní, formované do hubice v protilehlém postavení k uchu (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 22,5 cm; průměr okraje 22 cm; průměr dna 13,5 cm; ucho - délka 9,5 cm; šířka 3,3 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Výzdoba: tři vodorovné rýhy na hrdle
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

CK 10
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 12

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý, naproti uchu formovaný do hubice (H.12.8.)
Ucho: páskové ucho
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 30,5 cm; průměr okraje 22 cm; průměr dna 15,5 cm; ucho - délka 13 cm; šířka 3,2 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

CK 11
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 14

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 23 cm; průměr okraje 19 cm; průměr dna 12,5 cm; ucho - délka 11,5 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodrovná jemná prožlabení na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

CK 12
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 18

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 22 cm; průměr okraje 21 cm; průměr dna 14 cm; ucho - délka 13 cm; šířka 3,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodrovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

CK 13
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 20

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ DVOUUCHÝ (ZÁSOBNÍ)
(HORNÍ ČÁST NÁDOBY)

Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý

Okraj: přehnutý (H.12.7.)

Ucho: dvě pásková ucha, připojena k okraji a k největší výduti

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: max. výška 22 cm (původně měla nádoba výšku více než 29 cm); průměr okraje 27,4 cm; ucho - délka 12 cm; šířka 3,7 cm

Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - transparentní zelená; VNS - transparentní, přesah na okraj

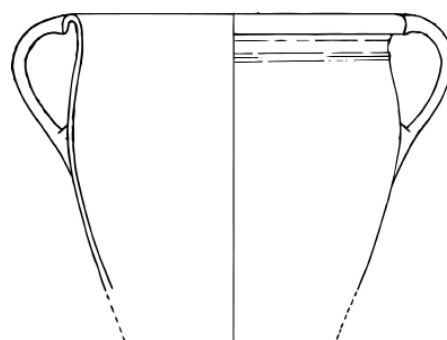
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí

Analogie: Praha

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 286, obr. 822

CK 14
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 28

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (REKONSTRUOVATELNÝ)

Skupina: Hs 203

Tvar: soudkovitý

Okraj: okružní (H.17.6.)

Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 7 cm; ucho - délka 9,9 cm; šířka 2,2 cm

Keramická třída: oxidační, bílošedá (Hr.3.4.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj

Výzdoba: vývalková šroubovice po celém vnějším povrchu

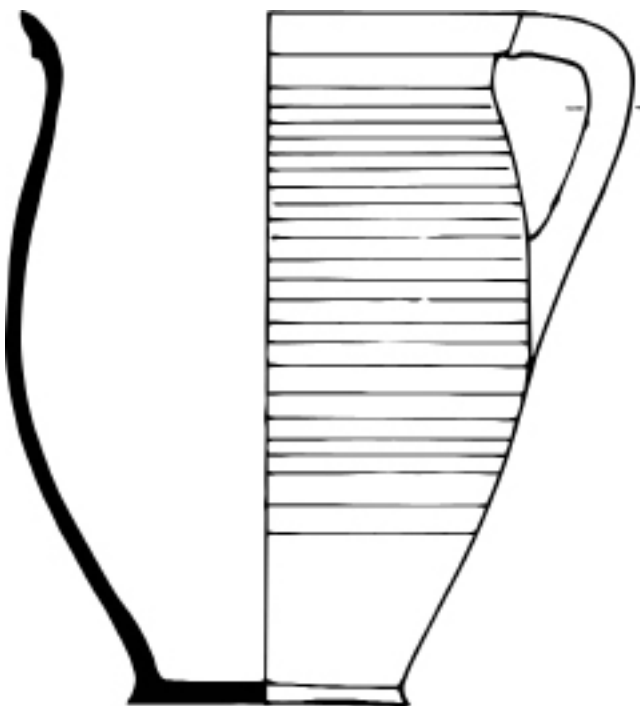
Analogie: Praha, Ústí nad Labem, Most

Datace: 2. polovina 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 243, obr. 28; Cvrková -

Černá 2007, obr. 2B/10; Klápště a kol. 2002, tab. 103:5

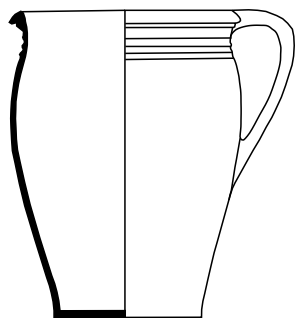

5 cm

CK 15
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 41

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ
Skupina: Hs 201

10 cm

CK 16
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 43

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 22,5 cm; průměr okraje 15,5 cm; průměr dna 11,5 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2,6 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: tři vodrovné rýhy na podhrdlí
Poznámka: uvnitř se vysrážel vodní kámen
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

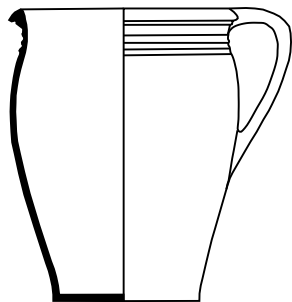

10 cm

CK 17
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 44

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.17.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 14,6 cm; průměr dna 9,4 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2,4 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: čtyři vodrovná jemná prožlabení na podhrdlí
Analogie: bez přímé analogie (podobný kat. CK 41)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: patrně jižní Čechy nebo Horní Rakousy

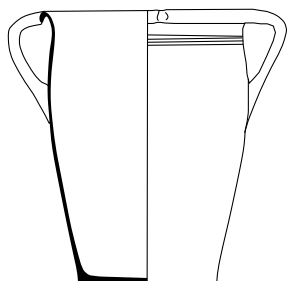

5 cm

CK 18
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 45

Kuchyňská keramika

HRNEC VELKÝ, DVUUCHÝ
Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý doplněný o výlevku (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 30,5 cm; průměr okraje 24,5 cm; průměr dna 15,5 cm; ucho - délka 12 cm; šířka 3,4 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě ryté rýhy na podhrdlí
Poznámka: uvnitř vysrážený vodní kámen
Analogie: Praha
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 286, obr. 822

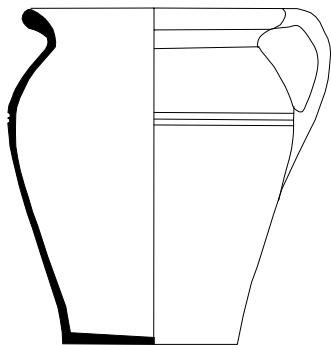

10 cm

CK 19
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 46

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 23

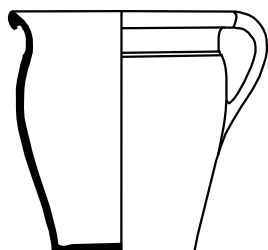
5 cm

Tvar: vejčitý tvar
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové připojené k okraji a největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 16 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 8,4 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2,4 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na největší výduti
Analogie: bez přímé analogie
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy

CK 20
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 47

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

5 cm

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.8.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 12,2 cm; průměr okraje 12,2 cm; průměr dna 7,6 cm; ucho - délka 6 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá, VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: rýha na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajc 1998, 213, obr. 84

CK 21
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 48

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 16 cm; průměr okraje 14 cm; průměr dna 10,5 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí, jedna rýha nad největší výduti
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajčíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 22
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 49

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho, připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 16,5 cm; průměr okraje 15,5 cm; průměr dna 10 cm; ucho - délka 9 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodrovná jemná prožlabení na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajčíc 1998, 213, obr. 84

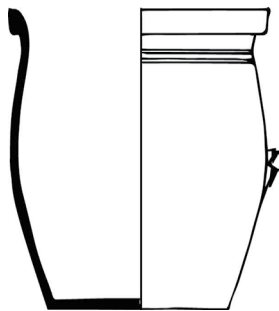
5 cm

CK 23
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 50

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 11,3 cm; průměr okraje 10 cm; průměr dna 7 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá, VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

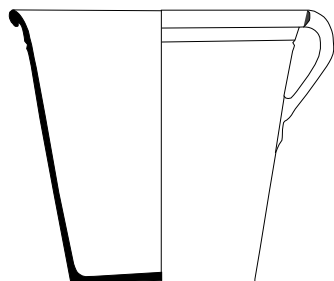

5 cm

CK 24
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 51
Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hn 513

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové připojené k okraji a nad polovinou výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 21,4 cm; průměr okraje 18 cm; průměr dna 14,5 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2,6 cm
Keramická třída: oxidace, oranžová (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné malované linky bílou hlinkou na režný povrch
Analogie: Straubing
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Endres 2005, 21, tab. 2:3

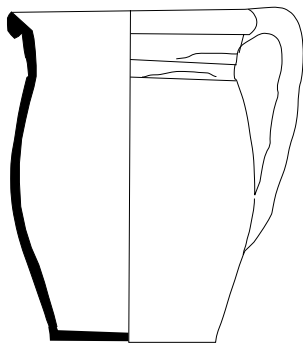

10 cm

CK 25
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 52

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové připojené k okraji a pod největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 10,2 cm; průměr okraje 8,5 cm; průměr dna 6 cm; ucho - délka 7,3 cm; šířka 1,2 cm
Keramická třída: redukční, tmavě šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rytá na podhrdlí, leštění vnitřního povrchu
Analogie: Eferding
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, okolí Českého Krumlova nebo Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Kaltenberger 2009, 388-389, obr. EF-L1

5 cm

CK 26
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 53

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ (HORNÍ ČÁST)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: esovitý, přičemž je naproti uchu formován do hubice (H.19.1.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: max. výška 27 cm; průměr okraje 23 cm; průměr dna 14 cm; ucho - délka 11,5 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: redukce, šedá, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě vodrovne jemné rýhy na podhrdlí, leštění
Analogie: bez přímé analogie
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy

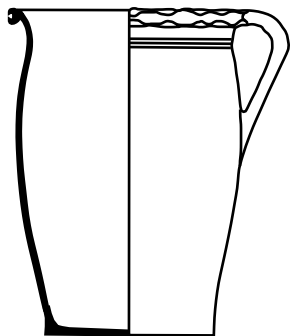

10 cm

CK 27
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 55

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 205

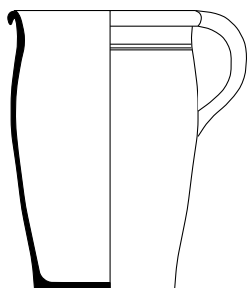
10 cm

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní, pravidelně prstované (H 17.12.)
Ucho: páskové, připojeno k okraji a největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 21,5 cm; průměr okraje 17 cm; průměr dna 12 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědozelená; VNS - hnědozelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Linec
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: patrně Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 368, tab. 138:L-U 14

CK 28
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 56

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

5 cm

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové připojené k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 19 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 11 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelenožlutá, přesahuje na okraj
Výzdoba: jedna vodorovná rýha na podhrdlí; jedna rytá rýha na hrdle
Analogie: Plzeň (kat. PL 70), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

CK 29
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 57

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 19 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 11,5 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutozelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 70), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajc 1998, 213, obr. 84

CK 30
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 58

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ (REKONSTRUOVATELNÝ)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 23 až 26 cm; průměr okraje 21 cm; průměr dna 14 cm; ucho - délka 9 cm; šířka 3,4 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá, VS - žlutá; VNS - žlutá, přesah na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 70), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajc 1998, 213, obr. 84

CK 31
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 59

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 16,5 cm; průměr okraje 14 cm; průměr dna 9,5 cm; ucho - délka 7,4 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: tři vodorovné rýhy na podhrlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 70), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 32
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 60

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hn 513

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: okružní, ohnuté (H.17.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 18 cm; průměr dna 14,5 cm; ucho - délka 11,5 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovná jemná prožlabení na podhrdlí
Analogie: Straubing
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Endres 2005, 21, tab. 2:3

5 cm

CK 33
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 61

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý s výlevkou (H.12.7.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 22,5 cm; průměr okraje 19 cm; průměr dna 12 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: tři vodorovné rýhy
Analogie: Plzeň (kat. PL 70), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

CK 34
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 64

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.8.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 12,5 cm; průměr okraje 9,5 cm; průměr dna 7,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 35
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 117

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla, u spodního napojení promáčklý důlek
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 21,5 cm; průměr okraje 16 cm; průměr dna 13,5 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 3 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň (kat. PL 28), Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

CK 36
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 131

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hn 513

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 11,5 cm; průměr okraje 11,5 cm; průměr dna 8,5 cm; ucho - délka 6,5 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí; leštění povrchu uvnitř i vně
Analogie: Straubing
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Endres 2005, 21, tab. 2:3

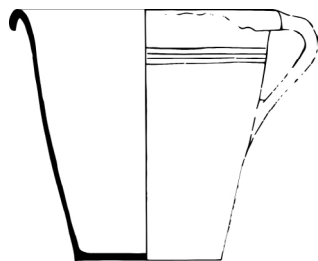
CK 37
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 132

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
(REKONSTRUOVATELNÝ)

Skupina: Hn 513

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 19,5 cm; průměr dna 10,5 cm; ucho - délka 9 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: tři vodorovné rýhy na podhrdlí; leštění povrchu uvnitř i vně
Analogie: Straubing
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Endres 2005, 21, tab. 2:3

10 cm

CK 38
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 133

Kuchyňská keramika

HRNEC, DVOUCHÝ, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 232

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 24 cm; průměr okraje 21 cm; průměr dna 11,5 cm; ucho - délka 8,5 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: redukční, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy pod hrdlem; leštění
Analogie: bez přímé analogie
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy

10 cm

CK 39
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 134

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 20 cm; průměr okraje 15,4 cm; průměr dna 12,5 cm; ucho - délka 11,5 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: redukční, šedý (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí, leštění
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajc 1998, 213, obr. 84

5 cm

CK 40
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 135

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 21 cm; průměr okraje 20 cm; průměr dna 10,7 cm; ucho - délka 9 cm; šířka 2,2 cm
Keramická třída: redukční, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě širší rýhy na hrdle, leštění
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajc 1998, 213, obr. 84

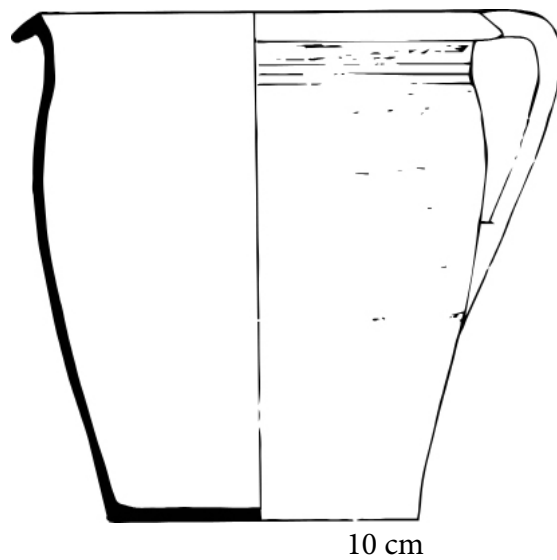
10 cm

CK 41
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 137

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 17 cm; průměr okraje 17 cm; průměr dna 10,5 cm; ucho - délka 8,5 cm; šířka 1,5 cm
Keramická třída: redukční
Výzdoba: dvě širší rýhy na hrdle, leštění (Hr.1.3.)
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

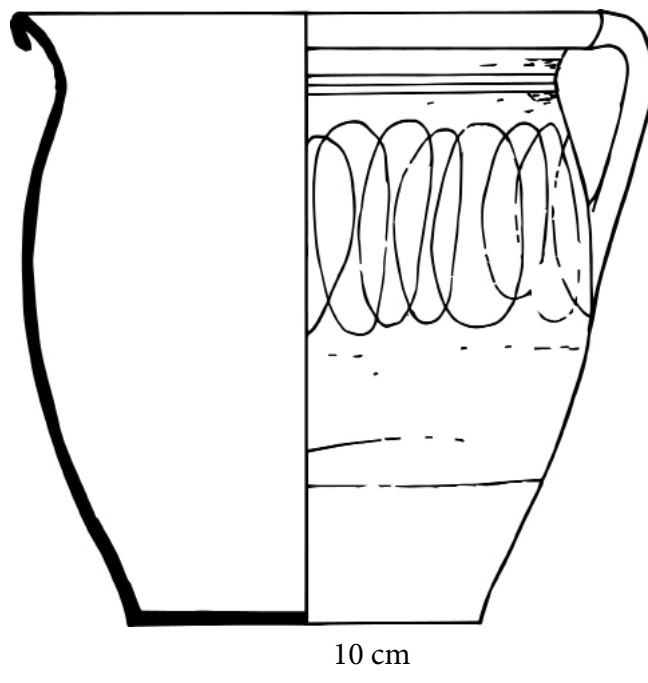

CK 42
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 139

Kuchyňská keramika

HRNEC, DVOUUCHÝ, VELKÝ
Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 26 cm, průměr okraje 25 cm; průměr dna 14,5 cm; ucho - délka 12 cm; šířka 3,5 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: ryté rýhy na podhrdlí, leštění v podobě spirál
Analogie: Srlín
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 278-9

CK 43
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 170

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: nepravé okruží (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a k největší výduti
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 15,2 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 9 cm; ucho - délka 8 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí; leštění povrchu
Analogie: Eferding
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, okolí Českého Krumlova, nebo Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Kaltenberger 2009, 388-389, obr. EF-L 2

5 cm

CK 44
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 172

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.8.)
Ucho: páskové ucho připojeno k okraji a v polovině výšky těla
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 23 cm; průměr okraje 18 cm; průměr dna 12,5 cm; ucho - délka 10 cm; šířka 3,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

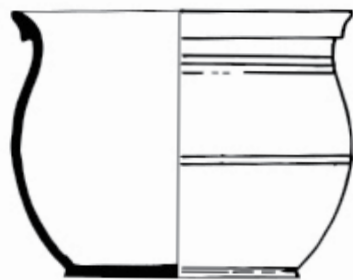

10 cm

CK 45
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 173

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hk 29

5 cm

Tvar: kulovitý
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: páskové ucho (nedochováno)
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 13 cm; průměr okraje 17,4 cm; průměr dna 12,4 cm; ucho - délka 11,5 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: oxidační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovantá; VS - zelenožlutá; VNS - zelená přesahuje na okraj
Výzdoba: dvě vodorovné rýhy pod hrdlem a dvě další vodorovné rýhy na největší vřduti
Analogie: Plzeň (kat. PL 7), Žatec (asi rok 1612)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, patrně jižní Čechy
Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 154, obr. 190

CK 46
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 333

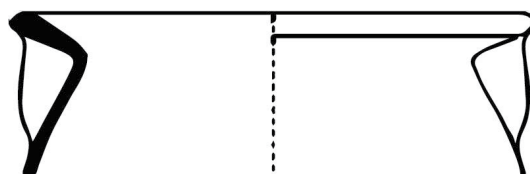
Hygienická keramika

NOČNÍ HRNEC (HORNÍ ČÁST)
Skupina: Hk 294

Tvar: soudkovitý (kulovitý)
Okraj: široký vodorovně vyložený (H.21.1.)
Nálepy: plastické nálepy podpírají okraj
Rozměry: max. výška ca 5 cm; průměr okraje 20 cm
Keramická třída: oxidace, načervenalá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená, přesah na okraj
Výzdoba: dvě ryté rýhy na podhrdlí
Analogie: Straubing (Bavorsko), Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Endres 2005, tab. 7:13; Kaltenberger 2009, 410, tab. 159

10 cm

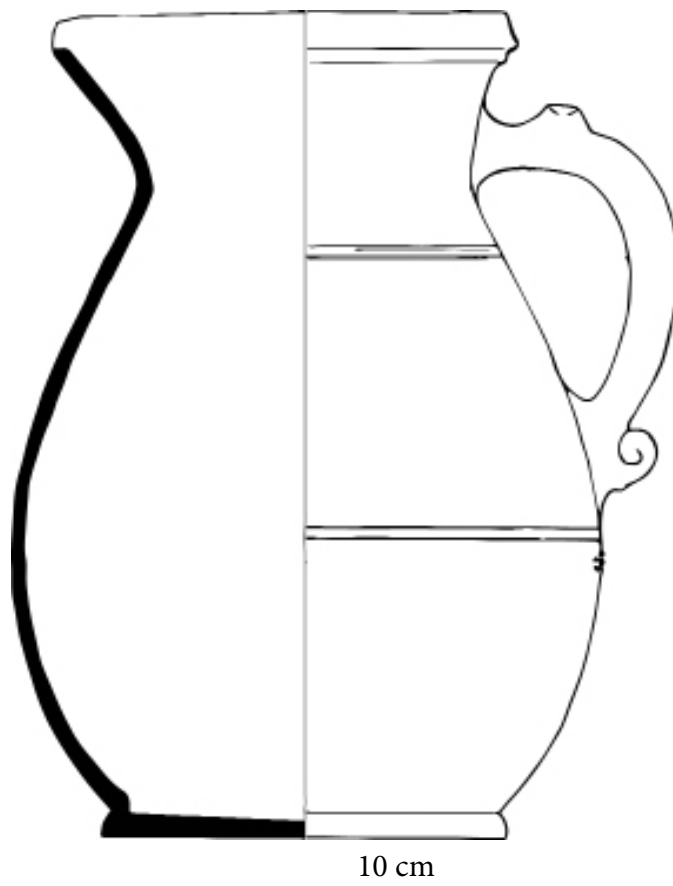

CK 47
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 336

Stolní keramika

VELKÝ DŽBÁN
Skupina: Dk 210

Tvar: baňatý až hruškovitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, naproti uchu formovaný do hubice (D.8.1.); charakteristický pro Horní Rakousy)
Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a nad největší výduti; na horní straně ucha nálep s třemi důlky; spodní kořen ucha zakončen volutou (patrně vliv Horních Rakous)
Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: výška ca 31,6 cm; průměr okraje 16-18 cm; průměr dna 15,6 cm; ucho - délka 17 cm, šířka 3,5 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)
Výzdoba: pod hrdlem a na největší výduti rýhován, pod největší výduti nalepeno vždy pět teček
Analogie: bez přímé analogie; džbány s volutami se vyskytují v 17. až 18. století v Horních Rakousích, např. Melk
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kraschitzer 2007, tab. 28/135-137

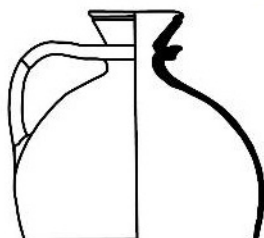

CK 48
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 337

Stolní keramika

CHLADÍCÍ DŽBÁN
Skupina: Db 233

Tvar: kulovitý až baňatý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, naproti uchu formovaný do hubice (CH.D.1.1.)
Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a k největší výduti
Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: max. výška 10,5 cm; průměr okraje 6 cm; ucho - délka 9 cm, šířka 3 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená, na okraji a hrdle
Výzdoba: hrdlo zdobeno plastickou lištou
Analogie: Chanovice
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1- 8:6

10 cm

CK 49
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 338

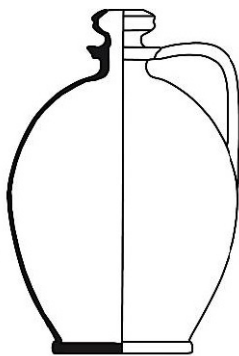
Stolní keramika

CHLADÍČÍ DŽBÁN
Skupina: Db 232

Tvar: kulovitý až baňatý
Okraj: dovnitř zatažený (CH.D.2.1.)
Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: výška 23,5 cm; průměr okraje 2,7 cm, průměr dna 11 cm.

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená, na okraji a hrdle
Výzdoba: okraj zdoben vodorovnou rýhou; hrdlo odděleno od těla plastickou lištou
Analogie: Mintraching (Bavorsko); Eferding (Horní Rakousy); Tábor

Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Endres – Fischer 1983, obr. 128; Kaltenberger 2009, 170, EF-L 105; Krajčíc 1998, obr. 11, D 23235

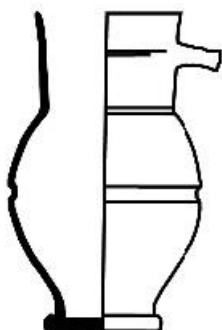

CK 50
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 339

Stolní keramika

DŽBÁNEK
Skupina: Ds 301

Tvar: vejčitý
Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)
Nálepy: plastické nálepy podpírají okraj
Rozměry: výška 11,5 cm; průměr okraje 7,5 cm; průměr dna 6 cm; ucho - délka ? cm, šířka 2 cm.
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)
Výzdoba: 5 mm pod okrajem vodorovný žlábek, další 20 mm pod okrajem a následující dva vodorovné žlábky člení hrdlo od těla nádoby; zdobeno v místě největší výduti žlábkem
Analogie: Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

5 cm

CK 51
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 340

Stolní keramika

DŽBÁNEK (TORZO)
Skupina: Dv 900

Tvar: vejčitý

Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)

Nálepy: plastické nálepy podírají okraj

Rozměry: výška 12 cm; průměr okraje 7,5 cm; dno 7 cm; ucho -
délka ? cm; šířka 2,5 cm.

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

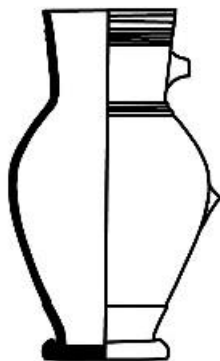
Výzdoba: válcovité hrdlo zdobeno čtyřmi mělkými žlábkami od
okraje do 20 mm pod okrajem, na vnější straně hrdlo opticky
odděleno od těla nádoby dalšími 2 až 3 vodorovnými žlábkami

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí
Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

CK 52
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 341

Stolní keramika

DŽBÁNEK (DVĚ ČÁSTI)
Skupina: Dv 900

Tvar: vejčitý

Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: více než 11 cm; průměr okraje 8,5 cm; průměr dna
7,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

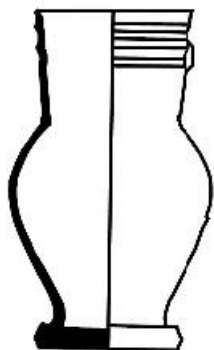
Výzdoba: hrdlo zdobeno čtyřmi mělkými žlábkami, z toho 2 až
3 hlubší žlábkami jsou těsně pod okrajem; hrdlo odděleno od těla
plastickým žebrem

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí
Českého Krumlova

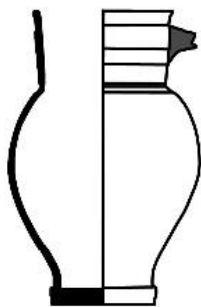
Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

CK 53
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 344

Stolní keramika

DŽBÁN (TORZO)
Skupina: Dv 900

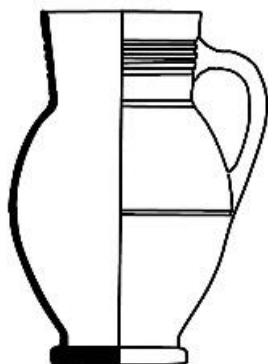

Tvar: vejčitý
Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)
Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výdutí
Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: max. výška ca 13,2 cm; průměr okraje 8,7 cm; průměr dna 7 cm; ucho - šířka 2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: U - žlutá; V - zelená (lesklá)
Výzdoba: pod okrajem zdobeno na vnější straně vodorovným plošným žebrem, navíc další 1 až 2 žebra dělí hrdlo o těla nádoby
Analogie: Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

CK 54
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 345

Stolní keramika

DŽBÁNEK (TORZO)
Skupina: Ds 301

Tvar: vejčitý
Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)
Ucho: přiléhá na hrdlo pod okrajem a nad největší výdutí těla nádoby
Rozměry: výška 14 cm; průměr okraje 8,5 cm; průměr dna 7 cm; ucho - délka 7,5 cm, šířka 2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)
Výzdoba: válcovité hrdlo o výšce 50 mm; zdobeno čtyřmi mělkými žlábkami 15 mm pod okrajem, hrdlo odděleno na vnější straně od těla nádoby vodorovným žebrem;
Analogie: Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

CK 55
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 346

Stolní keramika

DŽBÁNEK (TORZO)
Skupina: Dv 900

Tvar: vejčitý

Okraj: vzhůru vytažený, mírně zaoblený (D.5.1.)

Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výduti

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: původní výška ca 11,5 cm; průměr okraje 8 cm; ucho - délka 7 cm, šířka 1,8 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

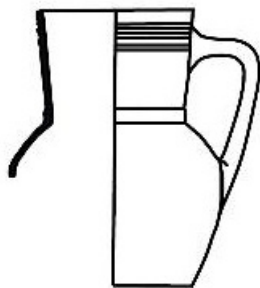
Výzdoba: zdobeno těsně pod hrdlem třemi vodorovnými mělkými žlábkami, od těla nádoby hrdlo odděleno na vnější straně vodorovným žebrem

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 390, tab. 149:EF-L9

5 cm

CK 56
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 347

Stolní keramika

DŽBÁNEK (TORZO)
Skupina: Dk 101

Tvar: kulovitý

Okraj: vzhůru vytažený (D.5.1.)

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: výška 9,7 cm; průměr okraje 6 cm; průměr dna 7 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

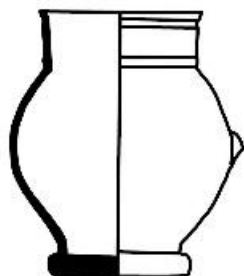
Výzdoba: okraj zdoben vodorovnou rýhou; hrdlo odděleno od těla plastickou lištou

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 428-429, tab. 168:EF-L92

5 cm

CK 57
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 348

Stolní keramika

DŽBÁNEK (TORZO)
Skupina: Dk 120

Tvar: kulovitý (melounovitý)
Okraj: vzhůru vytažený do břitu (D.5.3.)
Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výduti; na horní straně ucha drobný zakřivený nálep, patřně k uchycení cínového víčka

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: výška 9,7 cm; průměr okraje 5,5 cm; průměr dna 6 cm;
ucho - délka 5,3 cm; šířka 1,5 cm

Keramická třída: oxidace, načervenalá (Hr.3.2.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá), kromě fízlu
Výzdoba: na hrdle páska; na největší výduti jemné širší prožlabení zvýrazněné dvěma vodorovnými rýhami; celé tělo pak pokrývají shora dolů zkosené rýhy, tzv. melounovitý efekt

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Jordánková – Sedláčková 2005, 137; Kaltenberger 2009, 168-169, EF-L 93

5 cm

CK 58
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 351

Stolní keramika

DŽBÁN, MINIATURNÍ - VÁZIČKA
(SPODNÍ ČÁST)

Skupina: Dm 100

Tvar: kulovitý

Ucho: páskové ucho připojeno k největší výduti

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: max. výška ca 5,5 cm; průměr dna 4 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

Analogie: Eferding (Horní Rakousy), Strážnice

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 434-435, obr. EF-L 112-116; Pajer 2001, 88-91, obr. 41

5cm

CK 59
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 352

Stolní keramika

DŽBÁN, MINIATURNÍ - VÁZIČKA
(SPODNÍ ČÁST)

Skupina: Dm 100

Tvar: kulovitý

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: max. výška ca 3,8 cm; průměr dna 4,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - zelená (lesklá)

Výzdoba: okraj zdoben vodrovnou rýhou; hrdlo odděleno od těla
plastickou lištou

Analogie: Eferding (Horní Rakousy), Strážnice

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí
Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 434-435, obr. EF-L 112-116; Pajer
2001, 88-91, obr. 41

5cm

CK 60
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 353

Stolní keramika

DŽBÁN (TORZO)

Skupina: Dv 900

Tvar: vejčitý

Okraj: vzhůru vytažený D.5.1.

Ucho: páskové ucho připojeno k největší výduti

Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl

Rozměry: max. výška ca 12 cm; průměr okraje 7 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá (lesklá)

Výzdoba: pod okrajem tři rýhy; hrdlo odděleno od těla plastickou
lištou

Analogie: Eferding (Horní Rakousy)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí
Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 390-391, tab. 149:EF-L9

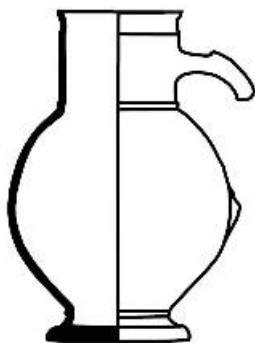

5cm

CK 61
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 354

Stolní keramika

DŽBÁN (TORZO)
Skupina: Dk 110

Tvar: kulovitý
Okraj: vzhůru vytažený, mírně zaoblený (D.5.3.)
Ucho: páskové ucho připojeno k hrdlu a k největší výduti
Dno: odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: max. výška 18 cm; průměr okraje 8 cm, průměr dna 7,5 cm; ucho - šířka 2 cm
Keramická třída: oxidace, načervenalá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - hnědá (lesklá)
Výzdoba: okraj zdoben vodrovnou rýhou; hrdlo odděleno od těla plastickou lištou
Analogie: Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 450-451, tab. 179, EF-L 163

5 cm

CK 62
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 358

Stolní keramika

DŽBÁN (SPODNÍ ČÁST)
Skupina: Dk 110

Tvar: kulovitý
Dno: posazeno na noze, odsazeno, odříznuto, tzv. fízl
Rozměry: max. výška ca 12,5 cm; průměr dna 8,5 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - hnědá (lesklá)
Výzdoba: vnější povrch džbánu je opatřen nálepy (neidentifikovatelný motiv)
Analogie: Eferding (Horní Rakousy)
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova
Literatura: Kaltenberger 2009, 450-451, tab. 179, EF-L 163

5 cm

CK 63
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 488

Stolní keramika

VELKÝ DŽBÁN (KONVICE?)

Skupina: Db 300

Tvar: kulovitý až baňatý

Okraj: šikmo vně vyhnutý, přehnutý, naproti uchu formovaný do hubice (D.9.1.)

Ucho: mohutné páskové ucho připojeno k hrdlu a největší výduti

Dno: mírně odsazeno, odříznuto

Rozměry: ca 33 cm; průměr okraje 12 cm; ucho - délka 14,5 cm, šířka 4,5 cm

Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)

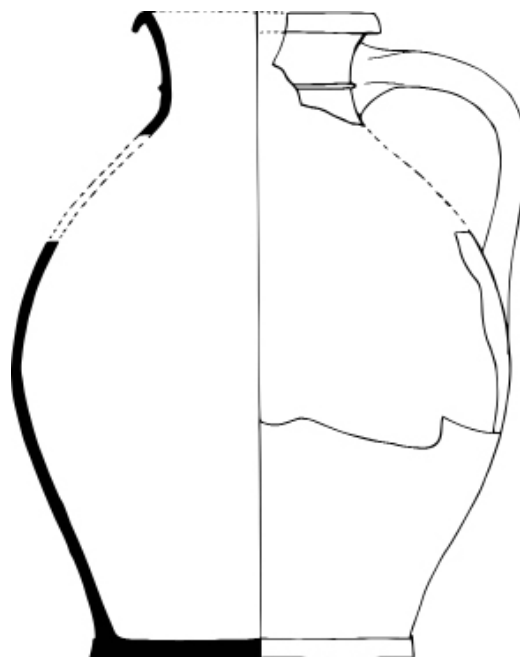
Výzdoba: hrdlo zdobeno plastickou lištou

Analogie: Praha, Srlín

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 511, obr. 224; Dohnal - Vařeka 2002, 278-9

CK 64
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 370

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 222

Tvar: kónický

Okraj: přehnutý (M.6.1)

Ucha: dvě třmenová ucha, prstovaná

Dno: rovné

Rozměry: výška 12,5 cm, průměr okraje 32 cm, průměr dna 26,8 cm; ucha - délka 12 cm; šířka 3 cm, výška 4,5 cm

Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

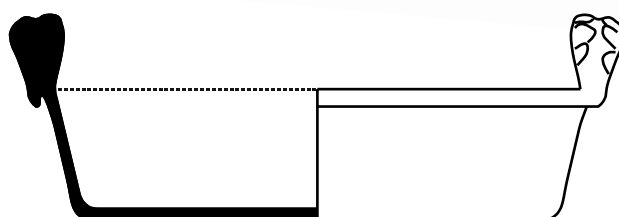
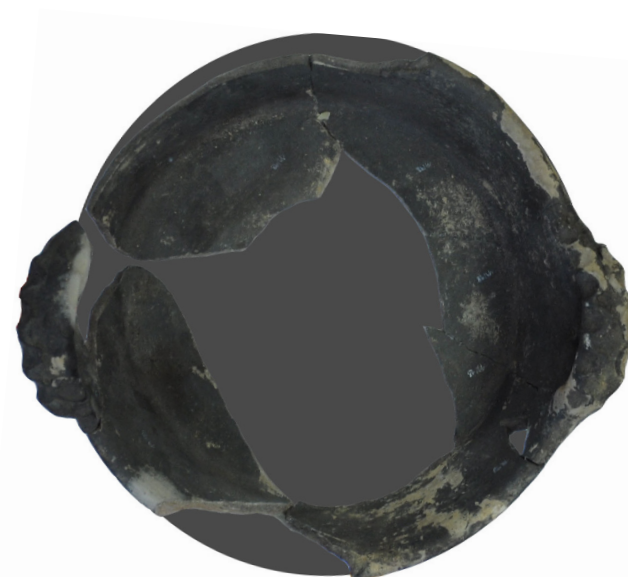
Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115;

Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab.

16:3b

CK 65
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 371

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 223

Tvar: kónický

Okraj: okraj zesílený, vně prožlabený, uvnitř prožlabený (podobnost s nepravým okružím) (M.2.5)

Výlevka: výlevka na boční straně

Ucha: dvě třmenová ucha, dvakrát prožlabená (dochováno pouze jedno ucho)

Dno: rovné

Rozměry: výška 14,5 cm, průměr okraje 35 cm, průměr dna 26 cm; ucha - délka 11 cm, šířka 3 cm, výška 4,8 cm

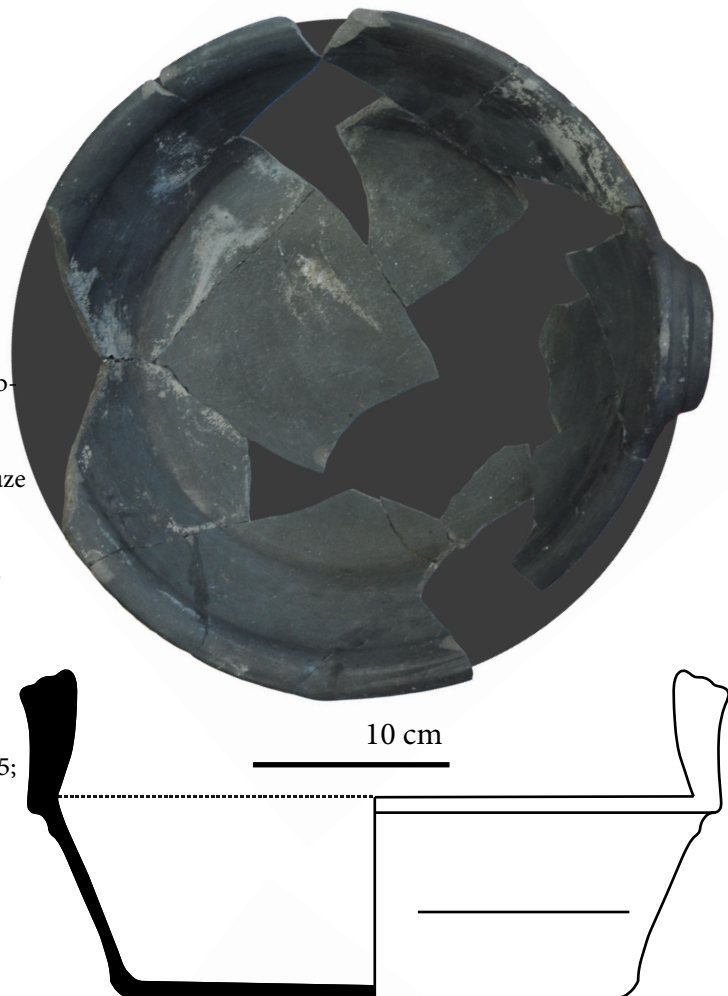
Keramická třída: redukce, modročerná (Hr.1.2.)

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115; Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab. 16:3b

CK 66
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 372

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 223

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující

Okraj: okraj zesílený, výrazně zatažený, vně prožlabený, uvnitř prožlabený (podobnost s nepravým okružím) (M.2.6)

Výlevka: výlevka na boční straně

Ucha: dvě třmenová ucha, jednou prožlabená

Dno: rovné

Rozměry: výška 16,5 cm, průměr okraje 40 cm, průměr dna 27,5 cm; ucha - délka 12 cm; šířka 3 cm, výška 6 cm

Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)

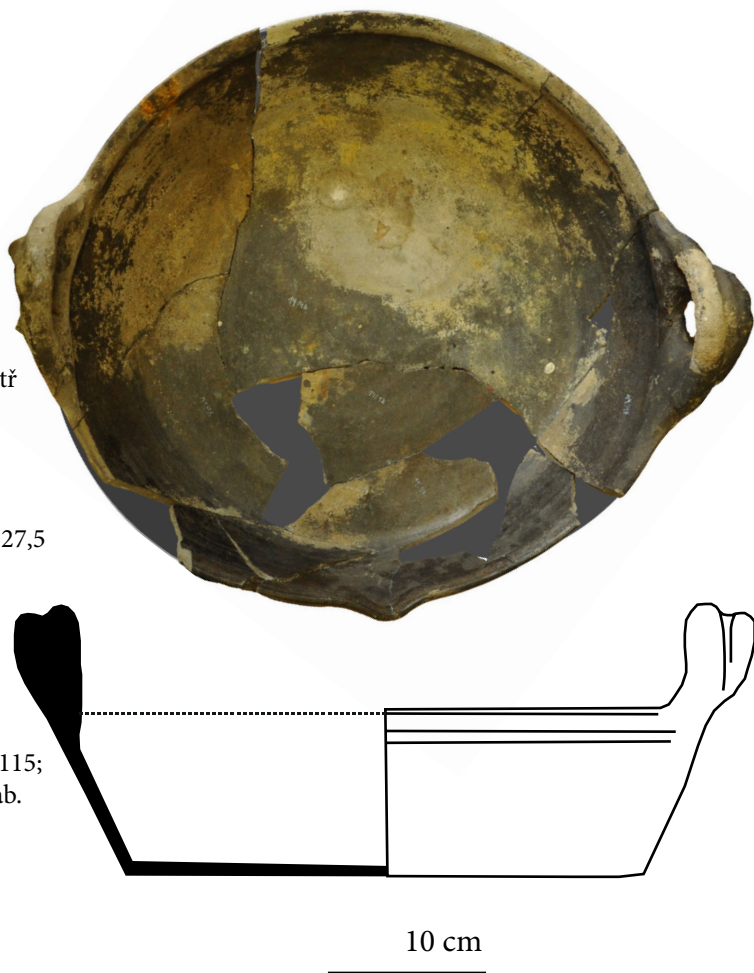
Výzdoba: rytá rýha na podhrdlí

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115; Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab. 16:3b

CK 67
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 373

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 223

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující

Okraj: okraj dovnitř mírně oble zatažený (M.5.1.)

Výlevka: výlevka na boční straně

Ucha: nedochována

Dno: rovné

Rozměry: max. výška 11,5 cm, průměr okraje 32 cm, průměr dna 26,8 cm

Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

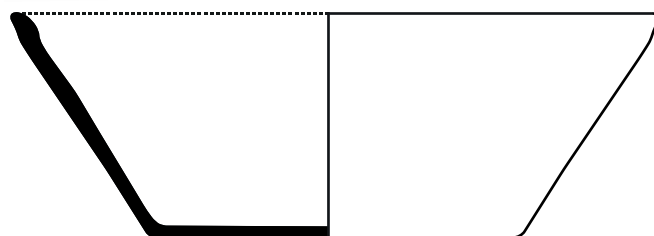
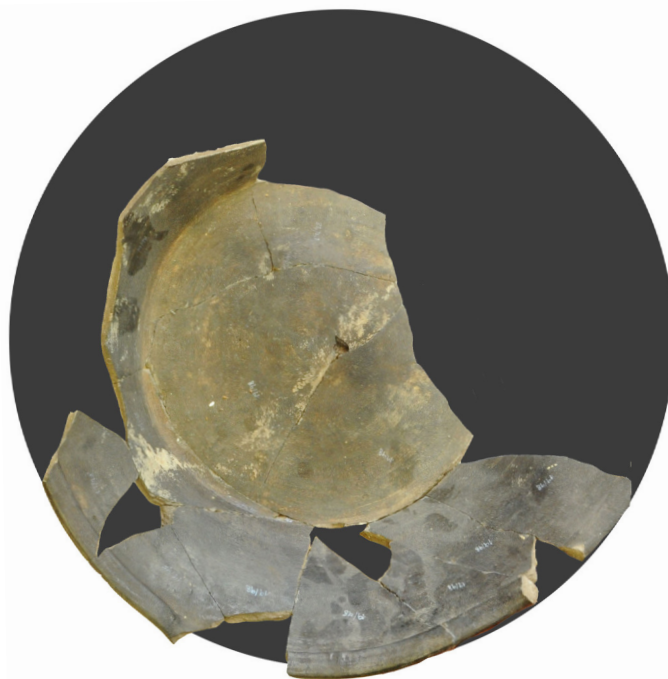
Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115;

Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab.

16:3b

10 cm

CK 68
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 374

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 223

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující

Okraj: okraj zesílený, vně prožlabený, uvnitř prožlabený (podobnost s nepravým okružím) (M.2.5)

Ucha: dvě třmenová ucha, jednou prožlabená

Dno: rovné

Rozměry: výška 16 cm; průměr okraje 37 cm; průměr dna 28 cm; ucha - délka 10,5 cm, šířka 2,5 cm, výška 4,5 cm

Keramická třída: redukce, tmavě šedá (Hr.1.2.)

Výzdoba: vodorovná rytá rýha u dna

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

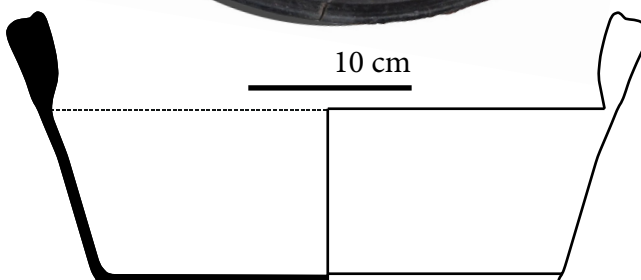
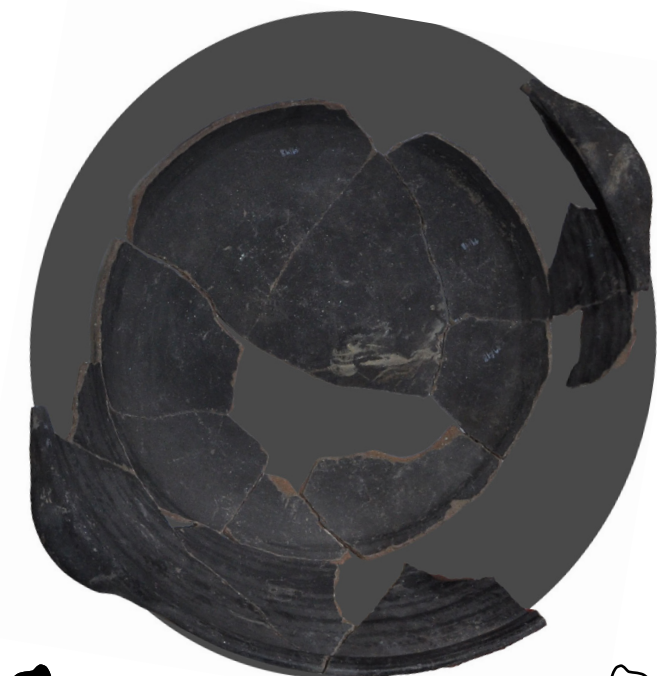
Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115;

Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab.

16:3b

10 cm

CK 69
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 377

Kuchyňská keramika

MÍSA SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 223

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující

Okraj: okraj zesílený, vně prožlabený, uvnitř prožlabený (podobnost s nepravým okružím) (M.2.5)

Ucha: dvě třmenová ucha, jednou prožlabená (dochováno pouze jedno ucho)

Dno: rovné

Rozměry: výška 10 cm, průměr okraje 32 cm, průměr dna 25,5 cm; ucha - délka 12,5 cm, šířka 3 cm, výška 4,5 cm

Keramická třída: redukce, tmavě šedá až černá (Hr.1.2.)

Analogie: České Budějovice, Bechyně, Jičín, Praha, Ivančice

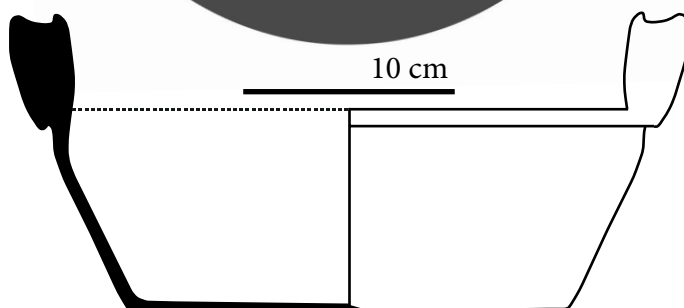
Datace: 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy

Literatura: Čiháková - Müller 2013, obr. 17, 19; Krajc 2007, 115;

Peroutková - Matějková 2008, 10; Šebela - Vaněk 1985, 40, tab.

16:3b

CK 70
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 378

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, VELKÁ

Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límeček nad polovinou výšky těla

Límeček: lom v horní třetině nádoby

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 11 cm, průměr okraje 37 cm, průměr dna 15,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesah na okraj

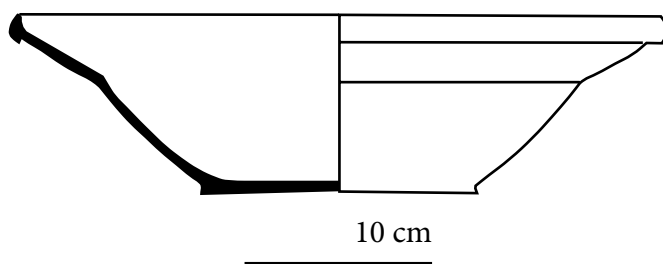
Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková -

Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 71
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 379

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají, přehnutý (MT.3.2.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 6 cm, průměr okraje 23,6 cm, průměr dna 11 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá se vpíjenými hnědými skvrnami; VNS - rezná

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

10 cm

CK 72
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 380

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, VELKÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 11,7 cm, průměr okraje 31,8 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

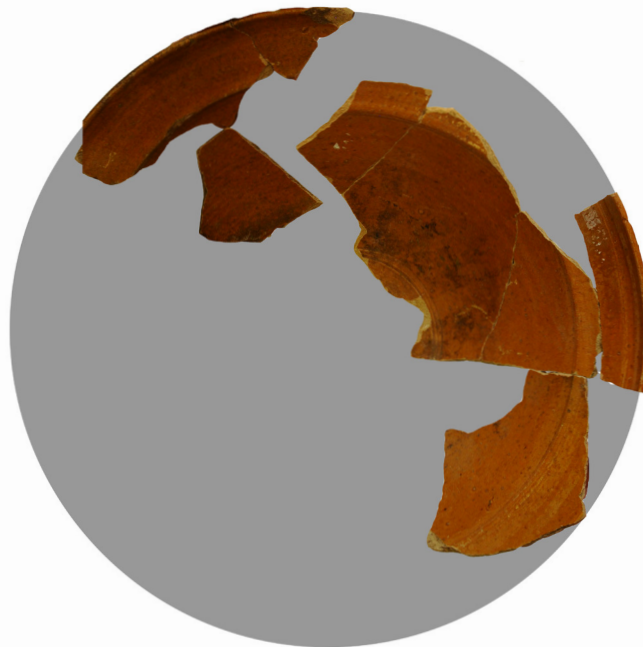
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

10 cm

CK 73
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 381

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, VELKÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límeč nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Límeč: lom v horní třetině těla

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 8,4 cm, průměr okraje 31,8 cm, průměr dna 14,2 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá s vpíjenými zelenými skvrnami;

VNS - žlutá, přesahuje na okraj

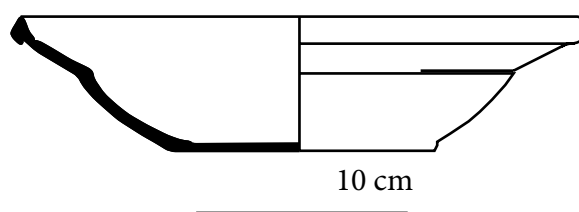
Výzdoba: dvě ryté kružnice kolem lomu těla a límece; dvě ryté kružnice kolem dna

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 74
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 382

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límeč v polovině výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Límeč: v polovině výšky těla

Dno: rovné

Rozměry: výška 6,5 cm, průměr okraje 22,6 cm, průměr dna 10,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

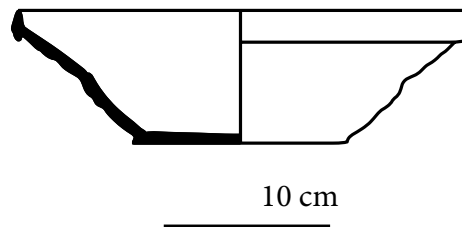
Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 75
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 383

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: lom v horní třetině těla

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 6,6 cm, průměr okraje 28,6 cm, průměr dna 13 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutozelená; VNS - žlutozelená, přesahuje na okraj

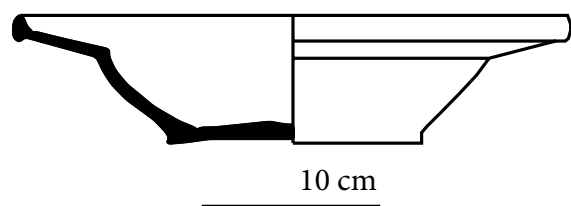
Výzdoba: dvě ryté rýhy kolem dna

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 76
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 384

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, VELKÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: lom v horní třetině těla

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 8,2 cm, průměr okraje 32 cm, průměr dna 13,9 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

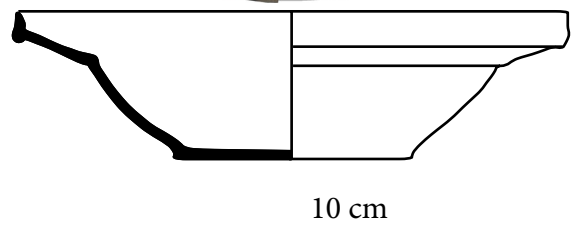
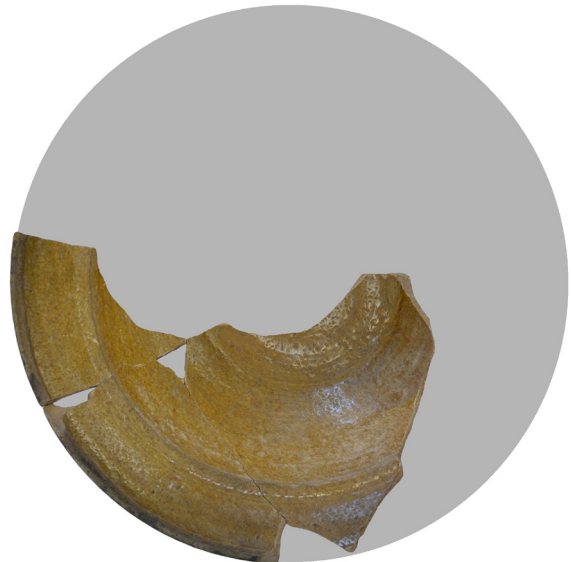
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 77
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 385

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Límec: v horní třetině těla

Dno: rovné

Rozměry: výška 6 cm, průměr okraje 20 cm, průměr dna 9,4 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

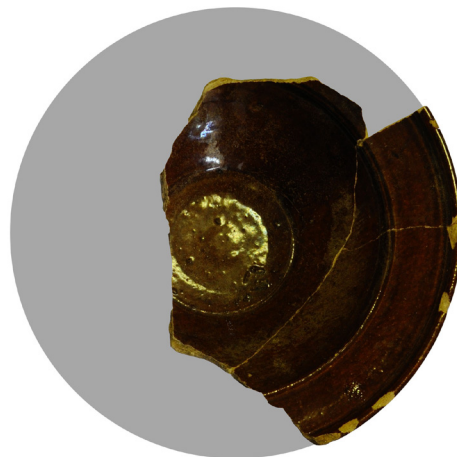
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

10 cm

CK 78
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 386

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají

Límec: lom v horní třetině těla (MT.3.1.)

Dno: rovné, mírně odsazené

Rozměry: výška 6,6 cm, průměr okraje 22,6 cm, průměr dna 10,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

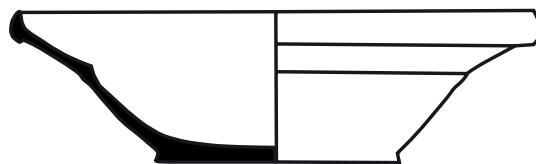
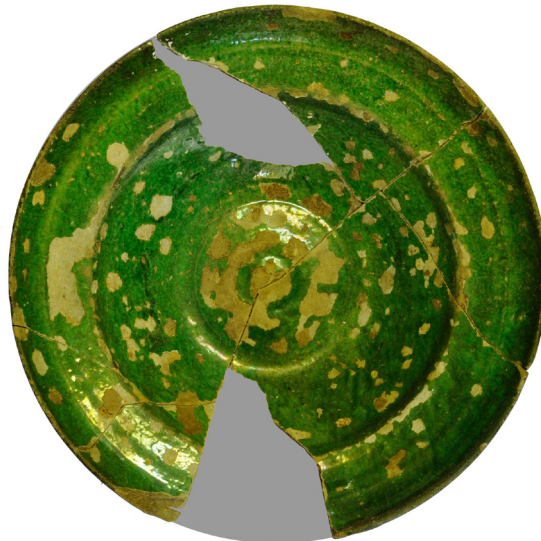
Glazura: olovnatá; VS - zelená (lesklá, místy oloupaná); VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

10 cm

CK 79
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 387

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: lom v horní třetině těla

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 8 cm, průměr okraje 28 cm, průměr dna 11 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

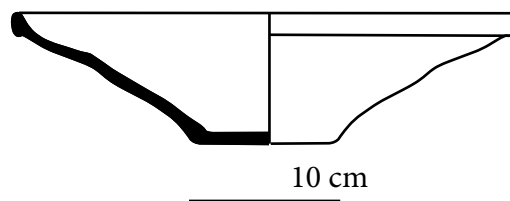
Výzdoba: jedna rytá kružnice kolem dna

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 80
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 388

Kuchyňská keramika

TALÍŘ
Skupina: M 155

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: přehnutý, pravidelně prstovaný (MT.7.1.)

Límec: lom v polovině nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 5,4 cm, průměr 24,8 okraje cm, průměr dna 10,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

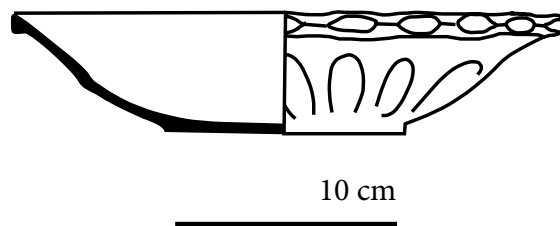
Výzdoba: pravidelné prstování okraje; vytlačování stěny těla; rytá kružnice kolem okraje; rytá kružnice kolem dna

Analogie: forma okraje stejná jako č. 394, zatím bez analogií

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: patrně jižní Čechy nebo Horní Rakousy (Podunají)

Literatura: bez analogií

CK 81
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 389

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v polovině výšky nádoby

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 5 cm, průměr okraje 23,4 cm, průměr dna 9,6 cm

Keramická třída: oxidace, barva černá (Hr.3.1.)

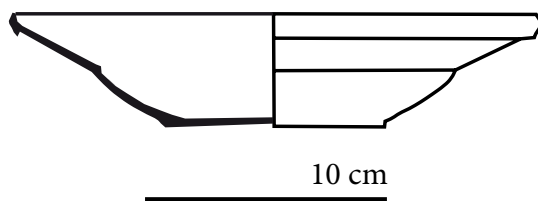
Glazura: olovnatá; VS - modrá (světlá); VNS - modrá, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 82
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 390

Kuchyňská keramika

TALÍŘ
Skupina: M 155

Tvar: tvar mělkého talíře

Okraj: přehnutý (MT.7.1.)

Límec: v polovině výšky nádoby

Dno: rovné, odříznuté, posazené na drobnou lištu

Rozměry: výška 4,6 cm, průměr okraje 24,4 cm, průměr dna 12 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)

Glazura: olovnatá; VS - transparentní; VNS - rezný povrch

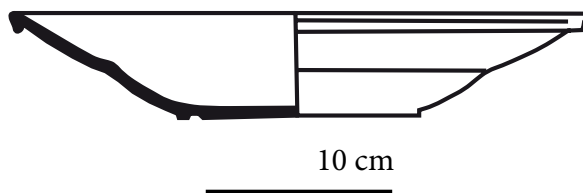
Výzdoba: malovaný dekor vegetabilní dekor v odstínech zelené, červené, hnědé (M.06.03)

Analogie: Eferding

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 472-473, obr. EF-L 205

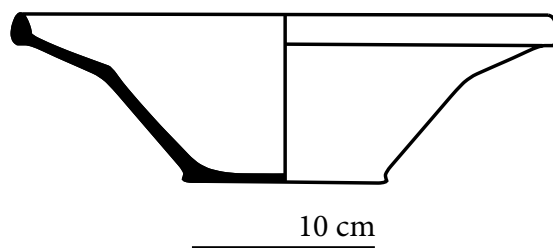
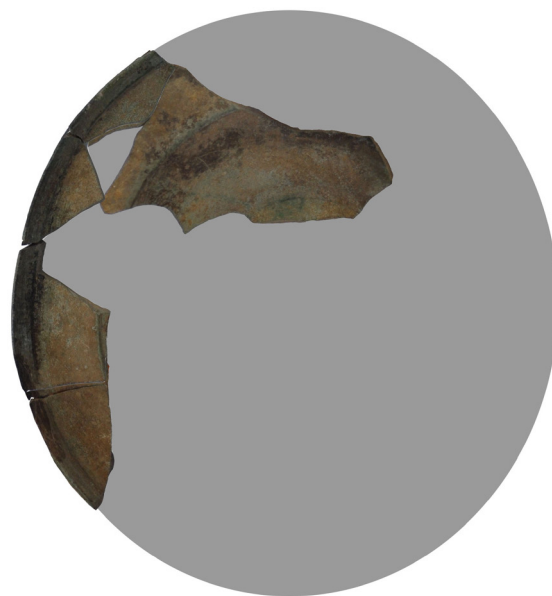

CK 83
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 392

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím
Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)
Límeč: v horní třetině výšky nádoby
Dno: rovné
Rozměry: výška 8 cm, průměr okraje 32 cm, průměr dna ca 15 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - rezná
Analogie: Praha, Ústí nad Labem
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 84
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 393

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ (HORNÍ ČÁST)
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límeč nad polovinou výšky těla
Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)
Límeč: v horní třetině výšky nádoby
Dno: rovné
Rozměry: výška 11 cm, průměr okraje 28,5 cm, průměr dna ca 15 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - rezná
Analogie: Praha, Ústí nad Labem
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 85
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 394

Kuchyňská keramika

TALÍŘ

Skupina: M 155

Tvar: mělký talíř

Okraj: pravidelně prstovaný okraj (MT.7.1.)

Límeč: lom v polovině těla

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 7,8 cm, průměr okraje 26,6 cm, průměr dna 10 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená (tmavě); VNS - zelená (tmavě), přesahuje na okraj

Výzdoba: okraj je z boku promačkáván prsty, na dně je rytý dekor v podobě vlnovky

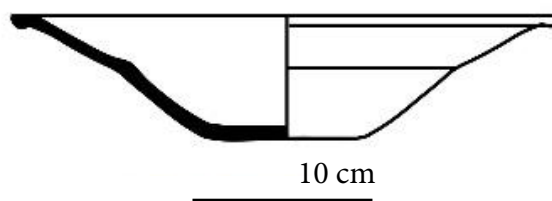
Analogie: Straubing (rytý dekor v talířích)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy (Podunají)

Literatura: Endres 2005, tab. 8

Poznámka: povrch talíře se jeví jako spálený, černá barva

CK 86
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 395

Kuchyňská keramika

TALÍŘ

Skupina: M 154

Tvar: mělký talíř

Okraj: talířovité podokrají (MT.7.1.)

Límeč: lom v polovině výšky nádoby

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 5,5 cm, průměr okraje 27,5 cm, průměr dna 12 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)

Glazura: olovnatá; VS - transparentní přes malbu; VNS - rezná

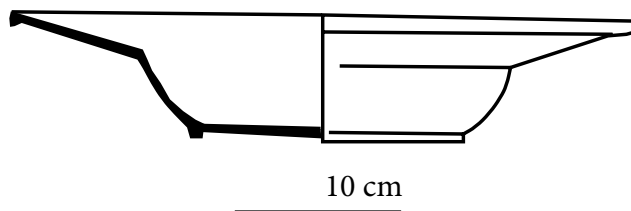
Výzdoba: vegetabilní motiv, květy, lístky, stébla s kuličkami, plocha lišty a dna tmavě hnědý podklad, stěny misky červené (oblast Lince)

Analogie: Eferding

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova,

Literatura: Kaltenberger 2009, 472-473, obr. EF-L 204

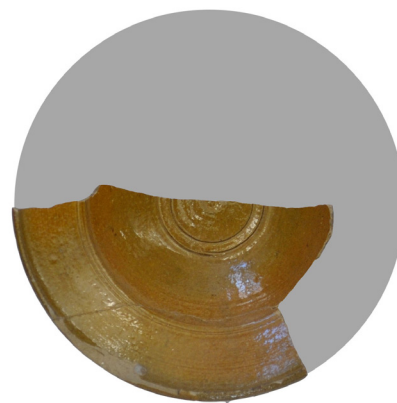

CK 87
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 396

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím
Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)
Límec: v horní třetině výšky nádoby
Dno: rovné
Rozměry: výška 5 cm, průměr okraje 17,3 cm, průměr dna 7,5 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - rezná
Výzdoba: na dně dvě soustředné ryté kružnice
Analogie: Praha, Ústí nad Labem
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

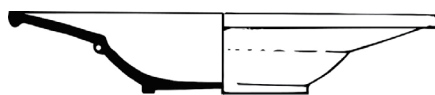
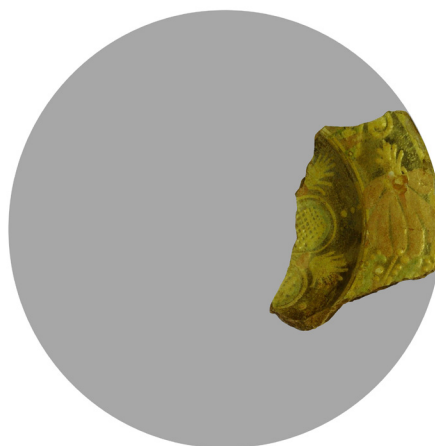
10 cm

CK 88
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 397

Kuchyňská keramika

TALÍŘ
Skupina: M 154

Tvar: mělký talíř
Okraj: přehnutý (MT.7.1.)
Límec: lom v polovině výšky nádoby
Poutko: na spodní straně límce poutko
Dno: rovné, odříznuté, posazené na drobné liště
Rozměry: výška 3,8 cm, průměr okraje 21,4 cm, průměr dna 8,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)
Glazura: olovnatá; VS - transparentní přes malbu; VNS - rezná
Výzdoba: vegetabilní motiv, květy, lístky, ornamentální motiv mřížek; plocha lišty a dna tmavě hnědý podklad (oblast Lince)
Analogie: Eferding
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Kaltenberger 2009, 478-479, obr. EF-L 213

10 cm

CK 89

ČESKÝ KRUMLOV

Identifikační číslo: 398

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ

Skupina: M 153

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: lom v polovině těla

Dno: rovné, odříznuté, posazené na drobné liště

Rozměry: výška 5 cm, průměr okraje 17,5 cm, průměr dna 8 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)

Glazura: olovnatá; VS - transparentní přes malbu; VNS - rezná

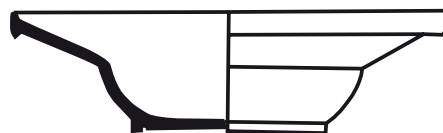
Výzdoba: vegetabilní motiv, květy, lístky, plocha lišty a dna tmavě hnědý podklad, stěny mísy červené (oblast Lince)

Analogie: Eferding

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince

Literatura: Kaltenberger 2009, 472-473, obr. EF-L 205

10 cm

CK 90

ČESKÝ KRUMLOV

Číslo: 401

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ

Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 7 cm, průměr okraje 24,4 cm, průměr dna 9 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

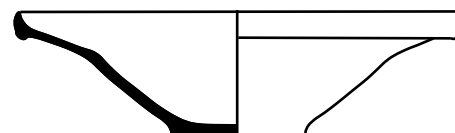
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - rezná

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

10 cm

CK 91
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 404

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 6,2 cm, průměr okraje 25,2 cm, průměr dna 11,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - rezná

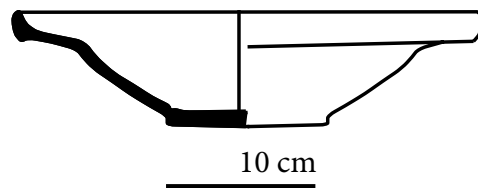
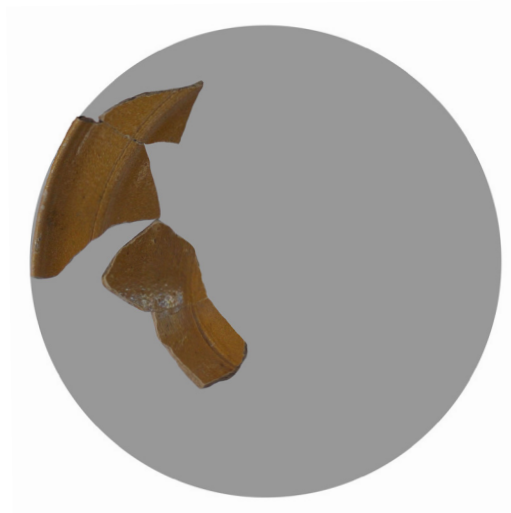
Výzdoba: rytá rýha podél obvodu dna

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 92
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 405

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.2.)

Límec: v horní třetině výšky těla

Dno: rovné, mírně odsazené, odříznuté

Rozměry: výška 5 cm, průměr okraje 19,6 cm, průměr dna 8 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

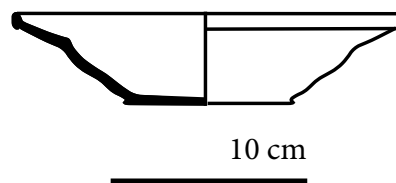
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na vnější okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 93
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 406

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: lom v horní třetině těla nádoby

Dno: rovné, mírně odsazené, odříznuté

Rozměry: výška 7,5 cm, průměr okraje ca 22 cm, průměr dna 11,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

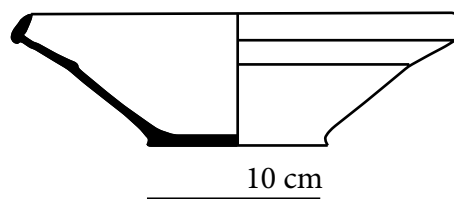
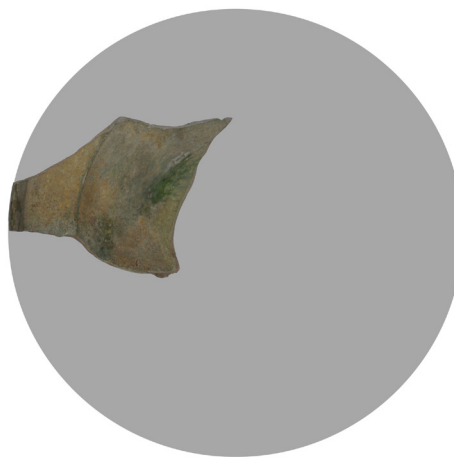
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 94
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 407

Kuchyňská / stolní keramika

MINIATURNÍ TALÍŘ
Skupina: M 42

Tvar: mělká mistička s vodorovně vyloženým límcem, talířek

Okraj: vodorovně vyložený, prostý (MT.5.1.)

Límec: ve výšce okraje

Dno: rovné, odříznuté

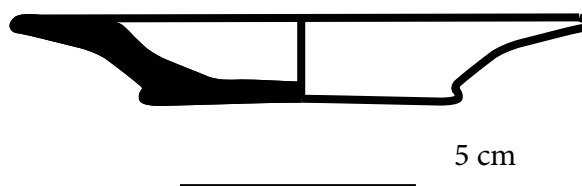
Rozměry: výška 2 cm, průměr okraje 12 cm, průměr dna 6,4 cm

Keramická třída: oxidace, okrová, rezný výrobek (Hr.2.1.)

Analogie: bez přímé analogie

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně jižní Čechy

CK 95
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 410

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 153

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v polovině výšky nádoby

Dno: rovné, odříznuté, posazené na drobné liště

Rozměry: výška 6 cm, průměr okraje 16,5 cm, průměr dna 6,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.1.)

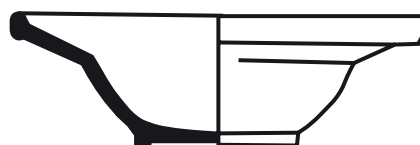
Glazura: olovnatá; VS - transparentní přes malbu; VNS - povrch rezný

Výzdoba: malovaný dekor v odstínech hnědé, červené, bílé a zelené

Analogie: Plzeň (kat. PL 32)

Datace: 1. polovina 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně jižní Čechy

10 cm

CK 96
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 411

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 153

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 4,3 cm, průměr okraje 15,5 cm, průměr dna 5,8 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.1.)

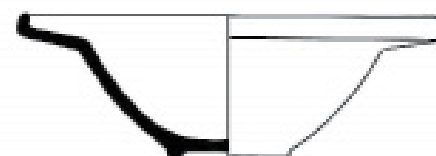
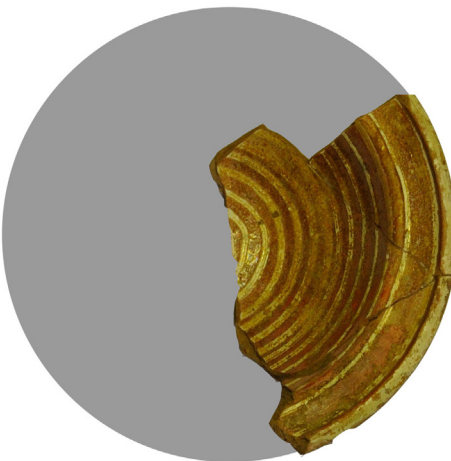
Glazura: olovnatá; VS - transparentní přes malbu; VNS - rezný povrch

Výzdoba: malování bílou hlinkou v podobě soustředných kruhů

Analogie: Plzeň (kat. PL 32)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně jižní Čechy

10 cm

CK 97
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 417

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 8 cm, průměr okraje 24 cm, průměr dna 9 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

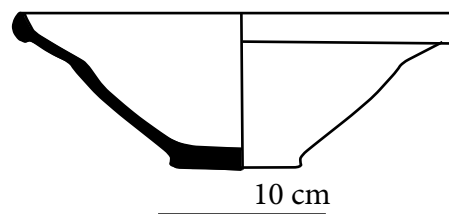
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 98
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 418

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, MALÁ
Skupina: M 153

Tvar: mělká mísa s talířovitým podokrajím, které se téměř stává okrajem talíře

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné, odříznuté, mírně odsazené

Rozměry: výška 7 cm, průměr okraje 18 cm, průměr dna 6,5 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.5.4.)

Glazura: VS - transparentní přes malbu; VNS - rezná

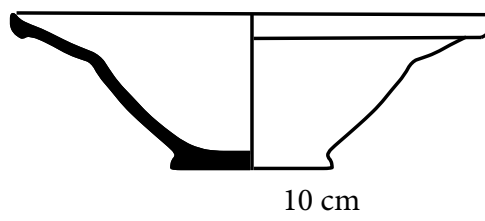
Výzdoba: vegetabilní motiv (poškozený); plocha lišty a dna tmavě hnědý podklad, stěny mísy červené; na dně dvě ryté soustředné kružnice (oblast Lince)

Analogie: Eferding

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince nebo jižní Čechy, okolí Českého Krumlova

Literatura: Kaltenberger 2009, 462-483

CK 99
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 421

Kuchyňská keramika

MĚLKÁ MÍSA, STŘEDNÍ
Skupina: M 15

Tvar: mísa s talířovitým podokrajím, límec nad polovinou výšky těla

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Límec: v horní třetině výšky nádoby

Dno: rovné

Rozměry: výška 7 cm, průměr okraje 27 cm, průměr dna 11 cm

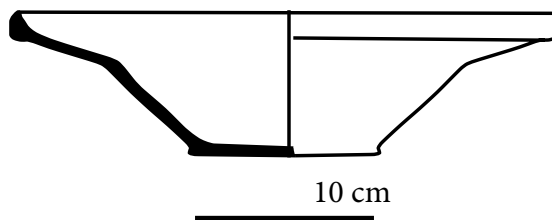
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy nebo Horní Rakousy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 267, obr. 84; Cvrková - Černá 2007, 79, obr. 2D:5,7

CK 100
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 423

Kuchyňská / stolní keramika

MISKA, MINIATURNÍ
Skupina: M 203

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující směrem k okraji

Okraj: ovalený okraj (M.4.1.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 5 cm, průměr okraje 10 cm; průměr dna 8 cm

Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.2.2.)

Analogie: Straubing

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně jižní Čechy

Literatura: Endres 2005, tab. 8

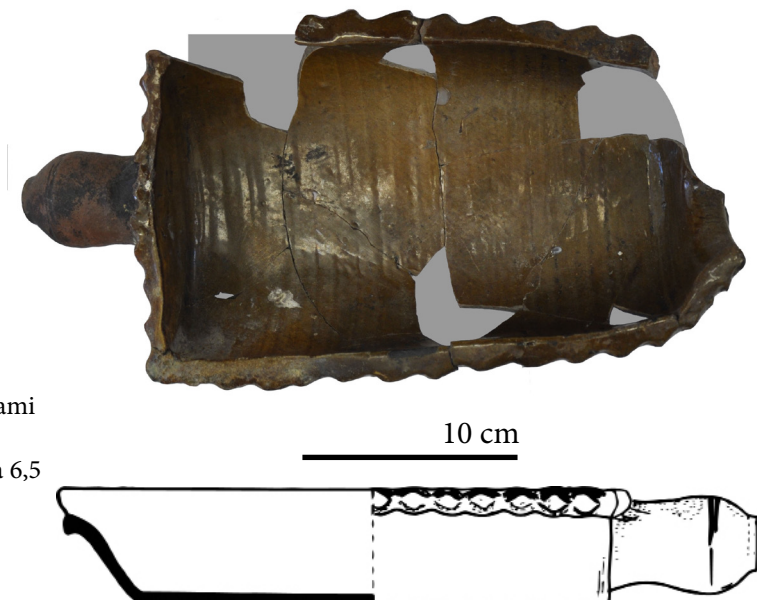

CK 101
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 424

Kuchyňská keramika

PEKÁČ
Skupina: PE 1

Tvar: půlný lahvovitý tvar s výlevkou
Okraj: prstovaný okraj, PE.1.1
Tulej: masivní krátká trubicovitá tulej, rýhovaná dvěma rýhami
Dno: rovné
Rozměry: výška 6 cm, délka 36 cm; šířka 18 cm; tulej - délka 6,5 cm, průměr 4,8 cm, průměr límce 1,8 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená (hrášková); VNS - zelená na okraji
Výzdoba: prstovaný okraj
Analogie: Domažlice, Tábor, Ústí nad Labem aj.
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, pravděpodobně okolí Českého Krumlova nebo Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Cvrková - Černá 2007, 79, 2F:4; Krajíc 1998, 16, obr. 11

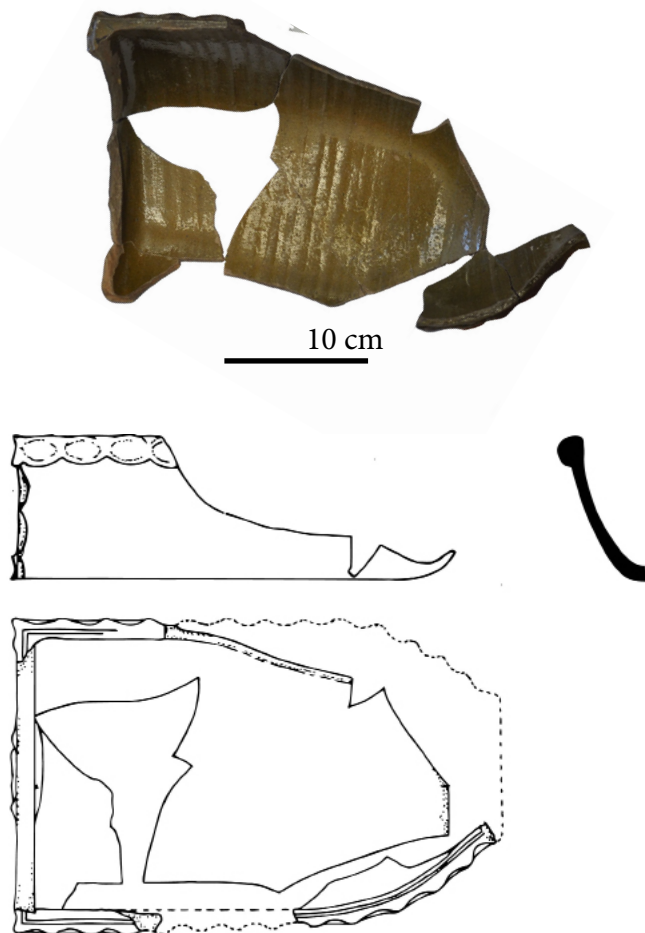

CK 102
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 425

Kuchyňská keramika

PEKÁČ
Skupina: PE 1

Tvar: půlný lahvovitý tvar s výlevkou
Okraj: prstovaný okraj, PE.1.1
Tulej: nedochovaná
Dno: rovné
Rozměry: výška 7,5 cm; max. délka 20 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutozelená; VNS - zelená na okraji
Výzdoba: prstovaný okraj
Analogie: Domažlice, Tábor, Ústí nad Labem aj.
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, pravděpodobně okolí Českého Krumlova nebo Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Cvrková - Černá 2007, 79, 2F:4; Krajíc 1998, 16, obr. 11

CK 103
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 426

Kuchyňská keramika

PEKÁČ
Skupina: PE 1

Tvar: půlený lahvovitý tvar s výlevkou
Okraj: prstovaný okraj, PE.1.1
Tulej: nedochovaná
Dno: rovné
Rozměry: výška ca 7 cm; max. délka 14 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS – zelená; VNS – tmavě zelená na okraji
Výzdoba: prstovaný okraj
Analogie: Domažlice, Tábor, Ústí nad Labem aj.
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, pravděpodobně okolí Českého Krumlova nebo Horní Rakousy, okolí Lince
Literatura: Cvrková - Černá 2007, 79, 2F:4; Krajíc 1998, 16, obr. 11

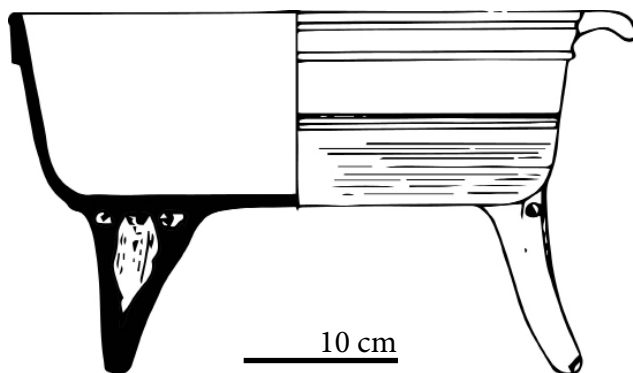

CK 104
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 452

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, VELKÁ
Skupina: P 5

Tvar: mísovité tělo, tělo členěno ve spodní části vývalky
Okraj: okružní, okraj zesílený, dvakrát prožlabený (PA.5.2.)
Ucho: páskové
Dno: rovné
Nožky: mírně vně vyhnuté, výrazně proříznuté a opatřené dvěma důlky
Rozměry: max. výška 22,5 cm; průměr okraje 33 cm; průměr dna 30 cm; ucho – délka 12 cm; šířka 5,5 cm; otvor 2,2 cm; nožky - max. výška 4,2 cm
Keramická třída: oxidace, načervenalá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Analogie: Praha
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Blažková - Vapřeková 2015, 517, obr. 239

CK 105
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 427

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čöčkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté
Rozměry: max. výška 12 cm; výška těla 8,5 cm; průměr okraje 21 cm; průměr dna 14 cm; tulej – délka 12 cm; šířka 5,5 cm; otvor 2,2 cm; nožky - max. výška 4,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

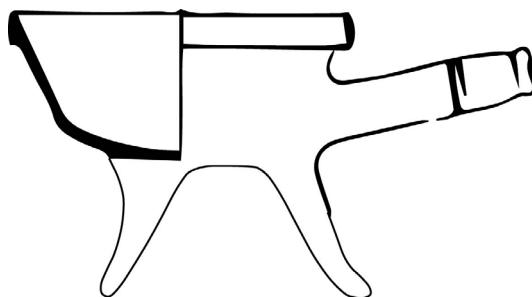

CK 106
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 428

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý
Tulej: trubkovitá tulej, rýhovaná, zakončená límcem
Dno: čöčkovité
Rozměry: výška 11,2 cm; výška těla 5,3 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 9 cm; tulej – délka 7,5 cm; šířka 2,4 cm, otvor 0,6 cm; nožky - výška 5,9 cm
Keramická třída: oxidace, červená (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

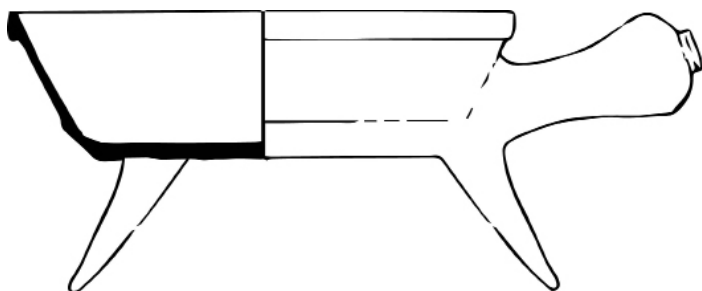
CK 107
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 429

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, VELKÁ

Skupina: P 53

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: rovné
Nožky: mírně vně vyhnuté, u kořene důlek
Rozměry: výška 16,2 cm; výška těla 8 cm; průměr okraje 26 cm;
průměr dna 19,5 cm; tulej – délka 10,5 cm; šířka 5 cm, otvor 2
cm; nožky - výška 8,2 cm
Keramická třída: oxidace, červená (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

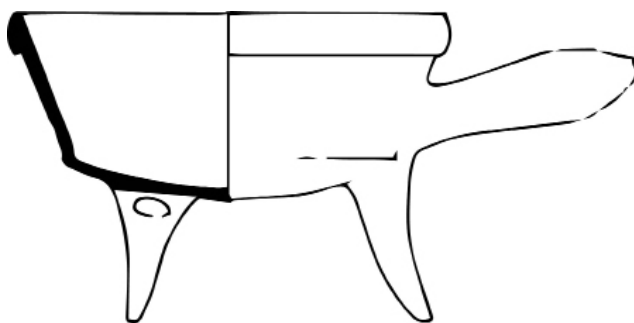

CK 108
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 430
Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ

Skupina: P 43

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, u kořene důlek
Rozměry: výška 15,7 cm; výška těla 7,5 cm; průměr okraje 21 cm;
průměr dna 16 cm; tulej – délka 11 cm; šířka 3,7 cm, otvor 0,6
cm; nožky - výška 8,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

CK 109
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 431

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté (ulomené)
Rozměry: max. výška 6,5 cm; výška těla 5 cm; průměr okraje 14 cm; průměr dna 11,5 cm; tulej – délka 9 cm; šířka 2,6 cm, otvor 0,8 cm; nožky - max. výška 1,5 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

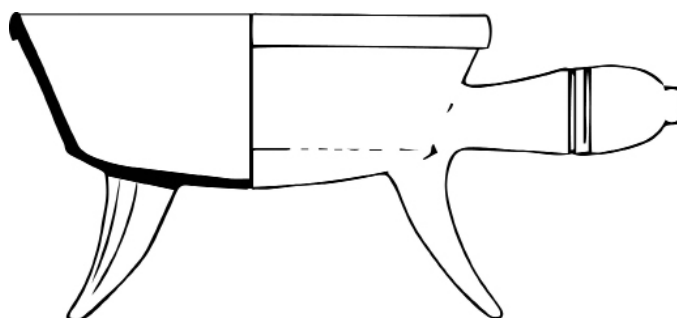

CK 110
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 432

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem (rýhovaná)
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou
Rozměry: výška 15,6 cm; výška těla 6,5 cm; průměr okraje 25 cm; průměr dna 19,5 cm; tulej – délka 12 cm; šířka 4,8 cm, otvor 1 cm; nožky - výška 9,1 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

CK 111
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 433

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo

Okraj: přehnutý

Tulej: ulomená, původně trubkovitá

Dno: rovné

Nožky: mírně vně vyhnuté

Rozměry: výška 13,8 cm; výška těla 7,5 cm; průměr okraje 23 cm;

průměr dna 15,5 cm; tulej – max. délka 5 cm; max. šířka 3,5 cm;

nožky - výška 6,3 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov

Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 112
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 434

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo

Okraj: přehnutý (PA.3.1.)

Tulej: ulomená, původně trubkovitá

Dno: čočkovité

Nožky: mírně vně vyhnuté (zlomené)

Rozměry: max. výška 10,1 cm; výška těla 5,5 cm; průměr

okraje 20 cm; průměr dna 15 cm; tulej – max. délka 4,5 cm; max.

šířka 3,5 cm; nožky - max. výška 4,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj

Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov

Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 113
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 435

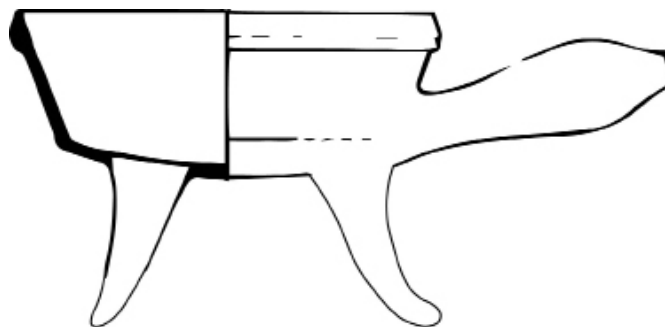
Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.3.2.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou
Rozměry: výška 13,8 cm; výška těla 5,5 cm; průměr okraje 17,5 cm; průměr dna 13 cm; tulej – délka 12,3 cm; šířka 3,4 cm; otvor 0,6 cm; nožky - max. výška 3,6 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 114
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 437

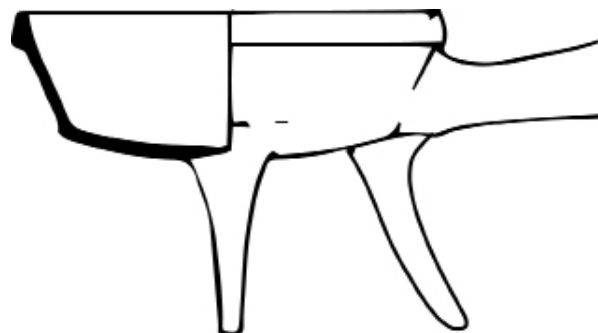
Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.3.1.)
Tulej: zlomená, původně trubkovitá
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou
Rozměry: výška 11,8 cm; výška těla 4,5 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 12,5 cm; tulej – max. délka 7,6 cm; max. šířka 2,2 cm; nožky - výška 6,3 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

5 cm

CK 115
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 440

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: ovalený (PA.2.1.)
Tulej: zlomená, původně trubkovitá
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, s náznakem důlku u napojení nožky k tělu
Rozměry: výška 10 cm; výška těla 4,5 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 12,5 cm; tulej – max. délka 1 cm; max. šířka 2,5 cm; nožky - výška 5,6 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

5 cm

CK 116
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 441

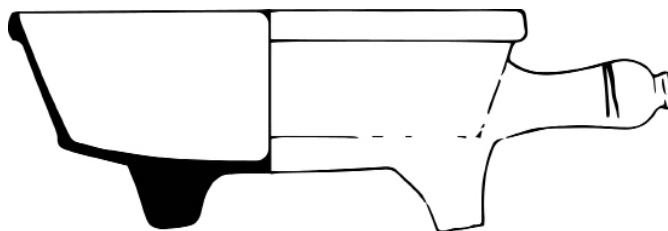
Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou
Rozměry: max. výška 12,7 cm; výška těla 6 cm; průměr okraje 24,5 cm; průměr dna 20 cm; tulej – délka 9,5 cm; šířka 5 cm; nožky - max. výška 6,7 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 117

ČESKÝ KRUMLOV

Identifikační číslo: 442

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, VELKÁ

Skupina: P 52

Tvar: mísovité tělo

Okraj: přehnutý (PA.4.1.)

Výlevka: výlevka na boku okraje

Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem

Dno: rovné

Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou

Rozměry: výška 18,8 cm; výška těla 10,5 cm; průměr okraje 27,5

cm; průměr dna 16,5 cm; tulej – délka 14,5 cm; šířka 4,5 cm;

otvor 1 cm; nožky - výška 8,3 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor

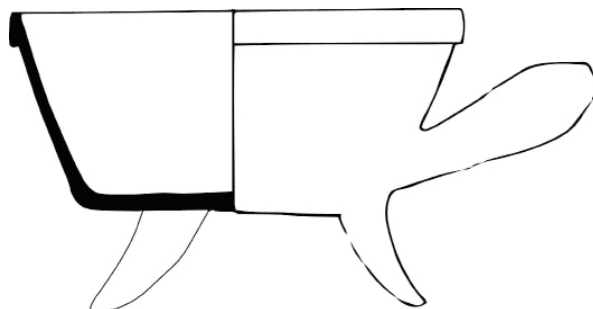
Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov

Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 118

ČESKÝ KRUMLOV

Identifikační číslo: 443

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, STŘEDNÍ

Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo

Okraj: přehnutý (PA.4.1.)

Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem (poškozená)

Dno: čočkovité

Nožky: mírně vně vyhnuté, doplněné svislou drážkou

Rozměry: max. výška 11,6 cm; výška těla 7 cm; průměr okraje 20

cm; průměr dna 16 cm; tulej – délka 11 cm; šířka 4,5 cm; nožky -

max. výška 4,6 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov

Literatura: Krajc 1998, obr. 13

10 cm

CK 119
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 445

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.2.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté
Rozměry: max. výška 10,3 cm; výška těla 5 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 9 cm; tulej – délka 7,5 cm; šířka 3,5 cm; otvor 1 cm; nožky - max. výška 5,3 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

5 cm

CK 120
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 446

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV, MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté
Rozměry: max. výška 10,3 cm; výška těla 4,5 cm; průměr okraje ca 15 cm; průměr dna 11,5 cm; tulej – délka 8 cm; šířka 2,8 cm; otvor 1,5 cm; nožky - max. výška 4,3 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

5 cm

CK 121
ČESKÝ KRUMLOV
Identifikační číslo: 450

Kuchyňská keramika

TROJNOHÁ PÁNEV (HORNÍ ČÁST), MALÁ
Skupina: P 45

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý
Tulej: ulomená, původně trubkovitá formovaná do límce
Dno: čočkovité
Nožky: mírně vně vyhnuté
Rozměry: max. výška 10,3 cm; výška těla 3 cm; průměr okraje 11,5 cm; průměr dna 8 cm; tulej – délka 1,8 cm; šířka 2 cm; nožky - max. výška 0,5 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy, patrně Český Krumlov
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

5 cm

CK 122
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 475

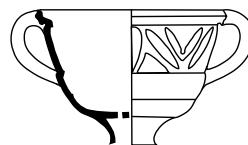
Stolní keramika

PROŘEZÁVANÁ MISKA, OHŘÍVADLO
(HORNÍ ČÁST)
Skupina: M 40

Tvar: mísovitý
Okraj: vodorovně vyložený, na konci zesílený, vzhůru tažený, z boku prožlabený (O.1.1.1; analogie v oblasti Lince)
Ucho: dvě pásková ucha
Dno: mírně vypouklé, perforované
Nožka: dutá (nedochovaná)
Rozměry: výška 8 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 4 cm; průměr největší výduti 5,1 cm; ucho – délka 4,2 cm; šířka 1,3 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS – rezná; VNS – zelená
Výzdoba: tělo prořezáno kolem dokola mandlovitými otvory
Analogie: Eferding, Praha
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně jižní Čechy
Literatura: Blažková 2013, 212, tab. 14: 3, 5; Kaltenberger 2009, 412, tab.160:EF-L 56

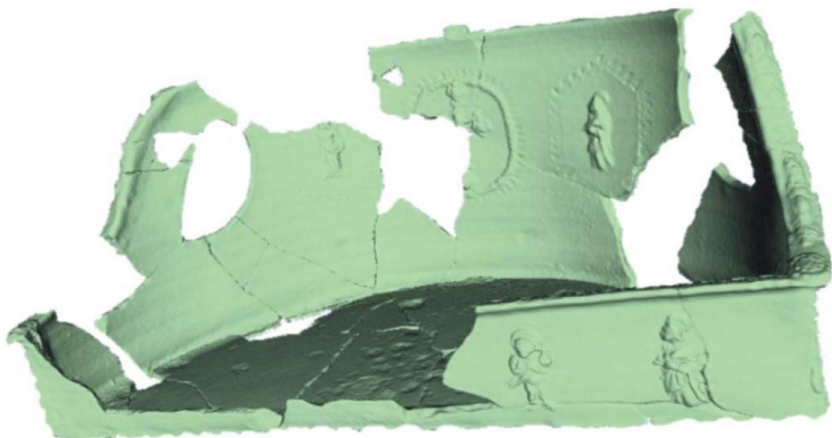
10 cm

CK 123
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 477

Hygienická keramika

UMYVADLO
Skupina: Hy 1

Tvar: rovné stěny kolmé na rovné dno
Okraj: zesílený, vodrovně vyložený (U.1.1.)
Ucha: dvě prořezávaná mandlovitá ucha
Dno: rovné

Rozměry: výška přední stěny 10 cm; výška zadní stěny 24 cm; délka okraje přední stěny 54,6 cm; délka okraj zadní stěny 8,7 cm; poloměr dna 26 cm (vzdálenost přední a zadní stěny); šířka stěn ca 0,7 cm.

Keramická třída: oxidace, světle okrová, střední zrnna, příměs slídy (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS – zelená; VNS – zelená

Výzdoba: Ve vodorovných částech okraje na přední a zadní stěně byly nahuštěny kolky ve tvaru kosočtverců s mřížkou. Rohy, v nichž se propojila přední a zadní stěna, zdobily růžice. Snižující se okraje u bočních stěn okrašlovaly na obou stranách odspodu: rostlinné girlandy - štempl ve tvaru kruhu s mřížkou - girlanda s kartuší - věnec s poupětem. Otázkou zůstává, co zdobilo okraj uprostřed zadní stěny, patrně mohlo jít o keramickou plastiku (kříž, architektonický, figurální či rostlinný motiv). Nej důležitější součástí výzdoby umyvadla byla soustředěna na transparentní plochy přední a zadní stěny, kde bylo využito nálepků. Tři figurální motivy byly umístěny do ověncených medailonů o šesti cípech. Po pravici ukřížovaného Ježíše Krista se nacházelo vyobrazení milostné Panny Marie. Po levici Ukřížovaného se nacházela blíže neurčitelná postava některého ze svatých (lze uvažovat např. o sv. Petru s klíči nebo sv. Janu Evangelistovi). Na přední stěně umyvadla se nacházelo motivů pět. Z toho se dochovala pouze část ústředního ověnceného medailonu uprostřed stěny a dva figurální motivy po levici. Nejprve to bylo vyobrazení Ježíše ve variantě Jezulátka, v dalším případě byl zopakován stejný motiv svatého, který se nachází i na zadní stěně umyvadla.

Analogie: Wolfrathausen, Opava

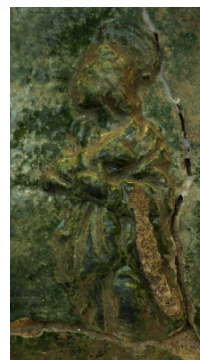
Datace: 17. století

Provenience: Horní Rakousy, okolí Lince, nebo jižní Čechy

Literatura: Gross 2009b, 247-248; Preusz 2013, 287-296; Šikulová 2004, 19-28

10 cm

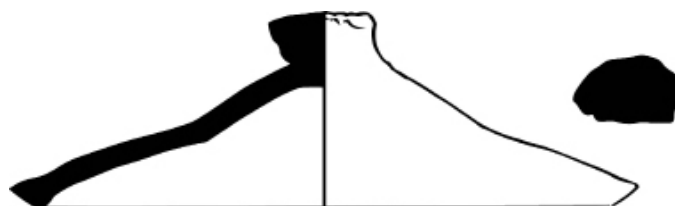
CK 124
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 478

Kuchyňská keramika

POKLICE

Skupina: Pl 2

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: šikmo seříznutý (Po.1.3.)
Knoflík: šikmo posazený
Rozměry: výška 5,5 cm; průměr okraje 15,5 cm; knoflík – výška 0,8 cm; průměr 2,5 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Klatovy, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

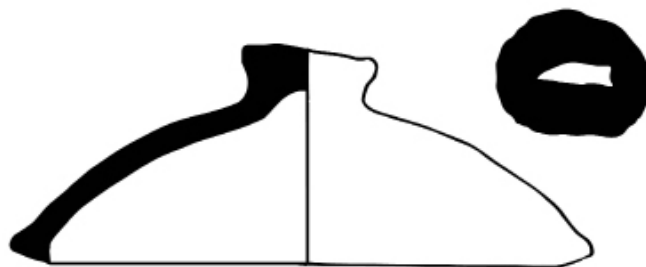
CK 125
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 479

Kuchyňská keramika

POKLICE

Skupina: Pl 1

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: šikmo seříznutý (Po.2.4.)
Knoflík: kolmo posazený, výrazně zploštěný
Rozměry: výška 6 cm; průměr okraje 14,5 cm; knoflík – výška 1,2 cm; šířka 3,5 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Klatovy, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

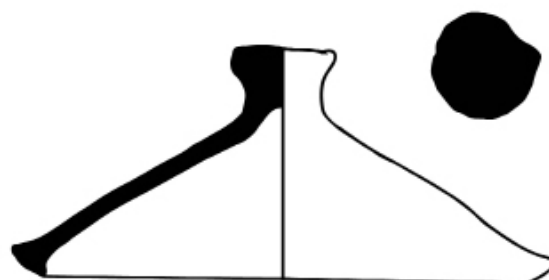

CK 126
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 480

Kuchyňská keramika

POKLICE
Skupina: Pl 2

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: šikmo seříznutý (Po.2.4.)
Knoflík: kolmo posazený
Rozměry: výška 5,7 cm; průměr okraje 13,5 cm; knoflík – výška 1,5 cm; průměr 2,6 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Klatovy, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

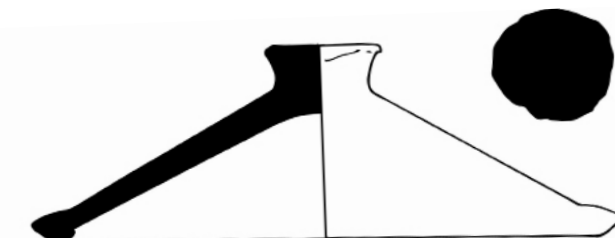

CK 127
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 481

Kuchyňská keramika

POKLICE
Skupina: Pl 2

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: šikmo seříznutý (Po.4.4.)
Knoflík: kolmo posazený
Rozměry: výška 5,2 cm; průměr okraje 15 cm; knoflík – výška 1,2 cm; průměr 3,1 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Klatovy, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: jižní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

CK 128
ČESKÝ KRUMLOV
Číslo: 489

Figurální keramika

FIGURKA, PODSTAVEC A SPODNÍ ČÁST

Skupina: Kk 1

Tvar: Figurální, figurka klečící Panny Marie Pomocné, z níž se dochovala pouze spodní část postavy a podstavec. Postava byla oblečena v ženském dlouhém šatu a klečela, o čemž svědčí kolena v popředí. Na zadní straně byly naopak v náznaku vidět rozpuštěné vlasy, které splývají se záhyby šatů.

Dno: odříznuté

Rozměry: výška 6,7 cm; průměr okraje 4,9 cm; průměr dna 4 cm; průměr největší výduti 5,1 cm; ucho – délka 4,2 cm; šířka 1,3 cm

Keramická třída: oxidace, světle bílá (dýmkařská hlína) (Hr.3.4.)

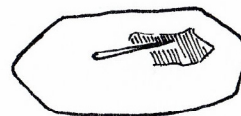
Výzdoba: Inskripce: S: M . RIA - H/ILF; na zadní straně IN / BASR / V /

Analogie: Praha

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: Rakousy, Bavorsko (německá inskripce?)

Literatura: Cymbalak – Matějková 2012, 55-56, obr. 17; Dohnal – Vařeka 2002, 271

5 cm

PŘÍLOHA Č. 4
DOMAŽLICE
SKLEP (DHP 10)

DOMAŽLICE

Inventární číslo: 27237

Kuchyňská / stolní keramika

MISKA

Skupina: M 204

Tvar: nálevkovitě rozevírající se tvar

Okraj: vzhůru vytažený, prostý (M.1.1.)

Dno: odřezáno strunou, rovné linky

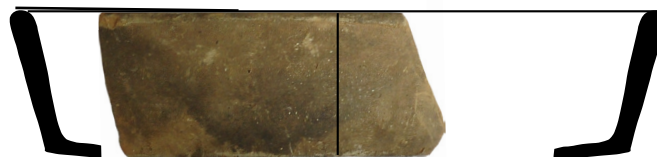
Rozměry: výška 4,5 cm, průměr okraje 22 cm, průměr dna 20 cm

Keramická třída: redukce, matná (Hr.1.3)

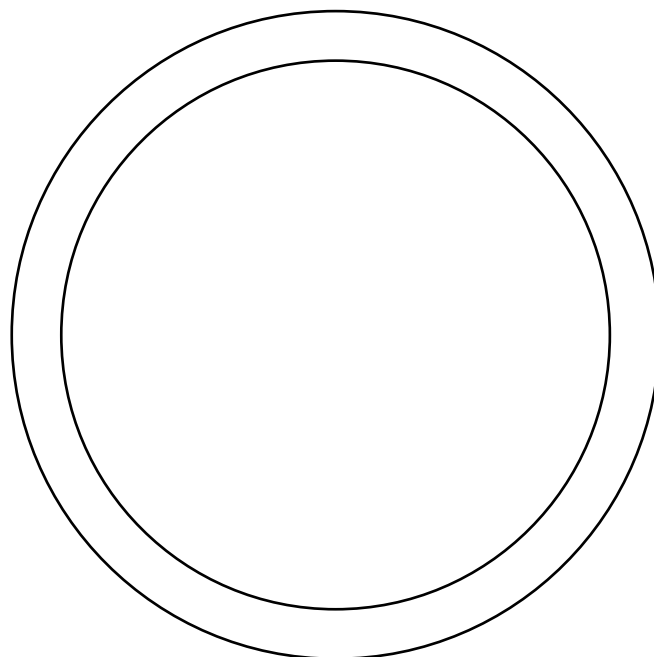
Analogie: nepřímé analogie, např. Český Krumlov (kat. CK 67)

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: patrně západní Čechy

10 cm

DOMAŽLICE

Inventární číslo: 27238

Zahradní keramika

KVĚTINÁČ

Skupina: Zk 1

Tvar: nálevkovitě rozevírající se tvar (podobný hrnci)

Okraj: šikmo vyhnutý, ovalený okraj podobný hrncům H.12.3.

Dno: odřezáno strunou, rovné linky

Otvor: u dna kruhový otvor

Rozměry: výška 15,7 cm; průměr okraje 22 cm; průměr dna 17 cm

Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.2.1.)

Výzdoba: tři ryté linky přibližně na hranici horní, prostřední třetiny těla, další na hranici prostřední a spodní třetiny těla

Analogie: Lipsko

Datace: 1. polovina 17. století

Provenience: patrně západní Čechy

Literatura: Kluttig-Altman 2006, 308-310, obr. 68

10 cm

PŘÍLOHA Č. 5

KAŠPERSKÉ HORY

NÁMĚSTÍ - STUDNA/ODPADNÍ JÍMKA
(PLOCHA A - ČTVEREC 029 - OBJ. A004)

KH 1

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha A-čtverec 029- Obj. A074

Inventární číslo: 21.698

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý

Okraj: ovalený, podříznutý (H.12.6.)

Ucho: páskové

Dno: odříznuto

Rozměry: výška 17,3 cm; průměr okraje 16 cm; průměr dna 10,2 cm; ucho – délka 8 cm; šířka 2,3 cm

Keramická třída: redukce, matná (Hr.1.2.)

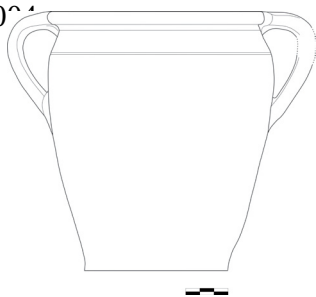
Výzdoba: rádélko na podhrdlí

Analogie: Srlín

Datace: 17. až 1. polovina 18. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 278-9

KH 2

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha A-čtverec 029- Obj. A004

Inventární číslo: 21.699

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ

Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý

Okraj: esovitý (H.19.2.)

Výlevka: naproti uchu

Ucho: páskové, připojeno k okraji a největší výduti

Dno: rovné, odříznuto

Rozměry: výška 21,6 cm; průměr okraje 15,5 cm; průměr dna 12,1 cm

Keramická třída: redukce, matná (Hr.1.1.)

Výzdoba: rádélko na podhrdlí

Analogie: Srlín

Datace: 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, obr. 9

5 cm

KH 3

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha A-čtverec 029- Obj. A004

Inventární číslo: 21.709

Stolní keramika

DŽBÁN - HORNÍ ČÁST

Skupina: Dv 202

Tvar: vejčitý džbán s páskovým uchem a válcovým hrdlem; maxi-

mální výduť umístěna v horní třetině výšky nádoby

Okraj: nízké okruží s lištou (D.1.2.)

Ucho: páskové, připojeno k okraji a k největší výduti

Rozměry: průměr okraje 18 cm; průměr největší výduti 24 cm;

ucho – délka 12,8 cm; šířka 3,3 cm

Keramická třída: redukce, matná (Hr.1.1.)

Výzdoba: rádélko na podhrdlí

Analogie: Srlín, Praha

Datace: 17. až 1. polovina 18. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 530, obr. 264; Dohnal -

Vařeka 1997, 278-9

KH 4

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha A-čtverec 029- Obj. A004

Inventární číslo: 21.711

Kuchyňská keramika

TROJNOŽKA

Skupina: P 44

Tvar: mísovitě tělo

Okraj: okruží (PA.5.1.)

Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem

Dno: čočkovité

Nohy: mírně vně vyhnuté, důlek u napojení k tělu

Rozměry: průměr okraje 18 cm; průměr dna 14,8 cm

Keramická třída: oxidace, rezatá, hodně písku (Hr.3.1.)

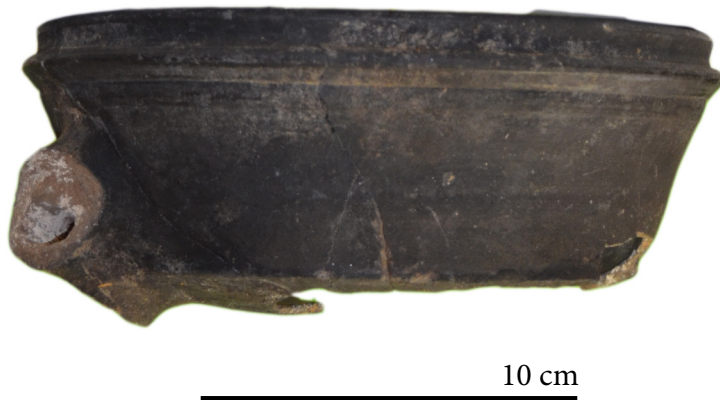
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj

Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor

Datace: 17. století

Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory

Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

KH 5
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.712

Stolní keramika

DŽBÁN, STŘEDNÍ
Skupina: Dv 202

Tvar: vejčitý až baňatý
Okraj: nízké okružní s lištou (D.1.2.)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: odříznuto
Rozměry: výška 28,3 cm; průměr okraje 11 cm; průměr největší výduti 21,1 cm; ucho – délka 14 cm; šířka 3,4 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko na podhrdlí; leštění do spirál
Analogie: Srlín, Praha
Datace: 17. až 1. polovina 18. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 530, obr. 264; Dohnal - Vařeka 1997, 278-9

KH 6
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.713

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý, zavnutý (H.12.8.)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: odříznuto
Rozměry: výška 23,8 cm; průměr okraje 16,7 cm; průměr největší výduti 19,1 cm; průměr dna 16,7 cm; ucho – délka 9,4 cm; šířka 2,5 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko na podhrdlí
Analogie: Srlín
Datace: 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, obr. 9

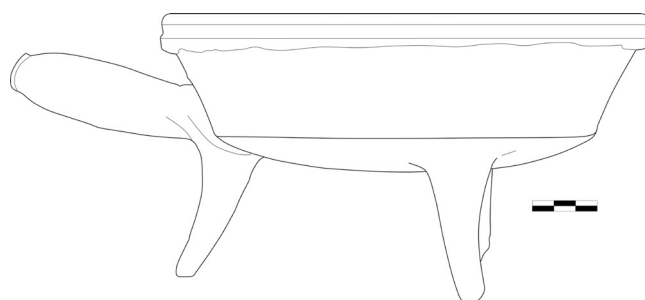

KH 7
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.714

Kuchyňská keramika

TROJNOŽKA
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: přehnutý, z boku prožlabený (PA.4.2.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čokkovité
Nohy: mírně vně vyhnuté, důlek u napojení k tělu
Rozměry: výška 13,6 cm; průměr okraje 22,5 cm; průměr dna 17,8 cm; tulej – délka 11 cm; šířka 3,2 cm; průměr otvoru 1,4 cm; nohy - výška 7 cm
Keramická třída: oxidace, slídnatá (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor
Datace: 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

KH 8
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.715

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ (ZÁSOBNÍ)
Skupina: Hs 232

Tvar: soudkovitý
Okraj: téměř vzhůru vytažený, mírně esovitě prohnutý (H.20.1.)
Ucho: páskové, na horní straně ryto dvěma vertikálními rýhami, u spodního kořene dva důlky
Dno: odříznuto
Rozměry: max. výška 28 cm; průměr okraje 23,5 cm; průměr největší výduti 25,5 cm; průměr dna 21,5 cm; ucho – délka 13,5 cm; šířka 3,7 cm
Keramická třída: redukce, matná (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko na podhrdlí, leštění povrchu
Analogie: Srlín
Datace: 17. až 1. polovina 18. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 278-9

KH 9
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.716

Kuchyňská keramika

TROJNOŽKA
Skupina: P 44

Tvar: mísovité tělo
Okraj: okružní s mírně zvýrazněnou spodní hranou (PA.5.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čochkovité
Nohy: mírně vně vyhnuté, důlek u napojení k tělu
Rozměry: výška 12,3 cm; průměr okraje 17,8 cm; průměr dna 14,4 cm; tulej – délka 11 cm; šířka 4 cm; průměr otvoru 1,1 cm; nohy - výška 7,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesah na okraj
Výzdoba: rádélko v podobě segmentové vlnice na těle
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Analogie: Kašperské Hory, Klatovy, Plzeň, Tábor, Merklín (segmentová vlnice na trojnožkách)
Datace: 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

KH 10
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.717

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 183

Tvar: válcový
Okraj: okružní (H.17.6.)
Ucho: páskové, připojeno k okraji
Dno: rovné, odříznuto
Rozměry: výška 13,5 cm; průměr okraje 10,7 cm; průměr dna 8,3 cm; ucho – šířka 1,6 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - hnědá; VNS - hnědá, přesahuje na okraj a ucho
Výzdoba: čtyři vodrovné rýhy na podhrdlí
Analogie: bez analogií
Datace: 17. až 1. polovina 18. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

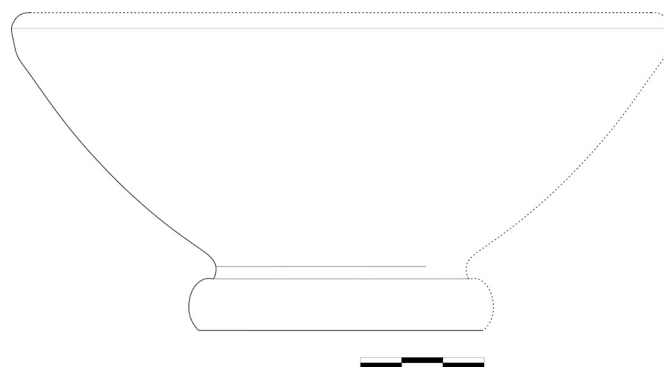
KH 11
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.718

Stolní keramika

ŠÁLEK

Skupina: SL 1

Tvar: mísovitý na nožce
Okraj: dovnitř zatažený (Sl.1.1.)
Ucho: třmenové ouško (odlomeno)
Dno: odříznuto, výrazně odsazeno na patku
Rozměry: výška 6,9 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 6,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovantá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj
Výzdoba: ryté linky pod okrajem
Analogie: Strážnice
Datace: 17. až 1. polovina 18. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Pajer 2001, 46-51, obr. 47.

KH 12
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A-čtverec 029- Obj. A004
Inventární číslo: 21.719

Stolní keramika

DŽBÁN - SPODNÍ ČÁST

Skupina: Dk 2

Tvar: kulovitý tvar džbánu (zpravidla s válcovým hrdlem - nedochováno)
Ucho: páskové
Dno: odříznuto, odsazeno na patku
Rozměry: max. výška 18 cm; průměr největší výduti 17 cm; průměr dna 10 cm
Keramická třída: oxidace oranžová (Hr.5.7.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - hnědožlutá, malovaná žlutou spirálou
Výzdoba: tělo džbánu malováno žlutou spirálou po celém povrchu, patka režná
Analogie: bez analogií
Datace: 17. až 1. polovina 18. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

KAŠPERSKÉ HORY

NÁMĚSTÍ - DALŠÍ OBJEKTY

PLOCHA C - ČTVEREC 90 - SJ 089-003

PLOCHA A - ČTVEREC 008 - SJ 002

KH 13
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 90 - SJ 089-003
Inventární číslo: 21.959

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý tvar
Okraj: ovalený
Dno: odřezáno
Rozměry: výška 15,2 cm; průměr okraje 15,2 cm; průměr dna 9,2 cm; průměr hrdla 13,8 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: rytá linka na podhrdlí
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

10 cm

KH 14
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 90 - SJ 089-003
Inventární číslo: 21.960

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý tvar
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové, připojené k okraji a největší výduti
Dno: podsypáno
Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 14,7 cm; průměr dna 8,8 cm; průměr hrdla 14,1 cm; ucho – délka 7 cm; šířka 1,2 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

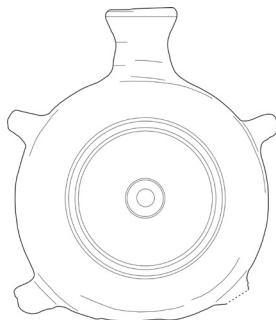

10 cm

KH 15
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 90 - SJ 090-003
Inventární číslo: 21.961

Transportní keramika

POLNÍ LAHEV
Skupina: Dpl 1

Tvar: položený válec
Okraj: vzhůru vytažený, prostý (Ch.D.1.1.)
Ucho: k nádobě jsou připojena čtyři horizontální pásková ucha
Rozměry: výška 17,5 cm; průměr okraje 4 cm; výška hrdla 4 cm;
průměr největší výduti 14,5 cm; ucho – délka 3,5 cm, šířka 0,8 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: na těle dvě soustředné kružnice lemované vlnovkou
Analogie: Lipsko (kamenina)
Datace: 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Kluttig-Altmann 2006, 307, obr. 95, 210

KH 16
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha A - Čtverec 008 - SJ 002
Inventární číslo: 22.525

Nález: Plocha A – čtverec 008 – SJ 002 (přelom 15. a 16. století)

Kuchyňská keramika

HRNEC
Skupina: Hv 26

Tvar: vejčitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, mírně přehnutý (H.12.6.)
Dno: podsypané
Rozměry: výška 27 cm; průměr okraje 25,4 cm; průměr dna 12,6 cm; průměr hrdla 23,6 cm; průměr největší výduti 31 cm; ucho – délka 7 cm; šířka 3,1 cm
Keramická třída: redukce, hnědošedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko
Analogie: Soběslav
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Krajc 1990, 99, obr. 1

KAŠPERSKÉ HORY
STUDNA
(PLOCHA C - ČTVEREC 109 - OBJ. C-054 - SJ 006)

KH 17

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 006

Inventární číslo: 22.256

Dětská keramika

SACÍ KONVIČKA

Skupina: Dts 1

Tvar: vějířitý až kulovitý, posazený na nožce

Okraj: mírně šikmo vně vyhnutý (Ch.D.1.1.)

Ucho: připojeno zleva k trubici (odlomeno)

Dno: odříznuto

Rozměry: výška 7,8 cm; průměr okraje 3,7 cm; průměr největší výduti 7,6 cm; průměr dna 4,5 cm; výlevka - délka 2,4 cm; šířka 2 cm; průměr otvoru 0,4

Keramická třída: oxidace, oranžová (Hr.3.2.)

Glazura: olovnatá; VS - bez glazury; VNS - zelená (hrášková)

Výzdoba: rádélková v pásu na těle

Analogie: Budislavice, Chanovice, Sušice

Datace: 2. polovina 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Fröhlich - Lhoták 2012, 21-27; Radoměřský-Richter

1974, 146, obr. 173

5 cm

KH 18

KAŠPERSKÉ HORY

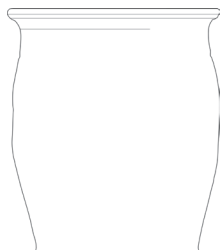
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 006

Inventární číslo: 22.264

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)

Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý

Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.1.1.)

Dno: rovné

Rozměry: výška 11,5 cm; průměr okraje 10 cm; průměr dna 7,7 cm; průměr hrdla 8,8 cm

Keramická třída: oxidace; červenooranžová (Hr.3.2.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená (hráškově) glazura; VNS - zelená přesahuje na okraj

Analogie: Praha (po roce 1539)

Datace: 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 146, obr. 174

5 cm

KAŠPERSKÉ HORY

NÁMĚSTÍ - STUDNA
(PLOCHA C - OBJ. C-054 - SJ 109-008)

KH 19
KAPŠERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.279

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý tvar
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: rovné, podsypáno
Rozměry: výška 15 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 10 cm;
průměr hrdla 11 cm; ucho – délka 6 cm; šířka 1,3 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě ryté rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň
Datace: 2. polovina 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

10 cm

KH 20
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.280

Stolní keramika

DŽBÁN, VELKÝ
Skupina: Dv 101

Tvar: vejčitý džbán s nálevkovitě rozevřeným hrdlem, který je členěn drobnými vývalky (hrdlo mohlo být modelováno do hubičky)
Okraj: okružní, výrazně profilované (D.1.2)
Ucho: páskové, přisedá k okraji a pod největší výdutí
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 45 cm; průměr okraje 5,5 cm; průměr dna 11 cm; ucho – délka 9,2 cm, šířka 2,6 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko na podhrdlí, rádélko na okraji
Analogie: Horažďovice
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory
Literatura: Tetour 2002, obr. 6:3,4

10 cm

KH 21

KAŠPERSKÉ HORY

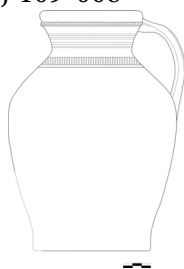
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008

Inventární číslo: 22.281

Stolní keramika

DŽBÁN, STŘEDNÍ

Skupina: Dv 101

Tvar: vejčitý džbán s nálevkovitým hrdlem

Okraj: okružní, výrazně profilované (D.1.2)

Ucho: páskové, připojeno k okraji a nejv. výduti

Dno: rovné, podsypáno

Rozměry: výška 26,2 cm; průměr okraje 11,4 cm; průměr dna

12,8 cm; ucho – délka cm; šířka 2,6 cm

Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)

Výzdoba: na hrdle žebro s radélkem a šest rytých vodorovných rýh; na podhrdlí pásek radélkové výzdoby; povrch nádoby hlazen

Analogie: Horažďovice

Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory

Literatura: Tetour 2002, obr. 6:3,4

10 cm

KH 22

KAŠPERSKÉ HORY

Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008

Inventární číslo: 22.282

Kuchyňská keramika

POKLICE

Skupina: Pl 1

Tvar: zvonovitý tvar, stopy vytáčení

Okraj: šikmo seříznutý (PO.1.1.)

Knoflík: kolmo posazený

Rozměry: výška 9 cm; průměr okraje 27,8 cm; knoflík – průměr

5,6 cm; výška 1 cm

Keramická třída: redukce, světle šedá až bílošedá (Hr.1.2.)

Analogie: Horažďovice, Soběslav

Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Krajíc 1990, 94, obr. 1; Tetour 2002, obr. 3:4

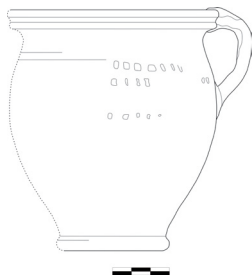

10 cm

KH 23
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.283

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (KOFLÍK)
Skupina: Hv 20

Tvar: vejčitý
Okraj: vně vyhnutý, směrem vzhůru se zužující, z boku prožlabený (H.17.6.)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: rovné, posypané
Rozměry: výška 11,9 cm; průměr okraje 10 cm; průměr dna 5,9 cm; průměr hrdla 8,6 cm; ucho – délka 4,5 cm; šířka 1,4 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko (čtverečky, trojúhelníčky) v pásu po celém těle
Analogie: Strakonice (ca 1450)
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 118, obr. 117

5 cm

KH 24
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.285

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (KOFLÍK)
Skupina: Hv 114

Tvar: vejčitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.3.8.)
Dno: rovné, posypané
Rozměry: výška 11 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 6,8 cm; průměr hrdla 10,4 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko, široký pás vlnek na výduti
Analogie: Horažďovice
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: západní Čechy, patrně Kašperské Hory
Literatura: Tetour 2002, obr. 6:1

5 cm

KH 25
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.286

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (KOFLÍK)
Skupina: Hv 20

Tvar: vejčitý
Okraj: vně vyhnutý, směrem vzhůru se zužující, z boku prožlabený (H.17.6.)
Dno: rovné, podsypané
Rozměry: výška 11,7 cm; průměr okraje 9,7 cm; průměr dna 5 cm; průměr hrdla 8,1 cm; ucho – délka 4,4 cm; šířka 1,4 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rádélko (čtverečky, trojúhelníčky) v pásu po celém těle
Analogie: Strakonice (ca 1450)
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 118, obr. 117

KH 26
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.287

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, ovalený (H.12.3.)
Ucho: nedochováno
Dno: rovné, mírně stopy odřezání
Rozměry: výška 14,3 cm; průměr okraje 12,9 cm; průměr dna 8,7 cm; průměr hrdla 10,5 cm
Keramická třída: oxdiační, okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj
Výzdoba: ryté rýhy na podhrdlí
Analogie: Kutná Hora (po roce 1543)
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 148, obr. 176

KH 27
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo 22.289

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 115

Tvar: nízký jednouchý hrnec, kdy celková výška je nižší než průměr okraje nádoby.

Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.1.1.)

Ucho: páskové, přisedá k okraji a pod největší výduti

Dno: dno odsazeno patkou, odřezáno (rovné)

Rozměry: výška 13 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 7,8 cm; průměr hrdla 14,1 cm; ucho – délka 5,2 cm, šířka 1,2 cm

Keramická třída: oxidace; červenooranžová (Hr.3.2.)

Glazura: olovnatá; VS – žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraji a uchu

Výzdoba: pod hrdlem 2 vodorovné rýhy

Analogie: Kutná Hora (po roce 1543)

Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 148, obr. 176

10 cm

KH 28
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.290

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201?

Tvar: soudkovitý

Dno: odřezáno

Rozměry: max. výška 15,6 cm; průměr dna 14,3 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - režné

Analogie: Kutná Hora (po roce 1543)

Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Radoměřský - Richter 1974, 148, obr. 176

10 cm

KH 29
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.291

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 25

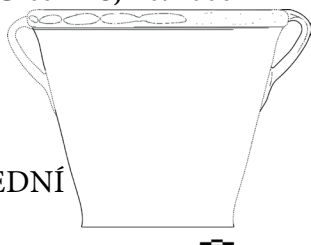
Tvar: vejčitý až soudkovitý
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové
Dno: rovné, podsypáno
Rozměry: výška 23 cm; průměr okraje 17,2 cm; průměr dna 13,9 cm; průměr hrdla 15,2 cm; ucho – délka 8 cm; šířka 2,8 cm
Keramická třída: redukce; ocelová (Hr.1.3)
Výzdoba: rádélko
Analogie: Cuknštejn
Datace: 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Hrubý 2004, obr. 14:1

KH 30
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.292

Kuchyňská keramika

HRNEC, DVOUUCHÝ, STŘEDNÍ
Skupina: Hn 512

Tvar: nálevkovitě rozevřající se hrnec
Okraj: přehnutý, jemné prostování (H.12.10.)
Ucho: páskové
Dno: odřezané
Rozměry: výška 18,5 cm; průměr okraje 26 cm; průměr dna 13,5 cm; průměr hrdla 24,8 cm; ucho – délka 6,4 cm, šířka 2,2 cm.
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: prstování (podlouhlé) vnější strany okraje
Analogie: Chanovice
Datace: 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2014, obr. 4.1-2:1

KH 31
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.293

Stolní keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý
Dno: rovné, podsýpané
Rozměry: výška 16,2 cm; průměr okraje cm; průměr dna 10,5 cm; průměr největší výduti 16,5 cm
Keramická třída: redukce; matná (Hr.1.3.)
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

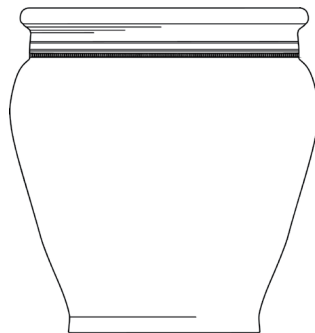
10 cm

KH 32
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.294

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý hrnec
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Dno: rovné, podsýpané
Rozměry: výška 18 cm; průměr okraje 16 cm; průměr dna 10,7 cm; průměr hrdla 14,4 cm
Keramická třída: redukce; šedá až bílá (Hr.1.3.)
Výzdoba: vodorovné rýhy na podhrdlí
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

10 cm

KH 33
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.295

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý hrnec
Okraj: vně vyhnutý, zesílený, vlastní okraj přehnutý a mírně podžlabený (H.12.6.)
Dno: rovné, podsypané
Rozměry: výška 17,1 cm; průměr okraje 16 cm; průměr dna 9,2 cm; průměr hrdla 14 cm
Keramická třída: redukce, šedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rytá linka pod hrdlem
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

KH 34
KAŠPERSKÉ HORY
Plocha C - Čtverec 109 - Obj. C-054 - SJ 109-008
Inventární číslo: 22.296

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hv 115

Tvar: vejčitý hrnec
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové
Dno: rovné, podsypané
Rozměry: výška 16 cm; průměr okraje 12,8 cm; průměr dna 8,5 cm; průměr hrdla 9,2 cm; ucho – délka 5,2 cm, šířka 1,2 cm
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: vodorovná rýha na podhrdlí
Analogie: Plzeň
Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Schneiderwinklová 2009, obr. 1:2-4

PŘÍLOHA Č. 6

KLATOVY

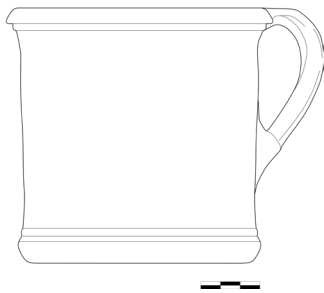
STUDNA Č. 2

POD KOSTELEM NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ
P. MARIE A SV. IGNÁCE

KL 1
KLATOVY
Inv. č. 2388

Kuchyňská keramika

HRNEC
Skupina: H1 521

Tvar: nízký válcový hrnec
Okraj: vně vyhnutý, zesílený, přehnutý, podžlabený (H.12.6.)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 11,3 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 11 cm; průměr hrdla 11 cm; ucho – délka 7 cm; šířka 1,5 cm
Keramická třída: redukce, matná, povrch hladký tuhovaný, tmavě šedý (Hr.1.3.)
Výzdoba: pod okrajem pás mělkých vodorovných rýh, leštění
Analogie: bez analogií, z Hradce Králové pochází užší glazovaný hrneček
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Klatovy
Literatura: Bláha - Siegl 2010, 237, tab. 6:1

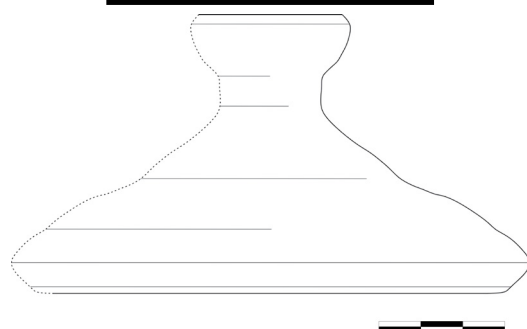

KL2
KLATOVY
Inv. č. 2389

Kuchyňská keramika

POKLICE
Skupina: P1 2

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: okraj seříznutý (PO.1.3.)
Knoflík: šikmo posazený
Rozměry: výška 5 cm; průměr okraje 11,2 cm; průměr lícce 6 cm
Keramická třída: redukce, matná, tmavě šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Český Krumlov, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Klatovy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

KL 3
KLATOVY
Inv. č. 2390

Kuchyňská keramika

POKLICE
Skupina: Pl 2

Tvar: nízký, mírně zvonovitý tvar, vnitřní odsazená cca v 1/3 výšky, stopy vytáčení
Okraj: šikmo seříznutý (PO.1.3.)
Knoflík: šikmo posazený
Rozměry: výška 6,5 cm; průměr okraje 13,4 cm; průměr límce 6,5 cm
Keramická třída: redukce, matná, tmavě šedý (Hr.1.3.)
Analogie: Benešov nad Černou, Český Krumlov, Cetkov, Srlín
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Klatovy
Literatura: Dohnal - Vařeka 1997, 86, obr. 6; Hrubý 1999, obr. 13-15

5 cm

KL 4
KLATOVY
Inv. č. 2391

Kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ
Skupina: M 13

Tvar: kónický
Okraj: M.13.1.
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 11,3 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 10 cm
Keramická třída: redukce, matná, povrch drsný, bílošedá až červenohnědá (Hr.1.2.)
Výzdoba: na těle tři plastické lišty promačkávané prsty
Analogie: Praha, Ústí nad Labem, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Blažková-Dubská 2007, fig. 9/12, 18/3; Cvrková-Černá 2007, obr. 2A/10; Dudková – Orna – Vařeka 2008; 77, obr. 44; Pajer 1983, 25; Štajnochr 2006, 976-977

5 cm

KL 5
KLATOVY
Inv. č. 2392/1-2

Kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ
Skupina: M 13

Tvar: kónický
Okraj: vodorovně vyložený, mírně dovnitř zatažený (M.3.1.)
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 15,2 cm; průměr okraje 25,2 cm; průměr dna 18 cm
Keramická třída: redukce, matná, povrch drsný šedý (Hr.1.2.)
Výzdoba: pod okrajem pás mělkých vodorovných rýh
Analogie: Praha, Ústí nad Labem, Strážnice
Datace: 2/2 16. století – 1/2 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Blažková-Dubská 2007, fig. 9/12, 18/3; Cvrková-Černá 2007, obr. 2A/10; Dudková – Orna – Vařeka 2008; 77, obr. 44; Pajer 1983, 25; Štajnochr 2006, 976-977

KL 6
KLATOVY
Inv. č. 2394

Kuchyňská keramika

HRNEC
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Ucho: páskové
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 22,6 cm; průměr okraje 16,7 cm; průměr dna 11,2 cm; ucho – délka 10,5 cm; šířka 3,7 cm
Keramická třída: oxidace, šedobílá (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS – žlutá; VNS – žlutá, přesahuje na okraj a ucho
Výzdoba: pod okrajem dvě mělké vodorovné rýhy
Analogie: Praha, Tábor
Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století
Provenience: patrně západní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajč 1998, 213, obr. 84

KL 7
KLATOVY
Inv. č. 2409

Kuchyňská keramika

ŠÁL
Skupina: M 41

Tvar: nálevkovitě se rozšiřující
Okraj: mírna dovnitř zatažený, z boku prožlabený (M.8.2.)
Ucho: páskové, prožlabené
Výlevka: na levé straně od ucha
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 6,8 cm; průměr okraje 23 cm; průměr dna 12,7 cm; ucho – délka 5 cm; šířka 3,1 cm
Keramická třída: redukce, matná, povrch hladký tuhovaný, tmavě šedý (Hr.1.2.)
Výzdoba: pod okrajem pás mělkých vodorovných rýh
Analogie: Cetkov, Chotětín, Merklín, Pražský hrad
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 514, obr. 231

5 cm

KL 8
KLATOVY
Inv. č. 2415

Kuchyňská keramika

TROJNOŽKA
Skupina: P 45

Tvar: mísovitý
Okraj: vyhnutý, zesílený, šikmo seříznutý, podříznutý, tzv. střečovitý (PA.3.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čočkovité
Nohy: tři
Rozměry: výška 9,5 cm; průměr okraje 12,1 cm; průměr dna 9,6 cm; tulej – délka 10,2 cm; šířka 3,4 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS – hnědá; VNS – hnědá přesahuje na okraj a tělo
Analogie: Český Krumlov, Kašperské Hory, Plzeň, Tábor
Datace: 2. polovina 16. - 1. polovina 17. století
Provenience: západní Čechy, patrně Klatovy
Literatura: Krajc 1998, obr. 13

5 cm

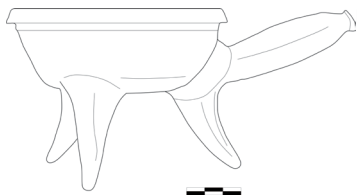

KL 9
KLATOVY
Inv. č. 2416

Kuchyňská keramika

TROJNOŽKA
Skupina: P 44

Tvar: mísovitý
Okraj: přehnutý (PA.4.1.)
Tulej: trubkovitá tulej zakončená límcem
Dno: čokkovité
Nohy: tři
Rozměry: výška 8,9 cm; průměr okraje 11,7 cm; průměr dna 7,7 cm; tulej – délka 8 cm; šířka 1,2 cm
Keramická třída: oxidace, okrově bílá (Hr.3.4.)
Glazura: olovnatá; VS – mramorování (bílá, modrá, hnědá); VNS – přesah mramorování na okraj
Analogie: ojedinělý typ mramorované pánve nemá zatím analogii, tvarově jsou podobné pánve v Českém Krumlově, Kašperských Horách, Plzni, Táboře
Datace: 1. polovina 17. století
Provenience: západní Čechy nebo Bavorsko
Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

5 cm

KL 10
KLATOVY
Inv. č. 2417

HRNEC
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.1.1.)
Ucho: páskové
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 14,1 cm; průměr okraje 10,7 cm; průměr dna 6,7 cm; průměr největší výduti 10,3 cm; ucho – délka 7,5 cm; šířka 2 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovnatá; VS – zelená (hrášková); VNS – zelená na okraji
Výzdoba: na podhrdlí tři mělké vodorovné rýhy
Analogie: Kašperské Hory
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Procházka 1983, tab. 14, 4/3

5 cm

KL 11
KLATOVY
Inv. č. 2419

Kuchyňská keramika

HRNEC, MINIATURNÍ
Skupina: Hm 362

Tvar: soudkovitý
Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.1.1.)
Ucho: páskové
Dno: odříznuté
Rozměry: výška 6,7 cm; průměr okraje 4,9 cm; průměr dna 4 cm;
průměr největší výduti 5,1 cm; ucho – délka 4,2 cm; šířka 1,3 cm
Keramická třída: oxidace, červenohnědá (Hr.3.2.)
Glazura: olovanatá; VS – zelená (hrášková); VNS – zelená na okraji
Výzdoba: na podhrdlí tři mělké vodorovné rýhy
Poznámka: stopy po ohřevu
Analogie: Plzeň
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy
Literatura: Dudková - Orna 2009, 504-506, obr. 3, II.b

PŘÍLOHA Č. 7

PLZEŇ
ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

PL 1
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 23096

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Výzdoba: pod okrajem rytá šroubovice (4 x rýha)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť
Dno: rovné, odřezáno
Rozměry: výška 16,4 cm; průměr okraje 12,3 cm; průměr hrdla cm; průměr největší výduti 12,5 cm; průměr dna 9 cm; ucho – délka 8,2 cm, šířka 2,6 cm; váha 456 g.
Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - zelená glazura; VNS – zelená přesah na okraj
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

10 cm

PL 2
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 26575

Stolní keramika

DŽBÁN, STŘEDNÍ
Skupina: Dk 102

Tvar: kulovitý s válcovitým hrdlem
Okraj: vzhůru vytažený se širokou lištou (D.5.3.)
Ucho: páskové ucho (zdobeno radýlkem), přisedá k hrdlu a nad největší výduti
Dno: odsazeno patkou, dno odřezáno (rovně)
Rozměry: výška 21 cm; průměr okraje 7,9 cm; průměr největší výduti 16,1 cm; průměr dna 10,3 cm; průměr hrdla 9 cm; ucho – délka 8 cm, šířka 2,9 cm; váha 625 g
Keramická třída: oxidace; světlý okr (Hr. 3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená
Výzdoba: hrdlo doplněno dvěma žebry pod okrajem a na napojení hrdla a těla, přičemž pás mezi žebry je doplněn o plastické nálepy znázorňující květy o šesti lístkách; tělo je rozděleno dvěma horizontálními rýhami na největší výduti, kde horní polovina je dekorována oválnými nálepy obsahujícími květy a spodní část je zdobena stejnými nálepy, jež jsou kombinovány s nálepy v podobě dubových lístků; vnější strana páskového ucha je dekorována radýlkem
Analogie: Český Krumlov, Strachotín
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy
Literatura: Pajer 2001, 66-81, obr. 32-34

10 cm

PL 3
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ
Inventární číslo: 28072

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

10 cm

Tvar: soudkovitý
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Výzdoba: pod hrdlem rytá šroubovice (4 rýhy)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a nad největší výdutí
Dno: rovné, odříznuto strunou
Rozměry: výška 15,5 cm; průměr okraje 12 cm; průměr dna 7,7 cm; průměr největší výduti 13,6 cm; ucho – délka 7,5 cm, šířka 2,4 cm; váha 387 g
Keramická třída: redukce, tmavě šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

PL 4
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Dominkánská čp. 2
Inventární číslo: 28073

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 201

5 cm

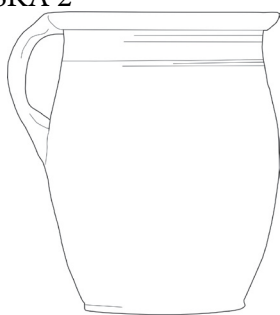
Tvar: soudkovitý
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Výzdoba: pod hrdlem rytá šroubovice (1 až 2 rýhy)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a nad největší výdutí
Dno: rovné, odřezané
Rozměry: výška 12 cm; průměr okraje 9,5 cm; průměr dna 6,6 cm; průměr hrdla 8 cm; ucho – délka 6 cm, šířka 1,5 cm; váha 199 g
Keramická třída: redukce, světle šedá až světle hnědá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

PL 5
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28074

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soukdoovitý
Okraj: okruží (H.17.6.)
Výzdoba: pod hrdlem rytá šroubovice (2 rýhy); nad největší výdutí rytá šroubovice (4 rýhy)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť
Dno: odříznuto strunou
Rozměry: výška 13,8 cm; průměr okraje 10,3 cm; průměr dna 7,8 cm; průměr hrdla 8,2 cm; průměr největší výdutí 10 cm; ucho – délka 8 cm, šířka 2 cm; váha 299 g
Keramická třída: oxidace, světlý okr (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS - žlutý přesah na okraj, ucho a skvrny na těle
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 6
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28075

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okruží ohnuté (H.17.7.)
Výzdoba: pod hrdlem rytá šroubovice (2 rýhy); nad největší výdutí rytá šroubovice (4 rýhy)
Ucho: páskové ucho (chybí), přisazené k okraji a na největší výduť
Dno: odříznuto strunou
Rozměry: výška 14 cm; průměr okraje ca 11 cm; průměr dna 6,7 cm; průměr hrdla 9,8 cm; průměr největší výdutí 10,6 cm; ucho – délka cm; šířka 2,5 cm; váha 241 g
Keramická třída: oxidace, světlý okr (Hr. 3.1.)
Glazura: U - žlutá glazura; V - žlutý přesah na okraji a uchu
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 7
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28077

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hk 29

Tvar: nízký jednouchý hrnec, kdy celková výška je nižší než průměr okraje nádoby

Okraj: okruží ohnuté (H.17.7.)

Ucho: páskové, přisedá k okraji a pod největší výdutí

Dno: odsazeno patkou, odřezáno (rovné)

Rozměry: výška 10 cm; průměr okraje 15,1 cm; průměr dna 11,7 cm; průměr hrdla 14,1 cm; ucho – délka 6,7 cm, šířka 2,7 cm;

váha 396 g

Keramická třída: oxidace; světlý okr (Hr. 3.1.)

Glazura: olovnatá; VS – žlutá; VNS – žlutý přesah na okraj a ucho

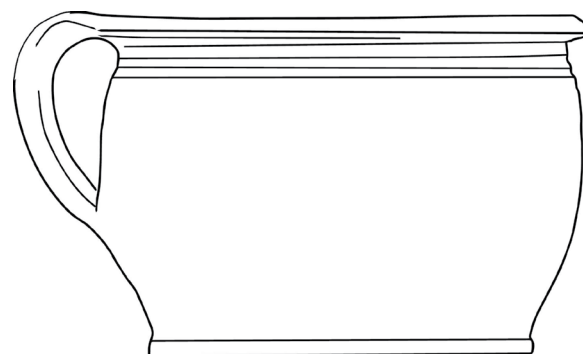
Výzdoba: pod hrdlem 2 vodorovné rýhy

Analogie: Praha, Strachotín

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Pajer 2001, 57-66, obr. 30

PL 8
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28078

Stolní keramika

DŽBÁN, HRUŠKOVITÝ
Skupina: Dh 100

Tvar: dvouuchý, hruškovitý džbán

Výzdoba: nezdobeno

Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a nad největší výdutí

Dno: odsazeno patkou, odříznuto strunou

Rozměry: max. výška 12,3 cm; průměr cm; průměr dna 6,6 cm;

průměr hrdla 9,8 cm; průměr největší výdutí cm; ucho – délka

4,9 cm, šířka 1,1 cm; váha 161 g

Keramická třída: oxidace, bílá (Hr. 4.1.)

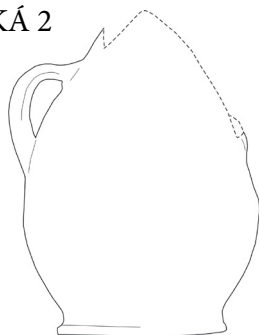
Glazura: olovnatá; VS – rezný povrch; VNS – žlutá (lesklá) glazura, tmavě žluté ucho

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková 2013, 212, tab. 10:7

PL 9
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28079

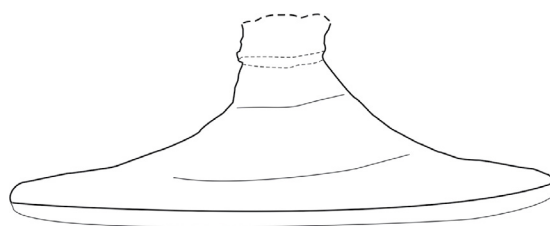
Kuchyňská keramika

POKLICE
Skupina: Pl 1

Tvar: mírně zvoncovitá až plochá poklice
Okraj: svisle seříznutý okraj (PO.1.5.)
Knoflík: téměř kolmo posazený
Rozměry: výška 4,6 cm; průměr okraje 12,7 cm; průměr knoflíku 2,1 cm; výška knoflíku 1 cm; váha 123 g
Keramická třída: oxidace, světle oranžová (stopy kontaktu s ohněm), režná (Hr. 2.2.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 274, obr. 100

5 cm

PL 10
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28080

Stolní / kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ
Skupina: M 131

Tvar: hluboká mísa kónického tvaru
Okraj: vodorovně vyložený, mírně přehnutý, nahoře zdobený radélkem (M.9.1.)
Dno: rovné, podsypáno
Rozměry: výška 10,2 cm; průměr okraje 26,2 cm; průměr dna 18,2 cm; váha 1364 g
Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)
Výzdoba: radélko na horní straně okraje
Analogie: Chanovice, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Krajíc 1998, 80, obr. 25; Schneiderwinklová 2014, 4.1-10:2

10 cm

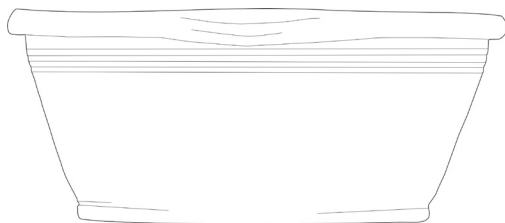

PL 11
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28081

Stolní / kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ
Skupina: M 10

Tvar: hluboká mísa kónického tvaru
Okraj: vodorovně vyložený, přehnutý, doplněný výlevkou
(M.9.3.)
Výzdoba: dvě ryté linky pod okrajem
Dno: podsypáno, otisk dřevěné desky
Rozměry: výška 11,5 cm; průměr okraje 25,5 cm; průměr dna
18,2 cm; váha 1343 g
Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)
Analogie: Chanovice, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Krajíc 1998, 80, obr. 25; Schneiderwinklová 2014,
4.1-10:2

10 cm

PL 12
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28082

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: soudkovitý
Okraj: okružní, ohnuté (H.17.7.), náznak drobné výlevky
Výzdoba: rytá rýha pod hrdlem (1 x rýha)
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti
Dno: odříznuto strunou, lastura
Rozměry: výška 12,9 cm; průměr okraje 10,4 cm; průměr dna 6,7
cm; průměr hrdla 9,8 cm; průměr největší výduti 10 cm; ucho –
délka 7 cm, šířka 1,7 cm; váha 258 g
Keramická třída: oxidace, světlý okr, kouřové líčko (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý
přesah na okraj, ucho a skvrny na těle
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81;
Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 13
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28083

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 20

Popis: nízký jednouchý soudkovitý hrnec, max. výduť v polovině výšky nádoby; horní třetina dekorována rytou šroubovicí

Okraj: okruží (H.17.6.)

Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti

Dno: odříznuto strunou

Rozměry: výška 12,2 cm; průměr okraje 10,7 cm; průměr dna 7,4 cm; průměr hrdla 9,8 cm; průměr největší výduti 10,3 cm; ucho – délka 6,5 cm, šířka 2 cm; váha 274 g

Keramická třída: oxidace, světlý okr, kouřové líčko ((Hr. 3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj, ucho a skvrny na těle

Výzdoba: rytá šroubovice na horní polovině těla (5 x rýha)

Analogie: Praha (hrad), Strážnice

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková – Vepřeková 2015, 233-234; Pajer 1983, 73

5 cm

PL 14
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28084

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hv 201

Tvar: jednouchý vejčitý hrnec

Okraj: okruží (H.17.6.)

Výzdoba: rytá rýha na horní polovině těla a pod ní pás výzdoby – rádkem v podobě důlků (10 x řádka důlků, výška pásu 5,8 cm)

Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti

Dno: odříznuto strunou, lastura

Rozměry: výška 12,8 cm; průměr okraje 10,6 cm; průměr dna 7,4 cm; průměr hrdla 8,9 cm; průměr největší výduti cm; ucho – délka 7 cm, šířka 2 cm; váha 306 g

Keramická třída: oxidace, světlý okr (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj a ucho, skvrny na těle

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, obr. 150

5 cm

PL 15
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28085

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: okružní, ohnuté (H.17.7.)
Výzdoba: rytá rýha pod hrdlem (1 x rýha)
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti
Dno: odříznuto strunou, lastura
Rozměry: výška 13,3 cm; průměr okraje 11 cm; průměr dna 7,2 cm; průměr hrdla 9,8 cm; průměr největší výduti 10,4 cm; ucho – délka 7 cm, šířka 1,8 cm; váha 331 g
Keramická třída: oxidace, světlý okr, kouřové líčko (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj a ucho
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81;
Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 16
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28087

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý, výrazně zavínutý (H.12.8.)
Výzdoba: rýhování pod hrdlem (2 až 3 x rýha)
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti (ulomeno)
Dno: odříznuto strunou, lastura
Rozměry: výška 16,9 cm; průměr okraje 12,4 cm; průměr dna 9,2 cm; průměr hrdla 9 cm; průměr největší výduti 12,9 cm; ucho – délka 9 cm, šířka 2 cm; váha 388 g
Keramická třída: redukce, tmavě šedá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 17
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28088

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý, zavinutý (H.12.8.)
Výzdoba: šroubovice pod hrdlem (4 x rýha)
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti
Dno: odříznuto strunou, lastura
Rozměry: výška 17 cm; průměr okraje 13 cm; průměr dna 9,2 cm;
průměr hrdla 11 cm; průměr největší výduti 12,8 cm; váha 425 g
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 18
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28089

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hv 113

Tvar: jednouchý vejčitý hrnec
Okraj: šikmo vně vyhnutý, prostý (H.1.1.), s výlevkou
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti
Dno: rovné, podsypané
Rozměry: výška 17 cm; průměr okraje 12,7 cm; průměr dna 8,9 cm;
průměr hrdla 11,7 cm; průměr největší výduti 13,7 cm; ucho – délka 5 cm, šířka 2,1 cm; váha 697 g
Keramická třída: redukce, hnědošedá (Hr.1.3.)
Výzdoba: rýha pod hrdlem (1 x široká rýha)
Analogie: Praha
Datace: 15. až 1. polovina 16. století (intruze)
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková-Vepřeková 2015, 167, obr. 189

10 cm

PL 19

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28090

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: přehnutý, do zavinutí (H.12.8.)

Výzdoba: rýhování pod hrdlem (2 x rýha)

Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti

Dno: rovné, odřezané

Rozměry: výška 17 cm; průměr okraje 12,3 cm; průměr dna 9 cm; průměr hrdla 10,7 cm; průměr největší výduti cm; ucho – délka 7 cm, šířka 1,7 cm; váha 398 g

Keramická třída: redukce, hnědošedá (Hr.1.3.)

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

10 cm

PL 20

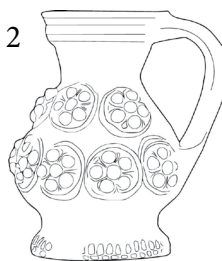
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28091

Stolní keramika

DŽBÁN, MINIATURA

Skupina: Dk 200

Popis: soudkovitý tvar, max. výduť v dolní třetině výšky; nálevkovitě rozevřené hrdlo; střední část výduti pokrývá pás plastické výzdoby v podobě květů v kruhových medailonech; patka dekorována radélkem v podobě dvou řad vrypů, nádobka doplněna páskovým uchem

Okraj: nízké okruží, nahoře s ostrou hranou (D.2.4.)

Ucho: páskové ucho, přisedá k hrdlu a nad největší výduti

Dno: odsazeno obrácenou trychtýřovitou patkou, která je dekorována radélkem; dno odřezáno

Rozměry: výška 8,4 cm; průměr okraje 4,2 cm; průměr hrdla 2,6 cm; průměr největší výduti 5,6 cm; průměr dna 4,8 cm; ucho – délka 5,4 cm, šířka 1,7 cm; váha 97 g

Keramická třída: oxidace; světlý okr (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá

Výzdoba: hrdlo doplněno žebrem pod okrajem a horním připojením ucha; tělo dekorováno dokola dvěma řadami plastických nálepů v podobě květů v kruhových medailonech; patka dekorována radélkem v podobě dvou řad vrypů

Analogie: České Budějovice; Praha

Datace: 16. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 52, obr. 736

5 cm

PL 21
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28095

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Výzdoba: rýha pod hrdlem (1 x rýha); leštěný povrch (horizontální hlazení)
Ucho: páskové ucho přisazené k hrdlu a k největší výduti (ulomeno)
Dno: odřezáno strunou
Rozměry: výška 15,4 cm; průměr okraje 12,3 cm; průměr hrdla cm; průměr největší výduti 12,3 cm; průměr dna 8,3 cm; váha 331 g
Keramická třída: redukce, hnědošedá (Hr.1.3.)
Glazura: neglazováno
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

10 cm

PL 22
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28097

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý vejčitý hrnec
Okraj: přehnutý, zavínutý (H.12.8.)
Výzdoba: ryté linky (6 x rýha)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 13,7 cm; průměr okraje 11,6 cm; průměr hrdla 10,4 cm; průměr největší výduti 11,6 cm; průměr dna 8,2 cm; ucho – délka 7,6 cm; šířka 2 cm; váha 261 g
Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 23
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28098

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: okružní, ohnuté (H.17.7.)
Výzdoba: ryté linky (1 x rýha)
Ucho: páskové, prožlabené
Dno: řez strunou
Rozměry: výška 14,3 cm; průměr okraje 10,6 cm; průměr hrdla 9,2 cm; průměr největší výduti 10,5 cm; průměr dna 8,2 cm; ucho – délka 8,7 cm; šířka 1,8 cm; váha 297 g
Keramická třída: oxidace; světle okrová až oranžová (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj a ucho
Analogie: Český Krumlov, Praha, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 262, obr. 75; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

PL 24
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28113

Kuchyňská / stolní keramika

MÍSA, HLUBOKÁ
Skupina: M 10

Tvar: hluboká mísa kónického tvaru
Okraj: vodorovně vyložený, přehnutý (M.9.3.)
Dno: rovné, podsypáno
Rozměry:
Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.2.)
Analogie: Chanovice, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Krajíc 1998, 80, obr. 25; Schneiderwinklová 2014, 4.1-10:2

10 cm

PL 25
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28154

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Výzdoba: ryté linky (2 x rýha)
Ucho: páskové
Dno: rovné, podsypané
Rozměry: výška 13,3 cm; průměr okraje 11,1 cm; průměr hrdla 9,7 cm; průměr největší výduti 11,3 cm; průměr dna 10,9 cm; ucho – délka 5,4 cm; šířka 1,6 cm; váha 255 g
Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 26
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28155

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý (H.12.7.)
Výzdoba: ryté linky (3 až 4 x rýha)
Ucho: páskové
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 13,3 cm; průměr okraje 11,1 cm; průměr hrdla 10 cm; průměr největší výduti 11,5 cm; průměr dna 7,2 cm; ucho – délka 5,5 cm; šířka 1 cm; váha 273 g
Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.3.)
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 27

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28156

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: přehnutý (H.12.7.)

Výzdoba: ryté linky (1 x rýha)

Ucho: páskové, prožlabené

Dno: rovné, řez strunou

Rozměry: výška 13,3 cm; průměr okraje 13 cm; průměr největší výdutí 10,7 cm; průměr dna 7,7 cm; ucho – délka 9,5 cm; šířka 2,2 cm; váha 312 g

Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.3.)

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 28

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28157

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: okružní ohnuté (H.17.7.)

Výzdoba: ryté linky (3 x rýha)

Ucho: páskové

Dno: řez strunou

Rozměry: výška 14,1 cm; průměr okraje 11 cm; průměr hrdla 9,6 cm; průměr největší výdutí 10,8 cm; průměr dna 10,9 cm; ucho – délka 7,4 cm; šířka 2 cm; váha 276 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS - žlutý přesah na okraj a ucho, skvrny na těle

Analogie: Brno, Praha, Strážnice

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová -

Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 29

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28158

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 20

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: okružní (H.17.6.)

Výzdoba: ryté linky (3 až 4 x rýha)

Ucho: páskové, prožlabené

Dno: řez strunou

Rozměry: výška 16,1 cm; průměr okraje 13,6 cm; průměr hrdla

11,6 cm; průměr největší výduti 13 cm; průměr dna 8,4 cm; ucho

– délka 7,3 cm; šířka 2,2 cm; váha 411 g

Keramická třída: redukce; šedohnědá (Hr.1.3.)

Analogie: Plzeň (kat. PL 17)

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 30

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28159

Stolní / kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ

Skupina: M 10

Tvar: hluboká mísa kónického tvaru

Okraj: vodorovně vyložený, dovnitř zatažený, nahoře zdobený rádélkem (M.9.1.)

Výzdoba: rádélko na horní straně okraje

Dno: podsypáno

Rozměry: výška 10,2 cm; průměr okraje 26,2 cm; průměr dna

18,2 cm; váha 1364 g

Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)

Analogie: Chanovice, Tábor

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Krajíc 1998, 80, obr. 25; Schneiderwinklová 2014, 4.1-10:2

10 cm

PL 31

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28777

Kuchyňská / stolní keramika

MÍSA, HLUBOKÁ (PERNICE)

Skupina: M13

Tvar: hluboký kónický tvar

Okraj: vodorovně vyložený, mírně dovnitř zatažený, nahoře pokryt rádélkem (M.9.1.)

Dno: podsypané dno

Rozměry: výška 15 cm; průměr okraje 29,6 cm; průměr dna 19,1 cm

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 2.1.)

Glazura: neglazováno

Výzdoba: v nepravidelných rozestupech tělo sevřeno prstovanými páskami (tzv. řetízkování), nad každou páskou dvě horizontální rýhy (3 x 2 rýhy); na horní straně okraje rádélko (4 řady vrypů)

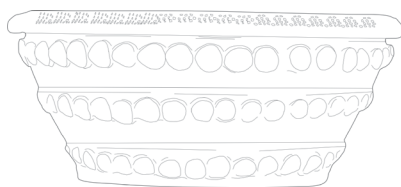
Analogie: Cetkov, Praha, Strážnice, Ústí nad Labem aj.

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Blažková-Dubská 2007, fig. 9/12, 18/3; Cvrková-Černá 2007, obr. 2A/10; Dudková – Orna – Vařeka 2008; 77, obr. 44;

Pajer 1983, 25

10 cm

PL 32

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28778

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM

Skupina: M 153

Tvar: Mísa s krátkým límcem a okrajem mírně vzhůru vytaženým (talířové podokrají)

Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Výzdoba: malování okrovou hlinkou na červený podklad

Rozměry: výška 3,3 cm; průměr okraje 12,6 cm; průměr hrany límce 8 cm; průměr dna 5,3 cm; váha 97 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 5.1.)

Glazura: olovnatá; VS – transparentní; VNS - transparentní

Výzdoba: malování bílou hlinkou (po výpalu žlutá) v kontrastní červenohnědém pozadí. Pomocí hlinky byly ztvárněny především kružnice na okraji, vnitřní hraně límce a soustředné kružnice na vnitřní straně stěn mísy. Na límci byly hlinkou ztvárněny drobné kaňky. Plošně bylo zažluceno dno, přičemž pouze střed zůstal červenohnědý

Analogie: Český Krumlov (kat. CK 96)

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: západní či střední Čechy (Plzeň nebo Beroun?)

5 cm

PL 33

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28824

Kuchyňská / stolní keramika

MÍSA, HLUBOKÁ, SE TŘMENOVÝMI UCHY

Skupina: M 22

Tvar: hluboký kónický tvar doplněný o třmenová ucha

Okraj: vzhůru vytažený, prostý (M.1.1.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 19,1 cm (výška mísy 15,9 cm); průměr okraje 32 cm; průměr dna 24,5 cm; třmenová ucha – výška 3,2 cm; šířka 2 cm; výška otvoru 2,3 cm

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 5.1.)

Glazura: olovnatá; VS – transparentní žlutá lesklá; VNS – neglazováno – překryto červenou hlinkou a malováno Výzdoba: pod okrajem tělo sevřenou páskou s prstovaným dekorem (řetízkem); další prstování použito u dna; malování – vnější povrch nádoby je pokryt červenou hlinkou, na níž jsou v horní části těla a u dna namalovány okrovou hlinkou vlnice obklopené dvě horizontálními liniemi

Analogie: bez přímé analogie, snad mísy z Prahy

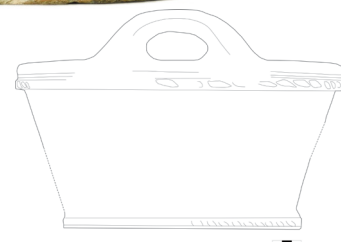
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: západní či střední Čechy (Plzeň nebo Beroun?)

Literatura: Žegklitz 2015, 114, obr. 6

10 cm

PL 34

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 29211

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: přehnutý do zavinutí (H.12.8.)

Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť

Dno: rovné, odřezané

Rozměry: výška 13,7 cm; průměr okraje 11,4 cm; průměr hrdla 7 cm; průměr největší výduti 8,7 cm; průměr dna 7,2 cm; ucho – délka 6,5 cm, šířka 1,4 cm; váha 191 g

Keramická třída: redukce; ocelová (Hr.1.3.)

Výzdoba: pod hrdlem 2 ryté linky (2 x rýha)

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 38

5 cm

PL 35
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 29255

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 20

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: okruží (H.17.6.)
Výzdoba: na horní polovině těla rytá šroubovice (6 x rýha)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť
Dno: odřezáno strunou
Rozměry: výška 11,5 cm; průměr okraje 9,2 cm; průměr hrdla 6,8 cm; průměr největší výduti 8,8 cm; průměr dna 5,9 cm; ucho – délka 6,8 cm, šířka 1,5 cm; váha 219 g
Keramická třída: oxidace; světle okrová, kouřové líčko (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj, ucho a stéká místy na tělo
Analogie: Domažlice, Pražský hrad (např. 160)
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Procházka 1983, tab. 14, 4/3

5 cm

PL 36
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 29256

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: okruží (H.17.6.)
Výzdoba: pod okrajem 1 rýha (1 x široká rýha)
Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť
Dno: rovné, odřezané
Rozměry: výška 9,4 cm; průměr okraje 7,4 cm; průměr hrdla 6,8 cm; průměr největší výduti 7,4 cm; průměr dna 5 cm; ucho – délka 5,5 cm, šířka 1,8 cm; váha 142 g
Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý přesah na okraj
Výzdoba: pod okrajem dvě rýhy (2 x rýha)
Analogie: Brno, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová - Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 37

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 29257

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: vně vyhnutý, mírně zesílený, seříznutý (H.2.4.)

Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť (ulo-
mené)

Dno: odříznuto strunou

Rozměry: výška 10 cm; průměr okraje 8,8 cm; průměr hrdla 7,8
cm; průměr největší výduti 8,6 cm; průměr dna 5,7 cm; ucho –
délka 6 cm, šířka 1,8 cm; váha 147 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý
přesah na okraj

Výzdoba: pod okrajem dvě rýhy (2 x rýha)

Analogie: Brno, Praha, Strážnice

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 237, obr. 81; Himmelová -
Procházka 1990, obr. 4/9; Pajer 2006, 83, obr. 5/4

5 cm

PL 38

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 29258

Kuchyňská keramika

HRNEC, MINIATURNÍ (HRNEK)

Skupina: Hh 391

Tvar: jednouchý miniaturní hrnec hrobcového tvaru

Okraj: okruží (H.17.6.)

Ucho: páskové ucho, přisazené k okraji a na největší výduť

Dno: rovné, odříznuto strunou

Rozměry: výška 9 cm; průměr okraje 8,7 cm; průměr hrdla 7 cm;
průměr největší výduti 8,7; průměr dna 8,3 cm; ucho – délka 6,5
cm, šířka 1,4 cm; váha 191 g

Keramická třída: oxidace, světlý okr, kouřové líčko (Hr.3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá glazura; VNS – žlutý
přesah na okraj

Výzdoba: pod hrdlem rytá linka (1 x rýha)

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 151, obr. 156

5 cm

PL 39

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 29259

Kuchyňská keramika

Trojnožka

Skupina: P 4

Tvar: kónicky se zvedající tělo, oble připojeno ploché dno; olámané nohy; rozšiřující se tulej se zúženým koncem

Okraj: okružní (PA.5.1.)

Tulej: trubicovitá tulej, límec nedochován

Dno: čočkovité

Rozměry: max. výška 8 cm; průměr okraje 15 cm; průměr dna 12,5 cm; tulej – max. délka 6,6 cm; max. průměr 3,2 cm;

váha 260 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová, výrazně přepáleno (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj

Analogie: Český Krumlov, Kašperské Hory, Tábor

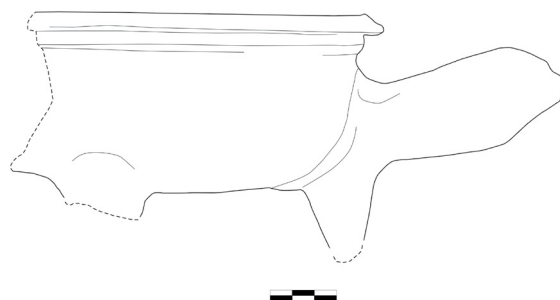
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Krajíc 1998, obr. 13

10 cm

PL 40

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: neznámé

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM

Skupina: M 15

Tvar: mísa se širokým límcem a okrajem mírně vzhůru vytaženým (talířové podokrají)

Otvor: talířovité podokrají (MT.3.1.)

Rozměry: výška 6 cm; průměr okraje 25,3 cm; průměr hrany límce 14 cm; průměr dna 10,9 cm; váha 622 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr. 3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS – na bílé nástřepí je nanesena světlá béž, do níž jsou metodou trasakování taženy cihlová hněď, tmavá hněď a zeleň; VNS – režný

Výzdoba: trasakování

Analogie: Brno

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: západní Čechy, patrně Plzeň

Literatura: Himmelová - Procházka 1990, obr. 8:2

10 cm

PL 41

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: neznámé

Technická keramika (výrobní proces: tkalcovství)

PŘESLEN

Skupina: Pr 1

Tvar: vejčitý přeslen s válcovitým otvorem

Rozměry: výška 2 cm (okraj – nejv. výduť 1,3 cm; nejv. výduť – dno 0,7 cm); horní průměr 1,8 cm; průměr největší výduti 3,8 cm; průměr dolní 3 cm; otvor – horní průměr 1 cm; dolní průměr 1,2 cm; váha 27 g

Keramická třída: oxidace; světle oranžová (Hr. 2.2.)

Výzdoba: horní část těla zdobena malovanou spirálou červenou hlinkou

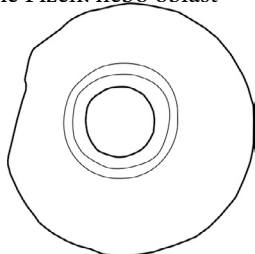
Analogie: Chanovice

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň, nebo oblast Českého lesa)

Literatura: Schneiderwinklová 2014, 184,

obr. 4.1-45:1, 2, 5-9

5 cm

PL 42

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28092

Lékárenská keramika

LAHVIČKA

Skupina: La 1

Tvar: břichatá lahvička na nožce

Okraj: mírně šikmo vně vyhnutý, prostý (La.1.1.)

Dno: na odsazené nožce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 11,7 cm; průměr dna 5 cm; objem 235 ml

Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)

Výzdoba: tělo pokryto vývalkovou šroubovicí

Analogie: Praha, Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 20; Dudková-Orna 2009, 504, obr. 3 Ib; Huml 1995, 23, 39, obr. 3; Kluttig-Altman 2006, 325-326; Scheidemantel - Schifer 2005, 118-119, 228, tab. 23/1, 2, 3, 6, 11

28092

5 cm

PL 43
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28093

Lékárenská keramika

LAHVIČKA
Skupina: La 1

Tvar: břichatá lahvička na nožce
Okraj: mírně šikmo vně vyhnutý, prostý (La.1.1.)
Dno: na odsazené nožce, odříznuté, spirálové rýhy
Rozměry: výška 9,3 cm; průměr dna 4,4 cm; objem 125 ml
Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)
Výzdoba: tělo pokryto vývalkovou šroubovicí
Analogie: Praha, Lipsko aj.
Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století
Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 20; Dudková-Orna 2009, 504, obr. 3 Ib; Huml 1995, 23, 39, obr. 3; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 94/15; Scheidemantel - Schifer 2005, 118-119, 228, tab. 23/1, 2, 3, 6, 11

5 cm

PL 44
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28167

Lékárenská keramika

LAHVIČKA
Skupina: La 1

Tvar: břichatá lahvička na nožce
Okraj: mírně šikmo vně vyhnutý, prostý (La.1.1.)
Dno: na odsazené nožce, odříznuté, spirálové rýhy
Rozměry: výška 8,8 cm; průměr okraje 2,9 cm; průměr dna 4,4 cm; objem 115 ml
Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)
Výzdoba: tělo pokryto vývalkovou šroubovicí
Analogie: Praha, Lipsko aj.
Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století
Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 20; Dudková-Orna 2009, 504, obr. 3 Ib; Huml 1995, 23, 39, obr. 3; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 94/15; Scheidemantel - Schifer 2005, 118-119, 228, tab. 23/1, 2, 3, 6, 11

5 cm

PL 45

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28168

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 28

Tvar: kónicky se zužující k okraji, odsazeno na nevýraznou patku

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 5,8 cm; průměr okraje 5 cm; průměr dna 3,9 cm; objem 75 ml

Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)

Výzdoba: jednoduchá rýha ve spodní třetině výšky nádoby

Analogie: Praha, Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 312, obr. 16; Dudková-Orna 2009, 504, obr. 3 Ia; Huml 1971, 224, obr. 2; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheidemantel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 46

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28068

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 2

Tvar: kónicky se zužující k okraji

Okraj: šikmo vně vyhnutý (Ld.1.1.)

Dno: rovné, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 5,8 cm; průměr okraje 4,4 cm; průměr dna 5 cm; objem 50 ml

Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)

Výzdoba: jednoduchá rýha v polovině výšky nádoby

Analogie: Praha, Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 18; Dudková-Orna 2009, 503, obr. 3 Ia; Huml 1971, 224, obr. 2; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheidemantel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 47

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28064

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 281

Tvar: kónicky se zužující k okraji

Okraj: šikmo vně vyhnutý (Ld.1.1.)

Dno: rovné, odříznuté do spirál

Rozměry: výška 5,8 cm; průměr okraje 3,1 cm; průměr dna 4,0 cm; objem 20 ml

Keramická třída: kamenina; šedobílá (Hr.7.1.)

Výzdoba: jednoduchá rýha v polovině výšky nádoby

Analogie: Praha, Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 18; Dudková-Orna 2009, 503, obr. 3 Ia; Huml 1971, 224, obr. 2; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheidemantel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 48

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28071

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 31

Tvar: válcovitý

Okraj: vzhůru vytažený (Ld.2.1.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 5,8 cm; průměr okraje 3,5 cm; průměr dna 3,5 cm; objem 75 ml

Keramická třída: kamenina; šedobílá (Hr.7.1.)

Analogie: Lipsko

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 18; Dudková-Orna 2009, 503, obr. 3 Ia; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheidemantel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 49

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28031

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 22

Tvar: kónicky se zužující k okraji, odsazeno na nevýraznou patku

Okraj: šikmo vně vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 6,2 cm; průměr okraje 4 cm; průměr dna 4 cm; objem 54 ml

Keramická třída: kamenina; šedohnědá (Hr.7.1.)

Výzdoba: jednoduchá rýha v polovině výšky nádoby

Analogie: Praha, Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 313, obr. 18; Dudková-Orna 2009, 503, obr. 3 Ia; Huml 1971, 224, obr. 2; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheidemantel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 50

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28067

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 282

Tvar: kónicky se zužující k okraji, odsazeno na nevýraznou patku

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 6 cm; průměr okraje 5,2 cm; průměr dna 3,9 cm; objem 68 ml

Keramická třída: kamenina; šedobílá (Hr.7.1.)

Výzdoba: dvě rýhy přibližně ve výšce horní třetiny těla

Analogie: Lipsko aj.

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Německo, západní Sasko a východní Durynsko, patrně oblast Waldenburgu

Literatura: Dudková- Orna 2009, 503, obr. 3 Ia; Huml 1971, 224, obr. 2; Kluttig-Altman 2006, 325-326, obr. 66/113; Scheideman- tel - Schifer 2005, 148-150, 239-242, tab. 30/11-33, 35-41

5 cm

PL 51 - 55
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28063; 28065; 28169; 28094; 28066

Lékárenská keramika

DÓZIČKY

Skupina: Ld 4

PL 51: Inv. č. 28063

Tvar: kónicky se zužující k okraji

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 4,8 cm; průměr okraje 4,3 cm; průměr dna 4,1 cm; objem 48 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Výzdoba: rýhy pod okrajem

PL 52: Inv. č. 28065

Tvar: kónicky se zužující k okraji, mírně vypouklé

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 4,8 cm; průměr okraje 4,2 cm; průměr dna 4,7 cm; objem 33 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Výzdoba: bez

PL 53: Inv. č. 28169

Tvar: kónicky se zužující k okraji

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

výška 4,6 cm; průměr okraje 3,8 cm; průměr dna 4,2 cm; objem 33 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Výzdoba: rýhy pod okrajem

PL 54: Inv. č. 28094

Tvar: kónicky se zužující k okraji, mírně vypouklé

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 4,4 cm; průměr okraje 3,4 cm; průměr dna 4,1 cm; objem 22 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, přesahuje na okraj

Výzdoba: rýhy pod okrajem

PL 55: Inv. č. 28066

Tvar: kónicky se zužující k okraji, mírně vypouklé

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na odsazené patce, odříznuté, spirálové rýhy

Rozměry: výška 4 cm; průměr okraje 3,4 cm; průměr dna 4 cm; objem 20 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

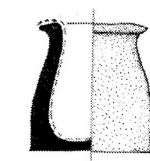
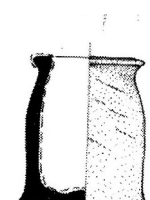
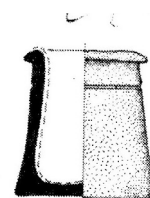
Výzdoba: rýhy přibližně ve výšce horní třetiny těla

Analogie: Praha

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: patrně západní Čechy

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 416, obr. 629; Dudková-Orna 2009, 504-505, obr. 3.II.a

PL 56-57
PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2
Inventární číslo: 28062; 28069

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 5

PL 56: Inv. č. 28062

Tvar: baňatý, největší výduť v dolní třetině výšky těla

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na mírně odsazené patce, odříznuté

Rozměry: výška 4,7 cm; průměr okraje 3,4 cm; průměr dna 3,3 cm; objem 33 ml

Keramická třída: keramika okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, okraj a stéká na tělo

PL 57: Inv. č. 28069

Tvar: baňatý, největší výduť v dolní třetině výšky těla

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Dno: na mírně odsazené patce, odříznuté

Rozměry: výška 3,9 cm; průměr okraje 5,2 cm; průměr dna 2,7 cm; objem 20 ml

Keramická třída: keramika okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá, okraj a stéká na tělo

Analogie: Klatovy (kat. KL 11)

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: patrně západní Čechy

PL 58

PLZEŇ, ČP. 289, DOMINIKÁNSKÁ 2

Inventární číslo: 28070

Lékárenská keramika

DÓZIČKA

Skupina: Ld 6

Tvar: soudkovitý

Okraj: ven vyhnutý, téměř vodorovný (Ld.1.1.)

Ucho: dvě pásková ouška

Dno: rovné, odřezáno

Rozměry: výška 5,6 cm; průměr okraje 4,9 cm; průměr dna 3 cm; objem 53 ml

Keramická třída: keramika, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - přesahuje na okraj

Výzdoba: rýha na podhrdlí

Analogie: bez analogie

Datace: konec 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: patrně západní Čechy

Literatura: Dudková- Orna 2009, 504-505, obr. 3. II

5 cm

PLZEŇ - RIEGROVA ČP. 3

STUDNA 1

PL 59
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: expozice

Stolní keramika

DĚROVANÁ SYRNICE

Skupina: Sy 1

Tvar: soudkovitý
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Výzdoba: malován hnědou linkou ve výšce horní třetiny nádoby
Ucho: páskové ucho
Rozměry: neměřeno (expozice)
Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - červenohnědá; VNS - červenohnědá po výšce spodní třetiny nádoby, pak režná
Analogie: Olomouc
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Sedláčková 1998, 61, 09.1-5

PL 60
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA
Inventární číslo: 27356

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ

Skupina: Hs 232

Tvar: dvojuchý vejčitý až mírně situlovitý hrnec
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: dvě pásková ucha
Dno: rovné, odřezané
Rozměry: výška 23,4 cm; průměr okraje 20,6 cm; průměr hrdla 21,8 cm; průměr největší výduti 23,2 cm; průměr dna 12,5 cm; ucho – délka 8,8 cm; šířka 2,8 cm; váha 1030 g
Keramická třída: redukce, ocelová (Hr.1.3.)
Výzdoba: ryté linky (2 x rýha), leštěný povrch (horizontální linky)
Analogie: Kašperské Hory (kat. KH 8)
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

10 cm

PL 61
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27357

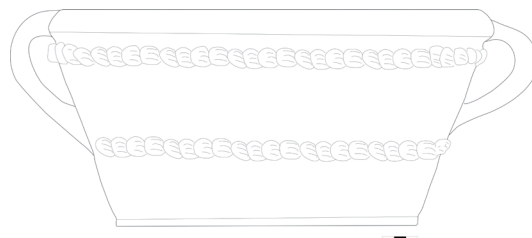
Kuchyňská/stolní keramika

MÍSA, HLUBOKÁ S DVĚMA UCHY
Skupina: M 132

Tvar: mírně se nálevkovitě rozevívající mísa
Okraj: přehnutý (M.9.1.)
Ucho: dvě pásková ucha dvakrát prožlabená
Dno: odříznuté strunou
Rozměry: výška 18,2 cm; průměr okraje 40,5 cm; průměr dna 25,5 cm; ucho: délka 9,7 cm a šířka 4,8 cm; váha 3714 g
Keramická třída: redukce, světle šedá (Hr.1.2.)
Výzdoba: tělo pokryto dvojicí plastických pásků, které byly rozjety rádélkem v podobě prstování, členěném trojicí horizontálních rýh či nehtovými vrypy
Analogie: Cetkov, Klatovy, Pražský hrad, Ústí nad Labem, Strážnice
Datace: 2/2 16. století – 1/2 17. století
Provenience: Čechy, patrně západní Čechy
Literatura: Blažková - Dubská 2007, obr. 9/12, 18/3;
Cvrková - Černá 2007, obr. 2A/10; Dudková - Orna - Vařeka 2008; 77, obr. 44; Pajer 1983, 25; Štajnochr 2006, 976-977

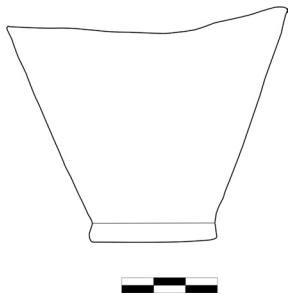
10 cm

PL 62
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27359

Technická keramika

TYGLÍK
Skupina: Tk 1

Popis: kruhové dno, do trojúhelníku modelovaný okraj, rovné šikmo se rozevívající stěny
Okraj: vzhůru vytažený, prostý (Ty.1.1.)
Dno: ploché, odřezáno do podoby výrazné lastury
Rozměry: max. výška 7,1 cm; průměr okraje ca 7,5 cm (a = 7,3; b = 7,5; c = 7,5 cm); průměr dna 3,9 cm; váha 84 g
Keramická třída: oxidace; žlutooranžová (Hr.3.1.)
Poznámka: v domě bydlel zlatník
Analogie: Praha
Datace: 2. polovina 16. – 1. polovina 17. století
Provenience: pravděpodobně Čechy
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 53, obr. 738, 739; Tamtáž 2015, 270, obr. 92; Cymabalak - Matějková 2012, 55, obr. 16; Huml 1995, 39, obr. 4; Stephan 1992, 117

10 cm

PL 63
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27360

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM

Skupina: M 15

Tvar: mísa se širokým límcem a okrajem mírně vzhůru vytaženým (talířovité podokrají)
Okraj: talířovité podokrají (MT.3.1.)
Rozměry: výška 6 cm; průměr okraje 14,8 cm; průměr hrany límce 9,7 cm; průměr dna 6,6 cm; váha 171 g
Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS – transparentní zelená glazura; VNS - neglazováno
Výzdoba: ryté kružnice okolo dna (2 x rýha)
Analogie: Český Krumlov, Praha, Strážnice
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Dubska 2007, obr. 11/1, 4; Frolík - Žegklitz - Boháčová 1998, tab. 1; Pajer 1983, 30

10 cm

PL 64
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27370

Stolní keramika

DŽBÁN (PO HRDLO)

Skupina: Dv 101

Tvar: lahvový
Ucho: páskové ucho
Dno: odřezáno strunou, rovné linky
Rozměry: max. výška 29,3 cm; průměr největší výduti 20 cm; průměr dna 12,7 cm; ucho – šířka 3 cm
Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: transparentní olovnatá; VS - zelená; VNS - rezný výrobek
Výzdoba: na podhrdlí zdoben rádélkem
Analogie: Praha
Poznámka: stopy po opálení indikují možnost využití džbán k ohřevu tekutiny
Datace: 16. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková 2013, tab. 9.5

10 cm

PL 65
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27371

Kuchyňská keramika

HRNEC, MINIAUTRNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: okruží (H.17.6.)

Ucho: páskové ucho

Dno: odřezáno

Rozměry: výška 7,3 cm; průměr okraje 6 cm; průměr hrdla 21,8 cm; průměr největší výduti 23,2 cm; průměr dna 4,3 cm; ucho – délka 4,7 cm; šířka 0,8 cm; váha 96 g

Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá přesahuje na okraj a ucho

Výzdoba: dvě rýhy na podhrdlí (2 x rýha)

Analogie: Ivančice, Praha

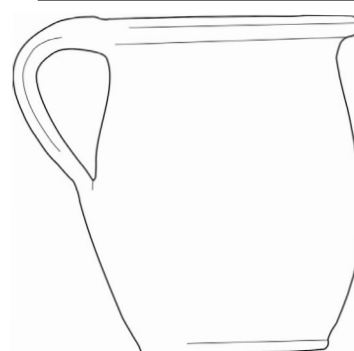
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vapřeková 2015, 418, obr. 631; Šebela - Vaněk 1985, tab. 5/6

5 cm

PL 66
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27373

Kuchyňská / stolní / technická keramika

MISKA
Skupina: M 20

Popis: nálevkovitě se rozevírající tvar, mísovitý

Okraj: mírně dovnitř zatažený, přehnutý (M.9.4.)

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 4,8 cm; průměr okraje 12,2 cm; průměr dna 8,6 cm; váha 135 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr.3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá přesahuje na okraj, neglazováno

Výzdoba: ryté linky pod okrajem (2 x rýha)

Analogie: Praha

Datace: 16. století – 1/2 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 268, obr. 86

5 cm

PL 67
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27377

Kuchyňská keramika

CEDNÍK, SPODNÍ ČÁST

Skupina: Cd 1

Tvar: cedník se širokým dnem a tělem patrně kónického tvaru (dochována spodní část)

Dno: zaoblené napojení těla a dna, hustě proděravělé dno a spodní část nádoby

Rozměry: max. výška 5,7 cm; průměr dna 14,5 cm; váha 194 g

Keramická třída: redukce, černá (Hr.1.3.)

Poznámka: děrování je provedeno zvnějšku, uvnitř nádoby jsou velmi ostré konce hlíny vytlačené z jednotlivých perforací, proto nemohla být nádoba umývána; z toho lze usuzovat, že šlo patrně o cedník na vodu nebo zalévací nádobu

Analogie: Lipsko, Straubing

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Endres 2005, obr. 3, 4; Kluttig-Altman 2006,

obr. 69:98

10 cm

PL 68
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27378

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 20

Tvar: jednouchý vejčitý hrnec

Okraj: okružní (H.17.6.)

Výzdoba: dvě širší ryté linky na podhrdlí

Ucho: páskové ucho

Dno: odřezáno

Rozměry: výška 14,7 cm; průměr okraje 11,7 cm; průměr hrdla

10,3 cm; průměr největší výduti 12,1 cm; průměr dna 7,8 cm;

ucho – délka 5,7 cm; šířka 1,7 cm; váha 397 g

Keramická třída: oxidace, světle okrová, kouřové líčko (Hr.3.1.)

Glazura: transparentní olovnatá; VS - žlutá; VNS - žlutá přesahuje na okraj, hrdlo a ucho

Analogie: Praha

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 389, obr. 8

10 cm

PL 69
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27379

Kuchyňská keramika

HRNEK

Skupina: Hs 381

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnek
Okraj: vně vyhnutý, zesílený, seříznutý (H.2.4.)
Ucho: páskové ucho, prožlabené
Dno: odřezáno, lastura
Rozměry: výška 8,7 cm; průměr okraje 7,5 cm; průměr hrdla 6,1 cm; průměr největší výduti 7,1 cm; průměr dna 4,5 cm; ucho – délka 5,5 cm; šířka 1,6 cm; váha 106 g
Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - mramorování (hnědá, červená, zelená na bílém podkladu)
Výzdoba: dvě ryté linky na podhrdlí
Analogie: Cetkov, Praha, Ústí nad Labem
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 314, obr. 22; Cvrková 2001, 270, obr. 2; Himmelová-Procházka 1990, obr. 8/3

5 cm

PL 70
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27380

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnek
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Ucho: páskové ucho
Dno: odřezáno, lastura
Rozměry: výška 23,2 cm; průměr okraje 17,9 cm; průměr hrdla 15,9 cm; průměr největší výduti 18,1 cm; průměr dna 11,3 cm; ucho – délka 9,7 cm; šířka 3 cm; váha 1002 g
Keramická třída: oxidace, světle okrová, kouřové líčko (Hr.3.1.)
Glazura: žlutá uvnitř, přesah na okraj a ucho
Výzdoba: dvě ryté linky na největší výduti, jedna rytá linka na podhrdlí
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

PL 71

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 27383

Kuchyňská keramika

SMETANÍK

Skupina: Sm 1

Tvar: soudkovitý hrnec s tzv. plátkem přes polovinu okraje

Okraj: přehnutý, zavnutý (H.12.8.); doplněný o plátek typický pro smetaníky, který zakrývá více než polovinu otvoru nádoby

Výzdoba: nádoba byla dokola obklopena několika pásy řetízkování s nehtovým dekorem; plátek je shora dekorován třemi rytými pásy vlnovek a jeho okraj je opět dekorován řetízkováním

Rozměry: max. výška 15,7 cm; destička – délka 26,5 cm; šířka 10 cm; váha 641 g

Keramická třída: redukce, světle šedá až ocelová (Hr.1.3.)

Analogie: Cetkov, Chanovice, Merklín

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Dudková – Orna – Vařeka 2008, 76-77, obr. 42; Schneiderwinklová 2014, 183, obr. 4.1-38:7

10 cm

PL 72

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 27445

Stolní keramika

TALÍŘ

Skupina: M 155

Tvar: talíř s užším límcem

Okraj: prostý (MT.6.1.)

Dno: odříznutí, lastura

Rozměry: výška 3 cm; průměr okraje 20,8 cm; průměr hrany límce 14,3 cm; průměr dna 9,2 cm; váha 340 g

Keramická třída: oxidace; světle okrová (Hr.6.5.)

Glazura: olovnatá; VS – podglazurní malba; malování a trasakování na světlém podkladu (běž, zelená, cihlová, hnědá); VNS - neglazováno

Výzdoba: malování a trasakování; límce je na lomu a u okraje dekorován červenými kruhy, zniklý pás je doplněn řadou ornamentů, u nichž se střídá zelená a červená glazura; všechny prvky jsou ohraničeny černou linkou

Analogie: bez přímých analogií, mramorování u talířů pozorováno v Brně

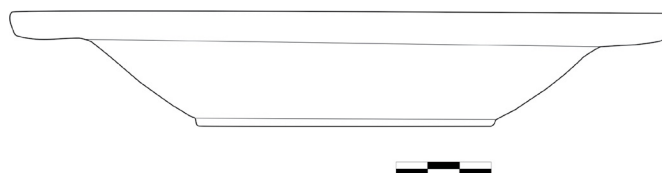
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: patrně Čechy nebo Bavorsko

Literatura: Himmelová - Procházka 1990, obr. 8:2

10 cm

PL 73

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 27447

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: okruží, mírně ohnuté (H.17.7.)

Výzdoba: dvě ryté linky na podhrdlí

Ucho: páskové ucho

Dno: odřezáno strunou, rovné linky

Rozměry: výška 22,2 cm; průměr okraje 16 cm; průměr hrdla 14 cm; průměr největší výdutí 15 cm; průměr dna 12,8 cm; ucho – délka 11,5 cm; šířka 2,8 cm

Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj a ucho

Analogie: Praha, Tábor

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

PL 74

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 27448

Stolní / kuchyňská keramika

MÍSA, HLUBOKÁ

Skupina: M 10

Tvar: hluboká mísa mírně nálevkovitého tvaru

Okraj: vně vyhnutý, vodorovně vyložený až přehnutý (M.9.1.)

Výzdoba: rytá linie pod okrajem uvnitř nádoby

Dno: otisk dřevěné desky, odřezáno

Rozměry: výška 10,6 cm; průměr okraje 21,2 cm; průměr dna 15,9 cm

Keramická třída: redukce, šedohnědá (Hr.1.2.)

Analogie: Chanovice, Plzeň (Dominikánská), Tábor

Datace: 2. polovina 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Krajíc 1998, 80, obr. 25; Schneiderwinklová 2014, 4.1-10:2

10 cm

PL 75
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27456

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hl 182

Popis: jednouchý válcový hrnec; horní polovina nádoby zdobena pásem ze segmentové vlnice, která kočí v místě spodního napojení ucha

Okraj: nepravé okružní (H.17.6.)

Ucho: páskové ucho s rýhou

Dno: odřezáno, rovné rýhy

Rozměry: výška 15,9 cm; průměr okraje 11,7 cm; průměr hrdla 10,5 cm; průměr největší výduti 10,9 cm; průměr dna 8 cm; ucho – délka 9 cm; šířka 2,3 cm; váha 431 g

Keramická třída: oxidace, světle okrová, kouřové líčko (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS – transparentní zelená s přesahem na okraj a ucho; VNS - neglazováno

Výzdoba: dvě ryté linky na podhrdlí tvoří horní hranici pro rádičkovou výzdobu v podobě devítinásobné segmentové vlnice, výzdoba končí na úrovni připojení ucha

Analogie: Broumy (sklárna), Praha (hrad, město)

Datece: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní či střední Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Dubska 2007, fig. 16/4; Vyšehlid 2015, obr.

15; Žegklitz 2007, 155, fig. 14:2

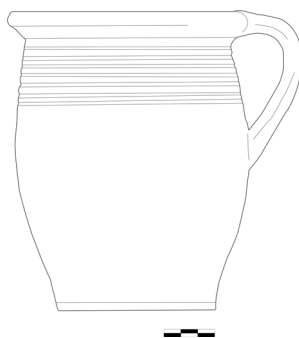

10 cm

PL 76
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 27756

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ
Skupina: Hs 20

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: ovalený, mírně podžlabený (H.12.4.)

Výzdoba: sedm rytých linek, dvě horní rýhy přetaženy dvěma červenými linkami

Ucho: ulomeno

Dno: otisk kruhu

Rozměry: výška 16,4 cm; průměr okraje 12 cm; průměr hrdla 10,8 cm; průměr největší výduti 11,8 cm; průměr dna 9,3 cm; váha 444 g

Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená, přesahuje na okraj

Analogie: Domažlice, Praha

Datece: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 248, obr. 39; Procházka 1983, tab. 14, 4/3

5 cm

PL 77

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 27757

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ

Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec

Okraj: ovalený (H.12.3.)

Ucho: páskové (ulomeno)

Dno: otisk kruhu

Rozměry: výška 16,4 cm; průměr okraje 12 cm; průměr hrdla 10,8 cm; průměr největší výduti 11,8 cm; průměr dna 9,3 cm; váha 444 g

Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj

Výzdoba: sedm rytých linek, dvě horní rýhy přetaženy dvěma červenými linkami

Analogie: Praha, Ústí nad Labem

Datace: 2. polovina 16. - 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň), možný vliv podhůří Českého lesa

Literatura: Blažková – Vepřeková 2015, 246, obr. 34; Cvrková – Černá 2007, obr. 2A/4, 6

10 cm

PL 78

PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3

Inventární číslo: 28055

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ

Skupina: Hv 24

Tvar: jednouchý vejčitý až situlovitý hrnec

Okraj: přehnutý, zavinutý (H.12.8.)

Výzdoba: dvě ryté linky na podrdlí, leštění povrchu (rovné linie)

Ucho: páskové ucho

Dno: odřezáno strunou, lastura

Rozměry: výška 25 cm; průměr okraje 20 cm; průměr hrdla 18,8 cm; průměr největší výduti 19,8 cm; průměr dna 13,3 cm; ucho – délka 10,5 cm; šířka 3,2 cm; váha 1119 g

Keramická třída: redukce, ocelová až černá (Hr.1.3.)

Analogie: Liberec

Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Stará, M. 2007, 513, obr. 13.9.6a

10 cm

PL 79
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 28056

Kuchyňská keramika

HRNEC, VELKÝ
Skupina: Hv 24

Tvar: jednouchý vejčitý až situlovitý hrnec
Okraj: přehnutý, zavnutý (H.12.8.)
Ucho: páskové ucho
Dno: odřezáno strunou, lastura
Rozměry: výška 25 cm; průměr okraje 20 cm; průměr hrdla 18,8 cm; průměr největší výduti 19,8 cm; průměr dna 13,3 cm; ucho – délka 10,5 cm; šířka 3,2 cm; váha 1119 g
Keramická třída: redukce, ocelová až černá (Hr.1.3.)
Výzdoba: dvě ryté linky na podhrdlí, leštění povrchu (rovné linie)
Analogie: Liberec
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Stará, M. 2007, 513, obr. 13.9.6a

10 cm

PL 80
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 28057

Kuchyňská keramika

HRNEC, MALÝ (HRNEK)
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: ovalený (H.12.3.)
Výzdoba: ryté linky na podhrdlí linek (3 x rýha)
Dno: odříznutí strunou
Rozměry: výška 10,3 cm; průměr okraje 9,8 cm; průměr hrdla 9 cm; průměr největší výduti 9,8 cm; průměr dna 7,1 cm; váha 230 g
Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj
Analogie: Ivančice, Praha
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vapřeková 2015, 418, obr. 631; Šebela - Vaněk 1985, tab. 5/6

5 cm

PL 81
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 28058

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: nepravé okružní ohnuté (H.17.7.)
Výzdoba: dvě ryté linky na podrhdli
Ucho: páskové ucho
Dno: rovné, odříznuté
Rozměry: výška 19,3 cm; průměr okraje 16 cm; průměr hrdla 14,4 cm; průměr největší výduti 15 cm; průměr dna 10,3 cm; ucho – délka 10 cm; šířka 2,7 cm; váha 431 g
Keramická třída: oxidace, světle okrová, režný výrobek (Hr.2.1.)
Analogie: Český Krumlov
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

PL 82
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 28750

Kuchyňská keramika

HRNEC, STŘEDNÍ
Skupina: Hs 201

Tvar: jednouchý soudkovitý hrnec
Okraj: přehnutý (H.12.7)
Výzdoba: dvě ryté linky na podrhdli
Ucho: páskové ucho
Dno: odřezáno strunou, rovné linky
Rozměry: výška 23,8 cm; průměr okraje 18 cm; průměr hrdla 16,8 cm; průměr největší výduti 17,6 cm; průměr dna cm; ucho – délka 10,5 cm; šířka 3 cm; váha 908 g
Keramická třída: oxidace, světle okrová (Hr.3.1.)
Glazura: olovnatá; VS - zelená; VNS - zelená přesahuje na okraj a ucho
Analogie: Praha, Tábor
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století
Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)
Literatura: Blažková - Vepřeková 2015, 412, obr. 621; Krajíc 1998, 213, obr. 84

10 cm

PL 83
PLZEŇ, ČP. 207, RIEGROVA 3
Inventární číslo: 28775

Stolní keramika

MÍSA S TALÍŘOVITÝM PODOKRAJÍM

Skupina: M 15

Tvar: středně hluboká mísa se středně širokým límcem a s talířovitým podokrajím

Okraj: vzhůru vytažený a přehnutý (MT.3.6.)

Výzdoba: leštěná unvitř

Dno: rovné, odříznuté

Rozměry: výška 10 cm; průměr okraje 34,6 cm; průměr hrany

límce 21 cm; průměr dna 13,5 cm; váha 899 g

Keramická třída: redukce, šedá až ocelová (Hr.1.3)

Analogie: České Budějovice, Tábor, Straubing

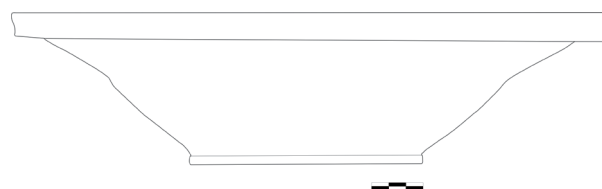
Datace: 2. polovina 16. století – 1. polovina 17. století

Provenience: Čechy, západní Čechy (patrně Plzeň)

Literatura: Endres 2005, 43; Krajic - Chvojka 2007, obr. 37

10 cm

PŘÍLOHA Č. 8

OSTATNÍ LOKALITY (Výběr nálezů)

OST. 1
BUDISLAVICE
Inv. č. 4584

Dětská keramika

SACÍ KONVIČKA
Skupina: Dts 1

Tvar: vejčitý až kulovitý

Dno: odříznuto

Rozměry: max. výška 5,8 cm; průměr dna 4,4 cm

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutá; VNS - hnědožlutá

Výzdoba: plošná radélková v podobě segmentové vlnice

Analogie: Kašperské Hory, Chanovice, Sušice

Datace: uloženo po roce 1537 (depot)

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Literatura: Fröhlich - Lhoták 2012, 21-27; Radoměřský-Richter 1974, 146, obr. 173

5 cm

OST 2
SUŠICE

Dětská keramika

SACÍ KONVIČKA
Skupina: Dts 1

Tvar: vejčitý až kulovitý

Okraj: mírně šikmo vně vyhnutý, prostý (Ch.D.1.1.)

Dno: odříznuto

Rozměry: výška 7,7 cm (dál neuvedeno)

Keramická třída: oxidace, okrová (Hr.3.1.)

Glazura: olovnatá; VS - žlutohnědá; VNS - žlutohnědá

Výzdoba: plošná radélková v podobě drobných vlnek

Analogie: Budislavice, Kašperské Hory, Chanovice

Datace: konec 15. - 1. polovina 16. století

Provenience: Čechy, pravděpodobně západní Čechy

Poznámka: foto M. Pták

Literatura: Radoměřský-Richter 1974, 146, obr. 173

5 cm

OST 3
ČESKÝ KRUMLOV

Technická keramika

PŘENOSNÁ PÍČKA

Skupina: Tk 2

Tvar: vysoký dutý válec s plným dnem a otevřeným ústím; dva plastické prstence na vnitřní stěně ho dělily na tři stejně vysoké části; spodní prstenec nesl otisky roštu, na horní byla usazena okrouhlá deska; velký obdélný otvor v čelní stěně válece spojoval spodní a střední část zařízení; při dně spodní části byly malé okrouhlé otvory; k horní části vnější strany válece byly přilepeny čtyři poloválcové „komíny“, vycházející ze střední části, a malá výlevka

Dno: odříznuto

Rozměry: výška 48 cm; průměr okraje 30 cm; průměr dna 30 cm; otvor - výška 27 cm; šířka 14 cm

Keramická třída: oxidace, okrová, režná (Hr.2.1.), výrazně zakouřená užíváním

Výzdoba: vícenásobné ryté linky a vlnice pod okrajem

Analogie: Mnichov, Rodewisch

Datace: 2. třetina 16. století

Provenience: podunajská kulturní oblast či jižní Čechy

Poznámka: foto M. Erneé

Literatura: Erneé 2001, 27-42; Kluttig-Altman 2006, obr. 214

10 cm

OST 4
ZÁLUŽÍ U VELEŠÍNA
Dětská keramika

KERAMICKÁ DÝMKA (JEDNODÍLNÁ)

Skupina: Kd 1

Tvar: jednodílná dýmka z hlavičky a troubele; tvar hlavičky dvoj-kónický, průřez kruhový; patka průřez obdélný, bez značky; troubel rovná dutá (zlomená)

Rozměry: horní vnější průměr hlavičky 1,1 cm; maximální vnější průměr hlavičky 2,1 cm; výška hlavičky 2,7 cm; úhel mezi hlavičkou a troubelí 45°; průměr obdélné patky 1,1/0,8 cm; výška patky 0,2 cm; délka troubele 2,5 až 3 cm; průměr troubele 1 cm, průměr otvoru v troubeli 0,3 cm

Keramická třída: oxidace, bílá až bílošedá (Hr.4.1.)

Výzdoba: drobné vpichy pod okrajem

Analogie: Domažlice, Třebel

Datace: patrně 1. polovina 17. století (17. století)

Provenience: Nizozemí nebo Německo

Literatura: Matoušek 2006, 144, obr. 38:5, obr. 38:6;

Preusz 2016, 400, 403, obr. 2:a; Procházka 1983, 16-

17, tab. 17, č. 11/3

5 cm

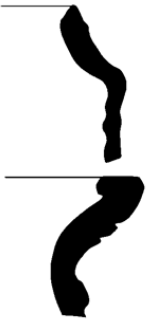
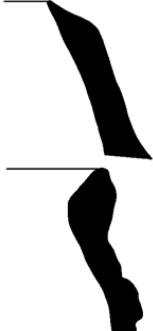

PŘÍLOHA Č. 9 - TYPÁŘ OKRAJŮ

	H.1.1. – šikmo vně vyhnutý, prostý		H.12.10.– Přehnuté okraje promačkávané z boku
	H.1.3.– mírně vodorovně vyložené okraje, zesílené		H.13.1. – okraj vodorovně vyložený, nezesílený, šikmo seříznutý
	H.1.6. – vně vyhnutý, vlastní okraj dolů protažený, podříznutý		H.13.4.– vodorovně vyložený okraj, s patrnou vnitřní hranou
	H.2.4.– vně vyhnutý, zesílený, šikmo seříznutý		H.17.3 - okruží svislé ploché, nevýrazně odsazené
	H.2.5. – vně vyhnutý, zesílený, šikmo seříznutý a podříznutý (střechovitý)		H.17.4. - okruží svislé ploché, nevýrazně odsazené, uvnitř prožlabené
	H.2.6. – vně vyhnutý, zesílený, šikmo nebo kuželovitě seříznutý		H.17.6. – okruží šikmé, vyšší, vně prožlabené
	H.3.4. – vzhůru vytažený, směrem vzhůru se zužující, nezesílený		H.17.7. – okruží ohnute
	H.3.5. – vzhůru oble vytažený, zesílený, dovnitř mírně skloněný		H.17.8. - okruží vzhůru vytažené, prožlabené z vnější i vnitřní strany
	H.3.8. – vně vyhnutý, směrem vzhůru se zužující, z boku prožlabený		H.17.10.– okruží ohnuté, shora mírně prožlabené
	H.12.3.– Ovalené okraje		H.17.12.– Okruží nepravá promačkávaná shora a zdola
	H.12.4.– Ovalené podžlabené okraje		H.19.1.– esovité okraje, vně široce prožlabené
	H.12.5. – Výrazně vně vyhnutý, vytažený, ovalený (někdy podžlabený)		H.19.2.– esovité okraje, zesílené, úzce vně prožlabené ve spodní třetině
	H.12.6 – Vně vyhnutý, zesílený, vlastní okraj přehnutý a podžlabený		H.19.3. – vně vyhnutý, esovitá profilace, vzhůru vytažený do ostré hrany, prožlabený
	H.12.7.– Přehnuté okraje		H.19.4. – vně vyhnutý, esovitá profilace, samotný okraj vně střechovitý
	H.12.8.– Přehnuté zavinuté okraje		H.19.5. – vně vyhnutý, zesílený, esovitá profilace, formovaný do vysoké lišty
	H.12.9. – vně vyhnutý zesílený a hraněný, směrem dolů přehnutý a uvnitř prožlabený		H.19.5. – vně vyhnutý, zesílený, esovitá profilace, formovaný do vysoké lišty
			H.20.1. – vzhůru vytažený, mírně esovitě prohnutý do náznaku vysoké lišty, vlastní okraj zaoblený
			H.21.1. – výrazně šikmo až téměř vodorovně vyhnutý, ovalený

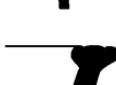

Okraje hrnců (H)

	D.1.1. – vysoké okruží s lištou		D.5.5. – vzhůru vytažený, vlastní okraj mírně dovnitř zatažený, zaoblený
	D.1.2. – nízké okruží s lištou		D.6.1. – vně vyhnutý, vlastní okraj palicovitě zesílený, ústí a hrdlo výrazně prožlabeno
	D.2.1. – vysoké okruží výrazně profilované, nahoře zaoblené		D.6.2. – vně vyhnutý, vlastní okraj palicovitě zesílený, z boku vícenásobně prožlabený
	D.2.2. – nízké okruží výrazně profilované, nahoře zaoblené		D.7.1. – vně vyhnutý, vlastní okraj zesílený, ovalený
	D.2.3. – nízké okruží výrazně profilované s vysazenou spodní lištou nahoře zaoblené		D.7.2. – vně vyhnutý, vlastní okraj zesílený, Ovalený, podříznutý
	D.2.4. – nízké okruží, nahoře s ostrou hranou		D.8.1. – vně vyhnutý, vlastní okraj zesílený, ovalený, z boku vícenásobně prožlabený
	D.3.1. – okruží výrazně profilované, nahoře prožlabené		D.8.2. – vně vyhnutý, vlastní okraj zesílený, ovalený, svíse seříznutý, vícenásobně prožlabený
	D.5.1. – vně vyhnuté, vlastní okraj zesílený, ovalený		D.9.1. – vně vyhnuté, okraj přehnutý: typický pro džbány nebo konvice
	D.5.2. – vně vyhnuté, vlastní okraj zesílený, nahoře s ostrou hranou		CH.D.1.1 – mírně vně vyhnutý, prostý: charakteristický pro nízké džbány a polní lahve
	D.5.3. – vzhůru vytažený se širokou lištou, vlastní okraj zaoblený		CH.D.2.1. – mírně vně vyhnutý, drobný náběh na límec, vlastní okraj zaoblený
	D.5.4. – vzhůru vytažený, vlastní okraj mírně vně vodorovně vyložený, seříznutý		CH.D.2.2. – mírně dovnitř zatažený, výrazný límec, vlastní okraj zaoblený

Okraje džbánů (D)

	CH.D.3.1. – od límce vlastní okraj vně vyhnutý, na konci mírně esovitě zakončený CH.D.4.1 – od límce kulovitý okraj, vlastní okraj dovnitř zahnutý, na konci zaoblený
	ZL.1.1 – okraj dovnitř zatažený, seříznutý: vztahuje se na zásobní lahve z 1. poloviny 17. století ZL.2.1 – okraj šikmo vně vyhnutý, nahoře vodorovně dovnitř zatažený, seříznutý: okraj se vztahuje na zásobní lahve z 1. poloviny 17. století
	ZH.1.1 – okraj mírně dovnitř zatažený, ostře seříznutý: vztahuje se na zásobní hrnce s horizontálními uchy a řetízkováním z 1. poloviny 17. století ZH.2.1 – okraj šikmo vně vyhnutý, seříznutý: vztahuje se na zásobní hrnce s řetízkováním z 1. poloviny 17. století
	Z.1.1 – okraj dovnitř zatažený, kyjovitě rozšířený, krátkého typu, nahoře zaoblený Z.2.1 – okraj dovnitř zatažený, krátkého typu, nahoře zaoblený, mírně seříznutý Z.3.1 – okraj dovnitř zatažený až mírně přehnutý, nahoře zaoblený, prožlabený

Okraje ostatních tvarů: chladicí džbány (Ch.D.); zásobní lahve (ocetnice) (ZL); zásobní hrnce (spíží hrnce) (ZH); zásobnice (Z)

	M.1.1 Okraj symetricky rozšířený, nahoře oblý		M.9.4 Okraj úplně přehnutý
	M.2.1 Okraj symetricky rozšířený, nahoře oblý		M.10.1 Ústí vodorovně vyložený, vlastní okraj rozšířený, nahoře prožlabený
	M.3.1 Okraj nezesílený, vně mírně vyhnutý		M.10.2 Ústí vodorovně vyložený, vlastní okraj rozšířený, nakonci přehnutý, nahoře prožlabený
	M.4.1 Okraj zesílený, vně mírně vyhnutý, ovalený		M.10.3 Okraj vodorovně vyložený, nahoře prožlabený, nakonci seříznutý
	M.5.1 Okraj zesílený, dovnitř mírně ovalený		M.11.1 Ústí okraje zesílené přehnuté
	M.6.1 Okraj mírně asymetricky rozšířený, dovnitř mírně zatažený, vodorovně seříznutý		M.11.2 Ústí okraje zesílené, přehnuté
	M.7.1 Okraj „kyjovitě“ rozšířený		M.12.1 Okraj výrazně vodorovně vyložený
	M.7.2 Okraj symetricky palicovitě oble rozšířený, dole podžlabený		M.13.1 Okraj symetricky rozšířený, nahoře seříznutý
	M.8.1 Okraj dovnitř zatažený, podobný okruží, nakonci vzhůru		M.14.1 Okraj zesílený, prožlabený do podoby okruží s výrazným límcem
	M.8.2 Okraj dovnitř zatažený, podobný okruží		M.14.2 Okraj mírně zatažený, zesílený, vně vícekrát prožlabený
	M.8.3. Okraj dovnitř zatažený, podobný okruží s výrazně vně vyhnutýou horní částí		M.14.3 Okraj zatažený, kyjovitě rozšířený dovnitř
	M.9.1 Okraj zesílený, přehnutý		
	M.9.2 Okraj zesílený, mírně dovnitř zatažený a vně přehnutý		
	M.9.3 Okraj zesílený, mírně dovnitř zatažený a vně výrazně přehnutý		

Okraje mis (M)

	PA.1.1 – vyhnutý, prostý: váže se zpravidla na menší trojnohé pánvičky
	PA.2.1 – vyhnutý, ovalený: váže se zpravidla na menší trojnohé pánvičky
	PA.3.1 – vyhnutý, zesílený, šikmo seříznutý a podříznutý (střechovitý): váže se na pánve všech velikostních kategorií
	PA.3.2 - vyhnutý, zesílený, šikmo seříznutý a podříznutý (střechovitý), z boku prožlabený: váže se na pánve všech velikostních kategorií
	PA.4.1 – vyhnutý, přehnutý: váže se na pánve všech velikostních kategorií
	PA.4.2 – vyhnutý, přehnutý, z boku prožlabený: váže se na pánve všech velikostních kategorií
	PA.5.1 – nepravé okruží: okraj zesílený, prožlabený do podoby nepravého okruží: váže se především na středně velké a velké pánve
	PA.5.2 – nepravé okruží, okraj zesílený, dvakrát prožlabený: váže se především na velké pánve
	PA.5.3 – nepravé okruží (ohnuté): váže se především na středně velké a velké pánve
	PA.6.1 - vyhnutý, zesílený, vodorovně seříznutý, s plastickým žebrem: okraj z 1. poloviny 17. století
	PE.1.1 – okraj ovalený, prstovaný: signifikantní okrajová profilace pro pekáče z konce 16. a 1. poloviny 17. století

Okraje trojnožek (PA) a pekáčů (PE)

	PO.1.1. – okraje zvonovitých poklic nezesílených
	PO.1.3. – okraje zvonovitých poklic, svisle nebo šikmo seříznutých
	PO.1.5. – okraje zvonovitých poklic, svisle seříznuté (ostré hrany)
	PO.2.1. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílený, mírně vzhůru vytažený
	PO.2.4. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj mírně rozšíření a zaoblený
	PO.3.1. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj nezesílený a směrem dolů mírně přehnutý
	PO.3.2. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílený a směrem dolů mírně přehnutý
	PO.3.3. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílení a směrem dolů výrazně přehnutý
	PO.4.2. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílený, dolů ovalený
	PO.4.4 – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílený, dovnitř přehnutý
	PO.5.1. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj zesílený a vně prožlabený
	PO.5.2. – okraje zvonovitých poklic, vlastní okraj „kyjovitě“ zesílený a prožlabený
	PO.6.3. – okraj plochých poklic, vlastní okraj ovalený
	PO.6.4. – okraje plochých poklic, vlastní okraj vzhůru vytažený
	ZT.1.1 - okraje zátek, okraj tažený kolmo dolů, prostý

Okraje poklic (PO) a zátek (ZT)

	MT.1.1 – talířovité podokrají, nepravé okruží: váže se na menší mělké misky s talířovitým podokrajím
	MT.2.1 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený okraj: váže se na menší mělké misky s talířovitým podokrajím
	MT.3.1 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený mírně zesílený okraj: charakteristické zaoblení ze spodu: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií.
	MT.3.2 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, podžlabený: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií.
	MT.3.3 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, z boku prožlabený: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií.
	MT.3.4 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, zesponu seříznutý, prožlabený u spodní hrany: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií
	MT.3.5 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, zevnitř seříznutý: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií.
	MT.3.6 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, zevnitř i ze spodu podříznutý: váže se na misky s talířovitým podokrajím (tzv. polévačnice) všech velikostních kategorií.
	MT.4.1 – talířovité podokrají, vzhůru vytažený, ovalený: váže se na mělké misky a talíře
	MT.5.1 – límec s okrajem prostým, seříznutým: váže se na talíře
	MT.6.1 – límec s okrajem prostým, zaobleným: váže se na talíře
	MT.7.1 – límec s okrajem přehnutým: váže se na talíře

Okraje mis s talířovitým podokrajím a talířů (MT)

	DM.1.1 – mírně dovnitř zatažený, nezesílený, oblý či mírně zahrocený: typický okraj pro jednoduché keramické dýmky 2/4 17. století
	TY.1.1 - jednoduché vzhůru vytažené okraje tyglíků, vlastní okraj nezesílený, zaoblený nebo mírně zahrocený: charakteristický pro tyglíky 16. století
	PP.1.1 – mohutný vzhůru tažený, dovnitř ovalený okraj: typický pro prubířské přenosné pece z 16. století
	KK.1.1 – okraj mírně vně vyhnutý, prostý: vztahuje se na miniaturní kojící konvičky z konce 15. a 1. poloviny 16. století
	O.1.1 – výrazně vodorovně vyložený okraj, vytažený, ovalený s výrazným plastickým žebrem na boku: okraj typický pro 1. polovinu 17. století
	UM.1.1 – vzhůru vytažený, vně ovalený: charakteristický zejména pro mísovitá umyvadla z 1. poloviny 17. století
	UM.2.1 – vzhůru vytažený, vně vodorovně vyložený: charakteristický zejména pro hranatá umyvadla z 1. poloviny 17. století
	KA.1.1 – okraj mírně dovnitř zatažený, prostý: vztahuje se na miskovité kahany, bývá opatřen výlevkou. Charakteristický okraje pro 16. století
	SV.1.1 – vzhůru vytažený, prostý, z boku několikanásobná vývalková šroubovice: okraj typický pro stojanové svícný z 1. poloviny 17. století
	ZV.1.1 – okraj zvonku, prostý: typický pro 15. až 17. století
	KL.1.1 – okraj kalamáře, vodorovně vně vyložený: charakteristický pro 1. polovinu 17. století

Ostatní tvary: dýmky (DM); tyglíky (TY); prubířské pece (PP); kojící konvičky (KK); ohřívadla (O); umyvadla (UM); kahany (KA); svícný (SV); zvonky (ZV); kalamáře (KL)

PŘÍLOHA Č. 10

KERAMICKÉ TŘÍDY

ČESKÝCH BUDĚJOVIC

A

ČESKÉHO KRUMLOVA

1) ČESKÉ BUDĚJOVICE:

Sestaveno s kolegou L. Čapkem na základě společného výzkumu souboru z náměstí Přemysla Otakara II., čp. 1. Keramické třídy byly využity v analýze souboru z Kanovnické ulice čp. 1 a Slavonic (kód CB byl možné pro raně novověkou keramiku pouze zaměnit za SL)

Keramické třídy

Makroskopické a mikroskopické určení keramických tříd

CB3001

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): jemně až středně hrubě drcená tuha – vystupuje na povrch (zrnka do 1 mm), ojediněle zrnka hornin a písku (do 1 mm) vystupují na povrch, jemná stříbřitá slída (0,5 mm); barva vnějšího povrchu tmavě šedá až černá, barva na lomu tmavě šedá až černá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá; vnější povrch jemně drsný, vnitřní povrch krupičkovitý; na dnech stopy po spojovacím válku. Pozn.: někdy stopy ručního hnětení ve spodní části nádob

CB3002

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm) až hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): středně hrubě drcená tuha – zrnka tuhy krupičkovitě vystupující na povrch (do 2 mm), zrnka hornin a písku (do 2 mm) ojediněle vystupují na povrch, jemná stříbřitá slída (0,5 mm); barva vnějšího povrchu odstíny hnědošedé až tmavě hnědošedá, barva na lomu středně šedá, barva vnitřního povrchu odstíny šedohnědé a hnědé; vnější povrch hladký (někdy poslídovaný), vnitřní povrch krupičkovitý až hrubý; stopy podsýpky na dnech, ojediněle otisk kruhu?

CB3003

Hrubozrnný (1,5 -2,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): zrna neplastického grafitu (do 2 mm), které výrazně vystupují na povrch, zrnka hornin a písku (do 2 mm), ojediněle vystupují na povrch, ojediněle zrnka načervenalé horniny, barva vnějšího povrchu hnědá místy načervenalá; barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu šedá nebo hnědá; vnější i vnitřní povrch velmi drsný; stopy podsýpky na dnech. Pozn.: neplastický grafit.

CB3004

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; stopy profilujícího obtáčení; příměsí (ostřivo): jemně až středně drcená tuha, zlomky tuhy krupičkovitě vystupují na povrchu – zejména na vnitřní straně, zrnka hornin a písku (do 2 mm) nevystupují většinou na povrch, výrazná příměs slídy (0,5 mm); barva vnějšího povrchu tmavě hnědošedá až šedohnědá, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu světlejší šedá nebo světlejší hnědošedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný; na

dnech stopy po odříznutí nožem? Pozn.: plastická tuha.

CB3005

Středozrnný (0,5 – 1, 5 mm); středně tvrdý oxidačně-redukční výpal?; příměsi (ostřivo): malá příměs jemně drcené tuhy jen ojediněle vystupují zrnka tuhy na povrch (do 1 mm) - patrné zejména na vnitřní straně, zrnka hornin a písku (1 – 2 mm) mírně vystupují na povrch na vnitřní straně, zrnka hrubé zlatavé slídy (až do 1 mm); barva vnějšího povrchu tmavě šedá až černá, nestejně zbarvení na lomu (1/3 tmavě hnědá, 2/3 tmavě šedá až černá (tuhová vrstvička), 3/3 světle hnědá); barva vnitřního povrchu světle nebo tmavě hnědá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný až krupičkovitý; stopy podsýpky na dnech.

CB3006

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý oxidační výpal; stopy po hlazení vnitřní stěny; příměsi (ostřivo): příměs plastické tuhy i neplastického grafitu, zrnka tuhy vystupují krupičkovitě na povrch (do 1 mm), zrnka hornin a písku do (1 mm) místy vystupují na povrch, ojediněle jemná stříbřitá slída; barva vnějšího povrchu světle šedohnědá, barva na lomu tmavě šedohnědá, barva vnitřního povrchu hnědá; vnější povrch výrazně krupičkovitý, vnitřní povrch jemně drsný.

Pozn.: plastická tuha i neplastický grafit

CB3007

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm), místy hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsi (ostřivo): středně hrubě drcená tuha, ojediněle vystupují na povrch (do 1 mm), zrnka hornin a písku (do 2 mm), které ojediněle vystupují povrch, hrubá zlatavá slída (do 1 mm); barva vnějšího povrchu hnědá (načervenalý nádech), barva na lomu

tmavě šedá černá (sendvičový efekt), barva vnitřního povrchu hnědá až světle hnědá; vnější povrch hladký (hrubě hlazený?), vnitřní povrch jemně drsný. Pozn. plastická tuha

CB3008

Středozrnný (0,5 -1,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; stopy profilujícího obtáčení; příměsi (ostřivo): středně hrubě drcená tuha (nelze odlišit podíl tuhy a hlinité hmoty), zrna písku a hornin (do 1 mm), většinou nevystupují na povrch, výrazná příměs hrubé zlatavé i stříbřité slídy (do 1 mm); barva vnějšího povrchu hnědá, barva na lomu tmavě hnědošedá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný.

Pozn.: plastická tuha

CB3009

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); měkký až středně tvrdý oxidační výpal; příměsi (ostřivo): jemně drcená tuha (nelze rozlišit podíl tuhové a hlinité hmoty), zrnka tuhy patrné na vnějším povrchu (do 1 mm), zrnka hornin a písku (do 1 mm), které zpravidla nevystupují na povrch; engoba vnější strana z jemně plavené hlíny z příměsí tuhy, barva vnějšího povrchu šedá až hnědošedá; barva na lomu tmavě hnědá až černá (tuhová vrstva) – nestejně probarvení; barva vnitřního povrchu světle hnědá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný.

Pozn.: plastická tuha i neplastický grafit

CB3010

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsi (ostřivo): jemně drcená tuha, ojediněle zrnka hornin a písku (do 1 mm) – většinou nevystupují na povrch, jemná slída (do 0,5 mm); engoba – vrstva jemně plavené hlíny s příměsí tuhy (jednostranná často i

oboustranná), stopy spojování s válků; barva vnějšího povrchu světle hnědá až okrová (načervenalý nádech), barva na lomu středně šedá, barva vnitřního povrchu světle hnědá až hnědošedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch hladký někdy jemně drsný; stopy jemné podsýpky na dnech.

CB3011

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý oxidační výpal; stopy spojování s válků a stopy profilujícího obtáčení; příměsi (ostřívo): jemně až středně hrubě drcená tuha, četná zrnka hornin a písku (1-2 mm) – ojediněle vystupují na povrch, jemná slída (0,5 mm); barva vnějšího povrchu tmavě hnědošedá, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu šedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný až krupičkovitý. Pozn.: plastická tuha

CB3013

Hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm), někdy až velmi hrubozrnný (nad 2,5 mm); měkký až středně tvrdý oxidační výpal; příměsi (ostřívo): zrna neplastického grafitu (většinou do 3 mm, někdy i více) – vystupují výrazně na povrch na vnitřní i vnější straně, zrnka hornin a písku (do 3 mm) – ojediněle na povrch, zrnka cihlově červené horniny (do 3 mm) – ojediněle vystupují na povrchu, jemná slída (0,1 mm); barva vnějšího povrchu světle hnědá, hnědá až šedohnědá, barva na lomu šedohnědá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá; vnější povrch hladký (někdy upravovaný a hrubě hlazený), vnitřní povrch jemně drsný.

Pozn.: třída se váže na velké zásobnice, časté stopy přepálení (oxidační přežah?).

CB3014

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); středně tvrdý až velmi tvrdý oxidační výpal;

stopy profilujícího obtáčení; příměsi (ostřívo): zrna grafitu (do 1 mm) ojediněle vystupují na povrch, ojediněle zrna hornin a písku (do 1 mm), které ojediněle vystupují na povrch, příměs hrubé stříbřité slídy (do 1 mm); barva vnějšího povrchu, barva na lomu a barva vnitřního povrchu světlá, místy okrová; povrch vnějšího a vnitřního povrchu hladký až jemně drsný. Pozn. neplastický grafit

CB3015

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm), středně tvrdý oxidační výpal, stopy profilujícího obtáčení, příměsi (ostřívo): zrna grafitu (do 1 mm) vystupují četně na povrch zejména na vnitřní straně, ojediněle zrna hornin a písku, většinou nevystupují na povrch, ojediněle zrnka načervenalé horniny, příměs středně hrubé stříbřité slídy, barva vnějšího povrchu šedá až hnědošedá, barva na lomu šedohnědá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá až černá, vnější a vnitřní povrch hladký, stopy podsýpky na dnech.

CB3016

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý oxidační výpal; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku (do 2 mm) místy vystupují na povrch, ojediněle hrubá stříbřitá i zlatavá slída (do 1 mm); barva vnějšího povrchu světlá okrová až žlutě krémová, barva na lomu světle šedá – světle šedé jádro, barva vnitřního povrchu světlá okrová až žlutě krémová – stopy očazení; vnější povrch hladký až jemně drsný, vnitřní povrch jemně drsný; stopy podsýpky na dnech.

CB3018

Hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidační výpal, stopy popraskání; příměsi (ostřívo): keramická hmota je silně prostoupena zrny hornin a písku (do 3 mm), které vystupují místy na povrch,

jen velmi ojediněle se objevují zrna grafitu; barva vnějšího povrchu světle šedohnědá, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu světle šedohnědá; vnější a vnitřní povrch hrubý krupičkovitý; stopy podsýpky na dnech. Pozn. „hrubá oxidační“

CB3019

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm) až hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); stopy profilujícího obtáčení, tvrdý oxidační výpal, příměsi (ostřívo): středně hrubě drcená tuha, zrnka grafitu jsou patrná na vnějším povrchu (do 1 mm), ojediněle velká zrna hornin a písku (do 3 mm) v keramické hmotě, zrnka vystupují na povrch, příměs jemně drcené stříbřité slídy; barva vnějšího povrchu světle hnědošedá, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu světle hnědošedá často i červená; vnější a vnitřní povrch hladký.

CB3020

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); stopy profilujícího obtáčení; tvrdý redukční výpal; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku (do 1 mm) ojediněle vystupující na povrch; zrnka grafitu (kolem 0,5 mm) místy vystupující na vnitřním povrchu; výrazná příměs středně hrubě drcené stříbřité slídy, zejména na vnějším povrchu; barva vnějšího povrchu tmavě hnědo-černá (ocelový lesk), barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu šedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch jemně drsný.

CB3021

Středozrnný (0,5-1,5 mm), tvrdý redukční výpal; stopy profilujícího vytáčení; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku do 1 mm krupičkovitě vystupující na povrch ojediněle stříbřitá slída; barva vnějšího povrchu tmavě šedá, barva na lomu světle šedá; barva vnitřního

povrchu světle šedá, vnější povrch jemně drsný; vnitřní povrch jemně drsný až krupičkovitý

CB3023

Středozrnný (0,5-1,5 mm) až hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidačně-redukční výpal; příměsi (ostřívo): zrna hornin a písku čteně vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu okrová, barva na lomu světle šedá až tmavě šedá; barva vnitřního povrchu okrová; vnější povrch jemně drsný až hrubý krupičkovitý, vnitřní povrch jemně drsný až hrubý krupičkovitý, afinita s CB3025 Pozn.: „protoredukční“

CB3025

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý oxidačně-redukční výpal; stopy profilujícího vytáčení; příměsi (ostřívo), zrnka tuhy (do 1 mm) krupičkovitě vystupující na povrch, příměs jemně drcené stříbřité slídy; barva vnějšího povrchu načervenalá, barva vnitřního povrchu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu načervenalá; vnější povrch hladký až jemně drsný, vnitřní povrch hladký až jemně drsný, afinita s CB3023.

CB3026

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý oxidační výpal; stopy profilujícího vytáčení; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku ojediněle vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu bílá krémová, barva na lomu bílá, barva vnitřního povrchu bílá; vnější a vnitřní povrch hladký. Pozn.: tzv. „bílé zboží“

CB3027

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý redukční výpal; stopy profilujícího vytáčení; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku (0,5 mm) jen ojediněle vystupující na povrch; barva vnějšího

povrchu světle bílošedá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu světle až středně šedá; vnější povrch velmi hladký („leštěný“), vnitřní povrch hladký až jemně drsný.

CB3028

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); oxidační výpal; příměsi (ostřivo): zrna hornin a písku krupičkovitě vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu hnědá, barva na lomu světle hnědá, barva vnitřního povrchu hnědá; vnější a vnitřní povrch jemně drsný

CB3029

Hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidačně-redukční výpal; příměsi (ostřivo): zrna hornin a písku hojně vystupující na povrch, na střepu sklovité puchýřky (granát?); barva vnějšího povrchu tmavě hnědá načervenalá, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu tmavě hnědá načervenalá; vnější a vnitřní povrch velmi hrubý. Pozn.: ložtická keramika

CB3030

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; stopy profilujícího obtáčení; příměsi (ostřivo): keramická hmota z jemně plavené hlíny bez viditelných příměsí zrn písku a hornin či tuhy, ojediněle příměs stříbřité a zlatavé slídy; barva vnějšího povrchu světlá (stopy přepálení?), barva na lomu tmavě šedohnědá, barva vnitřního povrchu tmavě šedohnědá; vnější povrch hladký až velmi hladký, vnitřní povrch hladký. Pozn.: „jemná“ – import?

CB4001

Středozrnný (0,5 – 2,5 mm), místy až hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidační výpal, stopy hlazení vnitřního povrchu; příměsi (ostřivo): zrna hornin a písku (2 – 3 mm), ojediněle vystupují na

povrch; barva vnějšího povrchu šedá až modrošedá, barva na lomu světle hnědá, barva vnitřního povrchu světle šedá až světlá.

CB4002

Hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý redukční výpal; příměsi (ostřivo): zrnka hornin a písku (do 3 mm) čteně vystupují na povrch, ojediněle hrubá slída (do 1 mm); barva vnějšího povrchu tmavě hnědošedá, barva na lomu světle šedohnědá (nestejně probarvení), barva vnitřního povrchu tmavě šedá; vnější i vnitřní povrch hrubý. Pozn.: „režná redukční“

CB4003

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý redukční (zakuřovaný) výpal; příměsi (ostřivo): ojediněle zrnka hornin a písku do 1 mm nevystupující na povrch, jemná slída (0,1 mm); barva vnějšího povrchu černá, barva na lomu tmavě šedá až černá, barva vnitřního povrchu černá; vnější i vnitřní povrch hladký, někdy „leštěný“ z jedné strany, ojediněle oboustranně; stopy podsýpky? Pozn.: zakuřovaný výpal

CB4004

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); středně tvrdý redukční výpal; příměsi (ostřivo): četná zrnka hornin a písku (do 2 mm), téměř nevystupují na povrch, ojediněle slída (do 0,5 mm); barva vnějšího povrchu tmavě hnědošedá, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu hnědošedá až tmavě hnědošedá; vnější i vnitřní povrch hladký.

CB4005

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý redukční výpal; příměsi (ostřivo), zrnka hornin a písku (do 2 mm), které téměř nevystupují na povrch, jen ojediněle příměs hrubé slídy; barva vnějšího

povrchu odstíny modrošedé, barva na lomu světle šedá až hnědošedá, barva vnitřního povrchu odstíny modrošedé; vnější povrch hladký až jemně drsný, vnitřní povrch hladký až jemně drsný; stopy po odříznutí strunou.

CB4006

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý redukční výpal; příměsi (ostřívo), zrnka hornin a písku (do 2 mm) téměř nevystupují na povrch; barva vnějšího povrchu tmavošedá až černá, barva na lomu světle bílošedá, barva vnitřního povrchu světle bílošedá; vnější a vnitřní povrch jemně drsný; stopy po odříznutí strunou.

CB4007

Středozrnný (0,5 – 1,5 mm); tvrdý redukční výpal; profilující obtáčení; příměsi (ostřívo), zrnka hornin a písku (do 2 mm), téměř nevystupují na povrch; barva vnějšího povrchu tmavě modrošedá (ocelově modrá), barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu modrošedá; vnější povrch velmi hladký „leštěný“, vnitřní povrch jemně drsný nebo hladký; stopy po odříznutí strunou. Pozn.: leštěná

CB4010 emnozrnný (0,1 – 0,5 mm); velmi tvrdý výpal; profilující obtáčení; příměsi (ostřívo): zrnka hornina písku (do 1mm), nevystupující na povrch; barva vnějšího povrchu bílošedá až světle hnědošedá, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu, bílošedá přecházející do modrošedého odstínu; vnější povrch hladký, vnitřní povrch hladký až velmi hladký.

CB4011

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm) téměř celistvý střep; velmi tvrdý výpal; příměsi (ostřívo): naprosto ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm); barva vnějšího a vnitřního

povrchu modrošedá (ocelový nádech), barva na lomu bílá až šedobílá; vnější povrch velmi hladký (leštěný?), vnitřní povrch velmi hladký; stopy po odříznutí strunou.

CB4014

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm) až středozrnný (0,5 – 1,5 mm); redukční výpal; příměsi (ostřívo): zrnka hornin a písku jen ojediněle vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu světle až středně šedohnědá, barva na lomu šedá; barva vnitřního povrchu tmavě modrošedá; vnější a vnitřní povrch hladký až jemně drsný. Pozn.: stopy černého malování vnějšího povrchu.

CB4015

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); redukční výpal; stopy profilujícího vytáčení; příměsi ojediněle zrnka hornin a písku d 0,5 mm nevystupující na povrch jen ojediněle příměs stříbité slídy, na vnějším povrchu vrstva engoby ze světlé, jemně plavené hlíny; barva vnějšího povrchu světle hnědá až okrová, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu tmavě modrošedá; vnější povrch velmi hladký („leštěný“), vnitřní povrch hladký.

CB4017

Hrubozrnný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidačně redukční výpal; příměsi (ostřívo): zrna hornin a písku do 2 mm místy vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu světle šedá až bílá, barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu světle šedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch hrubý krupičkovitý.

CB5001

Jemnozrnný (0,1 – 0,5 mm); velmi tvrdý slinutý výpal; příměsi (ostřívo): ojediněle zrna písku (do 1 mm), které jen ojediněle

vystupují na povrch; barva vnějšího, vnitřního povrchu a barva na lomu světle červenohnědá až cihlově červená; vnější a vnitřní povrch hladký; na vnitřním povrchu transparentní olovnatá hnědá poleva.

CB5002

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); velmi tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřívo): jen ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm), které nevystupují na povrch; barva vnějšího povrchu světle hnědá až okrová, barva na lomu bílošedá, barva vnitřního povrchu bílošedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch hladký; na vnitřním, někdy i na vnějším povrchu transparentní světle zelená, tmavě zelená; žlutozelená olovnatá poleva.

CB5003

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý oxidačně-redukční výpal; příměsí (ostřívo): ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm), které jen ojediněle vystupují na povrch; barva vnějšího povrchu okrově hnědá (načervenalá), barva na lomu světle hnědá; barva vnitřního povrchu okrově hnědá (načervenalá) až tmavě hnědošedá; vnější a vnitřní povrch hladký; na vnitřním povrchu transparentní světle hnědá až tmavě hnědá nebo zelenohnědá olovnatá poleva.

CB5004

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřívo): ojediněle zrnka písku do (do 0,5 mm), které jen ojediněle vystupují na povrch; barva vnějšího povrchu světle hnědá okrová (načervenalá), barva na lomu světle šedá, barva vnitřního povrchu světle hnědá; vnější i vnitřní povrch hladký; na vnějším i vnitřní povrchu zeleno hnědá olovnatá poleva, na vnějším povrchu většinou netransparentní.

CB5005

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřívo): bez viditelných příměsí; barva vnějšího povrchu bílá, barva na lomu bílá, barva vnitřního povrchu světle bílošedá; vnější a vnitřní povrch hladký; na vnějším povrchu kobaltová modrá netransparentní „majoliková“ glazura.

CB5006

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm) téměř slinutý; tvrdý redukční výpal; příměsí (ostřívo): bez viditelných příměsí; barva vnějšího povrchu světle hnědá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu šedočerná; vnější a vnitřní povrch hladký („leštěný“), na vnějším povrchu tmavě hnědá netransparentní glazura.

CB5008

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm) až slinutý; tvrdý redukční výpal; příměsí (ostřívo): zrnka hornin a písku do 0,5 mm mírně krupičkovitě vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu světle až tmavě hnědá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu světle hnědá; vnější a vnitřní povrch velmi hladký; na vnějším povrchu nástřepí? Pozn.: „hnědá kamenina“

CB5013

Středozrný (0,5 – 1,5 mm) až hrubozrný (1,5 – 2,5 mm); oxidačněredukční výpal; příměsí (ostřívo): zrna hornin a písku místy vystupující na povrch; barva vnějšího povrchu tmavě hnědá, barva na lomu tmavě šedá, barva vnitřního povrchu šedočerná; vnější povrch hrubý, vnitřní povrch jemně drsný; na vnitřním povrchu transparentní tmavě zelená glazura.

CB5015

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm) až slinutý; tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřívo):

bez viditelných příměsí; barva vnějšího povrchu světle hnědá až okrově žlutá, barva na lomu světle šedá až okrová, barva vnitřního povrchu světle hnědá až okrově žlutá; vnější a vnitřní povrch hladký. Pozn.: „světlá kamenina“

CB5016

Slinutý; tvrdý oxidační výpal; bez příměsí (ostřiva); barva vnějšího povrchu šedobílá, barva na lomu šedobílá, barva vnitřního povrchu šedobílá; vnější a vnitřní povrch velmi hladký; na vnějším i vnitřním povrchu bílá transparentní glazura.

CB5017

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý redukční výpal; příměsí (ostřivo): zrnka písku (do 0,5 mm), které nevystupují na povrch, barva vnějšího povrchu šedá, barva na lomu šedá, barva vnitřního povrchu šedá; vnější povrch hladký, vnitřní povrch hladký; na vnitřním povrchu tmavě zelená netransparentní glazura.

CB5018

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm) až středozrný (0,5 – 1,5 mm); oxidačněredukční výpal; příměsí (ostřivo): stopy hornin a písku, které nevystupují na povrch, ojediněle příměs jemně drcené stříbřité a zlatavé slídy; barva vnějšího povrchu okrově hnědá, barva na lomu šedohnědá, barva vnitřního povrchu okrově hnědá; vnější a vnitřní povrch hladký, až jemně drsný; na vnitřním a částečně i na vnějším povrchu stopy zelené olovnaté a netransparentní glazury.

CB5020

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): bez viditelných příměsí; barva vnějšího povrchu bílá, barva na lomu bílá, barva

vnitřního povrchu bílá; vnější a vnitřní povrch hladký; na vnitřním povrchu světle žlutá transparentní glazura.

CB5023

Slinutý; tvrdý redukční výpal; bez viditelných příměsí (ostřiva); barva vnějšího a vnitřního povrchu šedá (?), vnější a vnitřní povrch velmi hladký; na vnějším a vnitřním povrchu hnědá netransparentní glazura. Pozn.: „smaltové zboží“

CB5029

Středozrný (0,5 – 1,5) až hrubozrný (1,5 – 2,5 mm); tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo) zrna hornin a písku (do 0,5 mm), které místy vystupují na povrch; barva vnějšího povrchu cihlově červená, barva na lomu cihlově červená, barva vnitřního povrchu cihlově červená; vnější a vnitřní povrch jemně drsný až hrubý (?). Na vnějším a vnitřním povrchu světle zelená netransparentní glazura.

CB 6001

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle zrna slídy (0,1 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu okrová, barva na lomu okrová; vnější povrch hladký režný, vnitřní povrch hladký (glazovaný zeleně); stopy po odříznutí strunou.

CB 6002

Jemnozrný (0,1 – 0,5 mm) téměř celistvý střep; velmi tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): naprosto ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu světle oranžová (růžový nádech), barva na lomu růžová až světle oranžová; vnější povrch velmi hladký (často malovaný), vnitřní povrch velmi hladký; stopy odříznutí strunou.

CB 6003

Keramika: Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle zrnka písku (0,1 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu oranžová; barva na lomu světle oranžová; vnější povrch hladký režný; vnitřní povrch hladký; stopy po odříznutí strunou.

CB 6004

Kamenina: Slinutá; velmi tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřiov): bez příměsí; barva vnějšího povrchu (hnědá); barva na lomu světle šedá; vnější povrch hladký; vnitřní povrch stopy vytáčení; stopy odříznutí strunou.

CB 6005

Kamenina; velmi tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): bez příměsí; barva na lomu šedá; barva povrchu žlutá, stopy po odříznutí strunou. CB 6005 Kamenina; velmi tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): bez příměsí; barva na lomu šedá; barva povrchu žlutá, stopy po odříznutí strunou.

lahve, recentní

CB 6007

Keramika: Středozrná (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle miniaturní zrnka křemene (0,1 mm); barva vnějšího povrchu šedá, barva vnitřního povrchu sytě oranžová až červená; barva na lomu jasně oranžová/šedá; vnější povrch hrubší režný, vnitřní povrch hladký (červená poleva); stopy odříznutí strunou.

CB 6009

Keramika: Středozrná (0,5 – 1,5 mm); středně tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle zrnka písku (0,1 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu žlutá s černými skvrnami; barva na lomu bílá se zrníčky; vnější povrch hrubý s puchýřky;

vnitřní povrch hrubý s puchýřky; vnější povrch (zemitá glazura s pruhy), vnitřní povrch (zemitá glazura s pruhy); stopy po odříznutí strunou.

CB 6010

Keramika: Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle zrnka slídy; barva vnějšího a vnitřního povrchu světle hnědá; na lomu světle hnědá; vnější povrch velmi hladký (hnědá glazura), vnitřní povrch velmi hladký (zelená glazura); stopy odříznutí strunou.

CB 6012 Keramika: Hrubozrná (1,5 – 2,5 mm); středně tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): vysoký počet drobných hornin; barva vnějšího i vnitřního povrchu sytě oranžová; barva na lomu sytě oranžová; vnější i vnitřní povrch drsný. cihlová

CB 6013

Keramika: Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): ojediněle oranžová zrna z keramiky (0,2 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu světle béžová; barva na lomu světle béžová; vnější povrch velmi hladký (hnědá lesklá); vnitřní povrch velmi hladký (hnědá lesklá); stopy po odříznutí strunou.

CB 6014

Keramika: Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm); středně tvrdý oxidační výpal; příměsí (ostřivo): drobná zrnka písku; barva vnějšího a vnitřního povrchu světle okrová; barva na lomu světle okrová; vnější i vnitřní povrch hladký (transparentní hnědá glazura); stopy odříznutí strunou.

CB 6019

Kamenina: jemnozrná (0,1 – 0,5 mm); velmi tvrdý oxidační výpal; příměsí

(ostřívo): ojediněle zrnko křemene; barva vnějšího povrchu modrá, barva vnitřního povrchu žlutobílá; vnější povrch velmi hladký (poleva), vnitřní hladký

2. ČESKÝ KRUMLOV

Sestaven na základě výzkumu soubor z Latránu čp. 55

CK 6001

Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm), tvrdý redukční výpal, stopy profilujícího obtáčení, příměsí v podobě miniaturních šupinek slídy; střep působí kompaktním dojmem, jeho povrch nese stopy vlešťování; barva vnitřního povrchu v odstínech modrošedé, stříbřitě lesklé a šedé. „modrošedá“

CK 6002

Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm), tvrdý redukční výpal, s příměsí slídy (miniaturní částičky slídy do 0,2 mm, 5-15 % hmoty); na vnitřní i vnější stěně vlešťování; barva vnitřního a vnějšího povrchu černá, na lomu zpravidla v odstínech černočervené.

„černá“

CK 6003

Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm), tvrdý redukční výpal; ostřívo v podobě slídy do 0,2 mm, přičemž tvoří ca 5-15 % hmoty a písek do 0,4 mm, který tvoří ca 2 % hmoty; střep je na lomu více porézní, zpravidla je hmota používána u velkých nádob. Někdy doplněn nálepem tmavě šedé barvy s početnější příměsí; barva vnitřního povrchu šedá, vnějšího povrchu šedá až tmavě šedá.

„šedá“

CK 6004

Jemnozrná (0,1-0,5 mm), tvrdý oxidačně redukční výpal

(sendvičový efekt), bez výraznějších příměsí, barva vnitřního povrchu v odstínech bílé a šedé, vnějšího povrchu tmavě šedé, přičemž platí většinou rozdíl v odstínu mezi vnitřní a vnější stranou, na lomu je střep uprostřed narůžovělý.

„tmavě šedá“

CK 6005

Jemnozrná (0,1 – 0,5 mm), tvrdý redukční výpal, příměs jsou miniaturní šupinky, střep působí jednolitým uspořádaným dojmem, tenký střep, modelační rýhy, leštění povrchu, barva vnitřního a vnějšího povrchu ocelově šedá až hnědošedá (pozn. velice podobná CK 6001).

„ocelová“

CK 7001

Jemnozrná hlína (0,1-0,5 mm), tvrdý oxidační výpal, bez příměsí, na lomu působí vysoce kompaktním dojmem bez puklinek, vnitřní povrch hladký, vnější povrch hladký, barva na lomu bílá či světle okrová, zpravidla překryta glazurou (vnitřní, vnější, oboustranná).

„bílá“

CK 7002

Středozrná hlína (0,5 – 1,5 mm), tvrdý oxidační výpal, příměs křemen do 0,4 mm, tvoří ca 30 % hmoty, na vnitřním povrchu patrné výrazné modelační rýhy, vnitřní povrch hladký, vnější povrch hladký, bez glazury, barva povrchů i na lomu světle oranžová (podobná CK 7005).

„světle oranžová“

CK 7003

Jemnozrná hlína (0,1 – 0,5 mm), tvrdý oxidační výpal, s příměsí křemene nad 0,4 mm, který tvoří 5 až 15 % hmoty, vnější povrch rezný nese stopy modelace, vnitřní povrch hladký překrytý

jednostrannou vnitřní glazurou, barva vnějšího povrchu a lomu tmavě oranžová (podobná CK 7004).
„tmavě oranžová“

CK 7004

Jemnozrnná hlína (0,1 – 0,5 mm) téměř celistvý střep; velmi tvrdý výpal; příměsí (ostřivo): naprosto ojediněle zrnka písku (do 0,5 mm); barva vnějšího a vnitřního povrchu světle „růžová“

CK 7005

Jemnozrnná hlína (0,1 – 0,5 mm), téměř tvrdý oxidační výpal, malé póry, ostřivo tvoří zrníčka křemene a písek (do 0,2 mm), vnější i vnitřní povrch je hladký, zpravidla je na materiál nanášena jednostranná glazura či malovaná výzdoba, barva na lomu okrová až světle hnědá. „okrová“

CK 7006

Jemnozrnná hlína (0,1 – 0,5 mm), tvrdý oxidační výpal, povrch vnitřní i vnější hladký a často malovaný, na lomu narůžovělý až okrový.
„narůžovělá“

CK 7007

Jemnozrnná hlína (0,1 – 0,5 mm), tvrdý oxidační výpal, s příměsí šupinek slídy, ca 5 % hmoty, částičky křemene do 0,2 mm, ca 1% hmoty, vnitřní povrch hladký a pokrytý modelačními rýhami, vnější povrch hladký, na lomu okrová barva, povrch nese vnitřní žlutou a vnější hnědou glazuru.

CK 7008

Jemnozrnná hlína (0,1 – 0,5 mm), tvrdý oxidační výpal, patrně křemen o rozměrech 0,2 až 0,4 mm, keramický prach a šupinky slídy, které tvoří ca 40 % keramické hmoty, střep působí vysoce

jednolitým kompaktním dojmem, vnější i vnitřní povrch hladký, na lomu okrový až světle hnědý, zpravidla vnitřní povrch překryt zelenou glazurou.

CK 8001

Jemná hlína bez příměsí; slinutý střep po výpalu nad 1000 °C, velice kompaktní, bez pórů; vnější povrch hladký a lesklý, vnitřní povrch hladký, lesklý se stopami modelace, oboustranně povrch pokryt bílou polevou (malován v odstínech modré, zelené, resp. tmavými linkami); na lomu světle okrový střep (žlutavý nádech).
„Fajáns“

CK 8002

Jemná hlína bez příměsí; slinutý střep po výpalu nad 1200 °C, bez pórů; vnější povrch hladký, povrch oranžový, světle hnědý či červený; vnitřní povrch světle šedý nese stopy modelace; na lomu světle šedý střep.
„kamenina“